theodore dreiser

O TRAGEDIE AMERICANĂ

Coperta de: Puşa Halpert

I.S.B.N. 973-95466-2-5

THEODORE DREISER

O TRAGEDIE AMERICANĂ

Vol. I

În românește de
LEON LEVIȚCHI și PERICLE MARTINESCU

Editura CAPITOLIUL
1993

AN AMERICAN TRAGEDY

by

Theodore Dreiser

Foreign Languages Publishing House
Moscow 1951

CAPITOLUL 1

Amurgul unei zile de vară.

Şi zidurile înalte din centrul comercial al unui oraş american de aproape 400.000 de locuitori, ziduri dintre acelea care, cu timpul, s-ar putea să nu mai dăinuie decît ca o legendă.

Şi, înaintînd pe strada largă, destul de liniştită la ora aceasta, un mic grup de şase persoane: un bărbat ca la cincizeci de ani, scund, robust, cu părul stufos ieşit de sub o pălărie neagră şi rotundă de fetru, o figură cu desăvîrşire ştearsă, purta pe umeri o orgă mică, la fel cu acelea folosite îndeobşte de predicatorii şi cîntăreţii de stradă; alături de el, o femeie, poate cu vreo cinci ani mai tînără, ceva mai înaltă, dar nu prea voluminoasă, deşi bine legată şi plină de vigoare, cu chipul şi îmbrăcămintea foarte simple, însă fără să fie urîte, trăgea cu o mînă un băieţaş de şapte ani, iar în cealaltă mînă ducea o *Biblie* şi mai multe cărţi de imnuri religioase; laolaltă cu aceştia trei, puţin mai în urma lor, păşeau o fată de cincisprezece ani, un băiat de doisprezece şi o altă fetiţă de nouă ani, ţinîndu-se toţi, ascultători, dar nu cu prea mult entuziasm, după cei din faţă.

Era cald, totuşi în aer adia o boare plăcută.

Strada pe care mergeau ei se încrucişa cu o a doua stradă principală, ce părea mai degrabă o strungă pe unde năvăleau de-a valma oameni, tramvaie şi automobile, ce claxonau într-una, făcîndu-şi loc cu greu prin mijlocul furnicarului care se scurgea repede într-o parte şi în alta, ca nişte valuri. Micul grup părea a nu fi preocupat de nimic altceva în afara hotărîrii de a răzbate cu orice preţ printre şirurile pline de freamăt ale vehiculelor şi pietonilor ce se scurgeau pe lîngă el.

Ajungînd în partea cealaltă, la colţul celei de a doua străzi principale — la drept vorbind, o simplă alee între două rînduri de construcţii gigantice — lipsită în acea clipă de orice zvon de viaţă,

bărbatul lăsă orga pe caldarîm, iar femeia se grăbi să o deschidă, instalînd totodată alături un pupitru, pe care aşeză o carte de imnuri religioase, groasă şi lată. Apoi îi întinse bărbatului *Biblia* şi se retrase alături de el, în vreme ce băieţaşul de doisprezece ani desfăcea un mic scaun pliant în faţa orgii. Bărbatul — tatăl acestei familii — privi în jurul lui, cu o căutătură ce încerca să dea impresia unei depline siguranţe de sine, şi anunţă cu aerul că puţin îi pasă dacă are sau nu vreun auditor :

— Vom cînta mai întîi un imn de slavă, aşa că oricine doreşte să-l preamărească pe Domnul poate să cînte împreună cu noi. Eşti bună să începi, Hester ?

La aceste cuvinte fata cea mai mare, care pînă atunci încercase să pară cît mai absentă şi mai nepăsătoare, se aşeză, cu trupul ei cam pirpiriu şi încă nedezvoltat, pe scăunaşul pliant şi începu să răsfoiască paginile cărţii de imnuri, apăsînd pe clapele orgii, în timp ce mama observă :

— Cred că astă-seară ar fi mai potrivit să cîntăm imnul 27. *Balsamul dulce al dragostei lui Crist.*

Intre timp, la vederea micului grup care se instala în chipul descris mai sus, fel de fel de trecători, ce se îndreptau spre casele lor, aparţinînd celor mai deosebite stări sociale şi profesiuni, îşi încetineau mersul, spre a le arunca o privire cercetătoare, sau chiar se opreau o clipă, să-şi dea seama despre natura acestei îndeletniciri. Bărbatul, grăbindu-se să vadă în nehotărîrea trecătorilor un semn de atenţie — fie ea oricît de fugitivă — se folosi de acest prilej şi începu a le vorbi, ca şi cum oamenii ar fi venit anume să-l asculte pe el :

— Să cîntăm, aşadar, imnul 27, *Balsamul dulce al dragostei lui Crist.*

Fata începu numaidecît să interpreteze melodia la orgă, scoţînd o serie de note înalte, dar corecte, şi acompaniind totodată, cu vocea ei subţire de soprană, glasul mamei şi baritonul cam îndoielnic al tatălui. Ceilalţi doi copii ţineau şi ei isonul cum se pricepeau, atît băiatul, cît şi fata avînd în mînă cîte o cărţulie de imnuri, luate din micul teanc îngrămădit deasupra orgii. Şi în vreme ce cîntau astfel, mulţimea de gură-cască a străzii, indiferentă şi pestriţă, îi urmărea cu privirea, intrigată de ciudăţenia unei familii atît de puţin atrăgătoare, care-şi înmănunchea glasurile în public, înfruntînd nesfîrşitul scepticism şi nepăsarea generală ce stăpîneşte lumea. Unii arătau oarecare interes şi simpatie faţă de figura plăpîndă şi ciudată a fetei de la orgă, alţii cercetau înfăţişarea stîngace şi ciudată a tatălui, ai cărui ochi albaştri, spălăciţi, şi al cărui trup moleşit şi prost îmbrăcat trădau, de la prima arun-

cătură de ochi, nereușita în viață. Din întregul grup, doar mama se distingea, ca una înzestrată cu acea energie și hotărîre care, oricît de oarbe sau de greșit îndrumate ar fi, duc totuși la conservarea propriei persoane, dacă nu neapărat la succes în lupta pentru existență. Stătea în picioare, într-o atitudine pioasă, care vădea ignoranță, dar oarecum mai respectabilă decît toți ceilalți membri ai grupului. Văzînd-o cum stă așa, cu cartea de imnuri în mîna sprijinită de coapsă, privind drept înainte, în gol, îți venea să spui: „Ei da, iată o ființă care, indiferent ce păcate ar putea să aibă, caută, probabil, pe cît îi stă în putință, să facă numai faptele dictate de convingerile sale". Un fel de credință aspră, dîrză în înțelepciunea și mila puterii neîndoielnice, atotstăpînitoare și ocrotitoare pe care o proclama, stătea întipărită în fiecare trăsătură și în fiecare gest al ei.

Mă mîntuiește dragostea lui Crist,
Mă izbăvește dragostea lui Crist!...

cînta ea cu un glas sonor, deși puțin cam nazal, între zidurile înalte ale uriașelor clădiri din jur.

Băiatul se proptea fără astîmpăr cînd pe un picior, cînd pe celălalt, cu ochii înfipți în pămînt, și cînta aproape tot timpul numai cu jumătate de gură. Chipeș la trup, deși încă în plină dezvoltare, cu un cap și o figură interesante — tenul alb, părul negru — părea înzestrat cu o minte mult mai pătrunzătoare, în orice caz cu o sensibilitate mai ascuțită decît a celorlalți și făcea impresia că își dă seama și chiar suferă din cauza situației în care se găsește. Mai degrabă ateu decît pătruns de credință, era pasionat de viață, cu toate că pînă acum nu avusese prilejul s-o cunoască în chip temeinic. Oricum, ceea ce s-ar putea spune în mod neîndoielnic despre el, chiar acum, este că nu simțea nici un fel de chemare pentru meseria asta. Era prea tînăr, iar mintea lui ageră se simțea atrasă de aspectele frumoase și plăcute ale vieții, care, fără îndoială, nu au nimic de-a face cu romantismul anacronic și nebulos ce amețea mintea tatălui și a mamei sale.

Într-adevăr, viața de familie la care băiatul se trezise că ia parte, precum și primele lui contacte cu lumea materială și spirituală nu avuseseră darul de a-l convinge despre rolul și valabilitatea lucrurilor în care păreau să creadă și despre care vorbeau cu atîta siguranță părinții săi. E drept că viața acestor oameni era mai totdeauna plină de necazuri; cel puțin sub raport material. Tatăl lui citea veșnic *Biblia* și predica la adunările din diverse locuri,

dar mai ales la misiunea pe care o conducea el însuşi, împreună cu soţia lui, şi al cărei sediu se afla la cîţiva paşi de colţul acesta de stradă. Totodată, după cîte putea să-şi dea seama, părinţii lui strîngeau bani de ici şi de colo, de pe la diferiţi oameni de afaceri, care, fie din interes, fie dintr-o înclinare către milostenie, păreau să creadă într-o astfel de activitate filantropică. Cu toate acestea, familia era veşnic „strîmtorată", n-aveau niciodată haine cumsecade pe ei şi erau lipsiţi pînă şi de minimul de confort sau de multe din bucuriile destul de banale pentru alţii. În schimb, tatăl şi mama lui predicau într-una despre mila şi grija pe care Dumnezeu o are şi faţă de ei, ca şi faţă de toţi ceilalţi oameni. Era deci limpede: pe undeva exista un lucru care „nu mergea". Nu-şi dădea încă seama ce anume, şi în ce măsură, totuşi nu putea să nu-şi respecte mama, o femeie care, atît prin energia şi seriozitatea, cît şi prin caracterul ei blajin, exercita o puternică atracţie asupra lui. În ciuda muncii obositoare de la misiune şi a grijilor casnice, ea reuşea să fie întotdeauna destul de bine dispusă, sau, cel puţin, să aibă destulă putere spre a-i încuraja pe ceilalţi, susţinînd cu tărie că: „Dumnezeu o să aibă grijă de noi", sau că: „Dumnezeu o să ne arate calea", mai cu seamă în perioadele cînd lipsurile deveneau foarte dureroase în ceea ce priveşte mîncarea sau îmbrăcămintea. Dar, după cum putea să constate el singur, dimpreună cu ceilalţi copii, se părea că Dumnezeu nu le arăta niciodată vreo cale prea precisă, cu toate că intervenţia sa providenţială în existenţa lor fusese totdeauna aşteptată ca un act salvator.

Astă-seară, în timp ce mergea pe strada principală, alături de surorile şi fratele lui, simţea că ar dori ca familia — sau cel puţin el, unul — să nu mai fie nevoită să recurgă la asemenea îndeletnicire. Alţi băieţi nu făceau lucruri dintr-astea, care, la drept vorbind, erau demne de dispreţuit şi chiar umilitoare. Adeseori, înainte de a fi şi el tîrît pe străzi dimpreună cu ceilalţi, unii băieţi se strîngeau în jurul lui şi-şi băteau joc de tatăl său, pentru motivul că îşi proclama totdeauna în public credinţele sau convingerile religioase. Aşa, de pildă, fiindcă tatăl lui avea obiceiul să înceapă orice predică cu cuvintele: „Lăudat fie numele Domnului!", o dată, în cartierul unde stăteau pe vremea cînd avea numai şapte ani, a auzit nişte băieţi strigînd: „Vine bătrînul Griffiths, Lăudat-fie-numele-Domnului!" Alteori, băieţii strigau în urma lui: „Tu eşti ăla, bă, de cîntă sor'ta la orgă? La altceva mai ştie să cînte?" „De ce umblă într-una de colo pînă colo şi tot spune: «Lăudat fie numele Domnului!»? Oamenii ceilalţi nu fac aşa ceva!"

Tendinţa străveche şi foarte răspîndită — de a crede că toţi oamenii se aseamănă între ei — îi tulbura pe băieţii aceia, dar şi

pe el. Nici tatăl, nici mama lui nu erau la fel ca ceilalţi oameni, deoarece făceau atîta caz de religie, ba încă acum ajunseseră să facă din ea chiar o afacere.

Mai cu seamă astă-seară, în mijlocul străzii ăsteia mari, cu maşinile, îmbulzeala şi clădirile ei înalte, băiatul se simţea cuprins de ruşine, căci avea impresia că a fost smuls din viaţa normală şi a devenit un simplu număr de circ şi o ţintă de batjocură. Atomobilele frumoase care goneau pe lîngă ei, oamenii care-şi vedeau agale de drum, îndreptîndu-se către treburi, traiul îmbelşugat pe care el nu putea decît să-l bănuiască, perechile vesele de tineri care rîdeau şi glumeau, puştimea care se zgîia la el, totul îl tulbura, căci îl făcea să vadă că în lume există şi altceva, mai bun şi mai frumos decît viaţa lui, sau, mai bine zis, decît viaţa lor.

Iată, chiar acum, tot felul de indivizi, desprinşi din mulţimea nepotolită şi în veşnică mişcare a străzii, ce se scurge într-un du-te-vino continuu prin preajma lor, ghicind parcă rătăcirea sufletească în care sînt siliţi să plutească aceşti copii, îşi dau cu cotul unul altuia, cei mai cinici sau mai nepăsători ridicînd din sprîncene şi zîmbind dispreţuitor, cei mai înţelegători sau cu mai multă experienţă făcînd diferite comentarii despre prezenţa fără rost a acestor micuţi.

— Pe oamenii ăştia îi văd aici mai în fiecare seară, în orice caz cel puţin de două sau de trei ori pe săptămînă, spuse un funcţionar tînăr, care tocmai îşi întîlnise iubita şi o ducea către un restaurant. Cred că e vreo şmecherie religioasă la mijloc, ca să atragă prostimea, sau aşa ceva...

— Uită-te la băiatul ăla mai mare, s-ar zice că nu are deloc chef să stea acolo. Sînt sigur că nu se simte în apele lui. Nu-i bine să sileşti un copil ca ăsta să iasă în stradă dacă nu-i place. Oricum, cred că nu pricepe nimic din toată aiureala asta !

Cu aceste cuvinte se adresă un pierde-vară de vreo patruzeci de ani, una dintre acele haimanale pe care le întîlneşti prin toate centrele comerciale ale oraşelor, unui necunoscut — după toate semnele binevoitor — care se oprise în faţa grupului.

— Da, da, cred că ai dreptate... încuviinţă necunoscutul uitîndu-se la băiat, a cărui înfăţişare avea ceva ce ieşea din comun.

Privind expresia schimonosită, plină de jenă pe care o lua băiatul ori de cîte ori îşi ridica faţa, nu era greu de presupus, într-adevăr, că pentru cineva care n-are nici o înclinare către astfel de practici religioase, şi nici măcar posibilitatea de a le pătrunde sensul, a-l sili să le facă, totuşi, în public — fiind vorba, mai ales, de practici potrivite temperamentelor meditative şi la o

vîrstă mai matură — era o dovadă de oarecare răutate și chiar de nesimțire.

Și tocmai acest lucru se făcea aici.

Cît despre restul familiei, atît fata, cît și băiatul mai mic erau prea necopți încă pentru a înțelege sau pentru a se sinchisi de cele ce se petreceau în jurul lor. Fata cea mai mare, de la orgă, dădea impresia că mai curînd se bucură decît se rușinează de atenția și comentariile stîrnite de prezența și cîntecul ei, deoarece nu o dată, și nu numai străinii, dar chiar tatăl și mama ei o asiguraseră că are o voce plăcută și atrăgătoare, ceea ce era adevărat numai în parte. Nu, nu avea o voce frumoasă; dar ei nu înțelegeau cu adevărat muzica. În ce privește fizicul, fata avea o figură ștearsă, fără nimic deosebit; era lipsită de orice agerime și de orice profunzime a minții și se lăsa ușor convinsă că ceea ce face este un mijloc excelent pentru a se distinge și a atrage puțin atenția asupra sa. Cît despre părinți, erau hotărîți să facă tot ce le stă în putință pentru a răspîndi printre oameni cuvîntul *Evangheliei*. De îndată ce imnul luă sfîrșit, tatăl se avîntă într-una din acele predici banale despre eliberarea de grijile ce apasă orice conștiință încărcată. Metoda eliberării consta în a fi pătruns tu însuți de credința în mila lui Dumnezeu și în iubirea lui Cristos față de oameni, precum și de credința că Dumnezeu, în marea lui milostivire, îi iartă pe cei păcătoși.

— Toți oamenii sînt păcătoși în fața Domnului, declară el. Dacă nu se vor căi, dacă nu-l vor primi pe Cristos, îndreptîndu-se către dragostea și iertarea lui, nu vor putea cunoaște niciodată fericirea de a fi tămăduiți și de a avea sufletele curate. O, prieteni dragi, dacă ați putea bănui cîtă pace și mulțumire apar o dată cu conștiința, o dată cu revelația interioară că Cristos a trăit și a murit pentru noi și că el ne călăuzește pașii în fiecare zi și în fiecare ceas, pe lumină ca și pe întuneric, în zori ca și în amurg, spre a ne ocroti și întări pentru poverile și grijile lumii, care ne stau în față! O, cu toții sîntem înconjurați de ispite și de amăgiri! Dar, în același timp, pe toți ne salvează gîndul mîngîietor că Cristos este veșnic cu noi, ca să ne sfătuiască, să ne ajute, să ne încurajeze, să ne aline durerile și să ne tămăduiască rănile! Gîndiți-vă la pacea, la mîngîierea, la slava ce ne-o coboară în suflete toate aceste lucruri!

— Amin! întări solemn soția lui, iar Hester, sau Esta, cum îi ziceau în familie, repetă același cuvînt, sub imboldul de a convinge publicul să fie cît mai darnic cu dînșii.

Clyde, băiatul cel mare și ceilalți doi copii mai mici se mulțumeau să se uite în pămînt, sau să arunce din cînd în cînd cîte

o privire înspre tatăl lor, cu simțămîntul că toate acestea s-ar putea să fie, la urma urmei, adevărate și importante, dar, orice s-ar zice, nu chiar atît de importante sau de atrăgătoare ca nenumărate alte lucruri pe care le întîlnești în viață. Li se acrise de toate astea, și pentru mintea lor fragedă, însetată de altceva, viața însemna mai mult decît tiradele tatălui sau reprezentațiile acestea, pe care le dădeau pe stradă, ori în cadrul misiunii.

În sfîrșit, după un al doilea imn și după cuvîntarea doamnei Griffiths, care folosi prilejul pentru a vorbi despre activitatea de misionari desfășurată de întreaga familie pe una din străzile învecinate, precum și despre serviciile aduse de ei, toți laolaltă, cauzei lui Cristos, s-a intonat un al treilea imn, apoi, după distribuirea cîtorva broșuri despre opera binefăcătoare a misiunii, Asa, tatăl, a primit obolul benevol al celor de față. Pe urmă, mica orgă fu închisă, scăunașul pliant fu strîns și dat în grija lui Clyde, *Biblia* și cărțile de imnuri fură adunate de doamna Griffiths, curelele orgii fură petrecute pe după umărul lui Griffiths-senior, și mica trupă o porni în marș către misiune.

În tot timpul acesta, Clyde nu înceta să-și spună în sinea lui că i s-a făcut lehamite de asemenea izmeneli, că atît el, cît și părinții lui sînt niște caraghioși, că nu mai fac parte din rîndul oamenilor. „Dezgustător!“ ar fi fost expresia pe care ar fi folosit-o dacă ar fi izbutit să-și definească precis disprețul față de faptul că era silit să participe la o astfel de activitate. Și își mai spunea că, dacă ar fi fost după el, de mult s-ar fi lăsat păgubaș. La ce le folosea că-l tîrau peste tot cu dînșii? Ar trebui să aibă și el altă viață. Ceilalți băieți nu erau siliți să facă ce făcea el. Mai hotărît decît oricînd, se gîndea acum la un act de răzvrătire, prin care să scape de obligația de a mai merge pe drumul ăsta. Sora lui mai mare n-avea decît să rămînă cu dînșii dacă voia; ei îi făcea plăcere. Sora și fratele lui mai mic erau poate prea nevîrstnici ca să-și dea seama. Dar el...

— Am impresia că astă-seară au fost ceva mai darnici ca de obicei, comentă Griffiths, adresîndu-se soției, în timp ce se îndepărtau.

Atmosfera îmbietoare a serii de vară îl făcea să interpreteze într-un spirit mai generos obișnuita nepăsare a trecătorilor.

— Da, azi au luat broșuri douăzeci și șapte de inși, față de optsprezece, cîți au luat joia trecută.

— Dragostea lui Cristos trebuie să învingă pînă la urmă... spuse tatăl pe un ton consolator, căutînd să se încurajeze pe sine și să-și îmbărbăteze soția. Plăcerile și grijile lumești îi stăpînesc

încă pe foarte mulţi oameni, dar cînd îi copleşesc necazurile, unele dintre seminţele semănate de noi prind, fără nici o îndoială, rădăcini.

— Sînt sigură de asta. Acesta-i gîndul care mă face să nu mă abat din drum. Necazurile şi povara păcatului vor sfîrşi prin a le arăta unora dintre ei calea greşită pe care au apucat.

O luară pe străduţa laterală de unde veniseră la început şi, după ce trecură prin faţa a vreo zece intrări, socotind de la colţ, pătrunseră pe uşa unei clădiri de lemn, vopsită în galben, fără etaj; geamul de la mijloc şi cele două ferestruici laterale ale uşii principale erau vopsite într-un alb ce bătea în cenuşiu. Peste cele două geamuri mari şi peste ochiurile mici ale canaturilor uşii, stătea scris:

„Uşa Speranţei! Misiunea Independentă «Bethel». Întruniri în fiecare miercuri şi sîmbătă seara, de la 8 la 10. Duminicile la 11, 3 şi 8. Oricine e binevenit.“ Dedesubtul aceştei inscripţii, pe fiecare fereastră, erau imprimate cuvintele: *„Dumnezeu este Iubirea“*, iar mai jos, cu litere mai mici: *„Cînd I-ai Scris Ultima Oară Mamei Tale?“*

Micul grup intră pe această uşă galbenă şi puţin atrăgătoare şi dispăru în dosul ei.

CAPITOLUL 2

S-ar putea presupune, şi pe bună dreptate, că o familie ca aceea pe care am prezentat-o atît de fugitiv trebuie să aibă o istorie aparte şi întrucîtva stranie. Într-adevăr, ea constituie una dintre acele anomalii al căror caracter şi a căror motivare psihologică şi socială pun la grea încercare nu numai priceperea psihologului, dar şi pe aceea a chimistului sau a fizicianului care ar încerca să le analizeze. Să începem cu Asa Griffiths, tatăl. Era unul dintre acele exemplare rău alcătuite şi rău închegate, produsul unui mediu anumit şi al unei teorii cu scopuri religioase; pe deasupra, se dovedea lipsit de orice discernămînt şi judecată proprie, cu toate că era deosebit de sensibil şi, în consecinţă, extrem de emotiv, însă fără nici un pic de simţ practic. Ar fi greu de stabilit prin ce anume îl atrăgea viaţa, sau care era adevărata natură a stărilor sale emotive. Pe de altă parte, după cum s-a arătat, soţia lui era construită dintr-un material ceva mai solid, deşi nu se putea spune cu ar fi avut vederi mai juste sau o judecată mai realistă asupra lucrurilor.

Povestea acestui bărbat și a soției sale nu prezintă un interes deosebit decît în măsura în care se referă la băiatul lor de doisprezece ani, Clyde Griffiths. Copilul acesta — lăsînd la o parte o anumită sensibilitate și o bună doză de romantism, caracteristice și moștenite mai curînd de la tatăl decît de la mama sa, — privea lumea prin prisma unei imaginații mai înflăcărate și mai clocotitoare decît a lor, gîndindu-se într-una cum s-ar putea ridica, de îndată ce i s-ar oferi prilejul, din starea în care se găsea și visînd la locurile pe unde ar putea călători, la priveliștile pe care le-ar putea vedea și la viața cu totul diferită pe care ar putea-o duce în cazul cînd s-ar ivi cutare sau cutare împrejurare favorabilă. Ceea ce avea să-l neliniștească îndeosebi pe Clyde pînă la vîrsta de cincisprezece ani, și încă multă vreme după aceea datorită amintirilor sale, era faptul că vocația, ori, mai bine zis, profesiunea părinților, era într-adevăr demnă de dispreț, așa cum apărea în ochii multora. Pentru că de nenumărate ori, de-a lungul anilor copilăriei, petrecuți în diversele orașe unde părinții săi conduceau vreo misiune sau predicau pe stradă — Grand-Rapids, Detroit, Milwaukee, Chicago, și, în cele din urmă, Kansas City — avusese prilejul să constate că oamenii, cel puțin băieții și fetele pe care le întîlnise peste tot, îi priveau de sus, atît pe el, cît și pe frații și surorile lui, numai pentru motivul că erau copiii unor astfel de părinți. În mai multe rînduri, și în ciuda împotrivirii părinților, care nu vedeau niciodată cu ochi buni asemenea manifestări de furie, se luase chiar la bătaie cu unul sau cu altul dintre acești băieți. Întotdeauna, însă, fie că pleca bătut sau ieșea învingător devenea tot mai conștient de faptul că îndeletnicirea părinților săi nu numai că nu era pe placul altora, dar era de-a dreptul umilitoare și rușinoasă. Și, astfel, se gîndea mereu la ceea ce va începe să facă el în momentul cînd i se va oferi ocazia să scape de sub jugul familiei.

Aceasta pentru că părinții lui Clyde se dovediseră a fi cu totul lipsiți de simț practic în ceea ce privește viitorul copiilor. Nu înțelegeau importanța acestui lucru și nici nu-și dădeau seama că au datoria de a-și îndrepta copiii — pe toți, și pe fiecare în parte — către vreo învățătură sau către vreo meserie practică. Mai mult încă, obsedați de ideea evanghelizării lumii, nu se îngrijiseră în nici un fel ca odraslele lor să urmeze cu regularitate la vreo școală.

Mai întotdeauna erau pe drumuri, mutîndu-se dintr-un loc într-altul, adeseori chiar în toiul anului școlar, în căutarea unei regiuni unde activitatea lor să aibă mai mult succes sub raport religios. Alteori, cînd, în ciuda tuturor strădaniilor, nu reușeau s-o scoată la cap, iar Asa nu era în stare să cîștige destul de pe urma celor două ocupații în care se pricepea mai bine — grădinăritul și

marchitănia — le lipsea pînă şi o hrană îndestulătoare sau o îmbrăcăminte ca lumea, aşa încît nici vorbă nu putea fi să trimită copiii la şcoală. În asemenea situaţii, fără să le pese de ceea ce ar fi putut crede copiii. Asa şi soţia lui rămîneau optimişti ca totdeauna, ori căutau să se amăgească cu gîndul că sînt, păstrîndu-şi credinţa neclintită în Dumnezeu şi în hotărîrea lui de a le purta de grijă.

Casa — în acelaşi timp locuinţă şi sediu al misiunii — pe care o ocupa familia era atît de lipsită de atracţie în toate privinţele, încît ar fi putut descuraja orice băiat sau fată înzestrată cu oarecare vioiciune a minţii. În întregul ei, această combinaţie se compunea din încăperea unei foste prăvălii dintr-o clădire veche de lemn, scorojită, construită fără nici un gust şi aşezată în acea parte a oraşului Kansas City care se găseşte la nord de Bulevardul Independenţei şi la vest de Troost Avenue. Strada — fundătura aceasta mai bine zis — se numeşte Bickel, o arteră foarte scurtă, de altfel, ce dă în Missouri Avenue, o stradă ceva mai lungă, dar tot atît de greu de caracterizat. Împrejurimile mai păstrau încă — destul de palid, e drept — izul acela neplăcut al vieţii comerciale care a fost cîndva pe aici, dar care s-a deplasat de mult mai spre sud sau mai spre vest. Ceva mai departe, peste vreo cinci blocuri, se afla locul unde se ţineau de două ori pe săptămînă întrunirile în aer liber ale acestor credincioşi entuziaşti, mereu în căutare de noi prozeliţi.

Această clădire, cu o faţadă ce dădea în strada Bickel, în timp ce in spatele ei se afla o curte întunecată, în jurul căreia se înşirau cîteva corpuri de casă mohorîte, era compusă dintr-o sală largă de patruzeci de picioare [1] pe douăzeci şi cinci, unde fuseseră aranjate cam vreo şaizeci de scaune de lemn pliante, un pupitru, o hartă a Palestinei, sau Ţara Sfîntă, iar pereţii fuseseră împodobiţi cu vreo douăzeci şi cinci de inscripţii tipărite, dar neînrămate, dintre care unele aveau următorul cuprins :

VINUL ESTE VICLEAN : BĂUTURA TARE DUCE LA ÎNCĂIERĂRI, ŞI CEL CE SE LASĂ AMĂGIT DE EA NU ESTE ÎNŢELEPT.

ÎNTĂREŞTE PAVĂZA ŞI SCUTUL ŞI SCOALĂ-TE ÎNTR-AJUTORUL MEU. *(Psalmii. 35, 2.)*

VOI SÎNTEŢI OILE MELE, OILE PĂŞUNII MELE, OAMENI SÎNTEŢI VOI, IAR EU SÎNT DUMNEZEUL VOSTRU ZICE DOMNUL-DUMNEZEUL MEU. *(Iezechil, 34, 31.)*

---

[1] Un picior = 0,3048 m.

DUMNEZEULE, TU CUNOŞTI NEBUNIA MEA, ŞI PĂCATELE MELE NU-ŢI SÎNT ASCUNSE. *(Psalmii, 69, 6.)*

DE VEŢI AVEA CREDINŢĂ CÎT UN GRĂUNTE DE MUŞTAR, VEŢI ZICE MUNTELUI ACESTUIA: „MUTĂ-TE DE AICI DINCOLO", ŞI SE VA MUTA; ŞI NIMIC NU VA FI VOUĂ CU NEPUTINŢĂ. *(Matei, 17, 20.)*

FIINDCĂ RĂUFĂCĂTORUL NU ARE VIITOR. *(Proverbe, 24, 20.)*

NU PRIVI LA VIN CUM ESTE EL DE ROŞU; CĂCI LA URMĂ CA UN ŞARPE MUŞCĂ ŞI CA O VIPERĂ ÎMPROAŞCĂ VENIN. *(Proverbe, 23, 31, 32.)*

Straşnicele invocări semănau cu nişte plăci de aur şi argint fixate pe un perete de zgură.

Partea din fund a acestei foarte banale săli era împărţită într-un chip complicat, dar cît se poate de precis, în trei mici odăi de dormit şi un fel de salon, tot atît de mic, ce dădea în curtea din dos şi înspre gardurile de lemn ale curţilor învecinate, întru nimic mai atrăgătoare; de asemenea, se mai afla acolo o încăpere ce ţinea loc şi de bucătărie, şi de sufragerie, avînd exact zece picioare pătrate, precum şi o cămăruţă în care se aflau, claie peste grămadă, broşuri folosite de misionari, culegeri de imnuri, tot felul de cutii, de lăzi, precum şi o mulţime de alte lucruri fără vreo utilitate imediată, dar socotite preţioase de către familia posesoare. Această cămăruţă ciudată se găsea chiar în fundul sălii misiunii, iar domnul şi doamna Griffiths obişnuiau să se retragă într-însa înainte sau după cuvîntări, ori atunci cînd găseau cu cale să ţină vreo consfătuire. Alteori se consultau amîndoi aici sau îşi făceau rugăciunile.

De cîte ori nu-i văzuse Clyde, ca şi surorile şi fratele lui mai mic, pe tatăl sau pe mama lor, ori pe amîndoi laolaltă, discutînd aici cu cîte un suflet păcătos sau pe jumătate pocăit, care venise să ceară fie un sfat, fie un ajutor, de cele mai multe ori însă un ajutor!

Adesea, mai ales atunci cînd treceau prin dificultăţi financiare mai mari, mama şi tatăl puteau fi văzuţi aici meditînd, sau, după cum obişnuia să spună Asa Griffiths cu un accent deznădăjduit, „rugîndu-se, ca să iasă la liman cu ajutorul credinţei", ajutor însă de obicei fără speranţe, cum avea să observe mai tîrziu Clyde.

Şi toate cele dimprejur arătau atît de mohorîte şi dărăpănate, încît Clyde era cuprins de repulsie numai la gîndul că se vedea silit să trăiască în fundătura asta, fără a mai vorbi de faptul că trebuia să ia parte la o activitate ce consta în cea mai mare parte din

apeluri continue după ajutoare şi din rugăciuni şi mulţumiri neîntrerupte, menite să le susţină.

Înainte de a se fi măritat cu Asa, doamna Elvira Griffiths nu fusese decît o ţărăncuţă neştiutoare, crescută departe de orice preocupări religioase. Îndrăgostindu-se însă de el, fu molipsită şi ea de virusul evanghelismului şi al prozelitismului de care era stăpînit Asa, astfel că îl urmă bucuroasă şi cu entuziasm în toate acţiunile şi peregrinările lui. Măgulită oarecum de gîndul că poate şi ea predica şi cînta, că este în măsură să-i domine pe oameni, să-i convingă şi să-i ţină în frîu cu „cuvîntul lui Dumnezeu" aşa cum îl înţelegea ea, căpătă o încredere crescîndă în puterile sale şi nu fu greu să se convingă că trebuie să meargă înainte pe acest drum.

Din cînd în cînd, cîte un grup restrîns de oameni îi urmau pe predicatorii noştri la misiune, sau, luînd cunoştinţă de existenţa ei în timpul celor desfăşurate pe stradă, se înfăţişau acolo mai pe urmă — e vorba de acei oameni cu suflete tulburi, răvăşite de durere, sau cu mintea bolnavă, aşa cum se găsese pretutindeni. Atîta vreme cît Clyde nu putuse lua nici o iniţiativă personală în ceea ce priveşte propria lui viaţă, fusese obligat să participe la toate aceste adunări pestriţe. Şi, de fiecare dată, era mai curînd iritat decît impresionat de starea acelor bărbaţi şi femei ce veneau la misiune, în special bărbaţi, haimanale, beţivi, golani, declasaţi, oameni care nu mai erau buni de nimic, într-o stare de mizerie indescriptibilă, ce păreau că vin aici numai fiindcă nu aveau unde să se ducă în altă parte, şi toţi povesteau fără încetare cum Dumnezeu, sau Cristos, sau harul ceresc i-a scăpat din cutare ori cutare strîmtoare, niciodată însă cum au salvat ei înşişi pe altcineva. Tatăl şi mama lui spuneau mereu : „Amin !" şi : „Lăudat fie numele Domnului !" cîntau imnuri, şi după aceea făceau colectă pentru cheltuielile misiunii, colecte care, după cum bănuia el, erau totdeauna destul de mici.

Singurul lucru în legătură cu părinţii lui care-l interesa cu adevărat pe Clyde era că undeva, în est, într-un orăşel numit Lycurgus, aproape de Utica — cel puţin aşa înţelesese el — trăia un unchi, un frate al tatălui său, care de bună seamă, nu avea nimic comun cu toate astea.

Unchiul din Lycurgus, pe nume Samuel Griffiths, era bogat. Trăgînd cu urechea la discuţiile purtate uneori de părinţii săi, Clyde aflase despre anumite lucruri pe care acest unchi le-ar putea face pentru cineva din familia lor dacă ar avea puţină bunăvoinţă ; mai înţelesese că acela e un om de afaceri iscusit şi perseverent ; că are la Lycurgus o casă mare şi o fabrică importantă de gulere şi cămăşi, unde lucrează peste trei sute de oameni ; că are un băiat, cam de vîrsta lui, şi mai multe fete... două în tot cazul. Şi Clyde îşi

închipuia viaţa îndestulată pe care trebuie să o ducă oamenii aceia la Lycurgus. După cîte se părea, toate aceste informaţii fuseseră aduse în vest, într-un fel sau altul, de oameni care-l cunoşteau nu numai pe Asa, ci şi pe tatăl şi pe fraţii lui. Pe cît putea să-şi dea seama Clyde, acest unchi trebuia să fie un fel de Cresus[1], care avea de toate şi trăia pe picior mare acolo, în est, în timp ce aici, în vest, în Kansas City, el, părinţii, fratele şi surorile lui se zbăteau în aceeaşi stare de mizerie şi lipsuri ce caracterizase totdeauna existenţa lor.

Or, în afară de ceea ce ar fi putut face singur — după cum şi-a dat seama de timpuriu — aici nu exista nici o speranţă de salvare. Căci la vîrsta de cincisprezece ani, şi chiar mai devreme, Clyde începuse să priceapă că educaţia lui, ca şi aceea a surorilor şi fratelui, fusese neglijată într-un mod nepermis. Ajunsese astfel la concluzia că nu-i deloc uşor să învingă acest neajuns, mai ales cînd vedea că alţi băieţi şi fete cu bani mai mulţi şi cu un cămin mai bogat decît al lor erau pregătiţi din vreme în vederea unor cariere precise. Cum să păşească, aşadar, în viaţă în asemenea împrejurări ? Încă de pe la vîrsta de treisprezece-paisprezece şi cincisprezece ani, Clyde începu să studieze anunţurile de prin ziare — niciodată îngăduite în casă la ei din pricina caracterului lor prea lumesc — şi îşi dădu seama că peste tot se căutau oameni pricepuţi şi experimentaţi, sau tineri doritori să înveţe meserii care, deocamdată, pe el nu-l interesau prea mult, deoarece, credincios idealului ce stăpînea tineretul american, sau atitudinii americane generale faţă de viaţă, se simţea superior oricărei munci de ordin pur manual. Cum adică ? Să conducă o maşină, să aşeze cărămizi, să înveţe meşteşugul dulgherului, al tencuitorului sau al instalatorului, cînd băieţi cu nimic mai înzestraţi decît el erau ajutori de farmacişti, contabili, funcţionari la bănci sau la societăţile pentru administrarea averilor imobiliare, şi cîte altele ?! N-ar fi însemnat oare să se condamne singur la o existenţă tot atît de mizeră ca şi întreaga viaţă dusă pînă acum, să poarte adică haine vechi, să se scoale cu noaptea în cap şi să facă toate treburile mărunte pe care sînt destinaţi să le facă asemenea oameni ?

Pentru că, trebuie spus, Clyde era tot atît de vanitos şi de mîndru pe cît era de sărac. Făcea parte dintre acele persoane interesante care se socotesc a fi mai presus de restul lumii — niciodată nu se solidariza în întregime cu familia al cărei membru era.

---

[1] Rege al Lidiei (secolul al VI-lea î.e.n.) a cărui bogăţie fabuloasă este adesea pomenită în legendele antichităţii.

niciodată nu-şi asuma vreo obligaţie mai serioasă faţă de cei care îl aduseseră pe lume. Dimpotrivă, era înclinat să-şi judece părinţii, nu cu prea multă asprime sau amărăciune, e drept, dar cu o înţelegere destul de limpede a însuşirilor şi posibilităţilor lor. Şi cu toate că se dovedea atît de iscusit în asemenea lucruri, în ceea ce-l privea pe el însuşi nu reuşea niciodată — cel puţin înainte de a fi împlinit şaisprezece ani —, să adopte o linie de conduită precisă; iar cînd a făcut-o, a procedat pe bîjbîite şi cu titlu de încercare.

Cam în aceeaşi perioadă începu a-l îmboldi ispita sau chemarea sexuală: Clyde se simţea adînc tulburat de frumuseţea feminină, atît prin atracţiile pe care le avea asupra lui, cît şi prin înrîurirea pe care el însuşi o exercita asupra sexului opus. Şi, o dată cu aceasta, în chip cu totul firesc, începu să-l preocupe problema hainelor şi a înfăţişării sale exterioare. Pe Clyde îl interesa acum să ştie ce impresie face el asupra celorlalţi şi ce impresie fac alţi băieţi. Încerca o strîngere de inimă la gîndul că hainele lui nu erau aşa cum ar trebui să fie, că nu era nici atît de dichisit şi nici atît de atrăgător pe cît ar fi putut să fie. Ce nenorocire e să te naşti sărac, să nu ai pe nimeni care să te ajute şi să-ţi dai seama că tu însuţi nu poţi să-ţi îmbunătăţeşti cu nimic soarta!

Privindu-se la întîmplare în oglinzile întîlnite în cale, ajungea la concluzia că nu e chiar atît de urît — un nas drept şi frumos conturat, o frunte albă şi înaltă, păr negru, ondulat şi lucitor, ochi negri, uneori poate cam prea melancolici. Dar, cu toate aceste calităţi, faptul că familia lui era atît de scăpătată, că nu avusese niciodată prieteni adevăraţi şi convingerea că nici nu putea să aibă din cauza legăturilor şi a îndeletnicirii părinţilor săi îl înclina tot mai mult către un fel de deprimare morală, către o stare de melancolie ce nu făgăduia nimic bun pentru viitorul său. Această stare îl făcea uneori să se răzvrătească, alteori să devină cu totul apatic. Din cauza părinţilor, şi în ciuda înfăţişării lui exterioare — care, la drept vorbind, era mai plăcută şi mai atrăgătoare decît a multor altora — Clyde se arăta întotdeauna gata să interpreteze greşit căutăturile pline de interes pe care i le aruncau din cînd în cînd anumite fetişcane aparţinînd unor cercuri cu condiţii de viaţă total diferite de ale sale, acel aer dispreţuitor şi totuşi provocator cu care se uitau la dînsul spre a vedea dacă arată sau nu interes faţă de ele, dacă e curajos ori fricos.

Şi, totuşi, înainte de a fi ajuns să cîştige vreun ban prin propriile sale puteri, dorise totdeauna să aibă un guler mai bine croit, o cămaşă mai frumoasă, pantofi noi, un costum elegant, un palton impecabil, aşa cum aveau alţi băieţi! Ah, hainele noi, casele frumoase, ceasurile, inelele, acele de cravată cu care se mîndreau

unii băieţi ! Nenumăraţi tineri de vîrsta lui ajunseseră încă de pe acum să facă pe filfizonii ! Unii dintre părinţii acestor băieţi mergeau pînă acolo încît le cumpărau chiar şi automobile personale. Puteau fi văzute pe străzile principale din Kansas City, zburînd încoace şi încolo, ca nişte muşte. În maşinile astea băieţii umblau însoţiţi de fete frumoase. Iar el nu avea nimic. Şi nici nu avusese vreodată ceva.

Iată dar cîte lucruri rămîneau de făcut pe lume... atîţia oameni erau aşa de fericiţi şi toate le mergeau din plin ! Ce trebuia să facă el ? Încotro să se îndrepte ? Ce meserie să înveţe ? N-ar fi putut spune. Nu ştia precis. Iar ciudaţii săi părinţi erau prea străini de viaţă ca să-l poată ajuta cu sfaturile lor.

CAPITOLUL 3

O întîmplare care a contribuit la agravarea stării sufleteşti a lui Clyde tocmai în momentul cînd el căuta rezolvarea practică a acestor probleme, fără a mai vorbi de efectul profund descurajator produs în sînul familiei Griffiths, a fost faptul că sora lui, Esta, faţă de care manifesta o deosebită simpatie, cu toate că aveau foarte puţine preocupări comune, fugi de acasă cu un actor, care, aflîndu-se în turneu la Kansas City, fusese cuprins de o pasiune trecătoare pentru ea.

Adevărul era că, în ciuda educaţiei severe primite acasă şi a zelului religios şi moral ce părea s-o caracterizeze uneori, Esta nu era decît o fată senzuală, slabă şi nu ştia nici ea singură ce voia. În ciuda atmosferei în care trăia, nu se integrase niciodată, organic, în viaţa familiei. Asemenea marii majorităţi a celor ce învaţă şi repetă zilnic dogmele şi crezurile acestei lumi, începînd cu primii ani ai copilăriei, îşi însuşise în mod treptat, şi aşa cum o tăiase capul, practicile şi atitudinile ce le avea mereu în faţă, încît pînă la vîrsta aceea, şi chiar şi mai tîrziu, rămăsese cu totul incapabilă de a pătrunde adevăratul lor sens. Necesitatea de a gîndi fusese înlocuită pentru ea cu sfaturi, cu o disciplină severă sau cu adevărul „revelat", şi atîta vreme cît alte teorii, alte situaţii sau alte impulsuri venite din afară sau pornite chiar dinlăuntrul ei nu apăreau pentru a se ciocni cu acestea, se bucura de o linişte oarecum deplină. De îndată însă ce aceste alte impulsuri ar fi apărut, nu erau greu de presupus că ideile sale religioase, nefiind bazate pe vreo convingere sau pe o înclinare temperamentală proprie, nu vor rezista, fără îndoială, şocului. Cu atît mai mult cu cît, tot timpul, gîndurile şi sentimentele sale — ca şi cele ale fratelui

ei, Clyde — rătăceau încoace şi încolo, atrase de dragoste, de confort sau de alte lucruri care, în general, aveau prea puţin de-a face cu vreo teorie religioasă despre abnegaţie şi jertfă de sine. Înlăuntrul ei se petrecea un proces chimic ce dădea naştere unor visuri care, adeseori, se băteau cap în cap cu tot ceea ce-i puteau spune părinţii.

Pe deasupra, nu avea nici forţa morală a lui Clyde şi nici puterea lui de rezistenţă. În linii mari, era o fiinţă rătăcită, animată de dorinţa vagă de a avea rochii frumoase, pălării, pantofi, panglici şi alte lucruri de felul acesta, dorinţă peste care se suprapunea sentimentul sau ideea religioasă că nu trebuie să nutrească asemenea aspiraţii. Dimineaţa şi după-amiaza, cînd se întorcea de la şcoală, sau seara, străzile lungi şi sclipitoare exercitau asupra ei o puternică seducţie.

Farmecul anumitor fete care mergeau împreună braţ la braţ, ghiontindu-se şi şoptindu-şi tot felul de secrete, sau acela al băieţilor care se zbenguiau în jurul lor o îndemna, de asemenea, să vadă, prin prisma animalităţii lor ridicole şi nestăvilite, forţa şi semnificaţia acelui proces chimic şi a îndemnului către împerechere, ce colcăie în dosul tuturor gîndurilor şi acţiunilor tinereşti. Iar cînd vedea vreo pereche de îndrăgostiţi, ori cînd diverşi amatori de flirturi o urmăreau sau zăboveau pe la colţurile de stradă ori prin preajma porţilor şi o înfăşurau cu neruşinare în priviri pline de dorinţă, în ea se producea o tulburare, un zbucium nervos, ce exprima cu putere rîvna de a cunoaşte voluptăţile materiale ale vieţii, şi nu bucuriile searbede ale cerului.

Asemenea priviri o sfredeleau ca nişte raze nevăzute, pentru că Esta era plăcută la vedere şi, pe zi ce trecea, devenea tot mai ispititoare. Iar atitudinile celor ce o priveau trezeau în ea ecouri de aceeaşi natură, dădeau naştere acelor procese chimice de atracţie reciprocă ce stau la baza întregii moralităţi sau imoralităţi a lumii.

Şi iată că într-o bună zi, pe cînd se întorcea acasă de la şcoală, un tînăr, ce făcea parte din specia cunoscută sub numele de „agăţători“, intră în vorbă cu ea, încurajat mai cu seamă de privirea şi atitudinea ei, ce i se păreau îmbietoare. N-a fost nevoie să insiste prea mult pentru a o opri, deoarece ea însăşi avea o predispoziţie dacă nu amoroasă, în orice caz îngăduitoare. Totuşi, dăscăleala de acasă privitoare la necesitatea de a-şi păstra pudoarea, de a fi prudentă, de a rămîne neîntinată şi toate celelalte fusese atît de puternică, încît, cel puţin de data asta, era exclusă primejdia unei prăbuşiri imediate. Numai că după acest atac au urmat altele, ea le-a acceptat sau, în orice caz, nu le-a respins cu destulă hotărîre şi, treptat-treptat, au contribuit la dărîmarea acelui zid

protеguitor pe care educaţia de acasă îl ridicase în jurul ei. Esta devenise astfel ascunsă, tăinuindu-şi toate aceste frămîntări faţă de părinţi.

Adeseori se găseau unii tineri care o urmăreau şi îi vorbeau fără ca ea să le fi făcut vreun avans. Reuşiseră să distrugă sfiiciunea excesivă care o caracteriza şi care, cel puţin pentru un timp, o ajutase să-i ţină la distanţă. Acum era dornică de relaţii noi, visa o dragoste puternică, veselă, minunată.

În cele din urmă, după o dezvoltare lăuntrică înceată, dar viguroasă a dorinţelor şi predispoziţiilor ei, apăru actorul — unul dintre acei bărbaţi frumoşi, cu o masculinitate accentuată şi plini de ei înşişi, la care totul se reducea la dichis şi aere, dar fără pic de suflet (era lipsit chiar şi de gust, de curtoazie sau de o adevărată tandreţe), însă înzestrat cu un magnetism cuceritor — iar el, în decursul unei singure săptămîni şi numai după cîteva întîlniri, fu în stare s-o zăpăcească aşa de rău, încît putea face cu ea absolut tot ce voia. Adevărul e că nu ţinea la dînsa aproape deloc. Redus cum era, pentru el Esta nu însemna decît o cucerire în plus, o fată destul de drăguţă, vădit senzuală şi neexperimentată, o gîsculiţă pe care o poţi cuceri cu cîteva cuvinte dulcege, cu minciuna ieftină a unei iubiri sincere, cu făgăduieli de a-i oferi o viaţă mai liberă, mai bogată, mai aventuroasă, în alte oraşe mari... dacă va deveni soţia lui.

Totuşi, cuvintele lui păreau a fi acelea ale unui îndrăgostit, despre care ai fi zis că are de gînd să rămînă credincios o veşnicie. Căută să o convingă că singurul lucru pe care trebuia să-l facă era să plece cu el şi să devină soţia lui numaidecît, acum chiar.

Amînarea nu mai avea nici un sens cînd era vorba de o întîlnire între doi oameni ca ei. Aici, în oraşul acesta, existau unele dificultăţi în privinţa căsătoriei, dificultăţi pe care el nu putea să i le explice — era ceva în legătură cu camarazii lui — dar la St.-Louis avea un prieten predicator care îi va cununa. Va fi îmbrăcată de sus pînă jos aşa cum n-a fost îmbrăcată niciodată, va cunoaşte aventuri minunate, dragoste. Va călători cu el şi va vedea lumea largă. Nu va trebui să se mai îngrijească de nimic altceva decît de el. Şi în timp ce toate acestea deveneau pentru ea adevărul adevărat — confirmarea prin vorbe a unei iubiri înflăcărate — pentru el nu erau decît mijlocul cel mai vechi şi mai eficace de seducere, mijloc folosit de atîţia alţii mai înainte, şi adeseori cu succes.

Într-o singură săptămînă, aşadar, la diferite ore, dimineaţa, după-amiaza şi noaptea, se săvîrşise întregul proces magic al alchimiei amoroase.

În luna aprilie, într-o noapte de sîmbătă spre duminică, întorcîndu-se acasă destul de tîrziu, după o plimbare pe care o făcuse prin centrul comercial al orașului spre a scăpa de obișnuita slujbă de sîmbătă seara de la misiune, Clyde își găsi părinții îngrijorați din cauza Estei. Ca de obicei, ea cîntase la mica orgă și din gură la întrunirea religioasă. Nimic nu trăda că i s-ar fi întîmplat ceva. După întrunire, se dusese în camera ei, spunînd că nu se simte prea bine și vrea să se culce mai devreme. Pe la ora 11, însă, cînd se întoarse Clyde, mama își aruncă întîmplător ochii în camera ei și constată că era goală; fata nu se afla acolo, și nici în altă parte în casă. Ceea ce îi atrase din primul moment atenția mamei fu lipsa cîtorva bibelouri și rochii, precum și a unui vechi geamantan al familiei. După ce au cercetat toată casa și și-au dat seama că nu e acolo, Asa ieși în stradă, s-o caute în sus și în jos. Esta avea obiceiul să se plimbe uneori singură, sau să stea pe bancă în fața misiunii în timpul cît aceasta era închisă.

Cum cercetările lui nu duseră la nici un rezultat, porni împreună cu Clyde spre colțul de stradă cel mai apropiat, apoi o luară pe Missouri Avenue. Dar nici urmă de Esta. Se întoarseră pe la ora 12, și, firește, îngrijorarea cu privire la ea deveni și mai mare. La început își închipuiseră că s-a dus să facă vreo plimbare neprevăzută, dar după ce se făcu douăsprezece și jumătate, apoi unu, apoi unu și jumătate și văzură că Esta nici vorbă să se întoarcă, se pregăteau să anunțe poliția, cînd Clyde, ducîndu-se în camera ei, zări un bilețel, prins pe perna de pe patul de lemn, o scrisoare, pe care ochiul atent al mamei n-o observase. Se repezi spre scrisoare foarte curios, dar înțelegînd deodată totul, fiindcă el însuși se întrebase adesea în ce anume chip își va înștiința părinții în cazul cînd se va hotărî într-o bună zi să plece pe furiș, deoarece știa că nu-i vor încuviința niciodată plecarea decît dacă li se va îngădui s-o aranjeze chiar ei, în toate amănuntele. Or, iată că acum Esta lipsea de la apel, iar în fața lui se găsea, fără îndoială, o înștiințare ca aceea pe care ar fi putut-o lăsa el însuși. O înșfăcă repede, nerăbdător s-o citească, dar în aceeași clipă mama intră în cameră și, văzînd bilețelul în mîna lui, exclamă:

— Ce e asta? Un bilet? E de la ea?

Clyde i-l dădu; femeia îl desfăcu și îl citi pe nerăsuflate. Băiatul observă că fața largă și energică a mamei, care bătea totdeauna într-un roș-închis, se făcu albă, în timp ce ea se îndrepta spre ușă pentru a se duce în camera cealaltă. Gura-i largă era acum strînsă, formînd o linie dreaptă, plină de hotărîre. Mîna mare și puternică, cu care ținea bilețelul în aer, îi tremura ușor.

— Asa ! strigă ea. Apoi, năvălind în odaia unde se găsea bărbatul ei, al cărui păr cărunt şi ondulat stătea răvăşit pe capul rotund, adăugă : Citeşte asta !

Clyde, venit după dînsa, îl văzu luînd biletelul în mîna lui grăsună cu un gest cam nervos, în timp ce buzele, veşnic supte şi care acum începeau să se încreţească la mijloc din cauza vîrstei, se mişcau febril. Dacă cineva ar fi cunoscut istoria vieţii lui, ar fi spus că asta este expresia, ceva mai accentuată, cu care a primit cele mai multe din loviturile grele ce-l încercaseră în trecut.

— Ţî-ţî-ţî !

A fost singurul sunet scos la început, un plescăit al limbii pe cerul gurii, foarte slab şi absolut nepotrivit cu împrejurarea, după cum i s-a părut lui Clyde. A urmat apoi un alt „Ţî-ţî-ţî !", în timp ce capul începu să i se clatine într-o parte şi în alta. Apoi :

— Ce crezi că a îndemnat-o să facă una ca asta ?

Pe urmă se întoarse şi privi către soţia lui, care, în loc de răspuns, îi aruncă o privire rătăcită. După aceea începu să măsoare odaia în lung şi în lat, cu mîinile la spate, făcînd, fără să-şi dea seama, nişte paşi mari cu picioarele lui butucănoase, în timp ce clătină iarăşi din cap şi scoase un alt, tot atît de vag :

— Ţî-ţî-ţî !

Doamna Griffiths, deşi fusese întotdeauna mai emotivă decît soţul ei, se arăta în asemenea încercări mult mai energică şi mai activă ; un fel de iritare sau nemulţumire faţă de viaţă, o dată cu o durere fizică vădită părea că pun stăpînire pe ea, ca o umbră vizibilă. Soţul ei nici nu apucase să se ridice în picioare, că ea şi întinse mîna şi luă biletul ; îl privi din nou, fără să-l mai citească, şi cu faţa brăzdată de trăsături hotărîte, dar în acelaşi timp chinuite şi tulburate. Comportarea sa era aceea a unei fiinţe profund neliniştite şi nefericite, ce se luptă din răsputeri cu un nod pe care nu putea să-l desfacă, dar caută să-şi reţină plînsul, deşi ar vrea să se tînguie cu jale, cu mînie. Fiindcă în urma ei se înşiruiau toţi acei ani de strădanii şi convingeri religioase ce păreau să indice într-un anume chip, nedesluşit în conştiinţa-i slab dezvoltată, că, dacă există o justiţie, apoi dînsa ar fi putut fi scutită de o asemenea năpastă. Unde era dumnezeul ei, Cristosul ei în acest ceas cînd i se făcea o atît de vădită nedreptate ? De ce oare nu intervenise el ca s-o ajute ? Cum avea să explice el toate acestea ? Unde-s făgăduinţele sale biblice ? Veşnica lui călăuzire ? Multpropovăduita sa îndurare ?

În faţa unei nenorociri atît de mari, era foarte greu pentru ea, după cum putea că constate Clyde, să facă faţă acestei încercări

cel puţin pentru moment, cu toate că, aşa cum o cunoştea el, nu va întîrzia, fără îndoială, ca pînă la urmă să iasă şi din acest impas. Căci, în virtutea acelui „dualism“ orb în care credeau, atît ea cît şi Asa, asemenea tuturor pietiştilor, stăruiau cu tot dinadinsul să nu-l facă pe Dumnezeu părtaş la rău, la eroare şi la nenorocire, cu toate că-i acordau puterea supremă. Ei căutau altceva, o forţă întunecată, înşelătoare şi laşă, care, în faţa atotştiinţei şi atotputerniciei lui Dumnezeu, continuă să înşele şi să trădeze, iar această forţă o găsiră, în cele din urmă, în greşelile şi perversitatea inimii omeneşti, pe care a făcut-o însuşi Dumnezeu, dar de care el nu se mai îngrijeşte pentru că nu vrea să se mai îngrijească.

În această clipă, însă, doamna Griffiths era stăpînită numai de durere şi mînie, cu toate că buzele ei nu se strîmbau, ca acelea ale lui Asa, iar ochii lui trădau profunda deznădejde de care erau plini ai lui. Dimpotrivă, făcu un pas înapoi, îşi aruncă o dată ochii pe scrisoare, aproape cu furie, apoi îi spuse lui Asa :

— A fugit cu cineva şi nu spune... Dar se întrerupse brusc, amintindu-şi de prezenţa copiilor — Clyde, Julia şi Frank — care se uitau curioşi la ei, cu urechile ciulite, neştiind ce să creadă. Vino încoace, îi spuse soţului, vreau să-ţi vorbesc. Copii, aţi face mai bine să vă duceţi la culcare. O să venim şi noi îndată.

Se retrase repede, împreună cu Asa, în camera din dos a misiunii. Copiii auziră comutatorul răsucindu-se. Apoi îi auziră discutînd pe ton coborît, în timp ce Clyde, Julia şi Frank se uitau unul la altul, deşi Frank, fiind atît de fraged — avea numai zece ani — nu înţelegea mare lucru. Nici chiar Julia nu-şi putea da seama de sensul exact el celor ce se întîmplau. Clyde, însă, graţie unui contact mai larg cu viaţa, precum şi datorită afirmaţiei mamei sale („a fugit cu cineva“), înţelegea totul destul de bine. Esta se săturase de viaţa pe care o ducea, aşa cum se săturase şi el. Plecase probabil cu vreunul dintre acei filfizoni pe care îi vedea pe străzi în tovărăşia celor mai drăguţe fete. Dar încotro ? Şi cum arăta omul acela ? Biletul spunea, desigur, ceva, dar mama lui nu-l lăsase să-l citească, I-l smulsese prea repede din mînă. Ah, dacă l-ar fi citit în tăcere, el singur, fără să le spună lor nimic !

— Crezi că a fugit de-a binelea ? o întrebă el pe Julia, cu o expresie de îndoială, în timpul cît părinţii lipseau din odaie.

Julia, la rîndul ei, era foarte nedumerită şi avea o înfăţişare foarte ciudată.

— De unde să ştiu eu ? răspunse ea cu oarecare iritare în glas, tulburată de mîhnirea părinţilor, de această atmosferă de mister, precum şi de însăşi isprava Estei. Mie nu-mi-a spus niciodată nimic. Cred că ar trebui să-i fie ruşine dacă a făcut aşa ceva !

Julia, fiind o fire mai potolită decît Esta sau Clyde, avea mai mult respect, în înțelesul convențional al cuvîntului, față de părinți ; și, în consecință, simțea un fel de milă pentdu dînșii. Este adevărat, nu înțelegea pe deplin ce însemnau toate astea, dar bănuia ceva, pentru că avusese și ea prilejul să intre în vorbă cu alte fete, deși într-un chip cît se poate de ocolit și rezervat. Acum, însă, ceea ce o făcea să fie supărată pe Esta era mai curînd modul cum se hotărîse să plece, părăsindu-și părinții, frații și pe ea. De ce trebuise să plece, pricinuind părinților ei o mîhnire atît de mare ? Era îngrozitor ! Toată casa se umpluse de jale.

În timp ce părinții discutau în odăița lor, Clyde se chinuia și el cu gîndul în toate felurile, dat fiind că viața începuse de pe acum să-l intereseze într-un chip pasionant. Ce făcuse, de fapt, Esta ? Să fie oare vorba — după cum se temea și credea el — de una dintre acele fugi nedemne, sau de una dintre acele urîte aventuri sexuale, despre care discutau întotdeauna pe furiș băieții de pe stradă și de la școală ? Ce rușine dacă ar fi așa ! Ar fi posibil să nu se mai întoarcă niciodată. Fugise cu vreun bărbat, desigur. Dar, oricum ar sta lucrurile, nu încape îndoială că pentru o fată e ceva înjositor, pentru că, după cum auzise el, toate legăturile decente dintre băieți și fete, dintre bărbați și femei nu trebuie să ducă decît la un singur lucru — la căsătorie. Și iată că Esta, punînd vîrf celorlalte necazuri ale lor, fugise, făcuse acest pas greșit. Și așa viața lor de familie era destul de sumbră, acum însă, din pricina celor petrecute, în loc să se lumineze, avea să devină și mai sumbră.

Părinții să întoarseră după puțin timp. Fața doamnei Griffiths, deși continua să fie încordată, arăta întrucîtva altfel, era parcă mai puțin mînioasă, mai resemnată.

— Esta a socotit cu cale să ne părăsească, cel puțin pentru cîtva timp... atîta putu să spună la început, cînd văzu cum așteptau copiii, plini de curiozitate. Dar nu trebuie să vă neliniștiți din pricina ei și nici să vă mai gîndiți la asta. O să se întoarcă după cîtăva vreme, sînt sigură. Pentru o bucată de timp și-a ales calea ei proprie... din motive care o privesc pe ea. Facă-se voia lui Dumnezeu ! („Lăudat fie numele Domnului !" completă Asa). Credeam că e fericită aici, în mijlocul nostru, dar se pare că nu a fost. După părerea mea, e bine să cunoască singură lumea. (Aici, Asa interveni cu un alt : „Ți-ți-ți".) Dar noi nu trebuie să ne facem gînduri negre. N-ar sluji la nimic ; din contră, trebuie să fim pătrunși numai de gînduri pline de dragoste și bunătate. Totuși, rosti aceste cuvinte cu o asprime care îi dezmințea parcă vorbele — în glasul ei se strecură parcă un fel de sughiț cu noduri. Nu putem decît să nădăjduim că își va da seama curînd de prostia pe care a făcut-o,

de nesăbuința ei, și se va întoarce acasă. Nu se poate să-i meargă bine pe drumul pe care a apucat! Nu este nici calea, nici voia Domnului. E prea tînără și a făcut o greșeală. Noi însă putem s-o iertăm. Inimile noastre trebuie să-i rămînă mai departe deschise, binevoitoare și iubitoare. Vorbea ca și cum s-ar fi adresat unui auditoriu la o întrunire, dar chipul și glasul îi erau aspre, triste și înghețate. Acum... la culcare cu toții! Deocamdată nu putem face altceva decît să ne rugăm dimineața, la prînz și seara, și să sperăm că nu i se va întîmpla nimic rău. N-aș fi vrut să facă una ca asta... adăugă apoi, în dezacord cu tot ce spusese mai înainte, fără să se gîndească la copiii aflați de față, preocupată numai de Esta.

Cît despre Asa...

Halal tată! cum avea să-și spună adesea Clyde, mai tîrziu.

În afară de propria-i amărăciune, singurul lucru pe care-l observa și care-l impresiona era mîhnirea, mult mai pronunțată, a soției sale. În tot timpul cît vorbise ea, se ținuse prostește deoparte, îndesat, cărunt, ondulat, cu totul de prisos.

— Lăudat fie numele Domnului! strecura doar din cînd în cînd. Să avem inimile deschise. Da, nu ni se cade nouă să judecăm. Noi trebuie numai să nădăjduim că va fi mai bine. Da, da! Lăudat fie numele Domnului! Să-l slăvim pe Domnul-Dumnezeu! Amin! Da, da! Ți-ți-ți...

— Dacă cineva întreabă unde-i Esta — continuă doamna Griffiths după un timp, fără să-i dea nici o atenție soțului și adresîndu-se numai copiilor strînși în jurul ei — să spunem că s-a dus în vizită la niște rude de-ale mele în Tonawanda. Asta nu-i adevărat, bineînțeles, dar noi nu știm unde-i, nici care este adevărul, și apoi o să se întoarcă. Nu trebuie să spunem sau să facem nimic ce i-ar putea pricinui vreun rău atîta timp cît nu știm nimic.

— Da... lăudat fie numele Domnului! îngînă Asa.

— Prin urmare, ne-am înțeles? Pînă cînd vom afla adevărul, așa spunem oricui s-ar interesa de ea.

— Bineînțeles, încuviință Clyde, plin de nădejde.

— Foarte bine, adăugă Julia.

Doamna Griffiths se opri și se uită la copii cu o privire mulțumită, dar și cu oarecare jenă. Cît despre Asa, el scoase un alt: „Ți-ți-ți", iar după asta li se făcu semn copiilor să se culce.

Clyde ardea de dorința de a ști ce cuprindea scrisoarea lăsată de Esta, dar era convins, pe baza unei îndelungate experiențe, că mama n-o să-i destăinuie nimic, decît dacă și atunci cînd o să găsească ea de cuviință, și se întoarse în camera lui, căci era foarte

obosit. De ce n-au căutat-o mai mult dacă mai existau speranțe s-o găsească? Unde ar putea să fie ea acum, în clipa asta? Undeva în vreun tren? Era limpede că nu voia să fie găsită. Fusese probabil nemulțumită de viața de aici, ca și el. El însuși se gîndise să plece, nu demult, dar se tot întreba cum ar privi familia o asemenea faptă. Și iată că Esta i-o luase înainte. Ce înrîurire trebuia să aibă acest lucru asupra punctului său de vedere și a acțiunilor sale în viitor? Adevărul este că, în ciuda deznădejdii tatălui și a mamei sale, Clyde nu putea să vadă în plecarea Estei o nenorocire atît de mare, cel puțin judecînd din punctul de vedere al *plecării*. Totul nu era decît o dovadă că în familia lor lucrurile nu mergeau așa cum trebuie. Activitatea misiunii nu însemna mare lucru. Iar vorbăria și exaltările religioase, la rîndul lor, nu ajutau la nimic. Dovadă că nici n-o putuseră salva pe Esta. De bună seamă, nici ea — întocmai ca și Clyde — nu credea prea mult în ele.

CAPITOLUL 4

Această ultimă concluzie îl determină pe Clyde să se gîndească mai mult decît oricînd la sine însuși. Iar rezultatul principal al reflecțiilor lui a fost că trebuie să se apuce de vreo treabă, și cît mai repede. Pînă acum se putuse îndeletnici doar cu diferite mărunțișuri obișnuite pentru băieții între doisprezece și cincisprezece ani: a fost, astfel, ajutorul unui distribuitor de ziare în timpul lunilor de vară, a lucrat o vară întreagă în subsolul unui magazin universal cu articole de cinci și zece cenți, iar în zilele de sîmbătă, vreme de o iarnă întreagă, a desfăcut lăzi și a despachetat mărfuri — treburi în schimbul cărora primea suma enormă de cinci dolari pe săptămînă, ce i se părea aproape o avere pe atunci. Se considera bogat și, cu toată împotrivirea mamei și a tatălui său, care nu voiau să audă nici de teatru, nici de cinematograf, deoarece le socoteau nu numai lumești, ci și pline de ispite, se putea duce din cînd în cînd la unul sau la altul — la galerie — distracție însă despre care părinții lui nu trebuiau să știe nimic. Cu toată împotrivirea lor, nu-l putură opri de la asta. Clyde socotea că acum are dreptul de a-și îngădui asemenea plăceri, deoarece le plătea din banii săi proprii; mai mult încă, îl lua și pe fratele mai mic, Frank, care era bucuros să-l însoțească, păstrînd cea mai mare taină.

Mai tîrziu, în cursul aceluiași an, căutînd un motiv să plece de la școală, fiindcă se simțea rămas prea mult în urmă, se angajă ca ucenic la un vînzător de răcoritoare, al cărui bufet nu era cine știe ce, dar, fiind situat chiar lîngă un teatru, avea mulți clienți

printre cei ce asistau la spectacole. Un anunț — „Se caută un băiat" — îi atrăsese de la început atenția, într-o zi pe cînd se ducea spre școală. Mai pe urmă, dintr-o conversație cu tînărul al cărui ajutor urma să devină și de la care avea să învețe meseria — în cazul cînd s-ar fi dovedit sîrguincios și îndemînatic — înțelese că, dacă își va însuși această artă, va putea să cîștige pînă la cincisprezece sau chiar optsprezece dolari pe săptămînă. Se spunea că Stroud, de la colțul dintre strada 14 și strada Baltimore, plătește așa pe doi dintre salariații săi. Prăvălia unde voia să se angajeze el plătea însă numai doisprezece dolari, leafă obișnuită în cele mai multe magazine.

De asemenea, mai află că însușirea acestei arte cerea timp și sfatul binevoitor al unui expert. Dacă voia să vină aici și să lucreze la început pentru cinci dolari — fie și șase, fiindcă prea se mohorîse la față — Clyde ar putea afla curînd foarte multe lucruri despre arta amestecării diferitelor băuturi dulci și a asortării unei mari varietăți de înghețate cu aromate lichide, transformîndu-le astfel în *sundaes* [1]. Pentru început, ucenicia consta din spălatul și lustruitul tuturor aparatelor și ustensilelor din prăvălie, pe lîngă deschiderea și măturatul bufetului la o oră destul de matinală — șapte jumătate — ștergerea prafului și livrarea la domiciliu a comenzilor cu care avea să-l însărcineze patronul. Dacă superiorul său direct — domnul Sieberling — nu va putea face față numărului clienților, și în cazul cînd Clyde va fi mai liber, i se va cere să ajute la amestecul băuturilor „minore", ca : limonade, coca-cola și altele, după cum o cerea negustoria.

După consultările cuvenite cu mama sa, Clyde hotărî să accepte această slujbă, ce nu părea de lepădat. Pe de o parte — își făcea el socoteala — o asemenea slujbă avea să-i pună la dispoziție, pe gratis, oricîte înghețate ar dori — avantaj ce nu era de disprețuit. Pe de altă parte, această îndeletnicire ar fi devenit, după cum bănuia Clyde, o portiță deschisă spre o meserie oarecare — adică tocmai ceea ce căuta el. În sfîrșit — un lucru pe care îl socotea cît se poate de binevenit — prăvălia îl obliga să stea acolo pînă la ora 12 noaptea, în schimbul cîtorva ore libere în timpul zilei drept compensație. Această împrejurare i-ar fi îngăduit să lipsească de acasă noaptea și, în tot cazul, l-ar fi scutit să mai urmeze cursurile școlii serale. De asemenea, nu i s-ar mai fi putut cere să asiste la întruniri decît duminica, și nici chiar atunci, deoarece se presupunea că duminica va lucra și după-amiaza și seara.

[1] Înghețată asortată.

Unde mai pui că tînărul care avea în grija lui aparatul de sifon primea cu regularitate bilete de la directorul teatrului vecin, spre holul căruia dădea una dintre ușile bufetului — perspectivă ce-l entuziasma pe Clyde. Era o plăcere să lucrezi într-o prăvălie care are legături atît de strînse cu un teatru !

Mai presus de toate acestea însă — după cum avea să constate Clyde, spre bucuria și, uneori, spre deznădejdea lui — bufetul era vizitat, înainte și după matineuri, de stoluri de fete, singure sau însoțite de băieți, care ședeau dinaintea tejghelei, chicotind și flecărind, aranjîndu-și părul sau fardîndu-se în fața oglinzii. Iar Clyde le privea înmărmurit, ca un necunoscător ce era în ale lumii și în tainele sexului opus, și nu se mai sătura admirîndu-le frumsețea, îndrăzneala, siguranța și farmecul. Pentru prima dată în viața lui, în timp ce abia prididea cu spălatul paharelor, cu umplerea tuburilor de înghețată și a paharelor de sirop sau cu aranjarea lămîilor și portocalelor pe tăvi, avea prilejul, mai în fiecare zi, de a studia indeaproape aceste fete. Ce superbe erau ! Cele mai multe veneau așa de bine îmbrăcate, așa de elegante — purtau inele, broșe, blănuri, pălării încîntătoare și pantofi frumoși ! Adesea, trăgea cu urechea la cele ce vorbeau și le auzea discutînd despre lucruri atît de interesante — seratele, dansurile, dineurile, spectacolele văzute, locurile din Kansas City sau din împrejurimi pe care aveau de gînd să le viziteze în curînd, deosebirea dintre moda de anul acesta și cea de anul trecut, farmecul fascinant al anumitor actori și actrițe — mai ales actori — care jucau acum în oraș sau care urmau să vină... Or, pînă atunci, el nu auzise niciodată acasă la ei vorbindu-se despre asemenea lucruri !

În dese rînduri, cîte una dintre aceste fetișcane frumoase era însoțită de vreun bărbat în haine de seară, cu plastron, joben, papion, mănuși albe din piele de căprioară și pantofi de lac, ținută despre care Clyde își spunea pe vremea aceea că este ultimul cuvînt în ceea ce privește adevărata distincție, frumusețe, eleganță și fericire. Nu era ușor să porți un asemenea costum cu atîta îndemînare și finețe ! Să știi să stai de vorbă cu o fată în felul și cu sîngele rece al acestor cavaleri ! Iată cîte avea de învățat urmînd asemenea modele ! Era convins că nici o fată frumoasă n-o să-l ia în seamă dacă nu va fi îmbrăcat și el în felul acesta. E mai presus de orice îndoială că era absolut necesar. O dată ce ar realiza acest lucru, o dată ce ar fi, deci, în situația de a purta haine ca ale lor, ei bine, nu ar porni oare atunci, cu pași siguri, pe calea ce duce spre toate desfătările ? Cu siguranță, toate bucuriile vieții i-ar sta atunci la picioare. Zîmbete prietenoase ! Strîngeri de mînă tainice... poate un

braț petrecut în jurul taliei uneia sau alteia.., o sărutare... o promisiune de căsătorie... iar după aceea, după aceea...

Și toate acestea îi apăreau acuma în față, ca la lumina unui fulger revelator, după ani și ani de cutreierare a străzilor cu tatăl și cu mama lui, cu familia ce se îndrepta spre locurile unde se organizau rugăciuni publice, după ani petrecuți prin biserici, unde asculta tot felul de indivizi ciudați și greu de caracterizat, oameni deprimanți, care te zăpăceau povestind într-una cum i-a mîntuit Cristos și ce a făcut Dumnezeu pentru ei. În mod hotărît, acum voia să scape de toate astea ! Voia să muncească, să pună bani deoparte și să ajungă și el cineva. Iar toată această îmbinare de idilic și banal căpăta în ochii lui strălucirea și farmecul surprinzător al unei transfigurări spirituale, asemenea mirajului ce-l amăgește pe călătorul însetat, care, rătăcit într-un deșert, caută o scăpare.

Totuși, partea proastă a noii sale situații, după cum s-a dovedit fără întîrziere, a fost că eroul nostru a învățat să amestece băuturile și chiar să cîștige doisprezece dolari pe săptămînă, fără ca aceasta să constituie însă soluția imediată pentru realizarea dorințelor și ambițiilor ce îi rodeau întreaga ființă. Căci Albert Sieberling, șeful său direct, era hotărît să-și rezerve sieși atît secretul meseriei, cît și laturile cele mai plăcute ale serviciului. Pe de altă parte, el era întru totul de părerea patronului pentru care lucrau amîndoi, și anume că, în afară de ajutorul ce i-l dădea lui la aparatul de sifon, Clyde trebuia să facă toate comisioanele de care avea nevoie patronul, ceea ce îl silea pe Clyde să fie aproape tot timpul pe drumuri.

În consecință, această nouă ocupație nu-l duse la nici un rezultat imediat. Clyde nu vedea nici o posibilitate de a se îmbrăca mai bine decît pînă atunci. Și, ceea ce era mai rău, începu să fie torturat de faptul că avea foarte puțini bani, și foarte puține legături ; atît de puține, încît atunci cînd nu se afla cu cei de acasă, se simțea singur, și încă mai singur cînd era între ai săi. Fuga Estei avusese darul de a paraliza activitatea religioasă a misiunii, și cum fata nu revenise acasă, fmilia, în lipsa unei idei mai bune, se pregătea, după cîte mirosi el, să se mute la Denver, în statul Colorado. În ceea ce-l privea, Clyde ajunsese însă la convingerea că nu simțea nici o dorință să-i însoțească. „La ce bun ?“ se întreba el. Acolo nu va fi, la urma urmei, decît o altă misiune, întru totul asemănătoare cu cea de aici.

Clyde trăise totdeauna legat de familie, în camerele din spatele misiunii, pe strada Bickel ; dar ura această conviețuire. Începînd de la vîrsta de unsprezece ani, de cînd familia își stabilise domiciliul în Kansas City, lui îi fusese rușine să cheme acasă vreun

prieten, sau măcar prin apropiere de casa lor. Acesta fusese motivul pentru care se ferise să lege prietenii cu alți băieți, mulțumindu-se să se plimbe și să se joace de cele mai multe ori singur sau împreună cu frații și surorile sale.

Acum însă, cînd avea șaisprezece ani, deci o vîrstă la care putea să se descurce singur, era necesar să scape de asemenea constrîngeri. Dar cîștiga puțin, o nimica toată — nici măcar atît cît îi trebuia ca să se întrețină pe el însuși — și, pe de altă parte, nu avea încă destulă îndemînare sau îndrăzneală ca să-și îmbunătățească situația.

Cu toate acestea, de îndată ce părinții lui începură să vorbească despre mutarea la Denver dîndu-i a înțelege că el ar putea să-și găsească de lucru și acolo, fără a le trece măcar prin cap că n-ar dori să-i urmeze, Clyde începu să facă aluzii în sensul că ar fi poate mai bine să rămînă aici. Se simțea destul de bine la Kansas City. Ce rost avea să plece ? De bine, de rău, aici avea o slujbă, și s-ar fi putut să capete una și mai bună. Părinții lui, însă, gîndindu-se la Esta și la soarta de care avusese parte ea, erau foarte sceptici cu privire la rezultatul unei astfel de hotărîri aventuroase la o vîrstă ca a lui. O dată plecați, unde avea să locuiască el ? La cine ? Cu ce fel de oameni avea să intre în legătură, cine va fi dispus să-l ajute, să-l sfătuiască și să-l îndrumeze pe calea cea dreaptă a virtuții și a datoriei, așa cum făcuseră ei pînă acum ? Erau lucruri la care trebuia să se gîndească.

Sub amenințarea plecării iminente la Denver, care părea că se apropie pe zi ce trecea, precum și datorită faptului că tocmai atunci domnul Sieberling își pierdu postul la prăvălie din cauza unei curtoazii prea asidue față de sexul frumos, fiind înlocuit cu un șef nou, un tip clonțos și acru, care nu părea să-l vadă cu ochi buni pe tînărul său ajutor, Clyde se hotărî să părăsească serviciul — nu imediat însă ; mai întîi voia să vadă, în timpul comisioanelor, cînd pleca de la prăvălie, dacă nu cumva poate găsi altceva în altă parte. Tot căutînd în dreapta și în stînga, într-o zi îi trecu prin minte să stea de vorbă cu directorul laboratorului de răcoritoare, care aproviziona barul din hotelul principal al orașului, o clădire cu douăsprezece etaje, ce reprezenta pentru el chintesența luxului și a confortului. La ferestrele hotelului atîrnau totdeauna niște perdele grele, intrarea principală (nu se aventurase niciodată să privească înăuntru) avea forma unui portal construit dintr-o splendidă combinație de sticlă și fier și dădea într-un coridor de marmură, străjuit de palmieri pe ambele laturi. Trecuse adesea pe acolo, întrebîndu-se cu o curiozitate copilărească ce fel de viață duceau oamenii într-un

astfel de loc. În fața ușilor clădirii așteptau totdeauna nenumărate taxiuri și automobile particulare.

În ziua aceea, împins de nevoia de a face ceva spre a-și îmbunătăți situația, Clyde intră în laboratorul de răcoritoare, situat la colțul principal al clădirii, la întretăierea străzii 14 cu strada Baltimore, și dînd peste o casieriță închisă într-o cușcă mică de sticlă, în apropierea ușii, o întrebă cine se îngrijește de aparatul de sifon. Intrigată de comportarea lui timidă și șovăitoare, precum și de ochii lui adînci și oarecum captivanți și bănuind instinctiv că este în căutarea vreunei slujbe, casierița răspunse :

— Păi, domnul Secor, cel de acolo, directorul magazinului.

Și arătă cu capul înspre un om scund, îmbrăcat cu grijă, de vreo treizeci și cinci de ani, care aranja niște produse de toaletă deasupra unei vitrine de sticlă. Clyde se apropie de el, dar fiind încă foarte nepriceput în ceea ce privește modul cum trebuie să procedeze pentru a căpăta ceva în viață și văzînd că omul e foarte absorbit de ceea ce făcea, se opri în spatele său și așteptă, lăsîndu-se cînd pe un picior, cînd pe celălalt, pînă ce domnul Secor, simțind, în cele din urmă, că cineva se află la spatele său, se întoarse cu fața.

— Ei ? întrebă el.

— Nu cumva aveți nevoie de un ajutor la aparatul de sifon ?

Clyde se uita la el cu niște ochi care păreau să spună cît se poate de limpede : „Dacă ai un astfel de loc, tare aș dori să mă preferi pe mine. Am nevoie de el.“

— Nu, nu, nu ! răspunse omul, care era blond și robust și avea un temperament puțin cam iritabil și certăreț. Era pe punctul de a se întoarce, dar văzînd umbra de dezamăgire și deznădejde de pe fața lui Clyde, adăugă : Ai mai lucrat vreodată în branșa asta ?

— Da, domnule, dar nu într-o prăvălie așa de frumoasă ca a dumneavoastră, răspunse Clyde, foarte impresionat de toate cîte se aflau în jurul lui. Acum lucrez în prăvălia domnului Klinkle, la întretăierea dintre strada 7 și Brooklyn, dar nu-i nici pe departe ca asta și mi-ar plăcea să găsesc ceva mai bun, dacă s-ar putea...

— Hm ! făcu celălalt, oarecum încîntat de elogiul atît de naiv la adresa superiorității magazinului său. Mda, ai dreptate.... Deocamdată însă nu pot să-ți ofer nimic aici. Noi nu prea facem schimbări de personal. Dar dacă vrei să te angajezi băiat de serviciu la hotel, ți-aș putea spune unde să te adresezi. La hotelul de alături se caută un băiat. Șeful echipei mi-a spus că are nevoie de unul. Cred că o meserie ca asta e tot atît de bună ca și aceea de ajutor la aparatul de sifon. Și văzînd cum Clyde se luminează la față, adăugă : Să nu spui însă că te-am trimis eu, pentru că habar n-am

cine ești! Întreabă de domnul Squires, acolo înăuntru, sub scară, el o să te lămurească.

A fost de ajuns să i se pomenească de un loc și de o eventuală angajare la o instituție atît de impunătoare ca „Green-Davidson", pentru ca băiatul să facă ochii mari, să înceapă să tremure de emoție, apoi, mulțumind pentru amabilitate celui ce-i dăduse sfatul, să se îndrepte repede spre o ușă cu cadrul de marmură verde, care comunica prin spatele barului cu holul hotelului. Cînd păși pragul, se trezi într-o sală care, atît din pricina vîrstei sale fragede, cît și din pricina sărăciei, ce-l împiedicase totdeauna să exploreze o astfel de lume, i se păru mai fascinantă decît tot ce văzuse pînă atunci. Ce lux! Sub picioarele lui se întindea o pardoseală de marmură, în careuri albe și negre. Deasupra capului, un plafon aurit, lucrat în aramă și plin de picturi. Plafonul era susținut de o adevărată pădure de coloane de marmură neagră, lustruite, ca și pardoseala, și netede ca sticla. Între coloanele înșirate către trei intrări separate, una pe dreapta, una pe stînga și una drept în față, înspre bulevardul Dalrymple, se aflau o mulțime de lămpi, statui, covoare, palmieri, scaune, fotolii și canapele pentru două persoane — un spectacol uluitor. Într-un cuvînt, o îngrămădire, o risipă de lux, care, după cum a remarcat o dată cu sarcasm cineva, era destinată „să pună la dispoziția maselor un hotel elegant". Într-adevăr, pentru un hotel obișnuit dintr-un oraș comercial american, mare și înfloritor, luxul era aproape exagerat. Camerele, holul, vestibulurile și restaurantele erau mult prea bogat mobilate, lipsindu-le de grația binecuvîntată a simplității sau a strictului necesar.

Cum stătea așa, cercetînd cu privirea holul, Clyde văzu un mare număr de oameni — femei și copii, dar mai ales bărbați — care așteptau sau discutau, fie stînd locului, fie pășind agale de colo pînă colo, ori trîndăveau în fotolii, cîte unul singur sau perechi-perechi. Alte grupuri ședeau în nișele bogat mobilate și cu draperii grele, unde se aflau mese de scris, colecții de ziare, un oficiu telegrafic, un stand de galanterie și o florărie. În oraș se ținea un congres al dentiștilor, și mulți dintre aceștia poposiră la hotel împreună cu soțiile și copiii lor; dar pentru Clyde, care nu știa nimic despre asta, și nici despre lucrările și însemnătatea unor astfel de congrese, aceasta era înfățișarea obișnuită, de fiecare zi, a hotelului.

Se uită în dreapta și în stînga, cuprins de admirație și uimire, apoi, amintindu-și de numele lui Squires, porni să-l caute în biroul lui „sub scară". La dreapta era o scară impunătoare, cu două ramificații, vopsită în alb și negru, ale cărei aripi formau două șiruri de trepte, ce urcau, în curbe largi, somptuoase, de la parter înspre primul etaj. Biroul hotelului se găsea, de bună seamă, între

aceste două aripi mari ale scării, pentru că acolo se aflau cei mai mulţi funcţionari. Dar în spatele scării celei mai apropiate, chiar alături de peretele prin uşa căruia intrase. Clyde observă un pupitru înalt, la care stătea un tînăr cam de vîrsta lui, îmbrăcat într-o uniformă cafenie, cu o mulţime de nasturi lucitori de alamă. Pe cap purta o bonetă mică, rotundă ca acelea ale soldaţilor, trasă ştrengăreşte pe-o ureche. Tînărul făcea nişte însemnări, cu creionul, într-un registru deschis în faţa lui. Diferiţi alţi băieţi, cam de aceeaşi vîrstă, îmbrăcaţi în uniformă, ca şi el, şedeau pe o bancă lungă, alături, sau alergau de colo pînă colo, prezentîndu-se din timp în timp în faţa lui cu o bucată de hîrtie, cu o cheie sau cu o notă oarecare, apoi se aşezau pe bancă şi aşteptau, după cîte se părea, un alt ordin, care nu întîrzia, de altfel, să sosească.

Telefonul, fixat pe pupitrul îngust la care stătea tînărul în uniformă, suna aproape fără întrerupere. După ce ducea receptorul la ureche, tînărul bătea într-un clopoţel aşezat în faţa lui sau striga : „Rîndul !“, chemare la care răspundea primul băiat de pe bancă. După ce erau strigaţi astfel, băieţii se repezeau pe una din scări, sau spre una din numeroasele intrări, ori la ascensoare, şi puteau fi văzuţi cum reapar, în mod invariabil, însoţind indivizi ale căror valize, geamantane, paltoane şi truse de golf le cărau înăuntru sau afară. Alţii dispăreau şi se întorceau cu tăvi pline de sticle şi pahare, sau cu fel de fel de pachete, pe care le transportau spre camerele de sus. Iată deci, fără îndoială, ce muncă ar fi trebuit să facă şi Clyde, în cazul cînd ar fi avut norocul să fie angajat la o astfel de instituţie.

Şi munca aceasta se desfăşura într-o atmosferă atît de plină de viaţă şi de freamăt, încît Clyde îşi spunea că ar fi o adevărată fericire să i se dea de lucru aici. Dar va avea el oare parte de o asemenea fericire ? Şi unde era domnul Squires ? Se apropie de tînărul de la pupitru.

— Nu ştiţi unde aş putea să-l găsesc pe domnul Squires ?

— Uite-l că vine ! răspunse tînărul, ridicîndu-şi privirea şi cercetîndu-l pe Clyde cu ochii săi cenuşii, pătrunzători.

Clyde privi în direcţia indicată şi văzu apropiindu-se un individ aferat, foarte fercheş şi cu aerul unui om căruia nimic nu-i scapă, în vîrstă de douăzeci şi nouă sau poate treizeci de ani. Personajul era atît de zvelt, avea o privire atît de pătrunzătoare, o faţă lunguiaţă, cu trăsături atît de ascuţite şi era atît de bine îmbrăcat, încît Clyde nu fu numai impresionat, ci pur şi simplu speriat chiar de cum îl văzu. Era, într-adevăr, un individ cu o expresie foarte abilă şi foarte vicleană. Avea nasul extrem de lung şi subţire, ochii pătrunzători, buzele subţiri şi bărbia ascuţită.

— L-ai văzut pe bărbatul acela înalt şi cărunt, cu şal scoţian, care a trecut pe aici adineauri ? se adresă el subalternului de la pupitru, oprindu-se în faţa lui. Subalternul dădu afirmativ din cap. Mi s-a spus că este contele de Landreil. A sosit azi-dimineaţă, cu paisprezece cufere şi patru servitori. E barosan ! În Scoţia e cineva ! Dar, ai grijă, am auzit că nu călătoreşte sub adevăratul său nume ; e trecut sub numele de domnul Blunt. Englezii ăştia sînt formidabili ! Ştiu că se pricep să-şi dea aere, ce zici ?

— Aveţi dreptate ! răspunse subalternul, cît se poate de respectuos.

Se întoarse şi-l văzu pe Clyde, dar nu-i dădu nici o atenţie. Subalternul veni în sprijinul lui.

— Băiatul de colo vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră, îi explică el.

— Vrei să vorbeşti cu mine ? întrebă şeful, întorcîndu-se spre Clyde şi înfăşurîndu-l cu o privire cercetătoare, pe care şi-o opri îndeosebi asupra hainelor lui ponosite.

— Domnul de la magazinul de răcoritoare — începu Clyde, căruia nu-i prea plăceau privirile bărbatului din faţa lui, dar era hotărît să se prezinte în modul cel mai agreabil cu putinţă — spunea... adică mi-a spus că aş putea să vă întreb pe dumneavoastră dacă e cu putinţă să fiu primit aici ca băiat de serviciu. Acum lucrez la bufetul de răcoritoare Klinkle, strada 7 colţ cu Brooklyn, ca ajutor, dar aş dori să plec de acolo. Dumnealui spunea că aţi putea... vreau să spun, credea că aveţi un loc liber în care aş putea fi angajat.

Clyde era atît de zăpăcit şi tulburat de privirile reci, iscoditoare, ale bărbatului din faţa lui, încît aproape îşi pierduse răsuflarea şi înghiţea de zor, cu noduri.

Pentru prima dată în viaţa lui îi străfulgeră prin minte gîndul că, dacă vrea să răzbească în lume, trebuie să intre în graţiile oamenilor, să facă sau să spună ceva în aşa fel, încît să fie pe placul lor. De aceea schiţă în grabă un zîmbet curtenitor către domnul Squires şi adăugă :

— Dacă veţi binevoi să mă primiţi, o să-mi dau toată osteneala şi voi încerca să nu vă dezamăgesc.

Bărbatul din faţa lui continua să-l privească plin de răceală, dar întrucît în mediul lui înrăit era personificarea vicleniei şi a arivismului, arătînd totdeauna interes faţă de cei care manifestau înclinarea şi voinţa de a se purta cu diplomaţie, îşi stăpîni impulsul de a da din cap dezaprobator şi se mulţumi să observe :

— Păi, nu ai nici un fel de practică în munca asta.

— Aveți dreptate, domnule, dar credeți că nu m-aș deprinde repede dacă mi-aș da toată silința ?

— De, să vedem... făcu șeful oarecum cu îndoială, scărpinîndu-se în cap. Acum n-am timp să stau de vorbă cu tine. Vino luni după-amiază. O să vorbim atunci.

Și, răsucindu-se pe călcîie, se îndepărtă.

Clyde, expediat în felul acesta și neștiind ce însemnau cuvintele pe care le auzise, rămase buimac. Era oare adevărat că fusese invitat să vină luni ? S-ar putea oare ca... Se întoarse și ieși pe ușă asemeni unui vîrtej. Îi venea să sară în sus de bucurie. Ce fericire ! Îi ceruse omului aceluia o slujbă, în cel mai frumos hotel din Kansas City, iar el îl poftise să revină luni, să stea de vorbă. Cerule ! Ce putea să însemne asta ? Ar fi oare posibil să fie primit într-o lume atît de distinsă, și încă atît de repede ? Ar fi oare cu adevărat posibil ?

CAPITOLUL 5

Avînturile imaginației lui Clyde, visurile lui în legătură cu perspectivele ce i se vor deschide dacă va pătrunde într-o instituție atît de importantă nu pot fi decît bănuite. Cu atît mai mult cu cît ideile lui despre lux erau, în general, exagerate, greșite și naive, simple rătăciri ale unei fantezii încătușate și nesatisfăcute, care pînă acum nu se hrănise decît cu himere.

Clyde continuă să-și îndeplinească vechile sale îndatoriri de la prăvălia de răcoritoare. De obicei, după orele de serviciu se ducea acasă, unde mînca și se odihnea, dar acum, în restul acestei zile de vineri, ca și sîmbătă, duminică și luni pînă tîrziu, către amiază, nu făcu altceva decît să plutească pe aripile fanteziei. Nu-i era gîndul deloc la cele ce făcea, astfel că șeful lui de la prăvălie trebui să-i spună de mai multe ori să „deschidă bine ochii". După orele de serviciu, în loc să se ducă direct acasă, se ducea spre colțul dintre strada 14 și strada Baltimore, unde se afla marele hotel, și-l privea cu nesaț. Acolo, în fața fiecăreia dintre cele trei intrări principale — dînd fiecare spre una dintre cele trei străzi — vedea, chiar și la miezul nopții, cîte un portar îmbrăcat într-o manta lungă de culoare cafenie, cu mulți nasturi pe ea, iar pe cap purtînd o șapcă tot cafenie, cu calotă înaltă și cozoroc lung. Înăuntru, în dosul unor perdele de mătase fină, cu ciucuri, ce cădeau în valuri bogate, străluceau puternic luminile din restaurantul *à la carte* și din barul american de la subsol, deschis încă la această oră tîrzie. În

fața intrărilor staționau multe taxiuri și automobile particulare, iar de undeva, din interior, se strecurau melodiile unei orchestre ce cînta fără întrerupere.

După ce a urmărit cu privirea toate acestea vineri seara, apoi sîmbătă și duminică dimineața, Clyde se prezentă luni după-amiază la hotel, așa cum îi spusese domnul Squires. Personajul acesta îl primi cam cu răceală, deoarece, între timp, aproape îl uitase. Dar întrucît avea realmente nevoie de un ajutor și fiind convins că tînărul Clyde i-ar putea fi de folos, îl conduse în micul său birou de sub scară, unde cu un aer de o extremă superioritate, ce trăda o adîncă indiferență, începu să-l chestioneze cu privire la familie; îl întrebă unde locuiește, unde a lucrat pînă atunci și cu ce anume s-a îndeletnicit, din ce trăiește tatăl său, întrebare penibilă pentru Clyde, a cărui mîndrie îl făcea să se simtă rușinat mărturisind că părinții lui conduc o misiune și predică pe străzi. În loc de asta, spuse (ceea ce era adevărat în parte) că tatăl său e achizitor la o societate de mașini pentru spălat și stors rufe, și că duminica predică — amănunt de ordin religios ce nu displăcu șefului echipei, care ar fi renunțat la orice în afară de tradiții și conservatorism. Putea aduce referințe de la locul său de muncă? Da, putea.

Domnul Squires îi explică apoi că hotelul cere o disciplină foarte severă. Mulți băieți, datorită decorului și eleganței de aici, datorită contactului cu luxul excesiv cu care nu erau obișnuiți — deși acestea nu au fost chiar cuvintele folosite de domnul Squires — se aflau în primejdie să-și piardă capul și să apuce pe căi greșite. El se vedea încontinuu nevoit să dea afară băieți care, fiindcă mai cîștigau ceva bani peste leafă, uitau să se mai poarte cum trebuie. Șeful avea nevoie de băieți serviabili, politicoși, iuți și curtenitori față de toată lumea. Trebuia să fie curați și îngrijiți în ceea ce privește persoana și hainele, în fiecare dimineață să vină fără întîrziere la ora precisă și să fie pregătiți pentru munca de peste zi. Nici un băiat căruia îi intra în cap că, dacă a dat de ceva bani, poate flirta cu oricîne, poate să răspundă obraznic, sau să se ducă noaptea la petreceri, iar după aceea să vină tîrziu la lucru ori să se întoarcă prea obosit pentru a mai putea fi destul de sprinten și vioi, nu trebuia să-și închipuie că va rămîne aici multă vreme. Toți aceștia erau dați afară fără întîrziere. Domnul Squires nu tolera nici o abatere. Iată ceea ce trebuia să înțeleagă de la început, o dată pentru totdeauna.

Clyde încuviință din cap, se grăbi să spună de cîteva ori: „Da, domnule" și: „Nu, domnule", iar în cele din urmă îl asigură că ideea unor crime și abateri de neiertat ca acelea descrise de domnul Squires era tot ce putea fi mai străin de gîndurile și tem-

peramentul său. Domnul Squires îl încunoştinţă apoi că hotelul plăteşte băieţilor de serviciu numai cincisprezece dolari pe lună, plus mîncarea, la masa pentru personalul de serviciu, în subsol. Dar — şi această informaţie fu o revelaţie de-a dreptul uluitoare pentru Clyde — fiecare călător servit de un băiat, care fie că-i duce un geamantan, fie că-i aduce o cană cu apă, sau îi face orice alt serviciu, dădea bacşiş, adesea destul de generos, zece cenţi, cincisprezece cenţi, un sfert de dolar, cîteodată chiar şi mai mult. Aceste bacşişuri, după cum îi explică domnul Squires, socotite laolaltă, se ridicau pînă la patru sau şase dolari pe zi, niciodată mai puţin, ba uneori mai mult, o sumă cu totul uimitoare după aprecierea lui Clyde. Inima începu să-i bată cu putere în piept şi mai-mai să leşine la simpla menţionare a unei sume atît de mari. Între patru şi şase dolari pe zi! Ei, dar aşa ceva înseamnă douăzeci şi opt pînă la patruzeci şi doi de dolari pe săptămînă! Nu-i venea să creadă. Şi asta-în afară de cei cincisprezece dolari pe lună, plus masa. Unde mai pui că uniformele frumoase ale băieţilor se dădeau gratis, după cum îi mai explică domnul Squires. Atît numai, că nu aveau voie să poarte sau să scoată uniformele afară din hotel. Şi domnul Squires se simţi dator să-l mai informeze că orele sale de lucru erau lunea, miercurea, vinerea şi duminica, zile cînd urma să lucreze de la 6 dimineaţa pînă la amiază, apoi, după o întrerupere de şase ore, de la ora 6 seara pînă la miezul nopţii. Marţea, joia şi sîmbăta trebuia să lucreze numai de la amiază pînă la 6, avînd astfel o după-amiază sau o seară liberă la fiecare două zile. Masa o va lua însă în afara orelor de lucru şi va trebui să se prezinte, îmbrăcat în uniformă, pentru aliniere şi inspecţie în faţa superiorului său exact cu zece minute înainte de intrarea în serviciu.

În ceea ce priveşte unele lucruri asupra cărora Clyde ar fi vrut să mai capete lămuriri în clipa aceea, domnul Squires nu pomeni nimic. Ştia foarte bine că sînt alţii care vor vorbi în locul lui. În schimb, adăugă cîteva cuvinte de supremă importanţă pentru Clyde, care rămăsese pur şi simplu uluit :

— Ei, bănuiesc că eşti gata să începi lucrul chiar acum, nu-i aşa ?

— Da, domnule! Da, domnule! răspunse el.

— Foarte bine!

Apoi se ridică şi deschise uşa care-i separase pînă atunci de ceilalţi.

— Oscar! strigă el către un băiat ce stătea la capătul băncii, un tînăr destul de înalt şi gras, îmbrăcat într-o uniformă îngrijită,

care se prezentă în grabă. Du-l pe tînărul acesta — numele tău e Clyde Griffiths, nu-i așa? — la garderobă, la etajul doisprezece, și vezi dacă Jacobs poate să-i găsească o uniformă potrivită. Dacă nu, să-i ajusteze una pînă mîine. Cred că cea pe care a purtat-o Silsbee trebuie să-i vină destul de bine. Pe urmă domnul Squires se întoarse către subalternul său, care-l privea din dosul pupitrului. Oricum, am să-l pun la încercare, spuse el. Alege un băiat să-l instruiască puțin diseară, sau în momentul cînd o să înceapă serviciul. Haide, Oscar, du-te, făcu apoi întorcîndu-se spre cel căruia i-l încredințase pe Clyde. E nou în meserie, dar cred că o să facă față, adăugă el, adresîndu-se subalternului său, în timp ce Clyde și Oscar se îndreptau către unul dintre ascensoare.

După aceea se duse să treacă numele lui Clyde pe statul de salarii.

Între timp, Clyde, remorcat de noul său mentor, asculta o cascadă de informații, pe care pînă atunci nu avusese prilejul să le mai audă nicăieri.

— Să nu-ți pierzi firea fiindcă n-ai mai lucrat niciodată în meseria asta! începu tînărul, care se numea Hegglund, după cum află Clyde mai pe urmă, și care era de fel din orașul Jersey City, statul New Jersey, trădîndu-și exotismul prin grai, gesturi și întregul său fel de a fi.

Era înalt, robust, cu părul roșcat, pistruiat, vesel și foarte vorbăreț. Intrară într-un lift pe care scria: „Pentru personal".

— Nu-i ceva prea grozav! Eu am intrat întîiași dată în morișcă la Buffalo, acum trei ani, și la început, ce să-ți spun, eram clei! Toată șmecheria-i să tragi cu ochiul la alții, și-nveți numaidecît, pricepi?

Clyde, a cărui educație era cu mult superioară aceleia a ghidului său, judecă puțin cu asprime în gîndul lui folosirea unor expresii ca „morișcă", „șmecherie", „eram clei", sau greșelile de gramatică, dar se simțea atît de recunoscător pentru atitudinea binevoitoare a călăuzei, vădit amabilă cu el, încît se vedea dispus să-i treacă cu vederea orice.

— La-nceput tragi cu ochiul la ăilalți, pînă prinzi șpilul, pricepi? Asta-i toată șmecheria! Cînd sună clopoțelul, dacă ești la capătul băncii, înseamnă că e rîndul tău, așa că sai și dai fuga. La ăștia de aici le place să fii iute ca o sfîrlează. Cum vezi vreun barosan intrînd pe ușă sau ieșind cu bagajul din lift, și dacă ești la capătul băncii, sai numaidecît, chit că șeful sună din clopoțel și spune „rîndul" sau nu. Te-ai prins? El s-ar putea s- fie ocupat, sau să nu observe, și atunci vrea ca tu să i-o iei înainte. Trebuie să fii numa' ochi și urechi, fiin'că dacă nu cari bagaje, nu ciupești

nici bacşiş, pricepi ? Toţi vrea să le cari bagajele, afară numai dacă spune că n-are nevoie, pricepi ? Mai cu seamă cată să te învîrţi totdeauna prin jurul pupitrului, pe lîngă cei care vine să angajeze camere, continuă el în timp ce intrau în ascensor. Aproape toţi vine şi cere o cameră. Portarul îţi dă cheia, şi tu o-ntinzi cu geamantanele în cameră. Acolo, tot ce ai de făcut e să aprinzi lumina la baie şi la closet, dacă există, să ştie clientul unde să se ducă, mă-nţelegi... După aia, ridici perdelele, dacă-i ziuă, sau le laşi, dacă-i noapte, te uiţi să vezi dacă e ştergare în cameră, iar dacă nu e, anunţi camerista, şi p-ormă, dacă nu ciupeşti nici un bacşiş, vezi de altul, numai că totdeauna cînd nu primeşti bacşiş nu te cari pe moment, ci te mai învîrţi puţin p-acolo, îţi faci de lucru, pricepi ? Încerci cheia de la uşă, sau pervazul de la fereastră, şi atunci, dacă tipul se simte, o să te-atingă c-un bacşiş, dacă nu, îl dai dracului, şi asta-i tot, pricepi ? Da să nu cumva să pari supărat, pentru nimic în lume, pricepi ? P-ormă cobori, înseamnă că ai terminat, afară doar dacă clientul nu-ţi cere vreun pahar cu apă sau altceva. Şi cu asta, basta, pricepi ? Te întorci repede la bancă. Nu e mare scofală, numa' că trebuie să fii totdeauna cu ochii-n patru, şi să nu-ţi scape nici unul cînd vine sau cînd iese fără să-l serveşti, asta-i chestia a mai importantă ! Şi după ce-i căpăta uniforma şi-o să-ncepi lucrul, să nu uiţi să-i dai şefului cîte un dolar după fiecare schimb, înainte de-a pleca, doi dolari pe zi cînd faci în două schimburi, şi un dolar cînd faci numa' un schimb, pricepi ? Aşa-i obiceiul aici. Aşa lucrăm toţi, şi trebuie să faci şi tu la fel dacă vrei să-ţi păstrezi slujba. Da asta-i tot, să ştii, restul îţi rămîne ţie, pricepi ?

Clyde înţelese, fireşte.

O parte din cei douăzeci şi patru sau treizeci de dolari se duceau pe copcă — probabil unsprezece sau doisprezece în total — dar ce conta asta ? Îi mai rămîneau încă doisprezece, cincisprezece, sau chiar şi mai mult. Unde mai pui mesele şi uniforma... Dumnezeule ! Raiul pe pămînt ! O ţară în care curge lapte şi miere !

Domnul Hegglund din oraşul Jersey City îl conduse pînă la al doisprezecelea etaj, într-o cameră unde lucra un omuleţ cărunt şi hodorogit, de vîrstă şi fire îndoielnice, şi care-l echipă pe Clyde, cît ai bate din palme, cu o uniformă ce i se potrivea atît de bine, încît era limpede că nu mai avea nevoie de nici o ajustare. După ce încercă mai multe şepci, nimeri una ce-i venea de minune, o caschetă care-i cădea foarte cochet pe-o ureche. Dar Hegglund observă :

— Trebuie să-ţi tai chica. Să ţi-o tunzi la spate, ascultă-mă pe mine ! E prea mare, pricepi ?

Clyde era de acord cu Hegglund chiar înainte ca el să-i fi spus. Părul lui lung nu se potrivea cu şapca asta nouă. Ba începu chiar să nu şi-l mai poată suferi. După ce coborî şi se prezentă domnului Whipple, ajutorul domnului Squires, acesta îi spuse :

— E-n regulă ! Hainele îţi vin , bine, nu-i aşa ? Ei, începi la 6. Te prezinţi la raport la cinci şi jumătate, iar la cinci şi patruzeci şi cinci să fii îmbrăcat în uniformă, pentru inspecţie.

În urma sfatului lui Hegglund, Clyde se duse imediat să-şi ia uniforma, o aduse în vestiarul de la subsol, îşi luă în primire de la îngrijitor dulapul, apoi ieşi grăbit şi nerăbdător, mai întîi să se tundă, apoi să-i înştiinţeze şi pe cei de-acasă despre norocul ce dăduse peste el.

Urma să devină băiat de serviciu la marele hotel „Green-Davidson". Avea să poarte uniformă, şi încă una frumoasă. Avea să cîştige — la început nu-i spuse mamei cît anume — în orice caz, după cum bănuia el, mai mult de unsprezece sau doisprezece dolari, dar nu era sigur. Acum, cînd îşi văzu dintr-o dată asigurată independenţa în ceea ce priveşte partea materială — cel puţin a sa, dacă nu a întregii familii — nu înţelegea să-şi complice existenţa cu pretenţii pe care, cu siguranţă, le-ar fi suscitat declararea cîştigului său real. Le spuse totuşi că primea mîncarea gratuit, ceea ce însemna că de aici încolo va lua masa în afara căminului părintesc, lucru la care ţinea foarte mult. În plus, avea să trăiască şi să se învîrtească în atmosfera splendidă a acestui hotel, nu va mai fi nevoit să se întoarcă acasă înainte de ora 12 cînd nu avea chef, va avea haine bune, va avea parte de o societate interesantă, poate că va petrece. Într-un cuvînt, o să fie straşnic !

În timp ce alerga încoace şi încolo să pună la punct o serie de lucruri, prin minte îi trecu un ultim gînd îndrăzneţ şi îmbătător : în nopţile cînd va voi să se ducă la teatru sau la alte spectacole, nu-l va mai obliga nimeni să se întoarcă acasă. Va putea să rămînă în oraş, spunînd că a avut de lucru. Şi asta fără să mai aibă grija mesei şi a unei îmbrăcăminţi cumsecade. Poftim de mai zi ceva !

Dar gîndul la toate aceste avantaje era atît de uluitor şi ameţitor, încît Clyde nu îndrăznea să stăruie prea mult asupra lui. Mai întîi trebuia să aştepte pînă va vedea înfiripîndu-se totul. Trebuia să aştepte pînă se va vedea făcînd primii paşi pe acest tărîm vrăjit, ca de basm.

CAPITOLUL 6

În acest stadiu al lucrurilor, extraordinara lipsă de experienţă economică şi socială a soţilor Griffiths — Asa şi Elvira — se potrivea aproape întru totul cu visurile lui Clyde. Nici Asa şi nici Elvira nu aveau cea mai mică idee despre natura muncii pe care urma să o îndeplinească fiul lor. În orice caz, erau tot atît de puţin lămuriţi ca şi el, astfel că nu puteau fi în stare să-şi dea seama ce influenţă putea să aibă această muncă asupra băiatului lor din punct de vedere moral, pedagogic, material, sau din orice alt punct de vedere. Nici unul dintre ei nu călcase vreodată în vreun hotel superior celor de rangul al patrulea. Nici unul dintre ei nu luase vreodată masa decît în restaurante care, prin rangul lor, ar fi putut fi la îndemîna unor oameni cu posibilităţi materiale tot atît de scăzute ca şi ale lor. Niciodată nu le trecuse prin minte că pentru un băiat de vîrsta şi temperamentul lui Clyde ar putea exista alte feluri de muncă sau alte legături decît acelea care presupuneau ducerea bagajelor călătorilor spre şi de la uşa unui hotel pînă la biroul acestuia. Amîndoi îşi închipuiau cu naivitate că, oriunde, plata pentru o astfel de muncă trebuia în mod necesar să fie foarte mică, să zicem cinci sau şase dolari pe săptămînă, deci cu mult mai prejos de calităţile şi vîrsta lui Clyde.

Din această cauză, doamna Griffiths, care era întotdeauna mai practică decît soţul ei şi arăta un interes deosebit faţă de bunăstarea materială a lui Clyde, precum şi a celorlalţi copii ai ei, se întrebă, pe bună dreptate, de ce s-a entuziasmat atît de mult Clyde de noua lui slujbă, mai cu seamă că, după cîte spunea el însuşi, cerea ore îndelungate de muncă şi oferea, în schimb, un salariu ce nu era cu mult mai mare. Desigur, Clyde se grăbise să-şi închipuie că ar putea ajunge cu timpul la o situaţie mai bună în hotel, devenind funcţionar sau altceva, dar fără să poată şti cînd avea să se întîmple aşa ceva, în timp ce vechea slujbă îi promitea perspective mai sigure şi mai apropiate, cel puţin în ceea ce priveşte banii.

Cînd îl văzu însă năvălind în casă, luni după-amiază, să-i anunţe că a fost primit şi va trebui să-şi schimbe numaidecît cravata şi gulerul, să-şi taie părul şi să se înapoieze la hotel să-şi ia serviciul în primire, Elvira se simţi mai uşurată. Pentru prima oară se arăta pe faţă atît de entuziasmat, şi nu era puţin lucru să-l vezi mulţumit, şi nu morocănos, cum se întîmpla să fie deseori.

Totuşi, răstimpul lung în care începuse să lipsească de acasă, de la 6 dimineaţa pînă la miezul nopţii — nu se întorcea decît arareori mai devreme, în serile cînd, neavînd de lucru, catadicsea

să vină acasă, căznindu-se să le explice că i se dăduse drumul ceva mai repede — toate acestea însoţite de o anumită grabă în cele ce spunea şi un anumit neastîmpăr în comportare, precum şi dorinţa de a pleca totdeauna de acasă, unde stătea doar atît cît dormea, se îmbrăca ori se dezbrăca — o neliniştea pe mama lui şi, de asemenea, şi pe Asa. Hotelul! Hotelul! Totdeauna se grăbea să plece la hotel, iar la întoarcere tot ce putea să povestească era că îi place grozav de mult această muncă şi că, după părerea lui, se achita foarte bine. Era o muncă mult mai plăcută decît aceea de a prepara răcoritoare şi se putea foarte bine ca în curînd să cîştige mai mulţi bani —, nu putea spune cît anume — dar despre asta nu se cădea, sau nu voia să vorbească prea pe larg.

În timpul acesta, soţii Griffiths — tatăl şi mama — ajunseseră la concluzia că, din pricina întîmplării nenorocite cu Esta, trebuie să se mute neapărat din Kansas City, să plece la Denver. Or, acum Clyde se împotrivea cu dîrzenie, mai mult decît oricînd, plecării sale din Kansas City. Ei n-aveau decît să plece; el însă căpătase acum o slujbă bună şi nu înţelegea să renunţe la ea. Dacă plecau părinţii, el avea să-şi găsească o cameră undeva, şi totul avea să fie bine, perspectivă care însă lor nu le surîdea deloc.

Între timp, ce transformare profundă se produsese în viaţa lui Clyde! Începînd chiar din prima seară, cînd, la cinci şi patruzeci şi cinci, s-a prezentat în faţa domnului Whipple, şeful său imediat, şi a fost admis — nu numai pentru că uniforma i se potrivea, ci şi pentru că întreaga sa înfăţişare era întru totul convenabilă — lumea se schimbase cu desăvîrşire pentru el. Aliniat, împreună cu alţi şapte băieţi, în sala de serviciu, care se afla chiar în spatele birourilor din hol, Clyde fu inspectat o dată cu ceilalţi de domnul Whipple; după aceea, cînd ceasul bătu orele 6 fix, echipa de opt băieţi păşi în cadenţă pe uşa care dădea în hol prin partea scării din faţa pupitrului domnului Whipple, coti, trecu pe dinaintea biroului de înregistrare şi ajunse la banca lungă, aflată în partea cealaltă. Un oarecare domn Barnes, care îl schimbă pe domnul Whipple, se instală la pupitrul şefului, şi băieţii luară loc pe bancă — Clyde se aşeză în coadă — aşteptînd doar să fie chemaţi, spre a executa repede diverse însărcinări, în timp ce echipa domnului Whipple, care îşi termina tura, se îndrepta spre sala de serviciu, unde băieţii fură lăsaţi liberi.

Cling-cling!

Clopoţelul de pe pupitrul funcţionarului sună, şi tînărul din capul băncii se puse în mişcare.

Cling! Sună din nou, şi cel de al doilea tînăr sări în picioare.

— Rîndul! Uşa din mijloc! strigă domnul Barnes.

Şi al treilea băiat lunecă pe lunga pardoseală de marmură înspre intrarea indicată, pentru a apuca bagajele unui nou-venit, ai cărui favoriţi şi al cărui costum de *tweed* viu colorat şi tineresc izbiră ochii neiniţiaţi ai lui Clyde de la o depărtare de o sută de picioare.

Sfîntă şi miraculoasă viziune — un bacşiş !

— Rîndul ! strigă domnul Barnes din nou. Vezi ce vrea 913, cred că apă de la gheaţă.

Şi dispăru şi al patrulea tînăr.

Clyde, trăgîndu-se încet către capătul băncii, alături de Hegglund, care primise însărcinarea să-l instruiască, era numai ochi, urechi şi nervi. Stătea aşa de încordat, încît abia putea să mai respire ; se frămînta şi tresărea într-una, pînă cînd Hegglund exclamă :

— Ei, nu-ţi pierde firea ! Ţine dîrlogii bine, pricepi ? Totul o să fie-n regulă ! Aşa eram şi eu la început, numai inimă. Da nu-i bine-aşa ! Toată chestia-i un fleac ! Bagă de seamă, trebuie să te prefaci că nu vezi pe nimeni, nicăieri, te uiţi numa' la ce-ai în faţa ta.

— Rîndul ! strigă iar domnul Barnes. (Clyde de-abia mai auzea ce-i spunea Hegglund.) 115 vrea nişte hîrtie şi toc.

Al cincilea băiat se desprinse de grup.

— De unde iei hîrtie şi toc dacă ţi se cer ? (Vocea îi era aşa de rugătoare cînd i se adresă celui ce-l instruia, încît ai fi zis că e gata să-şi dea sufletul.)

— La tabloul cu chei, ţi-am spus doar. Uite, colo-şa, pe stînga. Cînd ceri, o să ţi le dea. Apa rece o iei din camera unde ne-am aliniat adineauri — colo, jos, în fund — unde o să vezi o uşă mică. Din cînd în cînd să-i dai tipului de-acolo cîte zece cenţi, că altfel face mofturi, te-ai prins ?

Cling ! Soneria de la biroul şefului. Al şaselea băiat se îndreptă fără vorbă într-acolo, spre a primi un ordin nou.

— Ţine minte — continuă Hegglund, văzînd că acum a venit rîndul lui, şi atrăgîndu-i încă o dată atenţia înainte de a pleca — dacă v'un client îţi cere ceva băuturi, le găseşti la barul restaurantului, uite colo, vezi ? Da ai grijă să nu uiţi numele băuturilor, că altfel te-njură ! Cînd arăţi cuiva o cameră, dacă-i seară, ai grijă să tragi perdelele şi să aprinzi lumina. Iar dacă-ţi trebuie ceva de la restaurant, mai întîi spune-i lu' şefu' chelnerilor, că el primeşte bacşişul, pricepi ?

— Rîndul !

Hegglund se ridică şi plecă.

Clyde era acum „la rînd". Numărul patru se și întoarse alături de el, uitîndu-se foarte atent în toate părțile, ca să vadă dacă nu cumva era nevoie de dînsul pe undeva.

— Rîndul ! strigă domnul Barnes.

Clyde se ridică și se înființă în fața lui, mulțumit că nu era vorba de cineva cu bagaje, dar îngrijorat că s-ar putea să fie vreo sarcină pe care n-ar înțelege-o sau n-ar fi în stare s-o execute repede.

— Vezi ce vrea 882.

Clyde se repezi spre unul dintre cele două lifturi pe care scria : „Pentru personal". Credea că de el trebuia să se servească, pentru că urcase cu acest lift cînd se dusese prima dată la etajul al doisprezecelea, dar un alt băiat, care tocmai ieșea dintr-unul din lifturile rapide pentru pasageri, îl făcu atent că a greșit.

— Te duci la vreo cameră, sus ? strigă acesta. Ia un lift pentru pasageri. Astelalte e pentru servitori sau pentru cei cu pachete.

Clyde se grăbi să-și repare greșeala.

— La opt, anunță el.

Nemaifiind altcineva în lift, liftierul, un negru, îl salută și intră numaidecît în vorbă.

— Ești nou, nu-i așa ? Nu te-am mai văzut pe-aici.

— Da, de-abia am venit, răspunse Clyde.

— Păi cred c-o să-ți placă la noi, comentă băiatul pe un ton cît se poate de prietenos. Pot să-ți spun că hotelul ăsta le place tuturor. Opt ai spus ?

Ascensorul se opri, și Clyde păși în coridor. Era prea emoționat ca să-și mai dea seama că ar fi fost bine să întrebe direcția, și, acum, după ce se uită la numerele camerelor, constată numaidecît că a greșit coridorul. Covorul cafeniu și moale de sub picioarele lui, pereții vopsiți într-o culoare gălbuie odihnitoare, lămpile albe ca zăpada prinse în tavan — toate i se păreau atribute ale unei perfecțiuni și superiorități sociale aproape de necrezut, într-atît erau de departate de tot ce cunoscuse el pînă atunci.

În sfîrșit, găsind camera 882, bătu timid la ușă și fu întîmpinat, o clipă mai tîrziu, de un segment dintr-un corp foarte solid și viguros, îmbrăcat într-un halat cu dungi albastre și albe, și de segmentul corespunzător al unui cap rotund și roșcat, în care era încrustat un ochi cu cîteva încrețituri în jurul lui.

„Uite un dolar, băiețaș", păru că spune ochiul, apoi apăru o mînă, ținînd o hîrtie de un dolar. Era o mînă grasă și roșie.

— Du-te la o mercerie și cumpără-mi o pereche de bretele, bretele de Boston, de mătase, dar vino repede !

— Da, domnule, răspunse Clyde luînd dolarul.

Uşa se închise, şi el se pomeni lunecînd de-a lungul coridorului înspre lift, întrebîndu-se ce ar putea să însemne o mercerie. Cu toate că avea şaptesprezece ani, cuvîntul acesta era nou pentru el. Nu-l mai auzise niciodată, şi nici nu-l văzuse scris pe undeva. Dacă omul i-ar fi spus „magazin de articole pentru domni", ar fi înţeles imediat, însă aşa, poftim! i s-a spus să se ducă la o mercerie, şi el habar n-avea ce înseamnă asta. O sudoare rece îi broboni fruntea. Genunchii începură să-i tremure. Drace! Ce să facă acum? Dacă o să întrebe pe cineva, să zicem pe Hegglund, n-o să i se pară că...

Apăsă pe butonul liftului. Cabina începu să coboare. O mercerie... O mercerie... Deodată, un gînd salvator îi trecu prin minte. Ce dacă nu ştie ce-i o mercerie? La urma urmei, omul voia o pereche de bretele de Boston, de mătase. Unde se vînd bretele de Boston, de mătase? Desigur la un magazin, acolo unde se vînd articole pentru bărbaţi. E limpede! Un magazin de articole pentru domni. O să se ducă la un astfel de magazin. Pe cînd cobora, observînd lîngă el un alt liftier negru, cu o înfăţişare cît se poate de prietenoasă, îl întrebă:

— Nu ştii dacă prin apropiere se găseşte vreun magazin cu articole pentru domni?

— E unul chiar în acelaşi corp de clădire, şefule, lîngă intrarea din stînga, răspunse negrul.

Clyde se grăbi într-acolo, uşurat. Dar se simţea oarecum stingherit, neobişnuit cu uniforma lui strînsă pe corp şi cu şapca aceea originală. Tot timpul era obsedat de gîndul că şapca asta mică, rotundă şi strîmtă ar putea să-i cadă de pe cap. O tot îndesa pe creştet, pe furiş, cu străşnicie. Dădu buzna în merceria luminată puternic pe din afară şi spuse apăsat:

— O pereche de bretele de Boston, de mătase.

— S-a făcut, flăcăule! răspunse un om îndesat şi scos ca din cutie, cu capul chel şi lucios, cu faţa trandafirie şi ochelari cu ramă de aur. Pentru cineva de la hotel, desigur? S-a făcut! O să coste numai şaptezeci şi cinci de cenţi, din care ai şi tu zece cenţi, zise el în timp ce împacheta bretelele şi băga dolarul în tejghea. Mă bucur că pot să fac ceva pentru voi, băieţii de la hotel, fiindcă veniţi totdeauna la mine cînd e nevoie de vreo cumpărătură.

Clyde luă restul şi pachetul, neştiind ce să creadă. Bretelele costau şaptezeci şi cinci de cenţi, aşa spusese negustorul. Asta însemna că trebuia să-i înapoieze numai douăzeci şi cinci de cenţi clientului de la hotel. Prin urmare, cei zece cenţi erau ai lui. Şi, după toate astea, clientul avea să-i mai dea, oare, vreun bacşiş?

Se întoarse într-o fugă în hotel şi se îndreptă ţintă spre lifturi. Melodiile unei orchestre, care cînta undeva, umpleau holul cu sunetele lor minunate. Holul era plin de oameni care umblau în toate părţile, şi arătau atît de bine îmbrăcaţi, se simţeau atît de la largul lor, se deosebeau atît de mult de majoritatea oamenilor de pe stradă sau de oriunde din altă parte, după cum i se părea lui !

Se deschise uşa unui lift. Intrară diferiţi călători. Apoi Clyde, şi un alt băiat de serviciu, care-i aruncă o privire iscoditoare. La etajul şase celălalt băiat coborî. La etajul opt coborî şi Clyde, împreună cu o doamnă bătrînă. Se repezi la uşa clientului său şi bătu. Omul deschise, acum mult mai îmbrăcat decît fusese înainte. Îşi pusese pantalonii şi tocmai se bărbierea.

— Te-ai întors, ha ? făcu el.

— Da, domnule, răspunse Clyde, înmînîndu-i pachetul şi restul. Mi-a spus că face şaptezeci şi cinci de cenţi.

— E un pungaş afurisit ! dar nu-i nimic, poţi să-ţi opreşti restul, răspunse el, dîndu-i sfertul de dolar şi închizînd uşa.

O frîntură de secundă, Clyde rămase locului, pur şi simplu înmărmurit. „Treizeci şi cinci de cenţi, se gîndi el, treizeci şi cinci de cenţi !" Şi asta pentru o cursă atît de scurtă ! Oare, într-adevăr, aşa merg lucrurile pe aici ? Nu, nu putea fi adevărat ! Nu era cu putinţă, în tot cazul, n-avea să-i meargă mereu aşa.

Apoi, înfundîndu-şi tălpile în puful moale al covorului şi strîngînd banii în pumn într-unul din buzunare, îi venea să ţipe sau să izbucnească într-un hohot de bucurie. Doamne, treizeci şi cinci de cenţi pentru un fleac de serviciu ! Omul acesta îi dăduse un sfert de dolar, celălalt zece cenţi, iar el nu făcuse absolut nimic.

Ajunse la parter, coborî în grabă din ascensor. Melodiile orchestrei îl fascinară o dată mai mult, mulţimea de oameni bine îmbrăcaţi îl înfioră ca o vrajă, şi se îndreptă spre banca de unde plecase la început.

După aceea fu chemat să ducă cele trei valize şi două umbrele ale unei perechi mai în vîrstă, fermieri probabil, care închiriase un mic apartament — salon, dormitor şi o cameră de baie — la etajul cinci. În timp ce urcau, observă că oamenii aceştia îl priveau cu oarecare interes, dar nu spuseră nimic. Cînd au ajuns însă în camera lor, după ce Clyde a întors comutatorul de lîngă uşă spre a aprinde lumina, a tras perdelele şi a aşezat valizele în plasa pentru bagaje, soţul, de vîrstă mijlocie şi cam stîngaci în mişcări — hotărît, o persoană solemnă, judecînd după favoriţi — îl cercetă îndeaproape şi observă :

— Tinere, pari un băiat cumsecade şi de ispravă, mult mai simpatic decît cei pe care i-am văzut pînă acum, ce-i al tău e-al tău !

— Nu cred că hotelurile sînt locuri potrivite pentru băieți de vîrsta asta, ciripi jumătatea lui, o persoană dolofană, cu forme durdulii, care se ocupase pînă atunci cu inspectarea camerei învecinate. N-aș vrea să-mi văd băieții lucrînd aici, ca să învețe toate alea...

— Ascultă, tinere, continuă bărbatul scoțîndu-și paltonul și căutîndu-se prin buzunare. Du-te jos și adă-mi două-trei ziare de seară, dacă găsești. Mai adă-mi o cană de apă rece și am să-ți dau cincisprezece cenți cînd te întorci.

— Hotelul ăsta e mai bun decît cel din Omaha, *papa*, adăugă soția pe un ton sentențios. Are covoare și perdele mai frumoase.

Oricît de novice ar fi fost Clyde, nu se putu totuși stăpîni să nu surîdă în sinea lui. Se strădui însă să-și păstreze rigiditatea aceea de mască, ce părea să șteargă orice urmă de gîndire de pe fața lui ; luă mărunțișul și ieși. Peste cîteva minute se întorcea cu apa rece și cu toate ziarele de seară cerute și plecă, zîmbitor, cu cei cincisprezece cenți ai lui.

Toate astea, însă, nu aveau să fie decît începutul în seara aceea de pomină, căci, abia așezat pe bancă, și iată că fu din nou chemat la camera 529, spre a fi trimis după băuturi la bar, *ginger ale*[1] de două ori și două sifoane. Era un grup format din tineri, băieți și fete, toți foarte eleganți, care rîdeau și discutau în cameră, în timp ce unul dintre ei deschise puțin ușa, atît cît era necesar spre a-i spune ce anume să le aducă. Datorită însă oglinzii de deasupra căminului, Clyde putu vedea întregul grup : o fată drăguță, îmbrăcată în taior și cu o pălărioară albă pe cap, ședea pe marginea unui fotoliu, în care se lăfăia un tînăr ce o cuprinsese cu brațul pe după mijloc.

Clyde holbă ochii, deși încerca să nu se trădeze. Pentru starea lui sufletească, spectacolul acesta era totuna cu a privi prin porțile raiului. În cameră, acolo, se aflau băieți și fete nu cu mult mai în vîrstă decît el ; rîdeau, discutau și chiar beau, nu siropuri sau lucruri de soiul ăsta, ci fără îndoială băuturi dintr-acelea împotriva cărora tatăl și mama lui vorbeau întotdeauna cu dispreț, spunînd că duc la pierzanie. Și, totuși, grupul din cameră părea că nu se sinchisește cîtuși de puțin de așa ceva.

Coborî în grabă la bar, iar după ce procură băuturile, luă nota de plată și se întoarse sus. I se dădu un dolar și jumătate pentru băuturi și un sfert de dolar bacșiș. Încă o dată avu prilejul să vadă, prin deschizătura ușii, uluitoarea scenă. Numai că, de data

[1] Un fel de bere.

aceasta, una dintre perechi dansa în ritmul unei melodii pe care o cîntau şi fluierau ceilalţi.

Ceea ce îi stîrnea însă curiozitatea tot atît de mult ca şi vizitele în diferite camere, sau cunoaşterea indivizilor ce locuiau în ele, era panorama în veşnică mişcare a holului principal, ţinuta funcţionarilor aşezaţi în dosul pupitrului principal — cel însărcinat cu evidenţa camerelor, cel care avea în grijă cheile, cel care păstra corespondenţa, casierul şi casierul adjunct. Apoi diferitele standuri de acolo — standul cu flori, standul cu ziare, standul cu ţigări, oficiul telegrafic, biroul taximetrelor, toate acestea conduse de oameni ce păreau că fac parte integrantă din însuşi corpul hotelului. Pe de altă parte, de jur împrejurul tuturor acestora, se aflau bărbaţi şi femei cu chipuri impunătoare, tineri şi tinere în costume extrem de elegante, toţi roşii la faţă şi cu o înfăţişare de oameni mulţumiţi. Apoi maşinile sau alte vehicule în care apăreau unii dintre ei la ora cinei, sau mai tîrziu ! Putea să le vadă bine la lumina lampioanelor strălucitoare de afară. Şi apoi hainele scumpe, blănurile şi alte podoabe în care apăreau, sau pe care le dădeau băieţilor de serviciu — printre ei numărîndu-se şi el însuşi — pentru a le duce, prin marele hol, pînă la maşină, la restaurant, sau la unul dintre numeroasele lifturi. Clyde îşi dădea seama că hainele acelea sînt făcute din stofele cele mai scumpe. Ce lux ! Iată, va să zică, ce înseamnă să fii bogat, să fii cineva în lume, să ai bani. Înseamnă că poţi face tot ce vrei. Că alţi oameni, asemenea lui Clyde, îţi stau la dispoziţie, să te servească. Şi că dispui de toate aceste articole de lux. Că te poţi duce unde, cînd şi cum îţi place.

CAPITOLUL 7

Şi astfel, dintre toate influenţele pe care le-ar fi putut suferi Clyde în această vreme, fie ca un sprijin, fie ca un neajuns pentru dezvoltarea lui, poate că cea mai primejdioasă, dacă ţinem seama de temperamentul său, a fost chiar „Green-Davidson", deoarece hotelul era o insulă a materialismului lacom, plin de un lux fals şi ţipător, căruia cu greu i-ai fi găsit pereche între cele două mari şiruri de munţi ai Americii de Nord. Salonul său de cea: încărcat de perne moi, sumbru şi totuşi înviorat de sclipirea luminilor vesele, era un loc ideal pentru întîlnirile sentimentale, căutat nu numai de codanele fără experienţă, dar lacome de aventuri la vîrsta cînd se lasă uşor cucerite de spectacolul unui lux orbitor, ci şi de frumoasele mai experimentate şi întrucîtva mai ofilite,

care, ținînd seama de starea tenului lor, preferau avantajele oferite de luminile obscure și discrete. De asemenea, la fel cu majoritatea hotelurilor de același fel, „Green-Davidson" era frecventat de o anumită categorie de bărbați avizi și ambițioși, de vîrstă sau poziție socială nedefinită, care căutau să-și facă apariția aici măcar o dată, dacă nu de două ori pe zi, la ore cînd activitatea e mai încordată, pentru a-și stabili reputația de oameni de lume, de clienți ai barurilor, de bogătași, oameni de gust, sau de seducători, dacă nu cumva toate acestea laolaltă.

La puțin timp după ce începu să lucreze aici, Clyde fu informat de către băieții de serviciu, în rîndul cărora intrase și dintre care cel puțin unul se afla totdeauna împreună cu el pe „trambulină", cum porecliseră banca lor, că în hotel există — de altfel nu trecu mult și îi arătară cîteva specimene — anumite tipuri de pervertiți, anormali din punct de vedere moral și condamnabili sub raport social, totdeauna dornici să oprească și să ademenească băieți de felul lor, pentru a intra, într-o formă ori alta, în raporturi ilicite cu ei, lucru pe care la început Clyde nu-l prea putu pricepe. Îi făcea rău numai cînd se gîndea la așa ceva. Și, totuși, se bănuia că unii dintre băieți, așa cel puțin i se spuse mai tîrziu — în primul rînd un tînăr care în momentul de față nu lucra în același schimb cu ei — „căzuseră în plasă", cum se exprimase unul dintre colegii lui.

Pe de altă parte, discuțiile și flecărelile din hol și de la bar, ca să nu mai amintim de cele din restaurant și de prin camere, erau ele singure în stare să convingă orice minte neexperimentată și lipsită de prea mult discernămînt că principala preocupare în viața oricărui om cu ceva bani sau cu o oarecare situație socială era să frecventeze teatrele sau jocurile sportive de sezon, să danseze, să facă automobilism, să-și invite prietenii la dineuri, sau să plece în călătorii de plăcere la New York, în Europa, la Chicago, în California. Or, viața celor mai mulți dintre băieții de serviciu de aici se caracterizase printr-o asemenea lipsă a celor mai elementare lucruri ce ar fi putut aminti cît de cît de confort sau de gust, fără să mai pomenim de lux, încît, asemenea lui Clyde, toți erau predispuși acum nu numai să exagereze semnificația a tot ceea ce aveau în față, dar să și vadă în trecerea lor bruscă la acest mediu un bun prilej pentru a se bucura de toate desfătările lui. Cine erau acești inși cu bani și ce făcuseră ei pentru a se lăfăi în atîta lux, în timp ce alții, care păreau cel puțin tot atît de capabili ca și ei, nu aveau nimic ? Și prin ce se deosebeau atît de mult aceștia din urmă de cei cărora totul le mergea din plin ? Clyde

nu-şi putea da seama. Dar astfel de gînduri frămîntau mintea oricăruia dintre colegii lui.

Totodată, nu se dădeau îndărăt să comenteze avansurile discrete ale unor femei sau fete stăpînite de anumite obsesii cauzate de mediul lor social şi care, dispunînd de mijloace, puteau să se aventureze într-un loc ca acesta şi, prin diferite trucuri, prin zîmbete sau prin banii aflaţi totdeauna la îndemînă, cucereau graţiile unora dintre cei mai atrăgători băieţi de serviciu de la hotel.

Astfel, un tînăr numit Ratterer, un băiat de serviciu din hol, pe cînd sta alături de Clyde, chiar în după-amiaza zilei următoare, văzînd o femeie blondă, bine îmbrăcată şi cît se poate de seducătoare, învăluită numai în blănuri, în vîrstă de vreo treizeci de ani, care intra cu un căţeluş în braţe, îi făcu semn cu cotul şi, arătîndu-i-o uşor cu capul, şopti :

— O vezi p-asta ? Straşnică bucăţică ! Am să-ţi povestesc despre ea cînd o să am timp. Ce nu face asta !...

— Ce-i cu ea ? întrebă Clyde plin de curiozitate, deoarece i se părea extrem de frumoasă şi de-a dreptul fascinantă.

— Hm... nimic deosebit, numai că a fost cu vreo opt bărbaţi diferiţi de cînd sînt eu aici. Cîtva timp a fost îndrăgostită de Doyle — un alt băiat de serviciu, despre care Clyde avusese timpul să-şi dea seama că este chintesenţa graţiei, a aerelor şi a privirilor gen Chesterfield [1], pe scurt, un tînăr vrednic de imitat — dar n-a ţinut mult ; acum a pus laba pe altul.

— Zău ?! exclamă Clyde foarte surprins şi întrebîndu-se dacă un astfel de noroc o să dea vreodată şi peste el.

— Cum mă vezi şi cum te văd ! continuă Ratterer. Straşnică femeie... nu se satură niciodată ! Am auzit că bărbat'su are o mare fabrică de cherestea, undeva în Kansas, dar nu mai trăiesc împreună. Ocupă unul dintre cele mai frumoase apartamente de la etajul şase, dar nu stă acolo decît foarte rar. Aşa mi-a spus camerista.

Acest Ratterer, un băiat cam scurt şi îndesat, însă zîmbitor şi plăcut la înfăţişare, era atît de blînd, atît de cumsecade şi de binevoitor, încît Clyde se simţi de la început atras de el şi dori să-l cunoască mai bine. Ratterer răspunse la această simpatie, deoarece, înţelegînd că tînărul Clyde este sincer şi lipsit de experienţă, ar fi fost o satisfacţie pentru el să-l ajute ori de cîte ori i-ar fi stat în putinţă.

---

[1] Stil de îmbrăcăminte bărbătească la modă prin 1890—1900.

Conversaţia fu întreruptă de clopoţel. N-a mai fost reluată niciodată după aceea în legătură cu femeia despre care era vorba, dar efectul produs asupra lui Clyde rămase cît se poate de puternic. Era o plăcere să priveşti asemenea femeie, extrem de bine îmbrăcată, cu tenul catifelat, cu ochii strălucitori. Puteau fi oare adevărate lucrurile pe care i le spusese Ratterer despre ea? Era aşa de drăguţă! Stînd pe banca lui, Clyde rămase cu privirile pierdute în gol, urmărind o viziune pe care nu îndrăznea să şi-o mărturisească nici lui însuşi şi care îl înfiora din creştet pînă în tălpi.

Veneau apoi temperamentele şi filozofia băieţilor de acolo — Kinsella, bunăoară, scurt, gras, cu faţa netedă şi puţin cam prostuţ, după părerea lui Clyde, totuşi simpatic şi viril, trecînd drept un vrăjitor la jocurile de noroc; în primele trei zile, în momentele cînd era mai liber, el avusese bunăvoinţa să continue, în parte, instrucţiunile pe care Clyde începuse să le primească de la Hegglund. Era un tînăr mai cultivat decît Hegglund şi vorbea mai corect decît acesta, cu toate că nu se arăta aşa de prietenos ca Ratterer, lipsindu-i în special felul sincer şi deschis de a fi al acestuia.

Şi apoi Doyle — Eddie — pe care Clyde l-a considerat dintru început foarte interesant şi pe care îl invidia puţin din pricină că era atît de atrăgător, avea trăsături aşa de regulate, gesturi atît de graţioase, lipsite de orice stîngăcie şi o voce plăcută şi catifelată. Mişcările şi gesturile lui atît de plăcute îl făceau simpatic oricărei persoane cu care venea în contact, fie funcţionari dindărătul ghişeelor, fie străini care intrau şi-i cereau vreo lămurire. Gulerul şi pantofii săi erau totdeauna foarte curaţi şi îngrijiţi, iar părul bine tuns, pieptănat şi dat cu briantină, ca al unui actor de cinema. Din primul moment Clyde fu fascinat de gustul cu care era îmbrăcat — costume maro, foarte elegante, şepci, cravate şi ciorapi de aceeaşi culoare. Ambiţia sa era să aibă un pardesiu maro cu cordon, exact ca al lui, o şapcă maro şi un costum la fel de frumos şi de bine croit.

Un efect diferit, deşi nu fără legatură cu cele de mai sus, îl producea asupra lui Clyde şi tînărul care-l iniţiase în munca de aici — Hegglund — unul dintre cei mai vechi şi mai experimentaţi băieţi de serviciu, bucurîndu-se de o influenţă considerabilă asupra celorlalţi graţie bunei lui dispoziţii şi atitudinii de nepăsare faţă de tot ceea ce nu se referea la îndatoririle sale din cadrul hotelului. Hegglund nu era nici atît de umblat la şcoală, nici atît de arătos ca unii dintre ceilalţi băieţi, şi, totuşi, îl interesa şi-l fermeca pe Clyde prin temperamentul său extraordinar de pasionat şi

dinamic, la care se adăuga mărinimia cînd era vorba de bani sau de vreo plăcere, precum și un curaj, o forță și o îndrăzneală pe care nici Doyle, nici Ratterer și nici Kinsella nu le aveau, forță și îndrăzneală ce uneori scăpau, e drept, de sub controlul rațiunii. După cum îi povesti el însuși mai tîrziu lui Clyde, era fiul unui brutar de origine suedeză, care, cu cîțiva ani mai înainte, își părăsise nevasta în orașul Jersey City, lăsînd-o să se descurce singură cum va ști. În consecință, nici Oscar, nici sora lui, Martha, nu aveau prea multă educație și nici vreo experiență socială oarecare. La vîrsta de paisprezece ani plecase din Jersey City într-un vagon de marfă, și de atunci se străduia să răzbată în viață cum se pricepea mai bine. La fel ca și Clyde, se dădea în vînt după toate plăcerile pe care credea că le vede dansînd în jurul lui, fiind gata să se aventureze în toate direcțiile posibile, dar lipsindu-i teama aceea pronunțată față de ceea ce va urma, atotstăpînitoare asupra lui Clyde. De asemenea, avea un prieten, un tînăr pe nume Sparser, ceva mai în vîrstă decît dînsul, care lucra ca șofer la un negustor înstărit din Kansas City și izbutea din cînd în cînd să facă rost de vreo mașină, putînd astfel să-l ia cu el și pe Hegglund în unele călătorii scurte prin împrejurimile orașului. Amabilitatea acestuia, oricît de neîngăduită și necinstită ar fi fost ea, îl făcea pe Hegglund să se simtă un băiat de lume, mult mai important decît colegii lui, și să se împăuneze în fața lor cu o aureolă ce nu prea se potrivea cu realitatea.

Nefiind atît de frumos ca Doyle, nu-i era prea ușor să atragă atenția fetelor asupra lui, iar fetele pe care le cucerea el nu aveau nici pe departe farmecul ori situația socială a celor cucerite de camaradul său. Cu toate acestea, era extrem de mîndru de legăturile pe care reușea să și le facă și oricînd gata să se laude cu noile sale achiziții, împrejurare căreia Clyde îi dădea mai multă crezare decît ar fi făcut-o alții, întrucît avea mai puțină experiență. Pentru acest motiv, Hegglund ținea la Clyde, care-i plăcuse de la început, găsind în el un confident gata să-l asculte și să-l aprobe totdeauna.

Astfel, ori de cîte ori se nimerea să fie alături de Clyde pe bancă, nu contenea să-l povățuiască. Kansas City e un oraș frumos dacă știi să te aranjezi. Înainte de a veni aici, el lucrase în alte orașe — la Buffalo, Cleveland, Detroit, St.-Louis — dar nici unul nu-i plăcuse atît de mult ca acesta, fiindcă — fapt pe care nu socotea de cuviință să-l analizeze deocamdată — nicăieri nu reușise ca aici. Fusese spălător de vase, lustruitor de automobile, ajutor de instalator și ocupase diferite alte slujbe, pînă cînd, în cele din urmă, fusese angajat la un hotel în Buffalo. Un tînăr care

lucra acolo, dar care lucrase mai întîi aici, îl convinsese să vină la Kansas City.

— Aici bacşişurile e mai mari ca în alte părţi, ce-i drept e drept. Da partea a mai bună e c-ai d-a face numa' cu oameni cumsecade. Dacă le intri în voie, apoi nici ei nu te uită, pricepi? Lucrez de-un an de zile aici, şi n-am de ce să mă plîng. Domnul Squires nu se leagă de tine atîta vreme cît nu-l calci pe coadă. Uneori îşi cam arată el colţii, da, ce vrei, trebuie să-i laşi lui ciolanul cel mai mare... Ascultă-mă pe mine, însă, nu dă afară pe nimeni fără motiv. Asta la sigur! Cît despre ăilalţi, să n-ai nici o grijă! După ce ţi-ai terminat lucrul, eşti liber să faci ce vrei. Băieţii, toţi, e de treabă. Nu e nici pungaşi, nici zgîrie-brînză. Cînd se pune la cale vreo petrecere sau ceva cam aşa, vine toţi în păr, sau aproape toţi. Nu strîmbă din nas, da nici n-o face pe nebunii cînd iese v'un hai. Ştiu asta, fiindc-am fost de atîtea ori cu ei.

Îl mai făcu pe Clyde să creadă că toţi aceşti băieţi sînt cei mai buni prieteni cu putinţă, toţi, în afară de Doyle, care se ţinea puţin deoparte, cu toate că nu rămînea chiar singuratic.

— Prea multe fuste aleargă după el, asta-i!

Şi-i mai spuse că se duceau adeseori să petreacă împreună la un salon de dans, la o masă sau la o „bombă“ din apropierea fluviului, „La Kate Sweeney“, un loc special pentru distracţii, unde erau cîteva „fete grozave“, şi aşa mai departe. În urechile lui Clyde se revărsa un torent de noutăţi în legătură cu lucruri despre care el nu mai auzise niciodată vorbindu-se şi care-i produceau stări de meditare, de visare, de îndoială, de nelinişte şi-l făceau să-şi pună tot felul de întrebări cu privire la înţelepciunea, farmecul şi desfătarea ce puteau fi găsite în toate acestea, dar şi cu privire la faptul dacă lui îi erau îngăduite sau nu. Oare pînă acum, în decursul întregii sale vieţi, nu fusese instruit cu totul altfel în privinţa unor asemenea fapte? Înfiorarea pe care o încerca era puternică, dar şi problemele legate de toate cîte le asculta cu atîta atenţie erau destul de grave.

Mai era apoi Thomas Ratterer, tipul omului care la prima vedere nu părea cîtuşi de puţin periculos sau duşmănos faţă de alţii. Nu arăta mai înalt de cinci picioare şi patru inçii [1], dar era dolofan, avea părul negru, pielea măslinie, ochii limpezi ca apa şi plini de sinceritate. Şi el — după cum află Clyde în curînd — se trăgea dintr-o familie nevoiaşă, fiind lipsit de orice fel de privilegii sociale sau financiare. Felul său de a se comporta, însă, îl făcea atît de iubit de ceilalţi băieţi, încît îl consultau cu toţii aproape

[1] Un inci = 2,54 cm.

în legătură cu orice lucru. Născut în Wichita și strămutat de curînd în Kansas City, el și sora lui erau principalele ajutoare ale mamei lor, rămasă văduvă. În copilărie și în anii de formare, amîndoi avuseseră prilejul să o vadă adeseori pe mama lor — o făptură blîndă și iubitoare, la care țineau cu adevărat — disprețuită și bruftuită de un soț necredincios. Existaseră perioade cînd nu aveau nici ce să mănînce. Nu o dată fuseseră aruncați în stradă pentru că nu-și plătiseră chiria. Cu multe întreruperi, Tommy și sora lui urmaseră la diferite școli publice. În cele din urmă la vîrsta de paisprezece ani, el ajunse la Kansas City, unde se ocupase cu de toate, pînă cînd izbuti să intre la „Green-Davidson". Între timp, mama și sora lui se mutară și ele de la Wichita la Kansas City, pentru a fi împreună cu el.

Clyde era puternic impresionat de luxul hotelului și de acești tineri, pe care începea să-i cunoască destul de repede, dar și destul de temeinic; dar mai mult decît orice îl fascina potopul acela de mărunțiș care se revărsa asupra lui, strîngîndu-se grămadă în buzunarul drept al pantalonilor, monede de cîte cinci și zece cenți, sferturi și chiar jumătăți de dolar, care sporeau într-una în această primă zi de lucru, în așa fel, încît la ora 9 seara avea peste patru dolari în buzunar, iar la 12, cînd ieșea din tură, avea mai mult de șase dolari și jumătate, adică atît cît cîștigase mai înainte într-o săptămînă întreagă.

Din acești bani trebuia să-i dea domnului Squires un singur dolar, nu mai mult, așa îi spusese Hegglund; restul de cinci dolari și jumătate, cîștigați în schimbul unei munci interesante de o seară — da, o muncă încîntătoare și fascinantă — îi rămîneau lui. Aproape nu-i venea să creadă. Așa ceva i se părea fantastic, demn de lampa fermecată a lui Aladin.

După această primă zi de lucru, la ora 12 noaptea precis, sunetul unui gong răzbătu de undeva. Se auzi un zgomot de pași și apărură trei băieți — unul să-l înlocuiască pe Barnes la pupitru, ceilalți doi să execute diverse alte însărcinări. La ordinul lui Barnes, cei opt băieți prezenți se ridicară și se duseră să-și schimbe hainele. La vestiar, înainte de plecare, Clyde se apropie de domnul Squires și-i înmînă un dolar de arignt.

— E-n regulă! rosti domnul Squires.

Atît; nici un cuvînt mai mult. Apoi, Clyde, împreună cu ceilalți, coborî la dulapul său, își schimbă hainele și ieși pe străzile luminate destul de slab la ora aceasta, înfiorat așa de tare de sentimentul norocului și al îndatoririlor sale de viitor, încît tremura de-a binelea și era ca beat de fericire.

Cînd te gîndeşti că, în sfîrşit, avea o slujbă ca asta! Cînd te gîndeşti că s-ar putea să cîştige banii ăştia în fiecare zi! Se îndreptă spre casă spunîndu-şi că trebuie să doarmă bine, ca să fie „în formă" a doua zi dimineaţă. Dar amintindu-şi că a doua zi nu trebuia să se întoarcă la hotel decît la orele unsprezece jumătate, intră într-o cafenea, să bea o ceaşcă de cafea şi să mănînce o plăcintă. Singurul lucru la care se gîndea acum era că a doua zi va trebui să lucreze numai de la amiază pînă la ora 6, şi apoi va fi liber pînă în dimineaţa următoare la 6. Şi are să cîştige şi mai mulţi bani, şi mai mulţi, pe care îi va cheltui după bunul lui plac...

CAPITOLUL 8

Ceea ce-l preocupa acum pe Clyde într-un chip deosebit era cum să facă să păstreze pentru sine cea mai mare parte din banii cîştigaţi. Asta deoarece, din clipa cînd începuse să lucreze şi să cîştige bani, convenise că va trebui să contribuie la cheltuielile familiei cu o parte însemnată din cîştig, cel puţin trei sferturi din lefurile mici pe care le primea mai înainte. Acum, însă, dacă ar fi anunţat că venitul lui se ridică la douăzeci şi cinci de dolari pe săptămînă, ba chiar mai mult — fără a pune la socoteală salariul de cincisprezece dolari pe lună şi masa — cu siguranţă că părinţii s-ar fi aşteptat să le dea măcar zece sau doisprezece dolari.

De atîta vreme Clyde era ros de dorinţa de a fi la fel de elegant ca oricare alt băiat, încît acum, cînd avea prilejul să-şi realizeze acest vis, nu putea rezista ispitei ca, mai înainte de orice, să aibă grijă de sine însuşi, să se îmbrace cît mai elegant, şi asta cît mai repede cu putinţă. În consecinţă, se hotărî să-i spună mamei sale că toate bacşişurile pe care le primea se ridicau la cel mult un dolar pe zi. Pe de altă parte, pentru a se bucura de o mai mare libertate de acţiune în ceea ce priveşte folosirea timpului său liber, anunţă că adesea, pe lîngă programul lung, obligatoriu, din două în două zile, mai trebuia să ţină locul altor băieţi, care fie că se îmbolnăveau, fie că erau ocupaţi cu alte treburi. Explică, de asemenea, că direcţia cere de la toţi băieţii să fie cît mai bine îmbrăcaţi, atît în interiorul, cît şi în afara hotelului. Nu se mai putea duce multă vreme la hotel în hainele pe care le avea acum. Domnul Squires, spuse el, îi şi făcuse aluzii în privinţa asta. Totuşi, pentru a atenua oarecum lovitura, adăugă că unul dintre băieţii de la hotel îi vorbise despre un magazin unde putea să-şi procure în rate absolut toate lucrurile de care avea nevoie.

Mama lui era atît de nepricepută în chestiunile acestea, încît îi dădu crezare.

Dar asta nu a fost totul. Acum venise în contact zilnic cu tineri care, datorită unei experiențe mai mari în ale vieții, ispitiți de luxul și viciile mediului de acolo, îmbrățișaseră mai demult anumite forme de libertinaj și chiar de viciu pînă atunci cu totul necunoscute lui Clyde și a căror simplă descriere îl făcea să holbeze ochii de uimire și îi inspira, la început, o scîrbă totală. Astfel, după cum îi aduse la cunoștință Hegglund, unii băieți din schimbul lui Clyde participau cu regularitate la anumite aventuri ce aveau loc de regulă în noaptea imediat următoare după primirea salariului lunar. De obicei și în funcție de starea lor sufletească și de banii disponibili în momentul respectiv, aceste aventuri îi tîrau într-unul din restaurantele de noapte destul de faimoase, dar nu tocmai bine văzute. După cum înțelese Clyde din frînturile de conversații pe care le auzise, băieții se duceau acolo în grup noaptea tîrziu, și, după ce se îmbuibau cu mîncăruri și băuturi, obișnuiau să se ducă fie la vreun salon de dans rău famat din partea de jos a orașului, pentru a „vîna niscaiva fetițe", fie, în cazul cînd așa ceva nu mai prezenta destul farmec pentru grup, să viziteze una dintre acele case notorii — de „bună reputație", cum socoteau ei — foarte adesea camuflate sub denumirea de „pensiune de familie", unde, în schimbul unei sume cu mult mai mici decît aceea de care dispuneau ei, puteau, după cum se lăudau adeseori, „să-și aleagă orice fată din casă". Aici, datorită tinereții, ignoranței, generozității, bunei dispoziții și aspectului lor atrăgător, erau foarte apreciați, fiind totdeauna cît se poate de bine primiți de către diferitele madame și fete din astfel de stabilimente, care căutau, din motive de ordin financiar, firește, să se poarte cu ei în așa fel, încît să-i facă să mai vină și altă dată.

Atît de hămesită fusese viața lui Clyde pînă atunci și atît de lacom era de asemenea experiențe, încît asculta cu o poftă nespusă relatarea oricărei aventuri care presupunea satisfacerea unei plăceri. Nu că ar fi aprobat acest soi de aventuri. La drept vorbind, la început se simțise oarecum revoltat și deprimat, deoarece, cu toate că acestea se bat cap în cap cu ceea ce auzise și cu ceea ce îi împuiaseră lui mintea de-a lungul anilor. Dar vedea în ele o schimbare și o ușurare atît de bruscă în comparație cu îndeletnicirea aceea monotonă și constrîngerile continue din tot cursul copilăriei, încît nu se putea gîndi la astfel de aventuri fără să nu simtă farmecul lor. Asculta, așadar, cu mult interes și cu multă plăcere, chiar dacă uneori dezaproba în sinea lui ceea ce auzea. Văzînd că manifestă atîta interes și se arată doritor, băieții se ofe-

riră, rînd pe rînd, azi unul, mîine altul, să-l ducă încoace sau încolo, la un spectacol, la un restaurant, acasă la ei, unde mai veneau cîte doi-trei prieteni să joace cărţi, sau chiar la vreun bordel, deşi Clyde refuză la început să aibă orice fel de contact cu asemenea stabilimente. În cele din urmă, însă, după ce se împrietenise mai bine cu Hegglund şi Ratterer, la care ţinea foarte mult, şi fiind o dată invitat de ei la o petrecere de noapte, ce promitea a fi foarte reuşită — o „escapadă" la *Frissell's*", cum ziceau ei — se hotărî să-i însoţească.

— Mîine e vorba s-o facem lată din nou, ca în fiecare lună, la „*Frissell's*", îi spusese Ratterer. Nu vrei să vii cu noi? N-ai fost încă acolo.

Între timp, Clyde, care se aclimatizase cu această atmosferă supraîncălzită, devenise mai puţin şovăitor decît la început. Luînd exemplu de la Doyle, pe care-l studiase cu multă atenţie şi cu mult folos, se înnoise acum din cap pînă-n picioare: avea costum nou de culoare maro, şapcă, palton, ciorapi, ac de cravată şi pantofii, toate imitaţii cît mai fidele după articolele vestimentare ale mentorului său. Costumul îi stătea bine, atît de bine, încît era de-a dreptul seducător, aşa cum nu fusese niciodată în viaţa lui, şi nu numai părinţii, dar chiar şi fratele mai mic şi surioara sa erau pur şi simplu uluiţi de această schimbare.

Cum reuşise Clyde să ajungă atît de repede la o asemenea ţinută vestimentară? Cît putea să coste tot ce purta el acum? Nu cumva pentru acest lux vremelnic îşi angaja din cîştiguri viitoare o sumă mai mare decît ar fi fost înţelept să angajeze? S-ar putea ca, mai curînd ori mai tîrziu, să-şi dea seama de acest lucru. Ceilalţi copii aveau şi ei nevoie de o serie întreagă de lucruri. Şi apoi ambianţa morală şi spirituală a locului unde muncea atîtea ceasuri şi rămînea pînă tîrziu noaptea în fiecare zi, în schimbul unei lefi destul de mici, era oare cea mai potrivită pentru el?

La toate aceste obiecţiuni, Clyde răspunse cu o abilitate surprinzătoare, asigurîndu-i că nu trebuie să aibă nici o grijă, că nu munceşte prea din greu, iar hainele nu sînt dintre cele mai scumpe, nu, mama lui ar trebui să-i vadă pe ceilalţi băieţi. De asemenea, nu cheltuieşte prea mulţi bani şi, oricum, era destul timp de acum încolo pentru a plăti tot ceea ce cumpărase.

Se mai punea problema „chefului". Socoteala se schimba acum, chiar pentru Clyde. Se întreba cum avea să-i explice tatălui şi mamei sale faptul că a întîrziat atît de mult în oraş, în cazul cînd petrecerea s-ar fi prelungit, aşa cum era de aşteptat, pînă tîrziu noaptea. Ratterer îi spusese că „escapada" s-ar putea să ţină

pînă la 3 sau 4 dimineața, însă că el va putea să plece oricînd va dori. Dar cum ar apărea el în ochii celorlalți dacă i-ar părăsi tocmai cînd le-ar fi lumea mai dragă? Afurisită treabă! Cu ceilalți era altfel: cei mai mulți dintre ei nu locuiau cu părinții, ca el, sau chiar dacă stăteau cu părinții, cum era cazul lui Ratterer, acestora prea puțin le păsa de ce făceau copiii. Și, apoi, era oare cuminte din partea lui să ia parte la o petrecere atît de tîrzie? Dar toți ceilalți băieți — Hegglund, Ratterer, Kinsella, Shiel — se duceau în mod regulat să bea, și nu se sinchiseau cîtuși de puțin. Ar fi un nătărău dacă ar crede că e periculos să bei nițel, așa cum făceau ei în astfel de ocazii. O să se ducă, deci, și dacă or să-i spună ceva acasă, o să le răspundă că a trebuit să lucreze peste noapte. La urma urmei, de ce să nu rămînă și el, uneori, pînă tîrziu, noaptea, în oraș? Nu e oare și el, acum, bărbat? Nu cîștiga mai mulți bani decît oricare alt membru al familiei? Și nu are dreptul să înceapă, în fine, să facă și el ceea ce-i plăcea?

Începu să guste sentimentul plăcut al libertății personale, să soarbă fiorul romantic al aventurii, și nici un sfat al mamei sale nu l-ar mai fi putut opri acum din drum.

CAPITOLUL 9

În sfîrșit, faimoasa „escapadă" avu loc, iar la ea luă parte și Clyde. Petrecerea începu la *„Frissell's"*, așa după cum spusese Ratterer. Clyde, care se găsea în cei mai buni termeni cu toți acești tineri, era într-o dispoziție excelentă. Lucru firesc, dacă ne gîndim la noua lui condiție de viață. Doar cu vreo cîteva săptămîni mai înainte era singur-singurel, fără nici un prieten, aproape fără nici o cunoștință de seama lui! Și acum iată-l, atît de curînd, ducîndu-se la această petrecere aleasă cu un grup atît de interesant!

Și, luminat de iluziile tinereții, localul i se păru mai interesant decît era în realitate. În fond, nu avea în fața ochilor decît o bodegă mai răsărită, de modă veche americană. Pe pereți erau agățase fotografii de actori și actrițe, cu autografe, alături de afișe de teatru din diferite apoci. Grație calității superioare a mîncării — pentru a nu mai aminti de simpaticul director actual — localul devenise halta unde își omorau timpul actorii în trecere prin oraș, politicienii și oamenii de afaceri de prin partea locului, înconjurați de tot felul de mușterii, atrași mereu de acel ceva ce părea puțin mai altfel decît viața cu care erau obișnuiți.

Băieții, tot auzindu-i pe șoferi și pe birjari spunînd că acesta e unul dintre cele mai bune localuri din oraș, îl aleseseră pentru

petrecerile lor lunare. Orice fel de mîncare costa între şaizeci de cenţi şi un dolar. Cafeaua şi ceaiul erau servite numai în căni. Găseai orice băutură de care aveai poftă. În partea stîngă a încăperii principale, cum intrai, se afla o cameră mai întunecoasă şi mai scundă, cu un cămin, unde se retrăgeau numai bărbaţii, după ce luau masa, şi discutau, fumau sau citeau ziarele. Era camera pentru care băieţii noştri aveau o admiraţie deosebită. A mînca într-un astfel de restaurant însemna pentru ei a se simţi oarecum mai în vîrstă, mai înţelepţi, mai importanţi, mă rog, oameni cu experienţă. Iar Ratterer şi Hegglund, de care Clyde se ataşase foarte mult, precum şi majoritatea celorlalţi băieţi rămăseseră convinşi că în tot Kansas City-ul nu se mai găseşte un local atît de bun ca *„Frissell's"*.

În ziua aceea, aşadar, după ce şi-au încasat leafa la prînz şi s-au văzut apoi liberi la ora 6, s-au întîlnit în faţa hotelului, la colţul din preajma magazinului de răcoritoare, unde Clyde îşi oferise la început serviciile. Erau toţi într-o dispoziţie minunată — Hegglund, Ratterer, Paul Shiel, Davis Higby, un alt camarad al lor, Arthur Kinselle şi Clyde.

— Aţi auzit de festa pe care a jucat-o ieri biroului de la hotel un cetăţean din St.-Louis? se adresă Hegglund către ceilalţi în momentul cînd porneau. A telefonat sîmbăta trecută de la St.-Louis, rugînd să i se reţină un apartament cu un salonaş, dormitor şi baie, pentru el şi soţia lui, şi să i se pună flori în cameră. Astea mi le-a spus Jimmy, băiatul cu cheile. Apoi a venit şi s-a trecut pe el şi pe fata care-l însoţea, mă-nţelegi, ca bărbat şi nevastă... un boboc de fată, ce să spun, i-am văzut cu ochii mei! Ei, ce ziceţi de asta? Pe urmă, miercuri, după ce a stat acolo trei zile, şi oamenii cam începuseră să-i ia la ochi — mă rog, mese trimise în cameră şi toate celelalte — iată că dumnealui coboară şi anunţă că nevasta trebuie să se întoarcă la St.-Louis, iar el nu mai are nevoie de un apartament întreg, ci numai de o singură cameră, aşa că geamantul lui şi valizele ei pot fi mutate în camera cea nouă pînă la ora trenului, cînd doamna avea să plece. Dar, vezi, geamantanul nu era al lui, ci al ei, v-aţi prins? Şi ea nici gînd n-avea să plece, nu ştia nimic. Şmecherul, însă, ştia ce face. A şters-o frumuşel, şi pe ea a lăsat-o cu geamantanele în cameră. Fără o leţcaie, v-aţi prins? Acum o ţin acolo sus, cu bagaje cu tot. Femeia plînge şi telefonează pe la prieteni, are o groază de bani de plătit! Ce ziceţi de asta, să nu-ţi stea ceasul? Unde mai pui florile... Numai trandafiri! Şi şase mese pe zi în cameră, şi băuturi pentru el...

— Știu, îl cunosc! exclamă Paul Shiel. Chiar eu le-am dus niște băuturi. Mi-am dat seama că e ceva suspect cu tipul, prea era spilcuit și vorbea tare... N-a picat, pînă la urmă, decît cu zece cenți.

— Și eu mi-l amintesc! strigă Ratterer. Luni m-a trimis să-i aduc toate ziarele din Chicago și nu mi-au dat decît zece cenți. Am mirosit din capul locului că-i un escroc!

— Vorba e că le-a scăpat printre degete, adăugă Hegglund. Iar acum încearcă s-o stoarcă pe dumneaei. Strașnic, nu?

— Fata nu mi s-a părut să aibă mai mult de optsprezece sau douăzeci de ani, dacă are și-atît, spuse Arthur Kinsella, care pînă atunci tăcuse.

— Tu i-ai văzut, Clyde? întrebă Ratterer, mai mult spre a-l tîrî în discuție și pe Clyde, pe care voia să-l inițieze în toate.

— Nu, răspunse Clyde. Cred că mi-au scăpat. Nu-mi aduc aminte să fi văzut pe vreunul dintre ei.

— Păcat, ai pierdut prilejul să vezi o pasăre rară... Îmbrăcat cum era, într-o redingotă lungă, cu un joben negru tras pe ochi, ba și cu jambiere *gris-perle*, la început credeam că e un duce englez, sau așa ceva, văzîndu-l cum umblă, cu un baston în mînă. E de-ajuns să te englezești în felul ăsta, să comanzi în dreapta și-n stînga cu voce tare, ca să-ți meargă totul din plin!

— Ai dreptate, adăugă Davis Higby. Nu e rău să faci pe englezul din cînd în cînd... Și mie mi-ar plăcea așa ceva, mai știi? poate că am s-o și fac, odată și odată...

După ce cotiră pe după colț și traversară alte două străzi, intrară toți deodată, în grup, pe ușa principală a localului *„Frissell's"*, unde îi întîmpinară luminile reflectate de porțelanurile, de argintăria și de fețele oamenilor, precum și de freamătul și zarva celor de la mese. Clyde fu extraordinar de impresionat. În afară de „Green-Davidson", nu mai intrase niciodată într-un astfel de local. Și încă în tovărășia unor tineri atît de pricepuți, atît de experimentați!

Se îndreptară spre un șir de mese așezate în fața unei canapele de piele, fixată de-a lungul peretelui. Șeful chelnerilor, recunoscînd pe Ratterer, Hegglund și Kinsella, clienți vechi, apropie două mese și aduse unt, pîine și pahare. Luară loc, Clyde, Ratterer și Higby ocupînd canapeaua, iar Hegglund, Kinsella și Shiel în fața lor.

— Eu, unul, o să încep cu un strop de lichior strașnic, un „Manhattan"! se pronunță Hegglund cu mare poftă, privind lumea din jurul lor și avînd sentimentul că a devenit cineva.

Cu fața lui roșcovană, bronzată, cu ochii lui albaștri și pătrunzători, cu părul de un roșu-închis pieptănat în sus, peste creștetul capului, semăna cu un cocoș uriaș și foarte țanțoș.

La fel, Arthur Kinsella, o dată intrat aici, părea că a înflorit și el subit, împăunîndu-se cu aureola pe care i-o dădeau aceste momente. Își trase mînecile de la haină cu gesturi degajate, apucă o listă de bucate și, cercetînd băuturile de pe verso, exclamă :

— Păi... eu o să-ncep cu un „Martini" sec !

— Iar eu cu un *whisky* scoțian cu sifon, spuse și Paul Shiel solemn, examinînd lista.

— Eu renunț la *cocktail* astă-seară, făcu Ratterer inimos, dar cu o umbră de rezervă în glas. Am spus că n-o să beau mult de data asta, și am să mă țin de cuvînt. Cred că un pahar de vin de Rin cu apă minerală e lucrul cel mai nimerit pentru mine.

— Poftim, auziți-l ! strigă Hegglund dezaprobator. Are de gînd să înceapă cu vin de Rin, el, care se omoară totdeauna după „Manhattan" ! Ce te-a apucat, Tommy ? Parcă te lăudai că vrei să petreci astă-seară...

— Sigur că vreau, replică Ratterer, dar crezi că nu pot să petrec și fără să torn în mine tot ce se găsește aici ? În noaptea asta vreau să rămîn treaz. Abia n-o să mă mai certe nimeni mîine dimineață dacă izbutesc să rămîn treaz. Data trecută era cît pe-aci să nu mă prezint la serviciu...

— Aici cam ai dreptate, confirmă Arthur Kinsella. Nici eu nu vreau să beau în neștire, dar asta nu înseamnă că trebuie să-mi fac sînge rău de pe acum.

— Și tu, Higby ? i se adresă Hegglund tînărului cu ochi rotunzi.

— Și eu o să iau tot un „Manhattan", preciză acesta, apoi, uitîndu-se la chelnerul care stătea lîngă el, adăugă : Cum merg treburile, Dennis ?

— De, nu pot să mă plîng, răspunse chelnerul. În ultimele zile mi-a mers din plin. Ce se-aude pe la hotel ?

— E-n regulă, toate-s bune ! rosti Higby bine dispus, studiind lista de bucate.

— Dar tu, Griffiths ? Ce ai de gînd să iei ? se informă Hegglund, care, în calitate de maestru de ceremonii, delegat de ceilalți să comande, să plătească și să aibă grijă de bacșișul chelnerului, își îndeplinea acum rolul în mod conștiincios.

— Cine, eu ? Păi... făcu Clyde destul de încurcat de această întrebare, deoarece pînă acum, pînă în clipa aceasta, mai exact, nu pusese niciodată în gură nici cea mai slabă băutură alcoolică.

Era puţin cam surprins de felul rapid şi experimentat în care tinerii lui colegi comandau *cocktail*-uri şi *whisky*. Fireşte, el nu putea să meargă pînă acolo ; totuşi, aflase cu mult înainte încă, din conversaţiile avute cu băieţii, că în asemenea ocazii ei veneau aici să bea, şi se întrebă cum ar mai putea da înapoi. Ce-ar fi crezut despre el dacă n-ar fi băut nimic ? Mai ales că, de cînd se afla printre dînşii, căuta să se ţină în rînd cu ei, să pară tot aşa de degajat, de experimentat. După cum simţea însă limpede, îndărătul lui se înşirau toţi anii aceia în care fusese instruit şi prevenit împotriva „ororilor" băuturii şi ale tovărăşiilor de proastă calitate. Şi, cu toate că în adîncul inimii lui nutrise totdeauna o revoltă ascunsă împotriva tuturor textelor şi maximelor cu care părinţii săi îi împuiau urechile, deşi simţise totdeauna o aversiune sinceră faţă de liota aceea zdrenţăroasă de neisprăviţi şi de epave, pe care părinţii săi încercau să-i aducă pe calea cea bună risipind atîtea eforturi zadarnice şi neputincioase, totuşi acum era predispus să cumpănească şi să şovăie. Să bea, ori să nu bea ?

O fracţiune de secundă doar — răstimp în care toate aceste voci răsunau în cugetul lui — ezită, apoi adăugă :

— Păi eu... şi eu mă gîndesc la nişte vin de Rin cu apă minerală.

Formula aceasta i se părea cea mai uşoară şi mai sigură. Cele spuse de Hegglund şi toţi ceilalţi îi arătaseră că, de fapt, vinul de Rin cu apă minerală era o băutură nu numai plăcută, ci şi lipsită de orice primejdie. În afară de asta, Ratterer ceruse acelaşi lucru, împrejurare care făcea alegerea sa mai puţin bătătoare la ochi şi, după cum socotea el, mai puţin ridicolă.

— Ei, na-ţi-o bună ! exclamă Hegglund dramatic. Şi dumnealui tot vin de Rin cu apă minerală ! După cîte văd, cheful nostru o să se spargă pe la opt jumate, afară doar dacă noi, ăştilalţi, n-o să pornim ofensiva...

Atunci şi Davis Higby, care se dovedea a fi mult mai ştrengar şi mai gălăgios decît s-ar fi putut crede după înfăţişarea sa plăcută, se întoarse către Ratterer şi spuse :

— Mai slăbeşte-ne, Tom, cu vinul tău de Rin şi apa minerală ! Ce, vrei să nu ne distrăm deloc în noaptea asta ?

— Păi ţi-am spus de ce, explică Ratterer. Ultima dată cînd am fost la dame, aveam patruzeci de barosani la intrare, şi nici un chior la plecare ! De data asta vreau să fiu cu ochii-n patru !

„La dame", gîndi Clyde cînd îl auzi. Aşadar, după cină, după ce or să se sature de mîncare şi băutură, au să se ducă la una dintre casele acelea „cu dame" ; desigur o casă rău famată. Nu exista nici o îndoială, Clyde ştia ce înseamnă toate astea. Or să fie acolo

femei, femei de moravuri ușoare, femei stricate. Iar el va trebui să... va putea să... va... ?

Pentru prima dată în viața lui se pomeni în situația de a trebui să ia o hotărîre în legătură cu dorința de a cunoaște mai de aproape singurul mister mare și fascinant care îl tulburase atîta vreme, intrigîndu-l, răscolindu-l și totodată speriindu-l întrucîtva. Căci, în ciuda potopului de gînduri ce-l frămîntau în privința acestui mister, și a femeilor în general, Clyde nu fusese niciodată în contact cu vreuna dintre ele în felul acesta. Și acum, acum...

Simți deodată un fel de fiori calzi și reci străbătîndu-i spatele și întreaga ființă. Mîinile și fața i se înfierbîntară, pe urmă se umeziră, apoi obrajii și fruntea începură să-i ardă. Tîmplele îi zvîcneau. Își dădea bine seama de toate astea. Gînduri ciudate, năvalnice, ademenitoare și în același timp tulburătoare îi bîntuiau conștiința. Părul i se înfiora, ca străbătut de un curent electric, și Clyde vedea tablouri — scene dionisiace — pe care căuta în pripă să și le îndepărteze din minte, dar fără a izbuti, deoarece reveneau într-una. El însuși dorea ca ele să revină, cu toate că se apăra împotriva lor. Iar parcă pentru a pune vîrf la toate, începea să-i fie și puțin cam teamă. Ptiu! Ce naiba, n-are nici atîta curaj? Ceilalți băieți nu erau cîtuși de puțin tulburați de perspectiva celor ce aveau să urmeze. Dimpotrivă, se vedea că sînt foarte veseli. Începuseră de pe acum să rîdă și să-și dea ghionturi, pomenind mereu de anumite lucruri nostime care se petrecuseră ultima oară cînd fuseseră acolo împreună. Dar ce-ar zice mama lui dacă ar afla? Mama lui! Nu îndrăznea să se gîndească nici la mama, nici la tatăl lui în clipa aceea, așa că-i îndepărta cu multă hotărîre din minte.

— Ascultă, Kinsella, zise Higby, îți mai aduci aminte de aia mică și cu părul roșu de la casa din strada Pacific, care voia să fugi cu ea la Chicago?

— Cum naiba să nu-mi aduc aminte? răspunse Kinsella încîntat, ridicînd paharul de „Martini", care tocmai îi fusese pus dinainte. Voia nici mai mult, nici mai puțin decît să plec de la hotel, și mă asigura c-o să mă ajute ea să încep un negoț. Zicea că n-o să trebuiască să mai muncesc deloc dacă rămîn cu ea.

— Te cred, n-ar fi fost nevoie să mai muncești decît într-un singur fel... comentă Ratterer.

Chelnerul așeză pe masă paharul cu vin de Rin și apă minerală al lui Clyde, care, intrigat, încordat, tulburat și fascinat de tot ceea ce auzea, îl ridică la gură, îl gustă și, găsindu-l slab și destul de plăcut, îl sorbi dintr-o înghițitură. Era însă atît de atent

la cele ce se discutau, încît aproape nici nu-și dădu seama că l-a băut.

— Bravo! exclamă Kinsella pe un ton cît se poate de cordial. Nu s-ar zice că nu-ți place...

— E destul de bun... conveni Clyde.

Hegglund, văzînd cît de repede golise paharul și simțind că prietenul lui, nou și nepriceput în treburile astea, are nevoie de încurajare, strigă către chelner :

— Hei, Jerry, încă unul! Dar ceva mai mare, îi șopti apoi cu mîna la gură.

Și petrecerea continuă în felul acesta. Se făcuse aproape ora 11 cînd epuizară diferitele subiecte de discuție ce prezentau oarecare interes, despre întîmplări, slujbe sau aventuri din trecut. Între timp, Clyde avusese prilejul să mediteze asupra tinerilor lui însoțitori și ajunsese la concluzia că el nu e chiar atît de ageamiu cum își închipuiau ceilalți, sau, chiar dacă este, în orice caz e mai ascuțit la minte decît cei mai mulți dintre ei, are o mentalitate mai sănătoasă. În definitiv, ce erau ei și ce ambiții aveau? Își dădea seama că Hegglund e vanitos, gălăgios și prost, un băiat pe care-l puteai trage pe sfoară cu multă ușurință, sau puteai să-l împaci oricînd cu puține laude. Higby și Kinsella, amîndoi băieți interesanți și simpatici, se mîndreau totuși cu lucruri cu care el nu s-ar fi putut lăuda, și anume : Higby cu faptul că se pricepe puțin la automobile — avea un unchi care lucra în branșa asta — iar Kinsella, cu jocurile de noroc, în special cu mînuirea zarurilor. În ce-i privește pe Ratterer și pe Shiel, aceștia, în măsura în care-i putuse cunoaște pînă atunci, erau perfect mulțumiți cu meseria de băieți de serviciu la hotel — gata s-o continue fără să mai aibă altă ambiție — meserie despre care el, încă de pe acum, nu putea crede că-l va interesa întotdeauna.

În același timp, gîndindu-se că a mai rămas puțin pînă în momentul cînd se vor hotărî să pornească spre locul acela rău famat, unde el nu se mai aventurase niciodată, și să facă un lucru despre care nici nu-și îngăduise vreodată să creadă măcar că-l va face chiar în felul acesta, Clyde deveni destul de neliniștit. N-ar fi fost oare mai bine să se scuze, după ce vor ieși din restaurant, sau, poate, după ce îi va urma cîtva timp în direcția aleasă de ei, și să se strecoare pe după vreun colț, ca să se ducă acasă? Nu auzise el adeseori că cele mai grozave boli se capătă cîteodată tocmai în astfel de locuri și că oamenii sfîrșesc printr-o moarte cumplită, mai tîrziu, datorită unor vicii josnice începute în felul acesta? Parcă o auzea pe mama lui cum predica în acest sens, deși ea nu avea aproape nici o cunoștință directă despre asemenea lu-

cruri. Pe deasupra, ca argument contrariu, vedea că aceşti băieţi nu păreau cîtuşi de puţin tulburaţi de intenţia de a face ceea ce îşi puseseră în gînd sau ceea ce le dictau pornirile. Dimpotrivă, pe ei chestiunea îi dispunea şi-i amuza, atît, şi nimic mai mult!

Într-adevăr, Ratterer, care începuse să-l simpatizeze pe Clyde mai mult datorită felul cum ştia să privească, să întrebe şi să asculte decît pentru ceea ce făcea sau spunea, îl înghiontea cu cotul din cînd în cînd şi-i şoptea, rîzînd :

— Ei, Clyde ? Te iniţiezi în seara asta ? iar după aceea zîmbea cu o gură mare cît o lună plină.

Sau, văzîndu-l tăcut şi îngîndurat în unele clipe, adăuga :

— Clyde, n-o să-ţi facă nimic altceva decît, cel mult, o să te muşte...

Hegglund, bătînd în struna lui Ratterer şi întrerupîndu-şi din vreme în vreme tiradele prin care îşi glorifica fără încetare propria persoană, intervenea :

— N-o să fie totdeauna aşa, Clyde. Nimeni nu rămîne aşa. Dar, în caz de bucluc, noi o să fim cu tine, n-avea grijă!

Iar Clyde le riposta îmbufnat şi iritat :

— Ia mai terminaţi odată! Nu vă mai bateţi joc! Ce rost are să-ncercaţi să-mi dovediţi că ştiţi mai multe decît mine?

Ratterer îi făcea atunci cu ochiul lui Hegglund, îndemnîndu-l s-o lase moartă, apoi îi şoptea lui Clyde :

— Acu şi tu, dragă, nu trebuie să te superi... Ştii foarte bine că glumim, şi atîta tot!

Iar Clyde, foarte ataşat de Ratterer, se înmuia, deşi îi părea rău că nu se poate împiedica să nu arate pe faţă tot ceea ce îl frămînta în sinea lui.

În sfîrşit, iată că, pe la ora 11, după ce se săturară de flecăreală, de mîncare şi de băutură, băieţii se pregătiră de plecare, Hegglund trecînd în frunte. Dar, în loc să se simtă impresionaţi de expediţia lor tainică şi vulgară, sau să încerce să se controleze ori să-şi impună o înfrînare mintală şi morală, dumnealor rîdeau şi discutau, ca şi cum nu i-ar fi aşteptat nimic altceva decît o încîntătoare formă de distracţie. Spre marele dezgust şi spre marea uimire a lui Clyde, începură acum să-şi amintească de alte expediţii similare, mai ales una dintre ele părînd să-i amuze în mod deosebit. După cîte îşi dădea seama Clyde, era vorba de o altă casă de toleranţă, pe care o vizitaseră cîndva, un stabiliment numit „La Bettina". Fuseseră conduşi acolo prima oară de un tînăr desfrînat, un anume Jones — Jones-fistichiul — care făcea parte din personalul unui alt hotel din oraş. Acest băiat, împreună cu un altul, numit Birmingham, şi cu Hegglund, beat turtă atunci, se apucaseră

acolo de tot felul de năzdrăvănii, pentru care puțin a lipsit să nu fie arestați. Ascultînd toate aceste relatări, lui Clyde i se părea aproape de necrezut ca niște băieți de seama lor, curăței la înfățișare, să facă lucruri atît de grosolane și dezgustătoare, încît îți produceau pur și simplu greață.

— He-he! D-apoi ligheanul cu apă pe care l-a aruncat după mine fata de la etajul al doilea, cînd ieșeam pe ușă! mugi Hegglund, rîzînd din toată inima.

— Sau grăsanul de la etajul doi cînd a deschis ușa să vadă ce se întîmplă... Ți-aduci aminte? adăugă Kinsella. Credea c-a luat foc casa, sau că s-a pornit vreo răzmeriță!

— Da tu cu fa.a aia grasă, Piggy, îți aduci aminte, Ratterer? schelălăi Shiel cu o voce stridentă, rîzînd și înecîndu-se mereu în timp ce încerca să povestească.

— Măi, da picioarele lui Ratterer, încovoiate sub povara pe care o ducea! Iu-huu! urlă Hegglund. Și deodată, buf! au căzut amîndoi, grămadă pe scară!

— Tu ai fost de vină, Hegglund, spuse Higby, care mergea alături de Kinsella. Dacă nu te-ai fi apucat de prostiile alea, să faci figuri noi, nu ne-ar fi dat afară...

— V-am spus că eram beat, protestă Ratterer. Din pricina *whisky*-ului idiot pe care-l vindeau acolo!

— D-apăi lunganul ăla mustăcios din Texas... cred că n-o să-l uitați niciodată! Cum se mai strica de rîs! adăugă Kinsella. Nici nu s-a gîndit să le sară în ajutor... V-aduceți aminte?

— Am avut noroc că nu ne-au aruncat în stradă sau nu ne-au arestat! Sfinte Sisoe, ce mai noapte!... comentă Ratterer.

Clyde era pur și simplu zăpăcit de conținutul unor asemenea revelații. „Figuri noi"... Asta nu putea să însemne decît un singur lucru...

Probabil că ceilalți se așteptau acum să ia și el parte la astfel de orgii. Dar nu era cu putință. El nu era omul făcut pentru așa ceva. Ce ar fi spus mama și tatăl lui dacă ar fi auzit despre astfel de lucruri înfiorătoare? Și totuși...

În timp ce vorbeau, ajunseră în dreptul unei case situate pe o stradă întunecoasă și destul de largă, de-a lungul trotuarelor căreia se înșiruiau, pe o porțiune întinsă cam cît fațada cîtorva clădiri, mai multe trăsuri și mașini. La colțul străzii trecură pe lîngă cîțiva tineri care stăteau de vorbă. Ceva mai încolo, alți tineri. Iar după ce mai făcură vreo cîțiva pași, întîlniră doi polițiști, care își omorau vremea discutînd. Cu toate că la nici una dintre ferestre și nici la geamurile de deasupra ușilor nu se vedea vreo rază de lumină, totuși, oricît de curios s-ar fi părut, în această stradă întu-

necoasă se ghicea pulsînd o viaţă intensă. Taxiurile întorceau pe loc, unul după altul, claxonînd, în timp ce două cupeuri închise, de modă veche, care nu se retrăseseră încă, treceau încoace şi încolo, cu perdelele trase. Uşile se deschideau şi se închideau, trîntite cu zgomot. Din cînd în cînd, cîte o fîşie de lumină orbitoare izbucnea, din cîte o casă, străpungea o clipă întunericul de afară, apoi dispărea din nou. Deasupra, în noapte, cerul era presărat cu stele.

În cele din urmă, fără vreun comentariu din partea cuiva, Hegglund, însoţit de Higby şi Shiel, urcă treptele casei şi sună. Aproape imediat, uşa fu deschisă de o negresă tînără, îmbrăcată într-o rochie roşie.

— Bună seara. Vă rog, poftiţi înăuntru, îi întîmpină tînăra, primitoare.

După ce grupul celor şase se strecură pe lîngă ea, trecînd printre perdelele grele de catifea care separau această mică intrare de încăperile principale, Clyde se pomeni într-un fel de salonaş, sau salonul de primire generală, cam înzorzonat şi luminat foarte puternic, ai cărui pereţi erau plini de tablouri cu rame aurite, reprezentînd feţe goale sau pe jumătate goale, precum şi cu nişte oglinzi foarte înalte. Pardoseala era acoperită cu un covor gros de un roşu-aprins, pe care se aflau înşirate multe scaune aurite. În fund, în faţa unor draperii de un roşu-viu, se afla un pian, aurit şi el. Dar, în afară de tînăra negresă, nu se simţea nici o altă urmă de vizitatori sau locatari.

— Luaţi loc, vă rog. Faceţi-vă comozi. Mă duc s-o chem pe madama. Şi alergă pe scara din stînga, unde începu să strige : Marie ! Sadie ! Caroline ! E nişte domni tineri în salon !

În aceeaşi clipă, printr-o uşă din fund apăru o femeie înaltă, zveltă şi cam palidă la faţă, de vreo treizeci şi opt sau patruzeci de ani, cu o ţinută bătoasă, părînd foarte energică, foarte inteligentă şi foarte binevoitoare, îmbrăcată cam străveziu şi totuşi modest, care spuse, cu un surîs destul de şters, dar cuceritor :

— A, bună seara, Oscar, tu erai ? Şi tu, Paul ! Bună seara. Bună seara, Davis ! Faceţi-vă comozi cu toţii, luaţi loc unde vreţi. Fannie o să coboare numaidecît. O să vă aducă ceva de băut. Chiar astăzi am angajat un nou pianist din St.-Joe, un negru. O să vedeţi cum cîntă. E formidabil ! Pe urmă făcu vreo cîţiva paşi înapoi şi strigă : Hei, Sam !

În timpul acesta, nouă fete, de vîrste şi înfăţişări diferite, deşi nici uneia nu i-ai fi dat mai mult de douăzeci şi patru sau douăzeci şi cinci de ani, coborîră ciorchine pe una din scările din fund, îmbrăcate aşa cum Clyde nu mai văzuse nicăieri şi niciodată pînă atunci vreo femeie. Rîdeau şi vorbeau toate deodată, în timp ce

coborau scările, vădit mulţumite de ele şi cîtuşi de puţin ruşinate de înfăţişarea lor, care, în unele cazuri, era de-a dreptul extraordinară, după părerea lui Clyde, îmbrăcămintea fetelor variind de la cele mai străvezii şi mai subţiri cu putinţă neglijeuri de alcov, pînă la rochiile de dans şi de bal, încaltea ceva mai sobre, dacă nu şi mai puţin revelatoare. Reprezentau genuri feminine de proporţii şi înfăţişări diferite — zvelte, corpolente sau plinuţe, înalte sau mici de statură, brune, blonde, ori între acestea. Indiferent de vîrstă, păreau tinere toate. Şi aveau un zîmbet cald şi plin de entuziasm.

— Bună seara, iubitule! Ce mai faci? Nu vrei să dansezi cu mine?

Sau:

— Nu vrei să bei ceva?

CAPITOLUL 10

Deşi Clyde se hotărîse să întîmpine cu indignare toate acestea, deşi se simţea stăpînit de învăţături şi maxime ce respingeau cu energie asemenea manifestări, totuşi, atît de senzuală şi de romantică îi era firea şi atît de hămesită de plăcerile cărnii, încît, în loc să fie dezgustat de acest spectacol, dimpotrivă, fu pur şi simplu fascinat. Splendoarea carnală a trupurilor tinere, oricît de prozaice şi vulgare ar fi fost minţile care le puneau în mişcare, îl seduse imediat. În definitiv, se afla în faţa unui gen de frumuseţe trupească ordinară, care se oferea şi, deci, se putea cumpăra. Pe de altă parte, nici un fel de complicaţii sufleteşti sau şovăieli nu se observau la aceste fete. Una dintre ele, o brunetă foarte drăguţă, îmbrăcată în negru şi roşu, cu o panglică roşie prinsă în jurul capului, se simţea foarte la largul ei alături de Higby şi începuse să danseze cu el în camera din fund în ritmul unei melodii de *jazz*, ciocănită pe clapele pianului într-un fel ce părea de-a dreptul un masacru.

Iar Ratterer, spre surprinderea lui Clyde, se şi instalase pe unul dintre scaunele acelea aurite, în timp ce pe genunchii lui se tolănea o fată înaltă, cu părul foarte blond şi ochii foarte albaştri. Fata fuma o ţigară şi bătea cu pantofii ei aurii ritmul melodiei pianului. Pentru Clyde, scena părea uluitoare, demnă de o poveste din *O mie şi una de nopţi*. Dincoace se instalase Hegglund, iar în faţă stătea o fată de tip germanic sau scandinav, durdulie şi drăguţă, cu mîinile în şolduri, cu coatele date în lături şi cu picioarele larg depărtate. Clyde auzi cum îl întreabă pe Hegglund cu o voce din ce în ce mai piţigăiată:

— Astă-seară *du* faci dragoste cu mine ?

Dar Hegglund, pe care, după cît se părea, astfel de avansuri nu-l impresionau de fel, dădu calm din cap, după care fata îl acostă pe Kinsella.

Chiar în timp ce Clyde privea gînditor la toate acestea, o blondă cît se poate de ispititoare, care avea cel puțin douăzeci și patru de ani, deși lui i se păru mai tînără, trase un scaun aproape de el și, așezîndu-se, îi spuse :

— Nu dansezi ?

Clyde clătină nervos din cap.

— Vrei să te învăț eu ?

— N-aș vrea să încerc aici, spuse el.

— O, e ușor... continuă fata. Haide !

Cum însă Clyde refuză, deși se simțea măgulit că se poartă drăguț cu el, fata adăugă :

— Atunci... puțină băutură ?

— Bineînțeles, admise el curtenitor.

Fata îi făcu semn tinerei negrese, care se întoarse spre a îndeplini oficiul de slujnicuță, și, o clipă mai tîrziu, în fața lor se afla o masă, o sticlă de *whisky* și un sifon, ceea ce îl surprinse și-l tulbură atît de mult pe Clyde, încît de-abia putea să mai vorbească. Avea patruzeci de dolari în buzunar, iar aici costul unei consumații, după cum aflase de la ceilalți, nu avea să fie mai ieftin de doi dolari. Imaginați-vi-l însă pe Clyde plătind băutura pentru o astfel de femeie, la un asemenea preț ! Iar în timpul acesta, acasă, mama, surorile și frățiorul lui abia aveau cu ce să o scoată la capăt de azi pe mîine. Totuși, plăti mai multe rînduri, cu conștiința că începea să comită nebunii, extravaganțe, dacă nu chiar o adevărată orgie. Dar acum, o dată ce intrase în horă, trebuia să joace mai departe !

În plus, fata aceasta, constată el, e cu adevărat frumoasă. Era îmbrăcată într-o rochie de seară de catifea de Delft albastră și purta pantofi și ciorapi asortați. În urechi avea cercei albaștri, iar gîtul, brațele și umerii îi erau netezi și durdulii. Mai tulburător decît orice era însă faptul că avea o rochie foarte decoltată — el de-abia îndrăznea să privească într-acolo — și își dăduse cu mult ruj pe buze și pe obraji, desigur cartea de vizită a unei „femei fatale". Totuși, nu părea prea agresivă ; la drept vorbind, era foarte normală și privea cu mult interes în ochii lui adînci, negri și neliniștiți.

— Lucrezi și tu la „Green-Davidson" ? îl întrebă ea.

— Da, răspunse Clyde, încercînd să dea impresia că toate acestea nu sînt noi pentru el, că a frecventat de multe ori astfel de case, că a asistat adesea la astfel de scene. Cum de-ai ghicit ?

— Păi îl cunosc pe Oscar Hegglund, îi explică ea. Vine din cînd în cînd pe aici. E prieten cu tine ?

— Da. Adică lucrează la hotel împreună cu mine.

— Dar aici n-ai mai fost niciodată.

— Nu, făcu repede Clyde cu o umbră de nemulțumire în sinea lui. De ce să-i spună că n-a mai fost niciodată aici ?

— Mi-am dat seama că n-ai mai fost. Pe cei mai mulți dintre băieți i-am mai văzut, dar pe tine nu te-am mai văzut niciodată. Nu lucrezi de mult la hotel, nu-i așa ?

— Nu, mormăi iar Clyde, puțin iritat din cauza acestor întrebări, în timp ce sprîncenele și pielea frunții i se ridicau și i se lăsau în jos, tic ce se observa la el ori de cîte ori era nervos, sau atunci cînd medita profund. Dar de ce mă-ntrebi ?

— A, doar așa... Știam că n-ai mai fost pe-aici, atîta tot. Tu nu prea semeni cu ceilalți băieți, ești altfel...

Surîse într-un chip ciudat, ca una care ar fi dorit să-l cucerească, zîmbet și atitudine pe care Clyde nu știa cum să le interpreteze.

— Cum adică ? întrebă el, cu un aer înțepat și gata de ceartă, ridicînd paharul și sorbind din băutură.

— Fac rămășag — continuă fata, fără să ia în seamă întrebarea lui — că nu te interesează prea mult fetele de felul meu. Nu-i așa ?

— Ba da, ba da... ripostă el, dar cu un ton nehotărît.

— Nu, nu, sînt sigură ! Totuși, îmi placi. Îmi plac ochii tăi. Nu ești ca ceilalți. Ești, nu știu cum, mai distins. Nu semeni cu ei, crede-mă !

— Asta nu știu, răspunse Clyde, foarte mulțumit și măgulit, în timp ce fruntea i se încrețea și i se descrețea ca mai înainte.

Cu siguranță că fata nu era chiar atît de rea cum își închipuise el. Se dovedea mai inteligentă, ceva mai deosebită decît celelalte. Îmbrăcămintea ei nu era totuși așa de indecentă. Și, apoi, nu se năpustise asupra lui, cum făcuseră celelalte cu Hegglund, Higby, Kinsella și Ratterer. Toți băieții din grup erau așezați acum pe scaune sau pe canapele, cu cîte o femeie pe genunchi. Iar în fața fiecărei perechi se găsea cîte o măsuță cu o sticlă de *whisky*.

— Ian te uită cine bea *whisky* ! strigă Kinsella către băieții care s-ar fi îndurat să-l ia în seamă, privind în direcția lui Clyde.

— Nu trebuie să-ți fie teamă de mine, continuă fata, în timp ce Clyde se uită pe furiș la brațele și la gîtul ei, la pieptul prea dezgolit, care-l îngheța, dar îl și ademenea. Nu sînt prea veche în me-

seria asta. Şi n-aş fi acum aici dacă n-aş fi avut ghinion... Aş prefera să trăiesc în familia mea, dacă s-ar putea, numai că acum ei nu m-ar mai primi.

Privi cu gravitate spre duşumea, gîndindu-se cît de bleg şi nepriceput e Clyde, cît de stîngaci şi de necopt. De asemenea, se gîndea la banii pe care îl văzuse scoţîndu-i din buzunar — o sumă frumuşică. Se mai gîndea iarăşi că e chipeş la înfăţişare, nu frumos şi viguros, însă simpatic. Iar Clyde, în clipa aceea, se gîndea la Esta, întrebîndu-se unde s-a dus sau unde s-o fi găsind ea acum. Ce i s-a putut întîmpla şi cine ar putea să ştie ? Cum a fost tratată ? Oare nu cumva şi fata asta avusese parte de o experienţă tot atît de nenorocită ca şi Esta ? Încercă un sentiment de simpatie crescîndă, chiar dacă era niţel afectată, şi se uită la fată de parcă ar fi vrut să spună : „Biata de tine !" Totuşi, deocamdată nu ajunsese încă pînă acolo încît să spună ceva, sau s-o descoasă pe îndelete.

— Voi, băieţii care veniţi în astfel de locuri, judecaţi totdeauna prea aspru femeile. Vă cunosc. Dar noi nu sîntem chiar aşa de rele cum ne credeţi...

Clyde îşi încruntă din nou sprîncenele, apoi şi le destinse iar. Poate că nu era chiar atît de rea cum îşi închipuise el. O femeie decăzută, fără îndoială, stricată, dar drăguţă. De fapt, privind în jurul lui, din cînd în cînd, prin salon, îşi dăduse seama că nici una dintre celelalte fete nu-l atrăgea mai mult decît ea. La rîndul ei, fata îl aprecia mai mult decît pe ceilalţi băieţi : era mai distins, simţise de la început. Complimentul prinsese. Acum îi umplea paharul şi-l îndemna să bea împreună cu ea.

Un alt grup de tineri sosi tocmai în momentul acela ; alte fete îşi făcură apariţia prin uşile din fund, să-i întîmpine. Observă că Hegglund, Ratterer, Kinsella şi Higby dispărură într-un chip misterios în susul scărilor din fund, despărţite de salonul de primire prin nişte draperii grele. Cînd intrară noii-veniţi, fata îl invită s-o urmeze şi să stea cu ea pe un divan din camera din fund, unde luminile erau mai blînde...

Acolo, se trase foarte aproape de dînsul, apucîndu-i mîinile între ale ei. În cele din urmă, îşi trecu un braţ pe sub braţul lui şi, ghemuindu-se lîngă el, îl întrebă dacă nu vrea să vadă cît de frumos erau mobilate unele camere de la etaj. Iar Clyde, constatînd că a rămas cu desăvîrşire singur, că nici unul dintre băieţii cu care venise nu-l mai spiona şi dîndu-şi seama că fata caută să se apropie de dînsul cu căldură şi simpatie, se lăsă condus înspre scara din fund, mascată de draperii, apoi într-o cameră mică, mobilată în roz

și albastru, spunîndu-și într-una că ceea ce face este ceva de neiertat și primejdios și că sfîrșitul ar putea să fie o nenorocire pentru el. S-ar putea să contracteze o boală îngrozitoare. Mai era posibil ca ea să-i ceară mai mulți bani decît i-ar fi putut da. Îi era frică de ea, de el însuși, de toate, era nervos la culme și aproape paralizat din pricina mustrărilor de cuget și a temerilor care-l frămîntau. Și totuși o urmă, iar după ce încuie ușa în urma lor, această Veneră[1] amabilă, bine făcută și atrăgătoare îl înlănțui cu brațele și îl strînse la pieptul ei, apoi trecu, foarte calmă, în fața unei oglinzi mari, în care el o putea vedea toată de sus pînă jos, și începu să se dezbrace...

CAPITOLUL 11

Efectul produs asupra lui Clyde de această aventură a fost cel care putea fi așteptat în chip firesc în cazul unui tînăr atît de proaspăt intrat și atît de neinițiat într-o asemenea lume. În ciuda curiozității și a dorinței profunde și răscolitoare care, pînă la urmă, îl conduseseră acolo și-l făcuseră să cedeze, Clyde nu putea să considere o astfel de întîmplare decît drept o degradare și un păcat — pe de o parte din cauza preceptelor morale cu care era obișnuit de atîta amar de vreme, iar pe de alta din cauza înfrînărilor de ordin estetic ce-l caracterizau. Părinții lui aveau desigur dreptate atunci cînd predicau afirmînd că toate acestea sînt lucruri josnice și rușinoase. Totuși, întreaga aventură, de îndată ce se termină, ca și lumea în care se desfășurase, căpătă în conștiința lui un fel de brutală frumusețe păgînă, un fel de farmec vulgar. Și pînă cînd alte întîmplări mai importante nu i-au șters-o într-o oarecare măsură din memorie, nu-și putea aminti de ea decît cu mult interes și chiar cu plăcere.

Pe deasupra, își spunea mereu că acum, ajungînd să cîștige atîția bani, își putea permite să facă tot ceea ce-i poftea inima. Nimeni nu-l silea să se mai ducă acolo dacă nu voia, dar putea să se ducă la alte stabilimente, nu atît de ordinare, ba chiar mai rafinate. Nu mai voia să se ducă cu gloata. Ar fi preferat să aibă de-a face cu o singură fată, într-un loc discret, numai de-ar găsi-o, o fată ca acelea cu care văzuse că umblă Sieberling, și Doyle. Și astfel, în ciuda tuturor gîndurilor ce-l frămîntaseră în cursul nopții precedente, Clyde fu cucerit repede de acest nou izvor de plăceri, dar pe

[1] Zeița iubirii în mitologia latină.

care dorea să le guste în alt decor. Trebuia să caute cu orice preț o bacantă pentru sine, așa cum făcuse Doyle, și să-și cheltuiască banii numai cu ea. Ardea de nerăbdare și abia aștepta prilejul de a se simți și el fericit în felul acesta.

Dar mai interesant încă, și corespunzînd mai îndeaproape cu țelurile sale din această vreme, era faptul că atît Hegglund, cît și Ratterer — în ciuda, sau poate tocmai din cauza unui ascuns sentiment de superioritate pe care îl descoperiseră la Clyde — se arătau încîntați să-i acorde mai multă considerație, să-l curteze și să-l facă părtaș la toate gîndurile lor cu privire la diverse afaceri și plăceri. Într-adevăr, la puțin timp după această aventură, Ratterer îl invită acasă la el, unde, după cum își dădu Clyde seama imediat, se ducea o viață cu totul diferită de a lui. În familia Griffiths viața era cît se poate de serioasă și cumpătată, rezultat al stării sufletești a celor ce trăiesc sub apărarea dogmei și a credinței. Despre familia lui Ratterer s-ar fi putut spune aproape exact contrariul. Mama și sora cu care locuia el, cu toate că nu le lipseau anumite convingeri morale, deși nu neapărat religioase, erau predispuse să privească viața cu multă îngăduință, sau, cum ar fi spus un moralist, cu ușurință. Acolo nu se simțise niciodată strictețea unei linii de conduită morală sau de caracter. Așa se explică de ce Ratterer și sora lui, Louise, cu doi ani mai tînără decît el, făceau aproape tot ce le plăcea, fără să stea prea mult pe gînduri. Trebuie adăugat însă că sora lui era îndeajuns de inteligentă sau avea destulă personalitate pentru a nu fi dispusă să se arunce în brațele primului venit!

Partea mai interesantă era că eroul nostru, în pofida unui oarecare rafinament ce-l îndemna să cerceteze cu un ochi sever aceste lucruri, se simțea totuși puternic atras de aspectul cam grosolan al vieții și libertății pe care îl prezenta felul de a fi al acestei familii. Între niște oameni ca aceștia se putea comporta așa cum nu se comportase niciodată în trecut. Era îndeosebi încîntat și edificat — sau, mai curînd, eliberat de o anumită îndoială — în ceea ce privește nervozitatea și nesiguranța sa cînd venea vorba de farmecul și puterea lui de seducție asupra fetelor de aceeași vîrstă cu el. Pentru că pînă în momentul acela și în ciuda primei vizite la templul amorului venal, unde îl conduseseră Hegglund și ceilalți, rămăsese încredințat că în raporturile cu femeile era nepriceput și lipsit de farmec. Anturajul sau simpla apropiere a acestora îl făceau să dea înapoi, să se fîstîcească, să tremure sau să-și piardă și bruma de dibăcie firească în ceea ce privește conversația sau glumele nevinovate, bine cumpănite, mînuite de alți tineri. Acum însă, în cursul vizitelor făcute la Ratterer i se vor oferi prilejuri ample, după cum

avea să constate în curînd, pentru a verifica dacă această timiditate şi această nesiguranţă pot fi înfrînte sau nu.

Locuinţa familiei era, de fapt, un loc de întîlnire pentru prietenii lui Ratterer şi ai surorii sale, care aveau mai mult sau mai puţin, aceleaşi concepţii despre viaţă. Dansul, jocul de cărţi, flirtul — cam făţiş şi fără pudoare — se desfăşurau din plin acolo. Într-adevăr, pînă în momentul acela Clyde nu şi-ar fi putut închipui că o mamă ca doamna Ratterer poate fi atît de îngăduitoare sau nepăsătoare, cum părea că este ea, atunci cînd era vorba de chestiuni de conduită şi morală în general. Lui nici nu putea să-i treacă prin gînd că oricare altă mamă ar fi putut privi cu ochi buni intima prietenie dintre sexe existentă în casa doamnei Ratterer.

Foarte curînd, datorită cordialităţii cu care l-a invitat în mai multe rînduri Ratterer, Clyde se pomeni făcînd parte trup şi suflet din acest grup, grup care, dintr-un punct de vedere — ideile membrilor lui, engleza cam stîlcită vorbită aproape de toţi — îl determinase să se uite oarecum de sus la el. Dintr-un alt punct de vedere, însă — libertatea de care se bucurau, înflăcărarea cu care reuşeau să înjghebeze reuniuni şi legături „de lume“ — se simţea atras de acest grup. Căci pentru prima oară un astfel de mediu îi permitea, dacă voia, să aibă o fată a lui, cu singura condiţie de a-şi oţeli curajul. Tocmai asta s-a şi străduit să facă în scurtă vreme, cu sprijinul deliberat al lui Ratterer, al surorii sale şi al prietenilor lor. Începutul avu loc chiar cu prilejul primei vizite la Ratterer.

Louise Ratterer lucra într-un magazin de mărunţişuri şi uneori se întorcea acasă cam tîrziu, la masă, seara. Atunci nu apăru pînă la 7, astfel că masa familiei fu, în consecinţă, amînată. Între timp, două prietene ale Louisei veniră s-o consulte în legătură cu ceva şi, văzînd că ea a întîrziat, iar cum Ratterer şi Clyde erau acolo, rămaseră şi ele, oarecum impresionate şi intrigate de Clyde şi de hainele lui frumoase. Cum eroului nostru îi sfîrîiau călcîiele după fete, dar în acelaşi timp era copleşit de timiditate în faţa lor, se ţinea la distanţă, plin de toane, atitudine pe care ele o interpretară drept afectare şi aere de superioritate. Aţîţate oarecum de acest fapt, fetele se hotărîră să-i arate că nici ele nu sînt de lepădat şi începură, nici mai mult, nici mai puţin, să-şi dea aere de femei fatale. Iar Clyde găsi îndrăzneala şi fandoselile lor deşănţate de-a dreptul cuceritoare, astfel că fu subjugat pe loc de farmecul uneia dintre ele, o anume Hortense Briggs, care, ca şi Louise, nu era decît o simplă vînzătoare într-unul din marile magazine, dar drăguţă, brunetă şi foarte plină de propria ei persoană. Totuşi, chiar de la început, Clyde îşi dădu seama că e puţin cam grosolană şi vulgară, foarte departe de tipul de fată făurit în visurile sale.

— O, n-a venit încă ? făcu Hortense cînd, întîmpinată de Ratterer, îl zări pe Clyde stînd lîngă fereastră și privind afară. Păcat ! Dar, dacă n-ai nimic împotrivă, s-o așteptăm puțin.

Ultimele cuvinte fură rostite pe un ton prefăcut, ce părea să spună limpede : „O, cine nu s-ar simți încîntat să stea lîngă el ?" După care, se așeză în fața unei oglinzi instalate pe prichiciul colorat în galben al căminului fără foc, în sufragerie, maimuțărindu-se și admirîndu-se în ea. Prietena ei, Greta Miller, adăugă :

— Da, sigur ! Sper că n-o să ne dai afară pînă nu se întoarce Louise ! N-am venit la masă. Ne-am închipuit că ați mîncat pînă la ora asta.

— Ce tot aiurezi cu datul afară ? îi ripostă Ratterer, cinic. Ca și cum ar putea cineva să vă dea afară dacă nu vreți să plecați voi singure ! Stați jos și puneți patefonul să vă cînte, sau faceți ce vă place. Masa o să fie acuși gata, și Louise trebuie să pice dintr-o clipă într-alta.

Ratterer se întoarse în sufragerie și-și reluă ziarul, a cărui lectură o întrerupsese o clipă, să-l prezinte pe Clyde. Acesta, din pricina privirilor și aerelor celor două fete, încercă deodată senzația că se găsește în voia valurilor, într-o barcă rătăcită, pe o mare necunoscută.

— Să nu-mi vorbești de mîncare ! exclamă Greta Miller, care-l cerceta pe Clyde în liniște, de parcă s-ar fi întrebat dacă merită sau nu să se intereseze de el, iar după ce ajunse la concluzia că da, continuă : Cînd mă gîndesc la înghețata, și prăjiturile, și plăcintele, și sandvișurile care ne așteaptă diseară !... Tocmai voiam s-o prevenim pe Louise să nu se îndoape prea mult. Știi, Tom, Kittie Keane dă o serată în cinstea zilei ei de naștere, așa că o să fie tort și de toate ! Vii și tu ceva mai tîrziu, nu-i așa ? adăugă ea, cu intenția de a-l face și pe Clyde să vină acolo.

— Nu mă gîndeam la așa ceva, făcu Ratterer calm. Eu și Clyde proiectasem să ne ducem la un spectacol după masă.

— Ce idee ! exclamă Hortense Briggs, preocupată mai mult de modul cum ar putea să le abată atenția de la Greta și s-o atragă asupra ei..

Stătea încă în fața oglinzii, dar acum se întorsese puțin, pentru a arunca în jur un zîmbet cuceritor, mai ales asupra lui Clyde, pe care simțea că prietena sa vrea să-l prindă în mreje.

— Unde mai pui că ați putea veni să dansați cu noi... Ideea voastră e o prostie, crede-mă !

— Bineînțeles, voi numai la dans vă gîndiți totdeauna, toate trei, și voi, și Louise ! i-o întoarse Ratterer. Zău, mă-ntreb, de ce

nu vă mai odihniți și voi măcar o clipă ? Eu, ce să zic, stau în picioare toată ziua și vreau să mai stau și jos din cînd în cînd...

Ratterer știa să fie foarte prozaic cînd voia.

— Nici nu vreau s-aud de odihnă ! comentă Greta Miller cu un zîmbet disprețuitor, făcînd cu piciorul stîng o mișcare de dans. Tocmai cînd se pregătesc atît de multe petreceri în săptămîna asta ! Dumnezeule ! (își ridică ochii și sprîncenele în sus și-și împreună mîinile într-un gest dramatic.) Îți vine să înnebunești cînd te gîndești ce mai dansuri ne așteaptă în iarna asta, nu-i așa, Hortense ? Joi seara, vineri seara, sîmbătă seara, duminică seara ! Le numără pe degete cu o cochetărie nespusă. Zău, e teribil ! Îi aruncă lui Clyde un zîmbet provocator, ca pentru a-i stîrni simpatia. Ghici unde am fost într-una din serile trecute, Tom ? Louise, Ralph Thorpe, Hortense, Bert Gettler, eu și Willie Bassick ? La „Pegrain", pe bulevardul Webster. Ah, ar fi trebuit să vezi banda de-acolo ! Erau și Sam Shaffer, și Tillie Burns. Am dansat pînă la 4 dimineața. Credeam că o să mi se frîngă genunchii... Nu mai țin minte de cînd n-am mai fost atît de obosită !

— A fost ceva extraordinar ! o întrerupse Hortense, zvîcnindu-și brațele în sus, cu un aer dramatic. Credeam că n-o să mă mai pot duce la lucru a doua zi dimineață. De-abia mai vedeam clienții... Și să fi auzit ce muzicuță mi-a făcut mama ! Sfinte Dumnezeule ! Nici acum nu i-a trecut. Nu se prea supără cînd e vorba de sîmbătă sau duminică, dar dacă mă duc undeva în vreo seară din cursul săptămînii, cînd trebuie să mă scol dimineața la 7, apăi să vezi atunci tărăboi !

— Are și dreptate să se supere, interveni doamna Ratterer, care tocmai intra cu o farfurie de cartofi și pîine. O să vă îmbolnăviți amîndouă, dimpreună cu Louise, dacă n-o să vă mai potoliți ! Îmi bat gura degeaba și-i tot spun că n-o să se mai poată ține de slujbă sau n-o să mai reziste dacă nu doarme mai mult ! Dar nu ia seama la ce-i spun, la fel ca și Tom, fiindcă și lui nu-i pasă nici cît negru sub unghie !

— Ce vrei, mămițico, nu-i poți pretinde unui tînăr ca mine să se întoarcă totdeauna devreme acasă ! Atîta tot putu să spună Tom.

Hortense Briggs adăugă :

— Eu, una, zău că aș muri dacă ar trebui să stau acasă măcar o seară ! Trebuie să te distrezi un pic, ce naiba, cînd muncești ziulica întreagă !

„Ce familii îngăduitoare ! se gîndea Clyde. Cît de largi și nepăsători sînt !" Și-apoi, atitudinea veselă, plină de feminitate în care se complăceau cele două fete. Iar părinții lor habar n-aveau,

desigur. Áh, de-ar putea să aibă şi el o fată drăguță ca aceastā Hortense Briggs, cu gurița ei senzuală şi cu ochii ei vii şi necruțători !

— Dacă mă culc devreme de două ori pe săptămînă, mi-e de-ajuns ! spuse Greta Miller cu semeţie. Tata zice că-s nebună, dar dacă aş dormi mai mult, mi-ar face rău.

Rîse batjocoritor, iar Clyde fu adînc impresionat. Iată adevărata tinerețe, voioşie, libertatea şi dragostea de viață !

Tocmai în clipa aceea se deschise uşa din faţă, şi înăuntru năvăli Louise Ratterer, o fată de statură mijlocie, robustă; gătită de sus pînă jos, îmbrăcată într-o capă cu căptuşeală roşie şi avînd o pălăriuţă de fetru moale, de culoare albastră, trasă pe ochi. Spre deosebire de fratele ei, era vioaie şi energică, mai sprintenă şi tot atît de drăguță ca şi celelalte două prietene.

— Ian te uită cine a venit ! exclamă ea. Păsărelelor, ați crezut că am şi ajuns acasă, nu-i aşa ? De, a trebuit să mai stau, din pricina unor încurcături în registrul de vînzări. A trebuit să mă duc la casierie. Dar credeți-mă că nu a fost greşeala mea ! Nu mi-au înțeles scrisul. Apoi, zărindu-l pe Clyde, pe care-l vedea prima oară, spuse : Fac rămăşag că ăsta-i domnul Griffiths ! Tom ne-a vorbit mult despre dumneata. M-am întrebat de ce nu te-a adus aici mai devreme.

Iar Clyde, foarte măgulit, murmură că i-ar fi făcut şi lui plăcere.

Apoi, cele două vizitatoare, după ce stătură de vorbă cu Louise într-un mic dormitor din faţă, unde se retrăseseră, apărură din nou, peste puțin, şi, în urma unor invitaţii stăruitoare, de care, la drept vorbind, nu era nici o nevoie, se hotărîră să rămînă. Prezența lor îl aprinsese de-a binelea pe Clyde, care devenise foarte vioi, dorind din toată inima să facă o impresie plăcută şi să fie primit aici ca prieten. Cele trei fete, la rîndul lor, găsindu-l atrăgător, se grăbiră să-i intre cît mai mult în voie, şi într-o măsură atît de mare, încît pentru prima oară în viața lui Clyde se simţi la largul său în prezența sexului opus şi parcă îşi recăpătă graiul.

— Noi tocmai voiam să te anunțăm să nu te-ndopi prea mult, zise Greta Miller întorcîndu-se spre Louise, şi acum, poftim ! încercăm, după cum vezi, să mîncăm şi noi iar ! Rîse din toată inima. La Kittie o să fie plăcinte, şi prăjituri, şi de toate !

— Unde mai pui c-o să dansăm pîn-o să ameţim ! Oh, dă-mi, Doamne, putere, asta e tot ce pot să cer ! completă Hortense.

Farmecul deosebit al gurii ei, precum şi felul în care şi-o țuguia atunci cînd zîmbea îl scoaseră pur şi simplu din minţi pe Clyde, ameţit de admirație şi plăcere. I se părea încîntătoare, minunată. Seducția puternică pe care o exercita asupra lui îl făcu să înghită

repede şi era cît pe-aici să se înece cu cafeaua pe care tocmai o bea. Dar Clyde făcu haz şi se simţi mai voios ca niciodată.

În aceeaşi clipă, Hortense se întoarse spre el şi spuse :

— Ia uitaţi-vă ce i-am făcut !

— Asta nu e tot ce mi-ai făcut ! exclamă Clyde într-un acces brusc de prezenţă de spirit şi curaj. Apoi, datorită influenţei pe care fata o avea asupra lui, se simţi deodată îndrăzneţ şi sigur de sine, deşi puţin cam nătîng, şi aruncă : Simt că-mi pierd echilibrul în mijlocul atîtor domnişoare drăguţe pe care le văd aici !

— Dă-o dracului, Clyde, îl preveni Ratterer cu voioşie, doar n-ai de gînd să te predai atît de uşor ! Fetişcanele astea de lux sînt în stare să se ţină scai de tine ca să le duci unde vor ele. Mai bine să nu începi în felul acesta !

Dar Louise Ratterer, fără să ia în seamă spusele fratelui ei, îl întrebă :

— Dansezi, nu-i aşa, domnule Griffiths ?

— Nu, nu ştiu să dansez, răspunse Clyde, readus brusc la realitate de această întrebare şi regretînd din tot sufletul o atît de gravă lipsă, care avea să-i creeze, probabil, dezavantaje în sînul grupului. Vă rog să mă credeţi însă că acum aş vrea să ştiu, adăugă el curtenitor şi aproape rugător, uitîndu-se mai întîi la Hortense apoi la Greta Miller şi la Louise.

Toate se prefăceau însă că nu observă preferinţa lui pentru Hortense, deşi aceasta simţea un fior de plăcere la gîndul triumfului. Nu era sigură dacă îi plăcea Clyde cu adevărat, dar nu era nici puţin lucru să ştie că a obţinut un triumf atît de rapid şi atît de evident faţă de celelalte. Iar celelalte îşi dădeau seama de asta.

— Cum se poate aşa ceva ?! comentă ea cu oarecare indiferenţă şi superioritate, acum, cînd îşi dădea seama că a fost preferată. Păcat... aţi fi putut veni cu noi, dumneata şi Tom, amîndoi. O să se danseze straşnic la Kittie !

Clyde simţi dintr-o dată zdrobit, iar pe faţa lui se putea citi tot ce avea în suflet. Cînd te gîndeşti că fata asta, care-l atrăgea mai mult decît celelalte, ar putea să-l respingă, pe el, visurile şi dorinţele lui, cu atîta uşurinţă, şi asta numai din pricină că nu ştia să danseze ! Doar blestemata de educaţie pe care o primise acasă era de vină ! Se simţea distrus şi înşelat. Ce găgăuţă trebuie să li se pară, de vreme ce nu ştia să danseze ! Însăşi Louise Ratterer făcu o mutră nedumerită şi dezamăgită. Dar Greta Miller, care-i plăcea mai puţin decît Hortense, sări în ajutorul lui :

— O, nu-i aşa de greu să înveţi. Dacă vrei, te-aş putea învăţa eu să dansezi în cîteva minute, după masă. E destul să ştii să faci

numai cîţiva paşi. După aceea, ai putea să vii şi dumneata... presupunînd că ţi-ar face plăcere, bineînţeles.

Clyde îi fu recunoscător şi-i mărturisi acest lucru, hotărît să înveţe, aici sau oriunde în altă parte, la prima ocazie. De ce nu urmase mai din vreme la o şcoală de dans ? se întrebă el. Cel mai mult îl amăra însă indiferenţa pe care i-o arăta Hortense, acum, după ce dînsul îi dăduse să înţeleagă limpede că îi place. Poate că Bert Cettler, pomenit cîteva clipe mai înainte şi cu care ea fusese la dans, era motivul ce-o împiedica să se apropie de dînsul. Aşadar, era sortit să fie un veşnic învins ? Proastă afacere !

Dar imediat după ce terminară masa, pe cînd ceilalţi continuau să discute între ei, prima care puse o placă de dans şi veni cu mîinile întinse spre el fu Hortense, hotărîtă să nu lase să-i fie suflat din mînă de rivala sa. Clyde n-o interesa în mod deosebit şi nu se simţea atrasă de el, cel puţin nu în măsura în care acesta o tulbura pe Greta. Dar dacă prietena ei avea de gînd să încerce o cucerire, nu era oare mai bine să i-o ia înainte ? Aşa se face că, în timp ce Clyde interpreta greşit schimbarea ei de atitudine, ducîndu-se cu gîndul pînă acolo încît îşi închipuia că ţine la el mai mult decît crezuse, ea îl luă de mînă, spunîndu-şi că, de bună seamă, e prea sfios. Apoi, petrecîndu-i braţul drept în jurul taliei sale, în timp ce îi apucă celălalt braţ şi i-l ridică pînă în dreptul umărului, îi spuse să-şi îndrepte atenţia asupra picioarelor ei şi ale lui şi începu să-i arate primii paşi ai dansului. Clyde era însă atît de curios şi de recunoscător, încît deveni aproape încordat şi ridicol, ceea ce fetei nu-i plăcu şi îl socoti prea tînăr şi prea neexperimentat. Cu toate astea, avea un farmec al lui, care o îndemnă să-l ajute. Nu trecu mult, şi Clyde începu să danseze destul de uşor, cu ea, apoi cu Greta şi cu Louise, deşi dorea mereu ca partenera lui să fie numai Hortense. În cele din urmă, îl socotiră suficient de iniţiat pentru a se putea duce la serată, dacă ar fi vrut.

Gîndul că va rămîne aproape de Hortense, că va putea dansa cu ea din nou îl îmbătă de fericire atît de mult, încît, în ciuda faptului că trei tineri, inclusiv Bert Gettler, îşi făcură apariţia pentru a le lua pe fete şi cu toate că el şi Ratterer hotărîseră mai înainte să se ducă împreună la teatru, nu se putu stăpîni să nu-şi trădeze dorinţa de a se duce cu ei. Pînă la urmă şi Ratterer căzu de acord să abandoneze ideea teatrului. Nu trecu mult, şi plecară. Clyde suferea în tăcere că nu poate merge alături de Hortense, care era însoţită de Gettler, şi, din această pricină, îşi ura rivalul, încercînd în acelaşi timp să fie politicos cu Louise şi Greta, care îi acordau suficientă atenţie pentru a se simţi la largul său. Ratterer, obser-

vînd preferința lui extrem de accentuată pentru Hortense și folosindu-se de un moment cînd erau singuri, îi spuse :

— Ai face mai bine să nu te aprinzi prea tare pentru Hortense Briggs. Cred că nu e sinceră cu nimeni. Îl are pe tipul ăsta de Gettler, ba și pe alții... N-o să facă altceva decît să-ți sucească capul, și s-ar putea să nu capeți nimic în schimb !

Dar, cu tot avertismentul acesta onest și bine intenționat, Clyde nu se lăsă convins. Din prima clipă cînd o văzuse, surîsul ei fermecător, vraja și grația mișcărilor ei tinerești îl cuceriseră. Era îndrăgostit pînă în vîrful urechilor și ar fi dat sau ar fi făcut orice pentru a mai căpăta un zîmbet, o privire sau o strîngere de mînă. Și asta, cu toate că era vorba de o fată care nu avea mai multă minte decît o molie și care tocmai atinsese vîrsta cînd socotea că este convenabil și profitabil să se folosească de băieții de seama ei, sau chiar mai în vîrstă, spre a-și împlini toate plăcerile și a primi cadouri, după care era ahtiată.

Serata se dovedi a nu fi altceva decît una dintre acele învolburări în care tineretul, obsedat de atracția sexuală, se lasă tîrît cu ușurință. Casa Kittiei Keane era aproape o maghernită, situată într-o stradă sărăcăcioasă, privegheată de niște pomi desfrunziți de vînturile din decembrie. Lui Clyde, însă, datorită pasiunii pentru un chip drăguț, pasiune ce i se aprinsese atît de brusc în suflet, i se păru că acea casă avea coloritul, forma și voioșia aventurii romantice înseși. Fetele și băieții întîlniți acolo — fete și băieți de genul lui Ratterer, Hegglund și Hortense — i se părură întruchiparea energiei, a grației și a încrederii, iar el și-ar fi dat și sufletul ca să poată avea asemenea însușiri. Și oricît de curios s-ar părea, în pofida unei anumite nervozități, pînă la urmă, datorită noilor sale cunoștințe, se lăsă în voia petrecerii fără nici un fel de rezervă.

Cu acest prilej, Clyde putu să cunoască felul de a petrece al unui anumit tip de fată și de tînăr, așa cum nu avusese norocul, sau, dacă vreți, nenorocul, să mai vadă vreodată. Asistă, de pildă, la un dans senzual, în care și Louise, și Greta, și Hortense se complăceau cu cea mai mare nepăsare și îndrăzneală. Totodată, mulți dintre acești tineri aveau la ei niște bidoane cu *whisky*, pe care le purtau în buzunarele pantalonilor și din care beau nu numai ei, dar dădeau să bea și altora, băieți sau fete, fără alegere.

Veselia generală fiind astfel sporită considerabil, băieții și fetele începură să treacă la relații mai intime, făcîndu-și curte unul altuia, lucru de la care nici Hortense, Louise sau Greta nu se dă-

deau în lături. Nu lipsiră nici disputele respective. După cîte își dădea seama Clyde, nimeni nu vedea nimic extraordinar în faptul că unul sau altul îmbrățișa cîte o fată după ușă, o ținea pe genunchi pe un scaun în vreun ungher retras, sau stătea culcat alături de ea pe o canapea, șoptindu-i lucruri șăgalnice, care, fără îndoială, îi plăceau. Și cu toate că nu o zări pe Hortense, nici un moment, întinsă pe canapea, Clyde văzu totuși că nu ezită să se așeze pe genunchii diferiților băieți, sau să șușotească și cu rivalii în dosul ușilor. O bucată de vreme acest lucru îl descurajă și îl indignă atît de mult, încît simți că nu mai poate și nu mai vrea să aibă nimic de-a face cu ea — era prea ieftină, prea vulgară și nesăbuită!

În același timp, însă, tot gustînd din diferitele băuturi ce-i fuseseră oferite — ca să nu pară cumva mai puțin ieșit în lume decît alții — pînă cînd căpătă un curaj și o îndrăzneală ce nu-l caracterizau de obicei, Clyde începu să vorbească despre comportările ei ușuratice pe un ton ce părea în aceeași măsură și implorare, și mustrare.

— Ești o ușuratică, asta ești! Vrei numai să te distrezi și nu-ți pasă cu cine flirtezi, așa-i?

Rosti aceste cuvinte pe cînd dansau amîndoi, după ora 1 noaptea, în ritmul muzicii executate de un tînăr numit Wilkens la un pian dezacordat. Ea încercă să-i arate un pas nou, cu voioșie, dar și cochetărie, cu o privire amuzată, senzuală.

— Ușuratică? Ce vrei să spui? Nu te înțeleg.

— Nu mă înțelegi? răspunse Clyde, puțin bosumflat, încercînd să-și ascundă adevărata stare sufletească îndărătul unui surîs amăgitor. Am auzit tot ce trebuie despre tine. Ești drăguță cu toți!

— Zăăău? i-o întoarse ea, cam iritată. În orice caz, cu tine n-am căutat să fiu prea drăguță, nu-i așa?

— Asta nu-nseamnă că trebuie să te superi... spuse el pe un ton rugător și ursuz totodată, temîndu-se să nu fi mers cumva prea departe și că ar putea s-o piardă acum pentru totdeauna. Nu vreau să spun nimic rău. Nu poți nega însă că ai permis la o groază de tipi din ăștia să-ți facă curte! Oricum, se pare că le placi tuturor...

— Sigur că le plac, așa cred. Dar ce le pot face eu?

— Ascultă, să-ți spun un singur lucru! izbucni Clyde pătimaș, fălindu-se. Aș putea să cheltuiesc cu tine mai mult decît ei! Am destui bani! (Se gîndea la cei cincizeci și cinci de dolari, așezați confortabil, în bancnote, în buzunarul lui.)

— Asta nu știu... răspunse ea, chipurile intrigată de această ofertă bănească și totodată încîntată la gîndul că reușește să-i pună astfel pe jar aproape pe toți tinerii întîlniți.

În fond, era o gîsculiță, redusă, ușuratică, îndrăgostită de propria ei drăgălășenie, uitîndu-se în toate oglinzile, spre a-și admira ochii, părul, gîtul, mîinile și silueta, și folosind cu orice prilej surîsul ei deosebit de cuceritor.

Pe de altă parte, nu s-ar putea spune că era cu totul indiferentă față de înfățișarea atrăgătoare a lui Clyde, deși el se dovedea atît de naiv. Îi făcea plăcere să necăjească astfel de începători. Îl socotea cam prostuț. Dar Clyde era angajat la „Green-Davidson", era bine îmbrăcat și, fără îndoială, dispunea de banii despre care îi vorbise și era gata să-i cheltuiască numai cu ea. Unii dintre cei care îi plăceau ei mai mult nu aveau destui bani de cheltuit.

— Foarte mulți băieți plini de bani n-ar vrea altceva decît să-i cheltuiască numai cu mine!

Își dădu capul pe spate, clipi din ochi și schiță zîmbetul cel mai fermecător cu putință.

Clyde se întunecă dintr-o dată la față. Vraja privirilor ei îl copleșea. Pielea frunții i se încreți, apoi i se descreți din nou. În ochi îi apărură luciri pătimașe și amare, trădînd vechiul său resentiment față de viață, față de privațiunile sale. Fără îndoială că tot ce spunea ea era adevărat. Existau alții care aveau bani mai mulți decît el și puteau să cheltuiască mai mult. Se fălise, se făcuse ridicol, iar fata își bătea joc de el.

După o clipă, Clyde adăugă încet :

— Cred că e adevărat. Dar ei nu te-ar putea dori mai mult decît te doresc eu.

Mărturisirea aceasta, lipsită de orice calcul, o măguli destul de mult. În definitiv, Clyde nu era chiar de lepădat. Lunecau grațios pe pardoseală, în timp ce muzica tot mai continua.

— La drept vorbind, nu flirtez pretutindeni așa ca aici. Toți băieții și fetele de aici se cunosc între ei. Ne ducem peste tot împreună. Nu trebuie să pui la inimă ce vezi aici!

Mințea cu dibăcie, totuși lui Clyde îi făceau bine vorbele ei.

— Pe dumnezeul meu, aș da orice, numai să fii drăguță cu mine! suspină el, cuprins de deznădejde, dar cu un accent extatic. N-am mai întîlnit nici o fată care să-mi placă atît de mult. Ești fermecătoare! Sînt nebun după tine! De ce nu vrei să mergem împreună la un restaurant, și după aceea să ne ducem la teatru? Nu vrei să facem așa mîine seară, sau duminică? Astea sînt serile mele libere. În celelalte seri lucrez.

La început, Hortense ezită, fiindcă nici acum nu era sigură dacă ar vrea sau nu să continue legătura cu el. Mai era și Gettler la mijloc, ca să nu mai vorbim de alții, toți geloși și aprinși. Cu toate că era dispusă să admită că tînărul acesta să-și cheltuiască

banii cu ea, nu i-ar fi plăcut să se încurce cu el. De pe acum se arăta prea zelos şi ar fi putut să devină stînjenitor la un moment dat. În acelaşi timp, însă, cochetăria firească a naturii ei nu-i îngăduia să renunţe. Clyde ar putea să cadă pe mîinile Gretei sau ale Louisei...

În consecinţă, pînă la urmă fixă o întîlnire pentru marţea următoare. Clyde nu putea să vină la ea acasă, nici s-o conducă astă-seară, din cauza însoţitorului ei, domnul Gettler. Marţea viitoare însă, la şase jumătate, lîngă „Green-Davidson". Iar el o asigură că vor lua mai întîi masa la *„Frissell's"*, şi apoi se vor duce să vadă *Corsarul*, o comedie muzicală, la „Libby", doar două blocuri mai departe de restaurant.

CAPITOLUL 12

Oricît de banală ar putea să le pară unora această legătură, ea a avut o însemnătate cu totul excepţională pentru Clyde.

Pînă atunci nu întîlnise încă nici o fată atît de fermecătoare care să catadicsească a-i acorda o privire. Aşa, cel puţin, îşi închipuia. Or, iată că acum găsise una frumoasă şi care, de bună seamă, îi arăta destul interes din moment ce acceptase să meargă cu el la restaurant şi la un spectacol. E drept că e cochetă şi nu-i sinceră cu nimeni, dar mai ştii ?... Clyde nu se putea aştepta de la început la prea multă atenţie din partea ei. Dar, cine ştie, cine ,ar putea spune că...

Credincioasă făgăduielii, marţea următoare, Hortense veni să-l întîlnească la colţul dintre strada 14 şi Wyandotte, nu departe de „Green-Davidson". Clyde era aşa de emoţionat, aşa de măgulit şi extaziat, încît abia reuşea să-şi stăpînească şi să-şi ordoneze gîndurile şi simţirile ce se învîrteau în el. Dar spre a-i arăta că e demn de dînsa, se prezentase într-o ţinută pusă la punct pînă în cele mai mici amănunte — părul pomădat, papion, fular nou de mătase şi ciorapi de mătase, meniţi să-i scoată în evidenţă pantofii maron lucitori, cumpăraţi special pentru acest eveniment.

Dar cînd se trezi din nou alături de Hortense, n-ar fi putut spune dacă toate acestea aveau vreo importanţă pentru ea. Fiindcă, în ultimă analiză, ceea ce o interesa era propria sa înfăţişare, nu aceea a însoţitorului. În plus, fata recursese la un truc obişnuit al ei : îl făcuse să aştepte pînă aproape de ora şapte, întîrziere ce-i pricinuise lui Clyde o deznădejde cumplită. Dacă, între timp, Hortense ajunsese la concluzia că nu mai ţine la el şi nu mai doreşte

să-l vadă? În acest caz ar fi fost, firește, obligat să renunțe la ea. Asta ar fi dovedit însă că nu e în stare să cucerească o fată drăguță, cu toate hainele frumoase pe care le purta acum și cu toți banii pe care îi putea cheltui. Clyde se hotărî ca, indiferent dacă rămînea cu sau fără Hortense, să nu curteze nici o fată decît cu condiția să fie frumoasă. Lui Ratterer și Hegglund se părea că nu le prea pasă dacă fetele pe care le cunosc sînt frumoase sau nu, dar pentru Clyde era o chestiune importantă. Gîndul că s-ar putea mulțumi cu una lipsită de un fizic atrăgător îi făcea aproape greață.

Iată-l, deci, acum stînd în acest colț de stradă, luminat de strălucirea reclamelor și a becurilor electrice, în timp ce în jurul lui sute de pietoni circulau grăbiți încoace și încolo, pe fețele multora dintre ei putînd să se citească fericirea unor întîlniri plăcute, pe cînd el, singur-singurel, va trebui să facă, poate, cale-ntoarsă și să se ducă să mănînce singur în altă parte, să se ducă singur la teatru, să se întoarcă acasă singur, iar după aceea să-și reia lucrul mîine dimineață. Era tocmai pe punctul de a ajunge la concluzia că e un neisprăvit, cînd, la cîțiva pași de locul unde se afla el, se desprinseră chipul și silueta Hortensei. Venise îmbrăcată elegant, într-o jachetă de catifea neagră, cu guler și manșete roșietice, și cu o pălărie largă și rotundă, din același material, cu o agrafă din piele roșie, în formă de cataramă într-o parte. Obrajii și buzele îi erau ușor fardate. Ochii îi străluceau și, ca de obicei, își dădea aere, ca una foarte mulțumită de sine.

— Bună seara. Am întîrziat puțin, nu-i așa? N-am putut veni mai devreme. Am uitat că aveam o altă întîlnire, cu un alt prieten al meu — un băiat de zahăr, crede-mă! — și numai la 6 mi-am adus aminte că am două întîlniri. Îți închipui cît de încurcată m-am simțit! Trebuia să renunț la unul din voi. Tocmai mă gîndeam să-ți telefonez, ca să fixăm o întîlnire pentru altă seară, cînd mi-am amintit că n-o să mai fii la hotel după ora 6. Știu că pe Tom nu-l găsești niciodată acolo după ora 6. Dar Charlie e totdeauna la serviciu pînă la șase și jumătate, uneori chiar și pînă mai tîrziu. E o comoară de băiat cînd e vorba să înțeleagă asemenea lucruri, nu se supără, nu face mutre niciodată. Era vorba să mă duc și cu el la restaurant și la teatru astă-seară. El ține debitul de țigări de foi colo-șa, la „Orphia". Așa că i-am telefonat lui. Nu prea i-a venit bine, se-nțelege. I-am spus însă că o să fixăm pentru altă seară. Ei, nu-ți pare bine? Nu găsești că mă port destul de frumos cu tine, dacă de dragul tău îi fac sînge rău unui băiat ca Charlie?

În timp ce-i vorbea despre altul, Hortense surprinsese în ochii lui Clyde o privire neliniștită, plină de gelozie, dar și de-

teamă. Iar gîndul că îl face să fie gelos o înnebunea de plăcere. Își dădea seama că e îndrăgostit de ea pînă în vîrful urechilor. Își săltă capul pe spate și zîmbi, apoi porni în pas cu el în susul străzii.

— E drăguț din partea ta, sigur, că ai venit... se strădui el să spună, cu toate că aprecierea în legătură cu Charlie — „un băiat de zahăr!" — parcă îi înghețase deodată inima. Ce șanse mai avea el să păstreze o fată atît de nostimă și autoritară? Ești foarte frumoasă în seara asta! continuă apoi, făcînd eforturi să poată vorbi și mirîndu-se singur că reușește. Pălăria asta te prinde de minune, și paltonul, la fel.

O privi drept în față, cu ochi strălucitori de admirație, plini de pasiune. Ar fi dorit s-o sărute — să-i sărute gura aceea ispititoare — numai că nu îndrăznea aici, și, deocamdată, nicăieri în altă parte.

— Nu mă miră deloc că nu te poți ține de cuvînt... ești atît de frumoasă! Nu vrei niște trandafiri?

Tocmai treceau pe lîngă o florărie și, văzînd florile, îi veni în minte să-i facă un astfel de cadou. Îl auzise pe Hegglund spunînd că femeilor le plac tinerii care le oferă asemenea daruri.

— Sigur că da, mi-ar face plăcere, răspunse ea, intrînd în magazin. Sau poate cîteva violete dintr-astea. Nu-s urîte. Cred că se potrivesc mai bine cu jacheta.

Era încîntată de faptul că Clyde e destul de cavaler pentru a se gîndi să-i ofere flori. De asemenea, că găsește cuvinte atît de amabile la adresa ei. Totodată, era convinsă că e un băiat care avusese puțin, sau chiar deloc, de-a face cu fetele. Ea, în general, prefera tineri și bărbați cu mai multă experiență, care să nu se îndrăgostească atît de repede de ea și pe care să nu-i domine cu atîta ușurință. Totuși, nu se putea opri să-și spună că, de fapt, Clyde e un băiat sau un bărbat de un soi mai bun decît cei cu care era obișnuită ea — un băiat mai rafinat. Pentru acest motiv, în ciuda stîngăciei lui (după părerea ei), era dispusă să-l tolereze, spre a vedea cum o să se comporte mai departe.

— Ah, uite, te rog, ce nostime sînt astea! exclamă ea, apucînd un buchet destul de mare de violete, pe care și-l prinse cu un ac la jachetă. Le iau p-astea!

Și, în timp ce Clyde plătea, trecu în fața oglinzii și-și potrivi florile cum îi plăcu mai mult. În cele din urmă, mulțumită de rezultatul obținut, se întoarse spre el, spunînd:

— Ei, sînt gata! apoi îl luă de braț.

Clyde, oarecum intimidat de vioiciunea și atitudinea ei degajată, nu știa ce să mai spună, dar se neliniștea zadarnic, fiindcă

principala preocupare în viață a acestei fete nu era alta decît propria sa persoană.

— Ce să-ți spun, săptămîna trecută a fost o nebunie întreagă! Am ieșit în oraș în fiecare seară, pînă la 3, iar duminică nu m-am întors acasă decît la ziuă. Aseară am fost la o petrecere la „Burkett", unde ne-am făcut de cap, zău așa. Ai fost vreodată la „Burkett", în Gifford's Ferry? Strașnic local, ce să-ți spun! *Vis-à-vis* de Big Blue, pe strada 39. Vara, dans, și iarna, cînd îngheață, se poate patina sau dansa afară pe gheață. Și o orchestruță divină, nu altceva!

Clyde îi urmărea jocul gurii, strălucirea ochilor și iuțeala gesturilor, fără să acorde prea multă atenție la cele ce spunea.

— A fost și Wallace Trone cu noi, o comoară de băiat, ce să-ți spun! și, mai tîrziu, cînd am început să mîncăm înghețată, s-a dus la bucătărie, și-a înnegrit fața cu funingine, și-a pus un șorț și un halat de chelner, pe urmă s-a întors, prefăcîndu-se că ne servește. E un băiat de viață strașnic de amuzant! Nu-ți mai spun ce năzbîtii a făcut cu farfuriile și cu lingurile!

Clyde suspină, gîndindu-se că era departe de a avea calitățile multînzestratului Trone.

— După aia, luni dimineață, cînd ne-am întors cu toții, era aproape 4, și eu a trebuit să mă scol la 7! Picam de somn! Puteau să mă dea afară, și cu siguranță că m-ar fi dat dacă la magazin n-ar fi niște oameni drăguți... mai ales domnul Beck! E șeful secției mele, știi... ah, dacă ai ști cît sînge rău îi fac bietului om! Cred că sînt prea crudă cu el. Într-o zi s-a întîmplat să mă duc tîrziu, după ora prînzului. Una dintre fete a întors ceasul de control pentru mine, cu cheia mea, înțelegi? iar el era în hol, a văzut-o, și pe urmă vine la mine, pe la 2 după amiază, și-mi spune: „Ascultă, domnișoară Briggs (îmi spune întotdeauna „domnișoară Briggs", fiindcă nu-i dau voie să-mi spună altfel; ar încerca să devină obraznic dacă i-aș da voie), chestia asta cu împrumutul cheii nu ține. Să se termine o dată pentru totdeauna! Aici nu sîntem la teatrul de revistă!" Închipuiește-ți, eu am început să rîd Săracul, uneori se înfurie grozav din pricina noastră. Dar, cu toate astea, eu îl pun la punct întotdeauna. E nițeluș amorezat de mine, știi, nu m-ar da afară pentru nimic în lume! Așa că i-am spus: „Ascultă, domnișoară Briggs (îmi spune întotdeauna „domnișoară obiceiul să întîrzii des. Și-apoi, ăsta nu-i singurul loc unde pot să muncesc în Kansas City! Dacă n-am dreptul să mai întîrzii din cînd în cînd, fără să mi se facă scandal pe chestia asta, n-ai decît să mă concediezi, și cu asta, basta!" Că doar nu era să-l las să continue cu tîmpeniile lui! De altfel, după cum mă așteptam, a

lăsat-o mai moale. Tot ce mi-a spus a fost doar atît: „Bine, bine, totuşi, bagă de seamă: s-ar putea ca data viitoare să te vadă domnul Tierney, şi atunci mă tem că va trebui să-ţi încerci norocul în altă parte". Ştia că pune bărbi, şi că eu fac la fel! Cum naiba să nu rîd? L-am văzut şi pe el rîzînd, două minute după aceea, cu domnul Scott. Ce-i drept, însă, uneori prea întind şi eu coarda...

Între timp, ea şi Clyde — care nu rostise aproape nici o vorbă — ajunseră la *„Frissell's"* Clyde răsuflă uşurat. Pentru prima oară în viaţa lui avea satisfacţia de a însoţi o fată la masă într-un astfel de local. Acum începea să cunoască şi el, cu adevărat, cîteva experienţe vrednice de acest nume. Caracterul romantic al momentului îl făcea să fie din cale-afară de mîndru. În comparaţie cu respectul deosebit de care Hortense dădea a înţelege că se bucură, precum şi cu imaginea exagerată ce şi-o făcea despre ea însăşi, ca fiind o persoană pe picior de intimitate cu atîţia băieţi tineri şi fete ce ştiau să se distreze, Clyde avea impresia că pînă atunci el nu trăise deloc. Fulgerător, se gîndi la unele lucruri pe care i le spusese chiar ea: „Burkett", pe Big Blue; patinajul şi dansul pe gheaţă; Charlie Trone, tînărul vînzător de ţigări de foi, cu care avusese o întîlnire în seara aceasta; domnul Beck, de la magazin, căruia îi căzuse cu tronc la inimă, astfel că nu se putea hotărî s-o concedieze. Iar cînd o văzu comandînd tot ce-i plăcea, fără să se gîndească o clipă la punga lui, Clyde îi contemplă în fugă faţa, bustul, forma mîinilor, care lăsau să se ghicească gingăşia şi rotunjimea braţelor, pieptul împlinit şi bine conturat, curba sprîncenelor, prospeţimea obrajilor şi a pielii netede. Avea apoi ceva în tonul vocii, lină şi mîngîietoare, ceva care îl chema şi-l tulbura, un adevărat deliciu! Ah, dacă această fată ar putea fi numai a lui!

Şi aici, ca şi pe stradă, continua să pălăvrăgească despre ea însăşi, fără să pară cîtuşi de puţin impresionată de faptul că ia masa într-un local care pentru el era cu totul remarcabil. Cînd nu se privea în oglindă, cerceta lista de bucate şi hotăra ce anume doreşte să mănînce: răcitură de miel cu mentă, omletă, nu; carne de vacă, nu; o, da, poate puţin fileu cu ciuperci... În cele din urmă, se decise pentru această mîncare, dar cu o garnitură de ţelină şi conopidă. Mai dorea, iarăşi, un *cocktail*. A, da, Clyde îl auzise pe Hegglund spunînd că nici o mîncare nu face doi bani fără ceva băuturică, aşa că acum propusese el — cu glas plin de sfiiciune — un *cocktail*. După ce i se aduse *cocktail*-ul, şi apoi încă unul, Hortense se încălzi, se înveseli şi deveni mai limbută ca oricînd.

Clyde observă însă că tot timpul atitudinea ei faţă de dînsul era cam distantă, cam impersonală. Iar cînd îndrăzni, pentru o sin-

gură clipă numai, să îndrepte puţin firul conversaţiei asupra lor, vorbindu-i despre marele interes pe care i-l poartă, spre a-şi da seama dacă o interesează cu adevărat vreun alt tînăr, ea îl dezamăgi complet, spunîndu-i că, de fapt, îi plac toţi bărbaţii. Sînt cu toţii aşa de simpatici, se poartă aşa de drăguţ cu ea! Nici nu se putea altfel. Dacă nu se poartă drăguţ, încetează de a se mai uita la ei. Le „leagă o tinichea de coadă", cum se exprimă singură. Şi făcu şiret, cu ochiul, apoi îşi dădu capul pe spate, cu un aer de sfidare.

Clyde fu captivat de toate astea. Gesturile, aerele, mişcările şi atitudinile ei erau senzuale şi ispititoare. Făcea impresia că-i place să necăjească, să aţîţe, să arate că e vulnerabilă în privinţa unor anumite acuzaţii şi concluzii, pentru ca numaidecît să dea îndărăt, pretinzînd că nu e nimic adevărat din tot ce spune şi nu are nici cea mai mică idee despre aşa ceva, afară doar de gîndurile cele mai curate relative la persoana lui. În general, Clyde era încîntat şi înviorat de simpla ei prezenţă. Devenise o tortură pentru el, dar un fel de tortură dulce. Prin minte îi treceau gîndurile cele mai chinuitoare cînd îşi închipuia ce voluptate extraordinară ar simţi dacă i-ar îngădui s-o cuprindă cu braţele, s-o sărute pe gură, chiar s-o muşte... Cum i-ar mai săruta gura! Cum ar înăbuşi-o cu sărutări! Cum i-ar mai strînge şi mîngîia trupul minunat! Din cînd în cînd îl înfăşura cu o privire languroasă şi îndrăzneaţă, iar Clyde nu mai putea — simţea că leşină, că-i vine rău. Singurul său vis era ca, indiferent prin ce mijloc, prin farmecul lui personal sau prin bani, să se facă interesant în ochii ei.

Şi, totuşi, după ce s-a dus cu ea la teatru, apoi a condus-o spre casă, se văzu nevoit să constate că n-a făcut nici un progres important. În tot timpul reprezentării *Corsarului*, la „Libby", Hortense arăta prea puţin interes faţă de el, urmărea cu reală atenţie piesa şi nu vorbea despre nimic altceva decît despre piese asemănătoare pe care le mai văzuse, precum şi despre actori şi actriţe, despre părerea ei cu privire la aceştia, amintind şi de cutare sau cutare tînăr care o invitase la spectacol. Iar Clyde, în loc s-o domine prin inteligenţă şi îndrăzneală, comparînd experienţele ei cu ale sale proprii, fu nevoit să se mulţumească a o aproba într-una.

Tot timpul, Hortense se gîndea că a făcut o nouă cucerire. Iar acum nu mai era virtuoasă şi se convinsese că băiatul are ceva bani de cheltuit şi uşor îl poate face să-i cheltuiască numai cu dînsa, ajunse la concluzia că e de ajuns să se poarte drăguţ — nimic mai mult — pentru a-l păstra, pentru a-l ţine în mrejele ei, dacă se poate fără a renunţa la calea sa proprie, continuînd să

se distreze cît mai mult cu alții, iar pe Clyde ținîndu-l numai ca să-i cumpere lucruri ce i-ar putea fi de folos și să se ocupe de dînsa cel puțin în momentele cînd nu avea altceva mai bun de făcut și nu era angajată în altă parte.

CAPITOLUL 13

Timp de patru luni și mai bine lucrurile merseră exact în felul acesta. După ce o cunoscuse în împrejurările arătate mai sus, Clyde își dedică o mare parte din timpul său liber încercărilor de a o face să-i acorde și lui măcar același interes pe care se părea că-l acordă altor tineri. Cu toate acestea, n-ar fi putut spune că a ajuns să-și dea seama dacă Hortense este sau nu în stare să nutrească un oarecare sentiment numai pentru un anumit om. Pe de altă parte, nu putea crede nici că toate relațiile ei erau doar simple relații de prietenie. Dar exercita o seducție atît de mare asupra lui, încît se cutremura de plăcere la gîndul că, dacă bănuielile lui lacome s-ar adeveri, ar fi cu putință ca, pînă la urmă, să-i acorde favorurile ei. Era atît de îmbătat de aroma de senzualitate și nestatornicie care plutea în jurul Hortensei, de stigmatul dorințelor ce se trădau în gesturile, în stările ei sufletești, în voce, în felul cum se îmbrăca, încît nici nu mai putea fi vorba să se lipsească de ea.

Dimpotrivă, alerga după dînsa ca un nebun. Dîndu-și seama de asta, Hortense îl amîna, uneori îl ocolea, îl obliga să se mulțumească, dacă se poate spune, cu firimiturile tovărășiei ei, acordîndu-i, în același timp, favoarea de a-i face cunoscute diferite întîlniri și legături, iar Clyde simțea că n-o să mai poată suporta multă vreme situația de a fi remorcat în felul acesta. În astfel de clipe își spunea înciudat că n-o s-o mai vadă niciodată. Nu merita atenție — acesta era adevărul! Dar cînd o revedea și îi observa aceeași rece indiferență în toate vorbele și gesturile, curajul îl părăsea iar și nu se mai gîndea să se elibereze.

În ceea ce o privea, însă, Hortense nu uita niciodată să-i vorbească despre diferite lucruri de care avea nevoie sau de care i-ar fi plăcut să dispună, lucruri mici la început, un puf sau o cutie de pudră, un ruj de buze ori o sticluță de parfum. Ceva mai tîrziu, și fără să-i fi oferit lui Clyde nimic mai mult decît vreo cîteva mîngîieri vagi și grăbite — abandonări languroase, pline de intimitate, în brațele lui, care făgăduiau mult, dar nu duceau niciodată la nimic — ajunse pînă acolo încît să-i vorbească în diferite ocazii

i în felurite chipuri despre poşete, bluze, pantofi, ciorapi, o pălărie, pe care ar fi vrut să şi le cumpere dacă ar fi avut bani. Iar l, spre a continua să se bucure de atenţiile ei şi spre a-i intra în raţii de-a binelea, i le cumpăra, deşi uneori — adesea din pricina roblemelor noi ce se iveau în familie — îi venea greu s-o facă. otuşi, după cum începu să constate către sfîrşitul celei de a patra ıni, se părea că nu a avansat prea mult în graţiile Hortensei în omparaţie cu perioada de la început. Pe scurt, se avîntase într-o ventură plină de înfrigurare şi aproape dureroasă, fără să întreadă făgăduinţa precisă a vreunei răsplătiri.

În ceea ce priveşte raporturile cu familia, iritările şi depreunile legate aproape în mod indisolubil de faptul că făcea parte in familia Griffiths nu se deosebeau cu nimic de cele din trecut. ı urma dispariţiei Estei, se încuibase acolo o atmosferă posomoită, care stăruia şi acum. La asta se mai adăuga, în ceea ce-l rivea pe Clyde, un mister care-l întărîta şi mai mult, făcîndu-l ă sufere, deoarece în familia lor, ori de cîte ori venea vorba despre eva în legătură cu problema sexuală, nici un părinte din lume nu ar fi arătat mai scrupulos ca soţii Griffiths.

Lucrul acesta era valabil mai cu seamă în legătură cu misterul are o înconjura pe Esta de cîtva timp. Fata plecase de acasă şi u se mai întorsese. Şi, după cîte ştiau Clyde şi ceilalţi, nu se rimise de la ea nici o veste, sub nici o formă. Totuşi, Clyde băgase e seamă că după scurgerea primelor săptămîni de absenţă, răstimp ı care atît tatăl, cît şi mama se arătaseră foarte îndureraţi şi eliniştiţi, întrebîndu-se mereu unde ar putea să fie şi de ce nu le rie nimic, neliniştea lor încetase deodată şi deveniseră mult mai semnaţi, în tot cazul nu mai erau atît de torturaţi de o situaţie are mai înainte părea să nu lase loc nici unei speranţe.

Clyde nu-şi putea explica purtarea lor; schimbarea era vibilă şi, totuşi, nimeni nu spunea nimic. Într-una din zile, ceva ıai tîrziu, Clyde putu să constate că mama lui poartă corespondenţă cu cineva, lucru complet neobişnuit pentru dînsa. Relaţiile ale sociale ori de afaceri erau atît de reduse, încît rareori se ıtîmpla să primească sau să trimită o scrisoare.

Într-o zi, însă, puţin timp după ce intrase la „Green-Davidon“, Clyde se întorsese acasă mai devreme ca de obicei, după-aiază, şi o găsise pe mama lui aplecată deasupra unei scrisori, care, limpede, sosise tocmai atunci şi părea s-o intereseze în mod deebit. De asemenea, i se păru că scrisoarea trebuie să fie în legăură cu ceva ce se cerea tăinuit. Căci, la vederea lui, doamna riffiths se opri imediat din citit şi, tulburată, fără să-şi poată

ascunde nervozitatea, se sculă şi puse scrisoarea deoparte, fără să facă nici un fel de comentariu asupra conținutului celor citite. Pentru un motiv sau altul — poate intuitiv — Clyde se gîndi că s-ar putea să fie o scrisoare de la Esta. Dar nu era sigur. Şi o văzuse de la o distanță prea mare ca să-şi poată da seama după scris. Orice ar fi fost, însă, mama lui nu rosti nici un cuvînt în legătură cu asta. Expresia feței sale voia parcă să spună că doreşte să n-o întrebe nimic, iar raporturile dintre ei erau atît de rezervate, încît lui Clyde nici nu i-ar fi trecut prin minte s-o facă. Se mulțumi să rămînă la concluziile lui, apoi încercă să uite de scrisoare, cel puțin în parte dacă nu cu totul.

O lună, sau cinci săptămîni mai tîrziu, cam pe vremea cînd Clyde începuse să se deprindă destul de bine cu munca de la „Green-Davidson" şi cînd Hortense Briggs devenise pentru el o obsesie, într-o după-amiază maică-sa îi vorbi despre o chestiune cu totul neobişnuită pentru felul ei de a fi. Fără să-i spună ce anume urmăreşte şi fără să-i arate direct că-şi dă seama de măsura în care sporiseră posibilitățile lui de a o ajuta, cînd Clyde se întoarse de la hotel, ea îl chemă în sala misiunii şi, privindu-l cam fix şi cu o nervozitate ce nu-i era caracteristică, îi spuse :

— Clyde, nu ştii tu cum aş putea să fac rost de o sută de dolari ? Îmi trebuie de urgență !

Clyde fu atît de surprins, încît nu-i venea să-şi creadă urechilor. Doar cu cîteva săptămîni în urmă simpla menționare, în legătură cu persoana lui, a oricărei sume ce ar fi depăşit patru sau cinci dolari ar fi fost o absurditate. Mamă-sa o ştia foarte bine. Totuşi, iată că îi punea acum această întrebare, închipuindu-şi, probabil, că el ar fi în stare s-o ajute într-o asemenea împrejurare. Şi pe bună dreptate, deoarece atît hainele, cît şi întreaga lui înfăţişare arătau că trece în momentul de față printr-o perioadă mai bună.

Bineînțeles, primul lucru la care se gîndi Clyde fu că nu se putuse să nu remarce hainele şi comportarea lui, fiind convinsă că o înşela cu privire la banii pe care îi cîştiga. În parte, acest lucru era adevărat ; numai că purtarea lui Clyde era atît de schimbată de la o vreme încoace, încît mama lui fusese nevoită să se poarte cu totul altfel față de el, începînd să aibă foarte puternice îndoieli cu privire la posibilitatea de a-l mai ține din scurt pe viitor. De cîtva timp, sau, mai exact, de cînd intrase în noul său serviciu, pentru un motiv sau altul, Clyde i se părea mai înțelept, mai sigur de cele ce făcea, mai puțin neîncrezător în sine, înclinat să urmeze calea sa proprie şi să nu asculte decît de propriile-i

impulsuri. Şi cu toate că schimbarea lui o neliniştea destul de mult într-un anumit sens, din alt punct de vedere o bucura. Era mare lucru să-l vadă pe Clyde — care constituise întotdeauna o problemă pentru ea din pricina sensibilităţii şi a firii lui neliniştite — dezvoltîndu-se în acest mod interesant, deşi uneori, datorită costumului elegant pe care-l purta, îşi punea, îngrijorată, fel de fel de întrebări cu privire la legăturile pe care le-ar putea avea el. Cum însă orele de muncă îi absorbeau mai tot timpul, iar banii cîştigaţi părea să-i cheltuiască pe îmbrăcăminte, îşi spunea că nu are nici un motiv real să se plîngă. Se mai gîndea, pe de altă parte, că băiatul ei a început să fie cam egoist, se îngrijea prea mult de propria lui bunăstare, dar, ţinînd seama de îndelungatele privaţiuni îndurate, nu putea să-i ia în nume de rău asemenea plăceri temporare.

Nefiind sigur care sînt adevăratele ei intenţii, Clyde se mărgini s-o privească în faţă, exclamînd :

— Dar de unde să fac eu rost de o sută de dolari, mămico ?

Îşi şi văzu proaspăta lui sursă de bogăţie secată de o cerere atît de extraordinară şi inexplicabilă ; pe chip i se aşternu de îndată o umbră de amărăciune şi neîncredere.

— Nu mă gîndeam că tu ai putea face rost de toţi banii, spuse doamna Griffiths cu tact. Cred că voi găsi mijlocul de a strînge cea mai mare parte din ei. Voiam însă să mă-nveţi de unde aş putea să iau restul. N-am vrut să apelez la tatăl tău ; m-am gîndit că eşti acum băiat mare şi poţi să-mi dai o mînă de ajutor. Spunînd acestea, îl privi pe Clyde aprobator şi cu interes. Tatăl tău nu se pricepe la afaceri, continuă ea, şi e, şi aşa, destul de amărît...

Îşi trecu peste faţă, palma mare şi obosită, iar Clyde fu mişcat, deşi nu bănuia cauza strîmtorii ei. Totodată, lăsînd la o parte faptul dacă era dispus sau nu să se despartă de o sumă aşa de mare — desigur, se punea şi problema dacă o are — era foarte intrigat de natura destinaţiei unei asemenea sume. O sută de dolari ! Dumnezeule, ce de bani !

O clipă mai tîrziu, mama lui adăugă :

— Am să-ţi spun la ce m-am gîndit. Am nevoie de o sută de dolari, dar nu-ţi pot arăta acum pentru ce — nici ţie, nici altuia — şi nu trebuie să mă întrebi. În biroul meu se află un vechi ceas de aur, al tatălui tău, precum şi un inel de aur şi o broşă de aur masiv, ale mele. Astea trebuie să facă la un loc pe puţin douăzeci şi cinci de dolari dacă le-aş vinde sau amaneta. Mai sînt apoi cuţitele, furculiţele de argint masiv, tava şi cana aceea de argint de colo. Clyde

cunoştea prea bine aceste amintiri de familie. Numai tava singură face, dacă ai cumpăra-o nouă, douăzeci şi cinci de dolari, aşa că dacă le-aş amaneta la un loc, aş putea să iau cel puţin douăzeci sau douăzeci şi cinci de dolari pe ele. Mă gîndeam că dacă ai vrea să le amanetezi tu la vreun magazin de încredere de lîngă hotelul unde lucrezi, şi dacă ai vrea să-mi dai cîte cinci dolari în plus pe săptămînă, un timp oarecare (Clyde se întunecă la faţă), l-aş putea convinge pe un prieten al meu — domnul Murch, care vine pe la noi, îl cunoşti — să-mi împrumute atît cît îmi trebuie ca să-mi completez suta, şi după aceea i-aş restitui banii din ceea ce mi-ai da tu. Mai am şi eu vreo zece dolari...

Îl privi pe Clyde în aşa fel, de parcă ar fi vrut să spună: „Sînt sigură că n-o să mă laşi în clipele astea de grea încercare...", iar Clyde se linişti, cu toate că pînă atunci îşi făcuse socoteala să păstreze pentru sine tot ceea ce cîştiga. Se învoi să-i ducă lucrurile la o casă de amanet şi să-i dea cîte cinci dolari în plus pe săptămînă pînă cînd se va acoperi diferenţa dintre ceea ce va obţine pe lucruri şi suta de dolari. Şi, totuşi, în ciuda hotărîrii lui, nu putea privi cu ochi buni sacrificiul acesta suplimentar, deoarece abia începuse să cîştige şi el ceva mai mult, şi iată că mama lui îşi şi mărea pretenţiile — zece dolari pe săptămînă! Totdeauna apărea cîte ceva neprevăzut, se gîndea Clyde, totdeauna intervenea cîte o nevoie nouă, fără siguranţa că mai tîrziu nu i se va pretinde şi mai mult.

Luă lucrurile, le duse la cea mai impunătoare casă de amanet pe care o putu găsi, şi cum i se oferiră patruzeci şi cinci de dolari pe ele, primi banii. Împreună cu cei zece dolari ai mamei sale şi cu cei patruzeci şi cinci de dolari pe care-i va împrumuta de la domnul Murch făceau tocmai o sută. Numai că acum, timp de nouă săptămîni, însemna să-i dea mamei lui cîte zece dolari pe săptămînă în loc de cinci. Faţă de aspiraţiile din prezent cu privire la felul de a se îmbrăca, de a trăi şi de a se distra, altfel decît socotise necesar mai înainte, nu era un lucru tocmai plăcut. Totuşi, hotărî să facă acest sacrificiu. În definitiv, ceva tot îi datora mamei sale. Dînsa făcuse pînă acum multe sacrificii pentru el şi pentru ceilalţi, aşa că nu-şi putea permite să fie prea egoist. N-ar fi fost frumos.

În minte i se înrădăcină acum gîndul că dacă mama şi tatăl lui vor să recurgă la ajutorul său financiar, trebuie să-i arate mai multă consideraţie decît în trecut. Cu privire la întîrzieri, seara, în oraş, trebuia să i se permită mai multă libertate şi să fie lăsat să vină şi să plece cînd pofteşte. Mai ales că acum se îmbrăca singur şi lua masa la hotel, ceea ce nu era puţin lucru, după părerea lui.

Se mai ivi însă o altă problemă. Şi anume: nu trecu multă vreme după întîmplarea cu suta de dolari, şi Clyde o întîlni pe mama lui pe strada Montrose, una dintre cele mai sărăcăcioase străzi, situată la nord de Bickel, formată din nouă şiruri neîntrerupte de case din lemn, cu cîte un etaj, cuprinzînd nenumărate apartamente de închiriat. Pînă şi soţii Griffiths, oricît de săraci ar fi fost, s-ar fi simţit înjosiţi la gîndul de a locui pe o astfel de stradă. Mamă-sa cobora treptele uneia din casele mai puţin dărăpănate de pe această stradă, pe a cărei fereastră din faţă se vedea un anunţ imens, cu inscripţia: „De închiriat camere mobilate". Apoi, fără să se întoarcă şi fără să-l vadă pe Clyde pe partea cealaltă a străzii, se îndreptă către o altă intrare, cîteva case mai încolo, unde se putea citi un alt anunţ pentru camere mobilate, şi, după ce examină faţada cu atenţie, urcă treptele şi sună.

Prima impresie a lui Clyde fu că mama lui căuta locuinţa cuiva care o interesa şi de a cărui adresă nu era sigură. Traversînd însă strada, pentru a se apropia de ea chiar în momentul cînd proprietăreasa scotea capul pe uşă, o auzi pe mamă-sa întrebînd:

— Aveţi o cameră de închiriat?

— Da.

— Are baie?

— Nu, dar există o baie la etaj.

— Cît e chiria pe săptămînă?

— Patru dolari.

— Aş putea s-o văd?

— Da, poftiţi înăuntru.

Doamna Griffiths păru să ezite, iar Clyde, care stătea în stradă, la o depărtare de vreo douăzeci de paşi, cu ochii aţintiţi asupra ei, crezu că se va întoarce şi-l va recunoaşte. Dar intră în casă fără să-şi întoarcă faţa spre el. Clyde o urmări cu o privire plină de curiozitate, pentru că, deşi putea, la urma urmei, să-şi închipuie că mama lui caută o cameră pentru cineva, totuşi era intrigat de faptul că o caută în această stradă, ştiind mai ales că pentru asemenea lucru se adresa de obicei fie la Armata Salvării, fie la Asociaţia Tinerelor Femei Creştine [1]. Primul lui impuls fu de a o aştepta şi de a o întreba ce caută acolo, dar, avînd cîteva treburi mai importante de făcut, îşi văzu de drum.

În seara aceea, cînd se întoarse acasă să se îmbrace, văzînd-o pe mama lui în bucătărie, îi spuse:

— Mămico, te-am văzut azi-dimineaţă pe strada Montrose.

---

[1] *I.W.C.A.* — organizaţie internaţională pusă în slujba intereselor reacţiunii.

— Da ? întrebă mama lui cu un moment mai tîrziu, de parcă ar fi fost surprinsă la auzul acestor cuvinte. În clipa aceea tocmai curăța niște cartofi ; uitîndu-se la el cu o privire ciudată, spuse : Și ce-i cu asta ? ! calmă, dar înroșindu-se la față, lucru ce nu se întîmpla niciodată cînd vorbea cu fiul ei.

Tresărirea mamei îl intrigă și mai mult pe Clyde.

— Ai intrat într-o casă de acolo, bănuiesc că erai în căutarea unei camere mobilate.

— Da, e adevărat, răspunse doamna Griffiths, de astă dată cu destulă simplitate. Am nevoie de o cameră pentru o persoană bolnavă și lipsită de mijloace, dar nu e așa de ușor să găsești.

Se întoarse, ca și cum n-ar fi fost dispusă să mai stăruie asupra acestui subiect, iar Clyde, deși intuia starea în care se găsește, nu se putu stăpîni să nu adauge :

— Dar ce naiba ! Numai asta nu-i stradă potrivită să stea cineva cu chirie acolo !

Noua sa slujbă de la „Green-Davidson" îl făcea acum să vadă cu totul altfel modul cum trebuie să trăiască oamenii. Mamă-sa nu-i răspunse, iar el se duse în camera lui, să-și schimbe hainele.

Cam la o lună după aceea, întorcîndu-se pe bulevardul Missouri, într-o seară, tîrziu, Clyde o văzu din nou pe maică-sa, venind, pe aceeași stradă, spre el. La lumina vitrinelor uneia dintre prăvălioarele prin fața cărora trecea, văzu că duce un geamantan destul de greu, de modă veche, care se afla de multă vreme în casa lor, dar nu prea era folosit de nimeni. Cînd îl zări apropiindu-se, femeia se opri brusc (de acest lucru el și-a dat seama mai tîrziu) și intră în gangul unui bloc de cărămidă cu trei etaje, iar cînd Clyde sosi în dreptul casei, văzu că ușa de la intrare era închisă. O deschise și se pomeni în fața unor trepte slab luminate. Pe aici se vede că o apucase maică-sa. Dar nu-și dădu osteneala să cerceteze mai departe, deoarece, o dată ajuns aici, nu putea fi sigur dacă mama lui nu intrase acolo pentru a face o vizită cuiva. Lucrurile se petrecuseră, de altfel, foarte repede. Totuși, o așteptă la primul colț și, în cele din urmă, o văzu ieșind. Rămase și mai mirat cînd văzu că, după ce ieșise în stradă, se uita în dreapta și în stînga. Această precauție îl făcu să creadă că maică-sa caută, probabil, să se ascundă de el. Dar de ce ?

Primul lui impuls a fost să se întoarcă și să o urmeze, atît de mult îl nedumerise purtarea ei ciudată. Ceva mai tîrziu, însă, ajunse la concluzia că, din moment ce dînsa nu voia să știe ce face, era poate mai bine să nu se amestece. Dar curiozitatea stîrnită de purtările ei ciudate devenise de-a dreptul apăsătoare. De ce nu voia

să fie văzută ducînd un geamantan undeva ? Nu era în firea ei (atît de diferită de a lui) să se ascundă şi să fugă de ochii lumii. Aproape în aceeaşi clipă, Clyde căută să facă legătura între coincidenţa acestei întîlniri şi alte împrejurări : cînd o văzuse coborînd scările casei cu odăi de închiriat din strada Montrose, cînd o surprinsese citind scrisoarea aceea, ca şi întîmplarea cu cei o sută de dolari, de care era nevoită să facă rost. La cine ar fi putut ea să se ducă ? Ce tăinuia oare ?

Se gîndea mereu la toate acestea, dar nu putea să ajungă la concluzia că aveau ori nu vreo legătură precisă cu el sau cu oricare alt membru al familiei, pînă cînd, aproximativ o săptămînă mai tîrziu, trecînd pe strada 11, în apropiere de strada Baltimore, i se păru că o vede pe Esta, sau, cel puţin o fată care îi semăna aşa de mult, încît ar fi putut jura că e ea. Era la fel de înaltă şi avea mersul obişnuit al Estei. Atîta doar, că de data asta i se părea că ar fi mai în vîrstă. Dar fata apăruse, apoi dispăruse din nou atît de repede prin mulţime, încît Clyde nu se putuse convinge dacă era ea sau nu. O zărise doar o clipă, totuşi atît a fost destul pentru a se întoarce şi a încerca să-i prindă urma, dar în momentul cînd ajunse pe locul unde o zărise, n-o mai găsi. Era însă aşa de convins că-şi văzuse sora, încît se duse drept acasă şi, întîlnind-o pe mama lui în sala misiunii, îi spuse că a văzut-o, în mod sigur, pe Esta Probabil că se întorsese la Kansas City. Ar fi fost în stare să jure că o văzuse, pe strada 11, aproape de strada Baltimore, sau credea că o văzuse. Mamă-sa avea, oare, vreo ştire de la ea ?

Atunci — lucru curios — observă că reacţia mamei sale nu fu aceea pe care socotea el că ar fi trebuit s-o aibă într-o astfel de împrejurare. El însuşi trecuse printr-o stare de uimire, amestecată cu plăcere, curiozitate şi simpatie, toate datorate reapariţiei neaşteptate a Estei, după dispariţia ei tot atît de neaşteptată. Ar fi fost oare posibil ca mama lui să fi folosit cei o sută de dolari pentru a o aduce înapoi ? Prin minte îi trecu acest gînd ; dar pentru ce, şi de unde îi venise, n-ar fi putut spune. Era extrem de intrigat. Dar dacă lucrurile stăteau aşa, atunci de ce nu se întorsese acasă, măcar pentru a-şi anunţa familia că se află în oraş ?

Se aştepta ca mama lui să fie surprinsă şi nedumerită, cel puţin tot atît cît şi el, şi nerăbdătoare să afle cît mai repede amănunte. Dar ea păru luată pe neaşteptate şi vădit încurcată de această veste, ca şi cum ar fi fost vorba de ceva despre care ştia mai dinainte, iar acum se întreba ce anume atitudine să ia.

— Zău ? Unde ai văzut-o ? Chiar adineauri spui ? Pe strada 11, aproape de strada Baltimore ? Foarte ciudat... Trebuie să-i spun şi lui Asa. E curios că n-a venit aici dacă s-a întors.

Clyde își dădu seama că ochii mamei lui, în loc să exprime surprindere, exprimau mai curînd zăpăceală și tulburare. Gura ei, cum se întîmpla totdeauna cînd se simțea încurcată și stînjenită, se mișca într-un chip neobișnuit — nu numai buzele, dar chiar și falca.

— Într-adevăr, e foarte ciudat... adăugă ea după o pauză. Poate a fost cineva care numai semăna cu ea...

Clyde, însă, urmărind-o cu coada ochiului, nu putea crede că e surprinsă cu adevărat, așa după cum se prefăcea. Mai tîrziu, cînd se întoarse Asa și înainte de a pleca el la hotel, Clyde îi auzi discutînd despre această chestiune într-un mod curios, fără interes și vioiciune, de parcă n-ar fi fost nimic uimitor, așa cum i se păruse lui. Și, cîtva timp după aceea, nimeni nu i-a mai cerut să explice ceea ce văzuse.

Într-o zi, ca și cum acest mister ar fi trebuit să i se lămurească neapărat, își întîlni mama pe strada Spruce, de astă dată cu un coșuleț pe braț. După cum observase Clyde, în ultima vreme obișnuia să plece de acasă regulat dimineața, după-amiaza, sau seara. De data asta, cu mult înainte ca ea să-l fi putut vedea, îi zărise silueta masivă, îmbrăcată în vechiul ei palton maro, pe care-l purta întotdeauna. Clyde coti în strada Myrkel și, pitit în dosul unui chioșc de ziare, o așteptă să treacă. După ce o văzu trecînd, porni în urma ei, la o distanță egală cu fațada unei clădiri. În dreptul străzii Dalrymple, mama traversă spre strada Beaudry, care era, de fapt, o continuare a străzii Spruce, dar nu tot atît de urîtă. Casele erau cît se poate de vechi, foste locuințe particulare, din vremuri de altădată, dar transformate acum în pensiuni și camere de închiriat. O văzu intrînd și dispărînd într-una din aceste case, dar nu mai înainte de a arunca o privire cercetătoare în dreapta și în stînga.

Pe urmă, Clyde se apropie de casă și o studie cu mult interes. Ce putea să facă mama lui acolo? Pe cine se dusese să vadă? Cu greu și-ar fi putut satisface marea curiozitate care-l stăpînea; totuși, de cînd era convins că o văzuse pe Esta pe stradă, încerca oarecum sentimentul că toate acestea aveau întrucîtva de-a face cu ea; scrisorile, cei o sută de dolari, camera mobilată din strada Montrose.

Peste drum de casa din strada Beaudry se afla un pom cu trunchiul gros, desfrunzit acum de vînturile de iarnă, iar alături de el, un stîlp de telegraf, îndeajuns de apropiat ca să-și unească umbra cu a copacului. Se ascunse în dosul lor și, fără să poată fi văzut, începu să spioneze din acest punct strategic diferitele ferestre — pe cele laterale, pe cele din față, pe cele de la parter și pe

cele de la etaj. Prin una dintre ferestrele de la etaj ale faţadei, o văzu pe mama sa umblînd de colo pînă colo, ca şi cum ar fi fost la ea acasă.

Spre marea lui surprindere, un moment mai tîrziu, o văzu şi pe Esta apropiindu-se de una dintre ferestre, ca să aşeze un pachet pe pervaz. Părea îmbrăcată într-un halat subţire sau cu un şal aruncat pe umeri. De data asta nu mai putea fi vorba că se înşală. Tresări de-a binelea cînd îşi dădu seama că e Esta şi că mama lui e înăuntru, împreună cu dînsa. Ce putuse oare să facă, pentru a fi silită să se ascundă în felul acesta după ce se întorsese? Nu cumva soţul ei, bărbatul cu care fugise, o părăsise?

Fu cuprins de o curiozitate atît de arzătoare, încît se hotărî să aştepte acolo pînă cînd va ieşi maică-sa, apoi să se ducă şi s-o vadă pe Esta. Voia atît de mult să stea de vorbă cu ea, să se lămurească odată cu privire la taina asta! Aşteptă, deci, gîndindu-se la marea afecţiune pe care o avusese întotdeauna pentru Esta şi la faptul atît de ciudat că ea se ascunde într-un asemenea loc, învăluită de atîta mister.

După vreun ceas, mama lui ieşi, cu coşul gol, fără îndoială, deoarece îl ducea prea uşor în mînă. Ca şi la început, privi cu multă atenţie în jurul ei, cu aceeaşi expresie resemnată şi totuşi plină de îngrijorare pe care o avea în ultimele zile — un amestec de încredere şi îndoială chinuitoare.

Clyde o urmări cu privirea în timp ce se îndrepta spre sud, pe strada Beaudry, înspre misiune. Cînd o pierdu din ochi, se întoarse şi intră în clădire. Înăuntru, după cum bănuise, se pomeni în faţa unui şir de camere mobilate, unele dintre ele avînd pe uşă cîte o tăbliţă ce indica numele locatarilor. Cum ştia că odaia ocupată de Esta se află în faţă, se îndreptă într-acolo şi bătu la uşă. Dinăuntru se auziră paşi uşori şi, după o mică întîrziere, ce putea să denote oarecare pregătiri rapide, uşa se deschise puţin, şi Esta scoase capul afară, mai întîi curioasă, apoi surprinsă şi încurcată, iar la urmă cu un mic ţipăt înăbuşit. Căci, de îndată ce surprinderea şi ezitările ei se spulberară, îşi dădu seama că îl are în faţă pe Clyde. Fără să mai stea pe gînduri, deschise larg uşa.

— Clyde! exclamă ea. Cum de m-ai găsit? Tocmai mă gîndeam la tine!

Clyde o cuprinse numaidecît în braţe şi o sărută. În acelaşi timp îşi dădu seama, cu oarecare nemulţumire şi dezaprobare, că Esta se schimbase destul de mult. Arăta mai slabă, mai palidă, ochii parcă i se înfundaseră adînc în orbite şi nu era deloc mai bine îmbrăcată decît atunci cînd o văzuse ultima oară. Părea ner-

voasă şi deprimată. Unul din primele gînduri care îi trecură prin minte fu : „Unde e bărbatul ei ? De ce nu e şi el aici ? Ce se întîmpla cu el ?" După ce îşi roti privirile în jur, se uită din nou la ea şi observă că pe figura Estei plutea o umbră de stînjenire şi nesiguranţă, amestecate cu oarecare bucurie de a-l revedea. Gura îi rămăsese întredeschisă, încercînd parcă să surîdă şi să-l întîmpine cu căldură, dar ochii arătau că e frămîntată de ceva.

— Nu mă aşteptam să te văd aici, adăugă ea repede în clipa cînd o lăsă din braţe. N-ai văzut-o pe... Dar se opri, dîndu-şi seama că e gata să dezvăluie o taină pe care, desigur, nu voia să i-o împărtăşească.

— Ba da, am văzut-o pe mămica, răspunse el. Aşa am aflat unde stai. Am văzut-o ieşind adineauri de aici, iar pe tine te-am zărit la fereastră. (Nu voia să-i mărturisească faptul că o supraveghease pe mama lui timp de un ceas.) Dar cînd te-ai întors ? continuă el. Nemaipomenit ! Să nu ne dai nici un semn de viaţă ! Eşti grozavă ! Pleci, nu te mai vedem luni de zile, şi nu scrii un cuvinţel măcar nici unuia dintre noi ! Oricum, mie ai fi putut să-mi scrii două rînduri... Ne înţelegeam doar destul de bine amîndoi, nu-i aşa ?

Avea o privire ironică, poruncitoare, curioasă. Sora lui începea să bată în retragere — era limpede că pregetă şi nu ştie ce să gîndească sau ce să spună.

— Nu ştiam cine putea să fie, răspunse ea. Nu vine nimeni aici. Dar, Clyde, ce bine arăţi, zău aşa ! Ce haine frumoase ai acum ! Te-ai făcut mai mare. Mi-a spus mama că lucrezi la „Green-Davidson".

Îl privi cu admiraţie, iar Clyde fu măgulit de impresia făcută asupra ei. Dar nu-şi putea muta gîndul de la starea în care o găsea. Nu-şi putea lua ochii de la faţa, de la ochii ei, de la trupul slăbit şi totuşi îngroşat. Şi în timp ce-i privea talia şi faţa suptă, îşi dădu perfect de bine seama de tot ce se petrecea. Esta era pe cale de a avea un copil. Aşa că îşi puse din nou întrebarea : unde e soţul ei, adică, în orice caz, bărbatul cu care fugise ? În biletelul lăsat la plecare, cel puţin aşa îi spusese mama, anunţa că are de gînd să se mărite. Acum însă el îşi dădea limpede seama că Esta nu e căsătorită. Era părăsită, singură, în camera asta sărăcăcioasă ! Clyde vedea, simţea, înţelegea toate acestea.

Prin minte îi trecu deodată gîndul că ceea ce vedea acum era tipic pentru tot ce se petrece în familia lor. Iată-l pe el făcîndu-şi drum în viaţă şi încercînd să ajungă cineva, să răzbată în lume şi să trăiască bine. Acum, iat-o şi pe Esta, după prima ei încercare de a-şi crea o soartă mai bună, ajunsă la un asemenea deznodămînt !...

— De cînd te-ai întors, Esta? întrebă el într-o doară, nemaiştiind ce să spună, deoarece acum, cînd ea se afla aici şi era aşa cum era, începu să întrevadă cheltuieli, necazuri şi mizerie.

Aproape îi părea rău că se lăsase învins de curiozitate. De ce a trebuit să se amestece? Rezultatul nu putea fi decît unul, acela că trebuie să-şi ajute sora.

— Nu demult, Clyde. Cam de o lună cred. Nu mai mult de o lună, în orice caz.

— Mi-am închipuit. Te-am văzut cam cu o lună în urmă pe strada 11, aproape de strada Baltimore, nu-i aşa? Sînt sigur că te-am văzut, adăugă el cu mai puţină voioşie, schimbare ce nu-i scăpă Estei, care dădu afirmativ din cap. Mi-am dat seama că erai tu. I-am spus mamei imediat, dar dumneaei se prefăcea, zicea că m-am înşelat. Totuşi, nu s-a arătat surprinsă, aşa cum m-aş fi aşteptat eu. Acum ştiu de ce. S-a purtat ca şi cum mi-ar fi dat a înţelege că nu vrea să-i vorbesc despre asta. Însă eu ştiam că nu mă înşelasem.

O privi într-un chip bizar, foarte mîndru de isteţimea de care dăduse dovadă în toată povestea asta. Apoi făcu o pauză, neştiind ce să mai facă şi întrebîndu-se dacă ceea ce spusese avea vreun sens sau vreo însemnătate. Oricum, pentru sora lui nu putea fi de nici un ajutor.

Esta, neştiind cum să treacă peste starea în care se găsea, sau cum să i-o mărturisească, se arăta la fel de încurcată. Trebuia, totuşi, să facă ceva. Clyde putea să vadă şi singur că situaţia ei nu era dintre cele mai lăudabile. Abia mai putea suporta privirile lui întrebătoare. Şi, mai mult pentru a se dezvinovăţi pe sine decît pe maică-sa, observă în cele din urmă:

— Biata mămica... Nu trebuie s-o judeci prea aspru, Clyde. Nu ştie ce să facă, zău! E numai vina mea, bineînţeles. Dacă n-aş fi fugit de acasă, nu i-aş fi pricinuit tot necazul ăsta... E întotdeauna aşa de la locul ei şi are de fiecare dată parte de atîtea necazuri!

Se întoarse brusc cu spatele la el; umerii începură să-i tremure, şi pieptul să i se umfle şi să se dezumfle repede! Îşi acoperi faţa cu mîinile şi-şi plecă fruntea în jos, iar atunci Clyde pricepu că plînge în tăcere.

— Ei, lasă acum, surioară! exclamă Clyde apropiindu-se de dînsa, şi în clipa aceea compătimind-o din tot sufletul. Ce s-a întîmplat? De ce plîngi? Bărbatul cu care ai plecat nu s-a căsătorit cu tine?

Esta clătină din cap şi suspină şi mai tare. În acelaşi moment Clyde înţelese semnificaţia reală — psihologică, socială şi biolo-

gica — a stării surorii sale. Era la mare strîmtoare — însărcinată, fără bani şi fără soţ. Iată pentru ce căutase mama lui o cameră! Iată pentru ce încercase să împrumute de la el o sută de dolari! Îi era ruşine de Esta şi de starea ei. Îi era ruşine nu numai de ceea ce vor gîndi străinii, dar şi de ceea ce ar putea gîndi el, Clyde, şi Julia, şi Frank chiar — ruşine de efectul pe care l-ar putea produce asupra lor starea Estei — pentru că, în ochii lumii, toate astea apar ca lucruri condamnabile, imorale. Iată deci pricina pentru care încercase să ascundă faptul, îndrugînd verzi şi uscate — treabă cu totul neaşteptată şi pentru ea greu de realizat, fără îndoială. Dar, datorită ghinionului, nu reuşise s-o facă prea bine.

Clyde se simţea din nou stingherit şi încurcat, nu numai din pricina stării surorii lui şi a urmărilor pe care putea să le aibă această stare pentru el şi pentru ceilalţi membri ai familiei, dar şi din pricina felului stîngaci şi oarecum imoral cum procedase mamă-sa şi care putea fi luat drept o înşelătorie. Dacă e adevărat cu nu-l înşelase cu bună-ştiinţă, în orice caz se ferise să-i răspundă la întrebări, deşi ştiuse tot timpul că Esta e aici, în oraş. Totuşi, nu se simţea înclinat să o condamne pentru asta, nu, departe de aşa ceva! Pentru că, într-un caz ca acela de faţă, o înşelătorie trebuia folosită, fără îndoială, chiar atunci cînd era vorba de o persoană atît de pioasă şi de cinstită ca mama lui. Aşa, cel puţin, vedea el lucrurile. Lumea nu trebuia să afle nimic. Clyde ar face tot ce i-ar sta în putinţă pentru ca lumea să nu afle nimic despre cele ce i s-au întîmplat surorii lui. Ce ar spune lumea? Ce ar spune atunci lumea despre ea şi despre el? Oare starea generală a familiei lor nu era şi aşa destul de umilă? Iată-l, aşadar, stînd încurcat, cu privirile aţintite în gol, în timp ce sora lui plîngea. Iar Esta, dîndu-şi seama că el e încurcat şi ruşinat din pricina ei, plîngea acum şi mai tare.

— De, stăm prost, prost de tot... spuse într-un tîrziu Clyde, tulburat, dar nu fără oarecare simpatie. Totuşi, n-ai fi fugit cu el dacă nu l-ai fi iubit, nu-i aşa? (Se gîndea la el însuşi şi la Hortense Briggs.) Îmi pare rău pentru tine, Ess, crede-mă, dar acum nu mai poţi repara nimic dacă plîngi, nu-i aşa? Lasă, mai sînt şi alţi bărbaţi pe lume! Şi totul o să se sfîrşească cu bine, crede-mă.

— Ştiu, oftă Esta, dar am fost atît de proastă... şi am dus-o atît de greu! Iar acum am căzut ca o pacoste pe capul mamei şi al vostru! Se înecă şi tăcu o clipă. A plecat şi m-a lăsat singură într-un hotel din Pittsburg, fără nici un ban, adăugă ea. Dacă n-ar fi fost mămica, nu ştiu ce m-aş fi făcut! Ea mi-a trimis o sută de dolari cînd i-am scris. Am lucrat cîtva timp într-un restaurant... cît am putut. Nu voiam să scriu acasă şi să spun că m-a părăsit...

îmi era ruşine. Dar, pînă la urmă, cînd am început să mă simt din ce în ce mai rău, n-am mai ştiut ce să fac şi am scris.

Începu să plîngă din nou, iar Clyde, dîndu-şi seama de tot ceea ce făcuse şi încercase să facă mama lui pentru a o ajuta, începu s-o compătimească acum tot atît de mult cît o compătimea pe Esta, poate chiar mai mult, deoarece Esta o avea pe mama ei, care se îngrijea de dînsa, în timp ce mama lor nu avea aproape pe nimeni.

— Nu pot încă să lucrez... va mai trece o bucată de timp pînă cînd voi fi iar în stare să fac ceva,continuă ea. Iar mama nu vrea să mă întorc acasă acum, pentru că nu vrea ca Julia, sau Frank, sau tu să aflaţi. Şi cred că are dreptate. Da, bineînţeles. Şi după cum eu n-am nici de unele, tot aşa n-are nici ea. Iar cîteodată mă simt atît de singură aici... Ochii i se umplură de lacrimi şi începu să sughită din nou. Ah, şi ce proastă am fost !

O clipă, Clyde fu cît pe-aci să izbucnească şi el în plîns. Pentru că viaţa e aşa de ciudată, aşa de aspră uneori ! Dacă n-ar fi decît felul cum se purtase cu el în toţi aceşti ani. Pînă mai deunăzi nu avusese nimic şi voia totdeauna să fugă de acasă. Esta însă făcuse acest pas, şi iată ce i se întîmplase ! O revedea parcă, stînd la mica orgă de stradă a tatălui său, între zidurile înalte ale marilor clădiri din acel cartier comercial, cîntînd şi părînd atît de nevinovată şi cuminte. Doamne, ce cruntă e viaţa ! În ce lume aspră trăim ! Cît de ciudat se urzesc lucrurile !

O mai privi o dată, cercetă apoi încăperea de jur împrejur şi, în cele din urmă, asigurînd-o că nu va fi lăsată singură şi că el va reveni, dar cu condiţia să nu-i spună mamei lor că a fost pe acolo, şi, dacă are nevoie de ceva, să apeleze la el, deşi nu cîştigă chiar atît de mult, plecă. În timp ce se îndrepta spre hotel, unde urma să-şi reia lucrul, se gîndea într-una ce ghinion îi păscuse pe toţi, regretînd amarnic că a urmărit-o pe maică-sa, deoarece, altfel, poate că nici n-ar fi ştiut nimic. Dar chiar aşa, pînă la urmă tot s-ar fi aflat. Mama lui n-ar fi putut să tăinuiască la infinit. Poate că azi-mîine, i-ar mai fi cerut şi niscaiva bani. Dar ce porc-de-cîine a fost şi bărbatul acela, să plece aşa şi s-o lase pe sora lui într-un oraş mare şi străin fără o leţcaie ! Şi punîndu-şi astfel de întrebări, se gîndea la fata care fusese părăsită la „Green-Davidson" acum cîteva luni, cu o notă de plată neachitată. Cît de comică i se păruse atunci, lui, ca şi celorlalţi băieţi, acea întîmplare, învăluită în atmosfera aventurilor sexuale !

De data asta, însă, era vorba de propria lui soră. Un bărbat se purtase atît de josnic cu sora lui ! Şi, totuşi, oricît s-ar fi străduit, nu putea ajunge la concluzia că lucrurile acestea sînt chiar

atît de îngrozitoare, aşa cum i se păruseră atunci cînd o văzuse plîngînd în camera ei. Acum, în jurul lui vedea oraşul strălucitor şi mare, cu furnicarul mulţimii şi cu freamătul vieţii, precum şi hotelul animat în care lucra. Nu, nu era chiar aşa de rău. Pe lîngă astea, mai erau şi povestea lui de dragoste, Hortense, distracţiile. Trebuie să existe o ieşire şi pentru Esta. O să se facă bine din nou, şi totul va intra în normal. Se simţea însă nu ştiu cum la gîndul că face parte dintr-o familie veşnic săracă şi atît de puţin luată în seamă, încît era cu putinţă să îndure asemenea lucruri, ca şi fel de fel de alte înjosiri — predicile în stradă, imposibilitatea de a plăti uneori chiria, faptul că tatăl său vindea covoare şi ceasornice pe stradă pentru a putea trăi şi, în sfîrşit, fuga Estei şi deznodămîntul acesta ! Halal de-aşa familie !

CAPITOLUL 14

Această întîmplare îl determină pe Clyde să înceapă a medita mai profund decît oricînd asupra problemei sexuale, într-un mod care, fireşte, era departe de a fi ortodox. Pentru că, deşi îl condamna pe amantul surorii sale fiindcă o abandonase cu o lipsă totală de scrupule, nu era dispus s-o socotească pe Esta cu desăvîrşire nevinovată. La urma urmei, Esta fugise cu el. După cum aflase acum chiar din gura ei, cu un an mai înainte omul stătuse în oraş timp de o săptămînă, astfel că legătura lor începuse încă de atunci. În anul următor, el revenise pentru două săptămîni, şi Esta fusese aceea care îl căutase, ori cel puţin aşa bănuia Clyde. Astfel încît, dat fiind interesul pe care el însuşi îl manifesta faţă de Hortense Briggs şi ţinînd seama de stările lui sufleteşti în legătură cu asta, nu el era cel indicat să spună că relaţiile dintre sexe ar fi condamnabile prin ele însele.

Căci, după cum judeca acum, dificultatea nu stătea în faptul în sine, luat ca atare, ci în consecinţele pe care le-ar putea avea pentru cei nesocotiţi sau ignoranţi. Dacă Esta, bunăoară, l-ar fi cunoscut mai bine pe bărbatul care o interesa, dacă ar fi ştiut mai multe despre ceea ce înseamnă o astfel de legătură, nu s-ar fi găsit în situaţia dramatică de acum. Fără îndoială că fete ca Hortense Briggs, Greta sau Louise nu s-ar fi lăsat niciodată să ajungă într-o situaţie ca aceea în care se găseşte Esta. Sau ar fi făcut-o ? Dar ele sînt prea deştepte ca să facă aşa ceva. Oricum, îşi spuse Clyde, spre deosebire de ele, cel puţin de data asta, sora lui suferea. După părerea sa, Esta ar fi trebuit să dea dovadă de mai multă dibă-

cie. Şi astfel, treptat, atitudinea lui faţă de ea se înăspri într-o oarecare măsură, deşi sentimentul ce i-l nutrea nu era unul de indiferenţă.

Singura înrîurire care-l afecta, îl tulbura şi-l transforma acum era pasiunea pentru Hortense Briggs, şi o înrîurire mai tulburătoare nici nu s-ar putea imagina la un tînăr de anii şi temperamentul lui. După primele întîlniri cu ea, Hortense i se păru întruchiparea perfectă a tot ceea ce dorise mai înainte să găsească într-o fată. Era atît de vioaie, atît de zglobie, atît de fermecătoare şi atît de drăgălaşă! I se părea că în ochii ei vede totdeauna un fel de flacără jucăuşă. Avea un fel al ei fermecător de a-şi ţuguia buzele, în timp ce privea drept înainte, cu nepăsare, ca şi cum nu s-ar fi gîndit cîtuşi de puţin la el, ceea ce exercita asupra lui o acţiune asemănătoare cu a unui pîrjol şi a unui îngheţ. Purtările Hortensei îl făceau uneori aproape să leşine, să fie cuprins de ameţeli şi-i aprindeau în vine jerbe subţiri şi şerpuitoare de foc, care-l ardeau într-un chip îngrozitor, totul nefiind de fapt decît o patimă conştientă, mistuitoare, o obsesie chinuitoare, dar greu de potolit, deoarece nu îndrăznea să ajungă decît pînă la îmbrăţişări şi sărutări din pricina rezervei şi a respectului ce i le arăta şi care, în realitate, pe Hortense o indignau la culme, chiar şi atunci cînd le descoperea la tinerii cărora ea însăşi căuta să li le inspire. Tipul de băiat care îi plăcea cu adevărat şi după care alerga mereu era cel ce s-ar fi arătat gata să treacă peste toate aerele ei de falsă candoare şi falsă superioritate, forţînd-o, chiar împotriva ei înseşi, să-i cedeze.

Adevărul este că Hortense oscila veşnic între simpatie şi antipatie faţă de Clyde. Iar rezultatul era că el se îndoia veşnic de poziţia lui faţă de dînsa, stare gustată de Hortense din plin, dar căreia se ferea să-i dea proporţii prea mari, de teamă ca nu cumva s-o părăsească de tot. După cîte o serată, o masă sau un teatru, la care îi îngăduia s-o conducă şi în timpul cărora el dădea dovadă de un tact deosebit — fiind destul de rezervat — ştia să devină, prin purtările ei, atît de provocatoare şi de ademenitoare, încît ar fi putut să-l dezarmeze chiar şi pe cel mai ambiţios dintre îndrăgostiţi. Asta, pînă cînd întîlnirea se apropia de sfîrşit, şi atunci, pe neaşteptate, în faţa casei sale, sau în faţa camerei ori a casei vreunei fete la care rămînea peste noapte, se întorcea şi, fără nici un motiv, căuta să se descotorosească de el cu o simplă strîngere de mînă, sau cu o îmbrăţişare ori sărutare fugară. Iar dacă, în astfel de ocazii, Clyde se dovedea atît de nătîng şi încerca să obţină cu forţa favorurile rîvnite, Hortense se zburlea ca o pisică înfuriată, se smulgea de lîngă el, manifestînd, pentru moment, o re-

zistenţă feroce, pe care cu greu şi-ar fi putut-o explica chiar ei înseşi. După cît se părea, principala explicaţie a refuzului trebuia căutată în faptul că nu admitea nici un fel de constrîngere. În felul acesta, datorită pasiunii lui şi avansurilor ei anemice, precum şi temerii de a nu o pierde, Clyde era nevoit să se despartă şi să plece, de obicei într-o stare sufletească mohorîtă şi deznădăjduită.

Atracţia exercitată asupra lui era însă aşa de puternică, încît nu putea să rămînă prea multă vreme departe de ea şi începea să frecventeze locurile unde spera s-o întîlnească. Trebuie spus, deci, că, în cursul celor mai multe dintre aceste zile şi în ciuda loviturii de teatru produse de reapariţia Estei, Clyde trăia într-un vis ameţitor, dulce şi senzual, în centrul căruia se afla Hortense. Ah, de-ar sosi odată clipa cînd ea va începe să-l iubească într-adevăr! Noaptea, culcat în patul său, acasă, se gîndea la ea, la chipul, la expresia gurii şi a ochilor, la silueta ei, la mişcările corpului atunci cînd mergea sau dansa, şi imaginea ei îi juca în permanenţă în faţa ochilor, ca pe un ecran. În visele sale o vedea culcată alături, drăgăstoasă, lipindu-se de el, iar el îi ţinea în braţe trupul fermecător... şi după aceea, în momentul culminant, cînd se părea că e gata să-i cedeze în întregime, se trezea şi vedea că a dispărut, că totul n-a fost decît o iluzie.

Totuşi, apăreau şi unele împrejurări pline de făgăduinţe. În primul rînd, Hortense se trăgea, ca şi el, dintr-o familie săracă, fiind fiica unui mecanic, care, împreună cu soţia lui, de-abia izbutise pînă atunci să facă faţă nevoilor elementare ale existenţei. Pe cînd era mică nu avusese parte decît de fleacurile şi nimicurile pe care reuşea să şi le procure din propria-i isteţime. Iar situaţia ei socială fusese pînă de curînd atît de umilă, încît nu putuse înfiripa legături cu băieţi de o condiţie mai bună decît aceea a fiilor de măcelari şi brutari, băieţandri sau tineri de prin vecinătatea casei lor, abia intraţi în vreo slujbă şi destul de vulgari. Dar, încă de timpuriu, îşi dăduse seama că poate şi trebuie să-şi folosească frumuseţea şi farmecul ca pe un fel de capital şi în vederea obţinerii dobînzii, lucru pe care îl şi făcuse, de altfel. Mulţi dintre aceşti băieţandri ajunseseră pînă acolo încît recurgeau la furturi spre a face rost de bani ca s-o distreze.

Atingînd vîrsta cînd putea să muncească şi intrînd în legătură cu tipul de băiat şi bărbat care o interesa, începu să-şi dea seama că de aici încolo putea obţine, fără să cedeze prea mult, dar procedînd cu isteţime, cadouri mai interesante decît cele pe care le primise pînă atunci. Era însă atît de senzuală şi ahtiată după desfătări, încît nu se simţea totdeauna dispusă să despartă profi-

turile de plăceri. Dimpotrivă, adesea o tulbura dorinţa de a se îndrăgosti de cei de pe urma cărora ar fi putut să se aleagă cu ceva, şi, invers, să nu se îndatoreze cu nimic faţă de cei pe care ştia că nu i-ar fi putut simpatiza.

Cum la Clyde ţinea prea puţin, nu putea rezista dorinţei de a-l exploata. Îi plăcea faptul că-i cumpăra orice fleac părea c-o interesează — o poşetă, un fular, un portmoneu, o pereche de mănuşi — într-un cuvînt, tot ce-ar fi putut cere sau primi fără să se oblige prea mult faţă de el. Şi totuşi, abilă şi şireată cum era, îşi dădu seama de la început că, dacă n-o să-i cedeze mai curînd sau mai tîrziu, dacă n-o să-i ofere într-o bună zi răsplata precisă pe care ştia că o rîvneşte, nu va putea să-l păstreze la infinit.

Gîndul care o preocupa mai mult decît orice era acela că, întrucît Clyde părea atît de dispus să-şi cheltuiască banii cu ea, ar putea obţine de la el, cu uşurinţă, unele lucruri foarte costisitoare — poate o rochie drăguţă şi destul de scumpă, o pălărie, sau chiar o haină de blană, ca acelea expuse în vitrine sau purtate foarte mult în oraş, pentru a nu mai vorbi de nişte cercei de aur sau un ceas de mînă, lucruri la care îi rămîneau ochii ori de cîte ori trecea prin faţa diferitelor vitrine.

Într-o zi, pe la ora prînzului — la puţin timp după ce Clyde o descoperise pe sora lui — Hortense se plimba pe strada Baltimore, aproape de intersecţia cu strada 15, partea din oraş unde se află cele mai elegante magazine, însoţită de Doris Trine, o altă vînzătoare în acelaşi magazin şi de la secţia unde lucra ea. În vitrina uneia dintre blănăriile mai mici şi mai ieftine din acea parte a oraşului văzu o jachetă de blană de castor, care, potrivindu-se de minune cu talia, tenul şi ţinuta ei, ar fi fost exact ceea ce trebuia pentru a-şi consolida garderoba personală, extrem de redusă. Nu era o haină cine ştie cît de scumpă — să tot fi costat o sută de dolari — dar era croită într-un stil atît de original, încît Hortense nu se putu împiedica să-şi spună că, o dată îmbrăcată cu ea, farmecul ei fizic ar înregistra succese mai mari decît oricînd.

Sub îndemnul acestui gînd, se opri şi exclamă :

— Ah, spune drept, Doris, ai mai văzut vreo haină atît de frumoasă, atît de şic ca asta ? Ia priveşte la mîneci, Doris ! Şi îşi strînse cu putere prietena de braţ. Uită-te la guler ! Dar căptuşeala ! Şi ce buzunare ! Ce zici, ai ? De-atîta admiraţie şi încîntare, pur şi simplu tremura. N-am destule cuvinte s-o laud... E tocmai haina la care visez de nu ştiu cît timp... Ah, drăguţă mai e ! exclamă apoi, gîndindu-se în acelaşi timp atît la propriile sale gesturi în faţa vitrinei şi la efectul produs de ele asupra trecătorilor, cît şi la haina din faţa ei. Ah, de-aş putea-o lua !

Bătu din palme în semn de admirație, în timp ce Isidor Rubenstein, fiul cel mai mare al blănarului, care se afla aproape, într-un colț de unde nu putea fi văzut, observă gestul și entuziasmul fetei și-și făcu socoteala pe loc că, în cazul cînd va intra să întrebe de preț, îi va cere cu douăzeci și cinci sau cincizeci de dolari mai mult. Firma o oferea la prețul de o sută de dolari. „Aha! Aha!" făcu el. Cum era însă o fire senzuală și întrucîtva romantică, se gîndi, într-un mod destul de precis, și la valoarea pe care această haină ar putea să o reprezinte din punct de vedere sentimental, ca să zicem așa. Oare sărăcia și vanitatea acestei fetișcane drăguțe erau îndeajuns de mari pentru a o face să-i cedeze în schimbul acestei haine?

Hortense însă, după ce contemplă cu nesaț blana, atît cît îi îngăduia repaosul de la amiază, își văzu de drum, continuînd să viseze la haină și să-și hrănească vanitatea înflăcărată cu gîndul că, înveșmîntată în ea, ar deveni o fată de-a dreptul cuceritoare. Nu intrase să întrebe de preț. În consecință, a doua zi, neputînd rezista ispitei de a o vedea din nou, se întoarse, de astă dată singură, deși își dădea seama că nu și-o poate cumpăra cu banii săi proprii. Dar problema procurării hainei, în cazul cînd nu ar fi prea scumpă, începu s-o preocupe, deocamdată într-o formă vagă, încercînd să se întrebe care anume dintre cunoscuții ei i-ar putea-o cumpăra. În clipa aceea nu-i veni în minte nici unul. Văzînd însă haina din nou și zărindu-l pe domnul Rubenstein-junior, care o privea din interiorul magazinului cu multă bunăvoință și încurajare, își luă în cele din urmă inima în dinți și intră.

— Îți place blana, nu-i așa? întrebă cu glas mieros Rubenstein, în timp ce Hortense intra pe ușă. Asta arată că ai gust, da, da! E una dintre hăinuțele cele mai șic pe care le-am avut vreodată în magazin. O splendoare! Și ce bine ar prinde-o pe o fată frumoasă ca dumneata! O scoase din vitrină și i-o arătă. Te-am văzut cum te uitai ieri la ea...

Ochii îi scăpărară, aprinși de o lacomă admirație. Observînd aceasta și dîndu-și seama că o atitudine distantă, și totuși nu lipsită complet de prietenie, i-ar asigura mai multă considerație și curtenie din partea lui decît o atitudine mai intimă, Hortense se mărgini să spună:

— Da?

— Serios! Cînd te-am văzut, mi-am spus imediat: „Uite o fată care știe într-adevăr să aprecieze o haină șic atunci cînd are ocazia să o vadă!"

Complimentul își făcu numaidecît efectul, în ciuda voinței ei de a se ține tare.

— Ia te uită ! Observă aici ! continuă domnul Rubenstein, întorcînd blana și pe o parte, și pe alta în fața ei. Unde mai găsești astăzi așa ceva în Kansas City ? Uită-te la căptușeala asta de mătase — mătase de Mallinson, originală — și la buzunarele astea oblice ! D-apoi nasturii ! Crezi că astea nu contează ? Nu se găsește una la fel în Kansas City, crede-mă ! Și nici n-o să se găsească vreodată ! Croiala e a noastră, și nu avem obiceiul să repetăm modelele. Ca să servim cît mai bine clienții. Ia vino-ncoace ! (O conduse spre o oglindă triplă din fund.) Pentru o haină ca asta e nevoie de o persoană potrivită, ca să obții cel mai bun efect ! Dă-mi voie s-o probez pe dumneata.

Avantajată de lumina artificială a becurilor, Hortense constată că e într-adevăr seducătoare în această blană. Își dădu capul pe spate, se răsuci, se întoarse și-și îngropă în blană o ureche, în timp ce domnul Rubenstein stătea alături, privind-o cu admirație și gata să-și frece mîinile de bucurie.

— Ei ? ! continuă el. Nu e rău, ce zici ? Nu ți-am spus că este exact ce-ți trebuie dumitale ? E o raritate, un chilipir ! N-o să mai găsești o haină ca asta în tot orașul ! Dacă ai să mai găsești una, sînt gata să ți-o fac pe asta cadou !

Se apropie foarte mult de ea, întinzîndu-și în aer mîinile grăsulii, cu palmele răsucite în sus.

— De, n-aș putea spune că nu mă prinde... zise Hortense, dorind din tot sufletul ei plin de vanitate să o aibă. Totuși, nu am posibilitatea să cumpăr o haină ca asta...

Mai făcu vreo cîteva grații, se mai răsuci în fața oglinzii, uitînd cu totul de negustor, precum și de efectul pe care interesul ei pentru haină putea să-l aibă asupra prețului. Apoi întrebă :

— Cît face ?

— Păi, e o haină de două sute de dolari, începu domnul Rubenstein cu viclenie. Observînd însă o umbră de dezamăgire fluturînd pe chipul Hortensei, adăugă repede : Ți se pare o groază de bani, dar, bineînțeles, noi nu cerem atîta. Prețul nostru e o sută cincizeci. Dar dacă haina asta ar vinde-o Jarek, atît ai plăti pe ea, ba poate și mai mult. Aici, însă, nu-i un vad prea bun și nu avem de plătit o chirie prea mare. Crede-mă, însă, că face două sute de dolari în cap, nici o centimă mai puțin !

— Cereți un preț extraordinar, aș spune formidabil ! exclamă Hortense cu mîhnire, dînd să dezbrace haina. Avea senzația că vieții i se răpește aproape tot ceea ce o putea face vrednică de trăit.

La „Bigs și Becks" am văzut o grămadă de haine trei sferturi și mantouri de nurci și castor la prețul ăsta, și unde mai pui că toate sînt drăguțe, după ultima modă!

— Se poate, se poate... dar nu sînt ca blana asta! insistă domnul Rubenstein cu încăpățînare. Mai uită-te numai o dată, te rog. Privește gulerul. Vrei să spui că poți găsi o haină ca asta dincolo? Dacă găsești, sînt gata să cumpăr haina pentru dumneata și să ți-o revînd cu o sută de dolari! Crede-mă, e o haină cu totul specială. E copiată după una dintre cele mai elegante blănuri care s-au purtat la New York înainte de deschiderea sezonului. E distinsă. Nu mai găsești nicăieri una la fel!

— Pentru mine, oricum, o sută cincizeci de dolari e peste puterile mele... declară Hortense cu amărăciune, punîndu-și vechea sa jachetă de stofă subțire, cu guler și manșete de blană, și îndreptîndu-se spre ieșire.

— Stai puțin! Îți place haina? întrebă domnul Rubenstein cu subînțeles, după ce ajunse la concluzia că și o sută de dolari ar fi fost prea mult pentru punga ei, afară de cazul cînd suma n-ar fi fost completată de vreun bărbat. E o haină care face două sute de dolari. Asta e adevărul adevărat! Prețul nostru obișnuit este de o sută douăzeci și cinci de dolari, foarte bine, am s-o las și la atît, pentru că văd că ții foarte mult la ea. E ca și cum ai fi găsit-o în drum. O fată cu atîta vino-încoace ca dumneata poate găsi oricînd zeci de tineri bucuroși să-i cumpere haina asta și să i-o dăruiască. Eu, unul, aș face-o dacă aș ști că te-ai purta drăguț cu mine...

Surîse cu viclenie, iar Hortense, ghicind unde vrea să bată și negăsind propunerea pe placul ei, deoarece venea de la un om ca el, se trase ușor înapoi. În același timp, n-ar fi putut spune că-i displăcea cu totul complimentul. Dar nu ajunsese încă pînă acolo încît să admită că ar putea permite primului venit să-i ofere ceva. Nu, hotărît, nu! Trebuia să fie cineva la care ea să țină, sau cel puțin, cineva care să fi devenit sclavul ei.

Și, în timp ce vorbea domnul Rubenstein, cît și după aceea, gîndurile ei începură să treacă în revistă diferiții indivizi, favoriții ei, pe care, datorită farmecului ce-l exercita asupra lor, îi putea face să-i cumpere această haină. Charlie Wilkens, de pildă, cel de la tutungeria „Orphia", cu siguranță întru totul devotat ei, dar în felul lui, adică într-un fel care nu prea lăsa să se vadă că ar fi în stare să facă un asemenea sacrificiu pentru ea fără să nu ceară destul de mult în schimb.

Era apoi Robert Kain, un alt tînăr — foarte înalt, foarte vesel și foarte ambițios în ceea ce privește persoana ei — angajat

la una dintre sucursalele Societății locale de Electricitate, dar el nu cîștiga prea mult, nu era decît un simplu funcționar la registratură. În plus, era din cale-afară de econom, vorbea veșnic despre viitorul lui.

Mai era, iarăși, Bert Gettler, tînărul care o însoțise la dans în seara cînd o cunoscuse Clyde, dar el nu era decît un dansator zăpăcit, pe care nu te puteai bizui într-o împrejurare ca asta. Un biet vînzător de pantofi — probabil douăzeci de dolari pe săptămînă — și se arăta foarte grijuliu cu bănuții lui.

Iată însă că mai era și Clyde Griffiths, personajul ce părea că are cu adevărat bani și e dispus să-i cheltuiască generos cu ea. Gîndurile îi fugiră, în clipa aceea, cu iuțeala fulgerului, de la unul la altul, oprindu-se la el. Dar, se întrebă Hortense, putea oare să-l facă așa, netam-nesam, să-i ofere un cadou atît de costisitor? Nu fusese niciodată prea drăguță cu el, de cele mai multe ori îl tratase chiar cu indiferență. În cnosecință, nu putea fi deloc sigură în privința lui. Totuși, în timp ce stătea acolo, cîntărind mereu prețul și frumusețea hainei, gîndul la Clyde îi stăruia în minte fără încetare. În tot acest timp, domnul Rubenstein stătea și o privea, ghicind cu destulă exactitate, întrucît era obișnuit, natura problemei care o frămînta pe fată.

— Ei, fetițo, observă el în cele din urmă, văd că ți-ar plăcea să ai haina asta. Foarte bine, și mie mi-ar plăcea s-o ai! Acum să-ți spun ce pot face eu — ăsta e ultimul meu cuvînt — și e un lucru pe care nu l-aș face pentru nimeni, pentru absolut nimeni în orașul ăsta! Adă-mi o sută cincisprezece dolari cînd vrei, în una din zilele următoare — luni, miercuri sau vineri — și, dacă haina mai este aici, am să ți-o dau. Uite, am să fac și mai mult pentru dumneata: am să ți-o pun deoparte. Ei, ce zici? pînă miercuri sau vineri. Cred că nimeni n-ar putea face mai mult pentru dumneata, ce zici?

Zîmbi fără noimă, ridică din umeri și se umflă în pene, ca și cum i-ar fi făcut într-adevăr un mare hatîr. Iar Hortense, în timp ce ieșea, își spunea că dacă... dacă ar reuși să cumpere haina aceea cu o sută cincisprezece dolari, ar face o afecere strașnică! Și fără îndoială că ar fi, după aceea, fata cea mai elegantă din întregul Kansas City! Ah! numai de-ar putea să facă rost, într-un fel ori altul, de cei o sută cincisprezece dolari pînă miercurea sau pînă vinerea următoare!

După cum o ştia Hortense prea bine, Clyde aştepta din partea ei cu tot mai multă pasiune acea supremă manifestare de dragoste lui niciodată îngăduită, dar aflată oricînd la dispoziţia altor doi bărbaţi, care se bucurau de ea din plin. Din pricina asta, ori de cîte ori se întîlneau, el insista să afle cît de mare este afecţiunea ce i-o poartă. Cum era cu putinţă, dacă ţinea cît de cît la el, să-i refuze ba una, ba alta, să nu-l lase s-o sărute după pofta inimii, să nu-l lase s-o ţină în braţe atît cît ar fi voit el? Veşnic avea întîlniri cu alţi băieţi; uneori renunţa la ele, alteori la cele cu Clyde. Care erau adevăratele ei legături cu ceilalţi? Să fie oare adevărat că la ceilalţi ţinea mai mult decît la el? Pe scurt, ori de cîte ori se întîlneau undeva, problema aceasta a posesiunii devenea cea mai importantă şi era dezbătută în termeni cît se poate de direcţi.

Hortensei îi făcea plăcere cînd se gîndea că el suferă din cauza dorinţei veşnic înăbuşite de a o avea, că îl tortureazä şi că alinarea suferinţelor lui stătea cu totul în puterea ei — trăsătură sadică, ce creştea pe măsură ce creştea şi dorinţa lui Clyde de a o poseda.

Acum, însă, din cauza dorinţei arzătoare de a-şi cumpăra haina aceea, persoana lui Clyde şi pasiunea ce i-o nutrea el începură să capete în ochii ei altă consideraţie. În ciuda faptului că doar cu o zi mai înainte îl anunţase, destul de apăsat, că n-o să-l mai poată vedea pînă lunea următoare — deoarece toate serile îi sînt ocupate pînă atunci — din momentul cînd haina începu să-i joace pe dinaintea ochilor, se gîndi de îndată cum să pună la cale o întîlnire neîntîrziată cu el, fără să arate însă că ar fi grăbită. Pentru că, între timp, se hotărîse definitiv să facă tot ce-i va sta în putinţă spre a-l convinge să-i cumpere haina. Asta însemna, desigur, că va trebui să-şi schimbe radical purtarea faţă de el. Va trebui să fie mult mai drăguţă, mult mai îngăduitoare. Cu toate că nu voia să recunoască faţă de ea însăşi că acum ar fi dispusă să-i cedeze cu totul, de fapt gîndul acesta era singurul care îi stăruia în minte.

Cîtăva vreme nu putu să hotărască în ce fel anume trebuie să procedeze. Cum să facă să-l vadă chiar astăzi, sau cel mai tîrziu mîine? Cum să se dea pe lîngă el, ca să-i poată vorbi de necesitatea acestui dar, sau a acestui împrumut, cum îl numi, în cele din urmă, spre a se justifica în faţa ei înseşi? Rămase la formula că trebuie să-l determine să-i dea cu împrumut suma necesară pentru plata hainei, iar mai tîrziu să-i întoarcă banii treptat-treptat (ştia însă foarte bine că, o dată ajunsă în stăpînirea hainei, pro-

blema asta avea să dispară). Sau, în cazul cînd Clyde nu avea la îndemînă o sumă atît de mare, ar fi putut să-i sugereze că va aranja cu domnul Rubenstein ca el, Clyde, să-i plătească în rate, dacă, bineînţeles, acela ar fi acceptat un asemenea mod de plată. Tot gîndindu-se, îi trecu prin minte şi ideea că, în definitiv, s-ar putea da bine pe lîngă domnul Rubenstein, determinîndu-l să-i vîndă haina în rate. Îşi aduse aminte cum îi spunea negustorul că ar fi bucuros să-i ofere haina dacă ar fi drăguţă cu el.

Primul plan alcătuit de Hortense în legătură cu toate acestea fu de a-i propune Louisei Ratterer să-l invite pe fratele ei, pe Clyde şi pe un al treilea tînăr, numit Scull — care îi făcea curte Louisei — să vină la un salon de dans, unde ea chiar avusese de gînd să se ducă în seara aceea, însoţită însă de tutungiu, actualul ei favorit. Dar acum se gîndi să renunţe la întîlnirea cu tutungiul şi să apară singură, cu Louise şi Greta, anunţînd că partenerul ei e bolnav. Asta i-ar îngădui să plece mai devreme cu Clyde şi să treacă împreună cu el prin faţa magazinului lui Rubenstein.

Dar cum era înzestrată cu isteţimea păianjenului, care îşi ţese plasa ca să prindă musculiţe, Hortense prevăzu că s-ar putea ca Louise să-i spună lui Clyde sau lui Ratterer că ea însăşi, Hortense, pusese la cale întîlnirea. Iar mai tîrziu, Clyde ar putea vorbi din întîmplare cu Louise despre haină, şi asta nu i-ar conveni deloc. Nu-i plăcea ca prietenele să afle prin ce mijloace îşi procură tot ce-i doreşte sufleţelul. Ajunse deci la concluzia că în chestiunea asta e mai bine să nu apeleze la Louise sau la Greta.

Tocmai începuse să se neliniştească în legătură cu modul cum avea să pună la cale întrevederea, cînd Clyde, care se întîmplase să treacă pe acolo în drum spre casă, intră în magazinul unde lucra ea. Clyde voia să-i ceară o. întîlnire pentru duminica viitoare. Or, spre marea lui încîntare, Hortense îl întîmpină extrem de cordială, cu surîsul ei cel mai fermecător şi cu o fluturare a mîinii. În clipa aceea era ocupată cu un client. Dar se grăbi să termine şi, apropiindu-se de el, cu un ochi aţintit asupra supraveghetorului, care nu-i avea la inimă pe vizitatori, exclamă :

— Tocmai mă gîndeam la tine ! Şi tu te gîndeai la mine, nu-i aşa ? Să ne mai gîndim şi la noi, nu numai la slujbă ! Apoi adăugă, *sotto voce* [1] : Fă aşa fel ca şi cum n-ai sta de vorbă cu mine. Am văzut că supraveghetorul se zgîieşte la noi.

Surprins de neobişnuita dulceaţă a glasului ei, ca să nu mai vorbim de zîmbetul cald cu care îl întîmpinase, Clyde se însufleţi şi prinse pe dată curaj :

---

[1] În şoaptă (în limba italiană în original).

— Ţi-ai închipuit, oare, că nu mă gîndeam la tine ? răspunse el cu voioşie. Dar mă gîndesc eu vreodată la altcineva ? Auzi vorbă ! Ratterer spune chiar că din pricina ta nu mai ştiu pe ce lume trăiesc !

— Oh, Ratterer !... exclamă Hortense bosumflîndu-se, cu un aer de ciudă şi dispreţ, deoarece pe Ratterer, oricît de curios s-ar părea, nu izbutise încă să-l seducă, lucru pe care, de altfel, îl ştia foarte bine. Se crede prea deştept, adăugă ea. Dar ştiu multe fete la care nu are nici o trecere...

— Tom e un băiat foarte bun, pledă Clyde cu sinceritate. Aşa e felul lui de a vorbi. Dar ţine la tine, să ştii.

— Aş, nu, nici nu poate fi vorba de aşa ceva ! răspunse Hortense. Nu vreau să mai vorbim despre el. Ce faci diseară, pe la 6 ?

— Drace ! exclamă Clyde dezamăgit. Nu cumva eşti liberă diseară ? Ce ghinion ! Credeam că ai o întîlnire, ca în orice seară. Eu trebuie să mă duc la serviciu !

Nu se putu stăpîni să nu ofteze. Îl amăra grozav de mult gîndul că Hortense e dispusă să petreacă seara cu el, şi totuşi din pricina lucrului la hotel nu se poate folosi de prilej. Fata, observînd dezamăgirea lui profundă, se simţi încîntată.

— Am o întîlnire, e adevărat, dar voiam să nu mă mai duc, continuă ea, strîngîndu-şi buzele dispreţuitor. Acum însă n-o să mai renunţ. Aş face-o numai dacă ai fi tu liber.

De fericire, inima lui Clyde începu să bată năvalnic.

— La naiba ! ce bine-ar fi dac-aş putea să fiu liber ! urmă el, privind-o galeş. Nu s-ar putea să amînăm pe mîine seară ? Atunci sînt liber. Tocmai venisem să te-ntreb dacă nu vrei să facem o plimbare cu maşina duminică. Un prieten al lui Hegglund a făcut rost de o maşină, un „Packard", şi duminică plecăm cu toţii. M-a rugat să strîng toată banda, ca să ne ducem la Excelsior Springs. E un băiat simpatic (adăugă Clyde, deoarece Hortense dădea semne de oarecare lipsă de interes). Tu nu-l cunoşti prea bine, dar crede-mă că e foarte simpatic ! Ascultă, aş putea să-ţi vorbesc despre asta mai tîrziu. Ce zici de mîine seară ? Atunci sînt liber.

Între timp, Hortense se prefăcea că-i arată lui Clyde nişte batiste — din pricina supraveghetorului, care se tot învîrtea pe acolo — şi se gîndea cu ciudă că vor trebui să mai treacă douăzeci şi patru de ore pînă ce va putea să-i arate haina şi, astfel, să aibă prilejul de a porni ofensiva. În acelaşi timp, îi demonstră că întîlnirea propusă pentru a doua zi seara era un lucru foarte greu de realizat, mult mai greu decît şi-ar putea închipui el. Merse chiar pînă acolo încît îi spuse că nici ea singură nu ştie precis dacă doreşte sau nu să-l vadă a doua zi.

— Fă-te că te uiţi la batistele astea, îi spuse ea, temîndu-se să nu vină supraveghetorul şi să-i întrerupă. Mîine seară am o altă întîlnire, continuă apoi cu un aer meditativ, şi nu ştiu dacă pot sau nu să renunţ la ea. Stai să văd... Caută să dea impresia că se gîndeşte profund. Cred că da, spuse în cele din urmă. Oricum, o să încerc. Cred că n-o să fie nici un dezastru. Să fii aici, la colţul de la încrucişarea străzii 15 cu Strada Principală, la şase şi un sfert.... ba nu, la şase şi jumătate, îţi convine mai bine, nu-i aşa ? şi am să caut să vin şi eu. Nu-ţi promit, dar văd eu cum fac şi cred că o să fie bine. E-n regulă ?

Îi dărui unul dintre cele mai fermecătoare surîsuri de care era în stare, şi Clyde nu-şi mai încăpea în piele de bucurie la gîndul că, în sfîrşit, o făcea să renunţe la o întîlnire de dragul lui. Ochii îi erau plini de căldură, iar pe buze îi înflori un surîs vesel.

— Cum mă vezi şi te văd ! exclamă el, folosind argoul băieţilor de la hotel. Să n-ai nici o grijă, vin precis ! Vrei să-mi faci o favoare ?

— Ce anume ? întrebă ea, prevăzătoare.

— Să-ţi pui pălăriuţa aceea neagră cu panglică roşie pe sub bărbie, da ? Eşti o păpuşă cu ea !

— Ştrengarule ! rîse Hortense. Era aşa de uşor să-l duci de nas pe Clyde ! Bine, am s-o pun, adăugă apoi. Dar acum trebuie să pleci. Se apropie scoaba ! Ştiu că vine să se rînjească la mine. Dar nu-mi pasă ! Şase jumătate, da ? La revedere.

Se întoarse, să răspundă unei femei în vîrstă, care aşteptase răbdătoare să întrebe unde se vînd voalurile. Iar Clyde, înfiorat de bucuria neaşteptată pe care i-o prilejuise Hortense, se îndreptă spre cea mai apropiată ieşire, de atîta fericire nemaiştiind nici pe ce lume se află.

O favoare atît de neprevăzută nu-i stîrni lui Clyde nici un fel de bănuială, iar în seara următoare, la şase şi jumătate precis, Hortense îşi făcu apariţia, învăluită în lumina puternică a lampioanelor, a căror strălucire iradia în jurul ei ca o ploaie de raze. După cum observă din primul moment, purta pălăria care-i plăcea lui atît de mult. De asemenea, era mai voioasă şi mai prietenoasă decît oricînd. Înainte de a fi apucat să-i spună cît e de frumoasă sau cît de încîntat e că şi-a pus pălăria aceea, Hortense rosti :

— Să ştii că ai început să devii favoritul meu ! Crede-mă, am ajuns să renunţ la o întîlnire şi să port o pălărie veche, pe care n-o pot suferi, numai ca să-ţi fac plăcere ! Nu mă pot dumeri de fel cum de-am ajuns aici...

Clyde surîse fericit, ca şi cum ar fi cîştigat o mare victorie. Era, oare, cu putinţă să devină, în sfîrşit, favoritul ei?

— Hortense, dacă ai şti ce splendidă eşti cu pălăria asta, n-ai critica-o! spuse el cu admiraţie. Nici nu-ţi închipui ce bine-ţi stă!

— Nu mai spune! Cu vechitura asta?! făcu ea pe un ton dispreţuitor. Se vede cît de colo că nu eşti deloc pretenţios, crede-mă!

— Iar ochii tăi sînt ca o catifea neagră şi moale, urmă el cu ardoare. Sînt minunaţi!

Se gîndea la un alcov pe care-l văzuse la „Green-Davidson", îmbrăcat în catifea neagră.

— Sînt ai tăi în seara asta, n-ai de ce să te plîngi, zise ea, rîzînd, pe un ton ştrengăresc. Cred că trebuie să fac ceva pentru tine.

Apoi, înainte ca el să-i poată răspunde, se avîntă într-o descriere pe de-a-ntregul inventată, potrivit căreia avusese o întîlnire cu un tînăr galant din cea mai bună societate, numit Tom Keary, care o tot pisa să-l însoţească la restaurant şi la dans, dar se hotărîse, chiar astă-seară, „să-i tragă clapa", preferîndu-l, fireşte, pe Clyde de astă dată măcar. Îi telefonase lui Keary, spunîndu-i că nu-l poate vedea în seara aceea; l-a scos de pe fir cum s-ar zice. Dar cînd să iasă pe uşa personalului, cine credeţi că o aştepta la marginea trotuarului? Tom Keary în persoană, îmbrăcat impecabil, într-un raglan gri-deschis, cu ghetre, şi, bineînţeles, cu maşina lui mică închisă, de patru locuri. Ar fi dus-o bucuros la „Green-Davidson" dacă ar fi vrut ea. E un adevărat cavaler, nu se uită niciodată la bani. Dar n-a vrut ea, cel puţin nu în seara asta. Totuşi, dacă n-ar fi reuşit să-l ocolească, ar fi făcut-o să întîrzie; noroc că ea l-a zărit prima şi a ieşit prin altă parte.

— Să fi văzut, după aceea, cum mi-am luat picioarele la spinare pe strada Sargent, ocolind prin piaţa Bailey, îşi descrise ea fuga, admirîndu-se singură.

Clyde fu atît de cucerit de această poveste a Hortensei despre fuga ei şi despre faimosul Keary, încît acceptă toate născocirile ca pe-o literă de *Evanghelie*.

Ceva mai tîrziu, în timp ce mergeau spre *„Gaspie's"*, un restaurant în Wyandotte, aproape de strada 10, despre care Clyde aflase doar de cîteva zile că e mult mai bun decît *„Frissell's"*, Hortense se oprea mereu, să privească pe la diferite vitrine, spunînd că ar vrea să găsească o haină care să i se potrivească, deoarece haina pe care o purta a început să se roadă şi trebuie să-şi cumpere alta, situaţie destul de delicată, care-l făcu pe Clyde să se întrebe dacă nu cumva e o aluzie menită a-l îndemna să-i ofere el una nouă. În

acelaşi timp, se întreba dacă n-ar seduce-o mai uşor în cazul cînd i-ar cumpăra o jachetă, dat fiind că Hortense avea nevoie de un asemenea articol.

Cum magazinul lui Rubenstein apăru, în sfîrşit, în faţa lor, pe aceeaşi parte a străzii, cu vitrina luminată puternic şi cu haina expusă vizibil, Hortense se opri s-o privească, aşa precum îi era planul.

— Ia te uită la hăinuţa asta ! exclamă ea extaziată, ca şi cum ar fi descoperit-o chiar în momentul acela, întreaga ei atitudine lăsînd să se înţeleagă că o vedea pentru prima oară. Ai văzut vreodată ceva mai frumos, mai dulce, mai şic ? continuă ea, făcînd uz de toate talentele sale actoriceşti, pe măsură ce dorinţa de a-şi cumpăra haina creştea tot mai mult. Ia te uită, te rog, ce guler, ce mîneci, ce buzunare ! Îţi iau ochii, nu alta ! Ah, cum mi-aş mai încălzi mînuţele în ele !

Se uită la Clyde cu coada ochiului, să vadă dacă „se prinde".

Clyde, îmboldit de interesul ei extrem, cercetă haina cu o curiozitate vădită. Fără discuţie, era o haină frumoasă, foarte frumoasă. Să fi încercat Hortense, oare, să-i atragă atenţia asupra ei cu gîndul de a-l face să i-o cumpere ? Dar, cerule ! cît putea să coste o haină ca asta ? Trebuia să coste două sute de dolari pe puţin. De fapt, Clyde nu avea nici cea mai mică idee despre valoarea unor astfel de lucruri. Nici vorbă, nu-şi putea permite luxul de a o cumpăra. Mai ales acum, cînd mama îi cerea o bună parte din venitul său pentru a o ajuta pe Esta. Şi, totuşi, comportarea fetei îi făcea impresia că se gîndeşte tocmai la asta. La început o asemenea idee îl îngheţă, aproape îl paraliză.

Dar, îşi spuse el cu tristeţe, dacă Hortense ţine atît de mult la ea, va găsi cu siguranţă pe cineva să i-o cumpere, de pildă pe tînărul acela, Tom Keary, pe care i-l descrisese doar cu cîteva clipe mai înainte. Căci, din nefericire, era exact genul de fată care ar putea face una ca asta. Şi dacă el nu va fi în stare să i-o cumpere, atunci i-o va cumpăra altul, iar ea are să-l dispreţuiască din pricină că nu e în stare să-i facă asemenea servicii.

Spre şi mai marea lui deznădejde şi nemulţumire, Hortense exclamă :

— Ce n-aş da să am o haină ca asta !

Nu intenţiona, deocamdată, să prezinte lucrurile prea răspicat, deoarece voia să-i dezvăluie lui Clyde gîndul ei cel mai intim cu tot tactul posibil.

Iar Clyde, oricît de neexperimentat şi lipsit de subtilitate era, putu să-şi dea totuşi seama cu uşurinţă de intenţiile ei. Asta în-

semna... asta însemna... dar pentru moment nu se putu hotărî să formuleze precis ce anume însemna. Ah, dacă ar şti, dacă ar şti măcar preţul hainei! Simţea că Hortense se gîndea de pe acum la un mijloc sigur de a şi-o procura. Dar cum ar putea face să i-o cumpere el? Cum? Dacă ar fi în stare să aranjeze lucrurile în aşa fel încît să i-o cumpere, dacă i-ar putea promite că o să-i facă rost de haina asta, să zicem pînă la o dată oarecare, în caz că n-ar fi costat prea mult... Ei, şi atunci ce? Avea el curajul să-i propună, să zicem, astă-seară, sau mîine, după ce se va fi informat despre preţ, că dacă ea vrea... atunci... atunci îi va cumpăra haina, îi va cumpăra tot ce-i pofteşte inima? Trebuie însă să se convingă, mai întîi, că nu-l joacă pe degete, aşa cum făcea ori de cîte ori era vorba de lucruri cu totul neînsemnate. Cum adică? Să-i cumpere haina, şi după aceea să nu capete nimic în schimb? Asta nu, asta pentru nimic în lume!

În timp ce se gîndea la toate acestea, îl treceau fiori-fiori din creştet pînă în tălpi şi tremura tot alături de ea. La rîndul ei, Hortense, continuînd să admire haina, se gîndea că dacă nu e atît de deştept să i-o cumpere şi să priceapă ceea ce ar putea urma — adică modul cum înţelegea şi ea să se achite faţă de el — foarte bine, asta e ultima lui şansă. Să nu-şi închipuie că e dispusă să-şi piardă timpul cu unul care nu poate sau nu vrea să facă măcar atîta lucru pentru ea. Niciodată!

Îşi reluară drumul spre *„Gaspie's"*. În tot timpul mesei Hortense vorbi aproape numai despre haină — ce drăguţă e, cît de minunat ar prinde-o.

— Crede-mă, spuse la un moment dat, cu un aer provocator, simţind cum Clyde se îndoieşte de posibilităţile lui de a i-o cumpăra, am să găsesc eu un mijloc să-mi procur haina aceea. Mă gîndesc că Rubenstein ar putea să mi-o vîndă în rate, dacă m-aş duce la el, aş sta de vorbă şi i-aş da un acont bunicel. Aşa şi-a cumpărat o haină o fată de la magazinul nostru, minţi ea, fără să stea prea mult pe gînduri, în speranţa că-l va face pe Clyde să înceapă discuţia în sensul acesta.

Clyde, însă, temîndu-se ca haina să nu aibă un preţ prea ridicat, ezita să spună ce ar avea de gînd să facă într-un asemenea caz. El nu putea nici măcar să bănuiască preţul unui astfel de obiect — s-ar putea să coste două, sau chiar trei sute de dolari — şi-i era teamă să nu-şi ia o obligaţie pe care pînă la urmă să nu fie în stare să o îndeplinească.

— Nu ştii cam cît s-ar putea să ceară pentru aşa ceva? întrebă el nervos, gîndindu-se că, dacă i-ar da bani fără vreo garan-

ție din partea ei, n-ar avea nici un drept să se aștepte în schimb la ceva mai mult decît primise și pînă acum.

Știa cum îl ademenea ea cînd dorea să capete ceva, pentru ca, după aceea, să nu-l lase nici măcar s-o sărute. La gîndul că Hortense își închipuia că poate să se joace cu el ca pisica cu șoarecele, simțea că i se urcă sîngele la cap și se înroși tot de indignare. Totuși, își aduse aminte că trecuseră doar cîteva minute de cînd ea spusese că e gata să facă orice pentru cine i-ar cumpăra haina aceea, ori cam așa ceva.

— Nuu... se bîlbîi ea o clipă, neștiind dacă trebuie să-i spună prețul exact, sau unul mai mare.

Asta deoarece s-ar putea ca domnul Rubenstein să ceară mai mult în cazul cînd ar vrea s-o ia în rate. Pe de altă parte, dacă ar spune un preț mai mare, Clyde s-ar putea să o refuze.

— Știu însă că nu poate costa mai mult de o sută douăzeci și cinci de dolari. Eu, una, n-aș plăti un ban mai mult! adăugă ea apoi.

Clyde scoase un oftat de ușurare. În definitiv, nu erau nici două, nici trei sute de dolari. Începu să chibzuiască acum că dacă Hortense ar putea aranja cu negustorul să accepte un acont rezonabil — să zicem cincizeci sau șaizeci de dolari — el ar avea posibilitatea să plătească toți banii pînă în două sau trei săptămîni. Dacă i s-ar cere însă toți cei o sută douăzeci și cinci de dolari dintr-o dată, Hortense ar trebui să mai aștepte ; pe lîngă asta, voia să știe dacă va fi, sau nu, răsplătit, să știe precis !

— E-o idee strașnică, Hortense ! spuse el fără să arate totuși în vreun fel pentru care pricină îl încînta atît de mult ideea ei. De ce nu procedezi așa ? De ce nu afli mai întîi cît cere negustorul pe haină și cît vrea să-i dai la început ? Poate că te-aș ajuta și eu...

— Ce minunat ar fi ! exclamă Hortense, bătînd din palme. Vrei să mă ajuți, zău ? Ar fi strașnic ! Acum sînt sigură că haina o să fie a mea ! Nu încape îndoială că au să accepte să mi-o dea în rate dacă o să-i iau cum știu eu...

După cum se și temuse, Clyde simți de îndată că Hortense uitase complet că el era cel datorită căruia cumpărarea hainei devenea posibilă. Așadar, lucrurile nu se vor schimba cu nimic. Faptul că el avea să plătească părea a fi ceva de la sine înțeles.

Un minut mai tîrziu, însă, observînd expresia posomorîtă de pe chipul lui, Hortense adăugă :

— Ești un băiat de zahăr, o păpușă că mă ajuți de data asta ! Te rog să mă crezi că n-am s-o uit... Ai puțină răbdare și ai să vezi. N-o să-ți pară rău. Ai doar puțină răbdare !

Ochii îi scînteiau de veselie și chiar de generozitate.

Era, fără îndoială, tînăr şi-l puteai duce lesne de nas, dar, oricum, nu era zgîrcit, aşa că îl va răplăti, hotărî ea. De îndată ce va căpăta haina, lucru care trebuia să aibă loc peste o săptămînă sau două cel mai tîrziu, va fi drăguţă, va face ceva pentru dînsul. Şi, spre a-şi concretiza gîndurile şi a-i da să înţeleagă la ce anume se gîndea, îl înfăşură cu o privire languroasă şi plină de promisiuni, care nu era străină de oarecare prefăcătorie teatrală şi care-l făcu să-şi piardă cu totul firea şi să devină nervos. Jocul acesta al ei îl sperie chiar întrucîtva, pentru că presupunea, după cum îşi închipuia Clyde, o vitalitate tulburătoare, căreia era posibil ca el să nu-i poată răspunde cum trebuie. Se simţea dezarmat în faţa ei, oarecum laş, cînd se gîndea la ce ar putea să însemne o adevărată pasiune la o fată ca Hortense.

Totuşi, îi spuse că, dacă haina nu costă mai mult de o sută douăzeci şi cinci de dolari, urmînd ca această sumă să fie plătită printr-un avans de douăzeci şi cinci de dolari acum, şi apoi în rate a cîte cincizeci de dolari fiecare, el ar fi dispus să i-o cumpere. Hortense, la rîndul ei, răspunse că se va duce chiar a doua zi să vadă cum stau lucrurile. Îl va face pe domnul Rubenstein să-i dea haina chiar la plata acontului de douăzeci şi cinci de dolari ; dacă nu, atunci, la sfîrşitul celei de a doua săptămîni, cînd va fi plătită aproape întreaga sumă.

Însufleţită de un sentiment de recunoştinţă faţă de Clyde, îi şopti, cînd ieşiră din restaurant, torcînd de plăcere ca o pisicuţă, că nu va uita niciodată gestul lui, lucru de care avea să se convingă în curînd. Mai mult, atunci cînd va îmbrăca haina pentru prima oară, va veni ca s-o vadă el cel dintîi. Dacă va fi liber, vor putea merge undeva să ia masa împreună. Dacă nu, va purta haina în orice caz în ziua plimbării cu maşina, zi pe care el, sau mai curînd Hegglund, o fixase pentru duminica viitoare, dar care ar putea fi amînată.

Îi propuse, apoi, să o însoţească la un salon de dans. Aici, în timpul dansurilor, se lipi de el într-un mod cît se poate de sugestiv, şi după aceea îi dădu să înţeleagă apropiata împlinire a unui act care-l făcu pe Clyde să tremure tot şi să nu mai ştie pe ce lume se găseşte.

Într-un tîrziu, se întoarse acasă, visînd la cele petrecute în timpul serii, mulţumit că nu va trebui să-şi facă prea multe griji în ceea ce priveşte plata primei rate chiar dacă s-ar fi ridicat la cincizeci de dolari. Căci acum, sub impulsul făgăduielii pe care i-o făcuse Hortense, se hotărî să împrumute douăzeci şi cinci de dolari fie de la Ratterer, fie de la Hegglund, sumă ce o va restitui după achitarea integrală a hainei.

Ah, Hortense! Încîntătoarea Hortense! Cu farmecul, cu vraja ei extraordinară, irezistibilă, istovitoare! În sfîrşit, avea să fie a lui, şi asta cît de curînd! Iată, în chip palpabil, materia din care sînt urzite visurile — imposibilul pe cale de a deveni realitate!

CAPITOLUL 16

Aşa precum îi făgăduise, Hortense se duse din nou, chiar a doua zi, la domnul Rubenstein şi, punîndu-şi în joc toată abilitatea de care era în stare, îi expuse, cu multă discreţie, natura dilemei care o frămînta. Nu era cumva posibil să capete haina la preţul de o sută cincisprezece dolari, plătiţi în rate, într-un termen scurt? Capul domnului Rubenstein începu imediat să se clatine solemn de la dreapta la stînga. Magazinul lor nu vinde în rate. Dacă ar fi să facă negustorie de asta, ar fi putut cere două sute de dolari pentru haină, şi i-ar fi obţinut încă demult, cu uşurinţă.

— Dar pot să vă plătesc cincizeci de dolari cînd o să iau haina! argumentă Hortense.

— Foarte bine. Dar cine îmi garantează că voi primi restul de şaizeci şi cinci, şi cînd?

— Douăzeci şi cinci săptămîna viitoare, alţi douăzeci şi cinci peste o săptămînă, şi încă peste o săptămînă restul de cincisprezece.

— Da. Dar dacă a doua zi după ce-ţi iei dumneata haina te calcă un automobil? Atunci? Cine îmi dă banii?

Grea întrebare. Iar Hortense nu vedea cum ar putea să-i demonstreze că, de fapt, altcineva va plăti pentru haină. Pe deasupra, va fi prea multă bătaie de cap cu facerea unui contract, apoi cu găsirea unei persoane într-adevăr solvabile — să zicem un bancher — care să gireze. Nu, magazinul lor nu vinde în rate. E un magazin unde se plătesc numai bani gheaţă. De aceea îi şi fusese oferită haina la preţul de o sută cincisprezece dolari, nici un dolar mai puţin. Nici un dolar!

Domnul Rubenstein oftă, în timp ce continuă să vorbească. În cele din urmă, Hortense îl întrebă dacă acceptă să-i plătească şaptezeci şi cinci de dolari în mînă, urmînd ca restul de patruzeci să-i fie plătiţi în decurs de o săptămînă. În acest caz va putea să-şi ia haina, s-o ducă acasă la ea?

— Numai o săptămînă, o săptămînă, dar ce-i o săptămînă? argumentă domnul Rubenstein. Dacă poţi să-mi dai şaptezeci şi cinci de dolari mîine, şi restul de patruzeci peste o săptămînă sau zece zile, atunci de ce să nu mai aştepţi încă o săptămînă, să-mi

aduci toţi cei o sută cincisprezece dolari dintr-o dată, şi apoi să-ţi iei haina fără nici o bătaie de cap? Lasă haina aici. Vino mîine, dă-mi un acont de douăzeci şi cinci sau treizeci de dolari, iar eu scot haina din vitrină şi am s-o pun deoparte pentru dumneata, să n-o mai vadă nimeni. Peste o săptămînă, sau două, îmi aduci restul, şi atunci haina o să fie a matale.

Domnul Rubenstein explică toate acestea ca şi cum ar fi fost vorba de o afacere greu de înţeles.

Dar argumentele astfel prezentate erau destul de temeinice. Într-adevăr, Hortense nu mai avea ce să spună. Buna dispoziţie îi scăzu simţitor la gîndul că nu poate s-o ia chiar acum. Totuşi, după ce ieşi din magazin, îşi recăpătă curajul. În definitiv, răstimpul ăsta va trece repede, iar dacă şi Clyde se va ţine de cuvînt cu promptitudine, haina tot o să fie a ei. Deocamdată, lucrul cel mai important era să-l facă să-i dea douăzeci şi cinci sau treizeci de dolari, cu care să încheie acest minunat angajament. Numai că acum, întrucît avea nevoie şi de o pălărie nouă, care să se asorteze cu haina, se hotărî să spună că blana face o sută douăzeci şi cinci, şi nu o sută cincisprezece dolari.

Îndată ce Clyde fu încunoştinţat de toate acestea, socoti tîrgul drept un aranjament foarte cuminte — din toate punctele de vedere — şi simţi o adevărată uşurare după sentimentul de nelinişte pricinuit de ultima conversaţie avută cu Hortense. Căci, la drept vorbind, nu prea vedea cum ar putea să facă rost de mai mult de treizeci şi cinci de dolari în această primă săptămînă. În săptămîna următoare va fi ceva mai uşor, pentru că atunci, după cum îşi propusese, va împrumuta douăzeci sau douăzeci şi cinci de dolari de la Ratterer — dacă acesta o să aibă — bani care, împreună cu cei douăzeci sau douăzeci şi cinci de dolari realizaţi din bacşişuri, îi vor fi de-ajuns pentru a plăti rata a doua. Peste încă o săptămînă îşi propunea să împrumute cel puţin zece sau cincisprezece dolari de la Hegglund, poate chiar mai mult, iar dacă nici aşa nu va izbuti să încropească suma cerută, era hotărît să-şi amaneteze, pentru cincisprezece dolari, ceasul, pe care şi-l cumpărase cu cîteva luni mai înainte. Era imposibil să nu i se ofere măcar atît; ceasul costase cincizeci de dolari.

În acel moment, însă, îşi aduse aminte de Esta, care, în odăiţa ei mizerabilă, aştepta împlinirea urmărilor nefericite ale singurei sale poveşti de dragoste. Se întreba cum avea să se descurce ea, temîndu-se că va fi implicat în problema financiară creată de Esta, pe de o parte, şi de restul familiei, pe de alta. În privinţa aceasta tatăl său nu putea, după cum nu putuse niciodată, să fie de vreun folos real pentru familie. Aşa încît, dacă o astfel de sarcină avea să

fie trecută pe umerii lui, oare cum avea să se descurce? La urma urmei, de ce se încăpățina tatăl său să facă veșnic negustorie cu ceasornice și covoare și să predice pe stradă? În definitiv, de ce nu renunțau o dată la ideea de a fi misionari?

După cum știa prea bine, situația nu putea fi rezolvată fără ajutorul lui. Dovada a avut-o către sfîrșitul celei de a doua săptămîni după aranjamentul cu Hortense, cînd, avînd în buzunar cei cincizeci de dolari, pe care se pregătea să-i înmîneze fetei duminica următoare, mama lui, deschizînd ușor ușa de la camera unde se îmbrăca el, îi spuse:

— Clyde, aș vrea să stau puțin de vorbă cu tine înainte de a pleca.

Clyde remarcă seriozitatea deosebită cu care îi spusese aceste cuvinte. De fapt, în ultimele zile observase că mamă-sa trecea printr-o criză sufletească. Își spunea însă necontenit că, atîta timp cît resursele sale bănești erau destinate pentru altceva, nu putea face nimic. Pe de altă parte, dacă ar fi vrut să o ajute, ar fi însemnat s-o piardă pe Hortense. Și nici nu îndrăznea să se gîndească la așa ceva.

Și, totuși, cum i-ar fi putut explica logic mamei sale faptul că nu o ajuta, nici măcar cu sume oricît de mici, mai ales dacă ținea seama de hainele pe care le purta acum și de faptul că umbla mereu încoace și încolo? E drept că în privința plimbărilor găsea întotdeauna o justificare, spunînd că se duce la lucru, dar fără îndoială că maică-sa nu se lăsa chiar atît de ușor înșelată. Și, apoi, abia trecuseră două luni de cînd își luase obligația de a-i da cu zece dolari mai mult pe săptămînă pentru o perioadă de cinci săptămîni, lucru pe care îl și făcuse. Prin asta însă nu reușise, probabil, decît să-i dovedească mamei sale că se poate dispensa de acești bani, deși încercase să-i arate limpede, de la început, că o face cu prețul unor mari sacrificii. De altfel, oricît de dispus ar fi fost să vină în ajutorul familiei, nu o putea face din pricina dorinței de a o avea pe Hortense, dorință care îi sfîșia carnea.

După cîteva minute, trecu în sala cea mare a misiunii, și, ca de obicei, maică-sa îl trase de îndată spre una dintre băncile de acolo; ca totdeauna de cîtva timp încoace, sala era rece și mohorîtă.

— Nu credeam că voi fi silită să-ți mărturisesc aceste lucruri, Clyde, dar nu văd ce altceva aș putea face. Nu am pe nimeni altul pe care să mă sprijin, numai pe tine, mai cu seamă acum, cînd ai devenit și tu bărbat. Trebuie să-mi promiți, însă, că nu vei spune nimic celorlalți, nici lui Frank, nici Juliei, nici tatălui tău. Nu vreau ca ei să știe. Iată despre ce este vorba: Esta s-a întors la Kansas

City. E tare necăjită şi nu ştiu cum să mai fac să o ajut. Am atît de puţini bani, iar pe tatăl tău nu pot să mă bizui deloc!

Cu un aer de îngrijorare, îşi trecu mîna ostenită peste frunte, iar Clyde înţelese tot ce-l aştepta. Primul lui gînd fu să mintă şi să spună că nu ştie nimic despre prezenţa Estei în oraş, deoarece trecuse atîta timp de cînd adoptase această atitudine. Acum însă, mişcat pe neaşteptate de mărturisirea mamei şi fiindu-i silă să joace rolul de falsă surpriză în cazul cînd ar fi trebuit să se menţină pe poziţia unui neadevăr, spuse :

— Da, ştiu.

— Ştii ? întrebă maică-sa, uimită.

— Da, ştiu, repetă Clyde. Te-am văzut cînd ai intrat în casa aceea din strada Beaudry într-o dimineaţă, pe cînd tocmai treceam pe acolo, anunţă el destul de calm. Pe urmă am văzut-o pe Esta la geam, aşa că m-am dus la ea după ce ai plecat dumneata.

— Cînd s-a întîmplat asta ? întrebă ea mai mult ca să cîştige timp decît din alt motiv.

— Păi, să tot fie cinci-şase săptămîni. Am mai fost de vreo două ori pe acolo, numai că şi Esta m-a rugat să nu suflu o vorbă nimănui.

— Ţţţ ! Ţţţ ! Ţţţ ! făcu doamna Griffiths. Atunci ştii despre ce e vorba.

— Da, răspunse Clyde.

— De, ceea ce trebuie să se întîmple se va întîmpla... spuse ea cu resemnare. Nu i-ai spus nimic lui Frank sau Juliei, nu-i aşa ?

— Nu, răspunse Clyde cu un aer meditativ, gîndindu-se la zădărnicia încercării ei de a nu divulga secretul.

Nici ea, nici tatăl nu erau făcuţi să înşele pe cineva. In ceea ce-l priveşte pe el, se socotea mult, mult mai rafinat decît ei.

— Nici nu trebuie să le spui, îl preveni mama pe un ton solemn. Cred că e mai bine să nu ştie nimic. Situaţia e destul de proastă şi aşa, adăugă ea cu un fel de strîmbătură a gurii, în timp ce Clyde se gîndea la sine şi la Hortense. Şi cînd te gîndeşti că tocmai Esta a trebuit să abată toate astea pe capul ei şi al nostru ! adăugă iar, o clipă după aceea, cu ochii acoperiţi de o negură cenuşie, tristă, ce-i învăluia în întregime. Şi noi n-avem nici în clin, nici în mînecă cu toată istoria asta ! Cu toată creşterea pe care a primit-o, cu toată educaţia de acasă ! Calea păcătosului...

Clătină din cap, îşi împreună mîinile şi le strînse puternic, în timp ce Clyde privea în gol, gîndindu-se la situaţia în care se aflau şi la toate implicaţiile pe care ar putea să le aibă pentru el.

Rămăsese locului, buimăcită şi umilită de rolul neobişnuit pe care îl juca în această întîmplare. Într-adevăr, îi minţise pe toţi. Şi

iată-l acum pe Clyde, care știa totul despre ascunzișurile și înșelăciunile ei, privind-o de alături, și ea însăși stînd în fața lui ca o proastă și ca o mincinoasă. Dar, oare, nu făcuse toate acestea numai pentru a-i scuti de neplăceri — pe el și pe ceilalți ? Și-apoi, Clyde era acum destul de mare ca să înțeleagă. Totuși, începu să-i explice motivele pentru care se purtase astfel și să-i spună cît de groaznică i se părea întreaga poveste. Oricum ar fi însă, îl lămuri ea în cele din urmă, acum era nevoită să-l roage, să apeleze la ajutorul lui.

— Esta o să fie în curînd foarte bolnavă, continuă ea brusc, pe un ton rece, incapabilă, sau poate hotărîtă să nu se uite la Clyde în timp ce-i vorbea, deși ea voia cu tot dinadinsul să fie cît mai sinceră cu putință. În scurtă vreme va avea nevoie de un doctor și de cineva care să stea cu ea tot timpul cît eu n-o să fiu acolo. Trebuie să fac rost de undeva de bani, cel puțin cincizeci de dolari. Nu poți să-mi procuri tu suma asta, cerînd-o sub formă de împrumut, de la prietenii tăi, pentru cîteva săptămîni ? Ai putea să-i dai înapoi destul de repede, știi și tu prea bine, dacă ai vrea. Mie, pînă în clipa cînd o să te achiți de datorii, n-o să-mi mai plătești nimic pentru cameră.

Îl privi pe Clyde cu atîta insistență, cu atîta fixitate, încît el se simți pur și simplu cutremurat de tăria și de caracterul implacabil al apelului. Înainte de a putea rosti măcar un cuvînt din tot ce părea că vrea să spună expresia de nervozitate ce-i adumbrea fața, maică-sa adăugă :

— Știi, banii ceilalți au fost tot pentru ea, mi-au trebuit ca s-o aduc înapoi după ce... după ce... ezită să pronunțe cuvîntul potrivit. dar în cele din urmă îl pronunță : după ce soțul ei a părăsit-o la Pittsburg. Bănuiesc că ți-a spus despre toate astea.

— Da, mi-a spus tot, răspunse Clyde trist, rostind anevoie cuvintele. Abia acum înțelegea cît de critică e situația Estei, deoarece mai înainte nu-și dăduse silința să se gîndească mai serios. Ah, mămico ! exclamă el, peste măsură de tulburat, gîndindu-se la cei cincizeci de dolari din buzunar, exact suma de care avea nevoie mama lui, dar căreia el îi dăduse cu totul altă destinație. Nu știu dacă voi putea să fac ceva. Nu sînt destul de prieten cu băieții de la hotel ca să le cer bani cu împrumut. Și-apoi, nici ei nu cîștigă mai mult decît mine. Aș putea să împrumut ceva, firește, dar n-ar face impresie bună...

Se înecă și înghiți cu noduri, fiindcă nu-i venea ușor să-și mintă mama în felul acesta. De fapt, nu avusese niciodată prilejul să mintă în împrejurări atît de grele și într-un chip atît de abject. Căci, chiar în clipa aceea, în buzunarul lui se găseau cei cincizeci de dolari ! Dar la un capăt al cumperiei se afla Hortense, iar la ce-

lălalt capăt se aflau sora şi mama lui ! Iar banii aceştia ar fi rezolvat problema mamei, tot aşa după cum ar fi rezolvat-o şi pe cea a Hortensei, ba încă într-un mod mai lăudabil. Ar fi groaznic să nu sară în ajutorul mamei sale ! Zău aşa; cum ar putea s-o refuze ? Îşi supse buzele iritat şi-şi trecu mîna peste fruntea îmbrobonată de o sudoare rece. Era încordat tot, simţindu-se josnic şi meschin în faţa unor împrejurări ca acestea.

— Spune, nu cumva ai la tine ceva bani, să-mi dai chiar acum ? îl întrebă mama lui cu un glas aproape rugător.

De bună seamă, în starea în care se găsea, Esta avea nevoie de o mulţime de lucruri ce trebuiau plătite pe loc, iar Elvira nu avea mai nimic în casă.

— Nu, n-am, mămico... spuse el, privind o clipă spre mama lui, cu un aer ruşinat.

Apoi îşi întoarse privirile în altă parte. Dacă n-ar fi fost atît de preocupată de griji, mama ar fi putut desluşi minciuna zugrăvită pe chipul fiului. Totuşi, el căzu pradă unei dureri vii, în care un fel de compătimire se amesteca repede cu dispreţul faţă de sine însuşi, pricinuit de suferinţa ce-o încerca la vederea mamei sale, pe care o lăsa să se zbată în nenorocire. Totuşi, nu s-ar fi putut hotărî să renunţe la Hortense. Trebuia s-o aibă cu orice preţ ! Dar alături de el, maică-sa părea atît de singură şi de lipsită de posibilităţi ! Ce ruşine ! Era un om josnic, o fiinţă abjectă ! Oare nu avea să fie pedepsit pentru asta mai tîrziu ?

Încercă să se gîndească la o altă soluţie, să caute un mijloc de a face rost, într-un fel sau altul, de ceva bani, fără să se atingă de cei cincizeci de dolari din buzunar. Ah, dacă ar mai fi avut puţin timp, cîteva săptămîni măcar ! Dacă Hortense n-ar fi venit tocmai acum să-i spună că vrea morţiş haina aceea !

— Iată tot ce pot face, zise el maşinal, pe un ton sec, în timp ce maică-sa rostea neputincioasă : „Ţţţ ! Ţţţ ! Ţţţ !" Cinci dolari îţi pot folosi la ceva ?

— Tot mai bine decît nimic... răspunse ea. Prind bine şi ăştia !

— Atunci asta e : cinci dolari pot să-ţi dau, spuse el, gîndindu-se că o să-i pună la loc din bacşişurile de săptămîna viitoare, dacă, aşa precum trăgea nădejde, va avea atunci un noroc mai mare. Săptămîna viitoare am să văd ce mai pot face... Poate că atunci o să-ţi dau zece. Dar nu pot să-ţi promit. O parte din banii pe care ţi i-am dat data trecută a trebuit să-i împrumut, şi încă nu i-am plătit pe toţi, aşa că dacă o să le cer iar, o să-şi închipuie că... dumneata ştii foarte bine cum se-ntîmplă.

Maică-sa oftă din greu, îndurerată că trebuie să-i ceară fiului ei un astfel de sacrificiu. Şi tocmai în clipa cînd încerca şi ei să răzbată în viaţă! Cum are să judece el toate astea mai tîrziu? Ce are să creadă despre ea, despre Esta, despre toată familia? Căci, în ciuda ambiţiei, curajului şi dorinţei lui de a-şi face drum în lume şi de a se lupta cu viaţa, ea îl socotea întotdeauna pe Clyde ca pe o făptură nu prea robustă fiziceşte şi nici prea călită sub raport moral ori intelectual. Uneori, în ceea ce priveşte sentimentele şi temperamentul, Clyde părea că îl moştenise mai curînd pe Asa decît pe ea. De foarte multe ori era extrem de uşor să-l emoţionezi, să-l aduci într-o stare de încordare a nervilor ce lăsa să se creadă că n-ar fi croit să facă faţă unor asemenea încercări. Şi iată că tocmai ea, din cauza Estei, a soţului ei şi a existenţei lor nenorocite, tocmai ea îi pricinuia cele mai multe dintre aceste stări de încordare.

— De, dacă nu poţi, nu poţi... spuse ea. Trebuie să-ncerc să mă gîndesc la altă soluţie

Dar în acea clipă nu vedea limpede nici o altă ieşire.

CAPITOLUL 17

În ceea ce priveşte plimbarea cu maşina, propusă şi fixată de Hegglund pentru duminica următoare, graţie bunăvoinţei prietenului său, şoferul, interveni o schimbare în plan. Maşina — nici mai mult, nici mai puţin decît un „Packard" foarte luxos — nu le putea sta la dispoziţie în ziua aceea. Trebuia să folosească prilejul acesta joi sau vineri, ori, dacă nu, vor pierde ocazia. Pentru că, după cum li se explicase tuturor mai înainte, dar nu cu o strictă respectare a adevărului, maşina aparţinea unui oarecare domn Kimbark, un bătrîn foarte bogat, care în acel moment se afla într-o călătorie prin Asia. De asemenea, nu are adevărat că prietenul lui Hegglund ar fi fost şoferul domnului Kimbark, ci un fiu netrebnic şi destrăbălat al unui oarecare Sparser, îngrijitorul crescătoriei de vite a domnului Kimbark. Dorind să apară în ochii celorlalţi drept ceva mai mult decît simplul fiu al unui îngrijitor de fermă şi avînd, ca locţiitor de paznic de noapte al garajului, acces la maşinile domnului Kimbark, acest derbedeu se hotărîse s-o scoată pe cea mai frumoasă şi să se plimbe cu ea.

Hegglund era acela care propusese ca el şi prietenii săi de la hotel să pornească într-o excursie interesantă. Dar, între timp, după ce făcuse invitaţia, să anunţe că domnul Kimbark se va întoarce în curînd, probabil în cursul următoarelor săptămîni. Din

această privință, Willard Sparser conchise fără zăbavă că nu prea mai e cazul să folosească mașina. Domnul Kimbark putea să sosească oricînd și să-l ia prin surprindere. Vorbindu-i despre acest impas lui Hegglund, care de-abia aștepta să plece în excursie, el respinsese cu dispreț ideea renunțării la plimbare. De ce să n-o mai folosească măcar o dată ? Își stîrnise toți prietenii, și acum i-ar fi venit nu știu cum să-i dezamăgească. Se stabili, deci, ca excursia să aibă loc vinerea următoare, între prînz și ora 6. Iar cum Hortense își schimbase planurile, se hotărî să-l însoțească pe Clyde, care, firește, fusese invitat și el.

Hegglund le explicase lui Ratterer și Higby că mașina urmează să fie folosită fără consimțămîntul proprietarului. În consecință, băieții trebuiau să se întîlnească într-un loc mai ferit, bunăoară pe una dintre străzile liniștite, prin apropiere de strada 17 și West Prospect, de unde puteau să se îndrepte apoi spre un punct de întîlnire mai convenabil pentru fete, și anume la încrucișarea străzii 20 cu strada Washington. De acolo, vor goni spre Parkway West și podul Hannibal, apoi spre nord-vest, către Harlem, North Kansas City, Minaville, și astfel, străbătînd Liberty și Moseby, vor ajunge la Excelsior Springs. Ținta lor principală era un mic hotel, „Wigwam", deschis tot anul și situat la o depărtare de vreo milă sau două de Excelsior. Era, de fapt, un amestec de restaurant, sală de dans și hotel. Un patefon și un pian automat, „Wurlitzer", ofereau muzica necesară. Grupurile care voiau să se distreze vizitau des acest hotel, iar Hegglund și Higby fuseseră acolo de mai multe ori și considerau că e un loc minunat pentru așa ceva. Mîncarea era bună, iar drumul pînă la hotel, excelent. Ceva mai jos curgea un rîuleț, unde vara vîslitul și pescuitul erau în floare. Iarna, cînd rîul îngheța, unii patinau. Desigur, în această epocă, ianuarie, drumul era acoperit cu un strat gros de zăpadă, dar se putea circula ușor pe el, iar decorul arăta splendid. Nu prea departe de Excelsior se afla un mic lac, de asemenea înghețat în această perioadă a anului, și, după spusele lui Hegglund, căruia îi plăcea să se laude și să se entuziasmeze pînă la exagerare, se puteau duce acolo să patineze.

— Ia ascultați, auziți ce spune : noi mergem în excursie, și încă ce excursie, iar dumnealui îi arde de patinaj ! comentă Ratterer, nu fără oarecare cinism, deoarece, după el, nu putea fi vorba, într-o ocazie ca asta, să facă un astfel de sport minor, ci numai dragoste.

— La naiba, nu poate omul născoci o idee mai năstrușnică fără să fie luat în tărbacă ! ripostă Hegglund.

Singurul care, în afară de Sparser, avea anumite îndoieli în legătură cu această aventură era Clyde. De la bun început, faptul că mașina care urma să fie folosită nu-i aparținea lui Sparser, ci patronului acestuia, devenea pentru el într-atît de neliniștitor, încît aproape îl irita. Nu-i plăcea ideea de a lua ceva ce aparținea altcuiva, chiar dacă era vorba de o folosire temporară. Căci, cine știe, s-ar putea să se întîmple vreun lucru neplăcut. Sau s-ar putea să fie prinși asupra faptului.

— Nu crezi că e periculos să plecăm cu mașina? îl întrebă el pe Ratterer cu cîteva zile înainte de excursie, după ce aflase toate amănuntele privitoare la proveniența mașinii.

— De, știu și eu? răspunse Ratterer, care, fiind obișnuit cu astfel de procedee, nu arăta deloc stingherit. Nu eu o iau, și nici tu, este? Dacă el vrea s-o ia, treaba lui! Dar fiindcă ține să mă duc și eu, o să mă duc. De ce să nu mă duc? Tot ce pretind e să mă aducă la timp înapoi. Asta-i singurul lucru care mă interesează!

Higby se apropiase de ei în momentul acela și exprimase aceeași părere. Totuși, Clyde continua să fie neliniștit. Cine știe ce s-ar putea întîmpla; dintr-un lucru ca ăsta s-ar putea să-și piardă slujba. Dar gîndul că se va plimba într-o mașină atît de frumoasă, împreună cu Hortense și cu toate celelalte fete și băieți, îl ispitea așa de mult, încît nu putu refuza să-i însoțească.

Astfel că în vinerea din săptămîna aceea, imediat după amiază, diferiții participanți la excursie se adunară în punctele de întîlnire fixate. Hegglund, Ratterer, Higby și Clyde, la încrucișarea dintre strada 18 și West Prospect, lîngă stația de triaj. Maida Axelrod, prietena lui Hegglund, Lucille Nickolas, o prietenă a lui Ratterer, și Tina Kogel, prietenă a lui Higby, precum și Laura Sipe, o altă fată, adusă de Tina Kogel, ca să i-o prezinte lui Sparser, așteptau la încrucișarea dintre strada 20 și strada Washington. Numai că, deoarece Hortense îi trimisese vorbă lui Clyde în ultimul moment că trebuie să treacă pe acasă pentru a lua ceva, fură siliți să se abată prin strada 49 și Genesee, unde locuia ea, lucru pe care-l admiseseră cu toții, deși nu fără a strîmba din nas.

Ziua aceea de sfîrșit de ianuarie era cețoasă, cu cerul acoperit de nori, mai ales în împrejurimile lui Kansas City. Ba uneori chiar amenința să ningă, perspectivă extrem de interesantă și pitorească pentru cei din mașină. Îi încînta.

— Ce bine ar fi să ningă! exclamă Tina Kogel în clipa cînd unul dintre ei aduse vorba despre asta.

Iar Lucille Nickolas adăugă:

— Ah, ce mult îmi place să privesc cum cad fulgii!

După ce străbătură bulevardul West Bluff, strada Washington şi strada 2, trecură în cele din urmă pe podul Hannibal şi ajunseră la Harlem, iar de acolo o luară paralel cu rîul, pe drumul şerpuit şi străjuit de dealurile care duceau spre înălţimile Randolph şi Minaville. Dincolo de acestea se aflau Moseby şi Liberty, de unde drumul devenea mai bun, cu privelişti asupra micilor aşezări omeneşti şi a dealurilor melancolice, acoperite de zăpada lui ianuarie.

Clyde, care, în ciuda anilor îndelungaţi petrecuţi la Kansas City, nu se aventurase niciodată prea mult dincolo de marginea oraşului, spre apus, iar spre răsărit nu trecuse niciodată mai departe de pădurile sălbatice şi masive din Swope Parks, nici mai departe de Argentine, pe malul acesta, sau de înălţimile Randolph, pe malul celălalt al fluviilor Kansas ori Missouri, era de-a dreptul fascinat de priveliştile ce i se desfăşurau înaintea ochilor în această lungă călătorie. Totul se deosebea atît de mult de viaţa lui de fiecare zi! Pe de altă parte, Hortense părea foarte veselă şi prietenoasă. Se ghemuise lîngă el pe banchetă, iar atunci cînd Clyde, observînd că ceilalţi îşi stringeau fetele în îmbrăţişări drăgăstoase, o înlănţui pe după mijloc şi o trase spre el, nu protestă cîtuşi de puţin. Din contră, îşi ridică ochii în sus şi spuse:

— Cred că ar trebui să-mi scot pălăria.

Ceilalţi începură să rîdă. În comportarea ei nostimă şi vioaie era uneori ceva care amuza. Pe lîngă asta, îşi schimbase pieptănătura în aşa fel, încît arăta mult mai drăguţă şi murea de nerăbdare să fie văzută şi de ceilalţi.

— Se poate dansa acolo? se adresă ea grupului, fără să se uite însă la nici unul dintre cei din jur.

— Te cred, răspunse Higby, care, între timp, o convinsese pe Tina Kogel să-şi scoată pălăria, şi acum o ţinea strîns lîngă el. Au un pian automat şi un patefon. Dacă m-aş fi gîndit mai înainte, aş fi luat cornetul cu mine. Ştiu să cînt *Dixie* la cornet.

Maşina gonea nebuneşte pe un drum albit de zăpadă, printre cîmpiile albe. De fapt, Sparser, socotindu-se un as al volanului, şi, pentru moment, adevăratul stăpîn al maşinii, încerca să vadă ce viteză poate atinge pe un astfel de drum.

Copacii alergau prin dreapta şi prin stînga lor, ca nişte desene cafenii. După ce străbătură cîmpia, începură să apară dealurile, urcînd şi coborînd ca nişte valuri. Într-un loc foarte aproape de drum, se vedea o sperietoare de ciori, cu braţele larg întinse, fluturînd în bătaia vîntului, cu pălăria ruptă, căzută într-o parte. De lîngă ea se ridică un cîrd de ciori, îndreptîndu-se spre o pă-

dure îndepărtată, ce părea schițată ușor cu creionul pe un fond de zăpadă.

Pe bancheta din față stătea Sparser, alături de Laura Sipe, și conducea mașina cu aerul unuia pentru care plimbarea cu un automobil atît de luxos părea ceva cît se poate de obișnuit. Cu toate că-l interesa mai mult Hortense, simțea totuși că e de datoria lui, cel puțin deocamdată, să acorde oarecare atenție Laurei Sipe. Și pentru a nu se lăsa mai prejos de ceilalți în ceea ce privește curtoazia, își petrecu un braț în jurul Laurei Sipe, în timp ce conducea mașina numai cu o mînă, ispravă ce-l sperie pe Clyde, care continua să se întrebe în sinea lui dacă au făcut bine sau nu cînd au plecat la plimbare cu mașina. Goana asta nebunească le-ar putea frînge gîtul la toți pînă la urmă. Pe Hortense n-o preocupa decît faptul că Sparser își manifestase în chip cît se poate de lămurit interesul față de ea; acum, însă, de voie, de nevoie, el trebuia să fie atent și cu Laura Sipe. Iar cînd îl văzu trăgînd-o pe aceasta spre el și întrebînd-o fălos dacă s-a plimbat mult cu mașina în jurul lui Kansas City, Hortense se mulțumi să zîmbească în sinea ei.

Ratterer, observînd ce se petrecea, îi făcu semn cu cotul Lucillei Nickolas, care, la rîndul ei, îl înghionti pe Higby, spre a-i atrage atenția asupra idilei ce se desfășura în fața lor.

— Stai bine acolo, Willard ? strigă Ratterer foarte vesel, străduindu-se să lege prietenie cu el.

— Te cred ! îi replică Sparser voios, fără măcar să întoarcă ochii spre el. Dar tu, fetițo ?

— Stau foarte bine, răspunse Laura Sipe.

Clyde se gîndea că dintre toate fetele de aici nici una nu era atît de frumoasă ca Hortense, nu, nici pe departe ! Venise îmbrăcată într-o rochie roșu cu negru, cu o pelerină reșu-închis, pentru a fi în notă. Pe obrazul stîng, ceva mai jos de gura ei mică, rujată, își lipise o bobiță de plasture negru englezesc, imitînd o stea de cinematograf, pe care o văzuse de curînd. De fapt, înainte de a pleca în excursie, luase hotărîrea de a le eclipsa pe toate celelalte fete, iar acum era ferm convinsă că izbutise. În ceea ce-l privea pe Clyde, în sinea lui era și el de aceeași părere.

— Ești cea mai frumoasă dintre toate ! îi șopti el, strîngînd-o drăgăstos cu brațul.

— Tii, piciule, te pricepi să tragi clopotele cînd vrei ! spuse ea cu voce tare, făcîndu-i pe toți ceilalți să izbucnească în rîs.

Clyde se îmbujoră ușor la față.

La vreo șase mile dincolo de Minaville, mașina ajunse la o răscruce, într-o vale, unde se găsea o prăvălie. Hegglund, Higby și Ratterer coborîră să aducă bomboane, țigări și cornete cu înghe-

țată. După aceea, apăru Liberty, apoi, la o depărtare de cîteva mile de Excelsior Springs, zăriră hotelul „Wigwam“, care nu era, de fapt, decît un conac vechi, cu un etaj, așezat la poalele unei ridicături de pămînt. Într-o parte a clădirii se afla însă o aripă nouă și mai încăpătoare, compusă dintr-o sală de mese, o sală de dans și, ascuns îndărătul unui glasvand, un bar. Într-un cămin uriaș pîlpîia vesel un foc de lemne. Într-o vîlcea, dincolo de drum, se vedea rîul sau pîrîul Benton, acum înghețat tun.

— Iată și fluviul tău! exclamă Higby voios, în timp ce îi ajuta Tinei Kogel să coboare din mașină; era de pe acum destul de încălzit din pricina diferitelor băuturi pe care le sorbise în timpul drumului.

Toți făcură o pauză de cîteva clipe, pentru a admira pîrîul, care se pierdea, șerpuind, printre copaci.

— V-am spus că n-ar fi rău să luăm patinele și să mergem la rîul de acolo, suspină Hegglund, dar n-ați vrut să mă ascultați! De! Acum n-am ce vă face!

Lucille Nickolas, zărind lumina unei limbi de foc ce se reflecta în una dintre ferestrele hotelului, exclamă:

— Ia uitați-vă, au și foc!

După ce mașina fu garată, toată lumea dădu buzna în hotel, iar Higby se repezi la marele, hodorogitul pian automat și vîrî în el o monedă, spre a-l porni. Mai zburdalnic însă decît el, Hegglund i-o luă înainte și, făcînd un salt spre patefonul care stătea într-un colț, puse o placă, intitulată *Ursul cenușiu*, pe care o găsi acolo.

La primele sunete ale patefonului, întrucît cunoșteau cu toții cîntecul, Tina Kogel strigă:

— Hai să dansăm după melodia asta, vreți? De ce nu oprești rîșnița aia? adăugă ea.

— O să se oprească singur cînd s-o termina, explică Ratterer, rîzînd. Singurul mijloc de a-l opri este să nu-l mai îndopi cu alte monede.

La vederea unui chelner care își făcu apariția, Higby începu să-i întrebe pe toți ce doresc. Între timp, spre a-și arăta cît mai neîntîrziat talentele, Hortense ocupase centrul parchetului, încercînd să imite un urs cenușiu mergînd pe picioarele de dinapoi, lucru pe care se pricepea să-l facă destul de amuzant și cu multă grație. Sparser, văzînd-o singură în mijlocul încăperii și dorind să-i facă pe plac, o urmă, din spate, căutînd să-i imite fiecare gest. Sesizînd unde vrea să bată el și dorind să danseze, Hortense abandonă în cele din urmă pantomima și, întinzîndu-i brațele, începură să danseze prin cameră cu multă vioiciune. Clyde, care era de-

parte de a fi un bun dansator, deveni imediat gelos, suferind cumplit. Cum dorea să o știe numai a lui, i se părea urît din partea ei că îl părăsise atît de curînd, chiar de la început. Hortense, însă, manifestîndu-și interesul pentru Sparser, care părea mai priceput decît Clyde în materie de petreceri, nu-i mai acordă acestuia din urmă nici un fel de atenție, continuînd să danseze cu noua-i victimă, a cărui îndemînare în ceea ce privește dansul părea să se potrivească de minune cu a ei. Nici ceilalți nu se lăsară mai prejos, alegîndu-și fiecare partenera. Hegglund dansa cu Maida, Ratterer cu Lucille, și Higby cu Tina Kogel. În felul acesta, Laura Sipe rămase pentru Clyde, care n-o plăcea mai deloc. Nu era atît de atrăgătoare pe cît s-ar fi cerut să fie — o fată durdulie, cu față rotundă și ochi albaștri, de o senzualitate spălăcită — iar lui Clyde îi lipsea îndemînarea necesară, așa că dansară amîndoi foarte prost, pe cîtă vreme ceilalți fandau, săreau și se învîrteau cu ușurință, făcînd tot felul de giumbușlucuri.

Cuprins de un fel de furie bolnăvicioasa, Clyde observă că Sparser, care n-o mai slăbea deloc pe Hortense, o ținea acum strîns la piept și o privea drept în ochi. Iar Hortense părea încîntată. Avu senzația că o greutate de plumb îi apasă pe stomac. Era oare posibil ca ea să se fi îndrăgostit de tînărul acesta care dispunea de mașină ? Și cînd te gîndești că-i făgăduise ca măcar acum să fie drăguță cu el ! În fond, își dădea seama cît de nestatornică este și cît de puțin interes îi poartă. Voia să facă ceva, să se oprească din dans și s-o smulgă din brațele lui Sparser ; dar asta era cu neputință atîta timp cît nu se terminase încă placa.

Pe urmă, după ce patefonul se opri, reapăru chelnerul, aducînd *cocktail*-uri, *ginger ale* și sandvișuri, pe care le așeză pe trei măsuțe puse cap la cap. Toți părăsiră dansul și veniră la mese, în afară de Sparser și Hortense, fapt pe care Clyde îl remarcă imediat. Era o cochetă fără pic de inimă ! Nu ținea deloc la el, cu toate că nu trecuseră decît vreo cîteva zile de cînd încercase să-l facă să creadă contrariul, determinîndu-l să-i cumpere haina aceea. N-are decît să se ducă la toți dracii ! O să vadă ea ! Iar el, prostul, o aștepta ! Asta-i culmea ! În cele din urmă, văzînd că ceilalți se strîng în jurul meselor, care fuseseră trase în fața căminului, Hortense și Sparser se opriră din dans și se apropiară de ei. Clyde era mohorît și alb ca varul. Se ținea deoparte, vrînd să pară că nu-i pasă de nimic. Dar Laura Sipe, care-i observase furia și înțelesese motivul, se desprinse de lîngă el și se duse lîngă Tina Kogel, căreia îi explică de ce e așa de cătrănit.

Hortense, dîndu-și seama că e bosumflat, se apropie de el, executînd o figură din *Ursul cenușiu*.

— Nu-i aşa c-a fost grozav? începu ea. Îmi place tare mult să dansez după o melodie ca asta!

— Da, a fost grozav pentru tine! ripostă Clyde, clocotind de gelozie şi dezamăgire.

— Ce s-a întîmplat?! îl întrebă ea pe un ton coborît şi cu un aer aproape jignit, prefăcîndu-se că nu ghiceşte, deşi ştia foarte bine de ce e supărat. Nu cumva ţi-a sărit ţîfna fiindcă am dansat mai întîi cu el? Ce prostie! Atunci de ce n-ai venit tu să dansezi cu mine? Puteam să-l refuz cînd m-a invitat?

— A, nu, desigur, nu puteai, răspunse Clyde sarcastic, pe un ton coborît şi reţinut, deoarece şi el, ca şi Hortense, n-ar fi vrut să fie auzit de ceilalţi. Cred însă că nu te obliga nimeni să te lipeşti aşa de el şi să-l priveşti languroasă în ochi, este? Fierbea de ciudă. Să nu spui că nu-i aşa, fiindcă te-am văzut!

Hortense îi aruncă o privire ciudată, contrariată nu numai de violenţa purtării lui, ci şi de faptul că era pentru prima dată cînd Clyde se arăta atît de îndrăzneţ faţă de ea. Probabil începuse să creadă că o domină. Prea îi dăduse nas. În acelaşi timp, se gîndi că nu era momentul potrivit pentru a-i arăta că nu ţine la el chiar atît de mult cît ar fi vrut să-l facă să creadă, fiindcă avea nevoie de haină, asupra căreia abia căzuseră de acord.

— Ei, poftim! Asta-i culmea! exclamă ea furioasă, iritată mai curînd de faptul că ceea ce spunea Clyde era perfect adevărat. Ce vină am eu că nu-ţi sînt toţi boii acasă? Ce să fac dacă eşti aşa de gelos? N-am făcut nimic altceva decît să dansez puţin cu el. Nu-mi închipuiam că o să-ţi sară ţandăra...

Dădu să-i întoarcă spatele şi să se îndepărteze, dar, aducîndu-şi aminte că între ei există o înţelegere şi că trebuie să-l îmbuneze dacă vrea ca lucrurile să meargă bine şi de aici încolo, îl apucă de reverul hainei, îl trase mai la o parte, ca să nu-i audă ceilalţi, care îşi şi îndreptaseră ochii şi urechile spre ei, şi începu:

— Ascultă, Clyde, nu te mai purta aşa. N-am avut nici o intenţie rea, crede-mă pe cuvînt! De altfel, ştii că toată lumea dansează aşa acum, şi nimeni nu se gîndeşte la ceva rău. Nu vrei să-mi dai ocazia să mă port drăguţ cu tine, aşa cum ţi-am promis?

Se uită drept în ochii lui, cu un aer cuceritor şi plin de duioşie, dar bine calculat, ca şi cum el ar fi fost singurul dintre cei prezenţi la care ţinea cu adevărat. Apoi, în chip cu totul deliberat, îşi ţuguie gura, într-o pornire senzuală — era ceva la care se pricepea foarte bine — şi începu un joc al buzelor care părea să-i dea a înţelege că ar vrea să-l sărute, şi gura aceasta îl ispitea, îl scotea din minţi.

— Foarte bine! rosti el, privind-o îmbunat și supus. Sînt un prost, e adevărat, totuși am văzut bine tot ce-ai făcut. Știi că sînt nebun după tine, Hortense, nebun de legat! Ce să fac? Uneori regret că sînt așa și aș vrea să termin odată cu nebunia asta a mea!

O privi, și inima îi fu năpădită de tristețe. Iar Hortense, conștientă de puterea pe care o avea asupra lui, precum și de ușurința cu care îl putea domoli, răspunse:

— Nesuferitule! Ceva mai tîrziu, cînd n-o să se mai uite ceilalți la noi, am să te sărut, dacă ai să te porți frumos.

În același timp simțea că ochii lui Sparser sînt ațintiți asupra ei. Că nu se gîndește decît la ea. Și că ea îl place mai mult decît pe oricare dintre bărbații pe care-i cunoscuse pînă atunci.

CAPITOLUL 18

Punctul culminant al excursiei a fost atins atunci cînd, după alte rînduri de dansuri și băuturi, Hegglund, privind pe fereastră, văzu rîul, și amintindu-și din nou de plăcerile pe care li le-ar putea oferi, strigă brusc:

— Ce ziceți de gheața de colo? Ia uitați-vă ce grozavă e! Hai să ne ducem și să ne dăm pe gheață!

Dădură buzna afară, perechi-perechi, Ratterer alergînd împreună cu Tina Kogel și ținîndu-se de mînă, Sparser însoțit de Lucille Nickolas, cu care dansase ultimul dans, Higby alături de Laura Sipe, pe care, de dragul schimbării, o găsea destul de interesantă, și Clyde întovărășit de Hortense. O dată însă ajunși pe gheață, care nu era decît un rîuleț îngust și șerpuit, ce se strecura prin desișurile de copaci desfrunziți și pe a cărui suprafață zăpada fusese, ici și colo, spulberată de vînt, întregul grup căpătă aspectul unor satiri și nimfe din timpurile de odinioară. Alergau încoace și încolo, făcîndu-și vînt și lunecînd pe gheață; Higby, Lucille și Maida căzură după primii pași, dar se ajutară unul pe altul și se ridicară din nou în picioare, izbucnind în hohote de rîs.

Hortense, ajutată la început de Clyde, călca încetișor pe gheață. Curînd, însă, porni să alerge și să-și facă vînt, scoțînd niște țipete ascuțite, de-ai fi zis că e gata să pățească cine știe ce. Atunci, nu numai Sparser, dar și Higby începură să se ocupe de Hortense, fapt care-l înciudă pe Clyde. Alergau după ea, se avîntau împreună pe lunecuș și se prefăceau că încearcă să-i pună piedici cu piciorul, numai ca s-o prindă în brațe cînd era gata să cadă. Sparser, luînd-o de mînă, o trase cu el — după cîte se părea împotriva voinței ei și, în orice caz, în ciuda celorlalți — și dispă-

rură amîndoi în sus, departe, dincolo de cotitura rîului. Hotărît să nu-şi mai trădeze gelozia ori suspiciunea, Clyde nu se luă după ei. Dar în sinea lui îşi spunea că Sparser ar putea folosi acest prilej ca să fixeze o întîlnire cu ea, sau chiar ca s-o sărute. Hortense era capabilă de asemenea lucruri, deşi căuta totdeauna să-l convingă de contrariul. Fu cuprins de un chin sfîşietor.

Fără să vrea, Clyde începu să tremure, iar durerea cumplită pe care o încerca aprinse în el dorinţa de a vedea ce fac. Cum însă Hegglund îi invită pe toţi să se ia de mînă şi să se joace „de-a şarpele", Clyde apucă mîna Lucillei Nickolas, care îl ţinea pe Hegglund, iar cealaltă mînă i-o întinse Maidei Axelrod, care, la rîndul ei, îl ţinea pe Ratterer. Higby şi Laura Sipe erau tocmai pe punctul de a închide şirul, cînd Sparser şi Hortense se întoarseră, lunecînd pe gheaţă şi ţinîndu-se de mînă. Se prinseră şi ei în coada şirului. Apoi, Hegglund şi ceilalţi începură să alerge în zigzag încoace şi încolo, pînă cînd toţi cei din spatele Maidei căzură, rupînd astfel lanţul. Clyde observă că, după ce căzură, Hortense şi Sparser făcură în aşa fel încît să alunece împreună pînă la marginea rîului, unde se opriră într-o grămadă de zăpadă, de vreascuri şi frunze putrezite. Fusta Hortensei, mototolită ca vai de lume, se ridicase pînă deasupra genunchilor. Totuşi, în loc să se arate ruşinată, cum şi-ar fi închipuit şi ar fi dorit Clyde, ea rămase locului cîteva momente, fără nici o jenă, ba chiar bucurîndu-se din toată inima, în timp ce Sparser stătea alături şi continua să o ţină de mînă. În altă parte, Laura Sipe căzu şi ea în aşa fel, încît îl făcu pe Higby să se împiedice şi să se prăbuşească asupra ei, rămînînd amîndoi aşa, nemişcaţi, dar scuturîndu-se de rîs, într-o poziţie pe care Clyde o socoti extrem de indecentă. Mai observă că şi fusta Laurei Sipe se ridicase pînă peste genunchi. Sparser, care şedea acum în capul oaselor, arăta cu degetul spre pulpele ei frumoase şi rîdea tare, dezgolindu-şi toţi dinţii. Ceilalţi schelălăiau cît îi ţinea gura.

„Fir-ar să fie! gîndi Clyde. De ce dracu se ţine numai după ea? De ce nu şi-a adus o fată de-a lui dacă a vrut să se distreze? Cu ce scop s-au dus ei acolo, unde nu puteau fi văzuţi? Şi după cîte îşi închipuie ea, m-a făcut să cred că n-are nici un gînd rău! Cu mine nu se bucură niciodată din toată inima, aşa cum face cu ăsta. Drept cine mă ia, de-şi permite să mă facă să înghit toate astea?"

O clipă, din ochii lui Clyde fulgerară scîntei, dar gîndurile îi fură întrerupte, şirul se formă la loc, Lucille Nickolas îl apucă încă o dată de mînă, iar Hortense şi Sparser trecură din nou în coadă. Hegglund, însă, fără să bănuiască starea sufletească a lui Clyde şi gîndindu-se numai la desfăşurarea jocului, strigă:

— Nu credeţi că acum ar fi bine să se aşeze alţii la coadă ?

Găsind că are dreptate, Ratterer, Maida Axelrod, Clyde şi Lucille Nickolas trecură la coadă, iar Higby, Laura Sipe, Hortense şi Sparser intrară la mijloc. Clyde observă însă că şi aici Hortense continua să-l ţină de mînă pe Sparser, mulţumindu-se doar să vină lîngă el şi să-i întindă mîna dreaptă, în timp ce Sparser, aşezat în partea cealaltă, o ţinea strîns de stînga, fapt ce punea vîrf furiei lui Clyde. În definitiv, de ce nu se distra cu Laura Sipe, fata adusă aici anume pentru el ? şi Hortense, care îl încuraja !

Era foarte abătut, şi atît de supărat şi amărît, încît de-abia se mai putea ţine în rînd. Fu cît pe-aci să strice jocul şi să-l ia din scurt pe Sparser. Dar, Hegglund se arăta atît de iute şi grăbit, încît toţi începură să alerge din nou, înainte ca el, Clyde, să fi putut lua o hotărîre.

De astă dată, cu toate încercările lui de a păstra echilibrul, el, Lucille, Ratterer şi Maida Axelrod fură trîntiţi jos pe gheaţă, ca nişte titirezi. Hortense, desprinzîndu-se de el la momentul potrivit, păru că preferă cu tot dinadinsul să rămînă agăţată de Sparser. Clyde şi ceilalţi alunecară de-a valma vreo zece metri pe gheaţa netedă şi verzuie, pînă cînd se proptiră într-un troian de zăpadă. Rezultatul fu că Lucille Nickolas zăcea peste genunchii lui cu faţa în jos, într-o poziţie ideală pentru aplicarea unei corecţii corporale, încît Clyde nu se putu stăpîni să nu rîdă. Maida Axelrod căzuse pe spate, lîngă Ratterer, cu picioarele în sus. „A făcut-o dinadins", îşi spuse Clyde. Fără îndoială, era prea vulgară şi prea îndrăzneaţă. Urmară, fireşte, strigăte şi chiote de veselie atît de puternice, încît puteau fi auzite de la o jumătate de milă. Hegglund, foarte mucalit în asemenea ocazii, se încovoiase de atîta rîs, se bătea peste şolduri şi ţipa cît îl ţinea gura. Sparser îşi desfăcuse larg fălcile şi hohotea şi se strîmba, pînă cînd se făcu stacojiu la faţă. Hazul lor era atît de molipsitor, încît, pentru un moment, Clyde uită de gelozie. Se zgîia şi el la ceilalţi şi rîdea cu poftă. Totuşi, adevărata lui stare sufletească nu se schimbase. Gîndul că Hortense nu se purta frumos nu-i ieşea din cap.

În cele din urmă, Lucille Nickolas şi Tina Kogel, simţindu-se obosite, se desprinseră de grup. Hortense le imită. Clyde părăsi şi el imediat grupul, pentru a se duce după ea. Ratterer porni pe urmele Lucillei. Văzîndu-i pe ceilalţi că se împrăştie, Hegglund o împinse pe Maida Axelrod înaintea lui, în josul rîului, pînă cînd dispărură după o cotitură. Higby, la rîndul lui, o trase pe Tina Kogel în susul rîului, iar Ratterer şi Lucille, făcîndu-se că au descoperit ceva interesant, se ascunseră într-un desiş, rîzînd şi vorbind în timp ce se îndreptau într-acolo. Pînă şi Sparser şi Laura, rămaşi

singuri, plecară şi ei, astfel încît Clyde se trezi singur cu Hortense. Se îndreptară amîndoi spre un buştean prăvălit pe malul rîului. Dar înainte de a ajunge acolo, Hortense se aşeză pe gheaţă, Clyde, suferind încă din pricina rănilor sale închipuite, rămase mut pentru un moment, în timp ce Hortense, înţelegînd starea lui sufletească, îl apucă de cordonul paltonului şi începu să tragă de el.

— Dii, căluţule! striga ea veselă. Dii! Căluţul meu are să mă tragă acum pe gheaţă!

Clyde o privi ursuz, fierbînd în sinea lui, hotărît să nu uite aşa de uşor năduful pe care i-l pricinuise.

— Pentru ce-i permiţi individului ăluia de Sparser să se lege de tine? o întrebă el. Am văzut că te-ai dus cu el adineauri în susul rîului. Ce ţi-a spus acolo?

— Nu mi-a spus nimic!

— A, nu, desigur că nu ţi-a spus nimic! replică el aspru şi cu amărăciune. Poate că nici nu te-a sărutat?

— Te cred că nu! i-o întoarse ea cu hotărîre şi ciudă. Aş vrea să ştiu, în definitiv, ce-ţi închipui dumneata despre mine? Află, domnule, că nu-i dau voie nimănui să mă sărute de la prima vedere! Bagă-ţi bine în cap asta! Dacă nu mă-nşel, nici ţie nu ţi-am dat voie, nu-i aşa?

— O, asta-i absolut adevărat, răspunse Clyde, numai că eu nu-ţi plac aşa cum îţi place el...

— Nu? Poate că nu, bine zici, dar cu ce drept mă mustri tu dacă îmi place? Aş vrea să ştiu dacă n-am şi eu dreptul să mă distrez puţin, fără să mă spionezi tu într-una! La urma urmei, află că mă plictiseşti, ai înţeles?

Era foarte supărată din cauza atitudinii de stăpîn pe care Clyde părea să şi-o aroge faţă de ea.

Clyde, contrariat şi oarecum zguduit de-o ripostă atît de bruscă din partea ei, îşi spuse imediat că e poate mai bine să-şi schimbe tonul. În definitiv, nu-i declarase niciodată că ţine la el cu adevărat, în ciuda făgăduielii directe pe care i-o făcuse.

— Foarte bine, observă el posac, o clipă mai tîrziu, şi nu fără oarecare tristeţe în glas. Eu ştiu însă un lucru: dacă aş pretinde că ţin la cineva, aşa cum spui tu uneori că ţii la mine, nu mi-ar trece prin minte să flirtez cu alţii, cum faci tu aici!

— Zău?

— Nu, n-aş face aşa ceva.

— Foarte frumos, dar aş vrea să ştiu cine flirtează?

— Tu!

— Nu, nu flirtez, şi te rog să pleci şi să mă laşi în pace, dacă nu poţi face altceva mai bun decît să te cerţi cu mine! N-ai nici

un motiv să-ți închipui că flirtez numai pentru faptul că am dansat cu el în restaurant. Mă plictisești, ți-am mai spus-o !

— Te plictisesc ?

— Da, mă plictisești !

— Atunci poate că ar fi mai bine să plec și să nu te mai bat la cap niciodată ! amenință el. O fărîmă din energia mamei sale prinsese dintr-o dată viață într-însul.

— De, poate că ar fi mai bine, dacă astea sînt sentimentele tale adevărate față de mine... replică ea, lovind iritată gheața cu vîrful pantofului.

Clyde însă începea să simtă că n-ar putea să facă așa ceva, că o dorea ca un nebun și nu era decît o jucărie în mîinile ei. Așa încît o lăsă mai domol, mulțumindu-se s-o privească îmbufnat. Hortense, pe de altă parte, aducîndu-și aminte de haină, se hotărî și ea să fie mai îngăduitoare.

— Și zici că nu te-ai uitat în ochii lui, da ? o întrebă el cu glas potolit, întorcîndu-se cu gîndul înapoi, la clipa cînd Hortense dansase cu Sparser.

— Cînd ?

— Cînd dansai cu el.

— Nu, nu m-am uitat, cel puțin nu-mi amintesc. Dar să zicem că aș fi făcut-o Ei, și ce ? N-am avut nici un gînd rău. Doamne-Dumnezeule, nu poate omul să se uite în ochii altora cînd are chef ?

— În felul cum te-ai uitat tu în ochii lui ? Nu cred, dacă pretinzi că ții la altcineva !

Pielea de pe fruntea lui Clyde se încreți, apoi se descreți, iar pleoapele i se închiseră pe jumătate. Hortense se mulțumi să plescăie din limbă, cu indignare și nervozitate :

— Ttt ! Ttt ! Ttt ! Ești formidabil !

— Dar adineauri, acolo, pe gheață... continuă Clyde cu hotărîre și totuși îndurerat. Cînd te-ai întors de după cotitură, în loc să vii și să intri în joc alături de mine, te-ai așezat în coada șirului, lîngă el. Crezi că n-am observat ? Unde mai pui că tot timpul îl țineai de mînă cînd vă întorceați. Iar cînd ai căzut, a trebuit neapărat să rămîi jos, lîngă el, și să vă țineți amîndoi de mînă ! Aș vrea să știu, cum numești tu asta dacă zici că nu e flirt ? Ce poate fi altceva ? Fac rămășag că el drept asta o ia !

— Ei bine, eu totuși n-am flirtat cu el, și prea puțin îmi pasă de tot ce crezi tu ! Dacă vrei însă s-o iei în felul ăsta, n-ai decît ! Nu pot să te opresc. Ești așa de gelos, că nu îngădui nimănui să facă nimic, așa ești, și pace ! Ești bun să-mi explici și mie cum

se poate juca cineva pe gheață fără să se țină de mînă ? Doamne ferește ! Dar tu, cu Lucille Nickolas ? Am văzut-o trîntită peste tine, în timp ce tu rîdeai de te prăpădeai. Și nu m-am mai gîndit la fel de fel de năzbîtii, ca tine. Mă rog, și ce-ai vrea să fac ? Să vin aici și să stau ca o momîie ? Să te urmez ca o umbră ? Sau să te ții tu de coada mea ? Da ce-ți închipui că sînt eu ? Cățeluș ?

„Clyde mă mustră — își spunea în sinea ei Hortense — și nu-i bine, nu-i bine deloc". Se gîndea la Sparser, care îi plăcea de fapt mult mai mult decît Clyde. Era mai realist, mai puțin romantic, mai direct.

Clyde își întoarse fața în altă parte, își scoase șapca și se scărpină în cap morocănos, în timp ce Hortense, urmărindu-l cu privirea, se gîndi mai întîi la el, apoi la Sparser. Sparser era mai bărbat, nu semăna cu acest papă-lapte. Era sigură că el nu s-ar fi tînguit în felul ăsta. I-ar fi întors spatele, probabil pentru totdeauna, și n-ar mai fi vrut să aibă de-a face cu ea. Totuși, Clyde, în felul lui, era interesant și putea fi de folos. Cine altul în locul lui ar fi făcut pentru ea ceea ce făcuse el ? Și, în orice caz, el nu căuta să o silească să se retragă amîndoi acum, undeva, așa cum făcuseră celelalte perechi, și cum se temuse că ar putea încerca să o facă, înainte ca ea să dorească acest lucru, precum și înaintea momentului pe care ea însăși trebuia să-l hotărască. Cearta lor îndepărta această perspectivă.

— Ascultă, Clyde, spuse ea peste cîteva clipe, după ce se convinsese că cel mai bun lucru este să-l domolească, nefiind chiar așa de greu să-l ducă de nas. Trebuie să ne ciorovăim așa tot timpul ? La ce bun ? Atunci de ce-ai ținut să mă aduci aici dacă aveai de gînd să te certi cu mine într-una ? N-aș fi venit dacă mi-aș fi închipuit că o să-mi stric așa toată ziulica...

Se întoarse și lovi gheața cu vîrful pantofului, iar Clyde, prins iarăși în mreje, își petrecu brațele în jurul ei și o strînse cu putere, strivindu-i sînii, încercînd să o sărute pe gură, străduindu-se s-o țină bine, ca să n-o scape, și să o mîngîie cît mai mult. Dar, din pricina neașteptatei simpatii pentru Sparser și, în parte, datorită resentimentului pe care-l încerca față de Clyde, se smulse din îmbrățișare, nemulțumită nu numai de el, ci și de ea însăși. De ce s-ar lăsa sărutată, strînsă în brațe, cel puțin acum, de vreme ce n-are nici o poftă de așa ceva ? Nu apucase încă să-i promită că astăzi o să fie drăguță cu el în măsura în care ar fi dorit-o Clyde. Încă nu. Oricum, nu voia să fie sărutată tocmai acum, în felul acesta, și n-ar fi cedat pentru nimic în lume, indiferent de ce ar fi putut să creadă el. Clyde, dîndu-și seama de adevărata ei atitu-

dine, făcu un pas îndărăt, continuînd totuşi s-o înfăşoare cu o privire ursuză şi lacomă. La rîndu-i, Hortense se mărginea să-l privească ţintă.

— După cîte credeam eu mi-ai dat a înţelege că ţii la mine, spuse Clyde pe un ton aproape deznădăjduit, presimţind că iluziile lui cu privire la o excursie plăcută se risipeau ca fumul.

— Ţin la tine cînd te porţi drăguţ, răspunse ea cu şiretenie şi nehotărîre, căutînd un mijloc de a evita complicaţiile în legătură cu promisiunile pe care i le făcuse.

— Aha... mormăi el. Văd cum ţii ! Poftim, sîntem singuri, şi nu vrei să mă laşi nici măcar să te ating. Acum aş vrea să ştiu cel puţin atît : ce-a fost în capul tău cînd mi-ai spus tot ce mi-ai spus ?

— Dar ce ţi-am spus ? ripostă Hortense numai pentru a cîştiga timp.

— Parcă tu nu ştii...

— Aaa ! Da, se poate. Dar asta nu înseamnă că trebuie să se întîmple imediat, nu-i aşa ? Eu credeam că am spus... urmă apoi, făcînd o pauză chinuitoare.

— Eu ştiu bine ce-ai spus, continuă Clyde. Dar acum observ că nu mă iubeşti, şi asta e toată povestea ! Ce importanţă ar avea pentru tine — în cazul cînd m-ai iubi — dacă ai fi drăguţă cu mine acum, sau săptămîna viitoare, ori peste două săptămîni ? Zău de nu-mi vine să cred că totul depinde de ceea ce urmează să fac eu pentru tine, şi nu de faptul că mă iubeşti cu adevărat.

În durerea lui, devenise destul de aprig şi de curajos.

— Nu-i adevărat ! se apără ea, furioasă şi plină de amărăciune, întărîtată de adevărul celor auzite. Te rog să nu-mi mai vorbeşti aşa. Dacă vrei să ştii, nu-mi mai pasă nici cît negru sub unghie de haina aceea ! Poţi să te duci şi să-ţi iei înapoi banii, că n-am nevoie de ei ! Şi poţi să mă laşi în pace de acum înainte ! mai adăugă. O să-mi cumpăr toate hainele de care am nevoie şi fără ajutorul tău !

Spunînd acestea, îi întoarse spatele şi se îndepărtă.

Clyde, însă, dorind s-o îmbuneze, ca de obicei, alergă după ea.

— Nu pleca, Hortense... se rugă el. Stai puţin. Nu m-am gîndit la asta. Îţi dau cuvîntul meu. Te iubesc ca un nebun, ţi-o jur ! Nu-ţi dai seama ? Te rog, nu pleca... Eu nu-ţi dau banii ăştia ca să capăt ceva în schimbul lor. Dacă vrei, ia-i, fără să-mi dai nimic în schimb. Nimeni pe lume nu-mi este şi nu mi-a fost vreodată atît de drag ca tine. Din partea mea, poţi să-ţi păstrezi toţi banii. Nu ţi-i cer înapoi. Dar credeam că mă iubeşti măcar niţel. Nu mă iubeşti, oare, deloc, Hortense ?

Părea umil şi speriat, iar ea, dîndu-şi seama că îl are în mînă, se îmbună puţin.

— Bineînţeles că te iubesc, spuse Hortense încet. Dar asta nu înseamnă că mă poţi trata oricum. Nu înţelegi că o fată nu poate să facă tot ce pretinzi neapărat atunci cînd ai tu poftă ?

— Ce vrei să spui ? o întrebă Clyde, care nu înţelegea prea bine sensul cuvintelor ei. Nu pricep...

— Ba da, pricepi tu foarte bine !

Nu-şi putea închipui că el nu ştie.

— Ah, cred că înţeleg cam ce vrei să spui. Ştiu la ce faci aluzie, continuă Clyde cu dezamăgire în glas. Vechiul truc femeiesc. Las', că ştiu eu !

Şi repetă, aproape cuvînt cu cuvînt, imitînd pînă şi intonaţia, frazele celorlalţi băieţi de la hotel — Higby, Ratterer, Eddie Doyle — care, după ce-i povestiseră unele întîmplări asemănătoare cu cea de acum, spunîndu-i că fetele reuşeau adeseori să iasă din încurcătură trîntind cîte o minciună ca asta, îi explicaseră limpede despre ce anume era vorba. Iar Hortense îşi dădu seama că ştie, într-adevăr.

— Haida-de ! Va să zică mai eşti şi josnic, după alte toate ! făcu ea pe un ton care voia să pară jignit. Nu-ţi poate spune omul nimic, şi nici nu trebuie să se aştepte să-i dai crezare. Totuşi, e adevărat, fie că mă crezi sau nu.

— Te cunosc destul de bine acum, răspunse el trist, dar cu oarecare mîndrie în voce, ca şi cum ar fi fost vorba de o situaţie ce nu mai prezenta nimic nou pentru el. Nu-ţi sînt pe plac, asta e tot ! Am ajuns s-o văd foarte limpede !

— După alte toate, mai eşti şi josnic ! repetă ea cu încăpăţînare, prefăcîndu-se şi mai jignită. Dar e adevărul adevărat. Pot să jur, indiferent dacă mă crezi sau nu. Pe cuvîntul meu !

Clyde rămase ţintuit locului. Îşi dădea seama că în faţa acestui mic truc femeiesc nu prea avea multe de spus. Nu putea s-o silească la nimic. Dacă ea voia să mintă şi să se prefacă, nu-i rămînea decît să se prefacă şi el că o crede. Şi, totuşi, îl cuprinse o mîhnire adîncă. Nu-i era dat s-o aibă, şi pace ! Asta era clar. Aşa că se lăsă păgubaş, iar Hortense, convinsă că şi Clyde simte în ce fel îl minte, socoti că trebuie să facă ceva spre a nu-l pierde.

— Clyde, te rog, te rog, Clyde... începu ea acum cu o neîntrecută prefăcătorie. Îmi ţin promisiunea pe care ţi-am făcut-o. Ţi-o jur că nu te-am minţit. Nu vrei să mă crezi ? Săptămîna viitoare, da, îţi dau cuvîntul meu ! Nu crezi ? Nu te-am minţit cu nimic cînd ţi-am promis, ţi-o jur ! Te iubesc mult, foarte mult... Nu crezi nici asta ? Hai, spune !

Iar Clyde, înfiorat din creştet pînă în tălpi de această ultimă fază a jocului ei, încuviinţă din cap în semn că o crede. Ceva mai mult încă, începu să zîmbească şi să-şi recapete voioşia. Şi, cîteva clipe mai tîrziu, înainte de a ajunge la maşină, unde fură chemaţi în grabă de către Hegglund, din cauza timpului înaintat, Clyde îi apucă mîna şi i-o sărută ca un nebun, de nenumărate ori, convins că visul pe care şi-l făurise avea să se împlinească în mod sigur. Ce minunat are să fie atunci cînd se va împlini !

CAPITOLUL 19

Cea mai mare parte a drumului la întoarcerea spre Kansas City se desfăşură fără să se întîmple nimic ce-ar fi putut umbri plăcuta iluzie în care se legăna Clyde. Şedea lîngă Hortense, iar ea îşi sprijinise capul de umărul lui. Şi cu toate că Sparser, care aşteptase ca toţi ceilalţi să se urce în maşină înainte de a se aşeza şi el la volan, o strînsese de braţ şi primise ca răspuns o privire plină de promisiuni, Clyde nu observase nimic.

Şi cum era tîrziu, iar Hegglund, Ratterer şi Higby îl zoreau într-una să mîne mai repede, fără a mai vorbi de Sparser, care, beat turtă şi foarte bine dispus din cauza privirilor primite drept răsplată din partea Hortensei, gonea cu o viteză înspăimîntătoare, nu trecu mult şi începură să se arate primele lumini de la marginea oraşului. Totuşi, într-un loc, acolo unde una din principalele linii de cale ferată se apropia de oraş, au trebuit să aştepte mult, stînd ca pe ghimpi, în faţa unei bariere, pînă cînd trecură două trenuri de marfă, unul într-o direcţie, iar altul în cealaltă. Pe urmă, cînd ajunseră în North Kansas City, începu să ningă, fulgi mari şi moi de zăpadă, care cădeau încet şi se topeau, acoperind drumul cu un strat lunecos de apăraie, ceea ce impunea şoferului mai multă atenţie decît pînă acum. Era ora cinci şi jumătate. În mod obişnuit, încă opt minute de mers în plină viteză ar fi fost de ajuns pentru a se opri şi a coborî cu o casă sau două mai încolo de hotel. Acum însă, fiind siliţi să stopeze iarăşi la capătul podului Hannibal, din cauza unei alte bariere, trecură podul abia la şase fără douăzeci, cînd maşina apucă pe strada Wyandotte. Cei patru tineri îşi pierdură dintr-o dată tot cheful şi uitară de plăcerea pe care le-o procurase plimbarea şi compania fetelor, deoarece se întrebau îngrijoraţi dacă vor mai putea ajunge la timp la hotel. Figura severă şi neînduplecată a domnului Squires începuse să le joace pe dinaintea ochilor.

— Dacă nu ne grăbim, n-o să ajungem la timp, observă Ratterer, adresîndu-i-se lui Higby, care se uita mereu, neliniştit, la ceas. Aşa cum stau lucrurile, nu ştiu dacă o să mai avem vreme măcar să ne schimbăm hainele.

Clyde, auzindu-l, exclamă :

— Drace ! N-ar fi rău să mergem ceva mai repede. Mai bine n-am mai fi plecat ! O să fie vai de noi dacă n-ajungem la timp...

Hortense, observînd că e nervos şi neliniştit, adăugă :

— Crezi că n-o să ajungeţi la timp ?

— Aşa cum mergem acum, nu, făcu el.

Apoi Hegglund, care scruta aerul încărcat de fulgi — o pînză ţesută dintr-o infinitate de fire de bumbac — strigă :

— Hei, Willard ! Trebuie neapărat să mergem mai repede. S-a zis cu noi dacă n-ajungem la timp !

Iar Higby, ieşindu-şi şi el din calmul şi sîngele rece ce-l caracterizau, adăugă :

— O să dăm de dracu dacă n-o să născocim o istorie de pomină ! Are cineva vreo idee ?

În ceea ce îl privea pe Clyde, el se mulţumi să ofteze, tare nenorocit.

Ca pentru a-i chinui şi mai mult, aproape la fiecare încrucişare de străzi dădeau peste cîte o îmbulzeală neaşteptată de vehicule. Iar Sparser, enervat de atîtea obstacole, rămase cu ochii aţintiţi la mîna unui agent de circulaţie, care se ridicase acum pentru el şi îl oprise la încrucişarea dintre strada 9 şi Wyandotte.

— Uite-l, iar şi-a ridicat laba ! exclamă el. Ce pot să fac eu ? Aş putea s-o iau prin strada Washington, dar nu cred că am cîştiga timp nici pe-acolo.

Se scurse un minut întreg pînă cînd sergentul îi făcu semn să treacă mai departe. Sparser coti grăbit spre dreapta, iar trei blocuri mai încolo intră în strada Washington.

Dar nici aici situaţia nu era prielnică. Două şiruri nesfîrşite de vehicule se mişcau în direcţii opuse. Iar la fiecare colţ se pierdeau alte cîteva minute preţioase din cauza stopului. Pe urmă maşina alerga pînă la colţul următor, strecurîndu-se cu greu prin învălmăşeală.

La întretăierea dintre strada 15 şi strada Washington, Clyde îi propuse lui Ratterer :

— Ce-ar fi dacă am coborî în strada 17 şi ne-am duce pe jos ?

— Tot aia-i, opină Sparser. Dacă izbutesc să intru în strada asta, apoi ajung înaintea voastră.

Se înghesuia în celelalte mașini cît putea mai mult, căutînd să cîștige orice palmă de loc. La întretăierea dintre strada 16 și strada Washington, observînd în stînga lui un crîmpei de stradă ce i se păru mai descongestionată, apucă pe acolo și goni din nou spre Wyandotte. În clipa cînd se apropia de colț, vrînd să vireze în mare viteză și atingînd aproape bordura trotuarului, ca să efectueze mai bine mișcarea, o fetiță de vreo nouă ani, care alerga înspre linia de demarcație pentru pietoni, sari drept în fața automobilului. Și cum Sparser nu mai putu să cîrmească și s-o ocolească, fetița fu izbită și tîrîtă pe o distanță de cîțiva metri, înainte ca mașina să fi putut fi oprită. În aceeași secundă izbucniră vreo cinci-șase țipete de femei, precum și tot atîtea strigăte de bărbați, sub ochii cărora se petrecuse accidentul.

Lumea se repezi imediat spre copila care fusese aruncată și strivită sub roți. Sparser, scoțînd capul pe deasupra portierei și văzînd mulțimea strînsă în jurul victimei, fu cuprins de o panică de nedescris, care stîrnea în mintea lui spectrul poliției, al închisorii, al tatălui său, al proprietarului mașinii, al unei pedepse aspre sub diferite forme. Și, cu toate că ceilalți ocupanți ai mașinii săriseră de la locurile lor, scoțînd exclamații înspăimîntate, ca: „O, Doamne! A lovit o fetiță!" „Cerule, a omorît un copil!" „Aoleu!" „Dumnezeule!" „Ce ne facem acum?" el se întoarse și exclamă:

— Drace, copoii! Trebuie să ies cu mașina din buclucul ăsta!

Și, fără să-i mai întrebe pe ceilalți, care rămăseseră împietriți, pe jumătate amuțiți de spaimă, băgă mașina în viteza întîi, apoi într-a doua, apoi în viteza maximă și, alimentînd motorul cu toată benzina pe care o putea primi, goni nebunește, dispărînd pe după primul colț.

Acolo, însă, ca la mai toate colțurile din partea aceasta a orașului, se afla un polițist, care, observînd învălmășeala de la colțul învecinat, își părăsise postul și se repezise spre locul cu pricina, ca să vadă ce s-a întîmplat. În acest timp, strigăte de: „Opriți mașina aceea! Opriți mașina!" îi ajunseră la urechi. Iar un bărbat, alergînd după automobil dinspre locul accidentului, îl arăta cu degetul și striga:

— Opriți mașina aceea! Opriți mașina aceea! Au omorît un copil!

Înțelegînd despre ce era vorba, polițistul se îndreptă spre mașină cu fluierul la gură. Dar Sparser, care între timp auzise strigătele și-l văzuse pe polițist părăsindu-și postul, trecu ca o săgeată pe lîngă el, intrînd în strada 17, de-a lungul căreia goni cu

o viteză de aproape patruzeci de mile[1] pe oră, retezînd cît ai clipi capătul osiei unui camion, turtind o aripă de automobil, gata-gata să izbească şi să dea peste cap tot felul de vehicule şi pietoni, în timp ce la spatele lui, în maşină, cei mai mulţi dintre însoţitori rămăseseră ţepeni, ca ţintuiţi pe locurile lor, cu ochii holbaţi, cu pumnii încleştaţi, cu feţele încremenite şi buzele strînse, sau, ca în cazul Hortensei, Lucillei Nickolas şi Tinei Kogel, ţipînd într-una : „O, Doamne !" „Ce-o să se întîmple acum ?"

Dar poliţia şi cei care începuseră să-i urmărească nu se puteau lăsa întrecuţi cu una, cu două. Neizbutind să reţină numărul automobilului şi văzînd de la primele mişcări ale maşinii că n are de gînd să oprească, poliţistul scoase un şuierat prelung şi strident din fluierul său de metal. Iar poliţistul de la colţul următor al străzii, văzînd că maşina goneşte nebuneşte şi dîndu-şi seama de ceea ce se petrece, fluieră şi el, apoi, sărind pe scara unui turism care tocmai trecea pe acolo, îi ordonă şoferului să urmărească maşina din faţă. Bănuind că e ceva suspect, sau că se pune la cale ceva, alte trei maşini, conduse de oameni dornici de aventuri, se alăturară cursei, claxonînd fără încetare în timp ce goneau.

Dar „Packard"-ul avea o viteză mult mai mare decît toţi urmăritorii, aşa că, deşi cîtva timp se mai auziră în urmă strigăte de : „Opriţi maşina aceea !", strigătele se stinseră curînd, înlocuite fiind de ţipetele sălbatice şi prelungi ale claxoanelor ce se auzeau urlînd tot mai departe.

Lăsîndu-şi urmăritorii la o distanţă destul de mare şi dîndu-şi seama că drumul drept ar fi în avantajul acestora, Sparser coti iute pe McGee, un bulevard relativ liniştit, de-a lungul căruia merse valvîrtej pe o distanţă de cîteva blocuri, apoi apucă pe Gillham Parkway, o stradă largă şi şerpuită care duce spre sud. Dar după ce străbătu o porţiune, destul de scurtă, din această stradă cu o viteză înfiorătoare, în dreptul străzii 31 se hotărî să cotească din nou, deoarece casele rare din această parte nu-i prea puteau favoriza planurile, în timp ce partea de nord a oraşului părea să-i ofere cel mai bun prilej de a scăpa de urmăritori. Întoarse, aşadar, maşina în această direcţie şi apucă spre stînga, gîndindu-se că pe străzile relativ liniştite de aici îi era mai uşor să se strecoare în dreapta şi în stînga şi astfel să-i păcălească pe copoi, cel puţin pînă îşi va lăsa pasagerii undeva şi îşi va băga maşina în garaj.

Şi cu siguranţă că ar fi izbutit s-o facă dacă, după ce coti pe una din străzile mai mărginaşe ale cartierului, unde de-abia se

[1] 1 milă = 1609 m.

mai vedeau, ici și colo, cîte o casă ori cîte un trecător, nu s-ar fi hotărît să stingă farurile, spre a face mai puțin vizibilă goana mașinii. Apoi, continuînd să alerge pe diferite străzi spre est și spre nord, după aceea din nou spre est și spre sud, se repezi în cele din urmă pe o stradă unde, după cîteva sute de metri, pavajul se termina brusc. Cum însă la o depărtare de aproximativ o sută de picioare se vedea o altă stradă transversală și închipuindu-și că, îndreptînd mașina într-acolo, ar putea da din nou de un drum pavat, mări iar viteza, apoi viră brusc spre stînga, pînă cînd nimeri într-o grămadă de pietre de pavaj, lăsată acolo de un antreprenor care se pregătea să pietruiască drumul. Nu observase grămada de pietre din cauză că mergea cu luminile stinse. În partea cealaltă, peste drum, de-a lungul viitorului trotuar, se găsea o stivă de cherestea pentru construcția unui imobil.

Nimerind cu toată viteza în grămada de pietre de pavaj, mașina avu un recul și fu gata să se răstoarne. Sparser o îndreptă atunci spre stiva de cherestea din partea cealaltă, de care se și izbi. Numai că în loc să intre în ea cu botul, mașina o lovi pieziș, ceea ce avu drept rezultat prăbușirea stivei, iar roțile din dreapta trecură pe deasupra lemnelor atît de sus, încît automobilul se aplecă în partea din stînga și se răsturnă în iarba acoperită de zăpadă de dincolo de marginea drumului. Într-o izbucnire de țipete, amestecate cu un zgomot de geamuri sparte, ocupanții fură aruncați cît colo, claie peste grămadă.

Ce s-a întîmplat pe urmă a rămas mai mult sau mai puțin un mister și un adevărat coșmar nu numai pentru Clyde, ci și pentru toți ceilalți. Sparser și Laura Sipe, fiind în față, fură izbiți de parbriz și capotă, căzînd în nesimțire; umărul, șoldul și genunchiul stîng al lui Sparser fură așa de rău vătămate, încît trebui să rămînă întins în mașină pînă la sosirea unei ambulanțe. Nu putea fi scos afară pe ușa mașinii, deoarece aceasta, datorită poziției vehiculuiui ținea acum loc de acoperiș. Pe cea de a doua banchetă, Clyde, care se afla lîngă portiera din stînga, avînd alături de el pe Hortense, pe Lucille Nickolas și pe Ratterer, fu prins dedesubt, fără să fie totuși strivit de greutatea lor. Hortense fusese aruncată exact deasupra lui, întinsă de-a lungul capotei, care forma acum peretele din stînga al mașinii. Lucille, care venea la rînd, căzuse în așa fel, încît prinsese sub ea numai umerii lui Clyde, în timp ce Ratterer, deasupra tuturor, fusese aruncat jumătate peste ei, jumătate peste bancheta din față. În timpul căderii, însă, se sprijini cu brațele în volanul pe care Sparser îl scăpase din mîini, ușurîndu-și astfel întrucîtva situația. Dar chiar și așa, fața și mîinile îi erau zgîriate, iar umărul, brațul și șoldul, strivite, nu însă atît de rău

încît să nu-i poată ajuta pe ceilalți. Imediat ce-și dădu seama de situația prietenilor lui și alarmat de strigătele lor, Ratterer se trase în sus peste trupurile celorlalți, pînă cînd ajunse la ușa de deasupra lui, pe care reuși, în cele din urmă, s-o deschidă.

O dată ajuns afară, se cățără pe șasiul mașinii răsturnate și întinse brațul s-o apuce pe Lucille, care se zbătea și se văicărea, încercînd ca și ceilalți să iasă, dar fără să izbutească. Trăgînd-o cu toată puterea și strigînd: „Acum potolește-te, dragă, am ajuns la tine. Nu ți s-a întîmplat nimic, am să te scot de aici", o ajută să se ridice și să se sprijine în cadrul ușii, apoi o tîrî alături, în zăpadă, unde fata începu să plîngă, pipăindu-și brațele și capul. După aceea, o ajută pe Hortense, care avea obrazul stîng, fruntea și amîndouă mîinile zgîriate pînă la sînge; rănile nu erau prea grave, dar ea nu avea cum să știe în momentul acela. Plîngea, tremura și se scutura, deoarece după starea de stupoare, aproape de leșin, produsă de prima lovitură, acum o cuprinsese un tremur nervos.

În clipa aceea, Clyde, scoțîndu-și amețit capul pe ușa laterală a mașinii, cu obrazul, umărul și brațul stîng zdrelite, dar fără alte răni, se gîndea că trebuie să scape din daravera asta cît mai repede cu putință. Fusese ucis un copil; fusese furată și stricată o mașină; slujba și-o pierduse, cu siguranță; polițiștii erau pe urmele lor și puteau să dea peste ei dintr-o clipă în alta. Iar sub el, în mașină, întins cu fața în jos, chiar în locul unde căzuse, zăcea Sparser de care se îngrijea acum Ratterer. Lîngă Sparser zăcea Laura Sipe, lipsită și ea de cunoștință. Simți nevoia să facă ceva, să-l ajute pe Ratterer, care încerca să o scoată pe Laura Sipe din mașină fără s-o vatăme. Dar gîndurile îi erau așa de încîlcite, încît ar fi fost în stare să rămînă acolo fără să ajute nimănui dacă Ratterer n-ar fi strigat la el, plin de enervare:

— Hei, Clyde, dă-mi o mînă de ajutor, ce stai așa? Trebuie s-o scoatem afară. A leșinat.

Atunci Clyde, renunțînd la eforturile de a ieși, se răsuci cum putu cu picioarele pe fereastra spartă a ușii și încercă să salte trupul fetei, căznindu-se să-l tragă spre fundul mașinii, apoi să-l scoată afară, pe deasupra trupului lui Sparser. Dar se chinui degeaba. Trupul fetei era prea moleșit, prea greu. Nu izbuti decît s-o tragă puțin îndărăt, pe lîngă corpul lui Sparser, apoi o lăsă acolo, în spațiul dintre prima și a doua banchetă a mașinii răsturnate.

În tot acest timp, Hegglund, care se afla în fundul mașinii, lîngă partea de sus, și nu era decît puțin amețit, izbutise să ajungă pînă la ușa cea mai apropiată de el și s-o deschidă. Datorită corpului său atletic, putu să iasă la suprafață, spunînd:

— Doamne, ce sfîrşit! Cristoase, asta-i culmea! Sfinte Sisoe, n-ar strica s-o ştergem de aici, pînă nu apar copoii!

Totuşi, văzîndu-i în aceeaşi clipă pe ceilalţi sub el şi auzindu-i cum se vaită, nu se putu hotărî pentru o soluţie atît de disperată cum ar fi fost dezertarea. Cînd se pomeni afară, se întoarse şi, zărind-o pe Maida sub el, îi strigă:

— Maida, pentru numele lui Dumnezeu, dă-mi mîna! Trebuie să ieşim din toată povestea asta, şi cît mai repede, ascultă-mă ce-ţi spun!

Apoi, lăsînd-o pe Maida, care din cauza durerilor îşi strîngea în palme capul rănit, se căţără pe şasiu şi, aplecîndu-se peste marginea maşinii, o prinse pe Tina Kogel, căci fata, scăpînd doar cu o ameţeală, încerca să-şi facă loc, lăsîndu-se cu toată greutatea peste Higby. Acesta, uşurat de povara celorlalţi, se sprijinise pe genunchi şi îşi pipăia capul şi faţa cu mîinile.

— Dă-mi mîna, Dave!, strigă iar Hegglund. Grăbeşte-te! Pentru numele lui Dumnezeu! N-avem timp de pierdut! Eşti rănit? Ascultă ce spun, trebuie s-o ştergem de aici! Văd un individ care vine încoace, şi nu ştiu dacă nu-i copoi...

Se întinse să apuce mîna stîngă a lui Higby, dar Higby îi făcu semn că n-are nevoie.

— Uuuf! exclamă el. Nu trage. N-am nici pe naiba! Am să ies singur. Ajută-i pe ceilalţi.

Şi, ridicîndu-se încet, scoase capul pe uşă, apoi începu să se uite prin maşină, în jurul lui, ca să găsească ceva de care să-şi sprijine piciorul. Cum perna din spate se desfăcuse şi căzuse de la locul ei, puse piciorul pe ea, se săltă şi se strecură prin deschizătura uşii, apoi se sprijini în cadrul ei şi îşi scoase şi celălalt picior. Privind împrejurul lui şi văzînd că Hegglund se străduieşte, împreună cu Ratterer şi cu Clyde, să-l scoată pe Sparser, se duse să le dea o mînă de ajutor.

Afară se şi petrecuseră cîteva scene ciudate. Hortense, care fusese scoasă înaintea lui Clyde, începuse numaidecît să-şi pipăie faţa, constatînd din prima clipă că obrazul stîng şi fruntea nu-i erau numai zgîriate, ci îi sîngerau. La gîndul că frumuseţea ei s-ar putea să rămînă ştirbită pentru totdeauna din cauza acestui accident, fu cuprinsă deodată de o panică atît de egoistă, încît uită cu desăvîrşire nu numai nenorocirea şi rănile celorlalţi, ci şi pericolul de a fi descoperiţi de poliţie, strivirea copilului, distrugerea acestei maşini scumpe, într-un cuvînt, nu se mai gîndea decît la ea şi la probabilitatea şi posibilitatea de a rămîne desfigurată pentru totdeauna. Începu imediat să plîngă şi să facă nişte gesturi disperate cu mîinile:

— Doamne, Doamne, Doamne ! exclamă ea deznădăjduită. Ah, ce grozăvie ! Ce nenorocire ! Ah, toată fața mi-e tăiată !

Și, simțind că trebuie să facă neapărat ceva spre a-și îngriji rănile, se ridică brusc (fără să spună un cuvînt nimănui, în timp ce Clyde era încă înăuntru, ajutînd lui Ratterer) și o luă la goană spre sud, de-a lungul străzii 35, către oraș, unde știa că trebuie să dea de lumini și de străzi mai populate. Singurul ei gînd era să ajungă cît mai repede acasă și să-și oblojească zgîrieturile.

Nu se gîndea cîtuși de puțin la Clyde, la Sparser, la Ratterer sau la celelalte fete. Ce mai însemnau toți aceștia pentru ea acum ? Doar din cînd în cînd — obsedată de ideea că nu mai era o fată frumoasă, că avea fața desfigurată — în minte reușea să i se strecoare și cîte un gînd la victima accidentului, la fetița aceea de nouă ani. Grozăvia întîmplării, precum și faptul că erau, desigur, urmăriți de poliție, că mașina nu-i aparținea lui Sparser, că acum era distrusă și, prin urmare, pe toți îi amenința arestarea — de toate acestea prea puțin îi păsa. La Clyde se gîndea doar ca la unul care o invitase să ia parte la această excursie blestemată ; așadar, el era vinovatul. Și cînd te gîndești că băieții aceia tîmpiți au băgat-o și pe ea în buclucul ăsta, fără să fi fost în stare s-o scoată mai bine la capăt !...

Celelalte fete, în afară de Laura Sipe, nu erau, nici una, rănite grav, ci mai curînd speriate, dar după ce se dezmeticiră, fură cuprinse de o adevărată panică : le era teamă să nu fie prinse de poliție, arestate, arătate cu degetul și pedepsite. În consecință, se învîrteau ca smintite în jurul mașinii, zbierînd :

— Grăbiți-vă, grăbiți-vă ! Vai, ar trebui să plecăm cu toții de aici, cît mai repede ! Ce grozăvie !

Pînă cînd, în cele din urmă, Hegglund se răsti la ele :

— Pentru numele lui Dumnezeu, tăceți din gură ! Facem și noi ce putem, nu vedeți ? Țineți-vă gura ! Ce, vreți să vă audă copoii și să vină să ne ia pe toți ca din oală ?!

Ca un fel de răspuns la muștruluiala lui, un cetățean din mahala, care locuia nu prea departe de locul accidentului, într-o casă de dincolo de terenurile virane, auzind trosnituri și strigăte în puterea nopții, sărise să vadă despre ce e vorba și se apropia tocmai atunci, uitîndu-se curios la grupul de răniți și la mașina răsturnată.

— Ați avut un accident, ai ?! exclamă el cu destulă voioșie în glas. E cineva rănit greu ? Drace, uite ce nenorocire ! Și ce mașină grozavă ! Pot să vă ajut cu ceva ?

Clyde, auzindu-l vorbind, privi afară, apoi, nevăzînd-o pe Hortense nicăieri și neputînd să facă pentru Sparser nimic mai

mult decît să-l întindă în fundul mașinii, se uită deznădăjduit de jur împrejur. Gîndul că, dintr-un moment într-altul, ar putea să vină poliția, care îi urmărește, fără nici o îndoială, aproape îl sugruma. Trebuie să iasă din încurcătura asta. Nu trebuie să fie prins aici. Ce lucruri teribile i s-ar întîmpla dacă ar fi prins, cît de rău ar fi văzut, probabil ar fi pedepsit, într-un cuvînt, s-ar duce de rîpă toată situația lui frumoasă înainte de a apuca să rostească măcar un cuvînt. Ar auzi mama lui, domnul Squires, toată lumea. Cu siguranță că ar fi închis. Ah, cît de groaznic era gîndul acesta! Îl măcina și-i rodea carnea ca o roată zimțată. Nu mai puteau face nimic ca să-l ajute pe Sparser, iar zăbovind, nu realizau altceva în afara faptului că se expuneau să fie prinși prin apropiere. Întrebă:

— Unde s-a dus domnișoara Briggs? și ieși din mașină, apoi începu să scruteze întunericul, căutînd-o pe cîmpul înzăpezit.

Primul lucru la care se gîndi fu s-o ajute să se ducă oriunde ar fi dorit ea.

Dar tocmai în clipa aceea se auziră în depărtare claxoanele și huruitul a cel puțin două motociclete, care goneau în direcția unde se aflau ei. Nevasta cetățeanului care sărise să le dea ajutor, auzind și ea zgomotul și strigătele de acolo, anunțase telefonic poliția că în locul acela s-a întîmplat un accident. Cetățeanul le explică el însuși:

— Ei sînt. I-am spus soției mele să telefoneze după salvare.

Cum auziră, tinerii o și rupseră la fugă, căci își dădeau seama ce înseamnă asta. Chiar atunci pe cîmp se zăriră luminile motocicletelor, care se apropiau. Pînă la strada 31, colț cu șoseaua Cleveland, motocicletele veniră împreună. Apoi, una o apucă spre sud, către locul cu pricina, pe șoseaua Cleveland, iar cealaltă merse înainte, spre est, pe strada 31, căutînd și ea locul accidentului.

— S-o ștergem, s-o ștergem cu toții! strigă Hegglund cu un glas înăbușit, cuprins de panică. Haideți repede!

Și, fără să mai stea pe gînduri, o apucă de mînă pe Maida Axelrod, apoi începu să alerge spre est, pe strada 35, strada pe care se găsea mașina, îndreptîndu-se către marginea de răsărit a orașului. O clipă mai tîrziu, însă, socotind că nici asta nu e o soluție, că le-ar da celorlalți posibilitatea să-i urmărească mai ușor pe o stradă, o tăie înspre nord-est, direct peste cîmp, îndepărtîndu-se de oraș.

Clyde, dîndu-și seama tot atît de fulgerător ce s-ar întîmpla dacă ar fi prins — toate minunatele lui planuri legate de atîtea desfătări se vor sfîrși, desigur, cu nenorociri și, fără îndoială, în închisoare — începu să fugă și el. Numai că, în loc să se ia după Hegglund sau după vreunul din ceilalți, o apucă spre sud, pe șoseaua

Cleveland, către marginea de miazăzi a orașului. Ca și Hegglund, însă, socotind că ăsta ar fi un făgaș ușor pentru orice urmăritori posibili, o luă și el peste cîmp. Dar, în loc să se depărteze de oraș, se îndreptă spre sud-vest și alergă înspre străzile situate la sud de strada 40. Cum însă, pînă acolo, în fața lui se întindeau mai multe terenuri virane și cum farul motocicletei ce alerga după el lumina tot drumul din spatele lui, se repezi spre un tufiș din apropiere și se ascunse pentru moment în spatele lui.

Numai Sparser și Laura Sipe rămăseseră în mașină; Laura începea în momentul acela să-și recapete cunoștința. Iar cetățeanul binevoitor rămăsese lîngă mașină, foarte nedumerit de tot ce vedea.

„Da, asta trebuie să fie! își spuse el deodată. Cu siguranță că au furat mașina. Nu prea pare să fi fost a lor."

În momentul acela, prima motocicletă ajunse la locul accidentului, și Clyde, din ascunzișul său nu prea îndepărtat, putu să audă:

— A, va să zică tot n-ai reușit s-o ștergi? Ți-ai închipuit că ești șmecher, dar, de! nu ți-a mers! Pe dumneata, pe dumneata, auzi, te căutăm! Spune repede, ce s-a întîmplat cu restul bandei? Unde sînt ceilalți?

Cînd îl auzi pe cetățean declarînd pe un ton foarte energic că el nu are nici în clin, nici în mînecă cu toată povestea asta, că adevărații pasageri din mașină fugiseră chiar atunci și ar mai putea fi încă prinși dacă poliția s-ar strădui puțin, Clyde, aflat doar la o aruncătură de băț de locul unde se rosteau toate acestea, începu să se tîrască de-a bușilea prin zăpadă, înspre sud-vest, către străzile îndepărtate care se zăreau în direcția aceea, luminate slab de felinarele ce licăreau în întuneric, străzi pe unde — în cazul cînd n-ar fi fost prins — spera să se strecoare în așa fel, încît să i se piardă urma și, totodată, să scape — dacă soarta s-ar milostivi — de mizeria și pedeapsa, de necazurile și nenorocirile pe care, după cîte înțelegea acum cu o extremă claritate, ar putea să le aducă asupra lui toată întîmplarea asta.

CAPITOLUL 20

Locuința lui Samuel Griffiths, la Lycurgus, statul New York, oraș de vreo douăzeci și cinci de mii de locuitori, situat la jumătatea drumului dintre Utica și Albany. Se apropia ora cinei, și, unul cîte unul, membrii familiei se adunau pentru masa obișnuită. În ziua aceea, însă, pregătirile erau mai migăloase ca de obicei, deoarece domnul Samuel Griffiths, soțul și tatăl, se întorsese acasă după

o absență de patru zile. Fusese nevoit să se ducă la Chicago, unde participase la o consfătuire a fabricanților de cămăși și gulere din est, în vederea recalculării prețurilor și a găsirii unui mijloc de înțelegere cu noii lor concurenți din vest, care porniseră o campanie de ieftinire a acestor articole. Se întorsese în oraș în cursul zilei, și, mai devreme, imediat după amiază, telefonase că a sosit, dar că se duce la biroul său de la fabrică, unde va rămîne pînă la ora cinei.

De multă vreme deprinsă cu felul de viață al soțului, un bărbat practic și hotărît, plin de încredere în el și convins că judecata și actele lui sînt totdeauna juste — ba, în cele mai multe cazuri, indiscutabile — doamna Griffiths nu se arătă mirată de acest procedeu. Avea să vină acasă și s-o salute atunci cînd va socoti de cuviință.

Știindu-l că preferă pulpa de miel multor altor bucate, doamna Griffiths dădu dispoziții să se gătească miel, după ce se consultă mai întîi cu doamna Truesdale, menajera, o persoană simplă, dar pricepută. Apoi, o dată alese salatele necesare și desertul cel mai potrivit, începu să se gîndească iarăși la fata lor mai mare, la Myra, care, deși absolvise Colegiul „Smith" cu cîțiva ani mai înainte, rămăsese încă nemăritată. Și pricina — după cum foarte bine înțelegea doamna Griffiths, cu toate că nu-i venea totdeauna s-o admită fățiș — nu putea fi decît aceea că Myra nu era prea frumoasă. Avea nasul prea lung, ochii prea apropiați și bărbia nu îndeajuns de rotunjită, ceea ce nu o făcea destul de feminină și simpatică. De cele mai multe ori părea prea gînditoare și studioasă, iar viața mondenă a orașului nu o interesa aproape deloc. Era cu totul lipsită de acel *savoir faire* [1], ca și de acea putere de seducție față de bărbați ce caracterizează unele fete chiar dacă nu sînt tocmai frumoase. După părerea mamei sale, Myra se dovedea înzestrată cu un spirit critic prea ascuțit, era prea intelectuală, ridicîndu-se cu mult deasupra nivelului lumii în care era sortită să trăiască.

Crescută în mijlocul unui oarecare lux, fără a fi nevoită să se chinuie cu fel de fel de amănunte neplăcute pentru a-și cîștiga existența, fata se lovise totuși de dificultatea de a răzbi în viața de societate și de a cunoaște bucuriile dragostei — două obiective care, fără frumusețe sau farmec, sînt aproape tot atît de greu de atins ca și realizarea unei mari averi de către un cerșetor. Pe de altă parte, faptul că de doisprezece ani încoace — și anume, de cînd împlinise paisprezece ani — vedea cum viața altor fete și băieți din cercul ei restrîns se scurgea destul de veselă și fericită, în timp ce

[1] Dibăcie, iscusință (în limba franceză).

existenţa sa rămînea, mai mult sau mai puţin, mărginită la lecturi, la muzică, la grija de a se îmbrăca totdeauna cît mai îngrijit şi mai atrăgător cu putinţă, de a se duce în vizită la prietene, cu speranţa că poate într-o zi va întîlni undeva, din întîmplare, pe acel bărbat înzestrat cu un caracter aparte, care şi-ar manifesta interesul faţă de ea, faptul acesta o mîhnise profund, dacă nu chiar o acrise. Şi asta cu atît mai mult cu cît părinţii, şi deci şi ea însăşi, se bucurau de o situaţie materială dintre cele mai bune.

În momentul acela Myra trecu prin camera mamei sale spre camera ei, cu o expresie ce arăta că nu o interesează nimic în mod deosebit. Mama se frămînta gîndindu-se ce să facă spre a o scoate din această stare de melancolie, cînd fiica mai tînără, Bella, care tocmai se întorcea dintr-o vizită făcută familiei Finchley, nişte vecini bogaţi, unde se oprise în treacăt venind de la Şcoala „Snedeker", dădu buzna în casă.

Spre deosebire de sora ei, înaltă, brunetă şi cam palidă la faţă, Bella, deşi mai mică, avea forme mult mai graţioase şi mai împlinite. Avea un păr des, de culoare castaniu-închis, aproape negru, un ten măsliniu, ce bătea în roşu, şi ochi căprui, vioi, cu o strălucire plină de viaţă şi curiozitate. Fizicul ei sănătos şi zvelt îi dădea parcă mai multă vitalitate şi însufleţire. Braţele şi picioarele îi erau graţioase şi în continuu neastîmpăr. Nu încăpea nici o îndoială că îi plăceau lucrurile aşa cum le găsea, că se bucura de viaţă aşa cum era, şi, în consecinţă, spre deosebire de sora sa, plăcea în mod deosebit multor bărbaţi şi flăcăiandri — multor bărbaţi şi femei, bătrîni sau tineri — ceea ce mama şi tatăl ei ştiau foarte bine. Nu le era deci teamă că nu va fi cerută în căsătorie atunci cînd îi va veni sorocul. Mama era chiar încredinţată că în jurul ei se şi învîrteau de pe acum prea mulţi tineri şi bărbaţi, astfel că se punea problema alegerii unui soţ potrivit. Bella manifestase încă de pe acum tendinţa de a lega prietenii strînse nu numai cu vlăstarele familiilor mai vechi şi mai conservatoare, care constituiau elementul ultrarespectabil al oraşului, ci, şi lucrul acesta nu prea era pe placul mamei sale, şi cu fiii şi fiicele unora dintre familiile mai noi ale regiunii, deci mai puţin importante din punct de vedere social, fiii şi fiicele fabricanţilor de mezeluri, de cutii de conserve, de aspiratoare de praf, de lăzi şi coşuri de nuiele, sau de maşini de scris, care constituiau o categorie destul de sigură din punct de vedere financiar, dar reprezentau ceea ce putea fi socotit drept „societatea uşuratică" a vieţii locale.

După părerea doamnei Griffiths, tinerii aceştia dansau prea mult, se duceau prea des la cabarete, făceau prea multe excursii cu

mașinile prin orașele vecine, fără să fie supravegheați mai îndeaproape. Totuși, în contrast cu sora ei, Myra, ce ușurare era pentru dînșii Bella ! Dacă doamna Griffiths se neliniștea uneori sau chiar avea rezerve față de cele mai multe dintre prieteniile, dorințele și distracțiile ei actuale, o făcea numai cu gîndul de a o ține pe cît posibil din scurt, pînă cînd Bella avea să se mărite, după toate formele legale și religioase. Dorea să o protejeze.

— Ei, unde ai fost iar ? o întrebă ea, în timp ce Bella năvăli în cameră, aruncîndu-și cărțile și apropiindu-se de căminul în care ardea focul.

— Auzi, mămico — începu Bella cu un aer degajat și aproape fără nici o legătură cu întrebarea — familia Finchley are de gînd să nu se mai ducă vara la vila lor de la lacul Greenwood, ci la lacul Twelfth, lîngă Vîrful Pinilor ! Vor să-și construiască acolo o vilă nouă. Sondra spune că de data asta va fi așezată chiar pe malul apei, nu departe, cum e dincoace. Vor construi o terasă largă cu parchet. Și un adăpost pentru bărci, destul de mare, ca să poată încăpea în el o barcă cu motor, lungă de zece metri, pe care domnul Finchley are de gînd să i-o cumpere lui Stuart. Ce zici, n-o să fie minunat ? Mi-au mai spus că, dacă mă lași, pot să stau la ei, acolo, toată vara, sau atîta timp cît vreau eu. De asemenea, poate să vină și Gil dacă vrea. E dincolo de lac, știi, chiar față în față cu *„Emery Lodge“* și cu *„East Gate Hotel“*. Iar vila familiei Phant, știi, familia Phant din Utica, e ceva mai jos de a lor, lîngă Sharon. Nu e splendid ? N-o să fie grozav ? Mămico, ce-ar fi dacă dumneata și tăticu v-ați hotărî să clădiți și voi o vilă acolo, cîndva ? După cîte văd eu, aproape toți oamenii cu vază din oraș preferă locul acela.

Vorbea atît de repede, învîrtindu-se de colo pînă colo, privind cînd la focul care ardea în cămin, cînd pe ferestrele ce dădeau înspre grădina din față, dincolo de care se vedea bulevardul Wykeagy, luminat de la un capăt la altul de becurile electrice ce străluceau în amurgul de iarnă, încît mama nu putu să facă nici un comentariu pînă cînd Bella nu termină de spus tot ce avea să-i spună. În cele din urmă, reuși să observe :

— Da ? Dar familiile Anthony, și Nicholson, și Taylor ? N-am auzit încă despre plecarea lor de la Greenwood.

— Ah, știu... familiile Anthony, Nicholson sau Taylor ! E greu ca niște oameni cum sînt ăștia să se miște din loc... Sînt prea demodați ! Lor nici nu le poate trece prin cap să se mute în altă parte. Ce știu ei ?... În orice caz, Greenwood nu se compară cu lacul Twelfth. Iar tu știi asta foarte bine ! Așa că toți cei care se respectă au să se mute acolo, cu siguranță ! Familia Cranston o să se

mute la anul, aşa spune Sondra. Iar după aceea o să plece şi familia Harriet, fac prinsoare!

— Familia Cranston, familia Harriet, şi Finchley, şi Sondra... făcu mama ei, pe jumătate în glumă, pe jumătate iritată. Cranston, Bertina, Sondra... de cîteva zile încoace numai despre asta te aud vorbind!

Familiile Cranston şi Finchley, în ciuda unei anumite reputaţii locale de care se bucura această societate mai nouă şi mai uşuratică, erau, mai mult decît altele, subiectul unor comentarii extrem de nefavorabile. Aceste două familii strămutaseră aici Fabrica de sîrmă „Cranston" — *Cranston Wickwire Company* — din Albany şi Fabrica de aspiratoare electrice de praf — *Finchley Electric Sweeper* — din Buffalo, apoi construiseră fabricile de pe ţărmul sudic al rîului Mohawk, ca să nu mai vorbim de clădirile grandioase de pe bulevardul Wykeagy şi vilele de la Greenwood, aşezate la o depărtare de vreo douăzeci de mile spre nord-vest, făcînd o concurenţă cam spectaculoasă, care, fireşte, nu era pe placul bogătaşilor băştinaşi. Oamenii aceştia obişnuiau să poarte hainele cele mai elegante, să aibă automobilele cele mai luxoase, să organizeze recepţiile cele mai fastuoase, constituind astfel o problemă pentru cei care, dispunînd de mijloace mai reduse, socoteau că poziţia şi avutul lor sînt destul de stabile, de interesante şi de atrăgătoare spre a fi la nivelul obligaţiilor sociale. Familiile Cranston şi Finchley stăteau, într-un cuvînt, ca un spin în ochii restului elitei din Lycurgus, care le socotea prea agresive.

— De cîte ori ţi-am spus că nu-mi place prietenia asta cu Bertina, cu Letta Harriet sau cu fratele ei? Sînt prea exageraţi! Prea se agită şi vorbesc mult şi prea caută să se bage în ochii lumii! Tatăl tău e şi el de aceeaşi părere cu mine în privinţa asta. Cît despre Sondra Finchley dacă are de gînd să se ducă acolo cu Bertina şi cu tine, atunci n-o să mai fii multă vreme prietenă cu ea. De altfel, nu cred că tatăl tău va fi de acord să te lase să pleci singură undeva. Eşti încă prea tînără pentru asemenea isprăvi. Cît priveşte invitaţia la lacul Twelfth, la Finchley, nici nu poate fi vorba de aşa ceva dacă nu vom merge cu toţii!

După asta, doamna Griffiths, care înclina totdeauna mai mult către manierele familiilor mai vechi, dacă nu şi tot atît de bogate, se uită ţintă, cu o privire compătimitoare, la fiica ei.

Dar Bella nu se simţi umilită, ci mai curînd enervată de vorbele mamei. Pe de altă parte, îşi cunoştea bine mama şi ştia că ţine mult la ea; de asemenea, ştia că era încîntată de farmecul ei fizic, precum şi de succesele repurtate în societatea locală, în aceeaşi mă-

sură în care era încîntat şi tatăl, care o socotea perfecţiunea întruchipată şi putea fi cucerit de cel mai mic zîmbet al ei, zîmbet de care Bella ştia să se folosească ori de cîte ori era nevoie.

— Prea tînără! Prea tînără! bombăni fata pe un ton de reproş. Ascultă, mămico, în iulie împlinesc optsprezece ani. Aş vrea să ştiu, cînd anume, tu şi tăticu, veţi binevoi a socoti că sînt destul de mare pentru a mă putea duce şi eu undeva fără voi? Unde vă duceţi voi, trebuie să merg şi eu, şi oriunde vreau eu să mă duc, trebuie să veniţi şi voi, negreşit!

— Bella! o apostrofă mama. Apoi, după un moment de tăcere, în timpul căreia fiica aştepta nerăbdătoare, adăugă: Desigur, ce altceva ai vrea să facem? Cînd o să ai douăzeci şi unu de ani sau douăzeci şi doi de ani, în cazul că nu te vei mărita pînă atunci, vei avea destul timp să te gîndeşti la călătorii pe care să le faci singură. Dar la vîrsta ta n-ar trebui să-ţi treacă prin minte aşa ceva...

În clipa aceea Bella îşi înălţă capul ei frumos; uşa de la parter se deschise cu zgomot, şi Gilbert Griffiths, unicul băiat al familiei — semănînd foarte mult la chip şi la statură, dacă nu în mişcări sau ca vigoare, cu Clyde, vărul său din vest — intră şi urcă scara.

În perioada aceasta era un tînăr de douăzeci şi trei de ani, robust, vanitos şi plin de el, care, spre deosebire de cele două surori ale sale, părea mult mai serios şi mult mai practic; pe deasupra, era, probabil, şi mult mai inteligent şi mai întreprinzător în materie de afaceri, domeniu ce nu le interesa cîtuşi de puţin pe cele două fete. Totdeauna se arăta plin de vioiciune şi de nerăbdare. Gilbert socotea că poziţia sa socială este pe deplin asigurată şi dispreţuia radical tot ceea ce nu viza direct succesul comercial. Cu toate acestea, îl preocupa în chip deosebit orice eveniment din cadrul societăţii locale, în care socotea că el şi familia lui joacă rolul cel mai important. Întotdeauna conştient de demnitatea şi poziţia socială ale familiei sale în această comunitate, îşi potrivea acţiunile şi vorbele în conformitate cu regulile ei. De obicei, la prima vedere părea un tînăr mai degrabă sec şi trufaş, nici atît de sprinten, nici atît de zburdalnic pe cît i-ar fi îngăduit vîrsta. Totuşi, era tînăr, simpatic şi interesant. Ştia să vorbească frumos, dacă nu neapărat strălucitor, şi avea darul de a face uneori observaţii tăioase şi cinice. Din cauza familiei şi a situaţiei sale, trecea drept cel mai rîvnit dintre tinerii necăsătoriţi din Lycurgus. Dar rămînea atît de preocupat de propria sa persoană, încît în universul lui interior rareori găsea un locşor pentru o înţelegere justă şi cu adevărat inteligentă a altcuiva.

Cînd îl văzu urcînd scările şi intrînd în camera lui, care se afla în fundul casei, alături de odaia ei, Bella părăsi imediat camera mamei şi se duse la uşa fratelui, unde strigă :

— Hei, Gil ! Pot să intru ?

— Sigur !

Gil fluiera voios şi se pregătea să se îmbrace în ţinută de seară, ca să se ducă la o petrecere, unde fusese invitat.

— Unde te duci ?

— La cină nu mă duc nicăieri. Dar mai tîrziu o să mă duc la Wynant.

— Constance, fără-ndoială...

— Nu, nu „Constance, fără-ndoială" ! De unde ai mai scos-o şi pe-asta ?

— Credeai că nu ştiu ?

— Ia mai isprăveşte ! Pentru asta ai venit aici ?

— Nu, nu pentru asta am venit. Ascultă, Gil, familia Finchley are de gînd să construiască vara viitoare o vilă la lacul Twelfth, chiar pe malul lacului, lîngă vila familiei Phant, iar domnul Finchley vrea să-i cumpere lui Stuart o barcă cu motor, lungă de zece metri, şi să construiască un adăpost pentru bărci, cu o terasă de dans deasupra apei. N-o să fie mişto, ia zi ?

— Nu mai spune „mişto" ! Şi fără „ia zi" ! Învaţă-te odată să nu te mai exprimi în argou ! Vorbeşti ca o fată de la fabrică ! Altceva nu mai învăţaţi la şcoală ?

— I-auzi colo, cine-mi spune să nu mai vorbesc în argou ! Dar tu ? După cîte ştiu, tu eşti acela care ai dat exemplu prost celor din jur !

— Ei da, numai că eu sînt cu cinci ani mai mare decît tine. Şi pe urmă eu sînt bărbat. Pe Myra n-ai s-o auzi niciodată vorbind aşa.

— Myra !... Să nu mai vorbim despre asta ! Gîndeşte-te la casa pe care vor s-o construiască şi la felul cum au să petreacă acolo la vară... N-ai vrea să ne ducem şi noi cu ei, ia spune ? Am putea. dacă am vrea... dacă tata şi mama ar fi de acord

— Nu ştiu dacă ar fi chiar atît de minunat cum spui tu, răspunse fratele ei, pe care perspectiva asta îl interesa totuşi foarte mult. Ce, crezi că alte locuri în afară de lacul Twelfth nu se mai găsesc ?

— Am spus eu că nu se găsesc ? Dar nu pentru oamenii pe care îi cunoaştem noi, aici ! Tare-aş vrea să ştiu, unde se duc acum oamenii cei mai de vază din Albany şi Utica dacă nu acolo ? Sondra spune că o să devină un adevărat centru, cu vilele cele mai

frumoase, așezate toate pe țărmul de vest. Oricum, și familia Cranston, și familia Lambert, iș familia Harriet au de gînd să se mute acolo cît de curînd ! adăugă Bella pe un ton hotărît și sfidător. Asta înseamnă că n-o să se mai ducă multă lume la lacul Greenwood ; în orice caz, n-o să se mai ducă oamenii cei mai de vază, chiar dacă familia Anthony și Nicholson vor continua să-și petreacă vara acolo.

— Cine ți-a spus că familia Cranston are de gînd să se mute la lacul Twelfth ? întrebă Gilbert, cu mult interes de astă dată.

— Cine ? Sondra !

— Și ei cine i-a spus ?

— Bertina.

— Heei ! Se distrează din ce în ce mai bine dumnealor... comentă fratele, enigmatic și cu oarecare invidie. Foarte curînd, Lycurgus va deveni neîncăpător pentru ei...

Smuci de papionul pe care se străduia să-l potrivească la mijloc și se strîmbă într-un chip ciudat, fiindcă îl strîngea puțin la gît.

Deși Gilbert intrase de curînd alături de tatăl său la Fabrica de cămăși și gulere „Griffiths" ca supraveghetor general al producției, și avînd toate șansele de a căpăta pînă la urmă conducerea și controlul întregii întreprinderi, era totuși gelos pe tînărul Grant Cranston, un băiat de vîrsta lui, foarte simpatic și înzestrat cu un fizic seducător, pe care toate fetele tinere îl socoteau mai îndrăzneț și mai atrăgător decît el. Cranston părea să fie convins de faptul că poate îmbina, într-o anumită măsură, distracțiile mondene cu activitatea desfășurată în întreprinderea tatălui său, lucru cu care Gilbert nu era de acord. De fapt, tînărului Griffiths i-ar fi plăcut, dacă așa ceva ar fi fost cu putință, să-l acuze pe tînărul Cranston de destrăbălare, dar acesta din urmă se purta în așa fel, încît, pînă acum, nu sărise niciodată dincolo de cal. La Fabrica de sîrmă „Cranston" înainta vertiginos pe calea prosperității, ca una dintre principalele fabrici din Lycurgus.

— Da, adăugă el o clipă mai tîrziu, ei prosperă mai repede decît aș fi făcut-o eu dacă întreprinderea lor ar fi fost pe mîna mea. Dar uită că nu sînt cei mai mari bogătași din lume...

Ceea ce nu-l împiedică să-și spună totuși că, spre deosebire de el și de părinții lui, aceia erau de fapt mai îndrăzneți, dacă nu mai lacomi de viață sub raportul monden. Îi invidia.

— Mai mult încă, adăugă Bella cu însuflețire, alde Finchley își construiesc o terasă de dans deasupra adăpostului pentru bărci. Iar Sondra spune că lui Stuart i-ar părea bine dacă te-ai duce și tu să-ți petreci o bună parte din vară acolo, cu ei.

— Zăău ?! răspunse Gilbert sarcastic și cu oarecare invidie. Vrei să spui că i-ar părea bine dacă te-ai duce tu acolo, să petreci cu ei ! Eu o să am de lucru la vară.

— Nici n-a pomenit despre treaba asta, deșteptule ! La urma urmei, cred că nu ne-ar strica nici unuia dintre noi să ne ducem acolo. La Greenwood nu se mai întîmplă nimic interesant ! Veșnic aceleași sindrofii de curci plouate...

— Serios ? Mare plăcere i-ar mai face mamei să te-audă vorbind așa !

— Și tu sigur că ai să-i spui !

— Nu, n-avea nici o grijă ! Totuși, nu cred că o să însoțim familiile Finchley și Cranston la lacul Twelfth. Tu însă poți să te duci, dacă vrei și dacă te lasă papa...

Chiar în clipa aceea se auzi din nou ușa de la parter, și Bella, uitînd de sfada cu frate-său, coborî în fugă, să-și întîmpine tatăl.

CAPITOLUL 21

Șeful ramurii Griffiths din Lycurgus, spre deosebire de cel al ramurii din Kansas City, era un om cît se poate de impunător. În comparație cu fratele său de la Ușa Speranței, mai mic de statură și mai zăpăcit, pe care nu-l mai văzuse de treizeci de ani, avea o statură puțin mai înaltă decît cea mijlocie, era bine legat, oarecum destul de zvelt, cu ochi pătrunzători și foarte tăios nu numai în comportare, dar și în felul de a vorbi. Obișnuit de multă vreme să lupte pentru a răzbate în viață și ajungînd, atît prin eforturile depuse, cît și prin rezultatele obținute, să-și dea seama că este deasupra celorlalți ca pricepere și abilitate comercială, era înclinat uneori să fie puțin cam aspru cu cei care nu posedau aceste calități. Nu se putea spune că nu era generos sau binevoitor, dar se străduia întotdeauna să-și păstreze un aer liniștit, de om care cumpănește bine totul. Iar ca o scuză pentru apucăturile lui, își spunea mereu că nu face altceva decît să se considere demn de valoarea pe care i-o atribuiau alții, și anume cei cărora, ca și lui însuși, le mergea bine.

Sosind la Lycurgus, aproximativ cu douăzeci și cinci de ani în urmă, cu oarecare capital și cu hotărîrea de a-l investi într-o fabrică de gulere care i se oferise, reușise după aceea să-și atingă țelurile, depășind chiar cele mai optimiste așteptări ale sale. Firește, toate acestea îl făcuseră vanitos. Familia lui — douăzeci și cinci de ani mai tîrziu — ocupa, fără discuție, una dintre cele mai lu-

xoase şi mai cu gust construite case din Lycurgus. Trecea, de asemeni, drept una dintre cele mai bune familii din regiune ; dacă nu era familia cea mai veche din Lycurgus, era, în tot cazul, una dintre cele mai conservatoare, mai respectabile şi mai prospere. Cei doi copii mai mici, chiar dacă nu şi Myra, se numărau, pe plan social, printre primii în rîndurile tineretului monden local, iar pînă acum nu se întîmplase nimic care să slăbească sau să umbrească prestigiul acestei familii.

În ziua aceea, întors de la Chicago, unde încheiase o serie de contracte menite să-i asigure stabilitatea comercială şi prosperitatea pentru cel puţin un an, era înclinat să se simtă la largul lui şi în termeni buni cu toată lumea. Nici o întîmplare neplăcută nu-i tulburase călătoria. În absenţa lui, Fabrica de cămăşi şi gulere „Griffiths" funcţionase ca şi cum el ar fi fost prezent la conducere. În clipa de faţă, comenzile comerciale erau foarte mari.

Intrînd pe uşă, aruncă din mînă o valiză grea şi un palton foarte elegant şi se întoarse s-o vadă, ceea ce şi dorea, pe Bella, care se repezi în braţele lui. Adevărul este că Bella era slăbiciunea sa, tot ceea ce anii îi dăruiseră mai plăcut, mai deosebit şi mai artistic, tinereţe, sănătate, voioşie, inteligenţă şi afecţiune, toate sub forma unei fiice drăguţe.

— Tati ! exclamă ea pe un ton dulce şi ademenitor cînd îl zări intrînd. Tu eşti ?

— Da. Cel puţin aşa cred în momentul de faţă. Ce face fetiţa mea ? Şi, desfăcîndu-şi braţele, o îmbrăţişă pe zglobia sa mezină. Straşnică fată, zdravănă şi sănătoasă, nimic de zis ! spuse el în timp ce îşi desprindea buzele de ale ei. Dar cum s-a purtat fetiţa mea cea rea cît am fost plecat ? Să nu umbli cu cioara vopsită, bagă de seamă !

— Foarte frumos, tati. Poţi să întrebi pe cine vrei. Mai frumos decît aşa nici nu se poate !

— Şi mama ?

— E foarte bine, tati. E sus, în camera ei. Nu cred că te-a auzit cînd ai intrat.

— Dar Myra ? S-a întors de la Albany ?

— Da, e în camera ei. Am auzit-o cîntînd la pian, adineauri. De fapt, abia acum am picat şi eu.

— Aha, iar la hoinăreală ! Te cunosc eu... Şi ridică degetul arătător în semn de mustrare, în timp ce Bella i se agăţase de braţ şi urca în pas cu el scările care duceau la etaj.

— Nu, de data asta n-am mai hoinărit, gînguri ea şiret şi dulce. Vezi cum mă necăjeşti, tati ?! Am fost la Sondra, unde am stat foarte puţin. Ce crezi, tati ? Au de gînd să renunţe la vila lor

de la Greenwood şi să construiască un *bungalow* mare şi frumos la lacul Twelfth, şi asta cît de curînd. Iar domnul Finchley vrea să cumpere o barcă mare cu motor pentru Stuart şi au să locuiască acolo la vară, probabil tot timpul, din mai pînă în octombrie. S-ar putea ca şi familia Cranston să facă la fel...

Domnul Griffiths, obişnuit de multă vreme cu şiretlicurile fiicei sale mai mici, nu acorda în clipa aceea un interes prea mare gîndului pe care voia ea să i-l strecoare — şi anume că lacul Twelfth era de preferat, din punct de vedere monden, lui Greenwood — ci îl preocupa mai mult faptul că Finchley putea să-şi permită dintr-o dată o cheltuială destul de importantă din simple raţiuni sociale.

Fără să-i răspundă Bellei, urcă scările şi intră în camera soţiei. O sărută pe doamna Griffiths, aruncă o privire în camera Myrei, care veni la uşă să-l îmbrăţişeze, şi vorbi despre succesul călătoriei. După felul cum îşi îmbrăţişă soţia se putea vedea că între ei exista un acord deplin — fără vreo umbră de neînţelegere — iar după felul cum o întîmpină pe Myra, că, dacă nu aprecia întru totul temperamentul şi vederile ei, cel puţin o accepta în mărinimoasa sferă a afecţiunii sale.

În timp ce vorbeau, doamna Truesdale anunţă că masa e gata, iar Gilbert, care terminase cu îmbrăcatul, îşi făcu şi el apariţia.

— Ascultă, papa, ciripi tînărul, vreau să-ţi vorbesc mîine dimineaţă despre un lucru interesant. Se poate ?

— Bine, am să fiu la birou. Vino pe la amiază.

— Haideţi cu toţii, pentru că altfel se răceşte mîncarea, îi îndemnă doamna Griffiths pe un ton serios.

Şi Gilbert se răsuci numaidecît pe călcîie şi coborî, urmat de tatăl la braţul căruia continua să atîrne Bella. În urma lui veneau doamna Griffiths şi Myra, care ieşi din camera ei şi-i ajunse din urmă.

După ce se aşeză la masă, familia începu să dezbată diferite chestiuni de interes local şi curent. Asta fiindcă Bella, principala sursă de bîrfeli a familiei, care venea cu cele mai multe noutăţi de la Şcoala „Snedeker", unde se părea că noutăţile pătrund cu o repeziciune uimitoare, anunţă brusc :

— Ce zici, mamă ? Rosetta Nicholson, nepoata doamnei Disston Nicholson, care a venit aici din Albany şi a fost la noi vara trecută, ştii, cînd am dat serata dansantă a absolvenţilor, în parcul nostru, ţi-aduci aminte ? fata aceea tînără, cu părul blond şi ochi albaştri, saşii — tatăl ei e proprietarul magazinului aceluia mare de coloniale — ei bine, s-a logodit cu Herbert Tickham, din Utica, cel care

era în vizită la doamna Lambert astă-vară. Poate că nu-ţi aduci aminte de el, eu însă îl ţin foarte bine minte. Era înalt, brunet, cam stîngaci, extrem de palid, dar foarte frumos, un adevărat artist de cinematograf !

— Uite unde am ajuns, doamnă Griffiths ! interveni Gilbert, tăios şi cu cinism, adresîndu-se mamei. O delegaţie de la şcoala „selectă" a domnişoarelor Snedeker apucă din cînd în cînd drumul cinematografelor, ca să se mai lustruiască, luînd pildă de la actori !

Griffiths-senior declară brusc :

— De data asta mi s-a întîmplat un lucru curios la Chicago. Ceva care cred că o să vă intereseze pe toţi.

Se gîndea la întîlnirea cu totul întîmplătoare, petrecută cu două zile mai înainte la Chicago, între el şi un băiat care se dovedise a nu fi altul decît fiul mai mare al lui Asa, fratele său mai tînăr. Se gîndea, de asemenea, la hotărîrea pe care o luase în legătură cu el.

— Ce s-a întîmplat, tati ? întrebă Bella imediat. Spune-mi şi mie !

— Spune-i vestea cea mare, papa, adăugă Gilbert, căci el, datorită favorii de care se bucura din partea tatălui său, îşi trata părintele cu multă libertate şi se considera oarecum pe aceeaşi treaptă cu el.

— Ei bine, în timp ce mă aflam la Chicago, la *„Union League Club"*, am întîlnit un tînăr care se înrudeşte cu noi, un văr al vostru, copii, fiul cel mai mare al fratelui meu, Asa, care, după cîte se pare, acum e la Denver. Nu l-am mai văzut şi n-am mai auzit nimic despre el de treizeci de ani.

Făcu o pauză şi căzu pe gînduri.

— Nu acela care e predicator pe undeva, tati ? îl întrebă Bella, uitîndu-se în ochii lui.

— Exact, predicatorul ! Cel puţin aşa se pare, că a fost o vreme predicator după ce a plecat de acasă. Fiul lui, însă, mi-a spus acum că s-a lăsat de meseria asta. Are ceva la Denver, cred că un hotel.

— Dar cum arată fiul ăsta al lui ? întrebă Bella, fiindcă ea, întrucît nu cunoştea decît tineri şi bărbaţi bine-crescuţi şi bine puşi la punct, pe care actuala ei stare socială, precum şi supravegherea părinţilor îi îngăduia să-i întîlnească, manifesta un interes deosebit faţă de această veste nouă. Fiul unui proprietar de hotel din vest !

— Un văr ? Ce vîrstă are ? întrebă Gilbert imediat, nerăbdător să afle ce caracter, ce situaţie şi ce aptitudini are băiatul.

— De, eu cred că e un tînăr foarte interesant, continuă Griffiths, şovăind puţin, ca şi cum s-ar fi temut, deoarece pînă în clipa

aceea nu izbutise încă să-şi facă o părere precisă despre Clyde. E foarte simpatic şi pare bine-crescut... cred că e de vîrsta ta, Gil, şi seamănă cu tine foarte mult, foarte mult... aceiaşi ochi, aceeaşi gură, aceeaşi bărbie. Se uită cu atenţie la fiul său. E puţin mai înalt decît tine şi parcă ceva mai slab, deşi s-ar putea să mă înşel.

La gîndul că are un văr care seamănă cu el — şi poate că e tot atît de arătos ca şi el, în toate privinţele, purtîndu-i pe deasupra şi numele — Gilbert simţi un duş rece şi se zburli puţin. Pentru că, pînă acum, aici, în Lycurgus, el era cunoscut şi apreciat ca fiind unicul fiu şi moştenitorul prezumtiv al întreprinderii tatălui său şi a cel puţin o treime din avere, dacă nu mai mult. Or, dacă s-ar afla, din întîmplare, că există o rudă, un văr de vîrsta lui, care seamănă cu el şi are chiar felul lui de-a fi, atunci... se încruntă la acest gînd. Îşi spuse imediat (reacţie psihică pe care n-o înţelegea şi n-o putea înfrîna) că nu-l agrează, că nu-l poate agrea.

— Cu ce se ocupă în momentul de faţă? întrebă el pe un ton sec şi cam acru, cu toate că se strădui să-şi îndepărteze din voce această nuanţă.

— De, n-aş putea spune că are o ocupaţie prea serioasă, zîmbi Samuel Griffiths, meditativ. Deocamdată e în serviciu la *„Union League Club"* în Chicago, dar trebuie să spun că e un băiat foarte plăcut şi foarte stilat. Pur şi simplu m-a cucerit! De fapt, mi-a spus că nu prea are şanse de avansare acolo şi că ar vrea să se angajeze undeva unde i s-ar oferi prilejul să facă vreo treabă şi să ajungă cineva; i-am răspuns că dacă doreşte să vină aici şi să-şi încerce norocul la noi, am putea să facem ceva pentru el, să-i dăm cel puţin prilejul de a arăta ce poate.

Nu avusese intenţia să mărturisească de la început că nepotul său îl interesase într-o măsură atît de mare, ci voise mai curînd să aştepte şi să dezbată chestiunea pe îndelete, în diferitele conversaţii cu soţia şi fiul său, dar cum prilejul părea să se ofere singur, îşi dăduse drumul. um, după ce făcuse acest lucru, îi părea bine. Clyde semăna atît de mult cu Gilbert, încît voia să facă ceva pentru el.

Gilbert însă primi ştirea cu răceală şi se zburli din nou, în timp ce Bella şi Myra — spre deosebire de doamna Griffiths, care ţinea partea fiului în toate privinţele, mergînd pînă acolo încît dorea ca acesta să nu aibă nici un fel de rudă de sînge şi nici un fel de rival — primiră vestea cu multă căldură. Un văr, un Griffiths — plăcut la înfăţişare şi de vîrsta lui Gilbert, simpatic şi manierat, după cum îl descrisese tatăl lor — iată un lucru foarte plăcut pentru Bella şi Myra. Doamna Griffiths, dimpotrivă, observînd că Gilbert se întunecase la faţă, fu mult mai puţin impre-

sionată. Lui Gilbert, vărul n-avea să-i facă nici o plăcere. Totuşi, din respect pentru autoritatea şi discernămîntul de care soţul ei dădea dovadă în toate chestiunile, păstră tăcerea. Nu tot aşa reacţionă Bella.

— Vrei să-i dai o slujbă, nu-i aşa, tati? comentă ea. Foarte bine. Sper că e mai drăguţ decît ceilalţi veri ai noştri!

— Bella! o dojeni doamna Griffiths, în timp ce Myra, amintindu-şi de un unchi şi un văr cam necioplіţi, care veniseră de la Vermont, cu ani în urmă, să-i viziteze cîteva zile, surîdea cu înţeles.

În acelaşi timp, Gilbert, foarte iritat, lupta în sinea lui împotriva acestei idei a tatălui său. Nu se putea împăca deloc cu gîndul acesta.

— Desigur că n-o să-i luăm la goană pe solicitanţii care vor să vină la noi şi să înveţe meserie, rosti el cu asprime în glas.

— Ai dreptate, ai dreptate, răspunse tatăl, dar nu cînd e vorba de verii şi nepoţii noştri! Acesta însă mi se pare foarte inteligent şi ambiţios. N-o să fie nici o nenorocire dacă admitem ca măcar una dintre rudele noastre să vină aici şi să ne arate ce-i poate capul. Nu văd de ce nu l-am angaja ca pe oricare altul.

— Nu cred că Gil se împacă cu ideea de a şti că în Lycurgus se mai găseşte cineva care poartă acelaşi nume şi seamănă cu el, insinuă Bella cu şiretenie şi nu fără oarecare răutate, explicabilă prin faptul că fratele ei o critica veşnic.

— Vorbeşti prostii! exclamă Gilbert, iritat. Ar fi mai bine dacă ai face şi tu, măcar din cînd în cînd, cîte o observaţie la locul ei! Ce-mi pasă mie dacă are sau nu acelaşi nume cu al meu sau dacă-mi seamănă?

Expresia feţei lui, în acel moment, era cît se poate de acră.

— Gilbert! exclamă doamna Griffiths pe un ton de reproş. Cum poţi să vorbeşti aşa? Şi încă cu sora ta...

— Foarte bine, n-o să fac nimic pentru tînărul ăsta dacă înseamnă să stîrnesc atîtea discuţii între voi, urmă Griffiths-senior. Tot ce ştiu e că tatăl lui n-a fost niciodată un om prea practic şi mă îndoiesc că bietul Clyde a avut vreodată prilejul să arate ce poate. (Gilbert clipi cînd auzi numele mic al vărului său rostit în felul acesta familiar şi prietenos.) Singurul lucru la care mă gîndeam era că, aducîndu-l aici, i-aş da posibilitatea să înceapă o carieră. N-am idee dacă ar ieşi sau nu ceva din el. S-ar putea să reuşească, după cum s-ar putea să nu reuşească. Dacă nu...

Făcu un gest cu mîna, de parcă ar fi vrut să spună: „Dacă nu, se-nţelege că va trebui să-l îndepărtăm de aici".

— Cred că e foarte drăguț din partea ta, tată, observă doamna Griffiths pe un ton plăcut, cu diplomație. Sper că se va achita onorabil.

— Încă un lucru, adăugă Griffiths, sentențios. Nu mă gîndesc ca acest tînăr, atîta timp cît se află în serviciul meu și numai pentru simplul fapt că-mi este nepot, să se bucure de un tratament deosebit față de oricare alt salariat din fabrică. Vine să muncească, nu să se joace. Și atîta timp cît se găsește aici, ca ucenic, nu înțeleg ca vreunul dintre voi să-i acorde vreo atenție, nici una, cît de mică ar fi ea! Oricum, nu e un băiat care ar căuta să ne creeze obligații — cel puțin așa mi-a făcut impresia — și nu va veni cu gîndul că urmează să fie tratat pe picior de egalitate cu vreunul dintre noi. Ar fi o prostie să-și închipuie așa ceva! Mai tîrziu, dacă dă dovadă că e într-adevăr un om de valoare, capabil să se țină singur pe picioare, și că-și cunoaște lungul nasului, iar careva dintre voi va vrea să se ocupe puțin de el, ei bine, atunci vom avea destul timp să vedem ce-i de făcut, dar pînă atunci, nu

În momentul acela, Amanda, fata în casă și ajutoarea doamnei Truesdale, strîngea farfuriile de pe masă și se pregătea să servească desertul. Cum însă domnul Griffiths se întîmpla să mănînce rar desertul și-și alegea de obicei această oră — în afară de cazurile cînd aveau invitați — pentru a se ocupa de anumite acțiuni și hîrtii bancare, pe care le ținea într-un mic birou din bibliotecă, își împinse scaunul înapoi, se ridică, scuzîndu-se în fața familiei, și trecu în bibliotecă, adică în camera alăturată. Ceilalți rămaseră la masă.

— Aș vrea să-l văd cum arată. Tu nu? o întrebă Myra pe mama ei.

— Ba da. Și nădăjduiesc că va corespunde tuturor așteptărilor tatei. Altfel, o să se simtă jignit.

— Nu înțeleg, observă Gilbert, de ce e nevoie să mai aducem oameni în întreprindere, cînd, și așa, abia au ce face cei pe care-i avem! Afară de asta, ia închipuiți-vă ce-o să zică lumea cînd se va afla că vărul nostru, înainte de a veni aici, n-a fost decît un biet băiat de serviciu într-un hotel oarecare!

— Păi de ce trebuie să se afle? întrebă Myra.

— Crezi că n-o să se afle? Ce-l va putea opri pe el însuși să vorbească despre asta — afară dacă nu-i vom spune noi să tacă — sau pe altcineva care s-ar putea să-l fi văzut acolo? Ochii lui Gilbert scăpărară de mînie. Să sperăm însă că nu va spune nimic... Fiindcă altfel, ce să zic, ne-ar face un pustiu de bine...

Iar Bella adăugă:

— Sper că nu e tot atît de plictisitor ca cei doi băieți ai unchiului Allen. Sînt cei mai banali băieți pe care i-am văzut vreodată !

— Bella ! o dojeni mama încă o dată.

CAPITOLUL 23

Acel Clyde pe care Samuel Griffiths îl zugrăvise așa cum îl întîlnise la *„Union League Club"* din Chicago era o versiune oarecum modificată a celuilalt Clyde, fugit din Kansas City cu trei ani în urmă. Acum avea douăzeci de ani, era ceva mai înalt, mai bine legat, deși nu mai robust, și, firește, mult mai experimentat. Pentru că, de cînd părăsise casa părintească și slujba din Kansas City și se lovise de o parte din greutățile vieții — munci umilitoare, camere mizerabile, nici un prieten apropiat, plus nevoia de a se zbate mereu pentru a se aranja cît mai bine — căpătase un fel de încredere în sine și un optimism pe care foarte greu i l-ai fi putut atribui cu trei ani mai înainte. Deși nu mai era chiar atît de bine îmbrăcat ca atunci cînd plecase din Kansas City, în comportarea lui rămăsese o afectare conștientă de boiernaș, care plăcea, chiar dacă nu atrăgea atenția din primul moment. De asemenea — și asta iarăși îl deosebea foarte mult de acel Clyde care o ștersese din Kansas City, ascuns într-un vagon de marfă — era mult mai precaut și mai rezervat.

De cînd fugise din Kansas City și se căznise, prin fel de fel de expediente, să-și croiască un drum al său, ajunsese la concluzia că viitorul lui nu depindea decît de el însuși. Familia, așa cum își dădea acum precis seama, nu ar fi putut face nimic pentru el. Mama lui, tatăl, Esta, cu toții erau prea săraci și complet lipsiți de simț practic.

Totodată, oricare ar fi fost greutățile prin care treceau, nu putea să nu-i regrete pe ai săi, îndeosebi pe maică-sa și atmosfera de familie care-l înconjurase în copilărie, fratele și surorile, inclusiv Esta, pentru că Esta, înțelegea prea bine acum, fusese înjosită mai mult decît el de aceleași împrejurări străine de voința ei. Adeseori răscolea în gînd trecutul și atunci simțea o durere vie și chinuitoare, regretînd felul cum se purtase cu mamă-sa, precum și felul în care i se întrerupsese brusc cariera la Kansas City : greaua lovitură a pierderii Hortensei Briggs, necazurile ce se abătuseră asupra lui de atunci încoace, supărarea pe care desigur le-o pricinuise mamei sale și Estei.

Ajungînd la St.-Louis — două zile după ce fugise și după ce fusese aruncat fără milă în zăpadă, la vreo sută de mile depărtare de Kansas City, în faptul unei dimineți cenușii de iarnă, pe deasupra deposedat de ceas și de palton de către doi frînari care îl găsiseră ascuns în vagon — cumpără un ziar sosit din Kansas City, *Steaua*, și constată că cele mai sumbre presimțiri în legătură cu accidentul acela se adevereau punct cu punct. Ziarul, într-un articol de o coloană și jumătate, sub un titlu pe două coloane, relata amănunțit întreaga poveste a celor întîmplate: o fetiță de unsprezece ani, fiica unei familii înstărite din Kansas City, călcată de o mașină și ucisă aproape pe loc — murise cu o oră mai tîrziu; Sparser și domnișoara Sipe, internați într-un spital, sub stare de arest, păziți de un polițist, care stătea acolo așteptîndu-i să se însănătoșească; o mașină splendidă, foarte grav deteriorată; tatăl lui Sparser, în absența proprietarului mașinii la care lucra, înfuriat peste măsură și grozav de nenorocit din pricina nebuniei și, precum se spunea, a vinovăției și a purtării nesăbuite a fiului său.

Partea cea mai proastă, însă, era faptul că Sparser, fiind acuzat de furt și omucidere și dorind, fără îndoială, să micșoreze partea sa de răspundere în această gravă catastrofă, nu numai că destăinuise numele tuturor celor ce se aflaseră împreună cu el în mașină — mai ales pe ale băieților, dimpreună cu adresa lor de la hotel — dar declarase că însoțitorii erau la fel de vinovați ca și el, deoarece îl îndemnaseră să mărească viteza mașinii, și asta împotriva voinței lui, afirmație destul de adevărată, după cîte știa Clyde. Iar domnul Squires, interogat la hotel, furnizase poliției și ziarelor numele părinților lor, precum și adresele respective.

Acest ultim amănunt era cel mai penibil dintre toate. Căci articolul descria mai departe în termeni mișcători modul în care părinții sau rudele vinovaților reacționaseră la auzul isprăvii lor. Doamna Ratterer, mama lui Tom, începuse să plîngă, declarînd că fiul ei e un băiat cuminte, fiind sigură că n-a avut nici o intenție rea. Doamna Hegglund, mama bătrînă și atît de devotată a lui Oscar, spusese că nu există ființă mai cinstită sau mai generoasă decît fiul ei și că, probabil, băiatul fusese beat. Apoi, trecînd la părinții lui Clyde, *Steaua* relata că mama lui primise vestea foarte palidă și foarte speriată, se lăsase pradă unei mari dureri frîngîndu-și mîinile într-una și dînd impresia că nu prea înțelege despre ce este vorba, neputînd să creadă că fiul ei făcuse parte din acel grup și asigurîndu-i pe toți că el se va întoarce în curînd și va explica totul și că, probabil, e o greșeală la mijloc.

Totuși, el nu s-a întors. Iar dînsa n-a mai știut nimic după aceea. Căci, de frica poliției, ca și de a mamei lui — din pricina

groazei pe care i-o inspira imaginea ochilor ei îngrijoraţi şi deznădăjduiţi — nu scrisese nici un rînd acasă luni de zile, iar cînd se hotărîse să le dea de veste, trimisese o scrisoare maică-si, în care îi spunea doar că e sănătos şi că nu trebuie să fie îngrijorată din pricina lui. Nu iscălise şi nici nu-şi indicase adresa. De atunci a continuat să rătăcească încoace şi încolo, încercînd fel de fel de meserii mărunte, la St.-Louis, Peoria, Chicago, Milwaukee, spălînd vasele într-un restaurant, umplînd paharele cu sifon într-un mic chioşc cu răcoritoare, într-o suburbie, apoi ca vînzător într-un magazin de încălţăminte, ca băiat de prăvălie la o firmă de coloniale, şi cîte altele; peste tot fusese, rînd pe rînd, înlocuit sau dat afară, ori plecase singur, din pricină că nu-i plăcea meseria. O dată îi trimisese maică-si zece dolari, altă dată cinci, cînd socotea şi el că poate rupe aceste sume din veniturile sale. După aproape un an şi jumătate, încredinţat că urmăritorii lui se mai domoliseră, că participarea lui la crimă fusese poate uitată sau apreciată ca prea puţin importantă pentru a mai fi urmărit, începu să ducă din nou o existenţă modestă, ca distribuitor pe un camion care livra comenzi la Chicago, slujbă de pe urma căreia cîştiga cincisprezece dolari pe săptămînă. Cîtva timp după aceea, se hotărî să-i scrie iar maică-si, deoarece acum îi putea spune că are o slujbă cinstită şi că se purtase cinstit în tot acest răstimp îndelungat, dar nici de astă dată nu semnă scrisoarea cu numele său adevărat.

Aşa se face că, pe cînd locuia într-o cămăruţă mobilată, pe strada Paulina, în cartierul de vest al oraşului Chicago, îi trimise mamei sale următoarea scrisoare :

„Dragă mamă,

Mai eşti la Kansas City? Aş dori să-mi scrii şi să-mi spui. Aş vrea tare mult să primesc veşti de la tine şi să-ţi răspund, dacă şi tu o doreşti cu adevărat. Mămico, crede-mă pe cuvînt că eu doresc acest lucru! Mă simt atît de singur pe-aici... Te rog, însă, ai grijă şi nu spune nimănui unde mă aflu. N-ar fi bine şi s-ar putea să-mi pricinuiască multe neplăceri, tocmai acum, cînd încerc din răsputeri s-o iau din nou de la capăt. Eu, unul, n-am făcut nimic rău atunci. Zău că nu, deşi ziarele spuneau altfel; doar că m-am dus cu ei, atîta tot. Mi-a fost însă teamă că am să fiu pedepsit pentru o faptă pe care n-am săvîrşit-o. Atunci, pur şi simplu, n-am putut să mai trec pe acasă. Nu eram vinovat, dar mi-era teamă de ce aţi fi putut crede voi, tu şi tata. Dar ei m-au invitat, mămico. Eu nu i-am spus să meargă mai repede sau să ia maşina aceea, cum a declarat el. A luat-o singur şi ne-a invitat, pe mine şi pe alţii, să ne ducem cu el. Poate am fost vinovaţi cu toţii că am călcat fetiţa aceea, dar n-am făcut-o dinadins. Nici unul dintre noi nu s-a gîndit la una ca asta. De atunci încoace

mi-a părut rău cum nici nu-ți închipui. Și cînd mă gîndesc la toate necazurile pe care ți le-am pricinuit! Și asta tocmai cînd aveai mai multă nevoie de mine... Doamne, mămico, sper că tu o să mă ierți! Da?

Mă întreb mereu, ce faci? Dar Esta, și Julia, și Frank, și tata? Aș vrea să aflu unde ești și ce faci. Știi doar cît de mult țin la tine, nu-i așa, mămițico? Acum sînt mult mai cuminte, văd lucrurile altfel decît le vedeam altădată. Vreau să fac și eu ceva pe lumea asta. Vreau să izbutesc, să-mi meargă bine. Deocamdată, am o slujbă bunicică, nu atît de bună cum am avut în K.C., dar, oricum, acceptabilă și nu de același fel. Caut totuși ceva mai bun, deși n-aș mai vrea să intru iar la hoteluri... dacă se poate, bineînțeles. Asemenea ocupație nu e potrivită pentru un tînăr ca mine, prea sînt ambițios, cred. Vezi că acum știu mai multe decît știam cînd eram acolo? Sînt simpatizat peste tot unde mă angajez, dar trebuie să-mi fac și eu un rost. Deși nu cîștig decît atît cît îmi trebuie ca să trăiesc aici — să-mi plătesc camera, masa și îmbrăcămintea — încerc să pun ceva deoparte, ca să intru undeva pentru specializare, să lucrez și să învăț o meserie. În ziua de azi trebuie să cunoști o meserie oarecare. Îmi dau bine seama de asta acum.

Vrei să-mi scrii și să-mi spui cum o mai duceți și ce faceți voi cu toții? Aș vrea mult să știu. Îmbrățișează-i pe Frank, pe Julia, pe tata și pe Esta, dacă mai sînt acolo. Eu te iubesc la fel de mult și cred că și tu mai ții puțin la mine, nu-i așa? Nu semnez cu adevăratul meu nume pentru că ar putea fi încă periculos. (N-am mai folosit numele meu de cînd am plecat din K.C.). Am să-ți dau însă celălalt nume al meu, la care voi renunța peste puțin, ca să mi-l reiau pe cel vechi. Aș vrea s-o fac chiar acum, dar încă mi-e frică. Poți să-mi scrii, dacă vrei, pe adresa:

Harry Tenet
Societatea generală de livrări — Chicago.

Am, să mă duc să ridic scrisoarea ta peste cîteva zile. Semnez astfel ca să nu-ți cauzez nici un fel de neplăceri, nici ție, nici mie. Dar de îndată ce voi fi mai sigur că toată povestea aceea a fost uitată, voi folosi din nou adevăratul meu nume.

Cu dragoste,

Fiul tău"

Clyde trase o linie pe locul unde ar fi trebuit să-și treacă numele său adevărat, scrise dedesubt „știi tu" și expedie scrisoarea.

Ca urmare la această scrisoare, întrucît maică-sa fusese tot timpul neliniștită din cauza lui, întrebîndu-se unde ar putea fi, primi peste cîteva zile o scrisoare cu ștampila „Denver", ceea ce-l surprinse foarte mult, deoarece se aștepta să primească vești tot din Kansas City.

Dragul meu fiu,

Am fost surprinsă și tare bucuroasă primind o scrisoare de la băiatul meu și aflînd că trăiești și ești sănătos. Am sperat și m-am rugat mult ca tu să te întorci pe drumul cel drept și spinos al virtuții — singurul drum care te va conduce la succes și la fericire, oricare ar fi ele — și ca Dumnezeu să mă învrednicească să aud de la tine că ești bine sănătos, că lucrezi undeva și că îți merge bine. Și iată că el mi-a ascultat rugăciunile. Știam că așa va fi ! Binecuvîntat fie sfîntul său nume !

Eu nu te învinovățesc pe de-a-ntregul pentru toată nenorocirea în care ai intrat, aducînd atîta suferință și rușine asupra ta și asupra noastră, pentru că știu prea bine cum ne ispitește diavolul și cum ne urmărește pe noi toți, muritori sărmani ce sîntem, și cu atît mai mult pe un copil ca tine. Ah, copilul meu, dacă ai ști cum trebuie să te păzești ca să nu cazi în capcanele lui ! Ai de străbătut o cale atît de lungă ! Vei ști să te ferești mereu, încercînd să asculți de învățăturile Mîntuitorului nostru, pe care mama ta a căutat întotdeauna să le sădească în mințile și sufletele voastre, odraslele mele dragi ? Vrei să te oprești și să asculți glasul Domnului, care este veșnic cu noi, călăuzindu-ne pașii către mîntuire pe cărarea anevoioasă ce duce spre un paradis mai frumos decît acela ce ni-l putem închipui aici, pe pămînt ? Făgăduiește-mi, copilul meu, că vei respecta cu sfințenie toate învățăturile pe care le-ai primit în copilărie și nu uita că «dreptatea iese ca untdelemnul deasupra apei», și, dragul meu, nu pune băutură în gura ta niciodată, niciodată, indiferent cine te-o îmbia ! În băutură împărățește diavolul în toată strălucirea lui și este veșnic gata să triumfe asupra celui slab. Adu-ți aminte cele ce ți-am spus întotdeauna : «Băutura tare te smintește la cap, și vinul își bate joc de oameni». Ruga mea fierbinte este ca aceste îndemnuri să răsune veșnic în urechile tale ori de cîte ori vei fi gata să cazi în ispită, pentru că eu, una, sînt sigură acum că s-ar putea ca aceasta să fi fost adevărata pricină a accidentului aceluia groaznic.

Am suferit cumplit din pricina lui, Clyde, și asta tocmai într-o vreme cînd trebuia să fac față unei încercări atît de grele în legătură cu Esta... Era cît pe ce s-o pierd ! Ce coșmar a fost pentru ea ! Biata copilă, a plătit prea scump pentru păcatul ei ! A trebuit să facem datorii multe și a fost nevoie de vreme îndelungată pentru a le plăti dar, în cele din urmă, le-am achitat, și acum lucrurile s-au mai îndreptat.

După cum vezi, astăzi sîntem la Denver. Avem o misiune proprie, unde putem să locuim cu toții laolaltă. În plus, avem și cîteva camere de închiriat, de care se ocupă Esta. Ea e acum doamna Nixon, firește. Are un băiețaș drăguț, care ne face, pe tatăl tău și pe mine, să ne aducem aminte de tine cînd erai micuț. Se ține într-una de mici ștrengării, care aduc așa de mult cu ștrengăriile tale, încît aproape ni se pare că ești din nou printre noi așa cum erai odinioară. Asta e tot ce ne mai mîngîie din cînd în cînd.

Frank și Julia au crescut și ne ajută foarte mult. Frank vinde ziare și cîștigă destul ca să simțim că aduce un ban în casă. Esta e de părere să-i ținem la școală atîta timp cît acest lucru va fi cu putință.

Tatăl tău nu se simte prea bine, dar de! îmbătrînește și face și el ce poate.

Îmi pare tare bine, Clyde, că te străduiești din răsputeri să-ți faci și tu un rost, încercînd pe toate căile. Aseară taică-tu spunea din nou că unchiul tău, Samuel Griffiths, din Lycurgus, este bogat și toate îi merg din plin, iar eu m-am gîndit că poate ar fi bine să-i scrii și să-l rogi să-ți dea și ție ceva de lucru acolo, ca să înveți o meserie, și poate ar fi dispus să te ajute. Nu văd de ce n-ar face-o. În definitiv, ești nepotul lui. Știi că are o mare fabrică de gulere la Lycurgus și se spune că e foarte bogat. De ce nu-i scrii, să vezi ce-ți răspunde? Nu știu de ce îmi vine să cred că s-ar putea să-ți găsească o slujbă, și atunci ai avea și tu ceva sigur. Să-mi scrii dacă ai să încerci și, de asemenea, să-mi scrii și despre răspunsul lui.

Aș dori să am mai des vești de la tine, Clyde. Te rog, scrie-ne totul despre tine și despre felul cum o duci. Ai să faci asta? Noi te iubim tot așa de mult și ne vom strădui mereu să te călăuzim pe calea cea dreaptă. Nici nu știi cît de mult dorim să reușești, dar, pe lîngă asta, dorim să fii și un băiat bun, să duci o viață curată și cinstită că, fiul meu, ce folos că un om cucerește lumea întreagă dacă își pierde sufletul?

Scrie-i mamei tale, Clyde, și ține minte că dragostea ei este totdeauna cu tine, călăuzindu-te și conjurîndu-te să faci numai ceea ce este pe placul bunului Dumnezeu.

Cu multă dragoste,

Mama"

Și astfel Clyde începu să se gîndească la unchiul său Samuel și la marea întreprindere a acestuia cu mult înainte de a-l fi întîlnit. Simți, de asemenea, o mare ușurare aflînd că părinții săi nu se mai găsesc în aceeași situație financiară proastă ca atunci cînd plecase de acasă și că locuiesc destul de comod într-o casă, sau, cel puțin, într-un apartament închiriat, care face probabil parte din noua lor misiune.

Cam la două luni după ce primise prima scrisoare de la maică-sa, pe vremea cînd își repeta aproape zilnic că trebuie să facă ceva, și cît mai repede, se întîmplă, într-o zi, să aibă de dus, la *„Union League Club“*, pe bulevardul Jackson, un pachet de cravate și batiste, pe care un călător venit la Chicago le cumpărase de la magazinul unde lucra el. Acolo, cu cine credeți că a dat ochii, de cum a intrat, dacă nu cu Ratterer, îmbrăcat în uniforma salariaților clubului? Ratterer lucra la biroul de informații și pri-

mire a pachetelor. Cu toate că nici el, nici Ratterer nu şi-au dat seama imediat că se găsesc din nou unul în faţa celuilalt, o clipă mai tîrziu Ratterer strigă :

— Clyde ! Apoi, apucîndu-l de braţ, adăugă entuziasmat, dar nu fără oarecare prudenţă, pe un ton foarte coborît : Asta-i bună ! Nemaipomenit ! Extraordinar ! Pune pachetul colo ! Da de unde răsărişi ?

Iar Clyde, nu mai puţin emoţionat, exclamă :

— Tom ! În carne şi oase ! Ce zici de asta ? Lucrezi aici ?

Ratterer, care, ca şi Clyde, uitase pentru un moment tulburătoarea lor taină, îi spuse :

— Da, aici lucrez. Aproape de un an.

Apoi, strîngîndu-l de braţ pe Clyde, ca şi cum ar fi vrut să-i spună : „Tăcere !", îl trase deoparte, să nu fie auzit de tînărul cu care vorbea atunci cînd intrase Clyde, şi adăugă :

— Sst ! Lucrez aici sub numele meu adevărat, dar aş prefera ca ăştia să nu ştie că sînt din Kansas City. Toţi ştiu că sînt din Cleveland.

Spunînd acestea, îl mai strînse o dată puternic pe Clyde de braţ şi-l cercetă cu privirea de sus pînă jos. Clyde, tot atît de mişcat, adăugă :

— În regulă ! S-a înţeles ! Îmi pare bine că ai făcut rost de o slujbă. Numele meu este Tenet. Harry Tenet. Nu uita !

Şi amîndoi se simţiră nespus de fericiţi gîndindu-se la frumoasele momente pe care le petrecuseră împreună altădată.

Ratterer, însă, observînd uniforma de distribuitor a lui Clyde remarcă :

— Eşti distribuitor ? Haida de ! Distribuitor ! Auzi colo ! Se poate să te ocupi tu cu aşa ceva ?

Apoi, văzînd, după mutra pe care o luase prietenul său, că aluzia la situaţia lui din prezent nu era lucrul cel mai plăcut pentru el, întrucît Clyde spusese : „Păi de, nici mie nu-mi place, dar n-am încotro", adăugă :

— Ascultă, aş vrea să te văd. Unde locuieşti ? (Clyde îi spuse.) Foarte bine. Eu scap de aici la 6. Treci pe la mine după ce ţi-ai terminat lucrul. Sau ce-ar fi să ne întîlnim lîngă cofetăria „Henrici", pe strada Randolph ? E-n regulă ? Să zicem la 7. Eu scap la 6 şi pot să fiu acolo pînă la 7, dacă şi tu eşti liber atunci.

Clyde, în culmea fericirii şi nemaiştiind ce să facă de bucurie că îl întîlnise pe Ratterer, încuviinţă voios din cap.

Se urcă în camion şi continuă distribuirea pachetelor, dar toată după-amiaza nu se gîndi la altceva decît la apropiata întîlnire

cu Ratterer. La cinci și jumătate se grăbi să bage calul în grajd, apoi se repezi acasă, la pensiunea din cartierul de vest, unde își puse hainele de oraș, iar după aceea se îndreptă grăbit spre „Henrici". Nu stătu în colțul străzii nici un minut, că și apăru Ratterer, foarte voios, prietenos și bine îmbrăcat, mai elegant decît oricînd.

— Îmi pare tare bine că te văd, frate ! începu el. Știi că ești singurul din grup pe care-l văd de cînd am plecat din Kansas City ? Chiar așa ! Soră-mea mi-a scris, după ce-am fugit de acolo, că are impresia că nimeni nu mai știe ce s-a întîmplat cu Higby, cu Heggie sau cu tine. Pe Sparser l-au condamnat la un an, știai ? Cam albastru, nu ? Dar nu atît pentru că a omorît-o pe fetița aceea, cît mai ales pentru că a luat mașina și a circulat cu ea fără permis și n-a oprit cînd a fost somat. Pentru asta l-au băgat la zdup ! Ce zici — continuă el, coborîndu-și vocea într-un mod foarte semnificativ — și pe noi ne-ar fi băgat la răcoare dacă ne-ar fi prins, nu-i așa ? Am tras o spaimă... ce să-ți spun ! Și, pe urmă, ține-te fugă, băiete ! Amintindu-și de toate astea, începu să rîdă din nou, dar cam nervos ! Ce năpastă pe capul nostru ! Și noi, să-l lăsăm acolo, întins, lîngă fata aceea, în mașină ! Prea a fost de tot, ce zici ? Dar ce puteam face altceva ? N-avea nici un rost să intrăm cu toții la apă, nu ? Cum îi spunea fetei ? Laura Sipe. Iar tu ai spălat putina fără să prind de veste. Și fetița aia a ta, Briggs, la fel.. Te-ai dus acasă cu ea ?

Clyde clătină din cap.

— Trebuie să-ți spun că nu, răspunse el.

— Dar atunci unde te-ai dus ? întrebă Ratterer.

Clyde îi povesti. Și după ce-i înfățișă un tablou complet al peripețiilor sale, Ratterer îi spuse :

— Așadar, nu știai că micuța Briggs a șters-o imediat după aceea la New York cu un tip din oraș ? Cu un individ care lucra la o tutungerie, așa mi-a spus Louise. A văzut-o ea, cu puțin înainte de a pleca, îmbrăcată într-o haină nouă de blană, și așa mai departe... (Clyde tresări deodată și se întunecă.) Ai fost un fraier că ți-ai pierdut timpul cu ea ! Fiindcă nu ținea nici la tine, nici la altul. Dar mi se pare că erai îndrăgostit lulea, ha ?

Îl privi pe Clyde rîzînd amuzat și înghiontindu-l, așa cum obișnuia să facă ori de cîte ori voia să-l necăjească.

În ceea ce-l privea pe el însuși, Ratterer începu să-l pună la curent cu aventura sa, mult mai modestă și cu totul diferită de a lui Clyde, o istorie în care era vorba de mai puțini nervi și mai puține supărări, dar de mai mult curaj și de o încredere neclintită în

propriul său noroc și în propriile-i posibilități. Pînă la urmă, „se agățase" de slujba asta, pentru că, după cum spunea el, „la Chi[1] te descurci totdeauna".

De atunci lucra aici fără întrerupere, „făcînd-o pe mutul, firește", și nimeni nu-l descususe niciodată.

Imediat după aceea începu să-i explice lui Clyde că pentru moment nu e nici un post liber la *„Union League Club"*, dar că va vorbi cu domnul Haley, administratorul clubului, iar dacă și Clyde dorește, iar domnul Haley știe vreun post undeva, o să încerce să găsească vreo soluție, și astfel Clyde va putea să se aciueze și el pe aici.

— Dă dracului slujba asta de mizerie! îi spuse el lui Clyde pe cînd începea să se înnopteze. Cred că nu cîștigi mai nimic...

Doar la două zile după această conversație extrem de încurajatoare, în timp ce Clyde încă se întreba dacă e bine să renunțe la slujba lui, să-și reia adevăratul său nume și să înceapă să caute de lucru pe la diferitele hoteluri din oraș, un băiat de serviciu de la *„Union League Club"* îi aduse un bilețel, în care scria: „Du-te și vorbește cu domnul Lightall de la *„Great Northern"* mîine înainte de amiază. E un post vacant acolo. Nu e grozav, dar o să te ajute să pui mîna pe unul fain ceva mai tîrziu."

În consecință, Clyde, după ce îi telefonă șefului secției sale că e bolnav și că nu se poate prezenta la lucru în ziua aceea, se duse direct la hotelul cu pricina, îmbrăcat cu cele mai bune haine pe care le avea. Pe baza referințelor prezentate, de îndată i se îngădui să lucreze acolo; și, spre marea-i satisfacție, sub adevăratul său nume. Pe de altă parte — și asta îl entuziasmă și mai tare — salariul i se fixă la douăzeci de dolari pe lună, plus masa. Bacșișurile, însă, după cum află imediat, nu se ridicau la mai mult de zece dolari pe săptămînă; totuși, se declară mulțumit, spunîndu-și că această sumă, dacă puneai la socoteală și mesele, depășea cu mult tot ce cîștiga el acum; și era o muncă mult mai ușoară, cu toate că intra iarăși în vechea lui meserie, unde încă se mai temea că ar putea fi recunoscut de cineva și arestat.

Cîtva timp după aceea — nu trecură nici trei luni — se anunță un post vacant în rîndurile personalului de la *„Union League Club"*, Ratterer, care cu puțin înainte fusese numit ajutor de zi al șefului personalului de la club, fiind în termeni buni cu acesta, se folosi de prilej spre a-i spune că el cunoaște pe cineva potrivit pentru a ocupa postul vacant, un anume Clyde Griffiths, în momentul de față

[1] Chicago.

angajat la *„Great Northern"*. În consecință, Clyde a fost chemat și, instruit de Ratterer cu privire la felul cum să se prezinte în fața noului său șef și ce să spună, fu angajat.

Aici, spre deosebire de *„Great Northern"*, și chiar în comparație cu „Green-Davidson", era, după cum avea să constate Clyde, mult mai bine plasat din punct de vedere social și material și avu încă o dată prilejul să urmărească îndeaproape un mod de viață care, din nefericire, îi ațîța puternic setea de parvenire. Pentru că, zi de zi, la acest club veneau și plecau oameni care reprezentau, după toate aparențele, elita intelectuală și socială, dintr-aceia cum nu mai văzuse nicăieri pînă atunci, oameni „ajunși" și conștienți de importanța lor, veniți nu numai din toate statele propriei sale țări, ci și din toate celelalte țări și continente. Personaje oficiale din nord, din sud, din est și din vest, politicieni sau lideri politici, socotiți în fiefurile lor nici mai mult, nici mai puțin decît bărbați de stat, chirurgi, oameni de știință, tot felul de parveniți, doctori, generali, personalități din lumea literelor, oameni cu o înaltă poziție socială, nu numai din America, ci și din întreaga lume.

Dar ceea ce-l intrigă mai mult decît orice pe Clyde, impresionîndu-l și chiar uimindu-l, era faptul că aici nu vedea nici o urmă din preocupările acelea sexuale ce caracterizau majoritatea aspectelor vieții cunoscute de el mai înainte la „Green-Davidson" sau, mai recent, la *„Great Northern"*, preocupări care, după cîte își aducea aminte, păreau că domină și determină aproape toate — dacă nu chiar toate — stilurile de viață cu care venise pînă acum în contact. Aici, însă, nu se vedea nici urmă de chestiuni amoroase. Femeile nu erau admise în acest club. De regulă, bărbații aceia distinși veneau și plecau singuri, cu demnitatea și rezerva lipsite de morgă ale oamenilor cărora totul le merge din plin. Adesea mîncau singuri, discutau cîte doi, sau în grupuri, fără zgomot, citeau ziarele sau cîte o carte, ori circulau încolo și încoace în automobile ce alergau cu viteză amețitoare, însă cei mai mulți dintre ei făceau impresia că nu sînt cîtuși de puțin preocupați sau influențați de acel element pasional care, pentru mintea lui necoaptă încă, părea că propulsează și tulbură atît de multe lucruri în lumea cealaltă, mai măruntă, unde trăise pînă acum.

Probabil că nimeni nu putea să-și creeze sau să-și păstreze un loc într-o societate atît de remarcabilă ca aceasta decît cu condiția de a fi indiferent față de sexualitate, o pasiune înjositoare, fără îndoială. În consecință, în prezența sau sub ochii unor astfel de oameni, trebuia să pari și să te porți în așa fel, ca și cum gînduri ca acelea care te tulbură din cînd în cînd ar fi cu totul străine de preocupările tale.

După ce lucră cîtăva vreme aici, sub influența atmosferei acestui club și a diferitelor personalități care îl frecventau, Clyde își însușise un aer rezervat, de „gentleman". Tot timpul cît se afla în interiorul clubului se simțea altul, cu totul deosebit de cel ce era în realitate — mai înțelept, mai puțin romantic, mai practic — încredințat că, dacă ar încerca să-i imite pe oamenii de lume mai sobri, și numai pe aceștia, ar putea să reușească într-o bună zi, dacă nu întru totul, cel puțin cu mai multe șanse decît pînă atunci. Și, mai știi ? dacă ar munci cu îndîrjire, făcîndu-și numai relații corecte și comportîndu-se cu cea mai mare grijă, s-ar putea foarte bine ca unul dintre oamenii aceștia atît de remarcabili, pe care-i vedea intrînd sau plecînd de aici, să-l simpatizeze și să-i ofere un angajament important undeva, așa cum nu mai avusese niciodată, ceea ce l-ar putea face să atingă un nivel social la care nu izbutise să ajungă pînă acum.

Pentru că, la drept vorbind, Clyde nu avea un suflet sortit să se dezvolte la fel cu al tuturor celorlalți oameni. Îi lipsea în mod hotărît acea facultate de discernere și acea înclinație lăuntrică ce îngăduie multora să aleagă dintre faptele și cărările vieții numai pe cele menite să contribuie la ascensiunea lor socială.

CAPITOLUL 24

În aceste împrejurări, Clyde ajunse la concluzia că situația lui proastă se datora lipsei unei culturi temeinice. Tot cutreierînd de ici-colo, dintr-un oraș în altul, cît fusese adolescent, nu reușise niciodată să capete în vreun domeniu oarecare cunoștințele practice necesare ce i-ar fi permis acum să aspire la sferele înalte din care se părea că fac parte acești oameni. Și, totuși, sufletul lui năzuia aprig să pătrundă în sferele astea. Asemenea oameni trăiau în case frumoase, poposeau la cele mai mari hoteluri, iar la dispoziția lor stăteau bărbați ca domnul Squires și ca șeful băieților de serviciu de la club, care aveau grijă de ei și le asigurau tot confortul. Iar el, Clyde, nu era încă decît un simplu băiat de serviciu. Și avea aproape douăzeci și unu de ani. Cîteodată gîndul acesta îl întrista profund. Dorea cu înflăcărare să poată căpăta o slujbă în cadrul căreia să se ridice și să ajungă cineva, să nu rămînă veșnic un biet băiat de serviciu, căci se temea uneori că asta e menirea lui în viață.

Cam în vremea cînd ajunsese la asemenea concluzii și tocmai cînd se gîndea la un mijloc oarecare de a-și asigura un viitor mai

bun, sosi la Chicago unchiul său, Samuel Griffiths. Şi, cum avea în acest oraş relaţii datorită cărora cartea sa de vizită era, fără discuţie, o cinste pentru club, veni direct aici, unde rămase timp de mai multe zile în şir, discutînd cu tot felul de personaje care veneau să-l vadă, sau ducîndu-se încoace şi încolo prin oraş, spre a vizita oameni şi întreprinderi cu care socotea că este de cuviinţă să ia contact.

Nu trecu nici o oră de la sosirea lui, cînd Ratterer, însărcinat în timpul zilei cu înregistrarea călătorilor, de îndată ce termină cu înscrierea numelui domnului Griffiths, îi făcu semn lui Clyde, care se apropie de el.

— Nu spuneai tu, oare, că ai un unchi, sau aşa ceva, cu numele de Griffiths, proprietarul unei fabrici de gulere, undeva, în statul New York ?

— Ba da, declară Clyde, Samuel Griffiths ! Are o mare fabrică de gulere la Lycurgus. E a lui, îi întîlneşti numele în toate ziarele şi are o reclamă luminoasă aici, pe bulevardul Michigan.

— L-ai cunoaşte dacă l-ai vedea ?

— Nu, răspunse Clyde. Nu l-am văzut niciodată.

— Fac rămăşag că el e, comentă Ratterer, consultînd o mică fişă de înregistrare ce-i fusese înmînată. Ia uită-te-aici ! Samuel Griffiths, Lycurgus, N.Y.[1] Probabil că e una şi aceeaşi persoană, ce zici ?

— Cum te văd şi cum mă vezi ! adăugă Clyde, cu mult interes, ba chiar emoţionat, pentru că era vorba chiar de unchiul la care se gîndea de atîta vreme.

— Nu sînt nici cinci minute de cînd a trecut pe aici, continuă Ratterer. Devoy i-a dus bagajele sus, la K. E un bărbat foarte arătos. Ai face bine să nu-l scapi şi să te uiţi bine la el cînd o să coboare iar. Poate e unchiul tău. E de statură mijlocie şi cam subţirel. Are o mustaţă mică, cenuşie şi poartă o pălărie cenuşiu-deschis. Simpatic om ! Am să ţi-l arăt. Dacă e unchiul tău, n-ar fi rău să-i cîştigi simpatia. Poate că o să facă ceva pentru tine... o să-ţi dea vreun guler, două... adăugă el rîzînd.

Rîse şi Clyde, ca şi cum ar fi gustat foarte mult gluma lui Ratterer, deşi în realitate era cît se poate de tulburat. Unchiul său Samuel ! Şi în clubul acesta ! Foarte bine, însemna, deci, că are prilejul de a se prezenta unchiului său. Avusese de gînd să-i scrie încă înainte de a fi fost angajat aici, dar iată că acum unchiul se afla la club, şi, dacă vrea, ar putea chiar să stea de vorbă cu el.

---

[1] New York.

Dar stai! Ce-ar fi în stare să creadă unchiu-său despre el dacă s-ar hotărî să i se prezinte? Pentru că nu era, iarăşi, decît un băiat de serviciu, şi în calitatea asta lucra la club. Care ar putea fi, să zicem, părerea unchiului său despre băieţii de serviciu de prin hoteluri, mai ales despre aceia de vîrsta lui Clyde? El avea acum mai mult de douăzeci de ani, o vîrstă prea înaintată pentru funcţia de băiat de serviciu, mai cu seamă cînd un om doreşte să ajungă şi altceva în viaţă. Un personaj cu averea şi situaţia unchiului său ar putea să considere o astfel de slujbă ca înjositoare, în special cînd era vorba de cineva care se înrudea cu el. N-ar fi de mirare dacă ar refuza să aibă chiar şi cea mai mică legătură cu el; poate că n-o să-i adreseze nici măcar un singur cuvînt. Clyde rămase în această stare sufletească timp de douăzeci şi patru de ore după ce află despre sosirea unchiului său la club.

În după-amiaza zilei următoare, totuşi, după ce-l văzuse de cel puţin zece ori şi-şi putuse forma despre el impresiile cele mai agreabile cu putinţă, întrucît unchiul său părea foarte vioi, expeditiv şi ascuţit la minte — absolut diferit de taică-său, în toate privinţele, şi, pe de altă parte, foarte bogat şi respectat de toată lumea de aici — începu să se întrebe, şi, chiar să se teamă din cînd în cînd, dacă este cazul să lase să-i scape un asemenea prilej, cu atît mai mult cu cît unchiul său nu i se părea cîtuşi de puţin lipsit de bunăvoinţă; dimpotrivă, părea foarte prietenos. Dar cînd, la sugestia lui Ratterer, se duse în camera unchiului să ia o scrisoare ce urma să fie expediată printr-un mesager special, unchiul său abia catadicsi să-i arunce o privire; totuşi, o dată cu scrisoarea, îi dădu şi o jumătate de dolar. „Ai grijă ca un băiat s-o ducă imediat şi ţine şi banii pentru tine", îi spusese el.

Emoţia lui Clyde fusese atît de mare în clipa aceea, încît nu putea pricepe cum de unchiul nu ghicise că are în faţă pe propriul lui nepot. Dar, se vede bine, habar n-avea de asta. Clyde se retrase oarecum abătut.

Mai tîrziu, în cutia poştală rezervată unchiului său apărură cîteva scrisori, iar Ratterer îi atrase atenţia lui Clyde.

— Dacă vrei să mai încerci o dată, uite, ai cea mai bună ocazie. Du-i corespondenţa sus. Cred că e în camera lui acum.

După oarecare şovăială, Clyde luă, în cele din urmă, scrisorile şi urcă din nou spre apartamentul unchiului său.

În clipa aceea, domnul Griffiths scria ceva, aşa că strigă doar atît:

— Intră!

Clyde intră şi, cu un zîmbet puţin enigmatic, anunţă:

— Cîteva scrisori pentru dumneavoastră, domnule Griffiths.

— Îţi mulţumesc foarte mult, băiatule, răspunse unchiul său, căutînd nişte mărunţiş în buzunarul vestei.

Clyde, însă, folosindu-se de prilej, exclamă :

— A, nu, nu pot primi nimic pentru atîta lucru ! Şi, înainte ca unchiul său să poată rosti ceva, cu toate că-i întinsese o piesă de argint, adăugă : Cred că mă înrudesc cu dumneavoastră, domnule Griffiths. Sînteţi domnul Samuel Griffiths de la Fabrica de cămăşi şi gulere „Griffiths" din Lycurgus, nu-i aşa ?

— Da, am oarecare legături cu această firmă, cel puţin aşa cred... Dar tu cine eşti ? îl întrebă el, aruncîndu-i o privire cercetătoare.

— Numele meu e Clyde Griffiths. Tata, Asa Griffiths, este fratele dumneavoastră, dacă nu mă înşel...

La auzul numelui acestui frate ciudat, care, după cum ştiau toţi membrii familiei, sub raport material ajunsese o epavă, faţa lui Samuel Griffiths se întunecă puţin. Simpla pomenire a numelui lui Asa îi reînvie în faţa ochilor, într-un chip cam neplăcut, trupul butucănos şi prost îmbrăcat al fratelui său mai tînăr, pe care nu-l mai văzuse de atîţia ani de zile. Ultima imagine clară, cea mai recentă pe care şi-o reamintea despre el, era aceea a unui tînăr cam de vîrsta lui Clyde, în casa tatălui său de lîngă Bertwick, în statul Vermont. Dar cîtă deosebire ! Tatăl lui Clyde era pe atunci îndesat, gras şi prost dezvoltat — atît din punct de vedere intelectual, cît şi fizic — părea unsuros şi se arăta veşnic pus pe văicăreală. Avea bărbia lipsită de energie, ochii îi erau de un albastru-palid, spălăcit, iar părul, creţ. Fiul ăsta al lui, însă, era îngrijit, dezgheţat, simpatic, şi, după cît se părea, manierat şi inteligent, aşa cum se străduiau să fie cei mai mulţi dintre băieţii care fac serviciu pe la hoteluri. Tînărul îi plăcea.

Samuel Griffiths, însă, care, împreună cu fratele lui mai în vîrstă, Allen, moştenise partea cea mai importantă din averea modestă a tatălui lor — şi asta din cauza prejudecăţilor lui Joseph Griffiths împotriva fiului mezin — avusese totdeauna sentimentul că fratelui mai mic i se făcuse, poate, o nedreptate. Cum Asa nu se dovedise a fi un om înzestrat cu destul spirit practic şi nici îndeajuns de inteligent, tatăl lui încercase mai întîi să-l îndrume, mai tîrziu nu-i acordase nici un fel de atenţie, şi pînă la urmă îl izgonise de acasă, pe vremea cînd Asa era cam de vîrsta lui Clyde. După aceea îşi lăsase prin testament grosul averii — vreo treizeci de mii de dolari — celor doi fraţi mai mari, jumătate-jumătate, iar lui Asa îi rezervase doar mizerabila moştenire de o mie de dolari.

Amintirea acestor lucruri privitoare la fratele său mai mic îl îndemna acum să-l privească pe Clyde cu o anumită curiozitate.

Căci tînărul Clyde — lucrul era evident — nu semăna cîtuşi de puţin cu fratele mai mic al domnului Samuel Griffiths, alungat din casa părintească cu ani şi ani în urmă. Dimpotrivă, semăna mai curînd cu propriul său fiu, Gilbert. De asemenea — spre deosebire de ceea ce bănuia, cu teamă, Clyde — Samuel Griffiths era vădit impresionat de faptul că băiatul avea o slujbă, oricare ar fi fost ea, în acest club atît de distins, deoarece pentru el — obişnuit cu mediul şi lumea provincială din Lycurgus — rangul şi renumele unui asemenea club impuneau un respect deosebit. Iar tinerii aceştia care îi serveau pe vizitatori într-o instituţie ca aceasta erau, în genere, expeditivi şi modeşti. De aceea, văzîndu-l pe Clyde cum stătea în faţa lui, în uniforma gri cu negru, atît de la locul său, dînd impresia unui tînăr înzestrat cel puţin cu o educaţie ireproşabilă, îşi făcu o părere cît se poate de favorabilă despre el.

— Nu mai spune! exclamă domnul Griffiths cu interes. Va să zică eşti fiul lui Asa? Asta-i bună! Nu m-aş fi aşteptat la o asemenea surpriză! Cred că nu l-am mai văzut şi n-am mai auzit despre tatăl tău de cel puţin douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani! Ultima dată cînd am mai primit veşti despre el, trăia, cred, la Grand-Rapids, în Michigan, dacă nu mă înşel, sau chiar aici, la Chicago. Bănuiesc că nu mai e aici, nu?

— Nu, domnule, răspunse Clyde, foarte bucuros că poate să confirme bănuiala domnului Griffiths. Familia noastră trăieşte acum la Denver. Sînt numai eu singur aici.

— Bănuiesc că tatăl şi mama ta trăiesc, da?

— Da, domnule. Sînt în viaţă amîndoi.

— El, tatăl tău, se mai ocupă cu chestiuni religioase?

— Da, domnule, răspunse Clyde, şovăind oarecum, deoarece încă îşi păstra convingerea că activitatea religioasă pe care o desfăşura tatăl lui era una dintre cele mai nerentabile şi mai lipsite de importanţă din punct de vedere social. Numai că acum, continuă el, misiunea unde lucrează în prezent dispune şi de un imobil, ca anexă. Vreo patruzeci de camere mi se pare. O dată cu misiunea, tata şi mama administrează şi acest imobil.

— Aşaaa...

Dorea atît de mult să facă o impresie cît mai bună asupra unchiului său, încît nu mai ţinea seama de adevărata situaţie şi era ispitit să exagereze puţin.

— Sînt bucuros să aflu că o duc aşa de bine, continuă Samuel Griffiths, întrucîtva mipresionat de înfăţişarea îngrijită şi

energică a lui Clyde. Bănuiesc că-ți place treaba pe care o faci aici, nu-i așa ?

— Nu prea, ca să fiu sincer. Nu, domnule Griffiths, nu-mi place, răspunse Clyde repede, pe deplin conștient de posibilitățile pe care le implica o astfel de întrebare. Sînt destul de bine plătit. Dar nu-mi place felul în care se cîștigă banii aici. Concepția mea despre ceea ce trebuie să fie un salariu este cu totul alta. M-am angajat însă aici pentru n-am avut prilejul să studiez sau să învăț vreo meserie și nici să intru la vreo întreprindere unde aș fi putut să am mai multe posibilități de a arăta ce pot și de a ajunge cineva. Mama mi-a spus odată să vă scriu și să vă întreb dacă nu cumva s-ar găsi vreun loc să intru și să lucrez la întreprinderea dumneavoastră, dar m-am temut că s-ar putea să vă supăr, așa că m-am abținut.

Se întrerupse și zîmbi, iscodindu-și din ochi unchiul.

Domnul Griffiths îl privi o clipă cu un aer solemn, mulțumit de ținuta lui Clyde și de felul cum, în general, îi vorbise despre această chestiune, apoi răspunse :

— Foarte interesant... Ar fi trebuit să-mi scrii dacă aveai de gînd...

Apoi, după obiceiul lui dintotdeauna cînd trata cu cineva, făcu o pauză, ca măsură de prudență. Clyde observă că unchiul său șovăia să-l încurajeze.

— Nu cumva aveți ceva de lucru pentru mine la întreprinderea dumneavoastră ? întrebă el, cutezător, după cîteva clipe.

Samuel Griffiths se mulțumi să-l privească țintă, adîncit în gînduri. Îi plăcea și nu-i plăcea această întrebare directă. Totuși, cel mai puțin pretențios lucru ce s-ar fi putut spune despre Clyde era că se înfățișa ca o persoană întru totul potrivită pentru un astfel de scop. Părea inteligent și ambițios — semăna perfect cu fiul său — și ar fi putut, cu siguranță, face față într-o secție oarecare, ca șef sau ca adjunct, sub conducerea fiului său, de îndată ce s-ar fi familiarizat cu diferitele procese de fabricație. Oricum, putea să-l pună la încercare. Nu vedea nici un rău în asta. În plus, era vorba de fratele său mai mic, căruia atît el, cît și fratele mai mare, Allen, îi rămăseseră îndatorați într-un fel sau altul, dacă nu cumva se punea chiar problema unei despăgubiri directe.

— De, știu și eu, zise domnul Griffiths o clipă mai tîrziu, e o chestiune la care ar trebui să mă mai gîndesc puțin... Mi-ar fi greu să-ți spun dintr-o dată dacă am sau nu vreun loc. Și n-am putea să-ți plătim de la început atît cît cîștigi aici, îl preveni el.

— O, asta n-are nici o importanță ! exclamă Clyde, de-a dreptul fascinat de perspectiva că ar putea fi angajat de unchiul său.

Se-nțelege că nu m-aș.aștepta la prea mult înainte de a da dovadă dacă pot să corespund sau nu.

— Și-apoi s-ar putea să vezi că nu-ți place meseria asta a fabricării gulerelor după ce ai să intri în slujbă... sau, cine știe, s-ar putea ca noi să socotim că nu ne convii. Nu oricine este potrivit pentru așa ceva... nu, fără discuție !

— Într-un astfel de caz, singurul lucru pe care l-ați avea de făcut ar fi să mă concediați, îl asigură Clyde. Dar vă rog să mă credeți că de cînd am auzit de dumneavoastră și de marea dumneavoastră întreprindere, m-am gîndit mereu că ar fi mare lucru să intru acolo !

Această ultimă remarcă îi plăcu lui Samuel Griffitns. Era limpede că atît persoana, cît si realizările sale constituiau un fel de ideal pentru acest tînăr.

— Foarte bine ! spuse el. Acum nu mai am timp să mă gîndesc la asta. Dar voi mai sta aici o zi sau două, așa că am să văd. E posibil să pot face ceva pentru tine. Deocamdată, însă, nu-ți pot spune nimic.

După asta, reîncepu brusc să cerceteze scrisorile prımite.

Clyde, dîndu-și seama că făcuse impresia cea mai bună cu putință în împrejurările de față și că pînă la urmă s-ar putea să iasă ceva, îi mulțumi călduros și se retrase în grabă.

În ziua următoare, după ce se gîndise mult și ajunsese la concluzia că tînărul Clyde, prin vioiciunea și inteligența lui, s-ar putea dovedi tot atît de folositor ca oricare altul și după ce, pe de altă parte, cîntări cum se cuvinte situația de acasă, Samuel Griffiths îl informă pe Clyde că, în cazul cînd la fabrica din Lycurgus ar exista vreun post vacant, va fi bucuros să-i dea de veste. Nu putea însă să meargă pînă acolo încît să-i garanteze că un asftel de post ar putea fi disponibil chiar atunci. Trebuia să mai aștepte.

În consecință, Clyde nu putu decît să se întrebe cînd — dacă așa ceva avea să se întîmple vreodată — se va ivi un loc liber pentru el la fabrica unchiului său.

Între timp, Samuel Griffiths se întoarse la Lycurgus. După o altă discuție cu fiul său, ajunse la concluzia că tînărul său nepot ar putea fi plasat într-un post foarte modest la subsolul fabricii „Griffiths“, unde avea loc darea la apă a tuturor țesăturilor folosite la fabricarea gulerelor și unde erau angajați începătorii care doreau cu adevărat să-și însușească tehnica acestei industrii, deoarece era de părere că și Clyde trebuie să învețe meseria de la un capăt la altul, treptat-treptat. Cum, pe de altă parte, Clyde trebuia să trăiască într-un mod cît de cît corespunzător prestigiului și consi-

derației de care se bucura familia Griffiths aici, la Lycurgus, se hotărî să-l plătească, pentru început, cu generoasa sumă de cincisprezece dolari pe săptămînă.

De fapt, deși Samuel Griffiths și fiul său Gilbert își dădeau seama că asta e o leafă mică (nu pentru un ucenic obișnuit, ci pentru Clyde, care, oricum, le era rudă), se dovedeau totuși atît de înclinați să țină seama în primul rînd de interesele lor, și nu să facă acte de mărinimie cu oamenii care munceau pentru ei, încît rămîneau convinși că, în măsura în care un începător din fabrică putea fi ținut într-o stare cît mai apropiată de mizerie, treburile erau aranjate cum nu se poate mai bine. Pe de altă parte, nici unul dintre ei nu putea să tolereze teoria socialistă cu privire la exploatarea capitalistă. Potrivit concepției lor, trebuie să existe unele categorii sociale din ce în ce mai înalte, pentru ca și clasele de jos să aibă către ce năzui. E absolut necesar să existe caste. Atunci cînd cineva încearcă să protejeze în chip nesăbuit un om, chiar dacă e vorba de o rudă a sa, aduce prejudicii normelor sociale, atît de necesare și inevitabile, împingîndu-le spre destrămare. Cînd ai de-a face cu clase și cu inteligențe ce-ți sînt inferioare din punct de vedere comercial sau financiar, trebuie să le tratezi în conformitate cu modul cum sînt obișnuite să fie tratate. Or, cea mai sănătoasă dintre atitudini e aceea prin care-i poți sili pe acești indivizi umili să-și dea seama de la început cît de greu se cîștigă banii, făcîndu-i în același timp pe toți cei angajați în acest domeniu de muncă — al fabricării de bunuri materiale, despre care amîndoi erau încredințați că este singura activitate constructivă din lume, cu adevărat importantă — să înțeleagă cît de necesar este să capete cunoștințe temeinice și sistematice despre toate amănuntele și procesele respectivei activități constructive, obișnuindu-se, o dată porniți pe acest drum, cu o viață de privațiuni și fără perspective prea largi ; asta îi ajută să-și călească personalitatea. Și, în plus, e un mijloc de dezvoltare și de ascuțire a spiritului și curajului celor destinați să se ridice. Cît despre cei care nu au o astfel de menire, aceia trebuie să rămînă acolo unde se află.

În consecință, aproximativ o săptămînă mai tîrziu, după ce meseria lui Clyde fu definitiv hotărîtă, i se trimise o scrisoare la Chicago, semnată de însuși Samuel Griffiths, scrisoare prin care era anunțat că, în cazul cînd dorește, poate să se prezinte oricînd în cursul următoarelor săptămîni. Trebuia să-l anunțe, însă, în scris, cu cel puțin zece zile înainte de a veni, ca să ia din timp măsurile necesare. La sosire, Clyde trebuia să-l caute la biroul fabricii pe domnul Gilbert Griffiths, care avea să se ocupe de el.

Cînd primi scrisoarea, Clyde fu foarte emoţionat şi îi scrise de îndată maică-si, anunţînd-o că unchiul din Lycurgus i-a oferit un post şi că se pregăteşte să plece acolo. De asemenea, o asigura că de data asta va căuta să realizeze un succes real. Mama lui îi răspunse printr-o scrisoare lungă, îndemîndu-l să fie — vai! — atent la felul cum se poartă şi la prieteniile pe care şi le face. Relaţiile de proastă calitate stau la baza celor mai multe greşeli şi insuccese ce-l puteau ameninţa pe un tînăr ambiţios cum era el. Toate îi vor merge bine dacă va şti să evite fetele şi băieţii înclinaţi spre rele, uşuratici şi neascultători. Un tînăr cu o înfăţişare şi cu un caracter ca ale lui putea să fie foarte uşor tîrît pe căi greşite de o femeie stricată. A văzut ce i s-a întîmplat la Kansas City. Era încă tînăr şi avea să lucreze pentru un om foarte bogat, care ar putea să facă multe pentru el dacă ar vrea. Pe de altă parte, trebuia să-i scrie des şi să o ţină la curent cu rezultatele strădaniilor lui.

Şi astfel, după ce-l anunţă mai întîi pe unchiul său, aşa cum ceruse acesta, Clyde plecă, în cele din urmă, la Lycurgus. Sosind însă acolo, întrucît unchiul nu-i fixase o oră precisă, cînd să se prezinte la fabrică, nu se înfăţişă imediat, ci trase la „Hotel Lycurgus", singurul hotel mai cu vază din localitate.

Apoi, întrucît avea destul timp la dispoziţie şi dorea să cunoască atît înfăţişarea oraşului unde urma să lucreze de acum înainte, cît şi poziţia socială a unchiului său, se gîndi să viziteze Lycurgus, spunîndu-şi că, după ce se va prezenta şi se va apuca de lucru, s-ar putea să nu mai aibă timp pentru aşa ceva. Se duse, deci, pe Bulevardul Central, în inima oraşului, întretăiat în acea parte de mai multe străzi comerciale, care, împreună cu Bulevardul Central, pe o porţiune destul de largă, păreau să constituie centrul comercial, tot ceea ce Lycurgus prezenta mai interesant ca viaţă şi distracţii.

CAPITOLUL 25

Dar, o dată ajuns aici şi după ce hoinări încoace şi încolo, cît de diferite i se părură toate în comparaţie cu lumea cu care se familiarizase în ultima vreme! În măsura în care îşi putea da seama, aici toate erau reduse la o scară mult mai mică. Gara, unde coborîse doar cu o jumătate de oră mai înainte, era mică şi mohorîtă, cu o circulaţie nu prea intensă, după cum putuse el să constate. Iar cartierul fabricilor, aflat în partea opusă a micului oraş, pe malul celălalt al Mohawk-ului, era doar ceva mai mult decît o adunătură de clădiri roşii şi cenuşii, dintre care răsărea, din loc

în loc, cîte un coş fumegînd, fiind legat de oraş prin două poduri — la o distanţă cam de şase „blocuri" unul de celălalt — primul dintre ele avînd legătură directă cu gara, un pod mare, pentru circulaţia vehiculelor, cu o linie de tramvai ce urma cotiturile Bulevardului Central, de-a lungul căruia se zăreau, ici-colo, diferite magazine şi mici case de locuit.

Bulevardul Central, însă, era destul de animat: tot felul de vehicule, pietoni şi maşini îl străbăteau fără încetare. Puţin mai încolo, pe partea cealaltă a străzii, unde se afla hotelul cu uşile sale de cristal, îndărătul cărora se vedeau multe scaune răspîndite printre palmieri şi colonade, se găsea marele magazin de manufactură *„Stark and Company"*, o clădire solidă, cu trei etaje, construită din marmură albă şi avînd o lungime de cel puţin treizeci de metri, ale cărei vitrine frumos aranjate, strălucitoare şi interesante, erau pline cu cele mai elegante modele. Tot acolo se mai aflau şi alte magazine, un al doilea hotel, diferite firme pentru vînzarea automobilelor şi un cinematograf.

Continuînd să hoinărească aşa, Clyde se pomeni, fără veste, că a ieşit din nou din cartierul comercial şi a ajuns în dreptul unui bulevard larg, străjuit de arbori şi de case ce păreau să aibă mai mult spaţiu de locuit şi grădini mai întinse, într-un cuvînt, erau mult mai frumoase şi mai impunătoare decît acelea pe care le văzuse el pînă acuma. Pe scurt, după cum îşi dădu seama în urma vizitării fugare a porţiunii centrale, această stradă părea cu totul deosebită, deşi era mică, vădind bogăţie, ba chiar lux. Privirea lui Clyde fu atrasă de un număr impresionant de grilaje de fier, alei tivite cu flori, pomi şi tufe aranjate în grupuri, automobile scumpe şi frumoase, staţionate sub porţile înalte sau gonind nebuneşte pe bulevard. În magazinele învecinate — cele mai apropiate de Bulevardul Central şi de centrul comercial al oraşului, de unde începea acest bulevard larg şi frumos — se puteau vedea tot felul de articole de lux şi mărfuri costisitoare, ce se adresau oamenilor cu dare de mînă — motoare, bijuterii, lenjerie, articole de pielărie şi mobile.

Dar unde trăiau unchiul său şi familia acestuia? În care casă? Pe ce stradă? Era oare o casă mai mare şi mai frumoasă decît cele pe care le văzuse pe strada aceasta?

Clyde se hotărî să se întoarcă imediat şi să se prezinte unchiului. Trebuia să găsească adresa fabricii — era probabil situată în partea de dincolo de rîu — să se ducă acolo şi să stea de vorbă cu el. Ce are să-i spună, ce are să facă, ce însărcinare îi va da oare unchiul? Cum arăta vărul său, Gilbert? Oare ce părere o să-şi facă acesta despre el? În ultima lui scrisoare, unchiul îi pomenise de

fiul său, Gilbert. O luă din nou de-a lungul Bulevardului Central pînă la gară, și în curînd se trezi chiar în fața zidurilor marii întreprinderi pe care o căuta. Era o clădire de cărămidă roșie, cu cinci etaje, lungă de peste trei sute de metri. Mai toată numai ferestre, cel puțin porțiunea construită mai recent și care fusese destinată fabricării gulerelor. O parte mai veche a clădirii, după cum constată Clyde mai tîrziu, era legată de clădirea cea nouă prin diferite poduri suspendate. Zidurile de la miazăzi ale ambelor construcții, ce se înălțau deasupra apei, se întindeau de-a lungul rîului Mohawk. Clyde mai văzu diferitele intrări din strada River, la o distanță de treizeci și ceva de metri, sau și mai mult, una de alta, fiecare dintre ele păzită de către un portar în uniformă. Deasupra intrărilor numerotate 1, 2 și 3, scria: „Numai pentru personal". Deasupra intrării numărul 4 scria: „Birou", iar intrările numărul 5 și 6 păreau să fie destinate primirii materialelor și expedierii mărfurilor.

Clyde se îndreptă înspre birouri și, cum nu-l opri nimeni, trecu prin două șiruri de uși duble și se pomeni în fața unei telefoniste așezate la o centrală, în spatele unor gratii prevăzute cu o portiță, după cît se putea vedea, singura intrare ce ducea la biroul central. Iar telefonista o păzea. Era mică de statură, grasă, în vîrstă de vreo treizeci și cinci de ani și puțin atrăgătoare.

— Ce doriți? întrebă ea cînd îl văzu pe Clyde apropiindu-se.

— Vreau să vorbesc cu domnul Gilbert Griffiths, începu Clyde, nu fără oarecare nervozitate.

— În legătură cu ce anume?

— Păi, să vedeți, sînt vărul dumnealui. Numele meu este Clyde Griffiths. Am o scrisoare din partea unchiului meu, domnul Samuel Griffiths. Cred că o să mă primească.

De îndată ce îi arătă scrisoarea, Clyde observă că expresia ei, extrem de severă și vădit indiferentă, se schimbă imediat, devenind nu atît prietenoasă, cît respectuoasă. Era limpede că fusese impresionată nu numai de ceea ce îi spusese el, dar și de înfățișarea lui și începu să-l cerceteze pe furiș, cu multă curiozitate.

— Să văd dacă e în birou, răspunse ea pe un ton mult mai politicos, făcînd contactul cu un fir ce ducea în biroul particular al domnului Gilbert Griffiths. Cum probabil i se răspunse că domnul Gilbert Griffiths era ocupat în momentul acela și nu putea fi deranjat, telefonista stărui:

— E vărul domnului Gilbert, domnul Clyde Griffiths. Are o scrisoare din partea domnului Samuel Griffiths. După care îi spuse lui Clyde: Nu vreți să luați loc? Sînt sigură că domnul Gilbert

Griffiths o să vă primească peste cîteva minute. În clipa asta e ocupat.

Clyde, observînd neobişnuita consideraţie ce i se arăta — o consideraţie pe care nu o mai cunoscuse niciodată — fu profund tulburat. Cînd te gîndeşti că era văr bun cu această familie bogată şi influentă ! Ce fabrică uriaşă ! Atît de lungă, de largă şi de înaltă — după cum văzuse el însuşi — cinci etaje ! În timp ce se plimba, cu cîteva clipe în urmă, pe malul celălalt al rîului, zărise, prin mai multe ferestre deschise, săli întregi pline cu fete şi femei care munceau din greu. Fusese cuprins de un fior aproape fără să-şi dea seama. Pentru că zidurile roşii, înalte ale clădirii exprimau într-un anumit fel energie şi succes material, un succes care nu poate să dea greş, după cum îşi spunea el.

Se uită la pereţii tencuiţi în gri ai acestei camere de aşteptare şi la inscripţia de pe uşa interioară : *„The Griffiths Collar & Shirt Company, Inc. Samuel Griffiths Pres. Gilbert Griffiths, Sec'y"* şi se întrebă cum arăta înăuntru şi cum o să se poarte cu el Gilbert Griffiths — rece sau binevoitor, prietenos ori neprietenos ?

În timp ce stătea şi medita astfel, femeia se întoarse brusc spre el şi-i spuse :

— Puteţi intra. Biroul domnului Gilbert Griffiths e în partea din fund a etajului, înspre rîu. Orice funcţionar dinăuntru o să vă îndrumeze.

Femeia se ridică pe jumătate ca pentru a-i deschide, dar Clyde, înţelegînd ce intenţie are, i-o luă înainte.

— Nu vă deranjaţi. Mulţumesc, spuse el cu multă căldură, şi cînd deschise uşa cu geamuri de cristal, privirile îi fură întîmpinate de o sală unde lucrau mai mult de o sută de funcţionari, în special bărbaţi şi femei tinere ; toţi păreau absorbiţi de munca pe care o făceau. Cei mai mulţi dintre ei aveau apărătoare verzi deasupra ochilor. Aproape toţi erau îmbrăcaţi cu halate de birou scurte din alpaca, sau purtau mînecuţe trase peste mînecile cămăşilor. Aproape toate femeile tinere erau îmbrăcate cu rochii imprimate sau cu halate de birou, curate şi plăcute la vedere. În întreagă această parte centrală, fără despărţituri şi sprijinită de coloane albe şi rotunde, se găseau birouri însemnate cu numele diferiţilor subdirectori şi funcţionari mai mărunţi ai întreprinderii — domnul Smillie, domnul Latch, domnul Gotboy, domnul Burkey.

Deoarece telefonista îi spusese că domnul Gilbert Griffiths se găseşte în partea din fund a clădirii, Clyde, fără să ezite prea mult, o luă de-a lungul celor două îngrădituri de sîrmă de la mijloc, iar cînd ajunse la capăt, putu citi pe o uşă întredeschisă : *„Dl. Gilbert*

Griffiths. Sec'y[1]. Se opri, neştiind dacă trebuie să intre sau nu, apoi bătu. Îi răspunse imediat o voce severă, răsunătoare:

— Intră!

Clyde intră şi se pomeni faţă în faţă cu un tînăr de o statură ceva mai mică decît a lui, puţin mai în vîrstă şi cu siguranţă, mai rece şi mai inteligent — pe scurt, un tînăr aşa cum i-ar fi plăcut lui Clyde să se vadă pe sine însuşi — obişnuit să dea ordine şi, probabil, autoritar şi expeditiv. Clyde remarcă de la prima privire că era îmbrăcat într-un costum gri-deschis, cu un desen foarte pronunţat, dat fiind că se apropia primăvara. Părul lui, de o nuanţă mai deschisă decît al lui Clyde, era lucios şi pomădat, foarte lins pe tîmple şi deasupra frunţii, iar ochii, pe care Clyde îi simţise sfredelindu-l din primul moment cînd deschisese uşa, erau de un albastru limpede, bătînd în verde-cenuşiu. Purta o pereche de ochelari mari cu ramă de baga, pe care şi-i punea numai cînd se aşeza la masa de lucru, iar ochii din dosul lor îl cercetau pe Clyde repede şi amănunţit, de la pantofi pînă la pălăria de fetru roşcată şi rotundă pe care o ţinea în mînă.

— Eşti vărul meu, dacă nu ma înşel, zise el cu răceală, în timp ce Clyde înaintă şi se opri în faţa lui. Un zîmbet subţire şi nu prea favorabil îi juca pe buze.

— Da, răspunse Clyde, pe care primirea distantă şi oarecum flegmatică îl intimidă, făcîndu-l să-şi piardă cumpătul.

Înţelese pe dată că faţă de acest văr n-ar putea nutri aceeaşi stimă şi consideraţie pe care le avea pentru unchiul său, a cărui abilitate extraordinară ridicase marea lui întreprindere. Mai curînd, în străfundurile sufletului său simţea că tînărul din faţa lui — un simplu moştenitor, şi nimic altceva, al acestei mari industrii — îşi dă aere şi-şi arogă o superioritate care n-ar fi fost posibile fără talentul şi priceperea tatălui său.

Dar, întrucît pretenţiile de a fi tratat aici cu oarecare consideraţie erau atît de vagi şi atît de neînsemnate, iar recunoştinţa faţă de tot ceea ce s-ar putea face pentru el era atît de mare, Clyde se simţi încă de pe acum foarte obligat şi încercă să zîmbească în modul cel mai plăcut cu putinţă. În schimb, Gilbert Griffiths se grăbi să interpreteze aceasta drept o manifestare care nu trebuia tolerată la un biet văr, şi mai ales la unul care venea să ceară o favoare din partea lui şi a tatălui său.

---

[1] Prescurtare de la *Secretary* (secretar al consiliului de administraţie al societăţii).

Totuşi, fiindcă tatăl se străduise să-i stîrnească interesul faţă de acest tînăr şi nu-i lăsase nici o altă alternativă, Gilbert continuă să-l cerceteze şi să-i zîmbească silit, în timp ce spunea :

— Ne-am închipuit că o să-ţi faci apariţia azi sau mîine. Ai călătorit bine ?

— Da, foarte bine, răspunse Clyde, puţin încurcat de această întrebare.

— Va să zică, ţi-ar plăcea să înveţi cîte ceva în branşa fabricării gulerelor, nu-i aşa ?

Atît tonul, cît şi expresia lui erau pline de o îngăduinţă extremă.

— Da, aş vrea să învăţ ceva care să-mi ofere prilejul de a munci bine şi de a-mi crea un viitor, răspunse Clyde inimos, dorind să-l îmbuneze cît mai mult cu putinţă pe acest tînăr văr al său.

— Tata mi-a vorbit despre conversaţia pe care a avut-o cu dumneata la Chicago. Din cîte mi-a spus, am înţeles că nu prea ţi-ai însuşit nici un fel de experienţă practică în vreun domeniu oarecare. Te pricepi la contabilitate ?

— Nu, nu mă pricep, răspunse Clyde cu părere de rău.

— Dar la stenografie, sau la treburi de felul ăsta ?

— Nu, domnule.

Răspunzînd astfel, Clyde resimţea în chip dureros lipsa oricărei specializări. Iar acum, Gilbert Griffiths îl privea de parcă ar fi fost un om cu care nu se poate face nimic, cel puţin în cadrul întreprinderii sale.

— Uite, eu cred că cel mai bun lucru pentru dumneata — continuă el ca şi cum tatăl său nu i-ar fi arătat limpede, mai înainte, ce anume are de făcut cu Clyde — este să începi în secţia unde se dau ţesăturile la apă. Acolo începe procesul de fabricaţie şi cred că o să-ţi prindă bine să iei lucrurile de la capăt. După aceea, mai tîrziu, cînd vom vedea cum te descurci acolo, jos, ne vom da seama mai precis ce putem face cu dumneata. Dacă ai fi avut oarecare practică de birou, am fi putut să te folosim aici. sus. (Clyde se întunecă la faţă, lucru care nu-i scăpă lui Gilbert. Îi făcu chiar plăcere.) Totuşi, indiferent de atribuţia pe care o vei primi, e bine să faci cunoştinţă şi cu partea practică a meseriei, adăugă el cu oarecare răceală, nu atît din dorinţa de a-l consola pe Clyde, cît pentru a stabili pur şi simplu un fapt. Şi, văzînd că tînărul din faţa sa nu spune nimic, continuă : Cred că cel mai bun lucru pentru dumneata, înainte de a încerca să faci ceva aici, este să te instalezi undeva. Ţi-ai găsit vreo cameră în oraş sau nu ?

— Nu, de-abia am venit cu trenul de prînz, răspunse Clyde. Eram cam murdar, aşa că m-am dus direct la hotel, să mă spăl puţin. Mă gîndeam să-mi caut cameră după aceea.

— Foarte bine. Numai că nu e nevoie să-ţi cauţi nici un fel de cameră. Am să-i spun administratorului să te îndrumeze la o pensiune onorabilă. Cunoaşte oraşul mai bine decît dumneata.

Se gîndea că, în definitiv, Clyde îi e văr bun şi nu se cuvine să locuiască oriunde. Totodată, voia cu tot dinadinsul să-i dea a înţelege limpede că familia lor nu e obligată să se preocupe de locul unde stă el, lucru care era adevărat, cel puţin aşa socotea Clyde. Ultima idee care-i veni fu aceea de a-l plasa undeva pe Clyde în aşa fel, încît să-l poată controla mereu şi să nu-l lase să intre sub pielea nimănui, în nici o privinţă — nici a tatălui, nici a familiei, nici a oamenilor care lucrau acolo.

Întinse mîna şi apăsă pe un buton de pe masă. O fată elegantă, foarte serioasă şi rezervată, îmbrăcată într-o rochie imprimată de culoare verde, îşi făcu apariţia.

— Spune-i domnului Whiggam să vină pînă aici.

Fata dispăru, şi o clipă mai tîrziu, intră un bărbat nervos, de statură mijlocie, dar destul de robust, care dădea impresia că se găseşte într-o stare de mare încurcătură. Avea cam patruzeci de ani, era reţinut şi prudent şi se tot uita în dreapta şi în stînga, curios şi bănuitor, de parcă s-ar fi întrebat ce necaz îl mai aşteaptă. După cum observă Clyde imediat, capul lui avea tendinţa continuă de a se apleca înainte, ridicîndu-şi în acelaşi timp ochii, dar în aşa fel, încît se putea uşor ghici că ar prefera să nu se uite în sus.

— Whiggam, începu tînărul Griffiths pe un ton autoritar, dînsul e Clyde Griffiths, un văr al nostru. Îţi aduci aminte că ţi-am vorbit despre dumnealui ?

— Da, domnule.

— Deocamdată va trece la secţia de dat ţesăturile la apă. Să-i arăţi ce anume are de făcut. După aceea, să-i spui doamnei Braley să-l ajute să-şi găsească o cameră de locuit. (Toate acestea fuseseră discutate şi hotărîte cu o săptămînă mai înainte de Gilbert şi Whiggam, dar tînărul voia să dea impresia că ia aceste decizii chiar acum.) Iar dumneata să-l prezinţi pontatorului şi să-i spui că începe să lucreze de mîine. Ne-am înţeles ?

— Da, domnule, se înclină Whiggam, respectuos. Asta e tot ?

— Da, asta e tot, conchise Gilbert, plin de el însuşi. Du-te cu Whiggam, domnule Griffiths. O să-ţi spună dînsul ce ai de făcut.

Whiggam se întoarse spre Clyde.

— Dacă vreţi, vă rog să veniţi cu mine, domnule Griffiths ! spuse el respectuos, ceea ce nu-i scăpă lui Clyde — în ciuda atitu-

dinii de superioritate arogantă a vărului său — și ieși, urmat îndeaproape de Clyde.

Cu aceeași grabă, tînărul Gilbert se întoarse la biroul lui, dînd din cap. În clipa aceea se gîndea că, probabil, Clyde nu e întru nimic superior unui bun băiat de serviciu de la un hotel oarecare. Altfel, de ce ar fi venit aici în felul acesta? „Mă-ntreb ce iluzii și-o fi făcînd cu privire la munca lui de aici? Unde și-o fi închipuind că poate să ajungă?" își spunea el.

În timp ce-l urma pe domnul Whiggam, Clyde se gîndea la postul excelent pe care-l ocupa domnul Gilbert Griffiths. Fără îndoială că se bucura de toată libertatea — venea la birou tîrziu, pleca devreme și trăia undeva, în acest oraș interesant, împreună cu părinții și surorile lui, într-o casă foarte frumoasă, desigur. Iar el — vărul bun al lui Gilbert și nepotul acestui unchi bogat — era pus să muncească într-o secție dintre cele mai puțin importante ale acestei mari întreprinderi.

Cu toate astea, de îndată ce ieșiră și se văzură dincolo de ochii și urechile domnului Gilbert Griffiths, în mijlocul fabricii și al zgomotului mașinilor, lui Clyde îi trecu toată amărăciunea. Pentru că, chiar la același etaj, dar dincolo de imensa sală plină cu birouri prin care trecuse, se afla o sală mult mai mare, ticsită cu șiruri de lăzi, despărțite prin coridoare înguste, de cel mult un metru jumătate lățime, încărcate, după cum vedea Clyde cu uriașe cantități de gulere, aranjate, în cutii mici de carton, după număr. Aceste lăzi erau fie umplute din nou de niște băieți care aduceau gulere de la secția de împachetat, fie golite rapid de distribuitorii care, împingînd cărucioarele încărcate de cutii, satisfăceau comenzile pe baza facturilor ce le țineau în mînă.

— Nu ați mai lucrat într-o fabrică de gulere, domnule Griffiths, nu-i așa? întrebă domnul Whiggam ceva mai bine dispus acum, cînd nu se mai găsea în prezența lui Gilbert Griffiths.

Lui Clyde nu-i scăpă amănuntul că-i spusese „domnule Griffiths".

— Nu, răspunse el repede. N-am mai lucrat niciodată în vreo întreprindere de felul ăsta.

— Cred, totuși, că o să învățați, cu timpul, întregul proces al fabricării.

În timp ce vorbea, mergea cu pași grăbiți pe unul dintre coridoarele lungi, dar Clyde observă că arunca priviri iscoditoare în toate părțile.

— Și eu aș dori, răspunse el.

— Adevărul este că e ceva mai greu decît își închipuie unii, deși se spune adesea că nu e mare lucru de învățat.

Deschise o altă uşă, străbătu o sală întunecoasă şi intră într-o altă sală, tot atît de încărcată de lăzi, ca şi prima. Fiecare ladă era încărcată cu vîrf cu bucăţi de pînză albă.

— N-ar strica să ştiţi cîte ceva şi despre asta, de vreme ce o să începeţi cu secţia unde se dau ţesăturile la apă. Acesta este materialul din care se taie gulerele şi căptuşeala. I se spune „croială". Fiecare dintre aceste bucăţi de material este o „croială". Toate materialele astea sînt duse la subsol, şi acolo, date la apă, ca să intre, fiindcă nu pot fi întrebuinţate aşa. Dacă n-am proceda în felul acesta, gulerele s-ar strîmta după ce ar fi cusute. Dar o să vedeţi. Le dăm la apă în căzi, după aceea le uscăm.

Păşi solemn mai departe, şi Clyde îşi dădu seama încă o dată că omul acesta nu-l privea ca pe un lucrător oarecare. Faptul că-i spusese „domnule Griffiths", presupunerea lui potrivit căreia Clyde urma să înveţe întregul proces de fabricaţie, precum şi bunăvoinţa cu care-i dădea toate lămuririle referitoare la materiale îl convinseseră de la început că e considerat drept unul căruia i se cuvenea cel puţin un anumit respect.

Îl urmă pe domnul Whiggam, intrigat de semnificaţia tuturor acestor lucruri, şi se pomeni în curînd într-un subsol enorm, unde ajunseseră coborînd o scară de la capătul celei de a treia săli. Aici, la lumina a patru şiruri lungi de becuri electrice, Clyde văzu nenumărate căzi de faianţă, aşezate în lungul sălii între cei doi pereţi şi puse cap la cap cît vedeai cu ochii. În aceste căzi se înmuiau în apă clocotită un mare număr de „croieli", ca acelea pe care le văzuse sus. Ceva mai departe, într-o parte şi alta a căzilor, de-a lungul lor, cît se întindea sala, lungă de vreo cincizeci de metri, se aflau nişte uscătoare enorme, sau grătare mobile, prevăzute în partea de sus, în partea de jos şi lateral cu ţevi de abur fierbinte, între care, pe nişte suluri, aşezate în aşa fel încît să se poată usca sub acţiunea aburului — sus, jos şi lateral — se găseau mai multe „croieli" din acestea, dar neîmpăturite, întinse şi ude, precum s-a mai spus, înaintînd încet pe aceste suluri dinspre fundul sălii spre celălalt capăt al ei. Clyde constată că mişcarea aceasta era însoţită de zăngănitul teribil al unor braţe zimţate, care scuturau şi deplasau în mod automat aceste cantităţi de pînză de la un capăt la altul al sălii. În timp ce înaintau astfel, bucăţile de pînză se uscau, apoi, la capătul dinspre apus al acestor uscătoare, erau înfăşurate pe o bandă de lemn, căpătînd din nou forma de sul, pe urmă ridicate de un tînăr care avea sarcina de a le „lua" de pe platformele mobile. Un tînăr „lua" de pe două dintre platforme la un capăt al sălii, în timp ce la capătul celălalt, un alt tînăr, cam de vîrsta lui Clyde, „alimenta", adică apuca bucăţi din această pînză intrată la apă, dar încă udă,

şi, prinzîndu-le de nişte cîrlige mobile, avea grijă ca ele să se desfacă încet şi cum trebuie şi să se întindă pe tot parcursul uscătoarelor. De îndată ce întindea în toată lungimea ei o bucată de „croială“, agăţa numaidecît altă bucată.

Între cele două şiruri de căzi, în mijlocul sălii, erau nişte separatoare enorme, sau uscătoare rotative, în care se băgau bucăţile de pînză pe măsură ce se scoteau din căzile unde fuseseră muiate timp de douăzeci şi patru de ore, şi, cu ajutorul forţei centrifuge, o cantitate cît mai mare de apă era stoarsă din ele înainte de a fi întinse pe grătarele de uscat.

La început, Clyde nu surprinse decît aspectul mecanic al sălii — zgomotul, căldura, aburul, energia cu care o duzină de bărbaţi şi de băieţi lucrau la diverse procese.

Erau îmbrăcaţi toţi, fără excepţie, în nişte tricouri fără mîneci, în pantaloni vechi strînşi cu o curea la mijloc, şi purtau papuci cu talpă de cauciuc şi cu vîrful de pînză pe piciorul gol. Apa, umezeala şi căldura din sală arătau limpede pentru ce erau nevoiţi să se echipeze astfel.

— Aceasta e secţia de dat la apă, îl informă domnul Whiggam în timp ce intrau. Nu e frumoasă ca altele, dar aici începe procesul de fabricaţie. Kemerer ! strigă el.

Apăru un omuleţ îndesat, băţos, cu pieptul bombat, cu o faţă palidă şi rotundă şi cu braţe albe şi vînjoase, îmbrăcat într-o pereche de pantaloni murdari şi mototoliţi şi o flanelă fără mîneci. Asemeni lui Whiggam în prezenţa lui Gilbert, părea foarte timorat în prezenţa administratorului.

— Dînsul este Clyde Griffiths, vărul lui Gilbert Griffiths. Ţi-am vorbit despre dumnealui săptămîna trecută, ţi-aduci aminte ?

— Da, domnule.

— O să înceapă să lucreze aici. Se va prezenta mîine dimineaţă.

— Da, domnule.

— Ai face bine să-i treci numele pe lista dumitale de prezenţă. O să înceapă lucrul la ora obişnuită.

— Da, domnule.

Clyde observă că domnul Whiggam îşi ţinea capul mult mai sus şi vorbea mai direct şi mai cu autoritate decît o făcuse pînă atunci. Acum părea stăpîn, nu subaltern.

— Aici, toată lumea intră la lucru dimineaţa, la ora şapte şi treizeci, continuă domnul Whiggam să-l informeze pe Clyde, dar oamenii vin ceva mai devreme, pe la şapte douăzeci sau aşa ceva,

pentru ca să aibă timp să-şi schimbe hainele şi să ajungă la maşini. Acum, înainte de a pleca, dacă doriţi, adăugă el, domnul Kemerer o să vă arate ce veţi avea de făcut mîine. Aţi putea cîştiga ceva timp. Sau, dacă vreţi, puteţi amîna pentru mîine. Pentru mine e totuna. Ceea ce vreau să vă mai spun e că, dacă o să fiţi la cabina telefonistei de la intrare pe la ora cinci şi jumătate, doamna Braley o să vă aştepte acolo. Dînsa o să vă arate camera. Eu n-o să pot veni, dar o puteţi întreba pe telefonistă. Ea o să vă spună unde e doamna Braley. O să fie înştiinţată. Apoi se întoarse şi adăugă : Şi acum vă las.

Îşi coborî capul în pămînt şi plecă tocmai în clipa cînd Clyde dădu să spună :

— Vă sînt foarte îndatorat, domnule Whiggam.

În loc de a-i răspunde, domnul Whiggam ridică anemic o mînă şi dispăru, printre căzi, în direcţia uşii dinspre apus. Fără întîrziere, domnul Kemerer, emoţionat încă şi oarecum intimidat, începu :

— Domnule Griffiths, e o nimica toată ce aveţi de făcut. Deocamdată, mîine, ca început, n-o să faceţi decît să aduceţi pînza de sus aici în secţie. Dacă aveţi însă nişte haine vechi, n-aţi face rău să le îmbrăcaţi pe acelea. Un costum ca ăsta n-ar rezista aici multă vreme...

Se uită într-un chip ciudat la costumul îngrijit, deşi nu prea elegant, al lui Clyde. Atitudinea lui faţă de tînăr, întocmai ca şi aceea a domnului Whiggam, consta dintr-un amestec de nesiguranţă şi foarte puţină autoritate asupra lui Clyde, o atitudine de respect extrem şi, totuşi, de îndoială ascunsă, pe care o putea lămuri doar timpul. Desigur, aici nu era puţin lucru să fii un Griffiths, chiar dacă erai numai văr şi, cine ştie, poate nu tocmai bine privit de nişte rude atît de bogate ca acestea.

De la primul contact cu o astfel de industrie, şi ţinînd seama de natura visurilor pe care şi le făcuse în legătură cu ea, Clyde încercă un sentiment de revoltă. Pentru că toţi tinerii şi oamenii vîrstnici pe care-i vedea în jurul său erau, după impresia lui, cel puţin la prima vedere, sub nivelul tipului de indivizi pe care spera să-i întîlnească aici ; păreau a nu fi nici atît de inteligenţi, nici atît de sprinteni ca cei angajaţi la *„Union League Club“* şi la „Green-Davidson“, nu, nici pe departe. Şi, ceea ce era mai rău, i se părea că sînt mult mai supuşi, mai şireţi şi mai ignoranţi, pur şi simplu nişte ceasornice. Iar atunci cînd el intrase acolo împreună cu domnul Whiggam, deşi voiau să dea impresia că nu iau în seamă ce se întîmplă în jur, Clyde îşi dăduse seama că nimic nu scăpase ochilor lor, care urmăreau orice mişcare. Într-adevăr, toate privirile se aruncaseră pe furiş asupra lui şi a domnului Whiggam. Pe de altă

parte, îmbrăcămintea lor sărăcăcioasă şi adaptată condiţiilor de lucru îi distruse dintr-o dată orice iluzie de rafinament în legătură cu munca de aici. Ce păcat că din pricina lipsei unei specializări nu putea să fie angajat în vreo muncă de birou, acolo la etaj !

Mergea alături de domnul Kemerer, care îşi luă sarcina să-i explice că acestea sînt căzile unde se dă pînza la apă peste noapte, acestea sînt uscătoarele centrifuge, acestea, grătarele de uscat. Apoi i se spuse că poate pleca. Era de-abia ora 3 după amiază.

Clyde ieşi prin uşa cea mai apropiată. O dată ajuns afară, se felicită că e angajat în această mare întreprindere, întrebîndu-se, în acelaşi timp, dacă domnul Kemerer şi domnul Whiggam vor fi mulţumiţi de el. Dacă nu vor fi mulţumiţi ? Sau dacă nu va putea rezista la toate acestea ? În fond, munca era destul de grea. În cazul cel mai rău, îşi spuse Clyde, se va întoarce la Chicago, sau poate la New York, şi va găsi de lucru acolo.

Dar de ce oare Samuel Griffiths nu binevoise să-l primească şi să-l salute ? De ce îi zîmbise atît de dispreţuitor tînărul Griffiths ? Şi ce fel de femeie era această doamnă Braley ? Făcuse oare bine că venise aici ? Familia asta îl va ajuta oare cu ceva, acum, după ce venise aici ?

Rătăcind astfel spre apus, pe strada River, unde întîlni un mare număr de alte fabrici, apoi spre nord, pe alte cîteva străzi cu fabrici şi mai multe — fabrici de conserve, de sîrmă, una, uriaşă, de aspiratoare de praf, o întreprindere de ţesut covoare şi altele — Clyde ajunse, în cele din urmă, într-un cartier mizer de cocioabe, atît de mizer, cum nu mai văzuse nici la Chicago, nici la Kansas City. Fu în asemenea măsură indignat şi deprimat de sărăcia, de urîţenia şi primitivismul lui — toate acestea însemnînd pentru el un singur lucru : mizerie socială — încît se întoarse grăbit şi trecu din nou dincolo de Mohawk, pe un pod situat ceva mai la apus, unde se pomeni curînd într-un cartier cu totul diferit, cu case dintr-acelea frumoase, pe care le admirase înainte de a se duce la fabrică. Mergînd şi mai departe, spre sud, dădu peste un bulevard tot atît de larg şi străjuit de arbori la fel de numeroşi ca şi acela pe care-l văzuse mai înainte, şi era de ajuns să priveşti felul cum arăta, ca să-ţi dai seama că pe această stradă se află clădirile cele mai somptuoase din Lycurgus. Era o stradă foarte largă, într-adevăr bine pavată, iar pe stînga şi pe dreapta ei se aliniau case dintre cele mai aspectuoase. Se gîndi imediat la lumea care locuia pe o stradă ca asta. Desigur că şi unchiul său Samuel trebuie să locuiască pe-aici. Aproape toate casele erau construite în stil francez, italian sau englezesc, imitaţii reuşite ale arhitecturii din diferite epoci, deşi el nu avea de unde să ştie lucrul acesta.

Impresionat de mărimea și de frumusețea lor, merse mai departe, uitîndu-se cînd la una, cînd la alta și întrebîndu-se dacă și care din ele e ocupată de unchiul său, adînc tulburat de ceea ce s-ar putea ascunde în dosul unei bogății atît de mari. Cît de superior și de plin de sine trebuie să se simtă vărul său Gilbert cînd pleacă dimineața dintr-o astfel de locuință !

Oprindu-se apoi în fața uneia dintre ele, care îl atrase în chip deosebit prin copacii, aleile, straturile de flori proaspăt aranjate, cu toate că nu înfloriseră încă, garajul imens din fund, fîntîna arteziană din partea stîngă, în mijlocul căreia stătea un băiețaș cu o lebădă în brațe, în timp ce în partea dreaptă a casei un cerb de fontă era urmărit de niște cîini tot de fontă, se simți cuprins de admirație și fermecat de măreția acestei case, construită în vechiul stil englezesc, dar modificat, și îl întrebă pe un străin care tocmai trecea pe acolo, un bărbat de vîrstă mijlocie și îmbrăcat destul de prost, probabil un muncitor :

— A cui e casa asta, domnule ?

Iar omul îi răspunse :

— Păi asta e casa lui Samuel Griffiths ! Ăla cu fabrica cea mare de gulere, de peste rîu.

Clyde tresări deodată, de parcă l-ar fi stropit cineva cu apă rece. Casa unchiului ! Reședința lui ! Așadar, automobilul care stătea în fața garajului din fund era al lui... Un alt automobil se vedea pe ușa deschisă a garajului.

Toate acestea stîrniră brusc, în mintea lui fragedă și neformată încă, asociații ce țineau de natura trandafirilor, a parfumurilor, a luminii și a muzicii. Cîtă frumusețe ! Ce belșug ! Care dintre membrii familiei lui visase măcar vreodată că unchiul său trăiește astfel ? Ce splendoare ! Iar în vremea asta, proprii săi părinți, atît de nenorociți, atît de săraci, predicau pe străzile din Kansas City, iar acum făceau, desigur, același lucru la Denver ! Niște simpli conducători de misiune ! Dar, cu toate că pînă acum nici unul dintre membrii celeilalte familii, de aici, nu catadicsise să stea de vorbă cu el, cu excepția vărului său, care-l primise atît de rece, și chiar asta o făcuse numai la fabrică, și cu toate că acolo fusese repartizat la o muncă brută, Clyde se simți totuși încîntat, aproape copleșit de bucurie. La urma urmei, era și el un Griffiths, nepot de sînge și văr al celor doi oameni extrem de importanți, care trăiau aici și pentru care lucra și el acum, oricît de umilă ar fi atribuția ce i se dăduse ! Oare faptul acesta nu prezicea un viitor mai bun decît orice situație cunoscută de el pînă acuma ? Ce comparație s-ar putea face între familia Griffiths de aici și familia Griffiths din Kansas

City, sau, mă rog, din Denver, „cine“ erau unii şi „cine“ erau alţii ?! Ce diferenţă enormă! Dar tocmai această diferenţă trebuia tăinuită cu orice preţ. Şi Clyde se simţi din nou abătut. Dacă vreun Griffiths de aici — unchiul lui, sau vărul lui, sau vreun agent al lor — se va interesa de părinţii lui sau de propriul să trecut? Cerule! Afacerea aceea cu fetiţa omorîtă la Kansas City! Viaţa de azi pe mîine a părinţilor săi! Esta! Chipul i se mohorî dintr-o dată, visele i se înnegurară. Dacă vor afla? Dacă vor bănui ceva?

Ah, la naiba! dar ce era el, în definitiv? Şi ce reprezenta el, la urma urmei? Ce-ar mai putea nădăjdui de la o lume mare ca aceasta, din moment ce ei vor afla motivul pentru care fusese nevoit să vină pînă aici?

Dezgustat şi deprimat, Clyde se întoarse spre a-şi continua drumul, apăsat pe neaşteptate de conştiinţa foarte limpede a faptului că este un nimic.

CAPITOLUL 26

Camera pe care o închirie Clyde, cu ajutorul doamnei Braley, era situată în strada Thorpe, o stradă cu totul îndepărtată, cel puţin prin felul cum arăta, dacă nu ca distanţă, de aceea pe care locuia unchiul lui. Într-adevăr, deosebirea era de ajuns de mare pentru a-i tempera iluziile tot mai îndrăzneţe pe care şi le făcea cu privire la sine însuşi, ca un personaj, în definitiv, înrudit cu domnul Griffiths. Pe strada Thorpe se aflau case banale, zugrăvite în cafeniu, în cenuşiu sau într-o culoare roşiatică, înnegrite de fum sau ruinate, şi copaci desfrunziţi şi despuiaţi de vitregia iernii, care, în ciuda fumului şi a colbului, vesteau totuşi renaşterea apropiată a naturii — frunzele şi florile lui mai. În timp ce intra într-una dintre locuinţele de acolo, urmînd-o pe doamna Braley, o mulţime de figuri lipsite de orice atracţie, bărbaţi, femei tinere şi fete bătrîne, foarte asemănătoare cu doamna Braley, se îndreptau spre casele lor, venind de la diferitele fabrici de dincolo de rîu. La uşă, doamna Braley şi el fură întîmpinaţi de o femeie cît se poate de simplă, îmbrăcată într-un şorţ imprimat şi o rochie de culoare închisă, care-i conduse într-o cameră situată la al doilea etaj, nu prea mică şi nu prea prost mobilată, spunîndu-le că i-o poate închiria lui cu patru dolari fără masă, sau cu şapte dolari şi jumătate dacă vrea şi pensiune, propunere pe care Clyde o acceptă, mai ales după ce doamna Braley îl asigură că ceva mai bun nu va putea să găsească, la acelaşi preţ, în altă parte. Îi mulţumi doamnei Braley şi se ho-

țări să rămînă aici. Ceva mai tîrziu, coborî și luă masa, împreună cu un mic grup de vînzători de prin jurul fabricilor și de salariați de la diferite întreprinderi, oameni dintr-aceia cu care fusese obișnuit în parte pe cînd stătea pe strada Paulina din Chicago, înainte de a intra în lumea mai „aleasă" de la „*Union League Club*". După masă se duse să se plimbe pe străzile principale ale orașului Lycurgus, unde nu văzu decît un furnicar de muncitori greu de descris, pe care, judecînd după felul cum arătau aceste străzi în timpul zilei, nu și i-ar fi putut închipui mișunînd pe aici noaptea, fete și băieți, bărbați și femei de diferite naționalități și tipuri, americani, polonezi, unguri, francezi, englezi, cei mai mulți dintre ei, dacă nu toți, caracterizîndu-se printr-o anumită particularitate — fie ignoranță, fie opacitate a minții sau moliciune a corpului, fie o pronunțată lipsă de gust, de vioiciune sau de îndrăzneală — ce părea să arate că fac parte din acea lume a subsolului cu care el venise în contact pentru prima oară abia în după-amiaza aceea. Totuși, pe unele străzi și prin localuri, mai ales prin cele din apropiere de bulevardul Wykeagy, întîlnise tipuri mai distinse de fete și băieți, mai curăței și mai vioi, care lucrau, fără îndoială, în birourile diferitelor fabrici din cartierul industrial de dincolo de rîu.

Clyde se învîrti încoace și încolo de la ora 8 pînă pe la 10 seara, cînd, ca și cum s-ar fi înțeles cu toții, oamenii de pe străzile mai aglomerate dispărură ca prin farmec, lăsîndu-le dintr-o dată pustii. Aceasta, în contrast cu ceea ce se întîmpla la Chicago și chiar la Kansas City. (Ce ar spune Ratterer dacă l-ar vedea acum, dacă ar vedea casa impunătoare și fabrica uriașă a unchiului său ?) Și poate tocmai fiindcă era mic, îi plăcea „Hotel Lycurgus", simpatic, elegant, dînd impresia că întreaga viață a orașului era concentrată în jurul lui. Mai văzu oficiul poștal și o bisericuță cu o turlă frumoasă, înconjurată de un cimitir vechi și interesant, alături de care se afla o expoziție de automobile. Și un cinematograf nou, după colț, pe o stradă lăturalnică. Și tot felul de băieți și fete, de bărbați și femei, măsurînd trotuarele de la un capăt la altul, unii dintre ei umblînd, pe cît își putea da seama Clyde, după cuceriri. Iar deasupra tuturor plana o umbră de speranță, de veselie și de tinerețe, speranța, veselia și tinerețea ce se găsesc pretutindeni la temelia oricărei energii creatoare din lume. Întorcîndu-se, în cele din urmă, în odaia sa din strada Thorpe, ajunse la concluzia că-i place orașul acesta și că ar vrea să rămînă aici. Splendidul bulevard Wykeagy ! Uriașa fabrică a unchiului său ! Nenumăratele fete drăguțe și pline de vino-ncoace pe care le văzuse trecînd repede în sus și în jos !

Între timp, Gilbert, în absența tatălui, plecat în zilele acelea la New York (fapt despre care Clyde nu avea cunoștință și pe care Gilbert nu găsise de cuviință să i-l comunice), își anunță mama și surorile că l-a cunoscut pe Clyde și dacă nu era cel mai nesuferit om din lume, nu era, în tot cazul, nici cel mai interesant. Întîlnind-o pe Myra cînd se întoarse acasă la ora cinci și jumătate, chiar în ziua în care apăruse Clyde, se mulțumi să observe :

— Vărul ăla al nostru de la Chicago a sosit astăzi.

— Da ? făcu Myra. Cum arată ?

Faptul că tatăl ei îl descrisese pe Clyde ca pe un băiat binecrescut și inteligent îi ațîțase curiozitatea, deși, în măsura în care cunoștea Lycurgus, viața de fabrică de aici și posibilitățile oferite celor ce lucrau în fabrici ca aceea al cărei proprietar era tatăl ei, se întreba ce anume îl făcuse pe Clyde să vină tocmai aici.

— N-aș putea spune că e grozav, răspunse Gilbert. Pare destul de inteligent și-i destul de acceptabil ca înfățișare, dar mi-a mărturisit că nu are nici un fel de pregătire în ceea ce privește afacerile. E la fel cu toți băieții care lucrează prin hoteluri. Își închipuie, de bună seamă, că hainele sînt totul pe lumea asta ! Era îmbrăcat cu un costum maro-deschis, cu o cravată maro, o pălărie la culoare și pantofi maro. Culoarea cravatei era prea țipătoare și avea o cămașă dintr-acelea roz cu dungi, cum se purtau acum trei sau patru ani. Și, apoi, hainele nu aveau o tăietură prea fericită. N-am vrut să-i spun nimic, pentru că de-abia a venit și încă nu știam dacă pînă la urmă va putea sau nu face față onorabil. În cazul cînd va corespunde așteptărilor și va îndrăzni să se afișeze peste tot ca rudă a noastră, ar face bine să se astîmpere puțin, sau am să-l sfătuiesc pe șeful să-i vorbească între patru ochi. Dar, lăsînd la o parte astea, sper că se va achita onorabil, un timp oarecare, în una din secții, ca șef de echipă, sau așa ceva. Cred că mai tîrziu ar putea chiar să devină voiajor comercial. Ceea ce nu pricep însă deloc este motivul pentru care a socotit că merită să se deranjeze pînă aici. De fapt, nu cred că șeful i-a arătat clar cît de mici sînt șansele la noi pentru cineva care nu e nici vrăjitor, nici altceva... Stătea în picioare, cu spatele la căminul mare din odaie.

— De, știi ce spunea mama mai zilele trecute despre tatăl lui... Papa — așa își închipuie mama — crede că băiatul ăsta n-a avut nici un fel de noroc în viață pînă acum. Probabil că vrea să facă ceva pentru el, indiferent dacă o să-l țină la fabrică sau nu. Mi-a spus mama că, după părerea ei, papa socotește că fratele său a fost cam nedreptățit de tatăl lor.

Myra tăcu, iar Gilbert, fiindcă maică-sa îi spusese și lui ceva în acest sens, preferă să nu stăruie.

— N-are decît! La urma urmei, ce mă priveşte pe mine? continuă el. Dacă şeful vrea să-l ţină aici, indiferent că se pricepe sau nu să facă ceva, treaba lui! Numai că mi se pare puţin curioasă purtarea tatii, el, care vorbeşte mereu de randamentul secţiilor şi-i dă afară pe toţi cei care nu corespund.

Ceva mai tîrziu, întîlnind-o pe mamă-sa şi pe Bella, le împărtăşi aceleaşi ştiri, cu un comentariu foarte asemănător. Doamna Griffiths oftă; pentru că, orice s-ar spune, într-un oraş ca Lycurgus şi ţinînd seamă de situaţia lor, se cerea ca o rudă, care mai poartă şi acelaşi nume cu ei, să fie extrem de prevăzătoare, să aibă maniere alese, un gust şi o judecată sănătoase. Aşa că nu era înţelept din partea bărbatului ei să aducă pe cineva care nu numai că nu satisfăcea aceste cerinţe, dar nici măcar nu avea alte calităţi.

În ceea ce o privea, Bella nu era cîtuşi de puţin convinsă de exactitatea portretului lui Clyde, schiţat de către Gilbert. Ea nu-l cunoştea pe Clyde, dar îl cunoştea pe Gilbert, şi, după cîte ştia, acesta era în stare să formuleze, cu foarte multă uşurinţă, tot felul de critici la adresa oricărei persoane pentru te miri ce motiv, cînd, de fapt, lucrurile puteau sta cu totul altfel, cel puţin din punctul ei de vedere.

— Oricum — observă ea în cele din urmă, după ce-l ascultase pe Gilbert făcînd, la masă, şi alte caracterizări privitoare la Clyde — dacă tati ţine la el, probabil că o să-l păstreze aici sau o să facă ceva pentru dînsul, mai curînd sau mai tîrziu...

La remarca asta, Gilbert se încruntă în sinea lui, deoarece era un atac direct la adresa autorităţii pe care şi-o asuma în cadrul fabricii tatălui său, autoritate pe care înţelegea să şi-o facă din ce în ce mai efectivă şi mai simţită în toate privinţele, ceea ce sora lui ştia, de altfel, foarte bine.

A doua zi dimineaţa, cînd Clyde se întoarse la fabrică, îşi dădu seama că numele lui, sau înfăţişarea, sau poate amîndouă — poate şi asemănarea cu domnul Gilbert Griffiths — constituiau pentru el un avantaj deosebit, avantaj pe care, deocamdată, nu-l putea aprecia la justa lui valoare. Într-adevăr, ajungînd în dreptul porţii numărul 1, avu impresia că paznicul de serviciu tresare.

— Poftiţi... îl întîmpină el. Sînteţi domnul Clyde Griffiths. Veţi lucra la domnul Kemerer, ştiu. Uite, omul de colo are cheia dumneavoastră, adăugă apoi, arătînd spre un bătrîn îndesat şi cu o înfăţişare severă, pe care Clyde avea să-l cunoască mai tîrziu sub numele de „moş Jeff", paznicul de lîngă ceas, aşezat la o tejghea, ceva mai departe, în acelaşi coridor, de unde dădea şi primea toate cheile între orele şapte şi treizeci şi şapte patruzeci.

Cînd Clyde se apropie de el şi-i spuse:

— Numele meu este Clyde Griffiths și voi lucra jos, cu domnul Kemerer !

Tresări și el, apoi îngînă :

— A, da, așa-i... Da, domnule. Poftiți, domnule Griffiths. Domnul Kemerer mi-a vorbit despre dumneavoastră încă de ieri. Veți avea numărul 71. Vă dau vechea cheie a domnului Duveny.

După ce Clyde coborî scările înspre secția lui, bătrînul se întoarse către portar, care se apropiase de el, și exclamă :

— Nemaipomenit ! Seamănă grozav cu domnul Gilbert Griffiths ! Ca două picături de apă ! Ce crezi că este, frate, văr sau ce ?

— Degeaba mă-ntrebi pe mine ! răspunse portarul. Nu l-am mai văzut niciodată. Dar desigur că se înrudește cu familia. Cînd l-am văzut pentru prima oară, credeam că e domnul Gilbert. Cît pe ce să-mi scot pălăria, dar mi-am dat seama că nu e el.

De îndată ce pătrunse în hala de dat pînza la apă, Clyde îl găsi pe Kemerer, tot atît de respectuos și nehotărît ca și în ziua precedentă. Căci, întocmai ca și Whiggam înaintea lui, Kemerer nu-și putuse încă face o părere despre adevărata situație a lui Clyde în întreprindere. După cum îl informase Whiggam pe Kemerer cu o zi mai înainte, domnul Gilbert nu spusese absolut nimic care să-l facă pe domnul Whiggam să creadă că munca lui Clyde trebuie ușurată sau, dimpotrivă, înăsprită. Nimic în privința asta. Domnul Gilbert spusese doar atît : „Să fie tratat ca oricare alt salariat în ceea ce privește timpul și munca. Nici o diferență !"' Totuși, cînd îl prezentase pe Clyde, spusese : „Dînsul e vărul meu și va încerca să învețe meseria", ceea ce lăsa să se înțeleagă că, cu timpul, Clyde urma să treacă de la o secție la alta, în așa fel, încît să cunoască toate fazele procesului de fabricație din întreprindere.

Pentru acest motiv, după plecarea lui Clyde, Whiggam îi șopti lui Kemerer, precum și altora, că noul angajat s-ar putea dovedi curînd unul dintre protejații șefului, și de aceea se hotărîră să-și „măsoare cuvintele", cel puțin pînă în clipa cînd vor afla care urma să fie adevărata lui situație aici. Clyde, observînd aceasta, prinse curaj, pentru că, lăsînd la o parte ceea ce ar fi putut gîndi sau ar fi voit să facă Gilbert, simțea că o astfel de atitudine presupunea o oarecare favoare din partea unchiului său, favoare ce putea foarte bine să fie spre binele lui. Iată deci pentru care motiv, atunci cînd Kemerer se strădui să-i explice că nu trebuie să se sperie, fiindcă nu va fi pus la o muncă prea grea, și nici nu va avea prea mult de lucru deocamdată, Clyde primi aceste declarații cu un oarecare aer de nepăsare. Drept urmare, Kemerer deveni și mai respectuos.

— Atîrnaţi-vă pălăria şi paltonul în unul dintre cuierele acelea, spuse el pe un ton blajin şi chiar mieros. Aţi putea apoi să luaţi unul dintre cărucioarele cu coşuri şi să vă duceţi sus, la etaj, să aduceţi cîteva bucăţi de pînză. O să vi se arate acolo de unde trebuie să luaţi.

În zilele următoare Clyde fu destul de ocupat ; totuşi, se simţea neliniştit, deoarece, se cuvine s-o spunem de la început, era nedumerit şi adeseori tulburat de numărul foarte redus al oamenilor cu care muncea zi de zi şi de situaţia sa acolo. Pentru că cei cu care se găsea în contact nemijlocit la fabrică nu erau oameni pe care, în mod obişnuit, şi i-ar fi ales ca prieteni ; se găseau cu mult sub nivelul băieţilor de serviciu de la hoteluri, al camionagiilor sau al diverşilor alţi salariaţi. Toţi, fără excepţie, după cum bine vedea el acum, erau greoi la minte şi necioupliţi, iar ca fizic arătau destul de prost. Purtau haine dintr-acelea cu care se mulţumesc numai cei mai de rînd muncitori, haine cum poartă de obicei numai cei ce nu dau nici o importanţă felului cum sînt îmbrăcaţi, deoarece munca lor şi greaua existenţă materială e tot ceea ce îi preocupă. În plus, întrucît nu ştiau ce anume rosturi are de fapt Clyde, sau ce urmare ar putea să aibă sosirea lui pentru situaţia fiecăruia dintre ei, rămîneau nedumeriţi şi bănuitori faţă de el.

Totuşi, după o săptămînă sau două, înţelegînd că domnul Clyde e un nepot al preşedintelui şi vărul secretarului fabricii, prin urmare, unul care nu avea să rămînă multă vreme într-o slujbă umilă, deveniră mai prietenoşi, dar, datorită sentimentului de supunere determinat de acest fapt, erau înclinaţi să devină invidioşi şi bănuitori într-alt fel. Căci, în fond, Clyde nu era unul dintr-ai lor, şi nici nu putea fi în împrejurările de faţă. N-avea decît să le zîmbească el mult şi bine, şi, oricît de frumos s-ar fi purtat cu ei, pînă la urmă nu era decît unul care avea legături strînse cu patronii, aşa gîndeau toţi. După părerea lor, Clyde aparţinea clasei bogate, de sus, şi orice om sărac ştia ce înseamnă asta. Săracii trebuie să fie întotdeauna şi peste tot uniţi între ei.

În ceea ce îl priveşte, însă, pe Clyde, el, în primele zile, cînd se aşeza să mănînce de prînz, acolo, în subsolul fabricii, se întreba cum este posibil ca aceşti oameni să manifeste interes faţă de nişte lucruri care lui i se păreau atît de plictisitoare şi de neinteresante : calitatea pînzei pregătite pentru gulere ; că s-au observat diferenţe de greutate sau de ţesătură ; că ultimele douăzeci de bucăţi de pînză nu intraseră aşa de mult la apă ca cele şaisprezece dinainte ; că la Fabrica de sîrmă „Granston“ numărul lucrătorilor scăzuse faţă de luna precedentă ; că *„Anthony Woodenware Company“* a afişat

un anunț în care se spune că jumătatea de zi liberă de sîmbătă nu va începe anul acesta decît la 1 iunie, spre deosebire de anul trecut, cînd începuse pe la mijlocul lui mai. Păreau cu toții cufundați în problemele muncii lor obișnuite, de zi cu zi.

În consecință, gîndurile lui se îndreptau din nou către imagini mai fericite. Uneori ar fi dorit să fie din nou la Chicago, sau la Kansas City. Se gîndea la Ratterer, la Hegglund, Higby, Louise Ratterer, Larry Doyle, la domnul Squires, la Hortense... la toată banda aceea tînără și veselă din care făcuse și el parte, și se întreba ce-or fi făcînd toți aceștia acum. Ce se întîmplase cu Hortense? Nu se lăsase, așadar, și tot își cumpărase haina aceea de blană, probabil cu banii debitantului, plecînd apoi cu el, după ce jurase că nu-l iubește, afurisita! Și după ce-l storsese și pe el de atîția gologani!... Simpla ei amintire, precum și gîndul la ceea ce ar fi putut să însemne această fată pentru el, dacă lucrurile ar fi luat o altă întorsătură, îi dădeau uneori amețeli. Pe cine o fi dezmierdînd acum? Ce-o mai fi făcut de cînd a plecat din Kansas City? Și ce ar spune ea dacă l-ar vedea acum aici, sau ar afla despre rudele lui atît de respectabile? Doamne! Ar trece-o răcorile, desigur! Dar Hortense n-ar avea o părere prea bună despre situația lui actuală. Era sigur de asta. L-ar respecta însă mai mult dacă i-ar vedea pe unchiul și pe vărul lui, fabrica aceasta și locuința lor impozantă. Potrivit firii ei, ar căuta, desigur, să fie drăgălașă cu el. Lasă, lasă, o să-i arate el dacă o s-o mai întîlnească vreodată, o s-o trateze cu dispreț, firește, și nu încape îndoială că pe viitor ar fi în stare să o facă!

CAPITOLUL 27

În ceea ce privește viața pe care o ducea la pensiunea doamnei Cuppy, Clyde n-ar fi putut spune că făcuse o alegere prea fericită. Nu era decît o pensiune banală, unde veneau, în cazul cel mai bun, salariați de pe la diverse fabrici și întreprinderi, cu idei conservatoare, care considerau că munca și lefurile lor, sau concepțiile oamenilor cucernici din clasa mijlocie din Lycurgus sînt vitale pentru ordinea și bunăstarea lumii. Din punctul de vedere al distracțiilor sau petrecerilor, mediul de acolo era, în genere, cît se poate de plictisitor.

Totuși, datorită prezenței unui oarecare Walter Dillard — un tînăr flușturatic, care venise aici, de curînd, din Fonda — atmosfera nu i se păru lui Clyde chiar cu totul lipsită de interes. Tînărul acesta, cam de vîrsta lui Clyde și cu aceleași ambiții sociale, deși

îi lipseau tactul și puterea lui de discriminare cu privire la legile ce guvernează existența, era angajat la secția de articole pentru bărbați a magazinului de manufactură *„Stark and Company"*. Era dezghețat, nesățios, cu un fizic destul de arătos, cu un păr foarte deschis, o mustață blondă și rară și cu fandoseala unui filfizon provincial. Cum nu se bucurase niciodată de vreo situație socială oarecare și nu dispunea de nici un fel de mijloace — tatăl său se ocupase, înaintea lui, cu negustoria de mărunțișuri, dar dăduse faliment — era foarte dornic de a parveni, datorită în bună măsură unui imbold atavic purtat în sînge.

Dar fiindcă pînă acum nu reușise să ajungă la nimic, arăta interes pentru cei care reușiseră și era invidios pe ei, chiar mai mult decît Clyde. Gloria și activitatea familiilor cu vază din Lycurgus atîrnau foarte greu în cumpănă pentru el — familii ca Nicholson, Stark, Harriet, Griffiths, Finchley etc. Aflînd, la cîteva zile după sosirea lui Clyde, despre relațiile de rudă săracă ale acestuia cu o astfel de lume, manifestă un vădit interes față de el. Auzi colo! Un Griffiths! Nepotul bogatului Samuel Griffiths din Lycurgus! La o asemenea pensiune! Și să stea alături de el, la aceeași masă! Interesul lui spori pînă într-acolo, încît se hotărî de îndată să lege prietenie cu acest străin cît mai neîntîrziat cu putință. Iată, așadar, norocul care îi bătea la ușă, o verigă de legătură cu cea mai aleasă dintre familii! Pe de altă parte, Clyde era tînăr, simpatic și probabil tot așa de ambițios ca și el, deci un băiat de capul căruia merită să te ții dacă ți se oferă prilejul. Așa că începu, fără întîrziere, să se dea cu binișorul pe lîngă Clyde. Totul părea aproape prea frumos ca să fie și adevărat.

În consecință, se grăbi să-i propună o plimbare, folosindu-se de împrejurarea că în apropiere, pe Mohawk, se afla un cinematograf excelent, clasa întîi! Nu vrea să meargă și Clyde? Or, grație înfățișării lui curățele, precum și eleganței lui — ceva ce se deosebea cu totul de aspectul grosolan al oamenilor de la fabrică și al celor din aceeași pensiune — Clyde fu ispitit să-i împărtășească prietenia.

Dar își aduse aminte că se punea și problema distinselor sale rude, așa că trebuia să fie foarte prevăzător. Cine știe dacă n-ar face o greșeală de neiertat întreținînd astfel de legături neconvenționale și ușuratice? Toți membrii familiei Griffiths, ca și întreaga lume din care făceau parte — el ghicea acest lucru din comportarea tuturor celor cu care venise în contact — se țineau foarte departe de restul muritorilor de rînd din oraș. Mai curînd din instinct decît dintr-o anumită tactică, Clyde era gata să se țină în rezervă și să pozeze în om superior, cu atît mai vîrtos cu cît cei-

lalţi, inclusiv tînărul care îl remarcase, păreau să-l respecte şi mai mult datorită acestei purtări. Şi cu toate că, în urma invitaţiei şi, s-ar putea spune chiar, a rugăminţilor sale stăruitoare, se duse cu acest tînăr la cinematograf, o făcu însă cu foarte multă prudenţă. Comportarea rezervată şi plină de condescendenţă a lui Clyde fu de îndată interpretată de Dillard ca semn că e un om din „aristocraţie", cu „legături". Şi cînd te gîndeşti că-l întîlnise în nenorocita asta de pensiune, cît se poate de plictisitoare! Şi tocmai în momentul cînd sosise, la începutul carierei sale în oraşul ăsta... În felul acesta, Dillard începu să joace rolul unui sicofant, cu toate că avea o situaţie mai bună şi cîştiga mai mulţi bani decît Clyde în acea perioadă — douăzeci şi doi de dolari pe săptămînă.

— Bănuiesc că ai să-ţi petreci o bună parte din timp cu rudele şi prietenii dumitale de aici, îi spuse el cu prilejul primei lor ieşiri în oraş.

După ce reuşi să smulgă de la Clyde informaţiile pe care acesta socoti de cuviinţă să i le comunice — în fond, o nimica toată — îi povesti şi el cîteva episoade, bineînţeles mult exagerate, din propria sa biografie: că tatăl său era acum proprietarul unui magazin de manufactură; că venise aici să studieze alte metode *et caetera*; că avea aici un unchi care lucra pentru *„Stark and Company"*; că făcuse cunoştinţă cu cîţiva oameni „bine", nu prea mulţi, fiindcă nici el nu era de multă vreme aici, numai de patru luni...

Dar rudele lui Clyde!

— Ce crezi, unchiul dumitale trebuie să depăşească milionul, nu? Aşa se spune, cel puţin. Casele acelea din bulevardul Wykeagy sînt, cu siguranţă, o bogăţie! N-ai să întîlneşti ceva mai frumos nici în Albany, nici în Utica, nici chiar la Rochester. Eşti cu adevărat nepotul lui Samuel Griffiths? Ei, nu mai spune! Asta înseamnă foarte mult pentru dumneata! Aş vrea şi eu să am astfel de rude! Fac rămăşag că aş şti cum să procedez ca să se simtă lucrul acesta!

Îi zîmbi lui Clyde, lacom şi plin de speranţă, iar Clyde îşi dădu seama şi mai mult cît de importantă era legătura lui de sînge, ce caz făcea de ea acest tînăr necunoscut.

— Ştiu şi eu? răspunse Clyde în doi peri, totuşi foarte măgulit de această manifestare de intimitate. Ştii, am venit aici să învăţ cum se fabrică gulerele, şi nu ca să mă distrez. Unchiul meu doreşte să-mi văd serios de treabă.

— Sigur, sigur, înţeleg foarte bine, răspunse Dillard. Şi unchiul meu îmi cere acelaşi lucru. Vrea să lucrez serios şi să nu mă

distrez prea mult. E achizitor la „*Stark and Company*". Numai că, vezi, un om nu poate să muncească tot timpul. Trebuie să se mai şi distreze un pic.

— Da, asta aşa e, spuse Clyde, luînd pentru prima dată în viaţa lui un aer de superioritate.

Merseră cîteva clipe în tăcere. Apoi :

— Dansezi ?

— Da, răspunse Clyde.

— Minunat ! Şi eu dansez. Sînt o mulţime de saloane de dans ieftine pe aici, dar eu, unul, nu mă duc niciodată. Nu face să frecventezi astfel de localuri, mai ales cînd te învîrţi în societatea oamenilor subţiri... Se pare că oraşul ăsta e foarte sever în această privinţă. Oamenii simandicoşi nu vor să aibă de-a face cu tine decît dacă frecventezi societatea aleasă. Acelaşi lucru se întîmplă şi la Fonda. Trebuie să faci parte din lumea bună, altfel nu poţi pătrunde nicăieri. Eu, unul, cred că e drept aşa. Şi pe urmă, vezi, aici sînt foarte multe fete drăguţe cu care te poţi plimba, fete de familie destul de bună, fireşte, nu vreau să spun din societatea înaltă, dar, oricum, fete pe socoteala cărora nu se vorbeşte. Unde mai pui că nu sînt nici lasă-mă-să-te-las ! Unele dintre ele sînt chiar destul de focoase... Şi nimeni nu te obligă să te căsătoreşti cu ele. Clyde începu să-l socotească puţin cam destrăbălat faţă de noua lui viaţă de aici. Cu toate astea, îi plăcea într-o oarecare măsură. Şi fiindcă veni vorba, continuă Dillard, ce faci duminică după-masă ?

— Drept să-ţi spun, nimic deosebit, n-am nici un program deocamdată, răspunse Clyde, simţind cum ia naştere pentru el o nouă problemă. S-ar putea să am ceva, dar pînă acum nu e nimic precis.

— Mi-ar face plăcere să vii cu mine, dacă n-o să ai altceva mai bun de făcut. Am cunoscut destul de multe fete de cînd sînt aici. Unele, foarte drăguţe. Ai putea să vii cu mine, să te prezint familiei unchiului meu, dacă vrei. Sînt nişte oameni foarte simpatici. Şi, după aceea, cunosc două fete, la care am putea să ne ducem... nişte porumbiţe ! Una dintre ele a lucrat la un magazin, dar acum nu mai lucrează... acum e pe liber. Cealaltă e o prietenă a ei. Au patefon şi le place să danseze. Ştiu că aici nu se dansează duminica, dar nu e nevoie să afle nimeni despre asta. Părinţii fetelor nu se bagă. După aceea am putea să le ducem la un cinematograf, sau altundeva — dacă vrei şi dumneata— desigur nu la localurile astea din cartierul fabricilor, la unul ceva mai bun, ce zici ?

În mintea lui Clyde se năştea acum problema : ce atitudine să ia în faţa unor propuneri de felul acestora ? La Chicago, la fel ca şi după aceea, aici — datorită celor întîmplate la Kansas City — căutase să fie cît mai retras şi mai prudent cu putinţă. Şi asta fiindcă, după accidentul acela, tot timpul cît lucrase la club îl stăpînise ideea de a încerca să se călăuzească după idealurile pe care i le inspirase acea onorabilă instituţie : cuminţenie, muncă fără preget, economisire a banilor, haine îngrijite, comportare de „gentleman". Dar totul era ca un paradis din care lipsea Eva.

În ciuda mediului potolit care-l înconjura aici, totuşi, părea că pînă şi aerul oraşului îl îndemna spre o destindere de felul aceleia propuse de tînărul Dillard, o formă de distracţie probabil destul de nevinovată în sine, însă însufleţită în mod necesar de fete şi de societatea lor amuzantă, şi, după cum vedea el, în acest oraş existau foarte multe fete. După-masă, străzile erau pline de fete frumoase şi de băieţi tineri. Dar ce ar spune despre el rudele sale, pe care abia le descoperise, în cazul cînd ar fi fost văzut ducînd o viaţă de plăceri, ca aceea spre care încerca să-l atragă tînărul Dillard ? Nu spusese oare chiar el, acum cîteva clipe, că oamenii din acest oraş sînt extrem de severi, că fiecare ştie aproape totul despre ce fac ceilalţi ? Cuprins de îndoială, stătu să se gîndească. Dar trebuia să se hotărască pe loc. În cele din urmă, ştiindu-se singur şi simţind nevoia de a petrece cu oameni de teapa lui, răspunse :

— Da... bine... cred că e în regulă. Dar numaidecît adăugă, cu oarecare şovăială : Desigur că rudele mele de aici...

— Fireşte, se înţelege ! completă Dillard, arătînd că ştie la ce vrea să facă aluzie. Fără îndoială, trebuie să fii atent. Şi eu sînt în aceeaşi situaţie.

Dacă va izbuti să iasă în lume cu un Griffiths, chiar unul nou aici şi care nu cunoaşte prea multă lume, persoana lui nu va avea decît de cîştigat. Da, fără îndoială, ba chiar începu să creadă că a şi pornit pe acest drum.

Se oferi imediat să-i cumpere lui Clyde nişte ţigări, să-l trateze cu un pahar cu sifon şi cu tot ce-i poftea inima. Clyde, însă, simţindu-se încă foarte străin şi şovăitor, se scuză după cîteva clipe, deoarece tînărul acesta, care idolatriza atît de mult „lumea bună" şi rangul, îl cam plictisea, şi se retrase în camera lui. Fiindcă îi promisese mamei sale că-i va scrie, se gîndi că ar face bine să se apuce să-i scrie şi, totodată, să mediteze puţin asupra faptului dacă această nouă legătură a lui este sau nu un lucru înţelept.

CAPITOLUL 28

A doua zi fiind sîmbătă, prin urmare avînd o jumătate de zi liberă — lucru ce se respecta tot anul la întreprinderea aceasta — domnul Whiggam distribui plicurile cu salarii.

— Poftiţi, domnule Griffiths, spuse el, dîndu-i plicul, ca şi cum situaţia lui Clyde l-ar fi impresionat în mod deosebit.

Clyde se simţi încîntat că i se spune „domnule" şi, întorcîndu-se la dulapul lui, desfăcu plicul şi îşi băgă banii în buzunar. După aceea îşi luă pălăria şi pardesiul şi se îndreptă către pensiunea hoinărind fără nici un rost, încoace şi încolo, de unul singur. Dillipsea, pentru că era încă la lucru, se hotărî să facă o plimbare cu troleibuzul pînă la Gloversville, un oraş de vreo douăzeci de mii de locuitori, despre care se spunea că e tot atît de animat, dacă nu şi tot atît de frumos ca Lycurgus. Plimbarea aceasta îl distră şi-l interesă, deoarece cunoscu un oraş cu totul diferit de Lycurgus din punctul de vedere al componenţei sociale.

Ziua următoare, însă — duminică — şi-o petrecu în Lycurgus, hoinărind fără nici un rost, încoace şi încolo, de unul singur. Dillard fusese nevoit să se ducă la Fonda pentru nu ştiu ce treabă, aşa că nu-şi putuse ţine făgăduiala în legătură cu petrecerea de duminică după-masă. Dar întîlnindu-l pe Clyde luni seara, îl anunţă că miercuri seara, în subsolul bisericii congregaţionaliste din strada Diggby, urma să aibă loc o serată cu bufet. Şi, după cum spunea el, cel puţin bufetul părea să fie promiţător.

— Putem să ne ducem acolo, îi spuse lui Clyde, să facem puţină curte fetelor. Vreau să-ţi prezint pe unchiul şi pe mătuşa mea. Sînt oameni foarte simpatici, crede-mă. La fel, şi fetele. Nu sînt de lepădat! Pe la 10 am putea să ne strecurăm afară şi să ne ducem fie la Zella, fie la Rita. Rita are mai multe plăci bune, dar Zella are un parchet minunat pentru dans. *A propos,* nu cumva ai adus cu dumneata şi hainele de seară? se interesă el.

Dillard inspectase — în absenţa acestuia, bineînţeles — camera lui Clyde, situată deasupra camerei sale, la etajul al treilea. Şi constatînd că tînărul are doar un geamantan, şi nu şi un cufăr de haine, iar, după toate semnele, nici o haină de seară, ajunsese la concluzia că, deşi tatăl său era administratorul unui hotel, iar el însuşi lucrase la *„Union League Club"* în Chicago, probabil nu dădea prea mare importanţă felului de a se îmbrăca pentru solemnităţi. Dacă aşa stăteau lucrurile, însemna că domnul Clyde se străduia să răzbată în viaţă pe cont propriu, potrivit unui plan precis de formare a caracterului, fără ajutorul nimănui. Şi lucrul acesta nu-i prea convenea. Un om nu trebuie să neglijeze niciodată cerin-

țele sociale esențiale. Oricum ar fi, însă, Clyde aparținea familiei Griffiths, și asta era de ajuns pentru a-l face să-i treacă lesne cu vederea aproape toate, cel puțin pentru moment.

— Nu, nu le-am adus — răspunse Clyde, care, cu toate că se simțea destul de plictisit, nu era prea convins de oportunitatea acestei aventuri, în cazul cînd s-ar duce cu Dillard — dar am de gînd să-mi procur un costum de aici.

Se gîndise la această lipsă încă de cînd sosise la Lycurgus și avea de gînd să rupă treizeci și cinci de dolari, pe puțin, din economiile făcute în ultima vreme cu atîta trudă și să-și cumpere un asemenea costum.

Dillard continuă să-i îndruge verzi și uscate, explicîndu-i că deși familia Zellei Shuman nu era bogată — totuși, casa unde locuiau le aparținea — Zella se învîrtea într-o societate de fete foarte „bine". La fel și Rita Dickerman. Tatăl Zellei mai avea o mică vilă la lacul Eckert, lîngă Fonda. Vara viitoare, o dată cu sosirea vacanței și a plăcutelor *week-end*[1]-uri, el și Clyde, presupunînd că lui Clyde o să-i placă Rita, ar putea să se ducă acolo în vizită, pentru că Rita și Zella sînt nedespărțite. Unde mai pui că sînt și frumoase !

— Zella e brunetă, și Rita e blondă, adăugă el cu entuziasm.

Clyde primi cu plăcere vestea că fetele sînt frumoase și se simți măgulit văzînd cum, așa, din senin, în singurătatea lui, acest Dillard făcea atît de multe pentru el. Dar o fi oare înțelept din partea lui să lege o prietenie atît de strînsă cu dînsul ? Aceasta era întrebarea, pentru că, la urma urmei, nu știa nimic precis despre el. Or, din felul de a se comporta al lui Dillard, din entuziasmul său pripit față de aventura pe care o punea la cale deduse că pe acesta îl preocupă mai curînd fetele ca fete — un anumit libertinaj sau frivolitatea disimulată ce le caracteriza — decît rangul social al lumii din care făceau parte. Dar oare prăbușirea lui din Kansas City nu fusese cauzată tocmai de așa ceva ? Aici, la Lycurgus, mai mult decît oriunde în altă parte, nu-și putea îngădui să uite asta atîta vreme cît își pusese în gînd să-și croiască un viitor mai bun.

Cu toate acestea, miercuri seara, la orele opt și jumătate, plecară împreună, Clyde făurindu-și fel de fel de iluzii. Pe la ora 9 se găseau amîndoi în mijlocul uneia dintre acele reuniuni parohiale, amestec de devoțiune, de mondenitate și de intrigi sentimentale, al căror scop este de a se strînge bani pentru biserică, dar rezultatul principal fiind acela că se dă prilej celor mai în vîrstă să

[1] Timpul de repaos de la sfîrșitul săptămînii.

bîrfească, iar celor tineri să flirteze pe ascuns și uneori după cum îi îndeamnă inima.

Existau cîteva standuri unde se vindeau fel de fel de lucruri, începînd cu plăcinte, prăjituri și înghețate, pînă la dantele, păpuși și bagatele de tot soiul, donate de membrii congregației în folosul bisericii. Reverendul Peter Isreals, preotul, și soția lui erau totdeauna prezenți. De asemenea, unchiul și mătușa lui Dillard, doi oameni vioi, dar neinteresanți, despre care Clyde își putu da seama că nu prezintă nici o importanță din punct de vedere social. Erau prea veseli și extrem de prietenoși, în sensul specific al cumetriei, deși Grover Wilson, în calitatea lui de achizitor al lui *„Stark and Company“*, căuta din cînd în cînd să-și impună un aer grav și fudul.

Era un bărbat mic și îndesat, care părea că nu prea știe cum să se îmbrace, sau că nu-și poate permite luxul acesta. În contrast cu îmbrăcămintea aproape ireproșabilă a nepotului său, costumul lui era departe de a-i veni bine. Ba, mai mult decît atît, era necălcat și pe alocurea pătat. La fel, și cravata. Avea obiceiul de a-și tot freca mîinile, ca un funcționăraș, de a-și încrunta sprîncenele și de a se scărpina mereu la ceafă, ca și cum lucrurile pe care voia să le spună i-ar cere un mare efort de gîndire și ar fi de cea mai mare importanță. Adevărul era că absolut tot ce rostea el, după cum urma să constate Clyde, nu avea nici cea mai mică însemnătate.

Același lucru se putea spune și despre voluminoasa doamnă Wilson, care stătea lîngă el, în timp ce dumnealui se străduia să se arate demn de a sta de vorbă cu un om de rangul lui Clyde. Doamna se mulțumea să surîdă, ca o lună plină. Era grasă și cu obrajii îmbujorați, iar bărbia avea tendința să devină dublă. Zîmbea într-una, în bună parte pentru că era veselă din fire și aici căuta să fie totdeauna bine dispusă, dar și din pricina faptului că tînărul cu care vorbea era cine era. Căci, după cum putu să-și dea seama Clyde însuși, Walter Dillard se grăbise să-și impresioneze rudele, spunîndu-le că noul lui prieten e un Griffiths, că s-a împrietenit cu el la cataramă și acum se duc împreună peste tot.

— Walter ne-a spus că ați sosit de curînd aici și că o să lucrați la unchiul dumneavoastră. După cîte am înțeles, locuiți la doamna Cuppy. N-o cunosc, dar am auzit că are o pensiune simpatică și distinsă. Domnul Parsley, care locuiește la dumneaei, mi-a fost coleg de școală. În ultima vreme, însă, nu l-am prea văzut. L-ați cunoscut ?

— Nu, răspunse Clyde.

— Știți că v-am așteptat duminica trecută la masă, dar Walter a trebuit să plece acasă. În orice caz, trebuie să ne vizitați cît mai curînd. Oricînd veți pofti. Mi-ar face plăcere să veniți.

Faţa i se lumină de un zîmbet larg, şi ochii ei mici, căprui, scînteiară.

Clyde înţelese că datorită faimei unchiului său era privit ca un adevărat tezaur social. Aşa s-a întîmplat şi cu ceilalţi membri ai acestei reuniuni, atît cei mai bătrîni, cît şi tinerii : preotul Peter Isreals şi soţia lui ; domnul Micah Bumpus, un vînzător de cerneluri de tipar de prin partea locului, soţia şi fiul său ; domnul şi doamna Maximilian Pick, comerciant *en gros* şi *en détail* de fîn, cereale şi nutreţ ; domnul Witness, florar, şi doamna Throop, care se ocupa de vînzări şi închirieri de imobile. Toţi cunoşteau reputaţia lui Samuel Griffiths şi a familiei lui şi li se părea destul de interesant şi de ciudat că tînărul Clyde, nepotul bun al unui om atît de bogat, se găseşte aici, în mijlocul lor. Singurul lucru pe care nu-l înţelegeau ei era că felul de a se comporta al lui Clyde se vădea prea modest şi nu atît de impresionant pe cît s-ar fi cuvenit, că nu e îndrăzneţ şi dispreţuitor. Cei mai mulţi dintre ei făceau parte dintre oamenii care respectă obrăznicia chiar atunci cînd se prefac că o condamnă.

Cu fetele lucrurile erau şi mai limpezi. Dillard le pusese pe toate în curent cu privire la înrudirea dintre Clyde şi unchiul său.

— Daţi-mi voie să vi-l prezint pe Clyde Griffiths, nepotul lui Samuel Griffiths şi vărul domnului Gilbert Griffiths, ştiţi... A venit de curînd aici, să studieze metodele de fabricare a gulerelor la întreprinderea unchiului său.

Iar Clyde, care-şi dădea seama cît de neîntemeiată este această afirmaţie, era totuşi încîntat şi impresionat de efectul pe care îl producea. Cîtă neobrăzare din partea lui Dillard ! Cu cîtă neruşinare îşi dădea aere faţă de aceşti oameni, folosindu-se de prezenţa lui ! Îl conducea pe Clyde în toate părţile, fără să-l lase măcar o clipă singur. De fapt, era hotărît şi ţinea ca toţi aceia pe care-i cunoştea şi-i simpatiza, fete sau băieţi, să afle de la el cine este şi ce este Clyde şi să vadă că el, Dillard, li-l prezintă tuturor. Din contra, celor pe care nu-i simpatiza, nu li-l prezenta deloc, în aşa fel, încît aceştia să aibă prilejul de a sta cît mai puţin în preajma lui Clyde. „Asta nu face doi bani ! Tatăl ei are doar un garaj nenorocit ! Nu mi-aş pierde timpul cu ea dacă aş fi în locul dumitale". Sau : „Asta nu reprezintă nimic. Ia, un biet salariat în magazinul nostru !" Faţă de alţii, însă, era numai surîsuri şi complimente, sau, în cel mai rău caz, căuta să le scuze stîngăciile din societate.

În fine, Clyde fu prezentat Zellei Shuman şi Ritei Dickerman, care, pentru motive personale — unul dintre cele mai importante fiind dorinţa de a părea mai simandicoase şi mai rafinate decît ceilalţi — veniră cu oarecare întîrziere. E drept — şi Clyde con-

stată asta ceva mai tîrziu — erau oarecum diferite, mai complicate şi mai puţin mărginite decît toate fetele pe care i le prezentase pînă atunci Dillard. Din punct de vedere religios şi moral, însă, nu se aflau pe poziţii atît de solide ca celelalte. Şi, cum băgă de seamă Clyde după ce făcu cunoştinţă cu ele, erau foarte ahtiate după plăceri, fără să caute a o arăta cu tot dinadinsul, ba dimpotrivă, încercînd să pară altfel decît erau în realitate. În consecinţă, exista în comportarea lor ceva care-l izbi pe Clyde chiar din clipa prezentării, o notă ce se deosebea de atitudinea celorlalţi membri ai acestui grup — nu neapărat ceva nesănătos sub raport moral sau religios, ci mai curînd o conduită întrucîtva mai liberă, mai îndrăzneaţă şi mai puţin rezervată decît a altora.

— Va să zică, dumneata eşti domnul Clyde Griffiths! spuse Zella Shuman. Zău, semeni foarte mult cu vărul dumitale! Îl văd adesea trecînd cu maşina pe Bulevardul Central. Walter ne-a vorbit mult despre dumneata. Îţi place Lycurgus?

Felul cum rostise cuvîntul „Walter", precum şi tonul deschis şi familiar al vocii ei îl făcură pe Clyde să-şi dea seama de la început că Zella se află în relaţii mult mai intime şi e mult mai degajată faţă de Dillard decît îi dăduse acesta să înţeleagă. O funduliţă de catifea roşie la gît, doi cercei mici cu pietre de granat la urechi, o bluză neagră, foarte elegantă şi strînsă pe trup, şi o fustă cu multe pliuri păreau să indice că nu-i displace să-şi arate corpul şi e conştientă de frumuseţea formelor ei, atitudine care, de n-ar fi fost aerul de fată sfioasă şi oarecum retrasă pe care şi-l dădea, ar fi stîrnit cu siguranţă multe comentarii într-un asemenea loc.

Rita Dickerman, la rîndul ei, avea o faţă albă şi cam plină, obraji trandafirii, părul castaniu-deschis şi ochii cenuşii bătînd în albastru. Lipsită de vioiciunea insinuantă ce o caracteriza pe Zella Shuman, ea iradia, totuşi, ceva care lui Clyde i se părea că se completează în chip fericit cu felul de a fi liber, deşi tăinuit, al prietenei sale. Clyde îşi dădu seama că purtarea ei, cu toate că trăda mult mai puţin o atitudine de bravadă mascată, era cuceritoare, mai ales faţă de Clyde, şi, oarecum, destul de provocator. Lucrurile fuseseră aranjate în aşa fel, ca ea să-l prindă în mreje. Dominată puternic de Zella Shuman, la a cărei remorcă se găsea, amîndouă erau prietene nedespărţite. Cînd Clyde îi fu prezentat, Rita îi zîmbi dulce şi senzual, tulburîndu-l profund. Asta în ciuda faptului că aici, în Lycurgus, cum îşi spunea el mereu, trebuia să fie foarte atent în alegerea persoanelor ce urmau să-i devină apropiate. Totuşi, din nefericire, ca şi în cazul Hortensei Briggs, ea îi evocă gînduri şi imagini de intimitate, care, deşi problematice sau depărtate, îl nelinişteau. Clyde însă trebuia să fie prudent. Tocmai o

comportare prea liberă, ca aceea a lui Dillard şi a acestor fete, îl băgase în bucluc mai înainte.

— Acum, hai să luăm nişte îngheţată şi ceva prăjituri, iar după aceea putem s-o ştergem de aici, propuse Dillard, după ce termină obişnuitele fraze de prezentare. Voi două aţi face bine să daţi un ocol primprejur şi să vă salutaţi cu unii şi cu alţii. După aceea ne întîlnim la standul de îngheţată. Apoi, dacă vreţi, plecăm. Ce ziceţi ?

O privi pe Zella Shuman de parcă ar fi vrut să spună : „Ştiţi ce trebuie să faceţi", iar ea zîmbi şi răspunse :

— Foarte bine ! Nu putem să plecăm chiar acum. Am să mă duc la verişoara mea Mary, uite-o colo ! Şi la mama. Şi la Fred Bruckner. Eu şi cu Rita o să ne mai învîrtim un pic pe aici, singure, şi după aceea o să vă întîlnim iar.

Rita Dickerman îi aruncă lui Clyde un zîmbet galeş şi cuceritor.

După vreo douăzeci de minute de aşteptare, în care timp schimbă cîte o vorbă cu unul şi cu altul, Dillard primi un semn din partea Zellei, aşa că, împreună cu Clyde, se opri lîngă standul de îngheţată, înconjurat de scaune şi situat în mijlocul sălii. Peste cîteva clipe se apropiară de ei şi Zella cu Rita şi mîncară împreună îngheţată şi prăjituri. Pe urmă, achitîndu-se astfel de obligaţii şi întrucît unii dintre invitaţi începuseră să plece, Dillard spuse :

— E timpul s-o luăm din loc. Am putea merge la tine, ce zici ?

— Sigur, sigur ! şopti Zella, şi se îndreptară cu toţii spre vestiar.

Clyde continua să se întrebe dacă face un lucru înţelept aruncîndu-se în aventura asta, aşa că mai mult tăcea. Nu-şi putea da încă seama dacă Rita îi plăcea sau nu. Cînd ieşiră însă în stradă, depărtîndu-se de biserică şi de amatorii de petreceri familiale, se pomeni mergînd alături de Rita, în timp ce Zella şi Dillard o luaseră înainte. Clyde încercă s-o ia de braţ, aşa cum credea că se cuvine să facă într-o astfel de împrejurare, dar ea se feri, mulţumindu-se să-l apuce, cu o mînă afectuoasă şi mîngîietoare, de cot. Mergeau foarte aproape unul de altul, umăr lîngă umăr, şi fata, mai mult rezemîndu-se de el, începu să-i vorbească vrute şi nevrute despre viaţa din Lycurgus.

Avea o voce foarte caldă şi alintătoare. Lui Clyde îi plăcea. Trupul îi unduia în mers, emanînd parcă un fluid care îl tulbura şi-l ademenea, în ciuda voinţei lui. Simţea că i-ar place tare mult să-i mîngîie braţul şi că ar putea-o face, dacă ar vrea — ar putea chiar să o înlănţuie de mijloc — şi asta foarte curînd. Totuşi, era în permanenţă conştient că e un Griffiths, un Griffiths din Lycurgus, ceea ce dădea o altă înfăţişare lucrurilor şi făcuse ca toate fetele

de la serată să-i arate atîta interes și să fie atît de prietenoase cu el. Dar, cu toate aceste reflecții, o strîngea ușor de braț pe Rita, fără ca ea să se supere sau să-i spună ceva.

Ajunși la locuința familiei Shuman, o casă mare, pătrată, de modă veche, cu un turn paralelipipedic, retrasă mult de la stradă în mijlocul unor pomi și al unei pajiști, se instalară comod într-o sufragerie de toate zilele, mult mai frumos mobilată decît orice încăpere pe care o văzuse Clyde pînă atunci în vreo casă particulară. Dillard se apucă imediat să aleagă plăcile, pe care părea că le cunoaște foarte bine, și să dea la o parte două covoare mari, pentru a descoperi un parchet din lemn tare, bine lustruit.

— Aici în casă sîntem avantajați, cu pomii din față și cu acele astea care nu produc sunete stridente, spuse el de dragul lui Clyde, firește, întrucît se afla încă sub impresia că tînărul său prieten e o persoană căreia nu-i scapă nimic și-i urmărește orice mișcare. Ce zici, Zell, nu-i așa că din stradă nu se aude patefonul ? Și nici sus, la etaj, nu se aude nimic cu acele astea moi. Am pus doar de atîtea ori muzică și am dansat aici pînă la 3 și 4 dimineața, fără ca cei de la etaj să prindă de veste, nu-i așa, Zell ?

— Da, așa-i. Adevărul este însă că și tata e cam fudul de-o ureche, iar mama nu mai aude nimic cînd se duce în camera ei și se apucă să citească. Însă ce-i drept e drept, nu se aude.

— Dar din ce pricină sînt oamenii de aici împotriva dansului ? întrebă Clyde.

— O, nu ! Nu e adevărat ; lucrătorii din fabrici n-au nimic împotrivă, explică Dillard. Împotrivă sînt doar ăia mai bisericoși. De pildă, unchiul și mătușa mea. Și aproape toți cei pe care i-am întîlnit astă-seară la serbare, în afară de Zell și Rita, bineînțeles. Le aruncă o privire cît se poate de aprobatoare și de încurajatoare. Ele au concepții destul de largi ca să nu ia în seamă asemenea fleacuri. Nu-i așa, Zell ?

Fetișcana asta, cu totul fascinată de Dillard, rîse și încuviință din cap :

— Te cred ! Nu văd nimic rău în asta !

— Nici eu, adăugă Rita ; nici tata sau mama. Numai că lor nu le place să vorbească despre dans, sau să mă lase să înțeleg că puțin le pasă dacă exagerez ori nu.

Dillard pusese între timp o placă, intitulată *Ochii negri*, și începură imediat să danseze. Clyde cu Rita, Dillard cu Zella. Clyde se lăsă repede antrenat într-un fel de intimitate cu această fată, intimitate despre care nici el nu știa încă ce putea să însemne. Partenera lui dansa cu atîta căldură și entuziasm, cu mișcări ondu-

late și legănate, ce sugerau tot felul de porniri înăbușite. Buzele ei se încununară de îndată cu un fel de surîs amețit, care arăta cît de mult o înfierbînta jocul. Și era foarte drăguță așa cum dansă și zîmbea, mai drăguță ca oricînd.

„E delicioasă, își spunea Clyde, chiar dacă e puțin cam moliie ! Cu orice băiat ar dansa așa, dar pe mine mă place pentru că-și închipuie că sînt cineva". Și, aproape în același moment, fata îi spuse :

— Nu-i așa că e minunat ? Și ce bun dansator ești, domnule Griffiths !

— A, nu, replică el, uitîndu-se în ochii fetei și zîmbind, dumneata ești o adevărată dansatoare. Iar eu dacă reușesc să dansez, e pentru că dansezi dumneata cu mine.

Abia acum constată că brațele îi sînt calde și moi, iar pieptul, cam prea dezvoltat pentru o fată tînără ca ea. Întărîtată de dans, era de-a dreptul fermecătoare, iar gesturile ei deveneau din ce în ce mai provocatoare.

— Acum să punem *Luntrea dragostei*, spuse Dillard după ce se terminä placa *Ochii negri ;* dumneata o să dansezi cu Zella, în timp ce eu o să fac cîțiva pași cu Rita. Ce zici, Rita ?

Era atît de îmbătat de propria sa virtuozitate de dansator și găsea atîta plăcere în asta, încît nu mai putu să aștepte și o luă pe Rita de braț, înainte de a pune altă placă, lunecînd cu ea pe parchet, bătînd step și executînd figuri la care Clyde nu se pricepea și care îl consacrară imediat pe Dillard ca un dansator excelent. După aceea, îl rugă pe Clyde să pună *Luntrea dragostei.*

Dar, de îndată ce făcu un dans cu Zella, Clyde înțelese că totul fusese de la început astfel plănuit, încît între cele două perechi să se stabilească o armonie deplină, menită să nu stingherească pe nici unul, ci, dimpotrivă, să le dea ghes în relațiile lor mutuale. În consecință, în timp ce Zella dansa cu el — dansa bine și vorbea mult — Clyde putu să-și dea seama că îl sorbea din ochi pe Dillard, și numai pe Dillard, și că ar dori să rămînă cu el. În așa fel încît, după cîteva dansuri, în timp ce Clyde și Rita stăteau pe o canapea și discutau, Zella și Dillard părăsiră camera, ca să se ducă la bucătărie să bea ceva. Numai că au stat acolo mult mai mult decît ar fi fost nevoie pentru atîta lucru.

În acest răstimp, Clyde avu impresia că și Rita făcea tot ce-i sta în putință ca să se apropie mai mult unul de celălalt. Găsind că discuția de pe canapea tînjește, fata se ridică și, fără muzică, fără nici un cuvînt, îi făcu semn să o ia în brațe și să danseze din nou. Dansase cîteva stepuri cu Dillard, și acum se prefăcea că ar vrea să i le arate și lui Clyde. Mișcările erau. însă de asemenea

natură, încît se ţineau mai strîns unul de altul, mult mai strîns decît înainte. Stînd astfel lipită de el şi arătîndu-i cum să procedeze cu cotul şi braţul, obrajii ei se apropiară foarte mult de ai lui, mai mult decît ar fi voit şi ar fi îndrăznit Clyde. Îşi lipi obrazul de al ei, iar ea îl răsplăti cu o privire drăgălaşă şi încurajatoare. Îndată îşi pierdu orice stăpînire de sine şi o sărută pe gură. Apoi încă o dată, şi încă o dată... În loc de a-şi întoarce faţa, aşa cum îşi închipuise el că ar putea să se întîmple, ea îi dete voie s-o sărute, ba se înclină în aşa fel, ca s-o poată săruta mai mult.

Şi deodată, simţindu-i trupul cald lipit de al lui şi apăsarea buzelor ei răspunzînd buzelor lui, Clyde înţelese că relaţiile dintre dînşii au ajuns într-un stadiu de unde îi va fi greu să dea înapoi sau să încerce a le evita. Şi i-ar fi foarte greu să se stăpînească, deoarece acum fata îi plăcea, după cum, evident, şi el îi plăcea ei.

CAPITOLUL 29

Cu toată plăcuta înfiorare de-o clipă pricinuită de această scenă, Clyde îşi întoarse din nou gîndurile la problema conduitei celei mai potrivite pe care trebuia să şi-o impună aici. Căci, iată, fata aceasta îi făcea avansuri într-un chip cît se poate de direct şi grăitor. Şi asta, după ce-şi făgăduise lui însuşi şi mamei sale că va duce o viaţă cu totul diferită de aceea din trecut, că nu va mai întreţine nici un fel de legături sau prietenii ca acelea din Kansas City, care-l făcuseră să se prăbuşească. Şi totuşi... şi totuşi...

Ispita îl chinuia din ce în ce mai mult, deoarece simţea că Rita nu aştepta din partea lui decît să facă pasul hotărîtor, şi fără întîrziere. Dar unde şi cum ? Nu în încăperea aceasta mare şi stranie, desigur. Fără îndoială că existau şi alte camere în afară de bucătăria unde se retrăseseră, fără ascunzişuri, Dillard şi Zella. Dar chiar aşa stînd lucrurile, o dată făcut un gest ca acesta... Ce avea să se întîmple pe urmă ? Nu i se va cere să întreţină această legătură, sau nu se va expune la complicaţii în cazul cînd ar refuza ? Şi în timp ce continua să danseze cu ea şi să o sărute, să o mîngîie cu nesaţ, cu dorinţă, îşi spunea : „Nu fac bine ceea ce fac. Mă aflu în Lycurgus. Şi aici sînt un Griffiths. Ştiu ce gîndesc toţi tinerii aceştia despre mine, şi chiar părinţii ei. O iubesc, oare, cu adevărat ? Şi faptul că cedează atît de uşor, chiar dacă nu prezintă nici un pericol pentru viitorul meu, nu trebuie să mă îngrijoreze ? Nu s-a lăsat, oare, prea repede sedusă ?" Încerca senzaţii asemănătoare cu acelea din lupanarul de la Kansas City, se simţea atras, şi, în acelaşi timp, se abţinea. Se mulţumi s-o sărute şi s-o strîngă

în brațe, cu destulă stăpînire de sine, pînă cînd se întoarseră Dillard și Zella, care puseră capăt acestei intimități.

Un ceas bătu undeva orele 2 din noapte, și Rita anunță deodată că trebuie să plece — părinții aveau să o certe pentru că întîrziase atît de mult. Iar cum Dillard nu dădea nici un semn că ar fi dispus să se despartă de Zella, se înțelese de la sine că numai Clyde trebuia s-o conducă, plăcere micșorată acum de impresia vagă a unei dezamăgiri sau a unei ocazii pierdute, cu care rămăseseră amîndoi. Clyde își spunea că n-a corespuns așteptărilor fetei. Era limpede că-i lipsise curajul de a da curs avansurilor și grațiilor ei. Desigur că așa trebuie să-și explice lucrurile.

În fața porții — locuia nu prea departe de acolo — după o conversație presărată de aluzii cu privire la unele ocazii viitoare ce s-ar putea dovedi mai favorabile, atitudinea ei rămînea la fel de încurajatoare chiar și aici. Se despărțiră, iar Clyde continuă să-și spună că această nouă legătură evoluează mult prea repede. Se întreba dacă trebuie să lege o astfel de prietenie și, mai ales, atît de curînd. Ce-au devenit frumoasele lui făgăduieli, făcute înainte de a veni aici ? Ce hotărîre avea să ia ? Și astfel, datorită căldurii senzuale și a magnetismului Ritei, nehotărîrea lui și neputința de a proceda așa cum ar fi făcut în alte împrejurări îl iritau.

Tocmai atunci interveniră două fapte care, pînă la urmă, îl făcură să se decidă într-un anumit fel. Era vorba, mai întîi, de însăși atitudinea familiei Griffiths, atitudine care, cu excepția lui Gilbert, nu era chiar una de ostilitate, sau de indiferență completă. Dar Samuel Griffiths, în primul rînd, și o dată cu el, și ceilalți membri ai familiei nu-și dădeau seama de situația anormală, dacă nu neapărat de singurătatea în care avea să trăiască aici Clyde dacă familia nu va găsi de cuviință să-i arate măcar o cît de mică bunăvoință, sau să-i dea, din cînd în cînd, cîte un sfat prietenesc. Samuel Griffiths, fiind întotdeauna extrem de ocupat, aproape nici nu se gîndise la Clyde, cel puțin în prima lună de la venirea lui în Lycurgus. Clyde era aici, fusese instalat undeva, cum se cuvenea — așa i se spusese — și în viitor vor avea ei grijă de el. La urma urmei, era nevoie de mai mult ?

Și astfel, timp de cinci săptămîni, înainte de a se întreprinde vreo acțiune oarecare — situație ce-i satisfăcea pe Gilbert — Clyde trebui să-și vadă de treabă în hala aceea de la subsol, întrebîndu-se ce au de gînd să facă, totuși, cu el. Iar atitudinea celorlalți, inclusiv a lui Dillard și a celor două fete, făcea ca situația lui în acest oraș să i se pară, pînă la urmă, ciudată.

Totuși, cam la o lună după sosirea lui Clyde, și îndeosebi mai mult pentru că Gilbert părea că se încăpățînează să nu-i vor-

bească niciodată despre el, bătrînul Griffiths îl întrebă într-o bună zi pe acesta :

— Ei, ce mai face vărul tău ? Cum o mai duce ?

Gilbert, puțin cam neliniștit de ceea ce putea să prevestească o astfel de întrebare, răspunse :

— O duce foarte bine. L-am pus să lucreze mai întîi în secția unde se dă pînza la apă. Nu e bine ?

— Ba da. Pentru început cred că e un loc tot atît de bun ca oricare altul. Dar ce crezi despre el acum ?

— De... răspunse Gilbert cu un aer aristocrat și convențional, trăsătură pentru care tatăl său îl admira întotdeauna. Ce să cred ? E așa cum trebuie să fie, după cîte pot să-mi dau seama. În orice caz, se descurcă. Nu-mi face, totuși, impresia că o să ajungă departe în domeniul ăsta. Nu prea are școală, după cum știi. Oricine își poate da seama. Și-apoi, nu e destul de îndrăzneț și de energic. E prea moale, după părerea mea. Totuși, n-aș vrea să-i tai aripile. S-ar putea să facă figură bună. Tu ții la el, iar eu s-ar putea să mă înșel. Nu mă pot însă împiedica să gîndesc că a venit aici închipuindu-și că tu vei face mai mult pentru el decît pentru altcineva numai fiindcă e rudă cu noi.

— Așa crezi ? Dacă-și închipuie așa ceva, atunci greșește. Dar adăugă imediat, zîmbind înțelegător : S-ar putea, totuși, să nu fie chiar așa lipsit de spirit practic cum îți închipui tu. Nu e de prea multă vreme aici ca să ne putem da cu părerea, nu-i așa ? În orice caz, nu mi-a făcut această impresie la Chicago. Și-apoi, cred că sînt o mulțime de alte funcții unde s-ar achita foarte bine, nu ? — fără nici o pierdere pentru nimeni, chiar dacă nu e omul cel mai talentat din lume. Dacă se mulțumește cu un rost umil în viață, asta e treaba lui. Eu nu-l pot împiedica. Dar, oricum, nu înțeleg să-l concediez încă și nu vreau nici să-l pun să lucreze cu bucata. N-ar fi frumos. La urma urmei, e rudă cu noi. Lasă-l să se zbată singur un timp și vezi cum se descurcă.

— Patroane, s-a înțeles, răspunse fiul, care spera ca tatăl său, preocupat cum era de ale lui, o să-l lase pe Clyde acolo unde se afla acum — în postul cel mai umil pe care-l putea oferi fabrica.

Dar iată că, spre marea sa nemulțumire, Samuel Griffiths adăugă :

— Va trebui să-l invităm la masă la noi cît de curînd. M-am gîndit la asta mai demult, dar pînă acum n-am avut timp să mă ocup. Ar fi trebuit să vorbesc mai întîi cu mama. N-a fost încă pe la noi, nu-i așa ?

— Nu ; cel puţin eu nu ştiu despre un asemenea lucru, răspunse Gilbert răutăcios. Nu-i plăcea deloc această întorsătură, dar nu era atît de lipsit de tact ca să-şi manifeste ostilitatea tocmai într-un astfel de moment. Cred că am aşteptat ca dumneata să spui ceva, adăugă el.

— Foarte bine, continuă Samuel. Vezi unde stă şi pofteşte-l la noi. Duminica viitoare cred că ar fi ziua cea mai indicată, dacă nu vom avea în program altceva. Şi observînd o umbră de îndoială sau de dezaprobare în ochii fiului, adăugă : În definitiv, Gil, e nepotul meu şi vărul tău, şi nu ne putem permite să-l ignorăm complet. N-ar fi corect, ştii foarte bine lucrul ăsta. Ar trebui să vorbeşti cu mama ta diseară — sau, lasă, am să vorbesc chiar eu şi am să aranjez.

Închise sertarul biroului, unde căutase nişte hîrtii, se ridică, îşi luă pălăria şi pardesiul şi ieşi.

Ca urmare a acestei discuţii, i se trimise lui Clyde o invitaţie pentru duminica viitoare, la orele şase treizeci, ca să vină să ia masa la familia Griffiths. De obicei, duminica la orele unu şi treizeci avea loc importantul prînz al familiei, la care erau invitaţi diferiţi prieteni din oraş sau în trecere prin oraş. La şase treizeci, aproape toţi aceşti oaspeţi plecau ; uneori şi unul sau doi dintre membrii familiei, astfel că la acea oră se servea o masă frugală pentru domnul şi doamna Griffiths şi pentru Myra, Bella şi Gilbert fiind în general plecaţi în vizită în alte părţi.

De data aceasta, însă, după cum se sfătuiră doamna Griffiths, Myra şi Bella, vor fi prezenţi cu toţii, în afară de Gilbert, care, datorită opoziţiei sale, precum şi a unei vizite pe care trebuia să o facă, le spuse că va rămîne doar cîteva clipe, apoi va pleca. Astfel, după cum constată cu satisfacţie Gilbert, Clyde avea să fie primit într-un moment cînd nu mai exista riscul de a trebui să fie prezentat personajelor mai distinse ce puteau să treacă pe la ei în timpul după-amiezii, de a le da explicaţii cu privire la persoana lui şi de a se crea legături între ei. Totodată, vor avea şi ceilalţi membri ai familiei prilejul de a-l studia singuri şi de a-şi face despre el o părere justă, fără să-şi ia nici un fel de obligaţii.

Pe de altă parte, în ceea ce priveşte trioul Dillard, Rita şi Zella, intervenise un fapt ce punea o problemă, a cărei soluţie avea să depindă tocmai de această invitaţie a familiei Griffiths. Şi anume, după seara petrecută în casa Shuman — şi întrucît, în ciuda ezitărilor de atunci ale lui Clyde, tustrei, inclusiv Rita, rămăseseră convinşi că el trebuie să fie sau că va fi cucerit, de farmecele acesteia — Dillard făcuse o serie de aluzii, iar în cele din urmă chiar o propunere directă, în sensul că, dată fiind prietenia care se sta-

bilise între ei şi aceste două fete, ar fi fost bine să facă o excursie la sfîrşitul săptămînii, undeva, de preferinţă la Utica sau la Albany. Cu ajutorul Zellei, el o va convinge şi pe Rita să meargă, în cazul cînd ea ar avea oarecare îndoieli sau temeri.

— Te iubeşte, ştii ? Îmi spunea Zell, mai deunăzi. Rita i-a mărturisit că eşti genul ei. Ah, craiule, craiule !

Şi-l înghionti, vesel şi familiar, gest pe care Clyde, gîndindu-se la noua lui situaţie de aici, precum şi la ceea ce reprezenta el acum pentru oamenii din acest oraş, nu-l prea găsi nimerit. În alte împrejurări poate că i-ar fi plăcut. Ce repede îşi iau nasul la purtare indivizii ăştia cînd văd că cineva se bucură de o situaţie mai bună decît a lor ! Zău aşa !

În acelaşi timp, propunerea lui Dillard — oricît de plăcută şi ispititoare dintr-un anumit punct de vedere — putea să-i pricinuiască multe neajunsuri, îşi spunea el. În primul rînd, nu avea bani — pînă acum nu cîştiga decît cincisprezece dolari pe săptămînă — şi dacă ar fi să-şi permită excursii dintr-acestea costisitoare, atunci cu siguranţă că n-ar mai putea face faţă : costul autobuzului, mesele, hotelul, poate o călătorie în doi cu maşina... Şi, drept rezultat, se va încurca şi mai mult cu această Rita, pe care de-abia o cunoştea. S-ar putea foarte bine ca ea să se ţină de capul lui aici, în Lycurgus, să-i ceară s-o viziteze regulat... să se plimbe împreună, şi apoi, hm ! mai ştii... Dar închipuie-ţi că vreun Griffiths, vărul său Gilbert mai cu seamă, ar auzi sau ar vedea aşa ceva ! Nu spusese oare Zella însăşi că-l vedea adesea pe Gilbert pe stradă, prin oraş ? Ce-ar fi să se întîlnească o dată cu el, te miri unde, tocmai cînd s-ar afla cu ăştia ?! Ei bine, ce-ar spune el atunci, văzîndu-l că s-a înhăitat cu un vînzător ca Dillard, care, în definitiv, nu făcea prea multe parale ? Toate acestea ar putea să însemne sfîrşitul carierei sale ! Şi cine ar fi în stare să spună ce întorsătură ar putea să ia atunci lucrurile ?

Clyde tuşi încurcat şi invocă diferite scuze. Că avea, tocmai acum, foarte mult de lucru. Că, pe de altă parte... o aventură ca asta... de ! trebuie să se gîndească mai întîi. Pe urmă, ştii, rudele lui de aici. Şi, apoi, în următoarele două duminici avea de făcut muncă suplimentară la fabrică, iar asta însemna că nu putea să plece din Lycurgus. După aceea, însă, va vedea. Dar, şovăitor ca totdeauna şi tulburat de frumuseţea Ritei, se întreba dacă n-ar fi de dorit — în ciuda hotărîrii contrarii, care căuta să se impună cu tot dinadinsul — să-şi restrîngă cît mai mult cheltuielile în următoarel două sau trei săptămîni, şi, în felul acesta, să accepte propunerea ? Pusese deoparte ceva bani, cu gîndul să-şi cumpere un

costum de seară şi un joben-clac. N-ar putea să sacrifice o parte din sumă, deşi ştia bine că planul acesta era cu totul nechibzuit?

Frumoasa, durdulia, senzuala Rita!

Or, tocmai atunci, într-una din zilele următoare, sosi invitaţia din partea familiei Griffiths. Întorcîndu-se într-o seară de la lucru, foarte obosit şi meditînd încă asupra ispititoarei propuneri a lui Dillard, găsi pe masa din camera lui un bilet, scris pe o hîrtie groasă şi frumoasă, adus în lipsa lui de unul dintre servitorii familiei Griffiths. Biletul îl impresionă cu atît mai mult cu cît pe dosul plicului se vedeau cît de colo iniţialele: „E. G.". Desfăcu repede plicul şi citi pe nerăsuflate:

„Dragul meu nepot,

De cînd ai sosit aici, soţul meu a fost aproape tot timpul plecat şi, cu toate că am fi dorit să ne faci o vizită, ne-am gîndit că este mai bine să aşteptăm pînă cînd va fi şi el mai puţin ocupat. Acum e mai liber şi vom fi foarte bucuroşi dacă vei putea să vii la noi la cină duminica viitoare, la ora 6. E o cină fără ceremonii — numai între noi, în familie — aşa că, indiferent dacă poţi sau nu veni, nu e nevoie să te deranjezi să scrii sau să telefonezi. Pe de altă parte, nu trebuie să-ţi pui haine de seară. Dacă poţi, vino! Vom fi fericiţi să te vedem.

A dumitale mătuşă,
Elisabeth Griffiths"

Citind scrisoarea, Clyde, care, în tot timpul lungii lor tăceri şi a muncii lui ingrate din secţia de dat pînza la apă, era din ce în în ce mai persecutat de gîndul că, pînă la urmă, această experienţă a lui se va dovedi zadarnică şi nu va putea stabili nici un contact real cu bogatele sale rude, se lumină deodată la faţă, lăsîndu-se pradă iluziilor celor mai romantice şi, în consecinţă, celor mai depărtate de realitatea practică. Închipuiţi-vă: în faţa lui se găsea această scrisoare distinsă, care se încheia cu acel „foarte fericiţi să te vedem", ce părea să indice că, în definitiv, poate nu aveau o părere chiar aşa de proastă despre el. Domnul Samuel Griffiths lipsise tot timpul. Asta era pricina, care va să zică! Acum o va vedea pe mătuşa lui, pe verişoarele sale şi interiorul acelei case impozante. Trebuie să fie minunat! Poate că după asta... cine ştie? îl vor lua la ei. Era, oricum, lucru mare că se gîndiseră să-l invite tocmai acum, cînd ajunsese aproape la convingerea că nu o vor face niciodată.

Interesul, precum şi slăbiciunea lui pentru Rita, dacă nu şi pentru Zella sau Dillard, începură să se evaporeze pe loc. Cum?

Să se asocieze — el, un Griffiths! — cu oameni atît de inferiori lui pe scara socială, şi încă înfruntînd riscul de a-şi primejdui legăturile cu această importantă familie? Niciodată! Ar fi o mare greşeală. Scrisoarea asta, care sosise tocmai la timp, nu o dovedea, oare, cu prisosinţă? Din fericire — ce noroc! — avusese buna inspiraţie de a nu se lăsa antrenat la nimic periculos. Acum, fără prea multă bătaie de cap şi pentru că probabil de aici înainte se va vedea obligat să o facă, va putea să se sustragă, încet-încet, de la această prietenie cu Dillard, să se mute, la nevoie, de la doamna Cuppy, sau să spună că unchiul lui i-a făcut observaţie... orice, numai să o rupă cu grupul acela. Asemenea legături nu-i puteau garanta nimic bun. Ar fi însemnat să-şi pericliteze perspectivele ivite în legătură cu această nouă întorsătură. Şi, lăsînd-o deoparte pe Rita şi Utica, începu să-şi imagineze viaţa familiei Griffiths, locurile încîntătoare pe care le vizitau, oamenii interesanţi cu care, de bună seamă, veneau în contact. În acelaşi timp, se gîndi că e nevoie să-şi cumpere un frac, sau cel puţin un smoching şi pantaloni de seară. În consecinţă, a doua zi dimineaţă căpătă de la domnul Kemerer permisiunea de a pleca la 11 şi a nu se întoarce decît la ora 1, timp în care reuşi să-şi cumpere o haină, pantaloni şi o pereche de pantofi de lac, precum şi un fular alb de mătase, în schimbul banilor pe care îi economisise pînă atunci. Astfel echipat, se simţea liniştit. Căci trebuia să facă o impresie bună.

Din clipa aceea şi pînă duminică seara, în loc de a se gîndi la Rita, la Dillard sau la Zella, fu pur şi simplu absorbit numai de ideea ocaziei ce i se oferea. Fără discuţie, a fi admis în mijlocul unor asemenea magnaţi era un adevărat eveniment!

Singurul obstacol ce-i mai rămînea încă în cale era acest Gilbert Griffiths, care, ori de cîte ori îl întîlnise, îl întîmpinase cu priviri reci şi severe. S-ar putea ca Gilbert să fie şi el acolo, şi atunci — dacă va avea prilejul — va afişa probabil veşnica lui atitudine de superioritate, pentru a-l face să simtă că-i este inferior, şi Clyde avea uneori slăbiciunea de a recunoaşte că are tot dreptul s-o facă. Pe de altă parte, era convins că dacă el, Clyde, va încerca să-şi dea ceva mai multă importanţă în prezenţa acestei familii, Gilbert se va strădui, desigur, să i-o plătească într-un fel oarecare, mai tîrziu, la fabrică. Ar putea, de pildă, să aranjeze în aşa fel, încît la urechile tatălui său să nu ajungă decît lucruri nefavorabile lui. Şi, fireşte, atîta timp cît rămînea în această nenorocită hală de dat pînza la apă şi nu i se oferea nici un prilej de a arăta ce poate, ce speranţă mai avea să ajungă undeva, sau să devină cineva? Fusese ghinionul lui că, sosind aici, dăduse peste acest Gilbert, care se-

măna atît de mult cu el şi care-i purta pică fără nici un motiv serios.

Totuşi, trecînd peste astfel de îndoieli, Clyde se hotărî să profite la maximum de această ocazie, şi, în consecinţă, duminică seara, la orele 6, se îndreptă spre locuinţa familiei Griffiths, cu toţi nervii încordaţi din pricina probei grele prin care trebuia să treacă de îndată. Cînd ajunse în faţa porţii principale, o construcţie masivă, arcuită, de fier forjat, aflată la capătul unei alei largi şi şerpuitoare, pavată cu cărămidă, care ducea la intrarea din faţă, apăsă clanţa grea ce ţinea închisă enorma poartă, tremurînd ca sub emoţia unei mari aventuri. Pe măsură ce înainta pe alee, îşi spunea că trebuie să fie, desigur, privit, urmărit, şi fiecare gest al său, studiat. Poate că domnul Samuel, sau domnul Gilbert Griffiths, ori una dintre cele două surori îl şi priveau printr-o fereastră din acelea cu perdele grele. La parter, mai multe lămpi electrice împrăştiau o lumină blîndă şi ospitalieră.

Dar această stare sufletească nu ţinu mult. Pentru că, o clipă mai tîrziu, uşa fu deschisă de un servitor care îi luă paltonul şi-l pofti într-un salon imens, ce produse asupra lui o impresie covîrşitoare. Văzuse el şi cunoscuse bine hotelul „Green-Davidson" şi *„Union League Club"*, dar încăperea aceasta i se păru fără pereche. Era mobilată foarte frumos şi plină de covoare şi draperii bogate. Într-un cămin mare şi înalt, în faţa căruia se înşiruiau mai multe divane şi fotolii, ardea focul. Văzu nişte lămpi, o pendulă înaltă şi o masă largă. În momentul acela nu era nimeni în salon, dar o clipă mai tîrziu, în timp ce Clyde privea emoţionat în jurul lui, auzi foşnetul unei rochii de mătase, în partea din fund a salonului, unde o scară mare interioară cobora dinspre încăperile de sus. Şi o văzu pe doamna Griffiths venind de acolo şi apropiindu-se de el — o femeie ce arăta multă bunăvoinţă, cu faţa puţin suptă şi cam ofilită. Avea, totuşi, un mers vioi şi o atitudine curtenitoare, deşi oarecum distantă, cum era, de altfel, întotdeauna, aşa că, după cîteva momente de conversaţie, Clyde se simţi liniştit şi destul de bine în prezenţa ei.

— Nepotul meu, bănuiesc, spuse ea zîmbind.

— Da, răspunse Clyde simplu şi, datorită mai mult nervozităţii, cu o demnitate neobişnuită. Eu sînt Clyde Griffiths.

— Foarte bucuroasă să te cunosc şi să te primesc în casa noastră, începu doamna Griffiths cu o anumită afectare, pe care i-o dăduseră anii de contact îndelungat cu societatea înaltă din oraş. Şi copiii mei vor fi bucuroşi să te cunoască. Nici Bella, nici Gilbert

nu sînt momentan acasă, dar cred că vor veni curînd. Soțul meu se odihnește, dar l-am auzit mișcîndu-se mai adineauri, așa că va coborî dintr-o clipă într-alta. Nu vrei să iei loc? Arătă cu mîna spre un divan mare, ce se afla între ei. Cinăm aproape întotdeauna singuri duminica, așa că am socotit nimerit să te avem în mijlocul nostru astă-seară. Cum îți place Lycurgus?

Se așeză pe unul dintre marile divanuri din fața focului, și Clyde, cu oarecare stîngăcie, luă loc la o distanță respectuoasă.

— O, îmi place foarte mult, spuse el, străduindu-se să se facă plăcut și să zîmbească. Bineînțeles, n-am avut încă timp să cunosc prea bine orașul, dar ceea ce am văzut îmi place. Strada dumneavoastră este una dintre cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată, adăugă el cu entuziasm. Casele sînt așa de mari, și grădinile, așa de frumoase!

— Da, aici, la Lycurgus, ne mîndrim cu bulevardul Wykeagy, spuse doamna Griffiths zîmbind, căci era foarte încîntată de grația și rangul de care se bucura casa lor pe această stradă. Ea și bărbatul ei se luptaseră mulți ani pînă să ajungă aici. Toți cei care văd bulevardul nostru par să simtă același lucru. A fost construit cu mulți ani în urmă, pe cînd Lycurgus nu era decît un sat care doar în ultimii cincisprezece ani a devenit atît de frumos cum este acum. Dar te rog să-mi vorbești ceva despre mama și tatăl dumitale. Știi, nu i-am cunoscut, nici pe unul, nici pe celălalt, cu toate că, îți închipui, soțul meu vorbește adesea despre ei... adică despre fratele lui, se corectă ea. Pe mama dumitale nu cred că a cunoscut-o. Ce face tata?

— E cît se poate de bine, răspunse Clyde simplu. Și mama, de asemenea. Acum locuiesc la Denver. Au trăit cîtva timp la Kansas City, dar de trei ani s-au mutat de acolo. Am primit o scrisoare de la mama chiar acum cîteva zile. Spune că toate merg bine acasă.

— Corespondezi cu ea? Foarte frumos.

Zîmbi, pentru că acum Clyde îi stîrnea un interes tot mai viu, și, în general, îi plăcea înfățișarea lui. Era îmbrăcat îngrijit, prezentabil și semăna atît de mult cu propriul ei fiu, încît lucrul acesta o cam surprinsese la început și chiar o intrigase. Clyde era puțin mai înalt, mai bine legat și, în consecință, mai frumos, numai că ea n-ar fi fost niciodată dispusă să consimtă a recunoaște așa ceva. Pentru ea, Gilbert, cu toate că era intolerant și chiar o trata cu dispreț uneori, simulînd o afecțiune numai pe jumătate adevărată, iar pe jumătate doar convențională, era totuși un om dinamic și îndrăzneț, care punea persoana și opiniile sale mai presus de ale tuturor celorlalți, în timp ce Clyde era mult mai moale, mai confuz, mai șovăitor. Agerimea fiului se datora probabil abilității în-

născute a tatălui, precum şi energiei moştenite de la unii strămoşi din partea ei, cu care semăna Gilbert, pe cîtă vreme Clyde împrumutase vitalitatea sa mai slabă de la părinţii lui, oameni cu o personalitate ştearsă.

După ce în felul acesta rezolvă problema în favoarea fiului său, doamna Griffiths tocmai voia să-l întrebe cîte ceva despre surorile şi fraţii lui, cînd fură întrerupţi de Samuel Griffiths, care se apropie de ei. Măsurîndu-l încă o dată cu o privire foarte severă pe Clyde, care se sculase în picioare, şi găsindu-l cît se poate de satisfăcător, cel puţin ca înfăţişare, îi spuse :

— Ai venit, care va să zică ? Te-au plasat înainte ca eu să te fi putut vedea.

— Da, domnule, răspunse Clyde foarte respectuos, înclinîndu-se în faţa unui om atît de distins.

— Foarte bine ! Stai jos ! Stai jos ! Îmi pare foarte bine că au procedat aşa. Am auzit că lucrezi, deocamdată, la subsol, în secţia de dat pînza la apă. Nu e un lucru prea plăcut, dar nu-i un loc rău pentru început : de la fund. De acolo pornesc adeseori oamenii cei mai de seamă. Zîmbi, apoi adăugă : Eram plecat din oraş cînd ai venit, altfel aş fi căutat să te văd.

— Da, domnule, îngînă Clyde, care nu îndrăzni să se aşeze pînă cînd domnul Griffiths nu se cufundă într-un fotoliu foarte mare şi pufos, de lîngă divan.

Văzîndu-l pe Clyde îmbrăcat acum în smoching, cu cămaşa elegantă cu pliuri şi cu cravată neagră, spre deosebire de uniforma clubului în care îl văzuse pa Chicago, domnul Griffiths fu înclinat să-l socotească şi mai arătos decît înainte, în orice caz, nu era chiar de lepădat, sau neinteresant, aşa cum îl zugrăvise fiul său, Gilbert. Totuşi, fiind conştient de faptul că în afaceri trebuie să ai forţă şi energie şi cum avea impresia că lui Clyde îi lipseau, hotărît, aceste calităţi, ar fi dorit ca el să aibă mai multă vigoare, şi să fie mai îndrăzneţ. Asta ar fi făcut mai multă cinste familiei Griffiths, în general, şi poate că atunci i-ar fi plăcut mai mult şi fiului său.

— Îţi place unde eşti acum ? întrebă el cu bunăvoinţă.

— Da, domnule... adică, la drept vorbind, n-aş putea spune că-mi place prea mult, răspunse Clyde cinstit. Dar n-are importanţă ! Găsesc că e un loc la fel de bun ca oricare altul, pentru început.

Ar fi dorit, în clipa aceea, să-i lase unchiului său impresia că era croit pentru ceva mai bun. Faptul că vărul său Gilbert nu se afla de faţă îi dădea curaj să-şi exprime această idee.

— Iată o atitudine foarte înţeleaptă, observă Samuel Griffiths, mulţumit. Nu este cea mai plăcută parte a procesului de fa-

bricaţie, admit, dar este unul dintre lucrurile esenţiale cu care trebuie să înceapă cineva. Şi în zilele noastre e nevoie de oarecare timp, desigur, pentru a putea să răzbaţi în indiferent ce domeniu.

Auzind acestea, Clyde se întrebă cît timp avea să mai rămînă în lumea aceea obscură de la subsol.

Dar, în momentul cînd îşi punea această întrebare, apăru Myra, curioasă să vadă cum arată vărul ei şi încîntată că nu e chiar atît de neinteresant cum îl descrisese Gilbert. Exista ceva în ochii lui Clyde — acele priviri nervoase, furişe, îmbietoare sau iscoditoare — care o interesă din primul moment; reamintindu-i, poate, de o trăsătură caracteristică propriei ei persoane, deoarece nici ea nu reuşise să aibă prea multă trecere în societate.

— Vărul tău, Myra, Clyde Griffiths, spuse Samuel, aşa, în trecere, în timp ce Clyde se sculă în picioare. Fiica mea, Myra, adăugă el adresîndu-se lui Clyde. Dînsul este tînărul despre care v-am vorbit.

Clyde se înclină, apoi strînse mîna rece şi cam plăpîndă pe care i-o întinse Myra, dîndu-şi seama, totuşi, că strîngerea ei e mai prietenoasă şi mai binevoitoare decît a celorlalţi.

— Sper că o să-ţi placă oraşul nostru, începu ea cu amabilitate. Nouă, tuturor, ne place Lycurgus ; atîta numai că, după Chicago, nu cred că pentru dumneata o să însemne mare lucru...

Zîmbi, iar Clyde, foarte formal şi ceremonios în prezenţa acestor rude întru totul superioare, îi răspunse cu un : „Mulţumesc" sec, şi era tocmai pe punctul de a se aşeza, cînd uşa se deschise, şi Gilbert Griffiths păşi înăuntru. Sosirea lui fusese precedată de zgomotul unui motor care se oprise afară, la intrarea cea mare, laterală, dinspre răsărit.

— Un minut, Dolge ! strigă el către cineva de afară. N-am să stau mult. Apoi, întorcîndu-se către familie, adăugă : Scuzaţi-mă, mă întorc peste o clipă.

Se repezi pe scările din fund, de unde se reîntoarse peste puţin şi-l întîmpină pe Clyde, dacă nu şi pe ceilalţi, cu aceeaşi privire îngheţată şi dispreţuitoare care-l neliniştise totdeauna pe Clyde la fabrică. Purta o haină sport, cu dungi pronunţate şi cu cordon, o şapcă de piele neagră şi mănuşi cu manşetă, care îi dădeau o înfăţişare aproape militărească. După ce îl salută pe Clyde cu un semn al capului destul de rigid şi adăugă : „Ce mai faci ?", puse o mînă protectoare pe umărul tatălui său şi spuse :

— Noroc, papa ! *Bonjour, maman !* Îmi pare rău că nu pot sta cu voi diseară, căci tocmai acum am picat din Amsterdam cu Dolge şi Eustis, ca să le luăm pe Constance şi pe Jacqueline. Am

aranjat ceva la Bridgeman. Dar o să mă întorc înainte de dimineață. Dacă nu, o să mă duc direct la birou. Toate bune, domnule Griffiths ? îl întrebă el pe tatăl său.

— Slavă Domnului, nu mă pot plînge de nimic ! răspunse tatăl. Dar mi se pare că tu îți cam pierzi nopțile, nu găsești ?

— N-am de gînd să stau toată noaptea, răspunse fiul său, ignorîndu-l complet pe Clyde. Vreau să spun că, dacă nu pot să mă întorc pînă la 2, voi rămîne acolo pînă dimineața, asta e tot !

Și îl bătu din nou, vesel, pe umăr pe tatăl său.

— Sper că n-ai să mai gonești nebunește cu mașina, cum faci de obicei ! îl mustră mama. E foarte periculos...

— Cincisprezece mile pe oră, mamă, cincisprezece mile pe oră ! Cunosc regulile circulației !

Și-i zîmbi cu un aer de superioritate.

Lui Clyde nu-i scăpă tonul de încredere în sine și de autoritate pe care-l folosea. Era limpede că și aici, ca și la fabrică, Gilbert se dovedea o persoană de care trebuia să ții seama. În afară de tatăl său, poate, nu era nimeni în casă pe care să-l respecte în vreun fel oarecare. „Ce atitudine de superioritate !" se gîndi Clyde.

Cît de minunat trebuie să trăiască, desigur, un tînăr care, scutit de lupta necesară pentru a ajunge la o asemenea bogăție, putea să se considere totuși foarte important, să creadă cu toată seriozitatea în propria lui persoană și să exercite atîta autoritate ! Era limpede că tînărul acesta adoptase o atitudine de superioritate și indiferență față de el. Avea tot dreptul ! Nu e puțin lucru să fii un astfel de om, să dispui de atîta putere !

CAPITOLUL 30

În clipa aceea, o fată în casă anunță că cina e servită, și Gilbert plecă imediat. În același timp, familia se ridică, iar doamna Griffiths o întrebă pe fată :

— Bella n-a telefonat încă ?

— Nu, doamnă, răspunse fata în casă ; încă nu.

— Atunci spune-i doamnei Truesdale să telefoneze la Finchley și să vadă dacă e acolo. Roag-o să-i transmită că am spus eu să vină acasă imediat.

Fata dispăru pentru cîteva clipe, în timp ce grupul se îndreptă spre sufragerie, care se găsea în partea dinspre apus a scărilor din fund. Și încăperea aceasta era tot atît de frumos mobilată, zugrăvită într-un maro foarte deschis, avînd în mijloc o masă lungă de alun gravat, folosită, după cum se vedea bine, numai la ocazii spe-

ciale. Masa era înconjurată de scaune cu spetează înaltă şi luminată de candelabre, aşezate simetric deasupra ei. Ceva mai încolo, într-o încăpere rotundă, cu plafonul jos, dar destul de încăpătoare, cu vedere spre grădina de la miazăzi, se afla o masă mai mică, de şase tacîmuri. Aici urmau să ia cina, cu toate că, din motive ce nu şi le putea lămuri, Clyde nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva.

Aşezat comod şi simţindu-se foarte bine, se pomeni răspunzînd la întrebări în legătură mai ales cu familia lui, cu felul ei de viaţă din trecut şi din prezent. Ce vîrstă avea tatăl lui? Dar mama? Pe unde trăiseră înainte de a se muta la Denver? Cîţi fraţi şi surori mai avea Clyde? Ce vîrstă avea sora lui mai mare, Esta? Cu ce se ocupa? Dar ceilalţi? Tatăl său era mulţumit cu conducerea unui hotel? Cu ce se îndeletnicise tatăl său la Kansas City? Cît timp locuise familia lor acolo?

Clyde trecea prin tulburări şi încurcături nu tocmai de neluat în seamă, trebuind să răspundă la acest şir neîntrerupt de întrebări, cu care îl asaltau, insistent şi solemn, Samuel Griffiths şi soţia sa. Din răspunsurile lui şovăitoare, mai ales în ceea ce priveşte felul de viaţă de la Kansas City al familiei, amîndoi deduseră că băiatul e jenat şi tulburat de unele întrebări. Fireşte, puseră asta pe seama sărăciei extreme a rudelor lor. Atunci cînd îl întrebară: „Ai început să lucrezi la hotelul din Kansas City după ce ţi-ai terminat şcoala, nu-i aşa?", Clyde roşi tare, amintindu-şi de incidentul cu maşina furată şi de faptul că avea foarte puţină şcoală. Se vedea cît de colo că nu-i convenea să spună prea multe despre viaţa de hotel din Kansas City, şi mai ales despre aceea de la „Green-Davidson".

Din fericire, uşa se deschise chiar în momentul acela, şi intră Bella, însoţită de două fete, despre care Clyde îşi dădu numaidecît seama că fac parte din lumea lor. Cît de mult se deosebeau de Rita şi Zella, care, de curînd, îi răvăşiseră toate gîndurile! Fireşte, nu află care este Bella decît atunci cînd fata se adresă părinţilor ei pe un ton cît se poate de familiar. Una dintre fetele celelalte era Sondra Finchley, cea atît de des pomenită de Bella şi de mama ei, o fată extrem de elegantă, vanitoasă şi fermecătoare, întru totul deosebită de toate fetele pe care le cunoscuse pînă atunci Clyde şi, în mod vădit, cu mult superioară lor. Era îmbrăcată într-un *tailleur* strîns bine pe corp, care îi scotea în evidenţă formele. Farmecul ei era şi mai mult sporit de o pălăriuţă neagră de piele trasă mult pe ochi, ştrengăreşte. O cureluşă de piele de aceeaşi culoare îi înconjura gîtul. Cu o mînă ţinea un buldog francez, legat cu o curea de piele, iar pe braţul celălalt avea o haină splendidă

în carouri negre şi gri, dar nu prea pronunţate, dînd impresia unui pardesiu bărbătesc la modă. În ochii lui Clyde apăru drept cea mai adorabilă femeie pe care o văzuse vreodată. Efectul asupra lui fu aproape electric, înfiorîndu-l, trezind în el sentimentul dureros al dorinţei şi al neputinţei de a avea ceea ce doreşte — al dorinţei de a o cuceri şi al unei certitudini chinuitoare că lui nu-i era dat să capete nici măcar o privire din partea ei. Se simţea torturat şi ameţit. Aci îi venea să închidă ochii ca să n-o mai vadă, aci îi venea să o privească în neştire, atît de mult îl fascinase.

Fără să facă nici cel mai mic gest din care el să înţeleagă dacă îl observase ori nu, fata se adresă cîinelui :

— Bissell, dacă nu te porţi cum trebuie, am să te dau afară şi am să te leg acolo ! Ah, mi-e teamă că n-am să mai pot sta nici o clipă dacă animalul ăsta n-o să fie cuminte !

Buldogul văzuse o pisică şi se smucea să ajungă la ea.

Alături de Sondra se afla o altă fată, care nu-i plăcu chiar aşa de mult lui Clyde, dar care, în felul ei, era tot atît de elegantă ca şi prima şi poate tot atît de ispititoare pentru alţii. Era blondă — cu părul ca inul — cu ochi limpezi, cenuşiu-verzui, migdalaţi. Mică, graţioasă şi suplă, avea ceva de pisică în felul de a se comporta. De îndată ce intră, străbătu odaia cu pas elastic pînă la capătul mesei, unde şedea doamna Griffiths, şi, aplecîndu-se spre ea, începu să toarcă :

— Ce mai faceţi, doamnă Griffiths ? Îmi pare foarte bine că vă văd din nou. A trecut destul de mult timp de cînd n-am mai fost pe aici, nu-i aşa ? dar mama şi cu mine am fost plecate. Astăzi, dînsa şi cu Grant s-au dus la Albany. Iar eu m-am întîlnit cu Bella şi cu Sondra la „Lambert's". Cinaţi liniştit în familie, nu-i aşa ? Ce mai faci, Myra ? adăugă apoi şi, întinzîndu-se peste umărul doamnei Griffiths, atinse neglijent braţul Myrei, ca şi cum ar fi fost o simplă formalitate.

Între timp, Bella, care, după Sondra, i se părea lui Clyde, hotărît, cea mai fermecătoare, spuse :

— Am întîrziat... Tati şi mami, mă scuzaţi dacă vă spun că-mi pare rău ?

Apoi, observîndu-l pe Clyde, de parcă l-ar fi zărit abia atunci, cu toate că la intrarea lor el se sculase în picioare şi continua să rămînă aşa, se opri, luînd un aer de modestie pe jumătate batjocoritoare, ca şi celelalte două. Clyde, mai mult decît sensibil faţă de asemenea aere şi deosebiri vădite dintre ei, tremura de-a binelea gîndindu-se la propria lui inferioritate şi aşteptînd să fie prezentat. Pentru el, tinereţea şi frumuseţea, îmbinate cu o astfel de stare socială, reprezentau trimful suprem al femeii. Slăbiciunea lui

pentru Hortense Briggs — ca să nu mai amintim de Rita — deşi aceea nu era nici pe departe atît de atrăgătoare ca vreuna dintre fetele pe care le vedea acum — ilustra din plin efectul produs asupra lui de orice femeie elegantă, indiferent de celelalte merite personale.

— Bella — rosti Samuel Griffiths tărăgănat, observîndu-l pe Clyde care stătea tot în picioare — dînsul e vărul tău, Clyde.

— A, da... răspunse Bella, observînd cît de mult seamănă Clyde cu Gilbert. Bună ziua. Mama spunea că ai să vii să ne vizitezi într-una din zilele astea. Îi întinse un deget sau două, apoi se întoarse către prietenele ei : Prietenele mele, domnişoara Finchley şi domnişoara Cranston. Domnul Griffiths.

Cele două fete se înclinară foarte ceremonioase, dar studiindu-l pe Clyde cu multă atenţie şi aproape direct.

— Seamănă foarte mult cu Gill, nu găseşti ? îi şopti Sondra Bertinei, care se apropiase de ea.

La care Bertina răspunse :

— Nemaipomenit ! E mai bine decît el, nu ? Da, mult mai bine !

Sondra încuviinţă din cap, dintru început favorabil impresionată de faptul că tînărul arăta ceva mai bine decît fratele Bellei, care nu-i plăcea. Observă, în acelaşi timp, că este vizibil fascinat de ea, ceea ce socoti drept un tribut firesc din partea lui, aşa cum era obişnuită să primească din partea tuturor tinerilor pe care îi cucerea. După ce obţinu însă acest lucru, văzînd că privirile lui o urmăresc cu stăruinţă numai pe ea, hotărî să nu-i mai dea nici o atenţie, cel puţin pentru moment. Era prea uşor de cucerit !

Dar iată că doamna Griffiths, care nu prevăzuse această vizită şi era cam iritată de faptul că Bella se grăbise să-şi prezinte prietenele, deoarece se punea de îndată problema poziţiei sociale a lui Clyde, li se adresă :

— Nu vreţi să vă scoateţi hainele şi să vă aşezaţi la masă ? O să-i spun Nadinei să mai pună două tacîmuri la capătul acesta al mesei. Bella, tu treci lîngă tatăl tău.

— A, nu, nu !

Şi :

— Nu, zău, credeţi-ne, eram doar în drum spre casă. Nu mai pot sta nici o clipă ! răspunseră Sondra şi Bertina.

Acum, însă, de vreme ce se aflau aici, iar Clyde se dovedise destul de atrăgător, voiau să vadă — din pură perversitate — dacă tînărul prezintă interes şi din punct de vedere monden, dacă se putea vorbi despre aşa ceva în cazul lui. După cum ştiau amîndouă, Gilbert Griffiths era departe de a fi bine văzut în anumite

cercuri, mai cu seamă într-al lor, cu toată simpatia pe care o aveau ele pentru Bella. Față de aceste frumuseți atît de preocupate de ele însele, Gilbert se dovedea cîteodată prea repezit, înfumurat și uneori chiar disprețuitor. Clyde, dimpotrivă, dacă e să-l judeci după înfățișare, pare cel puțin mai maleabil. Iar dacă ar putea afla acum că e la înălțimea lor ca poziție socială, sau că familia Griffiths îl socotește ca atare, ar putea fi introdus, de bună seamă, în societatea înaltă. Și de ce nu ? Oricum, era interesant de știut dacă e bogat sau nu. Curiozitatea le fu aproape imediat satisfăcută de către doamna Griffiths, care îi spuse Bertinei Cranston :

— Domnul Griffiths este un nepot al nostru din vest și a venit aici să vadă dacă nu-și poate găsi un post la fabrica soțului meu. E un tînăr care trebuie să răzbată singur în viață, și soțul meu a fost destul de drăguț să-i ofere o posibilitate.

Clyde roși, deoarece era limpede că voiau să-l facă a înțelege în felul acesta că, aici, poziția lui socială era indiscutabil inferioară față de a familiei Griffiths sau a acestor fete. Clyde observă imediat că atitudinea Bertinei Cranston, pe care o interesau numai tinerii cu avere și situație, se transformă pe dată din curiozitate în indiferență. Pe de altă parte, Sondra Finchley, cu un simț practic mult mai puțin dezvoltat decît al prietenei sale — deși se bucura de o situație superioară printre cei din lumea ei, deoarece era foarte frumoasă, iar părinții ei erau și mai bogați — îl mai cercetă o dată pe Clyde cu o privire care voia parcă să spună : „Păcat !" Într-adevăr, Clyde era tare simpatic...

În același timp, Samuel Griffiths, nutrind o simpatie deosebită pentru Sondra — nu însă și pentru Bertina, care îi displăcea și doamnei Griffiths, fiindcă era prea șireată și interesată — îi spuse :

— Ascultă, Sondra, leagă-ți cîinele de unul din scaunele din sufragerie și vino de te așează lîngă mine. Aruncă-ți haina pe scaunul de colo. Ai loc destul aici.

Și-i făcu semn să vină lîngă el.

— Dar nu pot, unchiule Samuel ! făcu Sondra pe un ton familiar, afectat și totuși plăcut, căutînd să-i intre în grații prin această alintare de rubedenie. E tîrziu. Iar Bissell ăsta nu știe să se poarte ! De altfel, eu și cu Bertina eram în drum spre casă, credeți-ne !

— Da, papa, interveni Bella iute. Calul Bertinei a călcat ieri într-un cui, și acum șchioapătă. Și nici Grant, nici tatăl lui nu sînt acasă. Ar vrea să te întrebe dacă nu știi dumneata vreun leac.

— Cu care picior a călcat în cui ? întrebă Griffiths cu interes, în timp ce Clyde continua să o cerceteze îndeaproape pe Sondra.

„E delicioasă ! îşi spunea el. Are un nas mic şi cîrn, spre care se arcuieşte ştrengăreşte buza de sus."

— Cu stîngul din faţă. Călăream ieri după-masă pe şoseaua East Kingston. Lui Jerry i-a căzut o potcoavă şi probabil că i-a intrat un cui în carne, dar John n-a fost în stare să-l găsească.

— Cam cît ai călărit aşa, vreau să spun după ce i-a intrat calului cuiul în picior ?

— Vreo opt mile, tot drumul înapoi.

— Bine, spune-i lui John să-i pună puţină alifie şi un bandaj şi să cheme un veterinar. Sînt sigur că o să-i treacă repede.

Fetele nu dădeau nici un semn că ar avea de gînd să plece, iar Clyde, neglijat complet pentru monent, se gîndea ce viaţă fericită şi plăcută trebuie să ducă oamenii din această pătură socială a oraşului. În aparenţă cel puţin, nici una dintre persoanele de faţă nu arăta că are vreo grijă sau vreun necaz. Discutau numai despre casele pe care aveau de gînd să le construiască, despre caii pe care îi călăreau, despre prietenii pe care i-au întîlnit, despre localităţile pe care se pregăteau să le viziteze, despre lucrurile pe care le puneau la cale. Gilbert, care plecase doar cu cîteva clipe mai înainte, acum se plimba, desigur, cu automobilul său, însoţit de un grup de tineri. Iar Bella, verişoara lui, îşi petrecea vremea cu fetele acestea în casele frumoase de pe bulevard, în timp ce el stătea ca un pustnic într-o cămăruţă de la etajul trei, la pensiunea doamnei Cuppy, şi nu avea pe nimeni unde să se ducă. Şi cîştiga numai cincisprezece dolari pe săptămînă, din care abia putea să trăiască. Iar mîine dimineaţă va trebui să se ducă din nou la muncă în subsolul lui, în timp ce aceste fete vor gusta noi şi noi desfătări. Iar acolo, departe, la Denver, se aflau părinţii lui, cu mica lor casă de închiriat şi cu misiunea aceea, pe care el nici nu îndrăznise să o descrie amănunţit celor de faţă.

Deodată, cele două fete spuseră că trebuie să plece şi părăsiră camera. Clyde rămase din nou singur cu familia Griffiths, avînd sentimentul că e tratat cu indiferenţă, ca unul care nu e la locul lui aici, deoarece avea impresia că Samuel Griffiths, soţia lui şi Bella, poate chiar şi Myra se comportau ca şi cum i-ar fi îngăduit doar să arunce o privire într-o lume căreia nu-i aparţine, ca şi cum şi-ar fi spus că din cauza sărăciei lui va fi cu neputinţă să fie primit în rîndul lor, cu oricîtă emoţie ar fi visat el putinţa de a se împrieteni cu trei fete atît de minunate cum erau acestea. Îl copleşi mîhnirea, o mîhnire cumplită ; privirile i se mohorîră, şi buna dispoziţie îi scăzu într-atîta, încît nu numai Samuel Griffiths, dar şi soţia lui, şi Myra observară asta. Ah, dacă ar putea intra în această lume, dacă ar putea găsi o cale ! Din întregul grup, însă,

Myra era singura care își dădea seama că, după toate probabilitățile, Clyde se simte singur și abătut. În consecință, cînd se ridicară de la masă și trecură din nou în salon (Samuel o mustra pe Bella pentru obiceiul ei de a lăsa familia să aștepte), Myra fu aceea care se apropie de Clyde să-i spună :

— Cred că după ce vei fi stat cîtva timp aici, Lycurgus o să-ți placă mai mult decît acum. Sînt foarte multe locuri interesante care merită să fie văzute prin împrejurimi, lacurile sau munții Adirondacks, înspre miazănoapte, la vreo șaptezeci de mile de aici. Iar la vară, cînd o să ne stabilim la Greenwood, sînt sigură că tata și mama o să te poftească să vii pe acolo din cînd în cînd.

Nu era cîtuși de puțin convinsă de toate acestea, dar, ținînd seama de împrejurări, socoti că trebuie să i le spună lui Clyde. După aceea, întrucît îl făcea să se simtă mult mai la largul lui în prezența ei, Clyde discută mai mult cu Myra, fără să o neglijeze nici pe Bella sau familia, pînă pe la orele nouă și jumătate, cînd simțindu-se deodată foarte stingher și de prisos, se ridică brusc, spunînd că trebuie să plece, deoarece avea să se scoale devreme a doua zi dimineață. Samuel Griffiths îl însoți pînă la ușa din față și-i deschise. Dar acum, dîndu-și seama și el — întocmai ca și Myra mai înainte — că nepotul lui e un băiat simpatic, dar că, din cauza sărăciei, e destinat să fie neglijat nu numai de familie, ci chiar și de el însuși, spuse pe un ton plăcut și, cum spera el, în chip de compensație :

— E destul de frumos afară, nu-i așa ? Bulevardul Wykeagy nu ne poate arăta încă toată frumusețea pe care e în stare s-o îmbrace mai tîrziu, pentru că primăvara e doar la început. Dar peste cîteva săptămîni — adăugă el privind spre cer și trăgînd în piept aerul acestei seri de sfîrșit de aprilie — va trebui să te scoatem și pe tine la plimbare. Florile și pomii vor fi atunci în floare și vei avea prilejul să vezi cît e de frumos aici. Noapte bună.

Samuel Griffiths zîmbi, lăsînd să i se strecoare în voce o notă foarte cordială, așa încît Clyde simți o dată mai mult că, indiferent de atitudinea lui Gilbert față de el, tatăl nu era chiar cu totul nepăsător față de dînsul.

CAPITOLUL 31

Zilele se scurgeau una după alta și, cu toate că familia Griffiths nu-i mai dădu nici un semn de viață, Clyde continua să exagereze importanța unicei întrevederi avute cu această familie și, din cînd în cînd, să-și făurească chiar visuri despre viitoare întîl-

niri minunate cu fetele acelea. Ce splendidă ar fi fost o poveste de dragoste cu una dintre ele! În ce lume frumoasă trăiau!... În ce lux, în ce atmosferă de vrajă prin comparație cu lumea din care făcea parte el! Dillard! Rita! Hm... erau cu adevărat morți pentru el! Clyde aspira acum la cealaltă lume — cealaltă, sau nimic! Prin urmare, căuta să fie cît mai distant față de Dillard, atitudine care sfîrși prin a-l înstrăina pe tînăr, deoarece vedea în Clyde un snob, ceea ce era adevărat în fond, mai ales dacă i s-ar fi dat prilejul să obțină ceea ce rîvnea. Totuși, după cum prinse a-și da seama mai tîrziu, timpul trecea, și el muncea acolo într-una, mai departe, pînă cînd, deprimat de monotonia locului, de leafa de mizerie și de atmosfera vulgară din secția de dat pînza la apă, începu să se gîndească nu atît la o întoarcere la Rita sau Dillard — nu mai simțea nici un fel de plăcere gîndindu-se acum la ei — cît la faptul de a se lăsa păgubaș în ceea ce privea încercarea norocului său aici și să se reîntoarcă la Chicago, sau să se ducă la New York, unde, în cazul cel mai rău, era sigur că va reuși să se angajeze la vreun hotel. Dar iată cum, parcă spre a-l încuraja și a-l întări în visurile sale de altădată, surveni o întîmplare care-l făcu să creadă că începe să crească în ochii celor doi Griffiths — tatăl și fiul — deși aceștia nu se deranjau încă să-l introducă în lumea lor. Se întîmplă anume că, într-o sîmbătă, fiind o minunată zi de primăvară, Samuel Griffiths se hotărî să facă o inspecție generală în fabrică, secondat de Joshua Whiggam. Ajungînd, pe la amiază, în secția de dat pînza la apă, îl văzu, oarecum uluit, pentru prima oară pe Clyde îmbrăcat în tricou și pantaloni, lucrînd la capătul de alimentare a două dintre uscătoarele de acolo nepotul său dobîndise între timp îndemînarea necesară de a „alimenta", ca și de a „lua". Și aducîndu-și aminte felul îngrijit și prezentabil în care se înfățișase Clyde în casa lui doar cu cîteva săptămîni mai înainte, fu foarte tulburat de acest contrast. Cu atît mai mult cu cît singurul lucru ce-l impresionase la Clyde, atît la Chicago, cît și aici, în casa lui, fusese faptul că arăta a fi un om care știa cum să se îmbrace și cum să se comporte. Or, și el, ca și fiul lui, ținea foarte mult nu numai la numele, dar și la aspectul exterior al unui Griffiths față de salariații fabricii, precum și față de restul lumii din oraș. Văzîndu-l pe Clyde aici, semănînd atît de mult la chip cu Gilbert și îmbrăcat doar în niște pantaloni și cu o cămașă fără mîneci, muncind cot la cot cu acești oameni, deveni dintr-o dată mai conștient decît oricînd de faptul că tînărul acesta este nepotul lui și că nu-i face cinste să-l silească a continua să presteze o muncă atît de inferioară. Toți ceilalți salariați ar putea crede că nu-și respectă sau

că dispreţuieşte obligaţiile ce decurg dintr-un asemenea grad de înrudire.

Totuşi, fără să-i spună un cuvînt lui Whiggam sau altcuiva în momentul acela, aşteptă pînă luni dimineaţa, cînd fiul său se întoarse dintr-o excursie în care fusese plecat, apoi îl chemă în biroul lui şi-i spuse :

— Am inspectat fabrica sîmbătă şi l-am găsit pe tînărul Clyde lucrînd tot în secţia de dat pînza la apă.

— Şi ce-i cu asta, papa ? răspunse fiul său, curios să afle motivul pentru care tatăl îi vorbea de Clyde tocmai atunci şi în acest mod. Au mai lucrat şi alţii înaintea lui acolo şi nu li s-a întîmplat nici un rău !

— Foarte adevărat, dar nu erau nepoţii mei ! Şi nu semănau atît de mult cu tine cum seamănă el... argument care-l irită profund pe Gilbert. Nu se mai poate ! Nu mi se pare corect şi mă tem că n-o să li se pară corect nici altora de aici, care văd cît de mult seamănă cu tine şi ştiu că îţi e văr şi că mi-e nepot. Nu mi-am dat seama de asta la început, pentru că n-am fost prin secţia de jos, dar nu cred că este înţelept să-l mai lăsăm acolo, la subsol, pus la o astfel de muncă. Asta nu ne face cinste. Va trebui să găsim o posibilitate de a-l schimba, să-l mutăm undeva, în altă parte, unde să nu mai arate aşa cum arată acum...

Privirile i se întunecară şi îşi încruntă sprîncenele. Impresia pe care i-o făcuse Clyde, în hainele acelea vechi şi cu broboane de sudoare pe frunte, nu-l încîntase deloc.

— Stai, papa, să-ţi spun care e situaţia... stărui Gilbert, neliniştit şi, datorită ostilităţii lui permanente faţă de Clyde, hotărît să-l menţină acolo unde se afla. Nu prea văd unde aş putea găsi acum un loc potrivit pentru el, în altă parte, cel puţin fără să mut pe altul, care e de mai multă vreme la noi şi a muncit din greu ca să se ridice. Şi nu are nici un fel de pregătire, în nici o direcţie, în afară de ceea ce învaţă să facă acum.

— Nu ştiu asta şi nici nu mă interesează ! ripostă Griffiths-senior, simţind că fiul lui e cam invidios şi, în consecinţă, predispus spre o atitudine necavalerească faţă de Clyde. Nu este un loc potrivit pentru el şi nu vreau să mai rămînă acolo ! A stat destul la subsol. Nu pot admite ca numele familiei noastre, indiferent cine îl poartă, să însemne altceva decît ceea ce înseamnă el astăzi aici : pricepere, destoinicie, energie şi judecată sănătoasă. Contrariul ar face ca afacerile noastre să sufere. Tot ceea ce ne-ar putea scade în ochii altora ar fi spre răul nostru. Mă înţelegi, nu ?

— Da, te înţeleg foarte bine, tată.

— Perfect ! Atunci să faci aşa cum ţi-am spus ! Cheamă-l pe Whiggam şi gîndiţi-vă la un alt post pentru el, în nici un caz ca simplu muncitor ! A fost o greşeală că l-am plasat acolo de la început. Trebuie să existe vreun locşor în vreo secţie, unde să poată fi numit ca şef, ca prim ajutor, sau ca al doilea sau al treilea ajutor pe lîngă cineva, un loc unde să poarte un costum mai convenabil şi să pară şi el cineva. La nevoie, dă-i un concediu cu leafa întreagă, pînă cînd îi vei găsi ceva potrivit. Dar vreau să-l văd mutat de-acolo ! *À propos*, cît i se plăteşte acum ?

— Vreo cincisprezece dolari... răspunse Gilbert, blajin.

— Nu-i destul dacă e vorba să aibă cît de cît o înfăţişare demnă ! Ridică-i leafa la douăzeci şi cinci ! E mai mult decît merită, ştiu, dar n-avem încotro... Trebuie să-i ajungă să trăiască, atîta timp cît rămîne încă aici, iar de azi înainte prefer să-i plătesc suma asta decît să ştiu că s-ar găsi cineva care ar putea spune că nu-l tratăm cum se cuvine.

— Foarte bine, foarte bine, tată ! Dar te rog să nu te superi pentru atîta lucru, da ? pledă Gilbert, observînd iritarea tatălui său. Nu trebuie să dai vina numai pe mine. Ai fost şi tu de acord, de la început, cu propunerea mea, ţi-aminteşti ? Cred, însă, că ai dreptate. Lasă, că am să aranjez eu lucrurile. Am să găsesc un loc onorabil pentru el.

Şi, răsucindu-se pe călcîie, se duse să-l cheme pe Whiggam, în timp ce se gîndea cum să procedeze la o astfel de schimbare fără a-i da lui Clyde ocazia să creadă că prezintă vreo importanţă deosebită, ci, dimpotrivă, făcîndu-l să simtă că nu e vorba decît de o favoare, iar nicidecum de răsplătirea a cine ştie ce merite personale.

Whiggam se prezentă imediat la el, şi, după o expunere foarte diplomatică făcută de Gilbert, îşi chinui creierii, se scărpină pe după urechi, plecă şi se întoarse peste cîtva timp, pentru a spune că singurul lucru la care se putea gîndi — avînd în vedere că lui Clyde îi lipsea orice calificare tehnică — era de a-l face asistentul domnului Liggett, şeful de secţie al celor cinci mai ateliere de cusut de la etajul cinci, dar care mai avea în grija lui o secţie mică şi foarte specializată, deşi nici pe departe cu caracter tehnic, care reclama o supraveghere separată din partea unui ajutor, acest post putînd fi deţinut tot atît de bine de o femeie, ca şi de un bărbat.

Era vorba de secţia de stampare, o încăpere separată, situată la capătul dinspre apus al atelierelor de cusut, unde se primeau zilnic de la secţia de croit, de deasupra, între şaptezeci şi cinci pînă la o sută de mii de duzini de gulere necusute, de diferite calităţi şi mărimi. Aici ele erau stampate de o echipă de fete, potri-

vit biletelelor sau instrucțiunilor atașate la fiecare bucată, privind mărimea și calitatea fiecărui guler. Singura sarcină a ajutorului de șef de secție de aici, după cum Gilbert știa foarte bine, era, afară de menținerea ordinii și a bunei-cuviințe cerute, să aibă grijă ca acest proces să continue fără întrerupere. De asemenea, mai trebuia ca, după ce respectivele șaptezeci și cinci sau o sută de mii de duzini de gulere erau stampate și transmise cusătorilor care lucrau în secția cea mare de alături, să aibă grijă de ele să fie trecute într-un registru de intrare. În fine, trebuia să înregistreze cu grijă numărul de duzini stampate de fiecare fată, astfel ca leafa ei să corespundă cu munca depusă.

În acest scop, secția dispunea de o măsuță și de diferite registre, pentru înregistrarea mărimilor și a calităților. De asemenea, fițuicile croitorilor, pe care fetele le desprindeau de pe pachetele primite pentru stampare, erau la urmă predate, cu duzina, sau mai multe duzini o dată, acestui subșef de secție, care le înfigea în niște ace mari. Așadar, la drept vorbind, nu era decît o treabă de funcționăraș, pe care, pînă acum, o îndeplinea fie un tinerel, băiat sau fată, fie un bătrîn sau o femeie mai în vîrstă, după cum o cereau nevoile secției.

Lucrul de care se temea Whiggam în ceea ce-l privea pe Clyde, și pe care se și grăbi să i-l semnaleze lui Gilbert, era că, din pricina lipsei de experiență și a tinereții lui, s-ar putea ca, la început, acesta să nu se dovedească a fi un șef destul de exigent și autoritar pe cît ar fi cerut-o munca din această secție. Acolo nu lucrau decît fete tinere, unele dintre ele cît se poate de atrăgătoare. Era oare înțelept lucru ca un tînăr de vîrsta și cu înfățișarea lui Clyde să fie instalat între atîtea fete ? Sensibil la grațiile feminine, cum se putea foarte bine să fie la vîrsta lui, n-ar fi fost exclus să se arate prea îngăduitor și nu îndeajuns de sever. Și s-ar putea ca fetele să caute să profite de o asemenea împrejurare. În acest caz, nu ar fi cu putință să-l mențină acolo prea multă vreme. Totuși, era singurul post liber din toată fabrica în momentul acela. La urma urmei, de ce să nu-l trimită deocamdată sus, ca să-l încerce ? Poate că, în scurtă vreme domnul Liggett, sau el însuși, Whiggam, vor găsi altceva, sau își vor da seama dacă este sau nu potrivit pentru munca de acolo. În acest caz, le va fi ușor să-l mute din nou, în altă parte.

Ca urmare, în aceeași luni, pe la orele 3 după amiază, Clyde fu chemat sus și, după ce fu lăsat să aștepte vreo cincisprezece minute, potrivit metodei lui Gilbert, i se îngădui să rămînă față în față cu prezența gravă a acestuia.

— Ei, cum te descurci acolo, jos, unde eşti acum ? îl întrebă Gilbert pe un ton rece şi inchizitorial.

Iar Clyde, care, ori de cîte ori se găsea singur cu vărul său, încerca o depresiune sufletească, răspunse, cu un zîmbet forţat şi chinuit :

— Ca mai totdeauna, domnule Griffiths. N-am de ce să mă plîng. Îmi place destul de mult. Cred că învăţ cîte ceva...

— Crezi ?

— Adică ştiu că am şi învăţat cîte ceva, în mod sigur, adăugă Clyde, îmbujorîndu-se puţin şi încercînd un puternic resentiment faţă de vărul său, în timp ce un zîmbet pe jumătate binevoitor, pe jumătate de scuză i se întipări pe faţă.

— Aşa da, mai merge ! Cu greu mi-aş putea închipui un om care să stea acolo atît cît ai stat dumneata şi să nu ştie dacă a învăţat ceva sau nu. Socotind apoi că a fost, probabil, prea sever, îşi modifică puţin tonul şi adăugă : Dar nu pentru asta am trimis după dumneata. Vreau să-ţi vorbesc despre altceva. Spune-mi, ai avut vreodată sub supravegherea dumitale pe altcineva, în afară de dumneata ?

— Nu cred că vă înţeleg prea bine... răspunse Clyde, care, puţin cam tulburat şi încurcat, nu prinsese exact sensul întrebării.

— Vreau să te întreb dacă ai avut vreodată oameni care să muncească sub conducerea dumitale, dacă ţi s-a încredinţat vreodată să conduci oamenii în vreo secţie oarecare. Dacă ai fost şef de echipă, sau ajutor de şef de echipă, cu răspunderi în sensul acesta...

— Nu, domnule, niciodată... răspunse Clyde atît de tulburat, încît aproape că se bîlbîi.

Tonul lui Gilbert era foarte sever şi rece, extrem de dispreţuitor. Dar acum, cînd întrebarea îi era clară, înţelese şi ceea ce voia să spună. În ciuda severităţii vărului şi a atitudinii răuvoitoare faţă de el, Clyde îşi putu da seama că patronii lui se gîndesc să-l facă şef de echipă şi să-i dea oameni în grijă. Asta trebuie să fie ! Îndată, urechile şi degetele începură să-i ardă, şi fiori mărunţi îl gîdilară la rădăcina părului.

— Dar am văzut cum se face treaba asta la cluburi şi la hoteluri, adăugă el repede. Cred că dacă aş fi pus la încercare, m-aş descurca...

Obrajii îi erau acum roşii ca purpura, iar ochii, limpezi, ca de cristal.

— Nu-i acelaşi lucru. Nu, nu-i acelaşi lucru, stărui Gilbert, cu un accent tăios. A vedea şi a face sînt două treburi cu totul diferite. Cineva fără experienţă îşi poate închipui o mulţime de

năzdrăvănii, dar cînd e vorba să realizeze ceva, dă greş. Oricum, e vorba de o muncă unde se cer oameni pricepuţi.

Îi aruncă o privire severă şi neîncrezătoare, în timp ce Clyde, dîndu-şi seama că se înşelase crezînd că e vorba să facă ceva pentru el, începu să se potolească. Obrajii îşi recăpătară paloarea obişnuită, iar strălucirea din ochi i se stinse.

— Da, domnule, cred că aveţi dreptate, spuse el.

— Încă o dată, nu e vorba dacă „crezi" sau nu! stărui Gilbert. Dumneata ştii prea bine că am dreptate. Iată defectul celor care nu ştiu nimic. Ei totdeauna „cred"!

Adevărul este că Gilbert era atît de enervat de ideea că trebuie să-i găsească acum un loc vărului său, şi în ciuda faptului că nu făcuse nimic ca să-l merite, încît de-abia îşi putea ascunde supărarea ce-l cuprinsese.

— Ştiu că aveţi dreptate, spuse Clyde împăciuitor, pentru că mai spera încă în avansarea la care celălalt făcuse aluzie.

— Fapt este, continuă Gilbert, că aş fi putut să te numesc la serviciul de contabilitate al întreprinderii de la început, de cînd ai venit aici, dacă ai fi fost tehniceşte echipat pentru aşa ceva. (Expresia „tehniceşte echipat" îl înfioră şi-l îngrozi pe Clyde, deoarece nici nu înţelegea bine ce înseamnă.) Dar după cum se prezentau lucrurile atunci, continuă Gilbert cu indiferenţă, a trebuit să facem pentru dumneata tot ce se putea face. Ştiam că n-o să fie prea plăcut acolo, la subsol, dar nu era posibil să facem mai mult în momentul acela. Bătu nervos toba cu degetele în masă. Motivul pentru care te-am chemat azi aici e următorul: vreau să discut cu dumneata despre un post care se întîmplă să fie liber pentru cîtva timp în una din secţiile de la etaj, şi ne întrebăm, tata şi eu, dacă n-ai putea să-l ocupi dumneata. (Speranţele lui Clyde renăscură dintr-o dată.) Atît tata, cît şi eu, urmă celălalt, ne-am tot gîndit ce să facem pentru dumneata, dar, cum îţi spun, lipsa dumitale de specializare practică ne pune în mare încurcătură. Dumneata nu ai avut nici un fel de pregătire comercială, şi asta face ca lucrurile să devină de două ori mai grele. Făcu o pauză destul de lungă, pentru ca sensul celor spuse să-i pătrundă bine în cap, să-i dea lui Clyde sentimentul că e, într-adevăr, un nechemat. Totuşi, adăugă el o clipă mai tîrziu, din moment ce am socotit că e cu cale să te aducem aici, am hotărît să te punem la încercare într-un post ceva mai bun decît cel pe care-l ai în prezent. N-are rost să te lăsăm la nesfîrşit acolo, la subsol. Acum, ascultă-mă, vreau să-ţi vorbesc puţin despre cele ce am în vedere.

Şi începu să vorbească despre munca de la etajul al cincilea.

Şi, peste puţin timp, trimiţînd să fie chemat Whiggam, şi după ce acesta intră, răspunzînd la salutul lui Clyde, Gilbert spuse

— Whiggam, tocmai îi vorbeam vărului meu despre conversaţia pe care am avut-o împreună azi-dimineaţă şi despre cele ce ţi-am spus cu privire la planul nostru de a-l numi, cu titlu de încercare, la conducerea secţiei aceleia. Ai să mă îndatorezi, prin urmare, dacă ai să-l conduci la domnul Liggett şi ai să-l rogi, pe el sau pe altcineva, să-i explice în ce constă munca de acolo. Se întoarse la birou. După aceea, poţi să-l trimiţi din nou la mine, adăugă el. Vreau să mai vorbesc ceva cu dînsul.

Pe urmă se sculă şi-i concedie pe amîndoi cu un gest plin de îngîmfare, iar Whiggam, avînd încă îndoielile lui cu privire la experienţa aceasta, dar dorind din tot sufletul să-l cîştige pe Clyde printr-o comportare amabilă, pentru că nu ştia ce-ar fi putut să devină tînărul pînă la urmă, îl conduse la etajul unde lucra domnul Liggett. Acolo, în mijlocul zgomotului asurzitor al maşinilor, Clyde îl urmă pînă la capătul dinspre apus al clădirii, într-o secţie mult mai mică, despărţită de sala cea mare doar printr-un scund grilaj de fier. În acest loc se aflau ca la vreo douăzeci şi cinci de fete şi ajutoarele lor, fiecare cu cîte un coş, dînd impresia că se luptă din răsputeri să facă faţă unui şuvoi neîntrerupt de pachete cu gulere necusute, ce curgeau prin mai multe jgheaburi de la etajul de deasupra.

După ce fu prezentat domnului Liggett, Clyde fu condus numaidecît la un birou despărţit printr-un gard zăbrelit, unde şedea o fată scundă şi grasă, cam de-o vîrstă cu dînsul, nu prea atrăgătoare, care la apropierea lor se sculă în picioare.

— Vă prezint pe domnişoara Todd, începu Whiggam. De zece zile îi ţine locul doamnei Angier. Domnişoară Todd, aş dori să-i explici domnului Griffiths, cît mai repede şi mai clar cu putinţă, ce faci dumneata aici. Ceva mai tîrziu, astăzi, cînd dumnealui va reveni, vreau să-l ajuţi să deprindă felul cum se lucrează, pînă cînd se va obişnui şi va putea face faţă singur. Se poate, nu-i aşa?

— Cum de nu, domnule Whiggam, cu plăcere! încuviinţă domnişoara Todd, grăbindu-se să scoată registrele, ca să-i arate lui Clyde cum se înregistrează intrările şi ieşirile, apoi cum se face stamparea, cum fetele de la coşuri iau pachetele cu gulere venite pe jgheaburi şi le distribuie în mod uniform, de îndată ce sînt stampate, alte fete le duc cusătorilor din sala alăturată.

Clyde arătă un interes deosebit şi era convins că poate face toate astea cu uşurinţă; numai că, în mijlocul atîtor femei, la un sector ca acesta, se simţea nu ştiu cum. Erau acolo multe, foarte multe femei, sute, furnicînd în toate părţile, între pereţii şi coloa-

nele albe ce se pierdeau înspre capătul de la răsărit al clădirii. Iar ferestrele mari, care se înălţau de la pardoseală şi ajungeau pînă la plafon, lăsau să pătrundă înăuntru un adevărat potop de lumină. Nu toate femeile de acolo erau frumoase. Clyde le privea cu coada ochiului, în timp ce domnişoara Todd, apoi Whiggam şi chiar Liggett se grăbeau să-i dea unele explicaţii.

— Lucrul cel mai important, îi explică Whiggam o clipă mai tîrziu, este să aveţi grijă să nu se facă greşeli la numărătoarea miilor de duzini de gulere care vin de sus ca să fie stampate şi, iarăşi, să nu se întîrzie cu stamparea şi trimiterea lor la maşinile de cusut. De asemenea, înregistrarea muncii fetelor trebuie făcută cu exactitate, în aşa fel, încît să nu se strecoare nici o greşeală la calcularea timpului lor de muncă.

Pînă la urmă, Clyde înţelese bine tot ce i se cerea, precum şi condiţiile în care urma să muncească, ceea ce şi mărturisi de îndată. Era foarte nervos, deşi ajunsese repede la concluzia că dacă fata de-acolo putea face faţă, o s-o scoată desigur şi el la capăt. Iar cum Liggett şi Whiggam, gîndindu-se la înrudirea lui cu Gilbert, se arătau foarte prietenoşi, căutînd să mai întîrzie acolo şi asigurîndu-l că nu e mare lucru şi că o să se descurce uşor, Clyde se întoarse, în cele din urmă, împreună cu Whiggam la Gilbert, care, văzîndu-l că intră, spuse imediat :

— Ei, vreau s-aud răspunsul ! Da sau nu ? Crezi că poţi face faţă ori nu ?

— Da, sînt convins că pot face faţă ! răspunse Clyde cu mult curaj, deşi în sinea lui se gîndea că n-o să ajungă la mare lucru nici de data asta, afară doar dacă nu îl va favoriza norocul într-un fel sau altul.

Existau atîtea amănunte care trebuiau luate în considerare — favoarea celor de la conducere şi a celor din jurul lui — dar, oare, aveau să-l favorizeze necontenit ?

— Atunci e în regulă ! Ia loc o clipă, continuă Gilbert. Aş mai vrea să-ţi spun cîteva cuvinte în legătură cu munca de acolo, de sus. Ţi se pare uşoară, nu-i aşa ?

— Nu, n-aş putea spune că mi se pare tocmai uşoară, răspunse Clyde, agitat şi puţin cam palid, deoarece datorită lipsei lui de experienţă îşi închipuia că i se oferă un prilej deosebit şi că trebuie să dea dovadă de toată îndemînarea şi curajul de care era capabil ca să se poată folosi cum trebuie de această şansă. Oricum, cred că pot să fac faţă... Vreau să spun... sînt convins de acest lucru şi aş vrea să încerc.

— Ei da, aşa sună ceva mai bine, replică Gilbert pe un ton hotărît şi cu puţin mai multă bunăvoinţă. Şi acum vreau să-ţi atrag

atenția asupra altui lucru. Te-ai gîndit vreodată că ar putea exista la noi un etaj cu atît de multe femei ? Cred că nu, nu-i așa ?

— Nu, domnule, nu mi-am închipuit, răspunse Clyde. Știam că sînt undeva în fabrică, dar unde anume nu știam.

— Exact, continuă Gilbert. La drept vorbind, fabrica noastră se bizuie pe femei, începînd cu subsolul și terminînd cu acoperișul. În sectorul manufacturii, aș îndrăzni să afirm că sînt zece femei la un bărbat. Din această cauză, trebuie să cunoaștem bine, sub raportul caracterului, din punct de vedere moral și religios, orice persoană căreia îi încredințăm o oarecare responsabilitate. Dacă nu ai fi rudă cu noi și dacă n-am ști că, datorită acestui fapt, te cunoaștem cît de cît, nici nu ne-ar trece prin minte să-ți dăm un post de conducere în fabrică înainte de a ști precis cum stau lucrurile. Să nu-ți închipui însă că, dată fiind înrudirea noastră, nu-ți vom cere socoteală de tot ceea ce se va petrece acolo sus, precum și de purtarea dumitale. O vom face cu atit mai mult, cu cît te înrudești cu noi. Înțelegi, nu-i așa ? Înțelegi și motivul, numele de Griffiths aici...

— Da, domnule, răspunse Clyde.

— Atunci sîntem înțeleși ! continuă Gilbert. Înainte de a numi pe cineva într-un post de răspundere, noi vrem să fim absolut sigur că persoana respectivă se va comporta întotdeauna ca un gentleman, că se va purta civilizat cu femeile care lucrează în fabrica noastră. Dacă un tînăr — sau chiar un om mai în vîrstă — va veni vreodată la noi, închipuindu-și că deoarece în fabrică sînt multe femei, o să i se îngăduie să se apuce de prostii și să-și neglijeze munca, făcînd curte fetelor sau făcînd pe nebunul, ei bine, un asemenea om nu va face mulți purici aici ! Bărbații și femeile care muncesc pentru noi nu trebuie să uite că sînt salariați — salariați, și nimic altceva ! — și trebuie să păstreze această atitudine chiar atunci cînd merg pe stradă. Iar dacă vreunul nu înțelege acest lucru și auzim ceva despre el, atunci un astfel de bărbat sau o astfel de femeie nu mai are ce căuta la noi ! Nu avem nevoie de asemenea oameni și ne lipsim de serviciile lor ! Iar o dată plecați, sînt buni plecați !

Făcu o pauză și-l fixă pe Clyde cu privirea, de parcă ar fi vrut să spună : „Sper că acum am fost destul de clar ! Și n-o să avem nici un fel de bătaie de cap în ceea ce te privește !“

Iar Clyde răspunse :

— Da, înțeleg. Cred că e bine. Vreau să spun, sînt convins că așa trebuie să fie.

— Și că nu se poate altfel ! adăugă Gilbert.

— Și că nu se poate altfel, repetă Clyde, ca un ecou.

Se întrebă, totuşi, dacă cele ce-i spusese Gilbert erau sau nu adevărate. Nu auzise, oare, de atîtea ori vorbindu-se tot felul de lucruri pe seama fetelor care muncesc în fabrici ? În clipa aceea, însă, nu vedea nici un fel de legătură posibilă între el şi fetele de sus. Dimpotrivă, îşi spunea că, dată fiind slăbiciunea lui pentru femei, ar fi mai bine să nu albă întru nimic de-a face cu ele, să nu stea de vorbă cu nici una dintre ele, să păstreze o atitudine foarte distantă şi rece, ca aceea pe care o avea Gilbert faţă de el. Aşa va trebui să se poarte, cel puţin dacă doreşte să-şi păstreze postul de aici. Iar acum era hotărît să şi-l păstreze şi să se comporte totdeauna conform dorinţelor exprimate de vărul său.

— Bine... continuă Gilbert, ca pentru a completa gîndurile lui Clyde în această privinţă. Acum uite ce vreau eu să aflu de la dumneata. Dacă înţeleg să te numesc la secţia aceea, chiar temporar, să zicem, pot fi sigur că n-ai să calci în gropi şi ai să-ţi vezi de treabă în mod conştiincios, fără să te tulbure faptul că lucrezi în mijlocul unui număr atît de mare de femei şi fete ?

— Da, domnule, puteţi fi sigur de asta ! răspunse Clyde, foarte impresionat de problema ridicată atît de făţiş de vărul său, deşi, după întîmplarea cu Rita, se cam îndoia în sinea lui.

— Dacă nu, trebuie să-mi spui acum, şi nu mai tîrziu, stărui Gilbert. Prin legăturile de sînge, eşti ca şi un membru al familiei noastre. Şi în faţa muncitorilor, mai ales într-o situaţie ca asta, dumneata ne reprezinţi pe noi. N-aş vrea să se întîmple nimic incorect sau necuviincios din partea dumitale. Aşa că trebuie să fii cu ochii în patru şi să te supraveghezi la fiecare pas de-acum încolo. Să nu se întîmple absolut nimic) care ar putea fi comentat în chip nefavorabil. Înţelegi ce vreau să spun, nu ?

— Da, domnule, răspunse Clyde solemn. Înţeleg. Mă voi purta corect... altfel voi fi concediat.

În clipa aceea se gîndea cu toată seriozitatea că doreşte şi poate să facă asta. Mulţimea de fete şi femei de la etajul acela i se părea foarte îndepărtată de el şi lipsită de orice importanţă.

— Foarte bine ! Acum vreau să-ţi mai spun ce mă gîndesc eu să faci astăzi. Mă gîndesc să nu mai lucrezi, să te duci acasă, şi diseară să te culci, meditînd foarte serios la tot ce-am discutat. Ştii, noaptea e un bun povăţuitor. Revino, apoi, mîine dimineaţă şi apucă-te de lucru, acolo sus, dacă nu ţi-ai schimbat cumva hotărîrea. Salariul dumitale va fi de douăzeci şi cinci de dolari de acum înainte, aşa că vreau să fii îmbrăcat cît mai îngrijit şi mai curat, spre a fi un exemplu pentru toţi ceilalţi şefi de secţie din fabrică.

Se ridică de pe scaun cu un aer rece și distant, dar Clyde, încurajat și entuziasmat peste măsură de mărirea neașteptată a salariului, precum și de observația în legătură cu faptul că trebuie să se îmbrace cît mai bine, era atît de recunoscător față de vărul său, încît ar fi dorit din tot sufletul să-i devină prieten. Desigur, Gilbert era cîinos, rece și vanitos, totuși avea oarecare considerație pentru el, ca și unchiul său, de altminteri, pentru că altfel n-ar fi catadicsit să facă toate astea, și încă așa de curînd ! Iar dacă ar reuși vreodată să lege prietenie cu el, să-i intre în grații, ce situație înfloritoare ar dobîndi aici, ce de onoruri de ordin profesional și social ar cădea pe capul lui !

Atît de ușoară îi era inima în clipa aceea, încît părăsi vasta fabrică mergînd cu pași mari, ce trădau o desăvîrșită bucurie, hotărît, printre altele, ca, indiferent de cele ce s-ar mai putea întîmpla și punîndu-și la încercare propria lui putere de stăpînire și de muncă, să se arate demn de așteptările unchiului și vărului său, să fie adică rezervat și chiar rece, la nevoie, sever, față de toate femeile și fetele din secție. În orice caz, nici un fel de legături cu Dillard, sau cu Rita, sau cu altcineva de teapa lor, deocamdată cel puțin.

CAPITOLUL 32

Douăzeci și cinci de dolari pe săptămînă ! Șeful unei secții unde lucrează douăzeci și cinci de fete ! Și faptul că va purta iarăși un costum frumos ! Și că va ședea la biroul acela de conducere, așezat într-un colț, cu o perspectivă fermecătoare asupra rîului, că se va simți, în sfîrșit, după aproape două luni de muncă brută în secția de la subsol, un personaj cu oarecare greutate în întreprindere ! Iar Whiggam și Liggett se vor învîrti în jurul lui, din cauza legăturilor de rudenie, precum și a noii sale demnități, gata oricînd să-i dea sfaturi și explicații, pe cît de amicale, pe atît de folositoare ! Sau unii dintre șefii celorlalte secții, inclusiv cîțiva de la biroul din față, fie un controlor, fie vreun agent de publicitate, se vor opri în treacăt, spre a-l saluta ! În curînd, ajunse să stăpînească toate chițibușurile muncii sale în așa fel, încît își putea îngădui să-și mai arunce uneori ochii și prin jurul lui, să cunoască fabrica în ansamblu, să studieze procesele de fabricație și materiile prime, să se intereseze de sursele de aprovizionare cu marile cantități de pînă de in și de bumbac, de felul cum se croiau gulerele într-o sală enormă, situată chiar deasupra secției lui, unde lucrau sute de croitori experimentați, care primeau lefuri foarte mari ; mai

află astfel că există un birou pentru angajări, un doctor al întreprinderii, o infirmerie, un restaurant special, situat în clădirea principală, unde avea dreptul să ia masa personalul superior al întreprinderii — nu însă şi alţi salariaţi — şi unde putea şi el, fiind acum şeful acreditat al unei secţii, să mănînce împreună cu ceilalţi, dacă voia şi dacă îşi putea permite aşa ceva. De asemeni, nu trecu mult, şi Clyde află că la o depărtare de cîteva mile de Lycurgus, pe Mohawk, în apropierea unui cătun numit Van Troop, se găseşte o vilă pusă la dispoziţia diferitelor fabrici din regiune, la care obişnuiau să se ducă mai toţi şefii de secţie de la aceste fabrici, deşi, vai, după cum află imediat, întreprinderea *„Griffiths and Company"* nu prea vedea cu ochi buni întîlnirile dintre funcţionarii ei şi funcţionarii celorlalte întreprinderi, aşa că foarte puţini dintre aceştia se duceau acolo. Dar, întrucît Clyde era un membru al familiei — aşa-i spusese Liggett o dată — ar putea, probabil, să se bucure de mai multă libertate în această privinţă. Totuşi, din pricina avertismentelor severe ale lui Gilbert, precum şi datorită nobilei sale înrudiri cu această familie, socoti că e mai bine să se ţină cît mai rezervat cu putinţă. Şi astfel, deşi surîzător şi cît mai binevoitor cu toată lumea, de cele mai multe ori căuta să-l evite pe Dillard şi pe cei de teapa lui, şi, cu toate că suporta greu singurătatea în care trăia, se întorcea totdeauna în camera lui, sau se mulţumea să se plimbe de unul singur în după-amiezile de sîmbătă şi de duminică prin parcurile publice din Lycurgus sau din localităţile învecinate. Ba mai mult, închipuindu-şi că le-ar putea face plăcere unchiului şi vărului său şi că se va ridica astfel în ochii lor, începu să frecventeze una dintre principalele biserici prezbiteriene — biserica din strada a doua, sau Strada Mare — unde, după cum aflase el între timp, obişnuia să se ducă din cînd în cînd şi familia Griffiths. Cu toate acestea, nu se întîlni niciodată cu ei, deoarece, din iunie şi pînă în septembrie, familia îşi petrecea *week-end*-urile la lacul Greenwood, unde se duceau toate familiile cu vază din regiune.

De fapt, viaţa la Lycurgus în timpul verii, din punct de vedere al reuniunilor de societate, era foarte plictisitoare. În oraş nu se întîmpla nimic deosebit în această perioadă a anului, cu toate că mai înainte, în mai, avuseseră loc mai multe festivităţi organizate de familia Griffiths împreună cu prietenii lor, despre care Clyde luase cunoştinţă din ziare, sau le văzuse de la distanţă — o recepţie urmată de dans, în cinstea absolventelor Şcolii „Snedeker", o petrecere cîmpenească în grădina familiei Griffiths, cu un cort vărgat aşezat într-un colţ al grădinii şi cu lampioane chinezeşti atîrnate printre pomi. Clyde văzuse toate acestea absolut din întîmplare într-o seară pe cînd rătăcea singur prin oraş. Spectacolul

îi stîrni o mulţime de gînduri pline de curiozitate şi de interes cu privire la membrii familiei Griffiths, la situaţia lor şi la legătura lui cu ei. După ce-l numise însă în postul acela modest, şi nu prea greu, ce-i drept, de funcţionar, familia Griffiths îl dăduse cu totul uitării. Dar Clyde o ducea destul de bine şi poate că într-o zi îşi vor mai aduce aminte şi de el.

Apoi, ceva mai tîrziu, citi în ziarul local *Steaua* că la 12 iunie urma să aibă loc serbarea florilor şi concursul interurban de automobile (Fonda, Gloversville, Amsterdam şi Shenectady), care în anul acela se ţinea la Lycurgus, şi, după expresia ziarului *Steaua*, era ultimul eveniment monden important al anului înainte de „pelerinajul“ anual spre lacuri şi munţi al celor ce-şi puteau permite luxul de a pleca în vilegiatură. Numele Bellei, al Bertinei, al Sondrei, ca să nu mai vorbim de cel al lui Gilbert, erau menţionate printre cei care îşi disputau cinstea de a apăra bunul renume al oraşului Lycurgus. Şi cum evenimentul avu loc într-o sîmbătă după-amiază, Clyde, îmbrăcat cu cel mai frumos costum al său, dorind totuşi să rămînă neobservat în mulţimea anonimă a spectatorilor, o putu vedea încă o dată pe fata care-l fascinase din prima clipă croindu-şi drum prin mijlocul rîului acoperit de trandafiri şi conducîndu-şi barca folosind o vîslă împletită din narcise galbene, alegorie florală a unei legende indiene în legătură cu rîul Mohawk. Cu părul ei negru prins în panglici, după moda indiană, şi împodobit cu o pană galbenă şi flori de ochiul-boului, cu pistilul cafeniu, era îndeajuns de fermecătoare nu numai pentru a cîştiga un premiu, ci pentru a exalta încă o dată fantezia lui Clyde. Ce minunat era să faci parte dintr-o lume ca asta !

În cursul aceleiaşi festivităţi, Clyde îl văzu pe Gilbert Griffiths, însoţit de o fată foarte frumoasă, ţinînd cîrma uneia dintre cele patru plute alegorice care reprezentau cele patru anotimpuri. Pluta pe care-o conducea el reprezenta iarna, iar fata aceea din societatea înaltă din Lycurgus, costumată în hermină, era acoperită toată de trandafiri albi, ce evocau zăpada. În spatele lui venea o altă plută, pe care se afla Bella Griffiths, întruchipînd primăvara, înfăşurată în văluri diafane şi aplecată lîngă o cascadă formată din toporaşi de culoare închisă. Efectul acestui cortegiu era de-a dreptul impresionant ; priveliştea îl aruncă pe Clyde într-o stare sufletească delicioasă, dar în acelaşi timp dureroasă, răscolind toate aspiraţiile de dragoste, de tinereţe şi de idile romantice ascunse în el. Poate că, în definitiv, ar fi trebuit s-o păstreze pe Rita !

În epoca asta, Clyde ducea exact aceeaşi viaţă ca şi mai înainte, cu singura deosebire că gîndurile lui aveau acum mai mult

spațiu. Primul lucru la care se gîndi, după ce i se mări leafa, fu că ar face bine să plece de la doamna Cuppy și să închirieze o cameră mai bună într-o casă particulară, care, chiar dacă l-ar dezavantaja în ce privește depărtarea de fabrică, s-ar găsi însă într-o stradă mai frumoasă. Ar rupe astfel și orice legătură cu Dillard. Acum, din moment ce unchiul său îl avansase, vreun reprezentant al lui sau al lui Gilbert ar putea să treacă oricînd pe la el să-i vorbească în legătură cu cine știe ce problemă. Și ce ar putea spune acea persoană dacă l-ar vedea locuind într-o cămăruță ca asta?

De aceea, după zece zile de la mărirea salariului și datorită influenței numelui său, izbuti să închirieze o cameră într-una din casele și străzile mai bune din oraș, bulevardul Jefferson, paralel cu bulevardul Wykeagy, despărțit de acesta doar de cîteva „blocuri". Era locuința unei văduve, al cărei soț fusese director de fabrică; femeia închiria două camere, fără pensiune, pentru a-și putea ține casa, iar chiria era, firește, mai mare decît cea obișnuită, datorită poziției casei. Întrucît doamna Peyton locuia de multă vreme în oraș și cunoștea multe lucruri despre familia Griffiths, nu numai că recunoscu numele, dar își dădu seama și de asemănarea lui Clyde cu Gilbert. Și cum lucrul acesta nu o putea lăsa indiferentă, avînd în vedere și înfățișarea băiatului, îi oferi numaidecît o cameră cu totul excepțională, pentru modesta sumă de cinci dolari pe săptămînă, cameră pe care Clyde o închirie pe loc.

Pe de altă parte, la fabrică, în ciuda faptului că luase hotărîri atît de drastice cu privire la muncitoarele de sub conducerea lui, îi era peste putință uneori să-și țintuiască gîndurile numai la simpla rutină mecanică a muncii, sau să și le abată de la acele fete din jurul lui — privite ca fete — mai ales că printre ele erau unele destul de ispititoare. Unde mai pui că era vară și, pe la ceasurile 2, 3 și 4 după amiază, cînd monotonia nesfîrșită a muncii părea că-i apasă pe toți, o lene, ce se asemăna cu un fel de amorțeală, și, în unele cazuri, cu un fel de senzualitate, se strecura parcă hoțește și învăluia întreaga atmosferă. Iar acolo erau atîtea femei și fete, și atît de deosebite între ele ca tipuri și temperament! Și toate stăteau, în sala aceea, departe de bărbați sau de orice fel de plăceri, singure-singurele, numai cu el! Pe deasupra, aerul din secția de lucru era mai întotdeauna greu și moleșitor, iar prin nenumăratele ferestre mari cît peretele, deschise în permanență, se vedea rîul Mohawk învolburîndu-se și încrețindu-și suprafața apei, cu malurile tivite de iarbă verde și pe alocurea umbrite de copaci. Parcă te îmbia într-una, evocînd bucuriile ce ți le-ar oferi dacă ai hoinări prin luncile sale. Și cum munca acestor lucrătoare era atît de mecanică, încît își puteau lăsa gîndurile să rătăcească aiurea,

vîsînd la o plăcere sau la alta, cele mai multe nu se gîndeau decît la ele însele şi la toate cîte le-ar putea face dacă n-ar fi încătuşate de această trudă zilnică.

Adesea, pornirile lor aprinse şi întărîtate le făceau să-şi fixeze atenţia asupra celei mai apropiate dintre prăzi. Iar cum Clyde era aproape întotdeauna singurul bărbat de acolo, şi, în acele zile, îmbrăcat în cele mai bune haine ale sale, gîndurile tuturor se năpusteau asupra lui. Erau, într-adevăr, frămîntate de cele mai năstruşnice idei cu privire la legăturile lui particulare cu familia Griffiths şi cu cei de aceeaşi categorie socială : unde şi cum trăieşte, cu ce fel de fată va fi avînd relaţii ? La rîndul lui, Clyde, cînd izbutea să mai uite avertismentul ce i-l dăduse. Gilbert Griffiths, se lăsa furat de ispita de a se gîndi la ele, mai ales la unele, urzindu-şi tot felul de imagini străbătute de senzualitate. Şi astfel, în ciuda dorinţei celor din fruntea Fabricii „Griffiths“ şi în ciuda acelei Rita, pe care o părăsise, sau, poate, tocmai din cauza ei, Clyde se pomeni că se preocupă de trei dintre fetele din jurul lui. Alcătuiau un trio zvăpăiat şi ahtiat după plăceri ; şi toate trei îl socoteau pe Clyde băiat foarte frumos. Ruza Nikoforici, o rusoaică-americană, trupeşă, blondă şi senzuală, cu ochi căprui şi languroşi, cu un nas mare şi lat şi cu o bărbie răsfrîntă în sus, avea o mare slăbiciune pentru el. Dar, din cauza atitudinii lui, abia dacă îndrăznea să-şi mărturisească sieşi slăbiciunea aceasta. Clyde, cu părul său despărţit de o cărare atît de impecabilă, cu pieptul reliefat sub o cămaşă cu dungi pronunţate, ale cărei mîneci erau suflecate pînă la cot din cauza căldurii, i se părea aproape prea perfect ca să fie cu adevărat real. Îi admira pantofii galbeni bine lustruiţi, cureaua de piele neagră cu cataramă lucitoare şi lavaliera desfăcută pe care o purta la gît.

Venea apoi Martha Bordaloue, o canadiană-franţuzoaică, îndesată şi vioaie, zveltă, deşi rotofeie, cu glezna bine rotunjită, cu părul auriu-roşcat, cu ochi albaştri-verzi, cu obraji trandafirii şi bucălaţi şi cu mîini durdulii, dar micuţe. Prostuţă, doar foarte senzuală, ea vedea în Clyde un bărbat pe care l-ar primi cu lăcomie fie măcar şi pentru un singur ceas, numai dacă ar dori şi el. Totodată, avînd o natură felină şi sălbatică, le ura pe toate celelalte cărora le-ar fi trecut măcar prin cap să încerce să-l seducă, şi din această pricină nu putea s-o sufere pe Ruza. Observase în mai multe rînduri că Ruza căuta să se atingă sau să se lipească de Clyde ori de cîte ori acesta se afla aproape de ea. Nu-i vorbă că şi ea căuta prin toate mijloacele ce-i stăteau la îndemînă — bluza desfăcută pînă mai jos de marginile pieptului alb, fusta ridicată ştrengăreşte

pînă deasupra pulpelor cînd lucra, brațele rotunde și cărnoase dezgolite pînă la umăr — să-i arate că are un fizic la care merita să se uite. Dar ce să mai vorbim de suspinele ei șirete și de privirile languroase, aruncate către Clyde cînd el se afla aproape! O dată, Ruza, nemaiputîndu-se stăpîni, exclamă :

— Pisica asta de franțuzoaică! Ți-ai găsit cine să se uite la ea, tocmai el!

Și, de dragul lui Clyde, tare ar mai fi pocnit-o!

Mai era, în sfîrșit, masiva și vesela Flora Brandt, un tip de americană de obîrșie umilă, cu trăsături cam rigide, totuși simpatică, cu părul negru, cu ochi negri, mari, sentimentali, și cu gene dese, un nas cîrn și buze cărnoase, senzuale, dar drăguțe, și un corp robust, deși nu lipsit de grație. În fiecare zi, de cînd Clyde fusese numit acolo, Flora îl înfășura cu priviri stăruitoare, de parcă ar fi vrut să-i spună : „Ce? Nu mă găsești ispititoare?“ și cu o expresie ce voia să-i strige : „Te ții bățos, nu vrei să te uiți la mine, ai? Și dacă ai ști cîți bărbați ar fi fericiți să fie în locul tău, eu atîta îți spun!“

Preocupat de aceste trei fete, după un timp oarecare Clyde sfîrși prin a-și spune că, de vreme ce erau atît de diferite de celelalte fete din secție, mai ușor de cucerit, cum credea el, fiind în același timp mai libere și sinchisindu-se mai puțin de raporturile profesionale dintre ele și șeful lor, ar putea să se joace cu una sau cu alta, ori cu tustrele, pe rînd, dacă ar avea chef, și asta fără să fie descoperit de cineva, mai cu seamă dacă le va da să înțeleagă foarte clar de la început că le face o mare favoare băgîndu-le în seamă. Cu siguranță — își spunea el, judecînd după purtările lor — vor fi bucuroase să-l răsplătească, lăsîndu-l să-și facă mendrele cu ele pe undeva, uitînd apoi de întreaga poveste, dacă el ar socoti de cuviință să le dea uitării după aceea, cum trebuia să și facă, spre a-și păstra postul de aici. Dar își dăduse cuvîntul față de Gilbert Griffiths și nu era încă dispus să și-l calce. De altfel, totul nu era decît o născocire a imaginației lui, aprinsă din vreme în vreme de această situație cît se poate de penibilă pentru el. Făcea parte dintre acei oameni care se înflăcărează repede, și adesea puternic, sub vraja atracției sexului și frumuseții feminine. Nu putea să reziste în fața seducției, și cu atît mai puțin a chemării sexului. Iar prin gesturile și avansurile lor, cele trei fete îl puneau cîteodată, rînd pe rînd, la grele încercări, mai ales în zilele acestea de vară, calde și moleșitoare, cînd nu avea nici unde să se ducă, nici cui să-și spună păsurile. Uneori nu-și mai putea stăpîni dorința de a se apropia de ele, iar fetele căutau cu tot dinadinsul să-l ispitească și mai mult, deși în fața ocheadelor și a ghionturilor ce și le dădeau pe

ascuns, dar destul de stîngace spre a putea fi observate, Clyde păstra o rezervă şi o indiferenţă prefăcute, de-a dreptul surprinzătoare la un om ca el.

Dar iată că tocmai în perioada aceasta se ivi o avalanşă de comenzi, iar Clyde, în urma sfaturilor date de Whiggam şi Liggett, trebuia să angajeze cu titlu de încercare cîteva fete în plus, mulţumite să muncească pentru puţinii bani pe care îi primeau în schimbul muncii cu bucata, pînă cînd îşi vor însuşi metodele de lucru şi cînd, eventual, vor putea cîştiga mai mult. Un număr impresionant de asemenea fete se adresau totdeauna secţiei de angajări din biroul principal de la parter. Cînd comenzile stagnau, toate cererile erau respinse, sau se afişa un anunţ, pe care scria : „Nu facem agajări".

Deoarece Clyde era socotit nou în această muncă, şi pînă acum nu angajase şi nu concediase pe nimeni, Whiggam şi Liggett stabiliră de comun acord că toate noile angajate trimise sus să fie mai întîi examinate de Liggett, care avea, de asemeni, nevoie de cusătorese. În cazul cînd printre ele s-ar fi găsit unele ce păreau să corespundă pentru munca de stampare, urmau să-i fie trimise lui Clyde, cu propunerea ca el să le pună la încercare. Înainte, însă, de a-i trimite vreo nouă candidată, Liggett avu grijă să-i explice lui Clyde că aceste angajări şi concedieri temporare se făceau după un anumit sistem. Nici uneia dintre persoanele angajate, oricît de bine ar lucra, nu trebuia să i se dea impresia că s-ar ridica deasupra celorlalte pînă cînd posibilităţile ei nu vor fi fost temeinic verificate. Aşa ceva ar stînjeni dezvoltarea normală a unor muncitoare cu bucata, stadiul cel mai înalt pînă unde ar putea ajunge oricare dintre ele. De asemenea, puteau fi angajate oricît de multe fete dacă interesul fabricii cerea acest lucru la un moment dat, iar după ce avea să se termine avalanşa de comenzi, puteau fi concediate, tot atît de uşor, afară doar dacă printre începătoare nu s-ar fi nimerit cîte o muncitoare extrem de pricepută. Într-un astfel de caz, se recomanda să reţii o asemenea persoană, fie punînd-o în locul uneia mai puţin îndemînatice, fie transferînd pe cineva într-o altă secţie, pentru a face loc unui element şi unei forţe noi.

A doua zi după ce se anunţă avalanşa de comenzi, se prezentară patru fete, la ore diferite, însoţite, rînd pe rînd, de Liggett, care de fiecare dată îi explica lui Clyde : „Iată o fată care ar putea să lucreze la dumneavoastră. Numele ei e domnişoara Tyndal. Vă rog s-o puneţi la încercare". Sau : „Vă rog să vedeţi dacă fata asta vă poate fi de vreun folos". După ce le întreba unde au mai lucrat pînă atunci, ce fel de muncă au prestat şi dacă trăiesc la Lycurgus

cu familia sau singure (fetele singure nu prea aveau căutare la fabrică), Clyde le explica în ce constă munca de aici, le spunea cum vor fi plătite, apoi o chema pe domnişoara Todd, care, la rîndul ei, le conducea mai întîi la vestiar, unde se găseau dulapurile pentru haine, apoi la una din mese, unde li se arăta ce trebuie să facă. Mai pe urmă, domnişoara Todd şi Clyde trebuiau să vadă cum lucrează şi dacă este cazul să le oprească sau nu.

Pînă acum, în afară de fetele care-i stîrniseră o anumită curiozitate, Clyde nu era prea încîntat de felul cum se prezentau, în general, lucrătoarele de aici. După părerea lui, cele mai multe dintre ele aveau o înfăţişare cam dezagreabilă şi nu păreau nici prea dezgheţate, aşa încît se gîndea că ar putea să găsească alte fete, ceva mai arătoase. De ce nu? Oare în lumea fabricilor din Lycurgus nu existau şi dintre acestea? Aici, cele mai multe aveau mîini groase, feţe mari, picioare şi glezne butucănoase. Unele dintre ele vorbeau chiar cu accent, fiind poloneze sau fiice de polonezi, şi locuiau în mahalaua aceea săracă, situată la nord de fabrică. Mai toate nu aveau decît o singură preocupare : să „vîneze un tip", ca să aibă cu cine se duce la dans şi cu cine să-şi facă mendrele. Clyde avea impresia că americanele din secţia lui erau croite oarecum altfel, mai rafinate, mai iuţi şi, în majoritatea cazurilor, cu trăsături mai fine, caracterizîndu-se printr-o rezervă ce putea fi atribuită prejudecăţilor rasiale, morale şi religioase care nu le permiteau, cel puţin în aparenţă, să se împrietenească şi cu celelalte femei sau cu oricare bărbat de acolo.

Iată, însă, că, printre braţele suplimentare de muncă ce-i fură trimise pentru „încercare" în ziua aceea şi în cîteva din zilele ce urmară, se prezentă, în sfîrşit, una care-l interesă pe Clyde mai mult decît toate celelalte fete văzute pînă acum în fabrică. Era, după cum i se păru lui de la prima vedere, mai inteligentă şi mai simpatică, mai „subţire", deşi părea tot atît de trupeşă şi voinică, dar avea mai multă graţie în proporţii. De îndată ce o văzu, i se păru că posedă un farmec pe care nu-l avea nici una din secţia aceea, o anumită melancolie şi o anumită uimire în priviri, îmbinate cu un fel de încredere în sine şi de hotărîre, ce vorbeau despre o fiinţă înzestrată în mare măsură cu o deosebită voinţă şi curaj. Totuşi, după cum declară ea de la început, nu avea nici un fel de experienţă în domeniul acesta de muncă şi se îndoia că va putea fi de vreun folos fie aici, fie în altă secţie.

Se numea Roberta Alden, şi, după cum arătă imediat, înainte de a veni la Fabrica „Griffiths", lucrase într-o mică fabrică de ciorapi, într-un oraş numit Trippetts Mills, care se afla la o depărtare de vreo cincizeci de mile la nord de Lycurgus. Purta o pălă-

rioară cafenie, ce nu prea părea deloc nouă, trasă mult în jos pe o față mică, regulată și drăguță și încadrată de un păr castaniu-deschis și lucios. Avea ochi de un albastru-închis, foarte străveziu. Era îmbrăcată într-o jachetică obișnuită, și în picioare avea pantofi cam scîlciați și tociți. Părea o fată realistă și serioasă, iar pe deasupra, isteață, curățică, zeloasă și atît de încrezătoare în sine și de energică, încît și Liggett, care vorbise primul cu ea, și Clyde fură cuceriți de la început. Nu încăpea nici o îndoială că se deosebea de toate celelalte fete din secția lui Clyde. Iar cînd începu să discute cu ea, nu se mai sătura privind-o, deoarece i se părea că fata trăiește cu întreaga ei făptură această clipă, oarecum neliniștită cu privire la rezultatul discuției, ca și cum ar fi trăit atunci o aventură extraordinară.

Îi spuse că pînă acum a locuit, împreună cu părinții, în apropierea orășelului Biltz, dar că acum locuiește aici cu niște prietene. Vorbea cu atîta sinceritate și simplitate, încît Clyde rămase foarte impresionat și se hotărî să facă tot ce-i sta în putință ca să o ajute. Se întreba chiar dacă nu cumva se pricepe la o muncă superioară celei pe care o solicita. Ochii ei erau atît de rotunzi, de albaștri și inteligenți, buzele, nasul, urechile și mîinile, atît de mici și de gingașe!

— Va să zică, vrei să te stabilești la Lycurgus dacă o să capeți de lucru aici? o întrebă el, mai mult din plăcerea de a sta de vorbă cu ea.

— Da, rosti fata, privindu-l deschis, drept în față.

— Dacă vrei, mai spune-mi o dată numele, zise el, scoțînd un registru.

— Roberta Alden.

— Adresa dumitale de aici?

— Strada Taylor, numărul 228.

— Nu știu unde vine asta, îi spuse Clyde numai fiindcă îi făcea plăcere să stea de vorbă cu ea. Știi, nu sînt nici eu de prea mult timp în Lycurgus... Mai tîrziu avea să se întrebe de ce se grăbise să-i spună atîtea lucruri despre el însuși. Dar acum adăugă: Nu știu dacă domnul Liggett te-a informat complet cu privire la munca de aici. E vorba de muncă la bucată; aici se stampează gulerele. Am să-ți arăt îndată, dacă vrei să vii cu mine, și o conduse spre o masă din apropiere, pe care se afla un aparat de stampat.

După ce îi arătă cum se lucrează, și fără s-o mai cheme pe domnișoara Todd, luă în mînă un guler și începu să-i explice tot ceea ce i se explicase și lui mai înainte.

Din cauza atenției cu care fata îl cerceta din ochi și îi urmărea gesturile, precum și a seriozității cu care părea că îl ascultă, Clyde se simțea puțin cam încurcat și tulburat. În privirile ei exista ceva iscoditor și pătrunzător. După ce îi explică încă o dată ritmul de sosire a pachetelor, apoi faptul că unele fete lucrau foarte mult, iar altele foarte puțin, și după ce fata îi spuse că ar vrea să încerce, Clyde o chemă pe domnișoara Todd, care o conduse la vestiar, să-și lase jachețica și pălăria. Cîteva clipe mai tîrziu, o văzu reîntorcîndu-se, cu o șuviță de păr căzută pe frunte, cu obrajii ușor îmbujorați, cu privirea foarte atentă și foarte serioasă. Ascultînd sfaturile domnișoarei Todd, fata își suflecă mînecile, lăsînd să se vadă două brațe frumoase. Apoi se apucă de lucru și, după gesturile ei, Clyde înțelese că va munci repede și bine. Părea foarte dornică să fie primită și să se mențină în acest post.

După ce lucră puțin, Clyde se apropie de ea, uitîndu-se cum ia și stampează gulerele îngrămădite alături și cum le aruncă într-o parte. Urmări de asemeni repeziciunea și precizia cu care lucra. Apoi, cînd ea se întoarse și-l privi o clipă, învăluindu-l cu un zîmbet nevinovat, dar vesel și îndrăzneț, Clyde îi răspunse printr-un alt zîmbet, peste măsură de încîntat.

— Cred că ai să te descurci foarte bine! își permise el să spună, simțind că rostește un adevăr.

Imediat, după o clipă numai, fata se întoarse și-i zîmbi din nou. Iar Clyde, cu toată stăpînirea de sine, se înfioră din creștet pînă-n tălpi. Fata asta îi plăcuse din primul moment, dar din cauza postului pe care-l ocupa, precum și din cauza promisiunii făcute lui Gilbert, își spuse că trebuie să fie foarte atent, spre a nu deveni prea familiar cu vreuna dintre muncitoarele din secție, chiar dacă la mijloc era vorba de o fată atît de fermecătoare ca asta. Nu trebuia să cadă în cursă. Pînă acum se ferise de complicații cu celelalte, și așa trebuia să facă și de data asta, ceea ce i se părea cam curios în momentul de față, pentru că se simțea foarte puternic atras de fată. Era așa de frumoasă și de vioaie! Totuși, Clyde nu putea uita că nu-i decît o muncitoare — o fată de la fabrică, după cum ar fi spus Gilbert — iar el este șeful ei. Dar era așa de frumoasă și de vioaie!

Se îndreptă spre celelalte fete angajate în ziua aceea, apoi, ajungînd la domnișoara Todd, o rugă să-l informeze cît de curînd despre felul cum se descurca domnișoara Alden, adăugînd că vrea să fie ținut la curent.

Dar, în momentul cînd Clyde i se adresase Robertei, iar ea îl răsplătise cu un surîs, Ruza Nikoforici, care lucra cu două mese mai încolo, o înghiontise pe fata de alături și, fără să fie observată

de cineva, îi făcuse cu ochiul, apoi, cu o mişcare uşoară a capului, arătase spre Clyde şi Roberta. Însemna că prietena ei trebuia să-i supravegheze. Iar după ce Clyde se depărtase, şi Roberta îşi vedea de lucru mai departe, Ruza se aplecă şi şopti :

— Zice c-o să se descurce.

Pe urmă îşi ridică sprîncenele şi-şi strînse buzele. Iar prietena ei răspunse atît de încet, încît nu o putu auzi nimeni :

— Cam repede, nu ? Şi cînd te gîndeşti că pînă acuma părea să nu bage în seamă pe nimeni !

Cele două fete zîmbiră cu subînţeles, păstrînd numai pentru ele acest straşnic secret. Ruza Nikoforici era geloasă.

CAPITOLUL 33

Motivele pentru care o fată ca Roberta fusese nevoită să caute un astfel de angajament la *„Griffiths and Company"* în acest moment prezintă oarecare importanţă. Pentru că, aproape întocmai ca şi Clyde faţă de familia şi existenţa lui, şi ea se socotea foarte dezamăgită de viaţă. Era fiica lui Titus Alden, fermier din apropierea orăşelului Biltz, din districtul Mimico, aşezat la vreo cincizeci de mile mai spre nord. Încă din copilărie nu cunoscuse aproape nimic altceva decît sărăcia. Tatălui ei — cel mai mic dintre cei trei fii ai lui Ephraim Alden, care fusese fermier în aceeaşi regiune înaintea lui — îi mersese aşa de prost, încît la vîrsta de 48 de ani trăia în aceeaşi casă, care, încă de pe cînd tatăl lui i-o lăsase prin testament, era veche şi avea nevoie de reparaţii, iar acum ajunsese aproape în stare de ruină. Casa aceasta, cu toate că la început constituise o ilustrare a gustului neîntrecut ce dăduse la iveală acele minunate locuinţe cu frontoane şi turnuleţe, care înfrumuseţează oraşele şi străzile obişnuite din Noua Anglie, se dărăpănase acum atît de tare din cauză că nu mai fusese spoită, de pe urma lipsei unor bucăţi întregi de şindrilă, precum şi multora dintre lespezile care pe vremuri pavau o alee şerpuită, ce ducea de la poartă pînă la uşa principală, încît avea o înfăţişare cît se poate de jalnică, gata parcă să înceapă să tuşească şi să spună : „De, mi-a trecut veleatul !"

Interiorul casei se găsea în aceeaşi stare ca şi exteriorul. Scîndurile duşumelelor şi scărilor se desfăcuseră şi scîrţîiau uneori sinistru. Unele ferestre mai aveau storuri, altele, nu. Atît mobila de altădată, cît şi cea mai nouă ajunseseră într-o stare de plîns, formînd un tablou aşa de pestriţ, încît cu greu ar putea fi descris.

În ceea ce îi priveşte pe părinţii Robertei, ei reprezentau o

excelentă ilustrare a acelui tip de americani băştinaşi care înfruntă cu încăpăţinare vremurile, rămînînd însă adepţi ai iluziilor. Titus Alden făcea parte din acea vastă categorie de indivizi care se nasc, trec prin lume şi mor fără să ducă aproape nimic la bun sfîrşit. Asemenea oameni apar, comit cîteva isprăvi care de care mai boacăne, apoi se pierd din nou în ceaţă. Ca şi ceilalţi doi fraţi ai lui, amîndoi mai în vîrstă şi aproape tot atît de şterşi, Titus era fermier numai pentru că şi tatăl lui fusese fermier. Iar dacă trăia la ferma aceea, o făcea doar pentru că ferma îi fusese lăsată prin testament, şi, ca urmare, era mai lesne să rămînă acolo şi să încerce s-o lucreze decît să se ducă aiurea. Era republican pentru că şi tatăl lui fusese republican şi pentru că acest district susţinea candidaţii partidului republican. Nu-i trecuse niciodată prin cap că ar fi putut să facă şi altă politică. Apoi, la fel ca şi în cazul politicii şi al religiei, împrumutase de la cei din preajma lui toate ideile cu privire la ce e bun şi ce e rău. Nu se pomenise niciodată ca vreun membru al acestei familii să fi citit cumva vreo carte serioasă, instructivă sau de informaţie corectă, absolut nici una. Totuşi, erau oameni cumsecade, care nu ieşeau din cuvîntul legilor, al moralei şi al religiei, drepţi, cinstiţi, cu teamă de Dumnezeu, aşa cum se spune — respectabili.

Cît priveşte odrasla acestor părinţi — în ciuda însuşirilor ei fireşti ce o făceau vrednică de o soartă ceva mai bună decît a lumii în mijlocul căreia se născuse — ea devenise produsul, fie şi numai parţial, al ideilor religioase şi morale dominante acolo în vremea respectivă, adică al concepţiilor preoţimii locale şi ale laicilor în general. Totodată, datorită unui temperament înflăcărat, imaginativ şi senzual, fata căzu, de îndată ce împlini 15 sau 16 ani, pradă străvechiului vis al tuturor fiicelor Evei — de la cele mai urîte pînă la cele mai frumoase — şi anume că prin frumuseţea sau farmecul ei personal ar putea într-o bună zi, şi asta destul de curînd, să vrăjească în chip irezistibil sufletul unui anumit bărbat, dacă nu al tuturor bărbaţilor.

Aşa se face că, deşi în tot cursul copilăriei şi tinereţii fusese nevoită să trăiască într-o sărăcie lucie, despre care auzea vorbindu-se într-una, datorită unei imaginaţii febrile nu încetase nici o clipă să se gîndească la o soartă mai bună. Cine ştie ? Poate într-o bună zi va trăi într-un oraş mai mare, ca Albany sau Utica ! O viaţă nouă, o viaţă mai frumoasă...

Doamne, ce de visuri îşi făcea atunci ! Mai tîrziu, cînd se apropiase de 18 ani, şi cînd în farmecul zilelor de primăvară primele raze ale soarelui de mai făureau candelabre trandafirii din fiecare pom bătrîn, iar pămîntul se înveşmînta într-o mantie pur-

purie, țesută din petalele pline de miresme ce se scuturau de pe ramuri, ea obișnuia să se oprească în mijlocul livezii, să soarbă aerul cu nesaț și uneori să rîdă sau chiar să suspine, cu brațele întinse spre cer, sau desfăcute larg, pentru a îmbrățișa viața. Ce fericire e să trăiești! Să ai tinerețea și lumea înaintea ta! Să te gîndești la ochii și la zîmbetul cine știe cărui tînăr de prin partea locului care a trecut pe lîngă tine și ți-a aruncat o privire absolut din întîmplare, tînăr ce n-o să te mai privească poate niciodată, dar care, prin această singură privire, ți-a tulburat sufletul fraged, aruncîndu-l în brațele visării!

Cu toate acestea, era sfioasă și trăia închisă în sine însăși, temîndu-se de bărbați, mai cu seamă de cei cu chipuri grosolane, întîlniți destul de des prin partea locului. Bărbații, la rîndul lor, dezarmați de sfiiciunea și gingășia ei, aveau tendința de a se îndepărta de dînsa, în ciuda farmecului său fizic, mult prea delicat pentru un ținut ca acesta. Totuși, la vîrsta de 16 ani, ducîndu-se la Biltz să se angajeze la Magazinul de manufactură „Apleman" cu cinci dolari pe săptămînă, avusese prilejul să vadă mulți tineri, de care se simțise atrasă. Dar, din pricina faptului că știa prea bine în ce situație se află familia sa, precum și din pricină că, lipsită de experiență cum era, socotea că aceștia sînt mult mai bine situați decît dînsa, era convinsă că nici unul dintre ei n-o să-i acorde nici cea mai mică atenție. Și astfel, prin propria ei atitudine, ajunsese să-i îndepărteze cu desăvîrșire pe toți. Totuși, continuă să lucreze la domnul Apleman pînă cînd atinse vîrsta de 18 sau 19 ani, simțind în tot acest răstimp că, de fapt, nu face nimic pentru sine, deoarece se identificase prea mult cu familia și casa ei, iar familia nu înceta să-i ceară mereu sprijinul.

Or, cam în perioada aceea se petrecu un eveniment cu o semnificație aproape revoluționară pentru regiunea ei natală. Anume, datorită ieftinătății brațelor de muncă într-un ținut extrem de rural ca acesta, la Trippetts Mills se construi o mică fabrică de ciorapi. Și cu toate că Roberta, din cauza concepțiilor și a prejudecăților dominante în ținut, socotea că acest fel de muncă este oarecum nedemn de ea, pînă la urmă zvonurile despre salariile relativ mari ce se plăteau la fabrică o determinară să se angajeze și ea. Prin urmare, se duse la Trippetts Mills, unde locuia la o fostă vecină de la Biltz și de unde venea acasă în fiecare sîmbătă după-amiază, hotărîtă să facă economii și să strîngă ceva bani pentru a urma o școală oarecare, de pildă un curs la Colegiul comercial de la Homer ori de la Lycurgus, sau orice altă școală de calificare profesională, în vederea vreunui post mai bun, contabilitate, bunăoară, sau stenografie.

Doi ani se scurseră în astfel de visuri, în timp ce îşi punea mereu economiile deoparte. Dar deşi acum cîştiga destul de bine (doisprezece dolari pe săptămînă), întrucît diferiţi membri ai familiei sale aveau nevoie de nenumărate lucruri mărunte, iar ea dorea să le micşoreze măcar în parte lipsurile, care o făceau să sufere aproape tot ce cîştiga le dădea lor.

Şi aici, ca şi la Biltz, cei mai mulţi dintre tinerii din oraş pe care îi socotea mai potriviţi cu ea ca intelect şi temperament dispreţuiau muncitoarele de la fabrică, considerîndu-le a nu fi la înălţimea lor. Şi cu toate că Roberta era departe de a fi la fel cu toate celelalte muncitoare, totuşi, dat fiind că trăia şi lucra laolaltă cu ele, era înclinată să-şi însuşească ceva din psihologia lor. În aşa fel, încît în perioada aceea era destul de nemulţumită că nici unul dintre tinerii care o interesau pe ea nu-i acorda vreo atenţie, fiind vorba, bineînţeles, de intenţii onorabile.

Se petrecură însă două lucruri care o făcură să se gîndească serios nu numai la măritiş, ci şi la propriul ei viitor, indiferent dacă s-ar fi căsătorit sau nu. Sora ei, Agnes, acum în vîrstă de 20 de ani şi cu trei ani mai mică decît ea, întîlnindu-l de curînd pe tînărul învăţător care fusese mai înainte directorul şcolii elementare din apropierea fermei lui Alden şi plăcîndu-l acum mai mult decît atunci cînd urma la şcoală, se hotărîse să se mărite cu el. Potrivit concepţiei Robertei, asta însemna că ea va fi socotită fată bătrînă dacă nu se va mărita cît mai repede. Şi nu vedea deloc cum avea să rezolve această problemă, cînd iată că fabrica de ciorapi de la Trippetts Mills îşi închise brusc porţile, pentru a nu şi le mai redeschide niciodată. Şi atunci, spre a o ajuta pe mama ei şi spre a contribui cu ceva la pregătirile de nuntă ale surorii sale, se întoarse la Biltz.

Tot în vremea asta se produse un al treilea eveniment, care avu o mare înrîurire asupra visurilor şi planurilor ei. Grace Marr, o fată pe care o cunoscuse la Trippetts Mills, plecase la Lycurgus şi, după cîteva săptămîni petrecute acolo, reuşise să se angajeze la *„Finchley Vacuum Cleaner Company"*, cu un salariu de cincisprezece dolari pe săptămînă. Grace Marr îi scrise imediat Robertei, informînd-o despre posibilităţile ce existau atunci la Lycurgus. Anume, trecînd pe lîngă Fabrica „Griffiths", lucru ce-l făcea, de altfel, zilnic, văzuse un anunţ mare, lipit la una dintre intrările pentru personal, pe care scria: „Angajăm lucrătoare". Interesîndu-se mai îndeaproape, află că fetele de la această fabrică primeau la început o leafă de nouă sau zece dolari, dar că învăţau repede una dintre diferitele faze ale lucrului cu bucata şi că, după aceea, cînd se specializau, puteau să cîştige în mod obişnuit paisprezece

pînă la șaisprezece dolari, după îndemînarea fiecăreia. Și cum locuința și masa costau numai șapte dolari, Grace Marr fu bucuroasă s-o anunțe pe Roberta, la care ținea foarte mult, și să-i spună să vină cît de curînd, adăugînd că ar putea locui la ea.

Roberta, simțind că n-o să mai poată îndura multă vreme viața de la fermă și dîndu-și seama că trebuie să facă iarăși ceva spre a-și găsi singură un rost, o convinse, în cele din urmă, pe mama ei să o lase să plece, spunîndu-i că o va putea ajuta și mai mult dacă o să aibă un salariu bun.

Dar, o dată ajunsă la Lycurgus și angajată în secția lui Clyde, după ce îi trecură primele emoții pricinuite de o schimbare atît de însemnată, constată că viața ei actuală nu se îmbunătățise cu nimic din punct de vedere social sau material în comparație cu viața de la Biltz sau Trippetts Mills, căci, în ciuda prieteniei și voioșiei pe care i-o arăta Grace Marr — nici pe departe înzestrată cu farmecul și puterea de atracție a Robertei, dar totdeauna încrezătoare în veselia, în frumusețea și buna ei dispoziție, forțată, e drept, de cele mai multe ori, cu scopul de a-și procura prilejurile și tovărășiile de distracții pe care nu și le-ar fi putut apropia altminteri — lumea de aici nu era nici mai lipsită de prejudecăți, nici mai bogată în satisfacții decît cea din care abia se smulsese.

Dacă ar fi să începem cu soții Newton, sora și cumnatul lui Grace Marr, împreună cu care locuia, aceștia, pe lîngă că erau cu totul antipatici, pînă la urmă se dovediră a fi niște oameni bigoți și mărginiți, mai mult chiar decît muncitorii aceia de rînd pe care-i cunoscuse în cele două orășele unde trăise mai înainte, la Biltz sau la Trippetts Mills. George Newton, după cum putea să constate oricine, era un băiat simpatic în fond, dar lipsit de orice urmă de romantism, care acorda o importanță excepțională diferitelor lui planuri mărunte cu privire la el și la viitorul lui. În primul rînd, făcea economii drastice din leafa lui pe care o cîștiga ca frezor la Fabrica de sîrmă „Cranston", cu gîndul de a pune într-o zi bazele unor afaceri către care se simțea chemat. În acest scop, cît și pentru a-și spori micile economii, se înțelesese cu nevasta să închirieze o casă veche din strada Taylor, unde subînchiriau apoi mai multe camere, din care își scoteau nu numai chiria pentru casă, dar chiar și masa pentru întreaga familie, ba și pentru cinci chiriași, fără să ia în seamă munca și bătaia de cap. Pe de altă parte, Grace Marr, ca și soția lui Newton, Mary, aparținea acelei categorii de femei care, aici, ca și oriunde aiurea, își găsesc principala satisfacție în lucrurile mărunte, ca, de pildă, închegarea unui mic cămin, stabilirea unei reputații onorabile în mijlocul unor vecini meschini și extrem de convenționali, sau judecarea felului de viață și a con-

duitei semenilor prin lentilele furnizate de comandamentele unui crez foarte sectar.

Şi astfel, făcînd parte integrantă din această gospodărie, Roberta îşi dădu în curînd seama că familia prietenei sale, ca şi întregul Lycurgus, poate, e mărginită şi plicticoasă, întru totul aidoma familiilor mărginite şi plicticoase din Biltz. După mentalitatea soţilor Newton şi a celor de seama lor, concepţiile în care credeau ei trebuiau respectate cu sfinţenie. Încălcarea regulilor nu ar putea duce la nimic bun. Dacă eşti salariat la o fabrică, trebuie să te conformezi regulilor şi obiceiurilor practicate de salariaţii creştini de la fabrici. Deci, în fiecare zi — şi asta destul de curînd după sosirea ei — Roberta se văzu războindu-se cu o gustare de dimineaţă nu prea satisfăcătoare, în sufrageria soţilor Newton, unde mînca de obicei împreună cu Grace şi cu alte două fete cam de vîrsta lor, Opal Feliss şi Olive Pope, angajate, de asemeni, la Fabrica de sîrmă „Cranston", precum şi cu un tînăr electrician, Fred Shurlock, angajat la uzina electrică a oraşului. Şi, imediat după micul dejun, trebuia să se încoloneze în lunga procesiune care, zi de zi, la ora aceasta matinală, se îndrepta spre fabricile de dincolo de rîu. Nu putea evita această procesiune, deoarece, de îndată ce trecea pragul casei, se întîlnea întotdeauna cu acelaşi grup de fete, femei, băieţi şi bărbaţi care munceau în fabrici, toţi cam de aceeaşi vîrstă, pentru a nu mai aminti de nenumăratele femei bătrîne, ofilite la chip, ce păreau mai curînd nişte spectre omeneşti decît făpturi reale, scurgîndu-se de prin străzile şi casele din împrejurimi. Şi cum mulţimea aceasta, ce se revărsa din diferite străzi, se aglomera pe Bulevardul Central, unii muncitori aruncau ocheade fetelor mai drăguţe, încercînd, fără să le cunoască, după cum îşi dădea seama Roberta, să intre în vorbă sau chiar să se lege de ele. Şi se găseau multe fete, de o anumită categorie, şi mai neserioase decît cele cunoscute de ea în alte părţi, care le răspundeau chicotind şi rîzînd prosteşte. Ce dezgustător !

Seara, aceeaşi mulţime de oameni ieşea din fabrici, trecea podul prin dreptul gării şi se întorcea, tot aşa după cum venise. Iar Roberta, din pricina educaţiei sociale şi morale, precum şi a caracterului ei, se simţea singură şi neglijată, în ciuda frumuseţii, a farmecului personal şi a dorinţelor ei puternice. Cît de tristă se simţea văzînd că toată lumea din jur e atît de veselă, iar ea, atît de singură ! Ajungea acasă curînd după ora 6. Iar după cină nu prea avea ce să facă, afară de cazul cînd se ducea cu Grace la vreun cinematograf, sau, mai mult fără voia ei, îi însoţea pe soţii Newton şi pe Grace la cîte o întrunire a bisericii metodiste.

Cu toate acestea, trăind într-o astfel de familie şi muncind sub ordinele lui Clyde, Roberta era încîntată de schimbarea survenită în existenţa ei. Oraşul acesta mare !... Bulevardul cu magazinele şi cinematografele lui !... Fabricile uriaşe !... Şi apoi acest domn Griffiths, atît de tînăr, atît de prezentabil, atît de zîmbitor, şi care-i arăta o simpatie făţişă....

CAPITOLUL 34

Acelaşi lucru se întîmplă şi cu Clyde, care, întîlnind-o, nu fu mai puţin răscolit. De la ruperea legăturilor cu Dillard, Rita şi Zella şi după invitaţia aceea fără rost în familia Griffiths, unde avusese doar prilejul de a fi prezentat unor persoane ca Bella, Sondra Finchley şi Bertina Cranston, pe care nu le văzuse decît în fugă, se simţea cu totul singur. Ah, lumea aceea plină de prestigiu ! Era însă clar că accesul în rîndurile ei nu avea să-i fie îngăduit. Şi totuşi, din pricina speranţelor sale vane cu privire la această lume, socotise de cuviinţă să se izoleze astfel. Şi cu ce s-a ales ? Nu era oare acum mai singur decît oricînd ? Doamna Peyton ! Naveta între fabrică şi camera lui, cînd se mulţumea să salute oamenii cu un semn din cap, sau să schimbe cîteva cuvinte cu ei, în treacăt... Rar dacă se întreţinea pe un ton mai prietenos cu unul sau cu altul dintre negustorii de pe Bulevardul Central, cînd îi dădeau bineţe, sau cu fetele de la fabrică, fiindcă ele nu-i trezeau nici un interes şi nu îndrăznea să lege mai strînse legături de prietenie. Aveau toate astea vreo semnificaţie ? Într-adevăr, nici una !

Şi totuşi — lucru cît se poate de paradoxal — nu era oare şi el un Griffiths şi nu avea, deci, dreptul să se bucure de stima şi respectul lor tocmai din acest motiv ? Curioasă situaţie ! Dar ce era de făcut ?

La rîndul ei, Roberta Alden, angajată în fabrică, oarecum familiarizată cu condiţiile de viaţă locale şi conştientă de situaţia lui Clyde, de farmecul lui, de interesul şovăielnic şi totuşi vădit pe care i-l arăta, era la fel de neliniştită cu privire la propria-i soartă. Cu atît mai mult cu cît, făcînd parte integrantă din familia unde locuia, începuse să-şi dea seama de diferitele tabuuri şi restricţii respectate de oamenii de pe aici, conform cărora se părea că nu-i va fi niciodată îngăduit să-şi arate simpatia faţă de Clyde sau faţă de altcineva situat într-o funcţie mai înaltă decît a ei. Într-adevăr, în acest oraş exista un cod tacit, în virtutea căruia fetele de la fabrică nu-şi puteau permite să-i simpatizeze pe şefii lor. Fetele pioase, cinstite şi cuminţi nu făceau aşa ceva. Şi, pe deasupra, după cum

avea să vadă în curînd, linia de demarcare şi deosebirile dintre bogaţi şi săraci erau la Lycurgus atît de pronunţate, de parcă ar fi fost tăiate cu un cuţit sau delimitate de un perete înalt. Şi unde mai pui, apoi, prejudecata cu privire la fetele şi băieţii născuţi din străini, care erau socotiţi oameni ignoranţi, umili, imorali, refractari principiile americane! Înainte de orice, trebuia să te fereşti de a avea legături cu ei.

Dar pentru oamenii cu care putea avea legături — societatea de mic-burghezi, foarte religioşi şi foarte morali, căreia îi aparţineau atît ea, cît şi toţi cunoscuţii ei apropiaţi — dansul sau distracţiile mai îndrăzneţe, cum ar fi plimbarea pe stradă sau cinematograful, erau, de asemenea, tabu. Şi tocmai în această perioadă pe ea o interesa dansul. Şi mai neplăcut era, însă, faptul că fetele şi tinerii cu care se întîlnea la reuniunile parohiale, unde se ducea şi ea împreună cu Grace Marr, nu se arătau dispuşi să o socotească nici pe ea, nici pe Grace ca egale ale lor, întrucît cei mai mulţi dintre ei aparţineau unor familii mai vechi şi mai prospere din oraş. Din această pricină, după vreo cîteva săptămîni de participare la reuniunile şi slujbele religioase de la biserică, cele două fete se găseau în aceeaşi situaţie ca la început — adică erau socotite nişte fete cuminţi şi simpatice, dar ţinute deoparte în ceea ce priveşte distracţiile şi petrecerile, unde se părea că în mod firesc au dreptul să participe numai membrii mai înstăriţi ai parohiei.

Aşa se face că Roberta, întîlnindu-l pe Clyde şi intuind lumea superioară în care îşi închipuia că trăieşte, cucerită, pe deasupra, de farmecul personalităţii lui, începu să fie chinuită de acelaşi virus al ambiţiei şi neliniştii care-l tortura şi pe el. În fiecare zi de lucru la fabrică simţea limpede că privirile tînărului sînt aţintite asupra ei într-un mod nepotolit, pe furiş, şi totuşi şovăielnic. În acelaşi timp îl simţea că se teme ca ea să nu-i interpreteze cine ştie cum avansurile, ajungînd pînă la urmă să fie respins sau jignit prin felul ei de a-i răspunde. Cu toate acestea, după ce trecuseră vreo două săptămîni de cînd lucra aici, deşi dorea ca el să-i vorbească — să rupă gheaţa într-un fel — îşi dădea seama, adeseori, ea singură că nu trebuie să cuteze, că ar fi groaznic şi imposibil. Celelalte fete de aici ar observa numaidecît. Şi cum toate ştiau limpede că el e prea sus, sau prea depărtat pentru ele, ar fi băgat de seamă imediat că face o excepţie în favoarea ei şi, astfel, ar fi scornit cîte şi mai cîte. Iar Roberta ştia de la început că fete ca acelea care lucrau în secţia de stampare de la Fabrica „Griffiths“ nu ar fi în stare să dea decît o singură interpretare unui asemenea gest, anume că e o destrăbălată.

În plus, în ceea ce-l privea pe Clyde și simpatia deosebită pe care o simțea pentru ea, mai intra în joc și avertismentul lui Gilbert Griffiths. Și cu toate că, din cauza acestui avertisment, nu dăduse niciodată pînă acum impresia că ar acorda vreo atenție oarecare uneia sau alteia dintre fetele de acolo, de cînd venise Roberta era înclinat aproape în mod inconștient să se învîrtească numai pe lîngă masa fetei și să întîrzie prin jurul ei, sub pretext că vrea să vadă ce progrese face. Și, după cum prevăzuse de la început, Roberta era o lucrătoare vrednică și inteligentă; își însușise foarte repede și fără prea multe sfaturi toate chichițele meșteșugului, ajungînd să cîștige, după puțin timp, cam tot atît cît cîștiga orice altă lucrătoare din secție — cincisprezece dolari pe săptămînă. Iar atitudinea ei era întotdeauna aceea a unei ființe încîntate și mulțumite că are privilegiul de a munci aici, simțindu-se, pe deasupra, fericită din pricină că, mai mult sau mai puțin, se bucură de oarecare atenție din partea lui.

Totodată, Clyde observă — spre surprinderea lui și cu atit mai mult cu cît Roberta i se părea mai delicată și mai deosebită decît celelalte fete — o anumită exuberanță, un neastîmpăr ce nu era numai de natură emotivă, ci și senzuală, dar într-un sens poetic, suav. Mai observă de asemenea că, în ciuda rezervei și mai ales a caracterului ei, părea capabilă să înțeleagă punctul de vedere al celor mai multe dintre fetele străine de acolo și să lege repede prietenie cu ele, deși fetele se deosebeau, totuși, foarte mult de ea. Ascultînd-o cum discuta despre munca lor cu Lena Schlicht, cu Hoda Petkanas, cu Angelina Pitti și cu altele, care nu întîrziară să se apropie de ea, Clyde ajunse la concluzia că Roberta nu este nici atit de convențională, nici atît de distantă ca majoritatea celorlalte fete americane din secție. Cu toate astea, nu părea să fie mai puțin respectată de ele.

Astfel, într-o după-amiază, întorcîndu-se mai repede ca de obicei de la gustarea pe care o luase jos, în restaurantul fabricii, o găsi pe Roberta făcînd cerc, împreună cu mai multe fete de origine străină, precum și cu patru americane, în jurul polonezei Mary, una dintre cele mai vulgare și mai „fără perdea“ fete străine de acolo, în vreme ce ea le explica, pe un ton destul de ridicat, cum un „tip“ pe care-l întîlnise în seara precedentă, îi oferise o poșetă făcută din mărgele, spunîndu-le și cu ce scop anume.

— El dorești să devin iubită a lui, anunță ea cu un gest victorios, fluturînd poșeta în fața grupului, care o asculta cu interes. Eu luat acest poșeta și am tot gîndit ce fac. Simpatic poșet, nu? adăugă ea, ținînd-o sus și întorcînd-o cînd pe o parte, cînd pe alta. Spune tu mie — continuă apoi, aruncîndu-i Robertei niște priviri

provocatoare, cu un aer de prefăcută seriozitate, în timp ce îi arăta poşeta — ce să fac, să păstrez poşetul ăsta ? Să-l păstrez şi să devin iubită a lui, sau să-l ofer înapoi ? Mie-mi placi destul de mult poşetul ăsta, zău că da !

Deşi, avînd în vedere educaţia ei, Roberta ar fi trebuit, după cum presupunea Clyde, să fie şocată de toate acestea, atitudinea ei era, de fapt, cu totul alta. Judecînd după expresia feţei, ai fi spus mai curînd că o asculta cu plăcere.

Şi se grăbi să răspundă, zîmbind vesel :

— Păi, Mary, depinde cît de frumos e dumnealui... Dacă-i un băiat bine, eu, una, i-aş îngădui să-mi facă curte, ca să ţin poşeta cît mai mult...

— Da, dar el nu vrei să aştepţi, spuse Mary cu un aer mandiţios, lăsînd să se înţeleagă partea concretă a riscului situaţiei, făcînd un semn cu coada ochiului spre Clyde, care se apropiase. Ori ofer înapoi acest poşet, ori devin iubită a lui diseară, şi un poşet aşa de grozav eu nu pot să-l cumpăr, fiindcă nu-i bani ! Se uită încă o dată la poşetă cu un ochi viclean şi ştrengăresc, încreţindu-şi nasul, ca să accentueze humorul situaţiei. Apoi adăugă : Ce face eu atunci ?

„Aha, iată un hop serios pentru o fetiţă de la ţară, cum e domnişoara Alden ! S-ar putea să nu-i placă aşa ceva", îşi spuse Clyde în sinea lui.

Totuşi, constată că Roberta face faţă cu succes situaţiei, prefăcîndu-se că se gîndeşte adînc.

— Eşti într-o mare încurcătură, într-adevăr ! spuse ea. Nici eu nu ştiu ce ar trebui să faci...

Deschise ochii mari, ca şi cum problema ar fi preocupat-o în chip deosebit. Clyde vedea însă bine că joacă teatru, şi joacă minunat !

Iar olandeza Lena, cea cu părul ondulat, se aplecă înainte şi spuse :

— Eu sînt gata să iau şi poşeta, şi tipul dacă tu nu-l vrei ! Spune-mi, unde-i ? Tot n-am eu acuma nici un tip !

Făcu o mişcare, de parcă ar fi vrut să ia poşeta din mîna lui Mary, dar aceasta o retrase cu tot atîta grabă. Fetele din secţie, înveselite de glumele acestea vulgare, începură să ţipe, făcînd haz. Pînă şi Roberta rîdea din toată inima, lucru pe care Clyde îl observă cu satisfacţie, pentru că îi plăcea acest umor grosolan, socotindu-l un simplu joc nevinovat.

— S-ar putea să ai dreptate, Lena, o auzi el adăugînd tocmai în clipa cînd sună sirena, şi sutele de maşini de cusut din secţia învecinată începură să huruie din nou. Nu dai în fiecare zi peste un bărbat de treabă !

Ochii albaştri ai Robertei scînteiară, şi buzele, modelate într-un chip ispititor, i se desfăcură într-un zîmbet larg. În vorbele ei nu era decît glumă şi haz. Clyde înţelegea prea bine, dar mai înţelese şi că nu e chiar atît de îngustă la minte după cum se temuse. Avea multă căldură sufletească, era veselă, îngăduitoare şi plină de bunăvoinţă. Fără îndoială că exista şi destulă ştrengărie într-însa. În ciuda faptului că venea îmbrăcată sărăcăcios — aceeaşi pălăriuţă cafenie, rotundă, şi aceeaşi jacheţică albastră, cu care fusese îmbrăcată în ziua cînd se prezentase aici pentru prima oară — era totuşi cea mai drăguţă dintre toate. Şi n-avea nevoie să se fardeze, ca fetele acelea străine, ale căror feţe semănau cîteodată cu nişte prăjituri înecate în glazură. Şi cît de frumoase îi erau braţele şi gîtul, cărnoase şi atît de plăcut conturate. Apoi graţia şi aerul acela distrat pe care le vădea atunci cînd se apuca de lucru, ca şi cum munca i-ar fi făcut într-adevăr plăcere ! Deoarece lucra repede, cînd era mai cald, în timpul zilei, deasupra buzei de sus, pe bărbie şi pe frunte îi străluceau mici broboane de sudoare, pe care le ştergea uşor cu batista, oprindu-se din lucru ; pentru Clyde, însă, asemeni unor mărgăritare, micile broboane nu făceau decît să-i sporească şi mai mult farmecul.

Cu adevărat minunate erau zilele acestea pentru Clyde. Findcă, chiar aici, în faţa lui, şi într-o situaţie care-i îngăduia să rămînă în apropierea ei ziua întreagă, se afla o fată pe care o privea fără încetare, o admira, o rîvnea cu toată dorinţa ce putea să i se reverse din suflet, cu aceeaşi dorinţă cu care o rîvnise pe Hortense Briggs, dar cu deosebirea că acum simţea mai multă satisfacţie, deoarece îşi dădea seama că e mai simplă, mai bună şi mai la locul ei. Şi, cu toate că un timp destul de îndelungat Roberta păru sau se prefăcu la început că rămîne cu totul indiferentă faţă de el, sau că nu-i ghiceşte simpatia, în realitate, şi din capul locului, aşa ceva nu era adevărat. O nelinişte doar faptul că nu ştia ce atitudine să ia faţă de el. Frumuseţea chipului şi a mîinilor lui, părul negru şi moale, melancolia şi ispita din ochii lui întunecaţi !... Era atrăgător, foarte atrăgător ! O adevărată frumuseţe masculină, după părerea ei. Apoi, cînd, într-o bună zi, nu mult după aceea, Gilbert Griffiths se întîmplă să treacă pe acolo şi să se oprească spre a sta de vorbă cu Clyde, Roberta îşi închipui că tînărul ei şef are o situaţie mult mai bună atît din punct de vedere social, cît şi material decît crezuse ea mai înainte. Mai ales că, tocmai în momentul cînd se apropia Gilbert, Lena Schlicht, care lucra lîngă ea, se plecă şi-i spuse :

— Iată-l pe Gilbert Griffiths ! Tatăl lui e proprietarul întregii fabrici, şi cînd o să moară bătrînul, totul o să-i rămînă lui, aşa

se spune. E văr cu el, adăugă Lena, făcînd semn cu capul în direcția lui Clyde. Seamănă foarte mult, nu-i așa?

— Da, adevărat, răspunse Roberta, studiindu-l cu coada ochiului nu numai pe Clyde, ci și pe Gilbert. Atît numai că, după părerea mea, domnul Clyde Griffiths e ceva mai frumos, nu găsești?

Hoda Petkanas, așezată în partea cealaltă, în fața Robertei, auzind această ultimă remarcă, rîse.

— Așa gîndește toată lumea de aici. Unde mai pui că nu e atît de bățos ca domnul Gilbert Griffiths!

— E bogat și el? întrebă Roberta, gîndindu-se la Clyde.

— Nu știu. Se spune că nu, răspunse cealaltă, țuguindu-și buzele, tot atît de captivată și ea de către Clyde ca toate celelalte. Înainte de a veni aici, a lucrat la subsol, în secția de dat pînza la apă. Cred că muncea cu ziua. La noi a venit de curînd, să învețe meseria. Poate că nici aici n-o să stea prea mult.

Roberta fu brusc tulburată de aceste ultime cuvinte. Nu-i închina lui Clyde, sau cel puțin așa încerca să se justifice față de ea însăși, visuri de dragoste, și totuși ideea că ar putea, la un moment dat, să plece și să nu-l mai vadă niciodată, o neliniștea profund. Era așa de tînăr, așa de vioi, așa de atrăgător! Și, pe deasupra, îi arăta atîta interes! Da, lucrul acesta era limpede. Totuși, ar fi o greșeală să-și închipuie că el ar putea-o simpatiza, după cum ar fi o greșeală să încerce a-l atrage, fie și prin cel mai mic gest, de vreme ce era un personaj atît de important, cu mult deasupra nivelului ei social.

Lăsîndu-se în voia firii sale modeste, în clipa cînd auzi că tînărul Clyde are rude atît de sus puse și ar putea într-o bună zi să dispună și de bani, Roberta începu să se îndoiască dacă el îi poartă, într-adevăr, un interes în care să poată avea încredere. Ce altceva era ea decît o muncitoare săracă? Iar el nu era, oare, nepotul unui om extrem de bogat? Așadar, n-o va lua niciodată în căsătorie, asta era sigur. Și ce alte gînduri legitime ar fi putut nutri față de ea? Trebuia să fie cu ochii în patru, deci.

CAPITOLUL 35

În această vreme, reflecțiile lui Clyde cu privire la Roberta și la situația lui în Lycurgus erau în cea mai mare parte confuze și tulburătoare. Nu-l prevenise oare Gilbert să nu lege prietenii cu salariații din fabrică? Pe de altă parte, în ceea ce privește viața sa de fiecare zi, situația rămînea aceeași ca mai înainte sub raport social. În afară de faptul că, mutîndu-se la doamna Peyton, locuia

acum pe o stradă şi într-un cartier mai distins, Clyde nu avea nici un alt motiv să se simtă mai bine decît la doamna Cuppy ; acolo, cel puţin, putea să aibă legături cu tineri destul de simpatici dacă ar fi socotit de cuviinţă să se împrietenească şi să se distreze împreună cu ei. Aici, însă, în afară de un frate holtei al doamnei Peyton, tot atît de bătrîn ca şi dînsa, şi de un fiu al ei, în vîrstă de vreo 30 de ani, un tip slăbănog şi rezervat, funcţionar la o bancă din Lycurgus, nu vedea pe nimeni care ar fi putut sau ar fi găsit cu cale să-i ţină de urît. Asemenea tuturor celorlalţi oameni cu care venea în contact, aceştia, ştiind că se înrudeşte cu o familie atît de simandicoasă, socoteau inutil şi chiar pretenţios, din partea lor să intre, în vreun fel oarecare, în relaţii cu el.

Cu toate acestea, deşi Roberta nu făcea parte din lumea înaltă către care aspira el, în făptura ei exista ceva ce-l ademenea peste măsură. Poate din cauză că era atît de singur, sau poate din pricina unui impuls temperamental puternic, ce se afirma cu străşnicie în el pe măsură ce treceau zilele, Clyde dorea să o vadă tot mai des, şi acelaşi lucru îl simţea şi ea. Între ei scăpărau schimburi de priviri furişe, dar nu mai puţin răscolitoare şi înfrigurate. Şi adesea, după cîte o astfel de privire a fetei, aruncată la repezeală, fără intenţia de a fi văzută, Clyde se simţea foarte tulburat şi din ce în ce mai aprins. Gura ei ispititoare, ochii mari şi frumoşi, surîsul radios şi totuşi atît de discret şi de misterios !.... Şi, vai, ce braţe frumoase avea, ce talie şi ce mişcări line, mlădioase, expresive şi zburdalnice ! Ah, dacă ar îndrăzni să-i mărturisească simpatia ce i-o poartă, dacă ar îndrăzni să-i vorbească şi apoi să o întîlnească undeva... dacă ea ar vrea, şi dacă el ar îndrăzni !

Nehotărîre ! Alean ! Ceasuri înfierbîntate de patimă ! În realitate, toate acestea nu erau provocate numai de propria lui zăpăceală, dar şi de acea stare de nervozitate pordusă de contrastele neobişnuite şi paradoxale ale vieţii duse aici : pe de o parte singurătatea şi melancolia lui, pe de altă parte faptul că toţi cunoscuţii îşi făceau cu totul alte idei despre el, închipuindu-şi că duce o viaţă plină de tot felul de distracţii în lumea bună.

De aceea, ca să se mai înveselească puţin într-un mod corespunzător rangului său actual, cît şi pentru a mai ieşi din ochii celor ce-şi închipuiau că se distrează mult mai bine decît se întîmpla în realitate, în ultima vreme, sîmbăta după-amiază şi duminica făcea excursii la Gloversville, Fonda, Amsterdam şi alte localităţi de prin împrejurimi, precum şi la lacurile Gray şi Crum, unde erau bărci, plaje şi cabine cu costume de baie de închiriat. Şi, întrucît se gîndea mereu că s-ar putea întîmpla să fie invitat într-o bună zi de familia Griffiths, lucru pentru care trebuia să fie cît mai bine

pregătit, spre a nu-i dezamăgi, şi cum întîlnise acolo un om care îl simpatiza şi ştia să înoate şi să plonjeze, Clyde învăţă ambele sporturi cît se poate de bine. De fapt, cel mai mult îi plăcea canotajul. Se simţea fericit în ţinuta aceea pitorească de vară, cînd se îmbrăca într-o cămaşă sport şi cu pantofi de pînză, vîslind pe lacul Crum în una din bărcile roşii, verzi sau albastre ce se închiriau cu ora. În astfel de momente, înfăţişarea sărbătorească a priveliştii de acolo i se părea plină de poezie, feerică, mai ales atunci cînd pe pînza albastră a cerului apărea cîte un nouraş alb. În asemenea momente, Clyde cădea pradă visării şi începea să se gîndească ce bine s-ar simţi dacă ar putea face parte din vreunul dintre grupurile oamenilor bogaţi ce frecventau staţiunile şi mai vestite dinspre miazănoapte — lacul Racquette, lacul Schroon, lacul George şi Champlain — unde ar dansa, ar juca golf şi tenis, ar face canotaj cu cei ce-şi îngăduiau luxul de a vizita astfel de locuri — bogătaşii din Lycurgus.

Or, cam în aceeaşi perioadă, Roberta şi prietena ei Grace descoperiră lacul Crum, ajungînd, cu aprobarea domnului şi doamnei Newton, la concluzia că este una dintre staţiunile balneare mai mici din împrejurimi unde puteau petrece oamenii cu resurse mai modeste. Aşa se face că şi ele luară obiceiul de a descinde la pavilionul lacului sîmbăta sau duminica după-amiază, iar de acolo porneau pe ţărmul vestic, de-a lungul căruia era o cărare bine bătătorită, ce ducea spre nişte pîlcuri de pomi, unde se opreau şi se aşezau pe iarbă, privind apa din faţa lor, pentru că nici una nu ştia să vîslească, nici să înoate. După aceea culegeau flori sălbatice de cîmp şi zmeură, sau mure de prin tufişuri. De asemenea, la vreo douăzeci de paşi mai încolo se afla un loc mlăştinos, unde puteai să culegi nuferi albi, cu delicata lor inimă galbenă. Erau cu adevărat ispititori, şi de două ori pînă acum ştrengăriţele îi aduseseră doamnei Newton buchete mari de flori culese pe cîmp, sau smulse de pe ţărmul lacului.

În cursul după-amiezii celei de a treia duminici a lui iulie, Clyde, singur şi amărît ca întotdeauna, vîslea, într-o barcă de culoare albastru-închis, de-a lungul ţărmului de sud al lacului, cam la o milă şi jumătate de adăpostul pentru bărci. Îşi scosese haina şi pălăria şi, pradă unei stări sufleteşti soră cu mînia, îşi îndrepta imaginaţia înflăcărată către un alt fel de viaţă, aşa cum ar fi vrut el să trăiască. În diferite puncte ale lacului, în bărci sau în luntri cu lopeţi — rivalele lor mai greoaie — se zăreau perechi de băieţi şi de fete, de bărbaţi şi de femei. În răstimpuri, pe deasupra apei se răsfrîngeau rîsetele lor zglobii sau frînturi de discuţii. Şi în alte

părţi, mai departe, erau, desigur, alte bărci, cu alte perechi de visători, care, după cum îşi spunea Clyde necontenit, trebuie să simtă din plin fericirea de a fi îndrăgostiţi, ceea ce contrasta izbitor cu starea lui de singurătate.

Oricum ar fi fost, era de ajuns să vadă un tînăr îndrăgostit stînd lîngă iubita lui, pentru ca toate dorinţele nesatisfăcute să răbufnească în el cu putere, aproape cu revoltă. Şi atunci imaginaţia îi aducea înaintea ochilor un alt tablou, şi mai ispititor. Dacă soarta l-ar fi favorizat prin naştere, el s-ar găsi acum într-o barcă pe lacul Schroon, Racquette, sau Champlain, împreună cu Sondra Finchley sau cu altă fată de aceeaşi categorie socială, vîslind şi contemplînd peisaje şi mai frumoase decît acesta. Sau, pe o vreme ca asta, ar putea să călătorească, ori să joace tenis, iar seara să danseze, sau să gonească încoace şi încolo, cu toată viteza, într-un automobil puternic, cu Sondra lîngă el... de ce nu ? Dar se simţea atît de departat de toate acestea şi era atît de tulburat şi de chinuit de tot ceea ce vedea în jurul lui, deoarece, oriîncotro şi-ar fi îndreptat privirile, nu zărea decît dragoste, romantism şi mulţumire. Ce putea să facă ? Unde să se ducă ? Era imposibil să trăiască o veşnicie aşa, de unul singur. Se simţea peste măsură de nenorocit.

Această stare sufletească, precum şi amintirile din trecut îl purtară cu gîndul îndărăt, către cele cîteva zile fericite de care avusese parte la Kansas City, înainte de acel groaznic accident, la Ratterer, Hegglund, Higby, 'Tina Kogel, Hortense, sora lui Ratterer, Louise, pe scurt, la toată banda lor veselă, din care tocmai începuse să facă şi el parte cînd se petrecuse accidentul acela teribil. Apoi la Dillard, Rita şi Zella, a căror prietenie cu siguranţă că i-ar fi prins mai bine decît a celor dintîi. Oare familia Griffiths avea de gînd să nu mai facă nimic altceva pentru el în afară de ceea ce făcuse pînă acum ? Oare venise aici numai pentru a fi luat peste picior de vărul său, pentru a fi dat la o parte sau aproape cu totul nebăgat în seamă de acea societate strălucitoare din care făceau parte copiii bogatului său unchi ? Nenumărate fapte, ce se petreceau chiar acum, în toiul sezonului mort de vară, îi arătau cît se poate de limpede ce viaţă trebuie să ducă toţi membrii acestei societăţi privilegiate, scutiţi de orice griji şi, în aparenţă cel puţin, cît se poate de fericiţi : în ziarele locale apăreau aproape zilnic notiţe anunţînd sosirea sau plecarea lor dintr-un loc în altul ; automobilele mari şi scumpe ale lui Samuel sau Gilbert Griffiths erau parcate înaintea intrării principale a fabricii în zilele cînd ei se aflau la Lycurgus ; din cînd în cînd, tineri aparţinînd societăţii înalte puteau fi văzuţi intrînd în grup în restaurantul hotelului din Lycurgus, sau petrecînd pe terasa vreuneia dintre locuinţele somptuoase

de pe bulevardul Wykeagy; dacă reveneau în oraş pentru un ceas sau pentru o noapte.

Iar la fabrică, în zilele cînd apărea fie unul, fie celălalt, Gilbert ori Samuel, îmbrăcaţi în cele mai elegante haine de vară şi însoţiţi de domnii Smillie, Latch, Gotboy, sau Burkey — toţi înalţi funcţionari ai întreprinderii — cu ce aer superior aproape regesc, inspectau imensa uzină, consultînd sau ascultînd rapoartele diferiţilor şefi de serviciu mai mici! În timp ce el, văr bun cu acest Gilbert, nepot al acestui distins Samuel, se vedea lăsat în voia întîmplării şi deznădejdii pentru singurul motiv că nu era destul de instruit, după cum prea bine îşi dădea seama acum. Tatăl său nu se arătase atît de capabil ca acest important unchi al său, mamă-sa (Dumnezeu s-o aibă în pază!) nu era atît de distinsă sau atît de iniţiată într-ale lumii ca mătuşa lui — această femeie rece, distantă şi nepăsătoare. N-ar fi oare mai bine să se lase păgubaş de toate şi să plece? Şi, la urma urmei, nu făcuse oare o prostie că venise aici? Ce aveau de gînd cu el importantele sale rude presupunînd că s-ar gîndi să-l ajute cu adevărat?

Sub povara singurătăţii, a revoltei şi a dezamăgirii, îşi întoarse gîndurile de la familia Griffiths şi lumea ei, şi mai cu seamă de la acea frumoasă Sondra Finchley, de care îşi aducea aminte cu un fior ascuţit şi dureros, îndreptîndu-şi-le spre Roberta şi lumea ei, din care, la drept vorbind, făcea şi el parte. Deşi doar o simplă muncitoare, ea era totuşi, mult mai frumoasă decît toate fetele cu care avea de-a face în munca lui de zi cu zi.

Ce ridicolă şi meschină i se părea pretenţia lui Griffiths ca un om în situaţia lui să nu lege prietenie cu o fată ca Roberta, şi asta pentru simplul motiv că era lucrătoare la fabrică! Nu avea nici măcar dreptul de a se plimba cu ea, de a o duce la un lac ca acesta, sau de a o vizita în căsuţa ei. Iar cu alţii mai sus puşi, care ar fi fost poate mai demni de el, nu se putea împrieteni din pricina lipsei de bani sau de relaţii. În afară de asta, Roberta era extrem de ispititoare şi exercita asupra lui un farmec deosebit. Iată, o revedea lucrînd la maşina ei, cu mişcări vioaie şi graţioase. Îi revede braţele şi mîinile frumos modelate, pielea netedă şi ochii aceia luminoşi, care-i zîmbeau ori de cîte ori se îndreptau spre el. Îl cuprinseră exact aceleaşi emoţii care îl stăpîneau cu atîta regularitate la fabrică. Săracă sau nu — fiind muncitoare numai datorită ghinionului — el simţea că ar putea să fie foarte fericit alături de dînsa, dar numai cu condiţia de a nu fi obligat s-o ia în căsătorie. Fiindcă acum ambiţiile lui cu privire la căsătorie aspirau către lumea din care făcea parte familia Griffiths. Şi, totuşi, fata îi aţîţa din ce în ce mai mult dorinţele. Ah, dacă şi-ar putea lua inima în dinţi să

stea mai mult de vorbă cu ea, s-o conducă acasă, într-o zi cînd ies de la fabrică împreună, sau s-o aducă aici, la lacul acesta într-o sîmbătă sau duminică, să vîslească, să rătăcească pe poteci şi să viseze alături de ea.

Clyde ocoli un colţ mai puţin adînc, unde se ridica un pîlc de arbuşti şi tufişuri, înconjurat de nuferi cu frunzele lor late, ce se odihneau pe apa liniştită a lacului. Pe ţărmul din stînga se afla o fată care admira nuferii. Îşi scosese pălăria şi-şi dusese o mînă la ochi, pentru că stătea cu faţa în bătaia soarelui, şi se uita la apă. Stătea într-o atitudine meditativă cu buzele întredeschise. Găsind că e foarte drăguţă, se opri din vîslit, s-o privească. Mînecile bluzei albastre îi ajungeau numai pînă la coate, iar sub fusta de lînă, de un albastru mai închis, îi ghicea liniile graţioase ale corpului. Nu e Roberta ! Nu, e imposibil să fie ea ! Ba da, ea este !

Înainte de a se fi convins că este ea, se şi trezi foarte aproape, la vreo douăzeci de metri de ţărm uitîndu-se la dînsa, cu faţa radiind de fericire, ca unul care îşi vede visul împlinit pe neaşteptate şi nu-şi crede ochilor. Şi ca şi cum el ar fi fost o apariţie plăcută, ivită brusc din nimic şi de nicăieri — o reverie poetică ce căpăta formă şi se materializa — fata rămase nemişcată, uitîndu-se la el cu ochii mari, incapabilă să-şi ascundă acel fermecător tremur al buzelor pe care îl dă totdeauna starea de fericire.

— Ce surpriză, domnişoară Alden ! Dumneata eşti, nu ? strigă el. Cît pe-aci să nu te recunosc... nu-mi puteam da seama de departe.

— Da, desigur... eu sînt, rîse ea, încurcată şi puţin intimidată de prezenţa lui.

În ciuda plăcerii evidente de a-l revedea, plăcere înăbuşită cu greu în primele clipe, Roberta începu să fie din nou tulburată de vechile gînduri cu privire la dificultăţile ce părea să le implice o legătură cu el. Acum, însă, această întîlnire însemna că între ei se va înfiripa o legătură, poate chiar o prietenie, şi nu mai avea curajul să i se opună, indiferent de cele ce ar fi gîndit lumea. Dar se mai afla acolo şi prietena ei, Grace Marr. I-ar conveni, oare, ca Grace să afle despre Clyde şi despre faptul că îl simpatizează ? Nu ştia ce să facă. Totuşi, nu putu să nu-i zîmbească şi să nu-l privească deschis, cu simpatie. Se gîndise atît de mult la el, dorise atît de mult să-l vadă lîngă dînsa în împrejurări favorabile, fără nici o teamă, cu încredere ! Şi iată că acum a apărut, şi nimic nu putea fi mai nevinovat decît prezenţa lui Clyde şi a ei într-un asemenea loc.

— O simplă plimbare? izbuti el să spună, deşi, din pricina plăcerii, amestecată cu un fel de teamă, pe care o încercă la vederea fetei, era foarte fîstîcit acum, cînd o vedea în faţa lui. Apoi, aducîndu-şi aminte că privea apa cu multă atenţie, adăugă: Doreşti cîţiva nuferi? La ei te uitai?

— Da! răspunse ea, continuînd să-i zîmbească şi să-l privească drept în faţă, deoarece vederea părului său negru răvăşit de vînt, cămaşa albastră de sport desfăcută la gît, mînecile suflecate şi vîsla galbenă, pe care o ţinea deasupra frumoasei bărci albastre, o înfiorau de plăcere.

Ah, dacă ar fi putut cuceri un tînăr ca el, numai şi numai pentru inima ei — să fie numai al ei, şi al nimănui altcuiva pe lumea asta! I se părea că s-ar simţi atunci ca în paradis — că dacă ar fi al ei, n-ar mai dori niciodată nimic altceva în viaţă! Şi iată-l stînd aici, chiar la picioarele ei, în barca asta frumoasă, în această după-amiază splendidă de iulie, în mijlocul acestei lumi care se bucură de frumuseţile verii... şi-l privea cu atîta nesaţ şi cu atîta plăcere! Iar el rîdea, uitîndu-se drept la ea, cu admiraţie. Prietena sa era undeva, în crîng, unde căuta margarete. Putea îndrăzni? Trebuia să îndrăznească?

— Mă uitam să văd dacă nu e vreun mijloc să ajung pînă la ei, continuă Roberta puţin cam tulburată, în timp ce în voce i se ghicea un tremur uşor. N-am văzut nuferi în partea asta pînă acum...

— Am să-ţi culeg cîţi vrei! exclamă el cu vioiciune, plin de voioşie. Rămîi acolo unde eşti. O să ţi-i aduc îndată. Pe urmă, însă, gîndindu-se că ar fi mult mai plăcut s-o ia cu el în barcă, adăugă: Dar, ia ascultă, ce-ar fi să vii în barcă? Avem destul loc amîndoi şi am să te duc unde vrei dumneata. Sînt o mulţime de nuferi mult mai frumoşi ceva mai departe, în largul lacului, precum şi în partea cealaltă. Dincolo de insula aceea am văzut sute de nuferi!

Roberta privi într-acolo. Prin faţa lor trecea o altă barcă, condusă de un tînăr cam de vîrsta lui Clyde, însoţit de o fată de anii ei. Fata era îmbrăcată într-o rochie albă, purta o pălărie de culoare roz, iar barca era verde. Departe, în larg, în dreptul insulei despre care vorbea Clyde, se vedea o altă barcă, galbenă, în care şedeau un băiat şi o fată. Roberta se gîndea că i-ar plăcea să facă o plimbare, fără prietena ei, sau chiar şi cu ea dacă altfel nu se poate. Ar fi vrut aşa de mult să fie numai cu el! Ah, de ce n-a venit aici singură! Dacă o luau şi pe ea, Grace Marr avea să afle totul, iar mai tîrziu avea să îndruge sau să-şi închipuie cine

știe ce de îndată ce ar fi auzit cea mai mică bîrfă pe socoteala lor. Pe de altă parte, dacă l-ar refuza, se temea ca nu cumva el să n-o mai placă, s-o ocolească, sau să nu-i mai dea nici o atenție, și așa ceva ar fi groaznic !

Stătea astfel privind în gol, gîndindu-se ce să facă, iar Clyde, tulburat și îndurerat de șovăiala ei, precum și de singurătatea lui și de dorința de a o avea lîngă el, strigă deodată :

— Te rog să nu spui nu ! Haide, vino ! Vrei ? Să vezi că are să-ți placă ! Vreau să vii ! O să culegem toți nuferii pe care-i dorești ! O să te las la țărm acolo unde ai să vrei dumneata — peste zece minute dacă vrei...

Ea reținu fraza : „Vreau să vii". Era o frază alinătoare, ce-i dădea curaj. Se vedea bine că n-avea de gînd să abuzeze în nici un fel de dînsa.

— Dar nu sînt singură, e și prietena mea aici ! exclamă ea cu un aer aproape trist și cu oarecare șovăială, pentru că de fapt i-ar fi plăcut să se ducă singură, și niciodată în viață nu dorise prezența cuiva mai puțin decît o dorea acum pe a prietenei sale. De ce o luase cu ea acolo ? Nu era prea drăguță și s-ar putea să nu-i placă lui Clyde, ceea ce ar fi stricat totul. Afară de asta, adăugă ea aproape pe nerăsuflate, cotropită de o puzderie de gînduri, poate că ar fi mai bine să rămîn aici. Nu e periculos ?

— A, nu, iar eu cred că e mai bine să vii, rîse Clyde, văzînd-o că începe să cedeze. Nu e absolut nici un pericol, adăugă el cu însuflețire. Îndreptă apoi barca spre țărmul ce se înălța cam cu un picior deasupra apei și se apucă de o rădăcină, ca s-o țină nemișcată, apoi spuse : Te asigur că nu-i nici un pericol ! Haide, cheamă-ți prietena, dacă vrei, și am să vă plimb pe amîndouă. Este loc destul pentru două persoane, iar ceva mai încolo sînt atîția nuferi, de nu știi ce să faci cu ei. Spunînd acestea, arătă cu capul înspre partea de răsărit a lacului.

Roberta nu mai putu rezista și se prinse de o creangă, ca să-și țină echilibrul. În același timp, începu să strige :

— Gra-a-ce ! Gra-a-ce ! Unde ești ? Ajunsese, în cele din urmă la concluzia că e mai bine s-o ia și pe ea.

O voce îndepărtată răspunse fără întîrziere :

— Eeeei ! Ce dorești ?

— Vino-ncoace ! Vreau să-ți spun ceva !

— Nu, vino tu aici. Am găsit niște margarete splendide !

— Nu, vino tu. E cineva care vrea să ne plimbe cu barca.

Avusese de gînd să strige tare, dar, fără să știe de ce, nu izbuti, astfel că prietena ei rămase acolo, continuînd să culeagă flori. Roberta se încruntă. Nu știa ce să facă.

— Foarte bine atunci! se hotărî ea bruse și, îndreptîndu-se din spate. adăugă: Am putea să mergem cu barca pînă în dreptul ei?

Clyde, încîntat, exclamă:

— Straşnic! Sigur că da! Urcă-te! O să culegem mai întîi nuferii de aici, și pe urmă, dacă n-o să vină pînă atunci, o să vîslesc spre locul unde se află. Calcă drept la mijloc, să nu se clatine barca.

Se răsuci din spate cu ochii fixați asupra ei, în timp ce Roberta îl privea, cu tulburare și totuși cu căldură, drept în ochi. Se simțea cuprinsă de o bucurie subită, învăluită de o beteală trandafirie de vis.

Își legănă piciorul în aer.

— Nu e absolut nici un pericol?

— Nici unul! accentuă Clyde. Am să țin barca în cumpănă. Apucă-te numai de creanga aceea și ține-te de ea.

Ținu barca nemișcată pînă cînd ea reuși să se urce. Apoi, cum barca se aplecase ușor într-o parte, fata căzu pe bancă, scoțînd un țipăt scurt. Lui Clyde îi făcu impresia că e un strigăt de copil.

— Nu te teme! o încurajă el. Caută să stai la mijloc. N-o să se răstoarne, fii fără grijă! Ce nostim... Nu-mi pot explica deloc cum s-a întîmplat! Știi, tocmai cînd ocoleam pomii aceia, mă gîndeam la dumneata și-mi ziceam că poate ți-ar face plăcere să vii odată aici. Și, acum, iată-ne pe amîndoi în barcă! Vezi ce bine s-au potrivit lucrurile? Își flutură mîna în aer și pocni din degete.

Roberta, fascinată de această mărturisire, care-i producea și puțină teamă, adăugă:

— Într-adevăr, ce nostim! Se gîndea la propriile sale reflecții cu privire la el.

— Da, zise Clyde. Dar, mai mult decît atît, toată ziua m-am gîndit la dumneata. Asta-i adevărul! Aș fi vrut să te întîlnesc undeva azi-dimineață și să venim împreună aici.

— Ei, lasă, cred că exagerezi, domnule Griffiths... Știi că nu e chiar așa, rosti Roberta, temîndu-se ca o asemenea întîlnire neașteptată să nu ia prea repede o întorsătură sentimentală.

N-ar fi vrut să se întîmple aşa ceva, fiindcă îi era teamă pentru amîndoi, astfel că încercă să pară ceva mai rece, sau măcar mai dezinteresată, dar îi venea destul de greu.

— Şi, totuşi, acesta e purul adevăr! stărui Clyde.

— Locurile îmi plac şi mie foarte mult, admise Roberta. Am venit aici de mai multe ori, împreună cu prietena mea.

Clyde fu şi mai încîntat. Roberta zîmbea acum, plină de fericire.

— Serios? exclamă el. Apoi îi explică de ce îi plăcea să vină aici şi cum învăţase să înoate. Şi cînd te gîndeşti că eu canotam încoace, în timp ce dumneata stăteai pe ţărm şi te uitai la nuferii aceia! Nu e ciudat? Mai-mai să cad din barcă! Nu cred să te fi văzut vreodată mai frumoasă decît aşa cum arătai cînd stăteai acolo pe ţărm.

— Ei, lasă, domnule Griffiths! rosti Roberta din nou, prevăzătoare. Nu începe cu de-astea... O să mă faci să cred că vrei să mă flatezi. Şi-o să fiu nevoită să cred aşa ceva dacă te repezi să-mi vorbeşti în felul ăsta!

Clyde o mai privi o dată, copleşit de admiraţie, iar Roberta îi zîmbi, spunîndu-şi în sinea ei că e mai frumos decît oricînd. Dar oare ce-ar crede dacă i-ar mărturisi că şi ea se gîndise la dînsul înainte de a-l fi văzut, dorind ca el să fie în locul lui Grace? Că ar fi putut să stea alături, să-şi spună cîte în lună şi în stele şi să se ţină de mînă! Ar fi putut chiar să-şi petreacă braţul pe după mijlocul ei, şi ea l-ar fi lăsat. Ar fi fost ceva formidabil, mai ales în ochii unora, ştia foarte bine lucrul acesta. Şi nu se cădea ca el s-o afle, nu, niciodată! Ar însemna să dea dovadă de prea multă familiaritate, să pară prea îndrăzneaţă. Totuşi, acesta era adevărul. Dar ce-ar spune oamenii din Lycurgus despre ei dacă i-ar vedea acum plimbîndu-se în această barcă, la care vîslea el?! El, un şef de secţie, şi ea, o salariată din secţia lui! Concluzia? Probabil un scandal întreg. Iar Grace Marr era acolo, avea să-i vadă în curînd. Roberta va încerca să găsească o explicaţie, fireşte. Clyde se plimba cu barca pe acolo şi, cum o cunoştea, de ce să nu o ajute să culeagă cîţiva nuferi? Din moment ce el fusese atît de drăguţ, aproape că nu se putea evita aşa ceva, nu?

Clyde vîsli într-una, pînă ajunse cu barca în mijlocul nuferilor. Tot vorbind, lăsă vîsla la o parte, apoi se aplecă şi-i culese cîţiva nuferi, pe care-i depuse, cu tulpinile lor lungi şi ude, la picioarele ei, în timp ce fata şedea aplecată pe bancă, cu o mînă în apă, aşa cum văzuse că fac alte fete. Şi, pentru un moment, gîndurile i se liniştiră, seduse de frumuseţea capului şi a braţelor lui şi de părul răvăşit, care-i cădea peste ochi. Cît era de frumos!

CAPITOLUL 36

După-amiaza aceea fusese aşa de frumoasă pentru amîndoi, încît zile întregi pe urmă nu se mai săturau gîndindu-se la ea, bucurîndu-se că au reuşit să se împrietenească în împrejurări atît de romantice şi plăcute, deşi socoteau că nu e prudent să se comporte altfel decît aşa cum trebuia să se comporte un subaltern faţă de un şef.

După cîteva momente de huzureală în barcă, în timpul cărora el îi vorbise despre frumuseţea nuferilor şi despre plăcerea de a-i culege pentru ea, o luară şi pe prietena ei Grace, apoi, în cele din urmă, se întoarseră la debarcader.

Odată ajunşi pe uscat, atît Roberta, cît şi Clyde nu prea ştiau ce să facă, pentru că în faţa lor se punea acum problema întoarcerii împreună la Lycurgus. Roberta îşi dădea seama că acest lucru nu ar fi cel mai indicat, deoarece ar putea da naştere la vorbe pe socoteala lor. Clyde, de asemenea, se gîndea la Gilbert şi la ceilalţi oameni care-l cunoşteau, la neplăcerile ce puteau să urmeze. Ce-ar spune Gilbert dacă ar afla ? Atît ei doi, cît şi Grace se întrebau dacă e înţelept să se întoarcă înapoi împreună. Pe Grace teama de a nu-şi strica reputaţia, precum şi indiferenţa lui Clyde faţă de ea o iritau în chip vădit. Iar Roberta, înţelegînd din comportarea ei, o întrebă :

— Ce crezi că e mai bine să facem, să-l rugăm să ne ierte că trebuie să-l lăsăm singur ?

Roberta se gîndi imediat cum să facă acest lucru fără să-l jignească pe Clyde. Personal, era aşa de încîntată, încît, dacă ar fi fost singură, s-ar fi bucurat să se întoarcă împreună cu el. Dar cum era şi Grace cu ei, iar pe deasupra dorea să fie cît mai prudentă, n-ar fi făcut asta pentru nimic în lume ! Trebuia să găsească deci o scuză oarecare.

La rîndul lui, Clyde se întreba şi el ce să facă : să plece cu ele şi să înfrunte riscul de a fi văzut de cineva care ar putea să-l informeze pe Gilbert Griffiths, sau să-şi ia rămas bun sub un pretext sau altul ? Dar nu putea găsi nici un pretext şi era tocmai pe punctul de a porni împreună cu ele spre autobuz, cînd tînărul electrician Shurlock, care locuia la familia Newton, îi salută din balconul pavilionului. Era acolo cu un prieten care avea maşină şi tocmai se pregăteau să se întoarcă în oraş.

— Ia te uită ce noroc ! exclamă el. Ce faci, domnişoară Alden ? Bună ziua, domnişoară Marr ! Nu cumva aveţi acelaşi drum cu noi ? Am putea să mergem împreună.

Îl auzi nu numai Roberta, dar şi Clyde. Roberta era gata să spună că, întrucît era cam tîrziu, iar ea şi Grace trebuiau să se ducă la biserică împreună cu soţii Newton, n-ar fi rău să se întoarcă în oraş cu maşina. În adîncul sufletului, însă, spera că Shurlock îl va invita şi pe Clyde, iar acesta va accepta. Dar cînd electricianul îi propuse să vină şi el, Clyde refuză din capul locului, motivînd că se hotărîse să mai rămînă puţin acolo. Şi astfel, Roberta îl părăsi, cu o privire ce trăda destul de limpede recunoştinţa şi mulţumirea pe care o simţea. Petrecuseră aşa de bine !... Deşi persecutat de teama că nu procedase înţelept lăsîndu-se să fie văzut alături de ele, Clyde fu cuprins de tristeţe la gîndul că nu putuse să mai rămînă acolo, ore întregi, împreună cu Roberta. Îndată după plecarea lor, se întoarse şi el în oraş, singur.

A doua zi dimineaţă era mai nerăbdător ca oricînd s-o revadă pe Roberta. Şi cu toate că nu-şi putea arăta pe faţă simţămintele, de teama de a nu fi surprins de cei din jur, datorită zîmbetelor furişe de admiraţie ce-i jucau pe faţă şi-i scînteiau în priviri şi faptului că o căuta din ochi peste tot locul, Roberta înţelese că e tot atît de înflăcărat ca şi în seara precedentă, dacă nu chiar şi mai mult. În ceea ce o privea, deşi simţea că-i pîndeşte un deznodămînt neplăcut şi în ciuda nevoii de a tăinui toate acestea, nu se putu abţine nici ea de a-l răsplăti cu o privire plină de căldură şi încurajatoare. Era aşa de minunat să ştie că o plăcea ! Cîtă fericire şi ce emoţie !

Clyde ajunse repede la concluzia că orice atenţie din partea lui era primită cu căldură. De asemenea, că poate risca să-i spună ceva în momentul cînd s-ar ivi un prilej favorabil. Şi astfel, după ce aşteptă un ceas, în clipa cînd văzu că două lucrătoare pleacă de lîngă ea, se folosi de acest prilej ca să se apropie şi să ia unul dintre gulerele stampate tocmai atunci de dînsa, spunînd, ca şi cum i-ar fi vorbit într-o chestiune de serviciu :

— Mi-a părut grozav de rău că a trebuit să mă despart de dumneata aseară... Aş vrea să fim şi azi acolo, împreună, în loc să ne aflăm aici ! Dumneata nu ?

Roberta îşi întoarse faţa spre el, simţind că a sosit momentul de a hotărî dacă trebuie să-i încurajeze sau nu stăruinţele. În sinea ei ardea de dorinţa de a-i primi complimentele, indiferent de ce ar fi putut să urmeze. Ochii lui ! Părul lui ! Mîinile lui ! Şi astfel, în loc să-l mustre ori să-i taie avîntul, nu putu decît să-l privească, însă cu o expresie prea sentimentală ca să-şi poată ascunde un fior de supunere şi nesiguranţă. Clyde se convinse că ţine la el cu toată fiinţa ei, aşa cum ţinea şi el la dînsa. Luă imediat hotărîrea de a-i vorbi ceva mai mult de îndată ce va fi cu putinţă — în

clipa cînd nu va fi nimeni lîngă el — şi de a o întreba unde s-ar putea întîlni, deoarece era clar că şi ea se temea la fel de mult ca şi el să nu fie observaţi. Clyde îşi dădea seama acum mai limpede ca oricînd cît de periculos era drumul pe care apucase.

Începu să facă greşeli în calcule şi constată că în prezenţa ei nu se mai putea concentra asupra diferitelor probleme pe care trebuia să le rezolve. Era aşa de seducătoare, pusese cu totul stăpînire pe inima lui ! Exista în fiinţa ei ceva atît de cald, atît de plăcut şi de încurajator, încît simţea că dacă o va putea face să-l iubească, va fi unul dintre cei mai fericiţi bărbaţi. Deasupra lor plana însă avertismentul acela teribil, şi, cu toate că abia cu o zi mai înainte, pe lac, ajunsese la concluzia că situaţia lui de aici nu era nici pe departe atît de satisfăcătoare pe cît ar fi trebuit să fie, acum însă, cînd o avea pe Roberta lîngă el, se întreba dacă nu era totuşi mult mai plăcut să rămînă. Cel puţin, deocamdată va putea suporta mai uşor indiferenţa cu care îl trata familia Griffiths. Şi, cine ştie, poate că pînă la urmă familia unchiului se va decide să-l primească în lumea ei, dacă nu va face nimic care să-i supere. Cu toate acestea, iată că el încerca să facă acum tocmai ceea ce îi fusese interzis. Dar, în definitiv, oprelişteа aceea în care îl încătuşase Gilbert nu era oare revoltătoare ? Dacă s-ar înţelege cu Roberta, poate că s-ar întîlni cu ea undeva în taină, şi astfel ar evita riscul oricărei admonestări.

Aşa se gîndea Clyde stînd la biroul lui, sau plimbîndu-se de colo pînă colo prin atelier. Acum, mintea lui, chiar în faţa sarcinilor pe care trebuia să le îndeplinească, era aproape în întregime absorbită de Roberta şi nu izbutea să se gîndească la nimic altceva în afară de ea. Se hotărîse să-i facă propunerea de a se întîlni pentru prima oară — dacă ea o să vrea — într-un parc mic, situat la vest de promenadă, pe malul Mohawk-ului. Dar fetele lucrau aşa de aproape una de alta, încît în tot cursul dimineţii nu avu prilejul să-i vorbească. Veni amiaza, şi Clyde coborî să ia masa, întorcîndu-se mai repede ca de obicei, în nădejdea că o va găsi singură şi-i va putea şopti că vrea s-o întîlnească undeva. Dar Roberta era tot timpul înconjurată de lucrătoare şi astfel se scurse şi după-amiaza, fără să i se ofere ocazia de a-i vorbi.

În timp ce se pregătea să plece de la fabrică, îşi spuse că dacă o va întîlni singură pe stradă, se va apropia de ea, să-i vorbească. Era pe deplin convins că şi ea dorea acest lucru, indiferent de ce ar fi putut să-i spună atunci. Trebuia găsit un moment cînd să se pară că totul se datoreşte întîmplării, şi deci să nu dea loc la nici un fel de bănuială, nici din partea ei, nici dintr-a celorlalţi. Dar cînd sună sirena şi Roberta părăsi fabrica, se agăţă de ea o

altă fată, așa încît rămase singur în mijlocul drumului, căutînd alte soluții.

În aceeași seară, în loc să-și petreacă timpul în familia Peyton, ori să se ducă la un cinematograf, cum făcea adesea în ultima vreme, sau în loc să se plimbe singur pe undeva, spre a-și ostoi mîhnirea și singurătatea, se hotărî să caute locuința Robertei, pe strada Taylor. Casa nu-i plăcu ; era mult mai urîtă decît casa doamnei Cuppy, ca să nu mai vorbim de aceea în care stătea el acum. Prea veche și posomorîtă, iar cartierul, prea sărăcăcios, deși părea destul de îngrijit. Dar luminile ce străluceau, la o oră atît de timpurie, în diferite camere îi dădeau o înfățișare prietenoasă și veselă. Cei cîțiva pomi din fața casei creau o atmosferă mai atrăgătoare. Ce-o fi făcînd Roberta la ora asta ? De ce nu l-o fi așteptat la fabrică ? De ce nu ghicește că el o așteaptă afară și nu vine să-l întîmpine ? Ah, cum ar fi vrut să-i dea de veste că e acolo și s-o vadă ieșind ! Dar Roberta nu dădu nici un semn de viață. În schimb, îl văzu pe domnul Shurlock ieșind din casă și dispărînd în direcția Bulevardului Central. Iar după acéea zări nenumărați alți oameni ieșind din diferite alte case de pe aceeași stradă, îndreptîndu-se tot înspre Bulevardul Central, ceea ce-l făcu să-și grăbească pasul, apucînd-o pe un drum ocolit, ca să nu fie observat de cineva. În tot acest timp, Clyde ofta adesea, din pricină că era o seară atît de frumoasă — luna plină răsărise pe la nouă și jumătate, cu discul ei galben și mare prăvălit peste coșurile caselor. Iar el era atît de singur !

Pe la 10, cum lumina lunii devenise prea puternică, iar Roberta nici gînd să apară, se hotărî să plece. Nu era prudent să se învîrtească prea mult pe aici. Fiind însă o noapte atît de frumoasă, n-avea chef să se întoarcă în odaia lui, așa că se duse să facă o plimbare pe bulevardul Wykeagy, uitîndu-se la casele minunate de acolo, printre care se afla și aceea a unchiului Samuel. Toată lumea din cartierul ăsta era plecată la reședințele de vară. Casele erau cufundate în întuneric. Oare ce făceau Sondra Finchley, și Bertina Cranston, și tot anturajul lor într-o noapte ca asta ? Unde dansau, încotro goneau cu automobilele ? Unde făceau dragoste ? Ah, nu există nenorocire mai mare decît aceea de a fi sărac, de a nu avea bani și o situație socială și de a nu putea să faci în viață, ceea ce dorești !

Dimineața următoare, Clyde plecă de acasă înainte de 7, mai grăbit decît oricînd, în speranța că va găsi o modalitate oarecare de a vorbi iar cu Roberta. De-a lungul Bulevardului Central se înșiruia mulțimea de muncitori, îndreptîndu-se spre nord, către fabrici. Roberta se va alătura și ea acestei mulțimi pe la șapte și

zece. Dar nici de data asta nu putu să facă nimic. Pentru că, după ce sorbi o ceașcă de cafea într-unul din micile restaurante de lîngă poștă și străbătu tot Bulevardul Central în direcția fabricii, oprindu-se la un debit, ca să vadă dacă nu cumva Roberta vine singură, o zări, într-adevăr, dar, ce folos, era însoțită iarăși de Grace Marr! „Ce lume nenorocită și stupidă e și în orașul ăsta," își spuse el, unde nu poți să te întîlnești cu cineva, măcar o clipă, fără martori!" Aproape toți oamenii se cunoșteau între ei. Și, totuși, Roberta știa că el pîndește prilejul de a sta de vorbă cu ea. Atunci, de ce nu căuta să fie singură? Îi dăduse să înțeleagă destul de limpede acest lucru în ziua precedentă. Iar acum, poftim, iat-o mergînd cu Grace Marr, după cît se pare, foarte mulțumită. Ce era cu ea?

Ajunse la fabrică foarte abătut. Dar cînd o văzu pe Roberta ocupîndu-și locul ei obișnuit la masă și spunîndu-i: „Bună dimineața" pe un ton vesel, însoțit de un zîmbet prietenos, se simți mai ușurat și-și spuse că încă nu e totul pierdut.

Pe la ora 3 după amiază, o amorțeală pricinuită de căldură, de oboseala unei munci neîntrerupte și monotone, precum și de potopul de lumină ce se reflecta dinspre rîu îi năpădi pe toți. Țăcănitul mașinilor de metal care stampau zeci de gulere dintr-o dată — aproape întotdeauna mai puternic decît zgomotul și huruitul mașinilor de cusut din secția alăturată — era acum mai slab ca de obicei. Ruza Nikoforici, Hoda Petkanas, Martha Bordaloue, Angelina Pitti și Lena Schlicht începură să cînte în cor un cîntec numit *Îndrăgostiții*, pe care una dintre ele îl fredonase mai înainte. Iar Roberta, simțind privirile lui Clyde ațintite veșnic asupra ei și dîndu-și seama de starea lui sufletească, se întreba mereu cît timp va mai trece pînă cînd se va apropia de ea, să-i spună cîteva vorbe. Nu numai că dorea acest lucru, dar, în urma cuvintelor pe care i le șoptise cu o zi mai înainte, era sigură că nu va trebui să aștepte mult, deoarece el nu se va putea împotrivi dorinței de a-i vorbi. Ochii lui i-o spuseseră clar cu o seară mai înainte. De asemeni, știa că, datorită dificultăților pe care le prezenta situația, Clyde își chinuie mintea, să găsească un pretext pentru a-i spune ceva. Cu toate acestea, în anumite clipe se simțea extrem de fericită, și atunci se folosea de prezența marelui număr de fete din jurul ei spre a se pune la adăpost.

Tot gîndindu-se la lucrurile astea, la un moment dat, în timp ce stampa alături de celelalte, observă deodată că un pachet de gulere pe care le stampase cu numărul 16 erau, de fapt, mai mici. Le privi repede și nemulțumită, apoi conchise că nu are de făcut decît două lucruri: să pună pachetul deoparte și să aștepte observa-

ţiile unuia dintre şefi, printre care era şi Clyde, sau să se ducă şi să i-l arate neîntîrziat, o soluţie mult mai bună, deoarece în felul acesta el va afla înaintea celorlalţi şefi. Aşa făceau toate fetele cînd greşeau. Şi se cerea din partea lucrătoarelor cu experienţă să observe ele singure greşeli de genul acesta.

Dar, în ciuda dorinţei imperioase de a se duce să-i arate, şovăia, deoarece asta ar fi însemnat să-i ofere ea singură lui Clyde ocazia pe care el o căuta neîncetat. Şi, ceea ce era şi mai îngrozitor, i se oferea ei înseşi ocazia, pe care o căuta şi ea. Şovăia între loialitatea faţă de Clyde ca şef, între supunerea faţă de vechile principii, ameninţate acum de o pasiune nouă şi atotstăpînitoare, şi între dorinţa tainică de a-l vedea pe Clyde vorbindu-i. Pînă la urmă, luă pachetul şi se duse să-l depună pe biroul lui. Dar mîinile îi tremurau. Faţa îi era albă ca varul, gîtul ţeapăn. Tocmai în clipa aceea Clyde se străduia să calculeze duzinile de gulere primite de la diferite lucrătoare pe baza hîrtiuţelor din faţa lui şi se străduia zadarnic, deoarece nu-i era deloc gîndul la treabă. Îşi ridică privirile. În faţa lui se afla Roberta, aplecată spre el. Nervii i se încordară, gîtul şi buzele i se uscară, pentru că, în sfîrşit, i se oferea prilejul mult aşteptat. Iar Roberta aproape se înăbuşea din cauza efortului pe care nervii şi inima ei îl făceau în acest moment de îndrăzneală şi de şovăială.

— S-a întîmplat o oroare (voise să spună „eroare“) la pachetul ăsta venit de sus, începu ea. N-am băgat nici eu de seamă decît după ce am stampat aproape toate gulerele. Sînt numărul $15^1/_2$ şi le-am stampat aproape pe toate cu numărul 16. Îmi pare foarte rău...

În timp ce Roberta spunea acestea, Clyde observă că încerca să zîmbească şi să pară calmă, dar obrajii îi erau palizi, şi mîna cu care ţinea pachetul îi tremura. Totodată, îşi dădu seama imediat că, deşi era mînată de conştiinţa datoriei şi a disciplinei să-i arate această greşeală, de fapt la mijloc era ceva mai mult decît atît. Şovăitoare, speriată şi, totuşi, sub imperiul dragostei, îi făcea curte, oferindu-i prilejul pe care-l căuta şi el, cu dorinţa de a nu-l lăsa să treacă fără a-i spune ceva. Iar el, încurcat şi tulburat pentru moment de această vizită neaşteptată, cu inima încă plină de îndoieli, nu se putu stăpîni să nu o întîmpine cu un fel de severitate galantă, cum nu făcuse niciodată pînă atunci faţă de ea. Venise singură la dînsul. Lucrul acesta era clar. Se interesa de el, aşadar, şi era destul de deşteaptă să-şi creeze pretexte pentru a intra în vorbă. Minunat! Fermecătoare cutezanţă!

— Nu e nimic, spuse el, căutînd să arate un curaj şi o îndrăzneală pe care de fapt nu le avea nici măcar acum. Le trimit

jos la secția de spălat, și pe urmă o să vedem dacă le putem stampa din nou. Nu e greșeala noastră, în nici un caz.

Zîmbi cu multă căldură, iar ea îi întîmpină privirea cu un zîmbet reținut și dînd să plece, temîndu-se că și-a manifestat prea fățiș adevăratul motiv pentru care venise aici.

— Dar stai, nu pleca! adăugă el repede. Vreau să te rog ceva. De duminică încoace încerc mereu să-ți vorbesc. Aș vrea să ne întîlnim undeva... vrei? Regulamentul de aici spune că un șef de secție nu are dreptul să aibă de-a face în nici un fel cu fetele care lucrează sub conducerea lui... în afara fabricii, se înțelege. Cu toate acestea, vreau să ne întîlnim, neapărat! Știi — continuă el, zîmbindu-i cuceritor și privind-o duios în ochi — de cînd ai venit aici, nu-mi mai găsesc liniștea, iar de duminică încoace sînt ca și nebun din cauza dumitale! Și de azi înainte sînt hotărît să nu mai țin seama de nici un regulament care ar putea sta între noi! Vrei?

— Nu știu dacă am să pot, răspunse Roberta, care, acum, după ce-și văzuse dorința împlinită, părea înspăimîntată de propria ei cutezanță. Începu să privească neliniștită în jur, simțind că toți ochii sînt ațintiți asupra ei. Locuiesc împreună cu domnul și doamna Newton, cumnatul și sora prietenei mele, și, știți, sînt foarte severi. Nu e același lucru ca atunci cînd...

Voia să adauge: „Cînd aș fi acasă la mine", dar Clyde o întrerupse:

— Te rog mult de tot să nu spui nu! Te implor! Vreau să te văd! Dar nu vreau să-ți pricinuiesc nici un neajuns! Altfel, aș fi bucuros să vin să te văd acasă la dumneata. Însă, știi cum stau lucrurile...

— O, nu, să nu faceți asta! îl preveni Roberta. Cel puțin deocamdată.

Era așa de tulburată, încît, fără să-și dea seama, îl lăsă pe Clyde să înțeleagă că se aștepta s-o viziteze acasă într-un viitor apropiat.

— Bine... zîmbi Clyde, observînd că a și cedat întrucîtva. Atunci am putea să ne plimbăm la capătul vreuneia dintre străzile de aici, bunăoară la capătul străzii pe care locuiești dumneata, dacă vrei. Nu e nici un fel de casă pe acolo. Sau... este un parc mic, „Mohawk", mai spre apus de „Țara visurilor", pe linia autobuzului spre Mohawk. E chiar pe malul rîului. Ai putea să vii acolo. Eu am să te aștept la stația de autobuz. Vrei?

— Cred că mi-ar fi frică să fac așa ceva... vreau să spun, să merg atît de departe. N-am mai făcut niciodată lucrul ăsta.

Părea așa de nevinovată și de sinceră, încît Clyde se simțea de-a dreptul fermecat de drăgălășenia ei. Și cînd te gîndești că punea la cale, în taină, o întîlnire cu ea !

— Mi-e teamă să mă duc undeva singură, adăugă ea. Știți, se spune că oamenilor din orașul ăsta le place să bîrfească, și desigur că o să mă vadă cineva. Dar...

— Dar ce ?

— Mă tem că am stat prea mult lîngă biroul dumneavoastră, ce ziceți ?

Se înecă la rostirea ultimelor cuvinte, iar Clyde, observîndu-i încurcătura, cu toate că, de fapt, nu era nimic neobișnuit în asta, începu să vorbească repede și hotărît :

— Bine, atunci la capătul străzii unde locuiești. Nu poți să vii diseară acolo pentru cîteva clipe, o jumătate de oră să zicem ?

— Nu cred că am să pot diseară... e prea curînd. Trebuie să văd, mai întîi... vreau să spun, să aranjez. Dar într-o altă zi...

Era așa de emoționată și de tulburată de această mare aventură, încît pe chipul ei, așa cum se întîmpla uneori și cu cel al lui Clyde, se zugrăvi un surîs, apoi o încruntare, fără să-și dea seama că toate schimbările acestea, îi sînt urmărite.

— Ei, atunci miercuri seara, la opt și jumătate, sau la 9 ? Nu s-ar putea să vii ? Te rog, spune-mi !

Toată numai nervi, Roberta căzu pe gînduri, mai drăgălașă decît oricînd. Clyde fu de-a dreptul fascinat de atitudinea ei din clipa aceea, deoarece Roberta se uita de jur împrejur, conștientă — sau cel puțin așa părea — de faptul că e observată și că, pentru o primă vizită, întîrziase prea mult lîngă biroul lui.

— Cred că aș face bine să mă întorc la lucru, spuse ea, fără să-i răspundă la întrebare.

— O clipă... stărui Clyde. Nu am fixat ora pentru miercuri. O să vii, nu-i așa ? Să zicem la 9, sau la opt și jumătate, cînd vrei dumneata. Eu o să te aștept acolo după 8 dacă dorești. Da ?

— Bine, atunci să zicem la opt și jumătate, sau între opt și jumătate și 9, dacă am să pot. E bine ? Am să vin dacă am să pot, înțelegeți, iar dacă o să se întîmple ceva, am să vă spun a doua zi dimineață.

Se îmbujoră, privi încă o dată împrejurul ei, dezorientată, tulburată, apoi se întoarse grăbită la masa de lucru, înfiorată din creștet pînă-n tălpi, părînd tot atît de vinovată ca și cum ar fi fost surprinsă făptuind o crimă îngrozitoare. Iar Clyde, la biroul lui, nu-și mai încăpea în piele de bucurie. Ce minunat era că ea încuviințase, că el îi vorbise așa cum îi vorbise, că acceptase să o

întîlnească aici, la Lycurgus, unde era atît de cunoscut! Ah, ce fericire!

La rîndul ei, Roberta se gîndea cît de frumos va fi să se plimbe şi să stea de vorbă cu el sub clar de lună, să-i simtă apăsarea braţului şi să-i audă vocea blîndă şi fermecătoare...

CAPITOLUL 37

Era întuneric de-a binelea cînd Roberta se furişă din casă, miercuri seara, pentru a se duce la întîlnirea cu Clyde. Dar ce noian de gînduri şi prin cîte chinuri trecuse înainte de a se decide să facă ceea ce apucase să-i promită! Nu numai că-i venea greu să-şi învingă propriile scrupule lăuntrice, dar, în plus, mai veneau şi toate neplăcerile pe care le-ar fi putut avea din pricina mediului convenţional, bigot şi mărginit în mijlocul căruia trăiau la soţii Newton. De cînd venise aici, nu ieşise aproape niciodată din casă fără să fie însoţită de Grace Marr. În afară de asta, uitase să-i spună lui Clyde că promisese soţilor Newton şi lui Grace să se ducă împreună cu ei la biserica baptistă „Gideon", unde rugăciunile de miercuri aveau să fie urmate de o serată cu jocuri de societate, prăjituri, ceai şi îngheţată.

În consecinţă, o frămînta gîndul cum să aranjeze mai bine lucrurile, cînd îşi aduse aminte că, abia cu cîteva zile mai înainte, domnul Liggett, observînd cu cîtă pricepere şi îndemînare lucrează, i-a spus că dacă vrea să înveţe cusutul la maşină, în secţia alăturată, el o va recomanda doamnei Braley s-o iniţieze. Şi cum invitaţia lui Clyde şi întrunirea aceasta religioasă cădeau în aceeaşi seară, se hotărî să le spună celor de acasă că are o întîlnire cu doamna Braley. Totodată, se gîndi că e mai bine să aştepte pînă la cina din seara aceea, cînd îi va anunţa că doamna Braley a invitat-o acasă la ea. În felul acesta, va putea să-l vadă pe Clyde şi se va întoarce acasă înaintea soţilor Newton şi a lui Grace. Ah, ce fericită va fi să-l asculte şi să-l audă spunîndu-i din nou — ca şi atunci în barcă, pe lac — că nu a mai văzut niciodată o fată mai frumoasă decît ea aşa cum stătea atunci pe mal şi se uita la nuferi! O năpădeau multe, multe gînduri, vagi, îngrozitoare, răscolitoare, cum şi unde vor merge, ce-or să facă de acum înainte în cazul cînd vor reuşi să se împrietenească, fără ca asta să constituie un pericol nici pentru ea, nici pentru Clyde. La nevoie, îşi spuse ea chiar acum, ar putea să-şi dea demisia de la fabrică şi să se angajeze în altă parte, ceea ce l-ar scuti pe Clyde de orice primejdie în legătură cu dînsa.

Mai exista însă o altă problemă care-i chinuia mintea — problemă de natură practică, dar şi sentimentală — şi anume : îmbrăcămintea. De cînd venise la Lycurgus, aflase că fetele mai răsărite din acest oraş se îmbrăcau mai bine decît cele de la Biltz sau Trippetts Mills. Dar ea îi trimitea mamei sale o bună parte din banii cîştigaţi, bani care i-ar fi ajuns să se îmbrace mai mult decît bine dacă şi i-ar fi oprit. Îşi dădea foarte bine seama de lucrul acesta. Iar gîndul la Clyde o stăpînea atît de puternic, încît acum o preocupa în chip deosebit felul cum arată. În seara zilei cînd stătuse de vorbă cu el la fabrică îşi trecuse în revistă mica ei garderobă, hotărînd să se fixeze asupra unei pălării bleu, pe care Clyde n-o văzuse încă, asupra unei fuste de jerseu în carouri albe şi albastre şi asupra unei perechi de pantofi albi de pînză, cumpăraţi cu o vară mai înainte la Biltz. Planul ei era să aştepte pînă cînd Grace şi soţii Newton vor pleca la biserică, şi numai după aceea să se îmbrace repede şi să plece şi ea.

La opt şi jumătate, cînd se întunecase de-a binelea, o apucă pe strada Taylor spre răsărit, către Bulevardul Central, apoi, făcînd un ocol, se îndreptă din nou spre apus, către locul de întîlnire. Clyde era de mult acolo. Stătea rezemat de un gard vechi de lemn, care împrejmuia un ogor de grîu de cinci pogoane, contemplînd orăşelul, ale cărui ferestre luminate străluceau printre copaci. Aerul era încărcat de miresmele împrăştiate cu dărnicie de ierburile şi florile din jur. Adia o boare de vînt, vălurind lanul de grîu din spatele lui şi făcînd să freamăte frunzele pomilor. Pe bolta cerului se zăreau puzderii de stele — ursa-mare, ursa-mică şi calea-laptelui — constelaţii pe care i le arătase mama lui odată, demult.

Se gîndea cît de deosebită era starea lui sufletească de aici faţă de aceea din Kansas City. Acolo era totdeauna cuprins de nelinişte numai cît se gîndea la Hortense Briggs sau la oricare altă fată, abia îndrăznind să le spună vreun cuvînt, pe cîtă vreme aici, şi mai ales de cînd i se încredinţase conducerea secţiei de stampat, era parcă mai conştient de faptul că e mai seducător decît se crezuse vreodată, ba chiar de faptul că fetele îi fac curte, şi acum nu se mai teme atît de mult de ele. Pînă şi ochii Robertei îi arătaseră în ziua aceea în ce măsură se simţea atrasă de el. Era iubita lui. Cînd va veni, o va îmbrăţişa şi o va săruta. Iar Roberta nu va putea să i se împotrivească.

Aştepta cu auzul încordat, plutind pe aripile visului, dar adulmecînd orice zgomot, legănat de o amintire veche, pe care i-o stîrnise foşnetul lanului de grîu, cînd, deodată, o văzu venind. Părea gătită, vioaie şi, totuşi, neliniştită, căci se opri la capătul

străzii și se uită împrejur, ca o ciută speriată și prevăzătoare. Clyde se repezi imediat spre ea și îi spuse cu un glas gingaș :

— Bună seara, aici sînt ! Ce drăguț din partea dumitale că ai venit ! Ai avut vreo neplăcere ?

Își spunea că e mult mai simpatică decît Hortense Briggs și decît Rita Dickerman — una atît de interesată, cealaltă atît de senzuală și ușuratică.

— Dacă am avut vreo neplăcere ? Din păcate, da, spuse ea, avîntîndu-se într-o descriere amănunțită și pitorească nu numai a boroboațel aceleia cu privire la reuniunea religioasă la care ar fi trebuit să participe împreună cu soții Newton, dar și a hotărîrii lui Grace Marr de a refuza să se ducă acolo fără ea și cum a trebuit să mintă, ah, cu cîtă nerușinare a trîntit la minciuni, spunînd că se duce la doamna Braley să învețe croitoria.

Despre propunerea lui Liggett în legătură cu Roberta, Clyde nu auzise nimic pînă acum și deveni foarte curios, gîndindu-se numaidecît că probabil Liggett are de gînd s-o mute din secția lui. Intrigat, începu să-i pună fel de fel de întrebări înainte de a o lăsa să-și continue povestirea, interes ce nu-i scăpă Robertei, făcîndu-i chiar o deosebită plăcere.

— Dar, știi, n-o să pot sta mult, îi explică ea cu însuflețire și căldură de îndată ce i se oferi prilejul, în timp ce Clyde o apucă de braț, conducînd-o spre rîul ale cărui maluri erau pustii în această parte. Întrunirile de la biserica baptistă nu țin niciodată peste zece și jumătate sau 11. Au să se întoarcă repede, așa că eu va trebui să fiu acasă înaintea lor.

Îi înșiră apoi nenumărate motive pentru care socotea că nu ar fi cuminte din partea ei să rămînă după ora 10, motive care, deși îl necăjiră pe Clyde, avură darul de a-l convinge pînă la urmă că nu sînt lipsite de temei. Trăsese nădejde că o va putea reține pînă mai tîrziu. Acum, însă, știind că timpul e scurt, căuta să profite cît mai mult ; se porni, deci, să-i facă complimente — ce pălărie și bluză frumoase poartă și ce bine o prind. Încercă să-și petreacă brațul pe după talia ei, dar Roberta, socotind că e prea îndrăzneț, îl îndepărtă ușor, sau, mai degrabă, încercă să-l îndepărteze, spunînd cu tonul cel mai gingaș și mai convingător din lume :

— Ei, ei, nu-i frumos ! Ține-mă de braț, sau lasă-mă să te țin eu.

Clyde observă însă că, după ce-a reușit să-i îndepărteze brațul, i l-a luat apoi ea singură, strîngîndu-i-l drăgăstos, potrivindu-și pasul cu al lui. Și înțelese cît de naturală și de sinceră devenise acum, după ce se spărsese gheața dintre ei.

Doamne, şi cum îi mai mergea gura! Spunea că îi place Lycurgus, atît numai că, după părerea ei, era oraşul cu oamenii cei mai bisericoşi dintre toate oraşele unde trăise pînă acum, mai rău chiar decît Biltz sau Trippetts Mills sub acest raport. Apoi crezu de cuviinţă să-i explice cum arată Biltz şi Trippetts Mills, şi casa ei, dar aşa, pe departe, fiindcă despre asta nu-i prea plăcea să vorbească. Apoi reveni la soţii Newton şi Grace Marr, povestindu-i cum îi urmăreau cu toţii fiecare pas pe care-l făcea. Lăsînd-o să vorbească, Clyde se gîndea cît de mult se deosebea Roberta de Hortense Briggs, sau de Rita, ori de toate celelalte fete pe care le cunoscuse; era mult mai simplă şi mai încrezătoare, în orice caz, nu era senzuală ca Rita, sau obraznică, trufaşă şi pretenţioasă ca Hortense, deşi era tot atît de frumoasă şi mult mai plăcută decît ele. Nu se putu împiedica să-şi spună că, dacă ar fi mai elegant îmbrăcată, ar fi pur şi simplu fermecătoare. Şi se mai întrebă ce ar crede ea despre el şi despre atitudinea pe care o avusese faţă de Hortense, în comparaţie cu atitudinea pe care o are faţă de ea acum, dacă ar afla.

— Ştii, îi spuse de îndată ce i se oferi prilejul, am încercat să vorbesc cu tine încă de cînd ai venit la fabrică, dar ai văzut şi tu cît de bănuitori sînt toţi acolo... Sînt culmea, ce să spun! Cînd am intrat, mi s-a atras atenţia că n-am voie să mă uit la nici o fată din fabrică, şi aşa am şi încercat să fac. Dar cu tine mi-a fost imposibil, crede-mă! O strînse afectuos de mînă, apoi, oprindu-se deodată din mers şi desprinzîndu-şi braţul din al ei, o înlănţui cu braţele amîndouă. Ştii, Roberta, sînt îndrăgostit ca un nebun de tine! Asta e adevărul adevărat! Eşti cea mai dulce fată, cea mai încîntătoare! Ascultă, te superi dacă-ţi spun toate lucrurile astea? De cînd ai venit tu în secţie, aproape n-am mai fost în stare să dorm. Îţi dau cuvîntul meu că nu te mint! Mă gîndesc mereu la tine. Ai ochi aşa de frumoşi! Şi părul... În seara asta eşti de-a dreptul adorabilă! Crede-mă!... Ah, Roberta! exclamă el, prinzîndu-i faţa între mîini şi sărutînd-o, înainte ca ea să fi putut încerca să scape.

După aceea o ţinu strîns în braţe. Ea se zbătea, deşi parcă o părăseau puterile cînd era vorba să-i reziste. Dimpotrivă, simţea că ar vrea să-şi încolăcească braţele după gîtul lui, sau să se lase strînsă de el, iar dorinţa aceasta o zăpăcea şi o tulbura. Ah, ce groaznic! Ce-ar spune lumea dacă ar afla? Că e o fată stricată, desigur, şi, totuşi, tare ar fi vrut să fie mereu aşa, lîngă el, acum mai mult decît oricînd!

— Nu trebuie, domnule Griffiths... se rugă ea. Nu, nu trebuie! Te rog... Ar putea să ne vadă cineva. Mi se pare chiar că

vine cineva. Te rog... ei, hai, fii cuminte! Se uită în jurul ei, cuprinsă parcă de spaimă, în timp ce Clyde rîdea extaziat. Viața îi făcuse, în sfîrșit, un dar delicios. Știi, n-am mai făcut niciodată așa ceva... continuă ea. Îți dau cuvîntul meu! Te rog... Și acum, numai pentru că dumneata ai spus...

Clyde o strîngea cu putere la piept, fără să-i răspundă, cu fața palidă și cu ochii negri și nesățioși foarte aproape de ai ei. O sărută încă o dată, și încă o dată, în ciuda protestelor ei; gura-i mică, și bărbia, și obrajii păreau prea frumoși, irezistibil de frumoși, apoi murmură pe un ton rugător, fiind prea copleșit ca să vorbească tare:

— Roberta, scumpa mea, te rog, te implor, spune-mi că mă iubești! Te rog fierbinte! Știu că mă iubești, Roberta! Știu bine! Haide, te rog, spune-mi și tu! Sînt nebun de dragul tău! Avem atît de puțin timp...

O sărută din nou, pe obraz și pe gură, apoi simți deodată că Roberta nu i se mai împotrivește. Rămase liniștită și supusă în brațele lui. Simțea că trăiește un miracol — ce anume, n-ar fi putut spune. Pe neașteptate, îi simți fața inundată de lacrimi, capul îi căzu pe umărul lui, apoi o auzi spunînd:

— Da, da, da, te iubesc! Da, da, te iubesc! Te iubesc!...

În glasul ei era un suspin — pe jumătate de suferință, pe jumătate de fericire — și asta nu-i scăpă lui Clyde. Era așa de mișcat de onestitatea și sinceritatea ei, încît îi dădură și lui lacrimile.

— E foarte bine așa, Roberta. Foarte bine. Te rog, nu plînge. Ah, ești atît de încîntătoare! Crede-mă, crede-mă, Roberta...

Privi spre cer, și în fața lui, spre răsărit, dincolo de acoperișurile joase ale orașului, se înălța arcul subțire și galben al lunii de iulie. I se părea că în clipa aceea viața îi dăduse tot, tot ceea ce-ar fi putut el să-i ceară.

CAPITOLUL 38

După cum își dădeau seama foarte bine și Clyde, și Roberta, emoțiile lor cele mai puternice din seara aceasta nu aveau să fie decît preludiul unui șir întreg de întîlniri și de bucurii care urmau să se întindă pe o perioadă nedefinită. Descoperiseră dragostea. Erau în culmea fericirii, oricare ar fi fost piedicile ce stăteau în calea realizării dragostei lor. Dar posibilitățile de a o continua... asta, da, era o altă chestiune! Căci nu numai situația ei în familia Newton constituia o piedică pentru desfășurarea normală a relațiilor sale cu Clyde, dar și Grace Marr însăși reprezenta o pro-

blemă aparte, distinctă. Grace era apăsată nu numai de sentimentul urîţeniei sale, dar, cu mult mai mult decît Roberta, şi de prejudecăţile înguste şi de educaţia primită în casă, încă din copilărie, în ceea ce priveşte viaţa socială şi religioasă. Totuşi, dorea şi ea să fie veselă şi liberă. Iar în Roberta, care, deşi veselă şi exuberantă uneori, era încă destul de prinsă de convenţiile care o încătuşau, Grace îşi închipuia că vede o fiinţă mult mai independentă. Aşa se face că se ţinea scai de ea, lucru care o cam plictisea pe Roberta. Îşi închipuia că pot face un schimb de idei, de glume şi de confidenţe în legătură cu viaţa amoroasă şi cu visurile lor respective, fără să-şi pricinuiască nici un rău una alteia. Iar gîndul realizării unor astfel de nădejdi era singura ei mîngîiere într-o lume cu totul şi cu totul cenuşie.

Roberta, însă, chiar înainte de apariţia lui Clyde în viaţa ei, ar fi voit să aibă mai multă libertate în mişcări. Prezenţa celeilalte o stînjenea. Mai tîrziu se strădui să-şi ascundă faţă de prietena ei sentimentele ce le avea pentru Clyde. Ştia prea bine că Grace va primi cu ostilitate această îndepărtare bruscă de ea, iar pe deasupra, în sinea ei nu voia să înfrunte făţiş începutul acela neaşteptat de răzvrătire spre care se simţea împinsă. Îl cunoscuse şi se îndrăgostise din prima clipă de Clyde, iar acum îi era teamă să se gîndească la ceea ce avea să urmeze de aici înainte. Oare nu erau interzise în acest oraş asemenea legături între oameni aparţinînd unor clase sociale diferite ? Ba da, erau — şi ea ştia lucrul acesta. Prin urmare n-avea nici un interes să vorbească nimănui despre el.

Aşa se face că luni seara, după duminica petrecută pe lac, cînd Grace încercă să o descoasă în legătură cu Clyde, întrebînd-o pe un ton plin de voioşie şi familiaritate ce i-a mai spus astăzi, Roberta se hotărî aproape spontan să se prefacă şi să spună că el n-o interesează chiar aşa de mult pe cît şi-ar fi putut închipui Grace. Se mărgini deci să-i spună doar că s-a purtat drăguţ, atît, şi nimic mai mult, ba că a întrebat şi despre ea, despre Grace, amănunt care o făcu pe aceasta s-o privească bănuitor, întrebîndu-se dacă Roberta îi spune adevărul cu privire la cele ce s-au putut întîmpla de ieri şi pînă azi.

— S-a purtat aşa de prietenos atunci, încît începusem să cred că s-a îndrăgostit de tine.

— Ce-ţi trece prin cap ? replică Roberta cu abilitate, deşi puţin cam alarmată. Nu se uită el la mine ! Şi apoi regulamentul fabricii nu i-ar permite aşa ceva atita timp cît lucrez acolo.

Argumentul acesta reuşi, mai mult decît orice, s-o liniştească pe Grace în ce priveşte raporturile dintre Clyde şi Roberta, deoarece era într-atît de subjugată de prejudecăţi, încît aproape nu

şi-ar fi permis nici măcar să-şi imagineze că cineva ar putea viola regulamentul unei fabrici. Totuşi, Roberta se nelinişti la gîndul că Grace îşi imaginează, poate într-ascuns, cine ştie ce în legătură cu ea şi Clyde şi luă hotărîrea de a-şi dubla precauţiunile, de a arăta, cînd era vorba de Clyde, o răceală pe care, fireşte, era departe de a o simţi.

Toate acestea, însă, erau preliminarii la acele nelinişti, emoţii şi temeri care nu aveau nimic de-a face cu ceea ce se petrecuse mai înainte, ci se născuseră din dificultăţile ivite îndată după aceea. Aşa, bunăoară, o dată ajunsă la această armonie sentimentală cu Clyde, nu vedea nici un mijloc de a se întîlni cu el altfel decît în modul acesta clandestin, nesigur şi atît de penibil, încît nici nu puteau fixa măcar mai dinainte data unei noi întîlniri.

— Uite, am să-ţi spun cum stau lucrurile, îi explică ea lui Clyde cîteva seri mai tîrziu, cînd reuşi să fugă de acasă pentru o oră, spre a se plimba dincolo de capătul străzii Taylor, în jos, spre Mohawk, unde se aflau o pajişte şi un dîmb, de pe care puteau să privească apa încîntătorului rîu. Soţii Newton nu se prea duc nicăieri fără să mă invite şi pe mine. Şi chiar dacă nu m-ar invita, Grace nu s-ar duce niciodată cu ei fără mine. Se poartă aşa numai fiindcă am locuit atîta timp împreună la Trippetts Mills. Parcă aş face parte din familie! Acum însă s-au schimbat lucrurile, şi zău dacă mai ştiu ce să născocesc! Nu ştiu unde să le mai spun că mă duc, sau cu cine...

— Ştiu, iubita mea, răspunse el cu un glas duios şi plin de gingăşie. Tot ce spui tu e perfect adevărat. Dar cu ce ne pot ajuta toate astea acum? Eu, unul, nu mai pot s-o duc aşa mereu, să mă uit la tine în fabrică şi atîta tot. Tu ce zici?

O privi aşa de solemn şi de stăruitor, încît ea fu mişcată de dovada lui de dragoste, şi, spre a-i potoli amărăciunea, adăugă:

— Ştiu că-ţi vine greu, dragul meu, şi eu aş dori să fie altfel... Dar ce pot să fac? Şi cu un gest plin de îndurerare, îşi puse o mînă pe mîna subţire, lungă şi nervoasă a lui Clyde. Totuşi, să-ţi spun ceva... continuă ea după ce se gîndi puţin. Am o soră care trăieşte la Homer, în statul New York. E la vreo treizeci şi cinci de mile spre miazănoapte de aici. Aş putea să spun că mă duc acolo într-o sîmbătă după-masă sau într-o duminică. Mi-a tot scris să mă duc, dar nu m-am gîndit la aşa ceva pînă acum. Aş putea să mă duc, vreau să spun... aş putea să...

— Desigur! De ce nu? exclamă Clyde cu înfrigurare. Minunat! Straşnică idee!

— Stai, să vedem... adăugă ea, fără să ţină seama de exclamaţia lui. Dacă nu mă-nşel, trebuie să te duci întîi la Fonda, apoi

să iei trenul de acolo. Aş putea însă pleca de aici la orice oră, cu autobuzul, iar la Fonda sîmbăta sînt numai două trenuri pe zi, unul la 2, şi altul la 7. Aşa că aş putea să plec de aici la orice oră înainte de 2, pricepi ? Iar dacă n-aş mai prinde trenul de 2, ar fi în regulă, nu-i aşa ? Aş putea să plec şi cu cel de 7. Şi tu ai putea să fii acolo, sau să ne întîlnim pe drum, aşa fel ca să nu ne vadă nimeni. Apoi eu mi-aş vedea de drum mai departe, iar tu te-ai întoarce acasă. Aş putea să aranjez asta cu Agnes, sînt sigură. Trebuie să-i scriu.

— Dar ce facem pînă atunci ? întrebă el morocănos. E cam mult de aşteptat, ce zici ?

— Ai dreptate ; o să mă gîndesc, iubitule, dar nu cred că am să găsesc vreo soluţie. O să mă gîndesc. Gîndeşte-te şi tu. Acum însă trebuie să plec, adăugă ea cu nervozitate.

Se sculă imediat, făcîndu-l şi pe Clyde să se ridice şi să se uite la ceas, pentru a constata că era aproape 10.

— Şi atunci cum rămîne ? stărui el. N-ai putea să le spui duminica viitoare că te duci la o altă biserică, şi, în felul acesta, să ne întîlnim undeva ? Ce, parcă trebuie neapărat să afle ei ?

Clyde observă imediat ca faţa Robertei se mohorî uşor ; îi atinsese o fibră sensibilă a sufletului, atît de strîns legat de copilăria şi convingerile sale, încît nu-şi putea îngădui o asemenea abatere.

— Nu ! răspunse ea pe un ton extrem de solemn. N-aş vrea să fac aşa ceva. Aş simţi că păcătuiesc. Şi nici n-ar fi frumos.

Clyde îşi dădu seama că a mers prea departe şi-şi retrase numaidecît sugestia, pentru că nu voia s-o jignească sau s-o sperie în vreun fel.

— Bine, fie precum zici tu. M-am gîndit la asta numai pentru că tu nu întrevezi nici o altă soluţie...

— Lasă, iubitule, nu-i nimic... spuse Roberta drăgăstos, avînd impresia că el se temea să n-o fi jignit cumva. Nu-i nimic... numai că n-aş vrea să fac asta. N-aş putea !

Clyde clătină din cap. Amintirea propriilor sale scrupule morale din copilărie îl făcu să se întrebe de n-ar fi fost mai bine să nu-i fi trecut prin cap o astfel de idee.

Se întoarseră în direcţia străzii Taylor, fără să fi ajuns la vreo soluţie precisă, în afara proiectatei călătorii la Fonda. Şi, după ce o mai sărută o dată, şi încă o dată, tot ce-i putu propune, înainte de a se despărţi, fu ca amîndoi să încerce să se gîndească la un mijloc de a se mai întîlni între timp, dacă aşa ceva era cu

putință. După ce-l înlănțui o clipă pe după gît, ea o zbughi pe strada Taylor, mogîldeață ce se legăna în lumina lunii.

Cu toate acestea, în afară de încă o întîlnire, într-o seară, care fu posibilă numai datorită faptului că Roberta le spusese celor de acasă că are o a doua întrevedere cu doamna Braley, nu se mai revăzură pînă duminica următoare, cînd Roberta plecă la Fonda. Clyde se interesă mai dinainte de ora exactă, plecă mai devreme cu autobuzul și o întîlni pe Roberta la prima gară spre vest. Pînă seara, cînd ea trebui să ia trenul de 7, au fost nespus de fericiți, rătăcind împreună prin împrejurimile orășelului, pe care nu-l cunoșteau prea bine nici unul, nici celălalt.

În apropiere de Fonda zăriră un parc de distracții, numit „Lumina stelelor", unde, pe lîngă cîteva distracții ieftine și zgomotoase, ca aeroplane captive, un scrînciob, călușei, o moară veche și o platformă de dans, se mai afla și un lac mic, cu bărci. Era, în felul lui, un loc idilic, cu un mic pavilion pentru muzică, instalat pe o insulă aproape de mijlocul lacului, și cu un urs foarte grav, închis într-o cușcă, pe mal. De cînd venise la Lycurgus, Roberta nu se aventurase să viziteze nici unul dintre parcurile de distracții de prin împrejurimile orașului, foarte asemănătoare cu acesta, cu singura diferență că erau mai țipătoare. La vederea bîlciului, amîndoi exclamară deodată :

— Ia te uită !

Iar Clyde adăugă imediat :

— Să ne dăm jos aici, vrei ? De altfel, aproape am și ajuns la Fonda. Și am putea să ne distrăm mai bine aici. Ce zici ?

Fără să mai stea pe gînduri, coborîră. Și după ce-i lăsă valiza la biroul de la intrare, o conduse mai întîi la ghereta unde un om vindea cîrnați de Frankfurt. Apoi, deoarece călușeii erau în plină activitate, nimic nu li se păru mai firesc decît să călărească împreună. Cuprinși de o voioșie fără seamăn, încălecară. El o ajută să se urce pe o zebră, apoi rămase lîngă ea, ca s-o poată cuprinde de mijloc și să încerce amîndoi să prindă inelul de alamă. Deși totul era așa de banal, de țipător și făcea un vacarm de nedescris, faptul că, în sfîrșit, erau singuri, la adăpost de gurile rele, fu de ajuns pentru a stîrni în amîndoi un fel de extaz cu totul nepotrivit față de decorul acela ieftin și înzorzonat. Făcură un ocol, apoi altul și altul, cu mașinăria aceea zgomotoasă și scîrțîitoare, iar prin fața ochilor li se perindau cînd niște pierde-vară ce vîsleau pe lac, cînd „aviatorii" care zburau în aeroplane captive, vopsite în verde și alb, cînd perechile ce urcau și coborau în cutiile scrînciobului.

Se uitau amîndoi la pădure și la cerul de dincolo de lac, la cei care se plimbau cu bărcile și la perechile care stăteau visătoare sau se învîrteau în pavilionul de dans cînd Clyde o întrebă deodată :

— Dansezi, nu-i așa, Roberta ?

— Nu, nu dansez... răspunse ea cu oarecare mîhnire în glas, pentru că tocmai în clipa aceea se uita cu amărăciune la fericiții dansatori, regretînd că nu i se dăduse niciodată voie să danseze.

Putea să fie un lucru nu întru totul admisibil sau frumos — așa cel puțin se spunea la biserica unde se ducea — dar acum, cînd se aflau aici, îndrăgostiți cum erau — și toți ceilalți păreau atît de veseli și de fericiți, un amestec pestriț de culori ce se învîrteau într-un decor verde și cafeniu — dansul nu i se părea chiar de lepădat. La urma urmei, de ce să nu danseze oamenii ? Mai ales fetele de seama ei și băieții de seama lui Clyde ! Fratele și sora ei mai mică, înfruntînd oprelіștile părinților, declarau de pe acum, sus și tare, că vor învăța să danseze cu primul prilej.

— Păcat ! exclamă el, gîndindu-se cît de minunat ar fi s-o țină pe Roberta în brațele lui. Ne-am distra așa de bine dacă ai ști să dansezi ! Dacă vrei, te învăț în cîteva minute.

— Știu și eu... răspunse ea pe un ton glumeț, dar în ochii ei se vedea limpede că propunerea o atrăgea. Nu sînt deloc dotată pentru așa ceva. Și, știi, pe la noi dansul nu prea-i văzut cu ochi buni. Nici biserica nu-l aprobă, și știu că nici părinților mei nu le-ar plăcea.

— Prostii ! replică voios Clyde, cu un aer degajat. Fleacuri, Roberta ! Uite, toată lumea, sau aproape toată lumea dansează astăzi. Cum de-ți poți închipui că e ceva oprit ?

— Înțeleg, răspunse Roberta pe un ton ciudat, poate că așa privesc lucrurile cei din lumea ta. Știu că cele mai multe fete de la fabrică dansează. Și cred că atunci cînd ai bani și o situație socială convenabilă, îți e îngăduit orice. Dar pentru o fată ca mine e cu totul altceva... Și, apoi, nu cred că părinții tăi au fost atît de severi ca ai mei !

— Să nu spui asta ! zise Clyde, căruia nu-i scăpase expresia „cei din lumea ta", sau „atunci cînd ai bani și o situație socială convenabilă". Asta o crezi tu ! urmă el. Te asigur, însă, că au fost tot atît de severi ca și ai tăi, ba chiar mai rău ! Totuși, eu am dansat. Nu văd nici un păcat în asta, Roberta. Haide, vino să te învăț ! E minunat, crede-mă ! Iubito, vrei ? Spune !

O înlănțui cu brațul și o privi în ochi, iar ea cedă pe jumătate, sub impulsul dorinței de a se lăsa cuprinsă în brațele lui.

Tocmai atunci călușeii se opriră și, fără vreo intenție sau plan preconceput, se îndreptară, mai mult instinctiv, înspre pavi-

lionul unde dansatorii — nu prea numeroşi, dar înfierbîntaţi — se învîrteau într-un cerc ameţitor. O orchestră destul de măricică executa foxtroturi şi stepuri. La un ghişeu — pavilionul era îngrădit de jur împrejur — şedea un concesionar, care vindea bilete : zece cenţi de fiecare pereche pentru un dans. Culorile rochiilor, muzica şi mişcările dansatorilor, care lunecau ritmic pe podea încoace şi încolo, îi vrăjiră cu totul pe Clyde şi pe Roberta.

Orchestra se opri, şi dansatorii începură să iasă. Imediat după aceea, însă, fură puse în vînzare bilete pentru dansul următor.

— N-am să pot, ai să vezi... se codea Roberta, în timp ce Clyde o conducea spre ghişeu. Mă tem să nu mă fac de rîs... O să vezi ! N-am mai dansat niciodată.

— Să te faci de rîs, tu, Roberta ? ! exclamă el. Ce idee ! Ai mai multă graţie şi eşti mai frumoasă decît oricare altă fată ! Ai să fii o dansatoare minunată !

Clyde plăti biletele de intrare şi se pomeniră înăuntru.

Încurajat pe trei sferturi de faptul că Roberta îl socotea un membru al păturii sus-puse din Lycurgus, ca pe unul care dispune de bani şi de situaţie, o conduse într-un colţ şi începu să-i arate diferite mişcări. Nu erau complicate, şi o fată cu graţia şi voioşia Robertei le putea prinde uşor. Cînd începu muzica şi Clyde o trase la pieptul lui, ea luă poziţia cuvenită şi păşi fără efort, mişcîndu-se amîndoi după un ritm instinctiv. Ceea ce o fermeca era senzaţia minunată de a fi ţinută în braţe de el şi de a fi condusă în toate părţile, ritmul splendid al corpului său armonizat cu al ei.

— Iubito, şopti el, vezi că eşti o dansatoare neîntrecută ? Ai şi prins ritmul ! Un copil-minune, asta eşti ! Mai că nici nu-mi vine să cred !

Străbătură încă o dată podeaua de dans, apoi a treia oară, iar după ce se opri muzica, Roberta fu cuprinsă de o senzaţie de încîntare pe care n-o mai cunoscuse niciodată pînă atunci. Dansase ! Fusese atît de minunat ! Şi cu Clyde ! El era aşa de zvelt, aşa de graţios, era cel mai frumos dintre tinerii care dansau acolo ! La rîndul lui, Clyde îşi spunea că n-a cunoscut o fată mai fermecătoare decît Roberta. Era aşa de veselă, de frumoasă, de ascultătoare ! N-ar fi vrut să-l supere cu nimic. Cît despre Sondra Finchley, ei bine, îl ignorase, dar putea foarte uşor s-o înlăture din gîndurile lui... şi, totuşi, pînă şi aici, alături de Roberta, nu putea s-o uite cu desăvîrşire.

La cinci şi jumătate, cînd orchestra se opri din lipsă de dansatori şi se afişă un anunţ pe care scria : „Următorul concert la ora 7,30", ei dansau încă. După aceea s-au dus să ia cîte o îngheţată, apoi să mănînce ceva, şi pe urmă — timpul trecuse atît de

repede ! — au trebuit să ia primul autobuz care ducea la gara din Fonda.

În timp ce se apropiau de gară, atît Clyde, cît şi Roberta îşi făceau fel de fel de planuri pentru ziua următoare. Roberta urma să se întoarcă a doua zi, şi dacă ar fi putut să aranjeze lucrurile în aşa fel încît să plece de la sora ei ceva mai devreme, duminică ar fi venit şi el de la Lycurgus, s-o întîmpine aici. Puteau să se plimbe prin Fonda pînă la 11, cînd venea ultimul tren dinspre Homer. Ea ar putea foarte bine să spună că a sosit cu ultimul tren, şi, în cazul cînd în autobuzul de Lycurgus nu ar fi nimeni care să-i cunoască, ar putea călători înapoi împreună.

Se întîlniră, aşa după cum plănuiseră. Se plimbară pe străzile mărginaşe, întunecoase ale orăşelului, vorbiră pe îndelete şi făcură planuri peste planuri, iar Roberta îi povesti cîte ceva — nu prea multe — despre viaţa familiei ei de la Biltz.

Lucrul cel mai important, însă, în afara dragostei ce şi-o mărturiseau şi şi-o exprimau la fiecare pas prin sărutări şi îmbrăţişări, era de a hotărî cum şi unde să se întîlnească pe viitor. Trebuiau să găsească o soluţie, iar Roberta îşi dădea seama că ea era aceea care trebuia să găsească soluţia, şi asta cît mai curînd. Deoarece Clyde, deşi nu încăpea nici o îndoială că era foarte nerăbdător de a fi cît mai mult cu putinţă lîngă ea, nu prea părea pregătit să dea sugestii, sugestii realizabile.

Dar rezolvarea acestei probleme nu era tocmai uşoară. Pentru că posibilitatea unei noi vizite făcute surorii sale la Homer, sau părinţilor la Biltz, trebuia categoric exclusă timp de cel puţin o lună de zile. Or, în afară de aceste pretexte, ce alte motive mai putea invoca ? Prietene noi de la fabrică, oficiul poştal, biblioteca, Asociaţia tinerelor femei creştine, iată cîteva sugestii făcute la repezeală de Clyde. Dar acestea nu le-ar fi îngăduit să fie împreună decît o oră, cel mult două, iar Clyde se gîndea la alte excursii ca aceea de acum. Şi le mai rămîneau atît de puţine prilejuri în vara asta pentru asemenea excursii de sfîrşit de săptămînă !

CAPITOLUL 39

Întoarcerea Robertei şi a lui Clyde, precum şi plimbarea lor trecuseră cu totul neobservate. Aşa, cel puţin, bănuiau ei. În autobuzul de la Fonda n-au văzut nici un cunoscut. Iar acasă, la Newtoni, Grace se culcase înainte de sosirea Robertei. Se trezi doar pe jumătate, să-i pună cîteva întrebări, de formă şi indiferente, despre călătorie : ce făcea sora Robertei ? Şi-a petrecut toată ziua la Homer,

sau s-a dus și la Biltz, ori la Trippetts Mills? (Roberta îi spuse că a stat tot timpul la sora ei.) Grace însăși trebuia să se ducă în curînd să-și vadă părinții la Trippetts Mills. Apoi adormi din nou.

Dar a doua zi seara, la cină, domnișoarele Opal Feliss și Olive Pope, care lipsiseră de la dejun pentru că se întorseseră prea tîrziu de la Fonda, chiar din regiunea unde Roberta își petrecuse după-amiaza de sîmbătă, tocmai se așezaseră la masă cînd intră Roberta și, de cum o văzură, o întîmpinară cu o serie de comentarii amabile, fără nici o intenție rea, care avură totuși darul de a o îngrijora.

— Ei, bravo! Ia te uită cine s-a întors din parcul „Lumina stelelor"! Cum ți-a plăcut dansul de acolo, domnișoară Alden? Noi te-am văzut, dar dumneata nu ne-ai văzut pe noi.

Și înainte ca Roberta să fi avut răgazul de a se gîndi ce să le răspundă, domnișoara Feliss adăugă:

— Am încercat să-ți facem semn, dar dumneata nu-l vedeai decît pe el. Ce să-ți spun, dansezi minunat!

Roberta, care nu fusese niciodată în termeni prea intimi cu aceste fete și nu avea nici îndrăzneala, nici prezența de spirit necesare spre a contracara o demascare atît de bruscă și neașteptată, roși toată. Îi pierise graiul și rămase împietrită, cu privirile pierdute, gîndindu-se numai la ceea ce-i spusese lui Grace, anume că își petrecuse toată ziua la sora ei. Or, acum lîngă ea ședea chiar Grace și o privea drept în față, cu gura nițel deschisă, de parcă ar fi vrut să exclame: „Asta-i bună! Ai dansat? Cu un bărbat?" Iar în capul mesei, George Newton, slab și meticulos, își întoarse către ea, foarte intrigat, ochii pătrunzători, și nasul, și bărbia ascuțită.

O clipă mai tîrziu, însă, dîndu-și seama că trebuie să spună ceva, Roberta răspunse:

— Ei, da, așa e! Am trecut, din întîmplare, pe acolo. M-am întîlnit cu niște prietene de-ale surorii mele și m-am dus cu ele.

Era cît pe ce să adauge: „N-am stat prea mult", dar se opri. Bruma de îndrăzneală ce-o moștenise de la mama ei și pe care și-o afirmase ceva mai înainte, atunci cînd vorbise cu Grace, îi veni în ajutor. În definitiv, de ce să nu se ducă la parcul „Lumina stelelor" dacă avea chef? Și ce drept aveau soții Newton, ori Grace, sau oricine altcineva să-i ceară socoteală unde se duce și ce face? Nu era stăpînă pe soarta ei? Totuși, își dădea seama că fusese prinsă cu minciuna, și asta numai fiindcă locuia aici, și fiindcă-i urmăreau orice pas, obligînd-o să le spună tot ce face. Domnișoara Pope adăugă, cu o expresie plină de curiozitate:

— Nu cred că e un băiat din Lycurgus. Nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată pe-aici.

— Nu, nu e de aici, răspunse Roberta scurt şi cu răceală, tremurînd toată la gîndul că fusese prinsă cu minciuna faţă de Grace.

Grace va pune la inimă, fără îndoială, această tăinuire, precum şi faptul că n-o luase şi pe ea. Ar fi vrut să se scoale de la masă şi să plece, ca să nu se mai întoarcă niciodată. Totuşi, n-o făcu. Dimpotrivă, se strădui din răsputeri să pară calmă, aruncînd priviri necruţătoare celor două fete, cu care nu fusese niciodată prietenă. În acelaşi timp, privea sfidătoare la Grace şi la domnul Newton. Dacă vreunul ar mai fi spus ceva, era hotărîtă să pomenească nişte nume inventate — prieteni din Homer ai cumnatului ei — sau, şi mai bine, să refuze orice explicaţie. Ce, era obligată să dea seama cuiva ?

Dar, după cum avea să constate chiar în seara aceea, puţin mai tîrziu, nu erau dispuşi să o cruţe. Grace, întorcîndu-se în camera lor, îndată după cină, îi reproşă :

— Parcă spuneai că ai stat cu sora ta tot timpul cît ai fost plecată...

— Şi ce dacă am spus ? ripostă Roberta pe un ton de sfidare, tăios chiar, fără să adauge însă nici un cuvînt de scuză, deoarece vedea limpede că Grace are de gînd s-o dăscălească pe chestii de morală, deşi adevăratul motiv al supărării şi ciudei sale era că Roberta umblă cu ascunzişuri, că îi scapă din mînă şi, în consecinţă, începe să se descotorosească de ea.

— Foarte bine, de acum înainte nu va mai trebui să mă minţi dacă vrei să te duci undeva sau să te vezi cu cineva fără mine. Nu vreau să te mai însoţesc. Mai mult chiar, nu vreau să ştiu unde te duci, sau cu cine. Dar nu vreau nici să-mi spui mie una, iar pe urmă George sau Mary să afle că nu-i adevărat şi că tu nu cauţi decît să scapi de mine, sau să mă obligi să-i mint, ca să mă apăr. Nu vreau să mă pui în astfel de situaţii !

Era foarte jignită şi atît de supărată şi pornită pe ceartă, încît Roberta îşi dădu seama că nu exista altă scăpare din acest impas decît să se mute. Nu mai putea să o sufere pe Grace, care se ţinea ca scaiul de ea. Nu avea o viaţă proprie a ei şi nici nu era în stare să-şi făurească una. Atîta timp cît locuiau împreună, Grace pretindea să nu-i ascundă nimic, să-i împărtăşească toate gîndurile şi toate sentimentele. Şi, totuşi, dacă i-ar fi vorbit despre Clyde, ar fi fost şocată, ar fi criticat-o, ar fi acuzat-o, fără doar şi poate, ba, mai ştii, ar fi trădat-o faţă de ceilalţi. Aşa că se mulţumi să-i răspundă :

— Foarte bine, dacă vrei așa, așa să fie! Puțin îmi pasă! N-am de gînd să dau socoteală decît dacă și cînd îmi convine!

Pe Grace o străfulgeră gîndul că Roberta nu mai ține la ea și nu vrea să mai aibă de-a face cu dînsa. Se sculă imediat și ieși din cameră, cu capul sus, foarte bățoasă. Iar Roberta, simțind că și-a făcut din ea un dușman, ar fi dorit să plece din această casă. Și așa oamenii ăștia aveau niște concepții prea înguste. Ei nu vor înțelege sau nu vor tolera niciodată legătura secretă cu Clyde — atît de necesară pentru el, după cum îi explicase — atît de plină de griji și chiar dezonorantă pentru ea, dintr-un anumit punct de vedere, și totuși atît de prețioasă. Îl iubea așa de mult, așa de mult! Iar acum trebuia să găsească o soluție pentru a se apăra pe ea însăși, pentru a-l apăra și pe el. Are să se mute în altă parte!

În împrejurările de față, însă, acest lucru cerea mult mai mult curaj și hotărîre decît ar fi putut ea să dovedească. Ar fi însemnat să pornească în necunoscut, să se mute în altă parte, unde nu avea pe nimeni, nici un sprijin. N-ar face impresie bună. Și, apoi, explicațiile pe care va trebui să i le dea mamei și, poate, surorii sale. Totuși, aici era aproape imposibil să mai rămînă, mai ales după cele petrecute, deoarece atitudinea lui Grace, precum și a soților Newton — mai cu seamă a doamnei Newton, sora lui Grace — era la fel cu aceea a puritanilor sau „prietenilor“ de pe vremuri cînd surprindeau „un frate“ sau „o soră“ făcînd cine știe ce mare păcat. Dansase, și încă în secret! Se mai adăuga apoi prezența acelui tînăr, a cărui întîlnire cu ea în timpul călătoriei spre casă nu fusese destul de lămurită, ca să nu mai vorbim de faptul că se dusese la parcul „Lumina stelelor“. Pe de altă parte, Roberta se gîndea că, spionată, cum, desigur, avea să fie de acum încolo, lăsînd la o parte atitudinea dictatorială a lui Grace, nu se va mai putea întîlni cu Clyde atît de des pe cît, așa de fierbinte, o dorea acum. În consecință, după două zile întregi de frămîntări și după o consfătuire cu Clyde, care se declară din capul locului pentru independența ei neîntîrziată și o îndemnă să se mute într-o cameră nouă, unde să n-o cunoască și să n-o spioneze nimeni, ea își ceru o învoire de o oră, două de la fabrică, și, cum se fixase asupra părții de sud-est a orașului, unde spera să fie scutită de a mai da ochii cu soții Newton sau cu cei pe care îi întîlnise în casă la ei, porni în căutarea unei noi locuințe și, în mai puțin de o jumătate de oră, găsi o cameră care îi plăcu. Era o cameră mobilată, într-o casă veche de cărămidă, situată în strada Elm, ocupată de un tapițer cu soția și cu cele două fiice ale sale, una croitoreasă, iar cealaltă încă școlăriță. Camera se găsea la parter, în partea dreaptă a unui vestibul, și avea

ferestre la stradă. O uşă a aceluiaşi vestibul dădea într-un salonaş, care separa această cameră de restul apartamentului, aşa fel încît puteai să intri şi să ieşi fără să te vadă nimeni dintre ai casei. Şi cum era mai hotărîtă decît oricînd să-l întîlnească pe Clyde în taină, lucrul acesta prezenta o deosebită importanţă.

În plus, după cum dedusese din conversaţia avută cu doamna Gilpin, oamenii de aici nu erau nici atît de severi, nici atît de bănuitori ca cei din familia Newton. Doamna Gilpin era o femeie masivă, greoaie, moliie, dar curăţică, în vîrstă de vreo 50 de ani. Ea o informă pe Roberta că în general nu închiriază şi nu primeşte pe nimeni în pensiune, deoarece familia avea destule mijloace să trăiască. Totuşi, cum camera era oarecum izolată de restul casei şi cum bărbatul ei nu avusese nimic împotrivă, se hotărîse să o închirieze şi prefera o lucrătoare, ca Roberta, de pildă, o fată, nu un bărbat, o persoană ce ar putea lua micul dejun şi cina laolaltă cu întreaga familie. Întrucît nu-i puse nici o întrebare cu privire la familie sau rude, mulţumindu-se doar s-o cerceteze cu privirea şi părînd plăcut impresionată de înfăţişarea ei, Roberta deduse că aici stăpîneau alte principii decît acelea din familia Newton.

Şi, totuşi, cîte frămîntări sufleteşti la gîndul că se mută ! Pentru că, simţea limpede asta, tot procedeul acesta tainic avea un tîlc nu tocmai cinstit, era chiar un fel de păcat. Apoi, ceea ce punea vîrf la toate — cearta şi despărţirea de Grace Marr, singura ei prietenă de pînă acum, şi ruptura cu familia Newton, cu toate că dacă se găsea aici, la Lycurgus, asta se datora numai şi numai lui Grace. Ce-au să spună părinţii ei, sau sora ei din Homer cînd vor auzi de toate acestea prin cine ştie ce cunoscut al lui Grace ? Nu vor socoti oare ciudată hotărîrea ei de a trăi singură la Lycurgus ? Se cădea, oare, să facă acest pas ? Era cu putinţă să facă asemenea lucru la atît de puţin timp după sosirea ei la Lycurgus ? Avea impresia că principiile, atît de implacabile care o călăuziseră pînă acum încep să se năruie.

Dar mai era şi Clyde la mijloc. Putea oare să renunţe la el ?

După un zbucium aprig şi îndelung, Roberta ajunse la concluzia că nu poate renunţa. De aceea, după ce plăti un avans şi stabili că se va muta în decurs de cîteva zile, se întoarse la fabrică, şi, în aceeaşi seară, după cină, o anunţă pe doamna Newton că pleacă de la ei. Explicaţia pe care o pregătise mai dinainte fu că în ultima vreme s-a gîndit să-şi aducă fraţiorul şi surioara aici, urmînd să locuiască împreună, şi cum era posibil ca unul dintre ei,

sau chiar amîndoi să sosească în curînd, socotea că e cazul să se îngrijească de locuinţă.

Soţii Newton, ca şi Grace de altfel, convinşi că adevăratul motiv îl constituie noile cunoştinţe ale Robertei, care avuseseră darul de a o înstrăina de Grace, fură mulţumiţi s-o vadă plecată. Era limpede pentru toţi că Roberta începe să se afunde într-o aventură pe care ei nu o puteau aproba. Era de asemenea clar că ea nu se dovedise îndeajuns de folositoare pentru Grace, aşa cum îşi închipuiseră la început. Treaba ei, probabil că ştie ce face ! Mai sigur e, însă, că dorinţa de a se distra o tîrăşte pe căi greşite, ceea ce nu se potrivea de fel cu viaţa cumpătată pe care o dusese la Trippetts Mills.

Roberta însăşi, o dată mutată şi instalată în acest mediu nou (cu toate că avea acum mai multă libertate în ceea ce priveşte legăturile cu Clyde), începu să se întrebe dacă a făcut bine sau rău. Poate că se cam pripise cu mutarea, o făcuse într-un moment de furie, şi nu era exclus ca într-o bună zi să se căiască. Dar faptul era acum împlinit şi nu mai avea încotro. Îşi propuse, deci, să încerce măcar pentru cîtva timp.

În primul rînd, spre a-şi uşura conştiinţa, le scrise imediat mamei sale şi surorii sale, dîndu-le o versiune foarte plauzibilă a motivelor care o îndemnaseră să părăsească familia Newton. Grace devenise prea autoritară, prea pretenţioasă şi egoistă. Ajunsese pur şi simplu insuportabilă. Totuşi, mama ei nu trebuia să se neliniştească. Locuia în condiţii destul de mulţumitoare. Avea acum o cameră a ei proprie şi putea să primească pe Tom sau pe Emily, pe mama ei sau pe Agnes, în cazul cînd ar vizita-o vreodată. Îi va prezenta familiei Gilpin, despre care le vorbi pe larg în scrisoare.

Cu toate acestea, în adîncul inimii ei, cînd se gîndea la Clyde şi la marea pasiune ce-i înlănţuia pe amîndoi, era frămîntată de sentimentul că, de fapt, se joacă chiar cu focul, şi pînă la urmă şi-ar putea atrage dispreţul societăţii în mijlocul căreia trăia. Pentru că, deşi în mod conştient nu prea voia să admită faptul că această cameră, separată de restul casei, avusese o influenţă hotărîtoare asupra ei în clipa cînd o văzuse pentru prima oară, subconştientul îi spunea totuşi că acesta era adevărul. Făgaşul pe care pornise era primejdios — o ştia. Dar — după cum se întreba deseori în momentele cînd era torturată de dorinţe ce contraveneau simţului ei de răspundere morală şi convenţiunilor sociale — ce altceva putea să facă ?

CAPITOLUL 40

Iată însă că, după cîteva săptămîni, în cursul cărora se întîlneau ici și colo, prin diferite locuri din împrejurimile orașului, unde puteau ajunge ușor grație mijloacelor de comunicație interurbane, atît Clyde cît și Roberta au început să simtă că întîlnirile lor erau tulburate de unele obsesii, dintre care cea mai importantă provenea din atitudinea Robertei, ca și a lui Clyde, față de această cameră și față de modalitatea de a se folosi de ea amîndoi, dacă era vorba să o folosească într-un fel oarecare. Căci, deși pînă acum Clyde nu-și mărturisise niciodată deschis că intențiile lui față de Roberta nu se deosebeau întru nimic de cele pe care le nutrea în mod normal orice tînăr față de orice fată căreia îi purta respectul cuvenit în limita convenienţelor sociale, acum, după ce ea se mutase în această cameră, în el își făcea loc o dorință de neînvins, și, poate, condamnabilă, totuși foarte omenească și aproape inevitabilă, de a obține ceva mai mult, posibilitatea de a stabili o intimitate din ce în ce mai mare cu Roberta, de a pune stăpînire pe ea în toate gîndurile și acțiunile ei, așa fel ca, pînă la urmă, să devină cu totul și cu totul a lui. Dar cum a lui ? Pe calea căsătoriei și a obișnuitei existențe convenționale și trainice care trebuia să urmeze în chip fatal ? Pînă acum nu se gîndise niciodată la așa ceva. Fiindcă faptul de a-i face curte ei sau oricărei alte fete de o condiție socială mai umilă decît aceea a fetelor ce aveau legături cu familia Griffiths din Lycurgus (Sondra Finchley, Bertina Cranston, de pildă) pentru el nu implica numaidecît obligația de a se căsători — și aceasta în bună parte datorită atitudinii rudelor sale descoperite de curînd aici și a situației înalte pe care o ocupau ele. Ce și-ar închipui aceste rude dacă ar afla ? Din punct de vedere „social", după cum își dădea singur seama — acum, dacă nu și înainte de a veni aici — el era socotit ca făcînd parte dintr-o clasă superioară aceleia a Robertei și, firește, trebuia să profite de această împrejurare. Mai erau apoi la mijloc și cei care îl cunoșteau, cei care, oricum, vorbeau cu el. Pe de altă parte, datorită puternicei atracții trupești pe care Roberta o exercita asupra lui, nu ar fi fost în stare, deocamdată, să spună că nu e demnă de el, sau că n-ar fi fericit în cazul cînd ar fi cu putință sau oportun s-o ia în căsătorie.

Și mai era ceva care ducea la complicarea situației. Anume, toamna, cu vînturile ei reci și cu nopțile înghețate, care se apropia. Mai era puțin pînă la 1 octombrie, și cele mai multe dintre stațiunile și parcurile de vară, unde, pe la mijlocul lui septembrie, găsiseră atîtea prilejuri de distracție, și la o depărtare convenabilă de Lycurgus, spre a se simți în siguranță, își închiseseră porțile pînă

la sezonul următor. Iar dansul, cu excepția saloanelor din localitățile învecinate, de care însă Roberta nu voia să audă din pricina rezervei ei, nu mai putea fi reluat pentru moment. În ceea ce privește bisericile, cinematografele și restaurantele din Lycurgus, dată fiind situația lui Clyde aici, puteau oare să le frecventeze, expunîndu-se văzului lumii ? Nu, nu puteau ; asupra acestui lucru erau de acord amîndoi. Și astfel, cu toate că ea se bucura acum de o libertate nestînjenită, nu aveau unde să se ducă atîta vreme, cel puțin, cît în relațiile dintre ei nu ar fi intervenit o modificare de natură să-i permită lui Clyde s-o vadă acasă, la familia Gilpin. Clyde știa însă prea bine că ea nici nu voia să se gîndească la așa ceva, și, la început, nu avu nici el curajul de a-i face vreo propunere în acest sens.

Și așa, într-o seară, în primele zile ale lui octombrie, cam la vreo șase săptămîni după ce Roberta se mutase în noua ei cameră, se plimbau amîndoi la capătul unei străzi dosnice. Stelele străluceau cu putere. Aerul era rece. Frunzele se ofiliseră. Roberta își reluase un palton de iarnă trei sferturi, în dungi verzi și crem, pe care îl purta în acest anotimp al anului. Avea o pălărie maro, garnisită cu piele de aceeași culoare — un model care îi stătea foarte bine. Se sărutaseră de nenumărate ori, iar pasiunea care pusese stăpînire pe ei de la primele întîlniri era acum mai puternică decît oricînd.

— Se răcește vremea, ce zici ?

Clyde fu acela care vorbi. Era ceasul 11 și se lăsase frig.

— Da, se răcește. Va trebui să mă îngrijesc de un palton mai călduros.

— Mă întreb, ce o să facem de acum încolo ? Nu mai avem unde ne duce și n-o să fie prea plăcut să batem străzile în felul ăsta seară de seară. Nu crezi că am putea face în așa fel încît să vin la tine din cînd în cînd ? La familia Gilpin nu mai e același lucru ca la familia Newton.

— Știu, dar, vezi, ei stau în salon în fiecare seară pînă pe la zece și jumătate, sau chiar 11. Pe lîngă asta, cele două fete vin și pleacă toată vremea, pînă pe la 12, și mai tot timpul stau acolo, în salonul acela. Nu știu cum aș putea face... Și-apoi, parcă spuneai că n-ai vrea să te vadă nimeni cu mine, iar dacă ai veni acolo, va trebui să te prezint.

— O, dar nu mă gîndeam la situații de felul ăsta ! răspunse Clyde cu îndrăzneală și cu sentimentul că Roberta are mult prea multe scrupule și ar fi timpul să ia, în sfîrșit, o atitudinea mai liberală față de el dacă îl iubea într-adevăr, așa cum pretindea. Și adăugă : La urma urmei, ce rău vezi în asta, că aș da din cînd în cînd pe la tine ? Ce, parcă ei trebuie neapărat să știe ?

Îşi scoase ceasul şi, la lumina unui chibrit, văzu că e ora unsprezece şi jumătate. I-l arătă şi-i spuse :

— Cred că nu mai e nimeni acolo la ora asta, ce zici ?

Ea se împotrivi, clătinînd din cap. Gîndul acesta nu numai că o înspăimînta, dar îi făcea şi rău. Clyde fusese prea îndrăzneţ făcîndu-i o asemenea propunere. Pe de altă parte, propunerea aceasta îi răscoli toate temerile şi toate îndemnurile ascunse, pe care, deşi o obsedau fără încetare, nu era încă dispusă să le înfrunte. În propunerea lui era ceva ispititor, dar, în acelaşi timp, ceva înjositor şi groaznic. Şi ea nu voia ! Hotărît, nu ! Totuşi, înăuntrul făpturii ei se zbăteau pornirile aprinse ale dorinţei înăbuşite şi aprige, care cerea stăruitor să fie recunoscută.

— Nu, nu, nu te pot lăsa să faci asta ! N-ar fi frumos. Nu vreau ! S-ar putea să ne vadă cineva. Ar putea să te recunoască cineva.

În acel moment, repulsia ei morală era aşa de mare, încît, mai mult inconştient, se zbătea să scape din îmbrăţişarea lui.

Clyde înţelese cît de adîncă era această revoltă bruscă. Şi dorinţa de a poseda ceea ce acum socotea, aproape înspăimîntat, că nu va obţine niciodată îl biciuia şi mai tare. Zeci de pretexte seducătoare i se iviră pe buze :

— Ah, cine ar putea să ne vadă acum, la ceasul ăsta din noapte ? Nu e ţipenie de om pe stradă ! De ce să nu intrăm un pic, din moment ce amîndoi dorim acest lucru ? Nu cred că o să ne simtă cineva. Nu e nevoie să vorbim prea tare. Uite, nu e nici ţipenie de om pe stradă ! Să trecem pe lîngă casă, şi să vedem dacă mai e cineva treaz...

Cum însă pînă acum nu-i îngăduise niciodată să se apropie prea mult de casă, protestul ei fu nu numai categoric, ci şi cît se poate de energic. Clyde se arătă neabătut în hotărîrea lui, iar Roberta, simţindu-se oarecum dominată de el, atît ca subalternă a lui, cît şi ca îndrăgostită de el, nu-l putu împiedica de a trece, alături de ea, prin faţa casei, pînă la o depărtare de cîţiva paşi, unde apoi se opriră. În afară de un cîine care lătra, nu se auzea nici un zgomot. Iar în casă nu se vedea nici o lumină...

— Vezi, nu mai e nimeni treaz... spuse Clyde cu un uşor accent de dojană şi încurajare. De ce să nu intrăm o clipă ? Cine o să ştie ? Nu trebuie să facem zgomot. Şi-apoi, ce rău vezi tu în asta ? Alţii fac la fel. Nu e nici o nenorocire pentru o fată dacă îşi aduce iubitul în cameră pentru cîteva clipe... numai să vrea, bineînţeles.

— Nuuu ?! Pentru cei din lumea ta s-ar putea să nu fie ! Dar eu, una, ştiu ce e bine şi ce e rău, şi nu cred că e bine, aşa că nu vreau !

Spunînd acestea, Roberta simţi un junghi dureros pătrunzîndu-i în inimă, deoarece îşi dădea seama că arătase mai multă personalitate şi hotărîre decît văzuse Clyde vreodată la ea, sau decît credea ea însăşi că are atunci cînd era vorba de el. Fu cuprinsă de groază. Te pomeneşti că de acum încolo n-o s-o mai iubească atît dacă o să-i vorbească în felul acesta.

Clyde se mohorî imediat la faţă. De ce se purta aşa ? Era prea fricoasă, prea se temea de tot ce putea să dea puţină viaţă sau plăcere existenţei. Alte fete nu erau aşa — Rita, sau celelalte fete de la fabrică. Pretindea că-l iubeşte. Nu se împotrivea deloc atunci cînd o îmbrăţişa ori o săruta sub un copac, la capătul străzii. Dar cînd era vorba să meargă ceva mai departe, să atingă oarecare intimitate, nu se putea hotărî să spună da. La urma urmei, ce fel de fată era ? Ce rost avea să se ţină de fusta ei ? Să fie, oare, un caz asemănător cu Hortense Briggs, cu toate capriciile şi eschivările ei ? În mod neîndoios, Roberta era cu totul altfel ; totuşi, se arăta prea încăpăţînată ! Cu toate că nu putea să-i vadă faţa, ea ştia că e supărat. Supărat pentru prima dată.

— Foarte bine ! Atunci, dacă nu vrei, nu vrei, şi pace ! Vorbele lui răsunară rece, sec. Mai sînt şi alte locuri unde mă pot duce... Observ că nu vrei niciodată să faci ce îmi place mie. Aş vrea să ştiu, cum înţelegi tu să ne întîlnim de acum înainte ? Că doar n-o să batem străzile aşa, în fiecare seară...

Tonul cu care îi vorbea era trist şi nu prevestea nimic bun ; era mai pornit şi mai înveninat decît oricînd. Iar aluzia cu privire la „alte locuri" o lovi şi o îngrozi pe Roberta aşa de tare, încît dispoziţia ei se schimbă aproape imediat. Celelalte fete din lumea lui, pe care, fără îndoială, le vedea din cînd în cînd ! Şi celelalte fete de la fabrică, cele care veşnic îi făceau ochi dulci ! De cîte ori nu le văzuse ! Ruza Nikoforici aceea, oricît de vulgară ar fi fost, era, totuşi, drăguţă. Sau Flora Brandt ! Şi Martha Bordaloue, uf ! Cînd te gîndeşti că unui băiat drăguţ ca el i-au pus gînd rău nişte nenorocite ca acelea ! Robertei îi era teamă că din pricina lor el o va socoti prea dificilă, o fiinţă lipsită de acea experienţă sau de acea îndrăzneală cu care era obişnuit în lumea lui superioară, şi astfel îşi va întoarce privirile spre una dintre celelalte. Atunci îl va pierde. Gîndul acesta o îngrozi. Atitudinea ei se schimbă brusc, trecînd de la încăpăţînare la un ton de rugăminte :

— Clyde, te rog, nu te supăra pe mine ! Ştii prea bine că aş vrea dacă aş putea. Dar nu pot să fac aşa ceva aici. Nu-ţi dai seama ? Ştii lucrul ăsta foarte bine. Oamenii ar afla, fără doar şi poate ! Şi cum te-ai simţi tu dacă ne-ar vedea cineva, sau dacă te-ar recunoaşte cineva ?

Își puse, cu un gest menit să-l îmbuneze, mîna pe brațul lui, apoi îl cuprinse de mijloc, și Clyde simți că, în ciuda refuzului ei violent de adineauri, acum era foarte îngrijorată, aproape îndurerată.

— Te implor, nu-mi cere asta... adăugă ea cu un accent înduioșător.

— Atunci de ce ai căutat să pleci de la Newtoni? o întrebă el posac. Nu văd unde în altă parte am putea să ne ducem dacă nu vrei să mă lași să vin la tine uneori. Nu ne putem duce nicăieri altundeva!

Cuvintele lui îi dădură un răgaz de gîndire. Era limpede că legătura lor nu putea să-și urmeze cursul pe făgașul obișnuit al convențiunilor sociale. În același timp, nu vedea deloc cum ar putea să consimtă. Ceea ce-i cerea el era din cale-afară de neconvențional, de imoral chiar, de urît.

— Credeam, spuse ea stins, împăciuitoare, că m-am mutat aici numai ca să putem ieși undeva, împreună, sîmbăta și duminica...

— Dar unde să ne ducem acum sîmbăta și duminica? E închis peste tot!

Roberta se simți din nou depășită de aceste dificultăți de nerezolvat care îi copleșeau pe amîndoi și exclamă, neputincioasă:

— Ah, cît aș vrea să știu ce să fac!

— Ar fi simplu de tot dacă ai vrea, dar, vezi, așa faci întotdeauna, nu vrei...

Stătea acolo nemișcată, iar vîntul scutura frunzele uscate, care cădeau foșnind. Problema de care se temuse atîta vreme o stăpînea acum în chip nemilos. Putea ea oare, cu educația pe care o primise, să facă ceea ce-i propunea el? Era chinuită, sfîșiată de forțe ce se luptau înlăuntrul ei, puternice, năvalnice. La un moment dat, oricît de dureros ar fi fost acest lucru pentru vederile ei morale și sociale, fu dispusă să admită, dar în clipa următoare se hotărî să respingă, o dată pentru totdeauna, astfel de propuneri îndrăznețe și condamnabile. Totuși, în pofida acestora și din cauza dragostei ei arzătoare, nu putea să se poarte decît cu drăgălășenie și să-l roage s-o înțeleagă.

— Nu pot, Clyde, nu pot... Aș vrea dacă aș putea, dar nu pot! N-ar fi bine. Aș vrea dacă m-aș putea forța, dar nu pot!

Îl privi drept în față — un oval palid în întuneric — încercînd să vadă dacă el nu-și dă seama, dacă nu o înțelege, dacă nu cedează în favoarea ei. Dar, iritat de acest refuz atît de hotărît,

Clyde nu era dispus să cedeze ușor. Toate acestea nu făceau decît să-i amintească de acea lungă serie de înfrîngeri ce însoțiseră pasiunea lui pentru Hortense Briggs. De data asta nici prin gînd nu-i trecea să mai suporte așa ceva! Dacă în felul acesta înțelegea ea să se poarte, foarte bine, n-avea decît — dar nu cu el! Avea acum la dispoziție o mulțime de fete — o droaie — și oricare dintre ele l-ar fi tratat mult mai bine.

Cu o strîngere din umeri, se întoarse brusc, supărat, și dădu să plece, spunînd :

— Nu-i nimic, dacă acestea sînt sentimentele tale...

Iar Roberta, înmărmurită și îngrozită, rămase țintuită locului.

— Nu pleca, te rog, Clyde... Nu mă părăsi, te rog! exclamă Roberta imediat, cu un accent patetic, în care revolta și curajul se învălmășeau într-un chip profund și dureros. Nu vreau să mă lași! Te iubesc așa de mult, Clyde! Aș vrea dacă aș putea... Știi lucrul acesta!

— Ei, da, știu, și nu e nevoie să mi-o mai spui! (Experiența pe care o avusese cu Hortense și cu Rita îl făcea să adopte această atitudine.)

Cu o smucitură, se desprinse din brațele ei și porni grăbit, prin întuneric, spre capătul străzii.

Roberta, năucită de întorsătura aceasta atît de dureroasă pentru amîndoi, scoase un țipăt :

— Clyde!

Apoi alergă puțin după el, sfîșiată de dorința de a-l face să se oprească, spre a mai încerca o dată să-l înduplece. Dar Clyde nu se întoarse. Dimpotrivă, își văzu de drum mai departe, grăbit. Pentru moment, tot ce mai putea face era să-l urmeze și să-l oprească la nevoie, cu forța. Clyde al ei! Continuă să mai înainteze puțin în direcția lui, dar se opri deodată, surprinsă de această atitudine rugătoare, stăruitoare și compromițătoare în care se pomeni pentru prima dată în viață. Pe de o parte, toată educația ei convențională o îndemna să rămînă neclintită, iar pe de altă parte, setea de dragoste, de înțelegere, de prietenie o îndemna să alerge după el, înainte de a fi prea tîrziu și înainte ca el să fi plecat. Chipul lui adorabil, mîinile lui frumoase... Ochii lui... Și ecoul pașilor lui, care se îndepărtau, dar se mai auzeau încă... Totuși, puterea convenientelor sădite în ea pînă atunci era așa de mare, că, deși suferea cumplit, între cele două forțe contrarii se stabili un fel de echilibru, și ea se opri, simțind că nu e în stare nici să meargă mai departe, nici să stea pe loc, nici să înțeleagă, nici să îndure această neașteptată spărtură în minunata lor prietenie.

Durerea îi strîngea inima, învinețindu-i buzele. Rămase locului, încremenită și tăcută, incapabilă să rostească vreun cuvînt, nici chiar numele lui Clyde, care îi stăruia ca o chemare în gîtlej. Mintea îi era sfîșiată de un singur gînd : „Ah, Clyde, nu pleca, te rog! Te rog, nu pleca!“ Dar Clyde nu o mai putea auzi, pentru că mergea repede, cătrănit, iar zgomotul și ecoul pașilor lui ajungeau din ce în ce mai slab pînă la urechile ei îndurerate.

Aceasta fu pentru Roberta prima lovitură de pumnal a dragostei, o lovitură cumplită, fulgerătoare.

CAPITOLUL 41

Starea sufletească a Robertei din noaptea aceea nu e ușor de descris. Pentru că era în prada unei dragoste sincere și arzătoare, și omului îi este greu, în tinerețe, să se împotrivească dragostei sincere și arzătoare. În afară de asta, își făcuse cele mai mari și mai seducătoare iluzii cu privire la situația materială și socială a lui Clyde, iluzii la a căror naștere el contribuise foarte puțin, fiind mai curînd bazate pe presupuneri și pe șoapte, împotriva cărora nimeni nu putea să facă nimic. Iar propriul ei cămin, precum și situația ei în genere erau așa de mizere — n-avea nici o speranță de fericire, de nici un fel, în afara celor venite din partea lui. Și iată că acum se certase cu el și-l făcuse să plece supărat! Dar, oare, nu începea el să împingă lucrurile prea departe, cerînd cu prea multă stăruință atingerea acelor libertăți și familiarități tulburătoare și, fără îndoială, cumplite, pe care conștiința ei, educată în spiritul unei morale severe, nu-i îngăduia să le socotească legitime? Ce-ar putea să facă acum? Ce-ar putea să spună?

Iată ce-o frămînta pe Roberta în întunericul odăiței sale, după ce se dezbrăcase încet, mîhnită, și se strecurase fără zgomot în patul acela mare, de modă veche. „Nu, asta n-am s-o fac! Nu trebuie! Nu pot! Aș fi o păcătoasă dacă aș face așa ceva! Nu trebuie să fac asta, chiar dacă mă dorește și chiar dacă mă va amenința c-o să mă părăsească pentru totdeauna în cazul cînd îl refuz! Ar trebui să se simtă rușinat că-mi cere așa ceva!“

Dar imediat, sau aproape imediat, se întrebă ce altceva puteau face în împrejurările de față? Pentru că, nu încape îndoială, Clyde avea dreptate, cel puțin în parte, cînd spunea că nu mai au unde să se ducă fără riscul de a fi recunoscuți. Cît de neomenos era regulamentul acela al fabricii! Și-apoi, lăsînd la o parte regulamentul, familia Griffiths ar socoti că e degradant pentru Clyde să-și piardă timpul cu ea, după cum la fel ar socoti, fără îndoială, și soții

Newton, sau familia Gilpin dacă ar auzi şi ar afla cine-i el. Iar dacă o aşemenea informaţie ar ajunge la urechile lor, i-ar pricinui un rău şi lui, şi ei. Iar ea n-ar vrea să facă nimic ce-ar putea să-i pricinuiască lui vreun rău, nu, pentru nimic în lume !

În clipa aceea îi trecu prin minte că ar trebui să se angajeze în altă parte, spre a soluţiona problema asta, o problemă care, deocamdată, părea să nu aibă nimic comun cu problema mai gravă şi mai intimă a dorinţei lui Clyde de a ajunge în camera ei. Dar asta ar însemna să nu-l mai vadă deloc în timpul zilei, ci numai noaptea. Şi, fireşte, nu în fiecare noapte. Ceea ce o determină să renunţe la gîndul de a-şi căuta un loc în altă parte.

În acelaşi timp, îşi spunea că vor veni din nou zorile şi că îl va revedea pe Clyde la fabrică. Dar dacă el n-o să-i vorbească, şi nici ea lui ? Imposibil ! Ar fi ridicol ! Groaznic ! Numai gîndul la aşa ceva o făcu să se ridice în pat şi i se păru că-l vede aievea pe Clyde privind-o cu indiferenţă şi răceală.

Sări din pat şi aprinse singurul bec electric care atîrna în mijlocul odăii. Se duse la oglinda agăţată deasupra măsuţei vechi de toaletă din lemn de nuc şi se privi fix în ea. I se păru că are, de pe acum, cearcăne vinete în jurul ochilor. Simţi că o străbate un fior rece şi clătina din cap, pierdută şi neputincioasă. Nu putea fi aşa de josnic ! Nu putea fi atît de crud cu ea... sau ar fi în stare ? Ah, dacă ar şti cît de greu, cît de imposibil e lucrul pe care i-l cerea ! Ah, de-ar veni odată ziua, să-i vadă din nou chipul ! Ah, de s-ar face iar noapte, mai repede, să-i poată lua mîinile într-ale ei, braţul, să simtă cum o înlănţuie cu braţele...

„Clyde, Clyde ! exclamă ea cu jumătate de glas. Nu vrei să-mi faci nici un rău, nu-i aşa ? Nu se poate să-mi ceri un asemenea lucru !"

Se îndreptă spre un fotoliu vechi, decolorat şi cam jerpelit, aşezat în mijlocul odăii, lîngă o măsuţă, pe care se găseau cîteva cărţi şi reviste desperecheate — *Saturday Evening Post, Munsey's Popular Science Monthly, Bebe's Garden Seeds* — şi. ca să scape de povara gîndurilor pustiitoare ce-o frămîntau, se aşeză pe el, sprijinindu-şi bărbia în mîini, cu coatele înfipte în genunchi. Cum însă gîndurile dureroase nu conteneau şi o treceau fiori reci, luă un şal de pe pat şi se înfăşură cu el, apoi deschise una dintre reviste, doar ca s-o arunce imediat cît colo.

„Nu, nu, nu ! Nu poate să-mi ceară aşa ceva..." Iar ea nu trebuia să-l lase. Ah, şi îi spusese de nenumărate ori că o iubeşte — că e nebun de dragul ei. Şi fuseseră împreună în locurile acelea minunate...

Aproape fără să-şi dea seama ce face, începu să măsoare spaţiul dintre fotoliu şi marginea patului, apoi se aşeză din nou cu coatele pe genunchi şi cu bărbia în mîini ; aci de ducea în faţa oglinzii, aci scruta neliniştită întunericul de afară, să vadă dacă nu se vestesc zorile. Iar la şase şi jumătate, cînd se crăpa de ziuă şi se apropia timpul să se îmbrace, era încă trează şi se aşeza cînd pe fotoliu, cînd pe marginea patului, cînd în colţul din faţa oglinzii.

Ajunsese însă la o concluzie precisă, şi anume că trebuie să facă tot ce-i stă în putinţă pentru a-l păstra pe Clyde. Pentru nimic în lume nu trebuia să se despartă de el ! Trebuia să spună, să facă ceva, să-i păstreze dragostea, chiar dacă, chiar dacă... chiar dacă din cînd în cînd va fi nevoită să-l lase să intre aici, sau altundeva, într-o altă cameră, poate într-o casă unde se închiriază odăi, şi unde ar putea să aranjeze lucrurile din vreme, spunînd că e fratele ei sau ceva în genul ăsta.

Dar sentimentele ce-l stăpîneau pe Clyde erau cu totul diferite. Pentru a le înţelege cum se cuvine, pentru a ne da seama de natura exactă a stării lui de spirit, de încăpăţînarea şi arţagul ce puseseră brusc stăpînire pe el, ar trebui să ne întoarcem la Kansas City, la perioada cînd se învîrtise zadarnic pe lîngă Hortense Briggs. De asemenea, ar trebui să ne aducem aminte cum fusese nevoit să renunţe la Rita — tot fără nici un rezultat. Pentru că, deşi condiţiile şi situaţia de acum erau diferite şi nu avea nici un fel de drept moral să o învinuiască pe Roberta că se purtase cu el tot atît de urît precum se purtase Hortense, un lucru era limpede, şi anume faptul că fetele — toate — erau foarte încăpăţînate şi nu căutau decît să se apere, luînd totdeauna altă atitudine, uneori potrivnică practicii obişnuite a oamenilor, încercînd astfel să-l silească la fel de fel de servicii, fără a le trece însă prin minte să-l răsplătească în vreun fel oarecare. De altminteri, nu-i spusese chiar Ratterer că în ceea ce priveşte fetele e nici mai mult, nici mai puţin decît un nătîng — prea moale — gata oricînd să-şi dea cărţile pe faţă şi să le arate că nu mai poate de dorul lor ? Ratterer îi mai explicase, pe de altă parte, că e destul de simpatic — că are „o mutră convenabilă" — aşa că de ce să se ţină după fusta fe lor, cînd ele ar trebui să fie acelea care să-i facă lui curte ? Or, atît ideea, cît şi complimentul acesta îl impresionaseră foarte mult, pe atunci. Dar din cauza înfrîngerilor suferite în relaţiile cu Hortense şi cu Rita, de data asta se hotărîse să nu se mai dea bătut. Totuşi, iată că era din nou în pericol de a vedea repetîndu-se ceea ce păţise cu Hortense şi cu Rita.

În acelaşi timp, nu se poate spune că nu-şi aducea fel de fel de învinuiri la gîndul că, urmărind astfel de lucruri se lăsa tîrît

spre legături nepermise, fără îndoială, şi care se puteau dovedi primejdioase în viitor. Deoarece — îşi spunea el, năpădit de gînduri sumbre şi vagi — dacă urmărea să aibă cu Roberta relaţii în care prejudecăţile şi educaţia ei nu-i permiteau să vadă altceva decît un păcat, nu-i dădea oare prilejul ca mai tîrziu să aibă, într-un fel sau altul, pretenţia de a-i acorda o anumită consideraţie, pretenţie de care nu-i va fi poate chiar atît de uşor să nu ţină seama? Căci, în definitiv, el era agresorul, nu ea. Şi din această cauză, precum şi pentru ceea ce ar putea să urmeze, n-ar fi oare îndrituită să-i ceară mai mult decît ar fi el dispus să-i acorde? Avea cumva de gînd s-o ia în căsătorie? În străfundurile cugetului său ceva îi şoptea, chiar şi într-un moment ca acesta, că nu se va însura niciodată cu ea — că nu va putea s-o facă din cauza înaltelor lui legături de rudenie. Aşa stînd lucrurile, oare mai era sau nu cazul să stăruie pe calea asta? Iar dacă ar continua, se va putea feri să nu-şi asume vreo obligaţie, în viitor, faţă de fata respectivă?

Deşi nu-şi mărturisea gîndurile mai intime cu o asemenea sinceritate, esenţa lor era aproximativ cea arătată. Totuşi, atracţia sentimentală şi trupească a Robertei era aşa de puternică, încît, în ciuda presentimentului că ar fi periculos să stăruie în cererea lui, îşi spunea într-una că dacă nu-i va îngădui să intre în camera ei, va rupe orice legătură cu dînsa, într-atît de mare îi era dorinţa de a o avea.

Lupta aceasta pe care o implică orice aspiraţie spre unire a sexelor, cu sau fără căsătorie, continuă a doua zi la fabrică, fără să se fi rostit, totuşi, nici un cuvînt, nici dintr-o parte, nici din alta. Cu atît mai mult cu cît Clyde, deşi se socotea îndrăgostit pînă peste urechi de Roberta, nu-şi pierduse capul pînă acolo încît firea lui egoistă şi ambiţioasă să nu vegheze încă şi să nu-şi exercite controlul asupra oricărei porniri. Era hotărît să se comporte ca unul care a fost jignit, să nu se mai arate prietenos şi să nu mai cedeze în nici un fel pînă cînd ea nu va face o concesie care să-l mulţumească.

Ca urmare, în dimineaţa aceea se prezentă în secţia de stampare cu gesturile şi aerul unui om extrem de preocupat, de chestiuni ce nu aveau nimic de-a face cu cele petrecute în seara precedentă. Totuşi, nefiind sigur că atitudinea lui nu-l va duce pînă la urmă la înfrîngere, se simţea abătut şi răscolit sufleteşte. Mai ales că văzînd-o pe Roberta, care venea chiar atunci — şi, cu toată paloarea şi expresia ei descumpănită, era la fel de fermecătoare şi sigură de sine ca întotdeauna — nu-şi putu crea iluzia unei victorii imediate, sau chiar a uneia mai depărtate. Şi, cunoscînd-o aşa cum îşi închipuia că o cunoaşte, speranţa că ea ar putea să-i cedeze era destul de şubredă.

O privi în cîteva rînduri, însă numai cînd știa că nu e observat. La rîndul ei, Roberta se uită la dînsul de mai multe ori, dar la început numai cînd el nu se uita ; mai tîrziu observă cu satisfacție că ochii lui, fie că erau sau nu anume îndreptați spre ea, o căutau ; îi fu însă cu neputință să obțină un cît de mic semn de recunoaștere din partea lui. Și, spre amara ei dezamăgire, Clyde nu numai că o ignora acum, dar, pentru prima oară de cînd se îndrăgostiseră unul de altul, se prefăcea că se uită, dacă nu neapărat într-un mod ostentativ, oricum vădit și cu anumite intenții, la celelalte fete, care-i arătau totdeauna un interes fățiș și, după cum își închipuia biata Roberta, nu așteptau decît cel mai mic avans din partea lui pentru a se oferi în orice condiții ar fi dictat el.

Iată-l privind peste umărul Ruzei Nikoforici, a cărei față rotundă, cu nasul cîrn și bărbia lipsită de voință, era întoarsă spre el, plină de vino-ncoace ; discuta cu ea despre ceva ce părea că nu are o legătură prea strînsă cu munca, deoarece amîndoi zîmbeau în voie, ca și cum nu aveau nici o treabă. Iar peste cîtva timp, iată-l lîngă Martha Bordaloue, cu umerii și brațele ei de frațuzoaică durdulie, dezgolite pînă la subsuori, foarte apropiate de ale lui. Și, cu toată corpolența și masivitatea ei, cu tot aerul ei evident de străină, avea totuși ceva care plăcea bărbaților. Clyde încercă să glumească cu ea.

Veni apoi rîndul Florei Brandt, americana aceea extrem de senzuală și destul de arătoasă, care, uneori, după cum observase Roberta, nu-i era chiar indiferentă lui Clyde. Dar, cu toate tentațiile lor, Roberta nu voise niciodată să creadă că lui Clyde ar putea să-i placă vreuna dintre ele. Nu, firește !

Și, totuși, Clyde nu mai avea acum deloc ochi pentru ea — nu mai găsea nici un moment liber să-i adreseze măcar un cuvînt, deși arunca atîtea vorbe drăguțe și priviri vesele către celelalte. Cît o dureau lucrurile astea ! Cît era de crudă purtarea lui ! Și cum le ura pe toate fetele acelea, cu ocheadele lor și cu încercările fățișe de a i-l răpi ! Ce situație groaznică ! Trebuie să fie tare înverșunat împotriva ei, altfel n-ar putea face așa ceva, mai ales după cele ce se petrecuseră între ei — dragostea, sărutările !

Ceasurile se scurgeau încet pentru amîndoi, la fel de chinuitoare și pentru Clyde, și pentru Roberta. Căci, din moment ce era vorba de înseși visurile lui, se vedea stăpînit de o stare sufletească plină de nerăbdare și înfrigurare și suporta cu greu amînările sau dezamăgirile, care formează principala caracteristică a ambițiilor omenești, indiferent de natura lor. Gîndul că e pe cale de a o pierde pe Roberta, sau că pentru a o recîștiga ar trebui să cedeze în fața voinței ei îl tortura fără încetare.

În ce o privea, Roberta era chinuită nu atît de întrebarea dacă va trebui sau nu să cedeze în această chestiune (căci asta devenise acum pentru ea una dintre grijile cele mai puțin importante), cît de întrebarea dacă, cedîndu-i, Clyde se va mulțumi sau nu cu o prietenie nevinovată de îndată ce se va vedea în camera ei. Sau dacă va continua să-i mai fie prieten. Fiindcă ea nu-i va acorda nimic mai mult, niciodată! Și, totuși, îndoiala asta chinuitoare! Amărăciunea pricinuită de nepăsarea lui! Abia o putea îndura minut cu minut, dar încă ceas de ceas! În cele din urmă, cuprinsă de un acces de nemulțumire față de sine însăși, învinuindu-se că și-a atras singură asupră-și toate acestea, pe la 3 după amiază se retrase în sala de repaos, și acolo, pe o bucată de hîrtie găsită pe dușumea și cu ajutorul unui crîmpei de creion, compuse cu scurt bilețel:

„Te rog, Clyde, nu fi supărat pe mine! Te rog! Te rog, uită-te la mine și vorbește și cu mine, da? Îmi pare foarte rău de cele petrecute aseară... crede-mă, îmi pare grozav de rău'! Trebuie să te văd neapărat diseară la capătul străzii Elm, la ora opt și jumătate, dacă poți. Am să-ți spun ceva. Vino, te rog. Și, te rog, uită-te la mine și spune-mi că ai să vii chiar dacă ești supărat. N-o să-ți pară rău. Te iubesc așa de mult... Știi asta foarte bine!

A ta îndurerata,
Roberta"

Ca o ființă care caută cu disperare un narcotic, împături bilețelul și, întorcîndu-se în secție, se apropie de biroul lui Clyde. El stătea acolo, aplecat deasupra cîtorva bonuri. Trecînd repede prin fața lui, îi aruncă bilețelul drept în mînă. El își ridică privirile imediat, cu acea căutătură severă în care se citea un amestec de durere, de neliniște, de nemulțumire, dar și de hotărîre, ce-l stăpînise toată ziua, apoi, observînd silueta Robertei care se retrăgea și biletul din fața lui, se învioră numaidecît și ochii i se umplură de un val de desfătare și satisfacție uimită. Îl desfăcu și citi. Tot trupul îi fu străbătut de un fior cald, de o moleșeală plăcută.

La rîndu-i, Roberta, ajungînd la masa ei de lucru și oprindu-se să vadă dacă nu cumva a observat-o cineva, privi cu grijă împrejur, încordată și neliniștită. Dar cînd îl văzu pe Clyde uitîndu-se drept la ea, cu ochii încărcați de o lumină triumfătoare și totuși supusă și cu un zîmbet pe buze, făcînd, fericit, un gest cu capul în semn de încuviințare, încercă, tot atît de brusc, o senzație de amețeală, ca și cum tot sîngele, zăgăzuit pînă atunci în inima și vinele-i contractate, ar fi fost pus pe negîndite în libertate, și toate mlaștinile secetoase, toate cotloanele uscate și crăpate ale sufletului, rîulețele, pîraiele uscate și lacurile secate de tristețea ce pă-

rea că-i pîrjoleşte ființa fură dintr-o dată inundate de acest şuvoi bogat şi impetuos de viață şi de dragoste.

Ah, Clyde voia s-o întîlnească! Se vor întîlni diseară! O va înlănțui cu brațele şi o va săruta din nou, ca mai înainte. Şi ea va putea să-l privească iarăşi în ochi. Şi nu se vor mai certa niciodată — niciodată, dacă va depinde de ea!

CAPITOLUL 42

Voluptatea şi extazul de a fi dat legăturii lor o formă nouă şi mai intimă, de a fi învins împotrivirile, de a fi înlăturat problemele de conştiință! Şi zilele acestea, cînd amîndoi — după ce se luptaseră zadarnic împotriva acelei intimități despre care şi unul şi altul ştiau că celălalt o doreşte din toată inima şi căreia, pînă la urmă, i se supuseră împreună — aşteptau apropierea nopții cu o nerăbdare înfrigurată şi plină de teamă!... Cîte remuşcări şi cîte împotriviri din partea Robertei; cîtă hotărîre — nu străină totuşi de sentimentul că face o faptă rea, o înşelătorie, o trădare — din partea lui Clyde! Totuşi, o dată faptul împlinit, o bucurie convulsivă, sălbatică îi stăpînea pe amîndoi. Dar astea nu s-au petrecut fără ca Roberta să-i fi cerut, mai înainte, promisiunea că — indiferent de ce s-ar putea întîmpla, întrucît gîndul la urmările fireşti ale unei intimități atît de nesăbuite o apăsa încontinuu — el n-o va părăsi niciodată, pentru că fără ajutorul lui ar fi rămas cu totul neputincioasă în fața vieții. Şi totul fără nici un fel de referire directă la căsătorie. Iar el, orbit şi mistuit de patimă, se jura ca un zănatic că n-o va părăsi niciodată, niciodată! Roberta se putea bizui cel puțin pe această promisiune, deşi lui nici nu-i trecea măcar prin minte că s-ar putea căsători cu ea. Nu va face aşa ceva. Şi după ce toate îndoielile au fost înlăturate pentru moment, în ciuda faptului că în timpul zilei Roberta se judeca pe sine cu asprime şi se condamna, urmară nopți după nopți în care se dăruiau total unul celuilalt, pentru a trăi apoi cu patimă amintirea acestor desfătări, neavînd decît o singură dorință: ca ziua cea atît de lungă să se termine mai repede şi să vină iar noaptea, tainică şi învolburată, cu toate voluptățile ei.

Clyde avea totuşi sentimentul — întocmai ca şi Roberta, care era pe de-a-ntregul, pînă la chin, convinsă — că ceea ce face este un păcat, un păcat de moarte. Atît mama, cît şi tatăl lui vorbeau despre asta foarte des, şi se vedea pe sine în chip de seducător — un desfrînat — care îşi satisface plăcerile în afara legăturilor sacre ale căsătoriei. Iar Roberta, scrutînd cu înfrigurare viitorul

necunoscut, se întreba ce va face, sau ce se va întîmpla cu ea dacă la un moment dat Clyde n-ar mai iubi-o sau ar părăsi-o. O dată cu căderea nopţii, însă, uitau de toate acestea, şi amîndoi se grăbeau să se întîlnească undeva, pentru ca mai tîrziu, în tăcerea miezului nopţii, să se furişeze împreună în această cameră neluminată, devenită pentru ei un paradis mai minunat decît oricare altul pe care l-ar fi putut cunoaşte mai tîrziu, atît de nestăvilită este această patimă a tinereţii, care niciodată nu se mai întoarce!

Uneori, în ciuda tuturor îndoielilor şi temerilor şi datorită neaşteptatei cedări a Robertei în faţa dorinţelor lui, Clyde îşi dădea seama, pentru prima oară în toţi anii aceştia pasionaţi, că a devenit, în sfîrşit, un bărbat în toată puterea cuvîntului — un bărbat care începe să cunoască femeile cu adevărat. Şi, ca urmare, îşi dădea un aer ce părea să spună mai limpede decît ar fi spus-o înseşi cuvintele: „Uitaţi-vă, nu mai sînt ageamiul nepriceput şi neluat în seamă de acum cîteva săptămîni ci un personaj important, care ştie cîte ceva despre viaţă! Cu ce-mi sînt mai presus tinerii aceştia împăunaţi, sau fetele astea răsfăţate şi cochete din jurul meu? Şi dacă aş vrea — în cazul cînd aş fi mai puţin cinstit decît sînt — ce n-aş putea să fac?" Or, asta îi dovedea că ideile pe care Hortense Briggs reuşise să i le sădească în minte, ca să nu mai amintim de ultima lui experienţă negativă în legătură cu Rita, cu alte cuvinte că ar fi ghinionist sau că nu are succes la femei, erau false. În ultimă analiză, cu toate înfrîngerile şi refulările lui, era un tînăr croit după modelul lui Don Juan sau al lui Lothario.

Iar dacă Roberta era dispusă să se sacrifice pentru el în felul acesta, nu existau oare şi altele care ar face acelaşi lucru?

În ciuda indiferenţei din prezent a familiei Griffiths, împrejurarea aceasta îl făcea să calce cu un aer şi mai plin de încredere în sine decît acela care îl caracterizase mai înainte. Cu toate că nici Griffithsii, nici cei care făceau parte din cercul lor nu-i dădeau nici o atenţie, Clyde se privea uneori în oglindă cu o mîndrie şi o admiraţie care-i lipsiseră pînă atunci. Căci acum, dîndu-şi seama că viitorul ei depinde numai de voinţa şi de capriciile lui, Roberta începuse să-i facă totul pe plac, îndatorîndu-l veşnic şi căutînd să fie cît mai drăguţă cu el. Şi, într-adevăr, potrivit concepţiei sale cu privire la o bună rînduială a vieţii, era acum a lui şi numai a lui, aşa cum este o soţie faţă de soţ, gata să-i îndeplinească toate gusturile.

Aşa se face că o bună bucată de timp, Clyde uită de starea de neglijare în care fusese lăsat, mulţumit să i se dedice numai Robertei, fără să se gîndească prea mult la viitor. Singurul lucru care-l neliniştea cîteodată era gîndul că — aşa cum se temuse ea de la

început — s-ar putea întîmpla ceva neplăcut, şi, ţinînd seama de devotamentul ei exclusiv pentru el, acest lucru s-ar putea dovedi stînjenitor. Dar Clyde nu socotea că s-ar cădea să ia prea în serios această problemă. Roberta era acum a lui. Raporturile lor, în măsura în care amîndoi îşi puteau da seama sau puteau bănui, erau păstrate în cea mai deplină taină. Voluptăţile acestei luni de miere clandestine erau gustate fără nici o tulburare. Ultimele zile de noiembrie, frumoase şi adesea însorite şi calde, precum şi primele zile de decembrie se scurseră ca într-un vis, un adevărat paradis de plăceri în însăşi inima unei lumi monotone, convenţionale şi meschine, care-i obliga la o muncă prost plătită.

Între timp, toţi membrii familiei Griffiths lipsiseră din oraş, cam de pe la mijlocul lunii iunie, şi de atunci, Clyde se gîndise fără încetare la ei şi la tot ceea ce reprezentau în viaţa lui şi a oraşului. Casa lor mare, zăvorîtă şi tăcută acum, de care nu se ocupau decît grădinarii şi cîte un şofer sau un servitor, aşa cum vedea Clyde cînd trecea uneori întîmplător pe acolo, era un adevărat sanctuar pentru el, un fel de simbol al înălţimii pe care încă spera s-o atingă prin cine ştie ce întorsătură a soartei. Fiindcă nu putuse niciodată să-şi scoată din minte ideea că viitorul lui trebuie să se identifice într-un fel sau altul cu bogăţia ce se desfăşura aici sub privirile sale.

În ceea ce priveşte deplasările familiei Griffiths şi ale celor de-o seamă cu ei în afara oraşului Lycurgus, nu prea ştia mare lucru, cu excepţia celor citite din cînd în cînd la rubrica vieţii mondene a celor două ziare locale, care descriau într-un chip aproape servil sosirile şi plecările tuturor celor înrudiţi cu familiile mai importante din oraş. Cîteodată, după ce citea aceste informaţii, chiar atunci cînd se afla împreună cu Roberta în excursie în vreo localitate pe care n-o trîmbiţau ziarele, şi-l închipuia pe Gilbert Griffiths gonind în maşina lui mare, sau pe Bella, pe Bertina şi pe Sondra dansînd, canotînd la lumina lunii, jucînd tenis ori călărind în vreuna din staţiunile elegante unde se anunţa că-şi petrec vremea. Asta îl făcea să-şi muşte buzele de ciudă şi să se întristeze cumplit, privind într-o anumită lumină şi cu o claritate extraordinară legătura lui cu Roberta. În fond, cine era ea ? O lucrătoare de la fabrică ! Fiica unor oameni care locuiau şi munceau la o fermă, ea însăşi fiind nevoită să muncească pentru a-şi cîştiga existenţa. Pe cîtă vreme el, el.. ha, numai de l-ar favoriza puţin soarta !... Era oare cu putinţă ca toate visurile lui, legate de perspectiva unei vieţi superioare spre care năzuia cu atîta patimă, să se oprească aici ?

În felul acesta gîndea în clipele cînd era mai posomorît și mai ales după ce Roberta i se dăruia cu totul. Ea nu făcea parte din lumea lui, cel puțin nu din lumea familiei Griffiths, spre care el aspira cu atîta ambiție. Dar, oricît ar fi fost stările de spirit cauzate de articolele citite în *Steaua*, se întorcea totdeauna la Roberta, și cum dorința care-l mînase de la început către ea era departe de a păli, o găsea încîntătoare, neasemuită, extrem de atrăgătoare prin frumusețea, voluptatea și gingășia ei, atribute și vrăji ce împodobesc cu prisosință orice obiect al desfătării.

Cînd însă Griffithsii și prietenii lor se întoarseră acasă, și Lycurgus își reluă înfățișarea sa de oraș activ, industrial și cu acea viață mondenă care îl caracteriza în mod inevitabil timp de cel puțin șapte luni pe an, Clyde fu din nou cuprins de un interes și mai puternic decît altădată față de înalta societate locală.

CAPITOLUL 43

Și iată că, într-o seară de noiembrie, în vreme ce Clyde străbătea renumitul bulevard Wykeagy și chiar porțiunea din apropierea Bulevardului Central, porțiune pe care, după ce se mutase la doamna Peyton, trecea în mod obișnuit cînd se ducea sau cînd venea de la lucru, se întîmplă ceva care, în ceea ce-l privea pe Clyde, dar și familia Griffiths, avu darul de a prilejui o serie de evenimente cu neputință de prevăzut de vreunul dintre ei. Inima și mintea lui erau stăpînite în acea vreme de iluziile caracteristice tinereții și ambiției, pe care apropierea sfîrșitului de an în loc de a le înăbuși, părea, dimpotrivă, să le ațîțe și mai mult. Avea o situație frumușică. Era respectat de toată lumea. După ce își plătea camera și masa, îi rămîneau de cheltuit cu Roberta sau pentru nevoile lui personale nu mai puțin de cincisprezece dolari pe săptămînă, un venit care, deși nu-l egala pe acela de la „Green-Davidson" sau *„Union League Club"*, nu mai era în schimb grevat de mizeria familiei, cum se întîmplase în primul caz, sau risipit de unul singur, ca în al doilea. Iar Roberta i se dăduse, în taină, numai lui. Griffithsii, slavă Domnului, nu știau și nu trebuiau să știe nimic despre asta, deși nici nu-și pusese măcar problema cum ar fi procedat ca să le ascundă așa ceva în caz că s-ar întîmpla cine știe ce. Dar noroc că era unul dintre oamenii care nu înțeleg să se lege la cap atîta vreme cît nu-i doare.

Și cu toate că familia Griffiths și prietenii ei nu catadicsiseră să-l socotească dintr-ai lor, toți ceilalți cunoscuți ai lui din pătura mijlocie a societății orașului îi acordau din ce în ce mai multă im-

portanță. Nu mai departe decît astăzi, poate datorită faptului că primăvara trecută fusese numit șef de secție, iar Samuel Griffiths se oprise și stătuse de vorbă cu el mai deunăzi, un personaj de talia domnului Rudolph Smillie, unul dintre cei cîțiva vicepreședinți activi ai întreprinderii, l-a întrebat foarte cordial dacă joacă golf, iar în cazul cînd joacă, dacă nu l-ar interesa ca, în primăvara viitoare, să se înscrie la „Amoskeag", unul dintre cele două cluburi de golf cu adevărat importante, situat la vreo șase mile depărtare de oraș. Oare ce putea să însemne asta dacă nu faptul că domnul Smillie a început să vadă în el un viitor personaj, și că atît dînsul, cît și foarte multe alte perosoane din fabrică încep să-l socotească drept un tînăr ce prezintă oarecare importanță pentru familia Griffiths, dacă nu neapărat pentru fabrică?

Gîndul acesta, împreună cu celălalt — și anume, că după cină o va vedea din nou pe Roberta în camera ei la ora 11, sau chiar mai devreme — îl umplu de voie bună și-l făcu să pășească mai sprinten și mai țanțoș. Pentru că, pe măsură ce trăiau mai intens această aventură tainică, deveneau amîndoi tot mai îndrăzneți. Nefiind descoperiți pînă acum, nutreau nădejdea că nu vor fi descoperiți nici de aici încolo. Sau chiar dacă s-ar întîmpla contrariul, ea l-ar putea prezenta pe Clyde drept un frate sau văr al ei, pentru a evita un scandal imediat. Mai tîrziu, spre a se pune la adăpost de orice comentarii sau spre a înlătura posibilitatea de a fi descoperiți ulterior, Roberta, după cum căzură de acord în urma unor discuții asupra acestui lucru, putea să se mute în alt loc, unde își vor continua felul de viață de pînă acum. Nu era un lucru greu și, în orice caz, era preferabil unei ruperi a legăturilor dintre ei din pricina lipsei de libertate. Pînă la urmă, Roberta fu nevoită să încuviințeze.

În seara aceea, însă, interveni o întîmplare care-i îndreptă gîndurile într-o direcție cu totul diferită. Ajungînd în dreptul celei dintîi dintre importantele case de pe bulevardul Wykeagy, cu toate că nu avea nici cea mai mică idee cine locuiește acolo, Clyde se opri și se uită cu mult interes la gardul înalt de fier forjat, la iarba tunsă din grădina slab luminată de lampioanele din stradă, pe suprafața căreia zări nenumărate grămezi de frunze moarte, căzute de curînd, vînzolite și împrăștiate de un vînt domol. Casa arăta atît de austeră, de liniștită, de rezervată și i se păru atît de frumoasă, încît fu de-a dreptul impresionat de măreția și bogăția ei. În timp ce se apropia de poarta principală, deasupra căreia atîrnau două lampioane, răspîndind în jurul lor un cerc de lumină, o mașină închisă mare și solidă, se opri drept în fața ei. Șoferul coborî și des-

chise ușa mașinii, iar Clyde o recunoscu imediat pe Sondra Finchley care se apleca înainte către banca șoferului.

— Du-te la intrarea laterală, David, și spune-i lui Miriam că nu pot s-o aștept, fiindcă mă duc la masă la familia Trumbull, dar mă întorc pînă la 9. Dacă n-o găsești acolo, lasă-i biletul ăsta. Hai, grăbește-te!

Vocea și atitudinea ei erau poruncitoare, totuși plăcute; avea aceeași comportare care-l intrigase atît de mult pe Clyde în primăvara trecută.

În acel moment Sondrei i se păru că-l zărește pe Gilbert Griffiths venind către ea pe trotuar și strigă:

— Hei, bună seara! Te plimbi singur noaptea? Dacă vrei să aștepți o clipă, mergi cu mine. L-am trimis pe David înăuntru cu un bilet. Trebuie să se întoarcă numaidecît.

Cu toată simpatia ei pentru Bella și cu toată averea și prestigiul familiei Griffiths, Sondra Finchley nu părea nici pe departe grozav de impresionată de Gilbert. La început, cînd încercase să lege prietenie cu el, se arătase indiferent și așa rămăsese pînă acum. O jignise în amorul ei propriu. Pentru Sondra, ființă plină de vanitate și îngîmfare, asta era cea mai cruntă sfidare și nu putea să-l ierte. Nu admitea și nu voia să îngăduie nici cea mai slabă urmă de personalitate la cineva, și cu atît mai puțin în persoana înfumurată, rece și egocentrică a fratelui Bellei. Își dădea seama că Gilbert are o părere prea bună despre el însuși, că e un om prea vanitos pentru a putea fi pe placul cuiva. „Hm! Ce înfumurat!" Așa-l caracteriza totdeauna cînd se gîndea la el. „La urma urmei, ce-și închipuie că este? Cu siguranță că se socotește o mare personalitate! Ai crede că e un Rockeffeler sau un Morgan! Eu, una, însă, nu dau pe el nici două parale! Îmi place Bella. Ea e drăguță. Dar încrezutul ăsta! Probabil că ar vrea să vadă o fată stînd în genunchi în fața lui. Dar cu mine nu-i merge!" Cam acestea erau, în mare, comentariile Sondrei cînd alții îi pomeneau despre faptele și vorbele lui Gilbert.

La rîndul lui, Gilbert, de cîte ori o auzea pe Bella vorbind despre nazurile, aerele și aspirațiile Sondrei, obișnuia să observe: „Mofturoasa aceea! Ce și-o fi închipuind că-i de capul ei? N-am pomenit gîscă mai încrezută!"

Totuși, relațiile sociale din Lycurgus erau împletite atît de strîns, iar partidele cu adevărat bune așa de puține la număr, încît devenea aproape necesar și obligatoriu pentru cei „dinăuntru" să-i folosească la maximum pe toți cei de același rang cu ei. Asta era singura pricină pentru care Sondra strigase la cel asemuit cu Gil- [illegible] timp ce se retrăgea pe banchetă, pentru a-i face loc,

Clyde, aproape împietrit de această recunoaştere neaşteptată, smuls dintr-o dată din liniştea şi fericirea lui interioară, neştiind sigur dacă a auzit bine, se apropie cu un aer foarte asemănător celui al cîinilor de rasă, adică foarte atent şi întrucîtva devotat, ascultător.

— Bună seara! exclamă el, scoţîndu-şi pălăria şi înclinîndu-se. Ce mai faceţi? adăugă apoi, în timp ce se convingea că avea într-adevăr în faţa sa pe frumoasa, minunata Sondra, pe care o cunoscuse acum cîteva luni la unchiu-său şi a cărei viaţă mondenă o urmărise în ziare în tot timpul verii trecute.

Iat-o, aşadar, dinaintea lui, încîntătoare ca totdeauna, instalată în această maşină splendidă şi vorbind cu el. Numaidecît, însă, dîndu-şi seama că s-a înşelat şi că cel din faţa ei nu e Gilbert, Sondra se arătă foarte încurcată şi nu ştiu ce să facă spre a ieşi din această situaţie destul de jenantă.

— Ah, iartă-mă, dumneata eşti domnul Clyde Griffiths, acuma văd! M-am înşelat! Te-am confundat cu Gilbert. Prin întunericul ăsta.. nu se vede bine.

Clyde observă că e încurcată şi neliniştită şi înţelese că făcuse o greşeală, care nu era nici măgulitoare pentru el, nici plăcută pentru ea. La rîndul lui se zăpăci cu totul şi dădu să se retragă.

— Iertaţi-mă... zise el. Nu face nimic! N-am avut intenţia să vă deranjez. Credeam că...

Roşi, apoi făcu un pas îndărăt, fîstîcit de-a binelea.

Sondra, însă, observînd că cel pe care-l luase drept Gilbert Griffiths e mult mai atrăgător decît vărul lui şi mult mai modest, şi, de bună seamă, mult mai impresionat de farmecul personal şi de starea ei socială, îşi reveni repede şi, cu un zîmbet fermecător, spuse:

— Nu face nimic, într-adevăr! Urcă-te, te rog, şi dă-mi voie să te conduc acolo unde aveai de gînd să mergi. Mi-ar face plăcere să mergem împreună.

Din clipa cînd află că a fost salutat numai datorită unei greşeli, Clyde luă o atitudine din care pînă şi ea înţelese cît e de jignit, de ruşinat şi dezamăgit. În privirile lui se putea uşor citi regretul, şi pe buze îi juca un surîs şovăitor, trist, care voia parcă să-i ceară scuze.

— Da, cu plăcere, rosti el sacadat, adică... dacă vreţi dumneavoastră... Înţeleg foarte bine ce s-a petrecut. Se întîmplă... Dar nu trebuie să vă simţiţi obligată să mă luaţi dacă vă stingheresc. Mă gîndeam că...

Se întorsese pe jumătate, gata să plece, dar se simţea atît de puternic atras către ea, încît nu reuşise să se clintească din loc înainte ca ea să repete:

— Urcă-te, domnule Griffiths, vino ! Mi-ar părea bine dacă ai accepta. David o să te ducă într-o clipă la destinaţie, sînt sigură ! Cît despre rest, îmi pare rău, crede-mă... N-aş fi vrut să crezi că numai pentru faptul că nu eşti Gilbert Griffiths...

Clyde şovăi puţin, apoi, foarte timid, se urcă în maşină şi se aşeză pe banchetă, alături de ea. Sondra, intrigată de persoana lui, începu să-l privească îndeaproape, bucuroasă că e el, şi nu Gilbert. Ca să-l vadă mai bine, cît şi spre a-i arăta graţiile-i irezistibile, cum le socotea ea, aprinse lumina. Cînd se întoarse şoferul, îl întrebă pe Clyde unde vrea să meargă, şi el îi dădu, cu o strîngere de inimă, adresa, deoarece era vorba de o stradă ce se deosebea grozav de mult de strada pe care locuia Sondra. În timp ce maşina gonea, era iros de dorinţa năvalnică de a se folosi într-un fel oarecare de acest scurt prilej pentru a o face pe fată să-l privească în viitor cu oarecare simpatie şi poate — cine ştie ? — să stîrnească în ea dorinţa cît de slabă de a-l vedea din cînd în cînd. Era atît de dornic să pătrundă în lumea ei !

— E foarte drăguţ din partea dumneavoastră că m-aţi luat cu maşina, spuse el zîmbind şi întorcîndu-se spre ea. Nu m-am gîndit că m-aţi putea confunda cu vărul meu, altfel nu m-aş fi apropiat.

— Dar nu face nimic ! Să nu mai vorbim despre asta, răspunse Sondra cu cochetărie şi cu un fel de gingăşie languroasă în voce. Îşi dădea seama că prima impresie pe care i-o făcuse el nu fusese nici pe departe tot atît de puternică. E greşeala mea, nu a dumitale. Oricum, îmi pare bine că am făcut-o, adăugă ea apăsat, cu un surîs captivant. Îmi pare mai bine că te-am luat pe dumneata, şi nu pe Gil. Cu el nu mă prea împac. Ne certăm ori de cîte ori ne întîlnim undeva.

Zîmbi, revenindu-şi cu totul din încurcătura de adineauri. Se rezemă de pernele maşinii ca o adevărată prinţesă şi cercetă cu interes trăsăturile foarte regulate ale lui Clyde. „Ce ochi calzi şi surîzători are, se gîndea ea. Şi, în definitiv, e văr cu Bella şi cu Gilbert şi nu pare să-i meargă rău..."

— Cum se poate aşa ceva ? exclamă el sec, într-o încercare foarte palidă şi stîngace de a se arăta stăpîn pe sine însuşi şi chiar bine dispus.

— A, sînt lucruri fără importanţa... Ne certăm din cînd în cînd, şi atîta tot !

Simţi că-i tulburat, intimidat şi că în preajma ei îi lipseşte, fără îndoială, prezenţa de spirit, iar gîndul că-l poate zăpăci şi încurca aşa de rău îi făcu plăcere.

— Mai lucrezi la unchiul dumitale ?

— Da, răspunse Clyde repede, ca şi cum pentru ea ar fi putut avea vreo importanţă faptul că n-ar mai lucra. Acum mi s-a dat în grijă conducerea unei secţii.

— Serios ? Nu ştiam ! Nu te-am mai văzut deloc de cînd te-am cunoscut. Bănuiesc că nu prea ai timp să te distrezi. Îl privi cu înţeles, de parcă ar fi vrut să spună : „Rudele nu prea se interesează de dumneata" Dar, simţind o oarecare simpatie pentru el, preferă să spună : Ţi-ai petrecut toată vara în oraş, nu-i aşa ?

— Da, răspunse Clyde simplu, pe un ton plăcut. A trebuit să rămîn, ştiţi, din cauza lucrului. Dar v-am văzut adesea numele în ziare, am citit cum aţi luat parte la concursurile de călărie şi de tenis şi v-am văzut la serbarea florilor din iunie. Mi-aţi părut foarte frumoasă... aproape un înger !

În ochi avea o lumină în care admiraţia se împletea cu un fel de rugă, şi asta o încîntă. Ce tînăr fermecător — atît de diferit de Gilbert ! Şi cînd te gîndeşti că e atît de nefericit, iar ea nu-i poate arăta decît un interes trecător... Gîndul acesta o întristă puţin, apoi o făcu să se arate mai binevoitoare faţă de el. Pe de altă parte, ce ar spune Gilbert dacă aş şti că l-a cucerit pe vărul lui ? Ce mutră ar face — el, care o socotea mofturoasă ! Dar ar primi o lecţie binemeritată dacă cineva i-ar da atenţie lui Clyde şi l-ar trata cu o simpatie mai mare decît aceea la care s-ar putea aştepta Gilbert vreodată. Un asemenea gînd o făcea să surîdă...

Din nefericire, chiar în clipa aceea maşina trase în faţa casei doamnei Peyton şi se opri. Atît pentru Clyde, cît şi pentru ea, aventura părea că se terminase.

— E foarte drăguţ din partea dumitale că-mi vorbeşti aşa. N-am să uit ! Îi zîmbi galeş, în timp ce Clyde cobora prin uşa deschisă de şofer, cu nervii încordaţi din pricina importanţei pe care o avea pentru el această întîlnire. Va să zică aici locuieşti dumneata ! Crezi că o să-ţi petreci toată iarna la Lycurgus ?

— Da, sînt convins ! Cel puţin aşa sper... adăugă pe urmă plin de jind, în timp ce ochii completau înţelesul a ceea ce voia să spună.

— Atunci poate că o să te mai întîlnesc undeva, vreodată... Cel puţin aşa sper.

Se înclină, îi întinse degetele cu un zîmbet larg şi cuceritor, iar el, înnebunit de fericire, adăugă :

— Ah, sper şi eu !

— Noapte bună ! Noapte bună ! exclamă ea, în timp ce maşina se îndepărta repede.

Iar Clyde, uitîndu-se după ea, se întreba dacă o va mai vedea vreodată, dacă va mai fi vreodată aşa de aproape de ea şi în aceeaşi atmosferă de intimitate. Cînd te gîndeşti că a întîlnit-o,

şi cum! De astă dată se purtase cu totul altfel decît prima oară, cînd nici nu-l băgase în seamă. Da, îşi aducea perfect de bine aminte.

Plin de speranţă şi puţin cam melancolic, se îndreptă spre intrare.

Iar Sondra... În vreme ce maşina gonea pe străzi, se întreba de ce oare familia Griffiths părea să-i acorde atît de puţină atenţie?

CAPITOLUL 44

Această întîlnire atît de neaşteptată avu urmări de-a dreptul nimicitoare. Pentru că acum, în ciuda satisfacţiilor şi a tihnei pe care i le oferea Roberta, iată că se punea din nou, într-un mod cît se poate de limpede şi de plăcut pentru el, problema posibilităţilor sale mondene. Şi asta venea, oricît de curios s-ar părea, tocmai din partea unei fete care, aparţinînd clasei de sus, concretiza şi făcea să crească şi mai mult în faţa ochilor lui rolul şi importanţa acestei clase. Frumoasa Sondra Finchley! Faţa ei fermecătoare, eleganţa ei, felul adorabil, superior de a se purta! Ah, dacă ar fi izbutit să-i atragă atenţia atunci cînd a cunoscut-o prima dată! Sau dacă ar izbuti măcar acum!

Faptul că relaţiile lui cu Roberta ajunseseră acolo unde erau acum nu prezenta totuşi suficientă importanţă sau greutate pentru a înlătura atracţia exercitată asupra temperamentului şi imaginaţiei lui de o fată ca Sondra şi de tot ceea ce reprezenta ea. Compania „Wimblinger-Finchley", fabrică de aspiratoare electrice de praf, era unul din concernurile industriale cele mai mari din Lycurgus! Zidurile şi furnalele sale înalte cuprindeau o bună parte a cartierului de dincolo de Mohawk. Iar palatul familiei Finchley, de pe bulevardul Wykeagy, nu departe de al familiei Griffiths, era unul dintre cele mai impozante din şirul acela distins de case aristocrate, construite după ultima modă, în momentul cînd ultimul cuvînt în materie de arhitectură era stilul Renaşterii italiene — marmură gălbuie, combinată cu gresie de Dutchess County. Iar familia Finchley făcea parte din familiile despre care se vorbea cel mai mult în regiune.

Ah! Dacă ar reuşi să o cunoască mai de aproape pe această superbă fiinţă! Dacă ar reuşi să-i cîştige favoarea şi, datorită acestei favori, să intre în lumea ei minunată! Nu era el oare un Griffiths, la fel ca şi Gilbert Griffiths? Şi n-ar putea fi la fel de simpatizat, numai de-ar avea tot atît de mulţi bani, sau măcar aproape tot atît... Să se poată îmbrăca în genul lui Gilbert Griffiths; să se

plimbe de colo pînă colo în una din mașinile frumoase cu care acesta făcea automobilism ! Nu încape nici o discuție că atunci o fată ca Sondra ar fi încîntată să-l bage în seamă și — mai știi ? — chiar să se îndrăgostească de el. Deocamdată, însă, se gîndea Clyde cu melancolie, deocamdată nu putea face altceva decît să spere, să spere, să spere...

La dracu ! În seara asta nu se va mai duce la Roberta ! O să născocească o scuză oarecare, o să-i spună a doua zi dimineață că l-a chemat unchiul, sau vărul lui, să lucreze ceva. Sub stăpînirea unor asemenea sentimente nu putea și nu voia să se ducă la dînsa.

Acesta era efectul pe care bogăția, frumusețea și starea socială înaltă, spre care el aspira cu atîta rîvnă, îl produceau asupra unui temperament tot atît de fluid și tot atît de nestatornic ca și apa.

La rîndul ei, Sondra, gîndindu-se, ceva mai tîrziu, la întîlnirea cu Clyde, fu total cucerită de farmecul — fiindcă nu-i putea spune altfel — pe care-l descoperise la el, cu atît mai pronunțat cu cît era absolut contrariul a ceea ce îi oferea, într-o formă jignitoare, Gilbert. Hainele lui, felul de a se comporta, precum și remarca făcută în sensul că era angajat la întreprindere într-o oarecare calitate de funcționar, toate acestea păreau să-i indice că ar putea fi plasat și mai bine decît își închipuise ea. Totuși, își aduse aminte că, deși își petrecuse toată vara cu Bella și-i întîlnise de mai multe ori pe Gilbert, pe Myra și pe părinții lor, nici unul nu rostise vreun cuvînt cu privire la Clyde. De fapt, singurele informații pe care le avea despre el erau cele primite la început de la doamna Griffiths, care spusese că e un nepot sărac, adus din vest de soțul ei pentru a-l ajuta într-un chip oarecare. După felul cum îl văzuse însă pe Clyde de data asta, nu mai părea chiar așa de lipsit de importanță și în nici un caz sărac, ci, dimpotrivă, părea cît se poate de interesant, destul de elegant, foarte simpatic și în mod evident, după cîte își dăduse seama, doritor de a fi luat în serios de o fată ca dînsa. Și o astfel de atitudine din partea vărului lui Gilbert — din partea unui Griffiths — nu putea fi decît măgulitoare.

Ajungînd la familia Trumbull, o familie ce gravita în jurul unui anume Douglas Trumbull, avocat prosper, văduv, care învîrtea multe afaceri în regiune și care, datorită copiilor, precum și bunelor sale maniere și a subtilității avocățești, reușise să intre în grațiile celor mai înalte cercuri ale societății din Lycurgus, i se destăinui brusc lui Jill Trumbull, cea mai mare dintre cele două fiice ale avocatului :

— Știi, mi s-a întîmplat ceva nostim astăzi !

După care începu să-i povestească în amănunt cele petrecute.

Mai tîrziu, la cină, întrucît Jill găsise că e ceva de-a dreptul pasionant, Sondra repetă povestea față de Gertrude, fiica mai mică, și de Tracy, unicul fiu al familiei Trumbull.

— Da, da, spuse Tracy Trumbull, stagiar la biroul tatălui său, l-am văzut pe băiatul ăsta de vreo trei sau patru ori pe Bulevardul Central. Seamănă grozav cu Gil, într-adevăr! Numai că nu e tot atît de filfizon. L-am salutat de cîteva ori în vara asta, fiindcă îl confundam cu Gil.

— Și eu l-am văzut, intră în vorbă Gertrude Trumbull. Poartă uneori șapcă și haină cu cordon, ca și Gilbert Griffiths, nu-i așa? Mi l-a arătat o dată Arabella Stark, apoi Jill și cu mine l-am văzut trecînd pe lîngă Stark într-o sîmbătă după-amiază. După părerea mea, e mai bine decît Gil, mult mai bine!

Toate astea îi întăriră Sondrei opiniile pe care și le făcuse despre Clyde, astfel că adăugă:

— L-am cunoscut într-o seară, astă-primăvară, Bertina Cranston și cu mine, la Griffiths. Atunci mi se păruse prea timid. Aș vrea însă să-l vedeți acum. Hotărît lucru, e un bărbat frumos, cu ochi foarte calzi și un zîmbet foarte plăcut!

— Mai încet, mai încet, Sondra! zise Jill Trumbull, care, ca și Bertina și Bella, era foarte bună prietenă cu ea, fiind colege la Școala „Snedeker". Cunosc pe cineva care ar fi gelos dacă te-ar auzi vorbind așa...

— Cum, adică lui Gil Griffiths nu i-ar plăcea să audă că vărul lui arată mai bine decît el? interveni Tracy Trumbull. Ascultă...

— Gil! Hm! pufni Sondra iritată. Își închipuie că lumea începe și se sfîrșește cu el! Fac rămășag că numai din cauza asta familia Griffiths îl ocolește pe vărul său. Da, da, acum sînt sigură! Bella ar vrea, fără îndoială, să-l apropie de ei, pentru că am auzit-o spunînd primăvara trecută că-l găsește foarte drăguț. Iar Myra nu e în stare să facă nimic ce-ar putea să-i supere pe ceilalți. Cred că ar fi tare nostim dacă cineva dintre noi s-ar ține de el și s-ar apuca să-l invite ba ici, ba dincolo — din cînd în cînd, firește! — așa, în glumă, numai ca să vedem ce o să facă și cum ar primi Griffithsii chestia asta! Știu foarte bine că domnul Griffiths, Myra și Bella n-ar avea nimic împotrivă, dar Gil o să se supere rău de tot! Eu, una, n-aș putea să fac asta, pentru că sînt prea apropiată de Bella, știu însă cine ar putea s-o facă fără ca nimeni să protesteze... Se opri, gîndindu-se la Bertina Cranston, care nu putea să-l sufere pe Gil și nici pe doamna Griffiths. Mă întreb dacă se pricepe la dans, călărie, tenis si altele de felul ăsta...

Se opri din nou şi cumpăni, amuzată, în timp ce toţi ceilalţi se uitau la ea. Iar Jill Trumbull, o fată tot atît de zvăpăiată, deşi fără frumuseţea sau strălucirea ei, observă :

— Ar fi o chestie nostimă ! Crezi că Griffithsii s-ar burzului chiar aşa de rău ?

— Şi dacă s-ar burzului, ce ? continuă Sondra. Mai mult decît să-l ignoreze, ce pot face ? Şi, aş vrea să ştiu, cine s-ar sinchisi de asta ? În tot cazul, nu cei care l-ar invita !

— După cum văd eu, vă arde de ceartă, intereveni Tracy Trumbull. Pariez că asta o să şi iasă pînă la urmă ! Lui Gil Griffiths n-o să-i placă, fiţi sigure ! Nu mi-ar plăcea nici mie dacă aş fi în locul lui. Dacă vreţi să stîrniţi animozităţi, n-aveţi decît ; eu, unul, sînt convins că ăsta va fi rezultatul !

Or, Sondra Finchley nu era o fire căreia să nu-i surîdă o astfel de idee. Totuşi, oricît de interesantă i s-a părut festa pusă la cale, s-ar fi putut să nu iasă nimic dacă, în urma acestei conversaţii, precum şi a altora avute cu Bertina Cranston, Jill Trumbull, Patricia Anthony şi Arabella Stark, nu s-ar fi întîmplat ca zvonul despre această intrigă, împreună cu anumite comentarii la adresa propriei lui persoane, să ajungă, în cele din urmă, la urechile lui Gilbert Griffiths prin intermediul Constancei Wynant, cu care, spuneau gurile rele, era ca şi logodit. Iar Constance, trăgînd nădejde că, pînă la urmă, Gilbert o va lua în căsătorie, se arătă şi ea iritată de zvonul că Sondra înţelege să se intereseze de Clyde şi, fără nici un motiv binecuvîntat, să spună tuturor că acesta e mai simpatic decît Gilbert. Şi astfel, spre a-şi uşura inima, cît şi pentru a pune la cale o răzbunare împotriva Sondrei, îl încunoştinţă pe Gilbert, care începu, fără întîrziere, să facă diferite remarci tăioase cu privire la Clyde şi la Sondra. Transmise Sondrei, cu anumite înflorituri proprii, de către Constance, acestea avură efectul scontat. Treziră în ea o dorinţă vie de a se răzbuna. Şi era destul să vrea acest lucru, pentru a se purta frumos faţă de Clyde, ba încă a le face şi pe altele să se poarte la fel. Asta ar însemna, fără îndoială, ca Gilbert să se pomenească în faţa unui rival în societate — în speţă, propriul său văr — care, cu toate că era sărac, putea fi ostentativ şi mai mult simpatizat tocmai datorită acestui motiv. Minunată farsă ! Chiar atunci descoperi şi mijlocul prin care să-l poată introduce pe Clyde mai uşor în societate, fără să se trădeze şi fără nici o consecinţă neplăcută pentru ea, în cazul cînd lucrurile nu s-ar fi terminat cu bine.

Şi anume, la Lycurgus, membrii mai tineri ai familiilor distinse, ai căror copii urmaseră la Şcoala „Snedeker“, formaseră un club, în cadrul căruia organizau diferite petreceri şi serate, numit

„Cînd şi cînd". Acest club mai mult cu numele şi oarecum neglijat, nu avea nici o organizare precisă, nici funcţionari, nici sediu. Toţi cei care, în virtutea relaţiilor mondene şi a legăturilor de clasă, aveau dreptul să fie aleşi şi voiau să se înscrie în club puteau să convoace o întrunire a celorlalţi membri, în vederea unui dineu, a unei serate dansante, ori a unui ceai la locuinţa unuia dintre ei.

Cît de simplu ar fi, se gîndea Sondra, căznindu-se să găsească mijlocul cel mai potrivit pentru a-l introduce pe Clyde în rîndul lor, dacă vreunul dintre membrii clubului ar putea fi convins să organizeze ceva, şi, apoi, la propunerea ei, să-l invite şi pe Clyde. Cît de uşor i-ar fi, de pildă, lui Jill Trumbull să organizeze un dineu şi o seară de dans sub auspiciile clubului „Cînd şi cînd", la care să fie poftit şi Clyde. Prin acest şiretlic, ea ar putea să-l vadă din nou şi ar putea să-şi dea seama în ce măsură o interesa, precum şi ce fel de om era.

În consecinţă, fu anunţat un mic dineu pentru membrii clubului şi pentru prietenii lor în prima marţi din decembrie, urmînd ca Jill Trumbull să fie gazda. Fură invitaţi Sondra şi fratele ei, Stuart, Tracy şi Gertrude Trumbull, Arabella Stark, Bertina şi fratele ei, precum şi alţi tineri din Utica şi Gloversville, şi Clyde! Pentru a-l feri însă pe Clyde de vreun insucces sau chiar de vreun comentariu invidios, nu numai ea, ci şi Bertina, Jill şi Gertrude urmau să se poarte atent şi cu îngăduinţă faţă de el. Toţi trebuiau să aibă grijă ca programul de dans al lui Clyde să nu aibă întru nimic de suferit şi să nu fie lăsat singur nici la masă, nici în sala de dans, ci să fie trecut cu multă abilitate de la una la alta pînă la sfîrşitul reuniunii. În felul acesta se putea ca şi alţii să-i arate interes, ceea ce nu numai că ar linişti-o pe Sondra în privinţa faptului că dintre toate persoanele simandicoase din Lycurgus, numai ea s-a purtat prietenos cu acest Griffiths, dar l-ar pune într-o situaţie şi mai dificilă pe Gilbert, dacă nu şi pe Bella sau ceilalţi membri ai familiei.

Zis şi făcut!

Şi astfel, cam la două săptămîni după întîlnirea cu Sondra, întorcîndu-se de la fabrică într-o seară de decembrie, nu mică fu surpriza lui Clyde cînd văzu un plic de culoare gălbuie, rezemat de oglinda măsuţei sale de toaletă. Adresa era scrisă neglijent, cu litere mari, iar scrisul nu-l cunoştea. Îl luă de pe măsuţă şi-l întoarse pe o parte şi pe alta, fără să-şi poată da seama de unde vine. Pe partea cealaltă a plicului erau iniţialele B.T. sau J.T., nu le putu

descifra bine, atît de încîlcite erau literele. Desfăcu plicul şi scoase din el un cartonaş, pe care scria :

CLUBUL „CÎND ŞI CÎND"
Organizează prima sa serată de iarnă
MARŢI 4 DECEMBRIE
În locuinţa domnului Douglas Trumbull
WYKEAGY AVENUE, nr. 135
Sînteţi cordial invitat
Răspundeţi, vă rugăm, domnişoarei Jill Trumbull

Pe dosul invitaţiei, cu aceeaşi caligrafie neglijentă ca şi aceea de pe plic, era scris :

„Dragă domnule Griffiths,

M-am gîndit că poate ai dori să vii. Va fi ceva cu totul nepretenţios. Sînt sigură că o să-ţi placă. În cazul cînd accepţi, anunţ-o pe Jill Trumbull.

Sondra Finchley"

Uluit şi emoţionat, Clyde rămase năuc. Deoarece, după cea de a doua întîlnire cu Sondra, era mai fascinat decît oricînd de speranţa că, într-un fel sau altul, mai curînd sau mai tîrziu, va fi scos din starea umilă în care se găsea acum. După părerea lui, în momentul de faţă era cu mult superior lumii aceleia de jos în mijlocul căreia îşi petrecea vremea. Şi iată că acum avea în faţă o invitaţie a clubului „Cînd şi cînd", care trebuia să însemne ceva de vreme ce era patronat de oameni atît de importanţi, deşi nu auzise niciodată despre un asemenea club. Iar pe partea cealaltă a invitaţiei nu era, oare, chiar scrisul Sondrei ? Totul părea un basm, nici mai mult, nici mai puţin !

Era atît de uimit, încît nu-şi mai încăpea în piele de fericire. Începu să păşească încoace şi încolo prin cameră, să se admire în oglindă, să se spele pe mîini şi pe faţă ; apoi ajunse la concluzia că nu-i prea place cravata şi trebuie să şi-o schimbe, întrebîndu-se în ce chip ar fi mai nimerit să se îmbrace şi gîndindu-se la felul cum îl privise Sondra în cursul ultimei lor întîlniri. Şi cum îi zîmbise. În acelaşi timp, însă, nu se putu împiedica să se întrebe ce-ar spune Roberta dacă, printr-o minune optică, ar putea să vadă cît de mult l-a bucurat primirea acestei invitaţii. Căci, datorită faptului că nu mai era la cheremul opiniilor convenţionale ale părinţilor săi, adoptase faţă de Roberta, treptat-treptat, o poziţie care, cu siguranţă, ar fi însemnat un adevărat chin pentru ea în cazul cînd ar fi descoperit adevărata lui stare sufletească, idee ce-l ne-

liniști destul de mult, fără a-i schimba, totuși, în vreo măsură gîndurile cu privire la Sondra.

Minunăția aceea de fată !

Frumusețea aceea !

Lumea bogată și distinsă în care se învîrtea !

Pe de altă parte, gîndurile lui în legătură cu toate acestea erau străbătute de atîta cinism și nepăsare, încît se putu chiar întreba, cu destulă seriozitate, de ce n-ar putea, în definitiv, să-și îndrepte gîndurile spre ea și să le depărteze de Roberta, de vreme ce în momentul acela Sondra era pentru el izvorul celor mai înalte bucurii ? Roberta n-avea de unde să știe despre toate acestea. Nu putea să-i citească gîndurile, n-avea cum să-și dea seama de această experiență nouă decît dacă i-ar fi spus el. Și, firește, nici nu-i putea trece prin cap să facă acest lucru. Și, apoi, nu vedea nici un rău în faptul că un tînăr sărac ca el are asemenea aspirații. Alți tineri, tot atît de săraci ca și el, se căsătoriseră cu fete tot atît de bogate ca și Sondra.

Pentru că, în ciuda tuturor celor petrecute între el și Roberta, nu-și dăduse cuvîntul că se va căsători cu ea — își aducea perfect aminte — decît în cazul cînd s-ar întîmpla un anumit lucru. Or, după părerea lui, nu era probabil că așa ceva avea să se întîmple, mai ales ținînd seama de cunoștințele atît de precise pe care se fălea că le căpătase la Kansas City în această privință.

Iar Sondra, a cărei imagine reînviase atît de brusc în inima lui, îi stăpînea visurile cu o înfrigurare bolnăvicioasă. Această zeiță, care-l vrăjea cu totul din sanctuarul ei de aur și podoabe, catadicsise să-și amintească de el într-un fel atît de deschis și direct, propunînd să fie invitat acolo. Fără îndoială că avea să vină și ea, iar gîndul acesta îl înfioră din creștet pînă în tălpi.

Ce-o să zică Gilbert și ceilalți membri ai familiei Griffiths cînd vor auzi — ceea ce cu siguranță avea să se întîmple — că a fost invitat la această petrecere ? Sau dacă îl vor întîlni altă dată, la o altă serată, unde s-ar putea să fie din nou invitat de Sondra ? Grozav ar fi ! I-ar supăra, sau le-ar face plăcere ? I-ar face să-i acorde mai puțină, sau mai multă atenție ? La urma urmei, el n-avea nici o vină în toate acestea. Nu fusese oare invitat cu toată pompa de niște oameni din Lycurgus care se bucurau de aceeași situație frumoasă și pe care, fără îndoială, ei erau obligați să-i respecte ? Nu era nici măcar o treabă pusă la cale de el, fusese un simplu accident. Așa încît faptele nu puteau în nici un caz să-l pună în situația unui om care caută să răzbată cu orice preț.

Lipsit, cum era, de anumite nuanțe mai fine de discernămînt, un fel de bucurie șireată și ironică îl stăpînea la gîndul că de acum înainte Gilbert și Griffithsii ar putea fi siliți să țină cont de el, indiferent dacă doreau sau nu, poate chiar să-l invite în casă la ei. De vreme ce o făceau alții, cum ar fi putut să se eschiveze tocmai ei? Ce satisfacție! Și asta în pofida disprețului pe care i-l arăta Gilbert! Se înfioră de bucurie la gîndul acesta, dîndu-și seama că oricît de mare ar fi disprețul lui Gilbert, nici unchiul său, nici Myra n-ar fi dispuși să-l împărtășească și, prin urmare, va fi destul de ferit de orice tainică încercare de răzbunare ce-ar putea veni din partea lui Gilbert.

Dar invitația aceasta e un adevărat miracol! Ce rost ar avea mîzgăliturile Sondrei dacă persoana lui n-ar preocupa-o cît de cît? Ce rost? Gîndul acesta îl făcea să se simtă atît de tulburat, încît în seara cînd primi invitația Clyde de-abia mai fu în stare să mănînce. Luă invitația și sărută cuvintele scrise de mîna ei. Și, în loc să se ducă la Roberta, ca de obicei, se hotărî, întocmai ca și atunci cînd o întîlnise din nou pe Sondra, să se plimbe puțin, apoi să se întoarcă în camera lui și să se culce devreme. A doua zi, ca și data trecută, va putea găsi o scuză oarecare, de pildă că a fost acasă la familia Griffiths, sau la unul dintre șefii fabricii, ca să primească anumite instrucțiuni cu privire la munca de acolo. Se țineau deseori asemenea conferințe. Căci, copleșit de cele ce se petreceau acum, nu mai avea chef s-o vadă pe Roberta sau să mai stea de vorbă cu ea în seara aceea. Ar fi fost peste puterile lui. Gîndul celălalt — la Sondra și la interesul pe care i-l arăta ea — îl absorbea cu totul.

CAPITOLUL 45

Între timp, însă, se ferise cu grijă să facă față de Roberta fie și cea mai vagă aluzie în legătură cu Sondra, cu toate că, chiar și atunci cînd se găsea lîngă ea, la fabrică, ori în camera ei, nu-și putea opri gîndurile care-i zburau spre locurile pe unde rătăcea Sondra în momentele acelea, acolo, în lumea ei înaltă. Roberta surprindea uneori în gîndurile și atitudinea lui o schimbare și o rezervă împotriva cărora ea nu putea să facă nimic și încerca să-și explice ce anume a început să-l preocupe atît de intens în ultima vreme. La rîndul lui, Clyde, atunci cînd ea nu-l observa, se gîndea și se întreba, da, se întreba (de vreme ce binevoise să-i amintească din nou de existența ei), cum de este cu putință ca o Sondra să se intereseze de el? Dar cu Roberta cum rămîne? Cum? Mai ales

după legătura atît de intimă stabilită între ei ? (La naiba !) Şi totuşi ţinea la ea (da, ţinea !), cu toate că, acum, scăldat în razele acestui nou astru, aproape nici nu-i mai venea să se uite la Roberta, atît de puternice erau razele ce emanau de la cealaltă. Proceda oare greşit ? Făcea un păcat dacă se purta aşa ? Mama lui ar fi spus că da ! Şi tatăl lui tot aşa ar fi spus... şi poate toţi cei care aveau o concepţie sănătoasă despre viaţă... poate chiar şi Sondra Finchley... şi familia Griffiths... toată lumea !

Şi totuşi ! Şi totuşi ! Începuse să cearnă prima ninsoare a anului, cînd Clyde, gătit cu un clac nou şi cu un fular alb de mătase — amîndouă luate în urma sfatului binevoitor al proprietarului unui magazin de articole bărbăteşti, Orrin Short, pe care-l cunoscuse de curînd aici — şi cu o umbrelă nouă de mătase, pentru a se apăra de ninsoare, se îndrepta spre reşedinţa extrem de interesantă, dacă nu şi extrem de impozantă, a familiei Trumbull, de pe bulevardul Wykeagy. Era o casă ciudată, joasă şi asimetrică, iar luminile care licăreau prin nenumăratele storuri trase îi dădeau aspectul unei ilustrate de Crăciun. În faţa casei, deşi Clyde fusese extrem de punctual, se înşiruiau vreo şase maşini elegante, de diferite tipuri şi culori. Cînd le văzu, cu un strat subţire de zăpadă proaspătă pe acoperiş, pe scări şi pe aripi, Clyde simţi o strîngere de inimă la gîndul lipsei pe care nu va putea probabil s-o înfrîngă prea curînd, lipsa posibilităţilor materiale de a-şi cumpăra şi el un lucru atît de necesar. Iar înăuntru, în timp ce se apropia de intrare, auzi un zvon de glasuri şi rîsete ce se amestecau în conversaţia generală.

Un servitor înalt şi slab îi luă pălăria, paltonul şi umbrela, iar Clyde se pomeni faţă în faţă cu Jill Trumbull, care părea a fi în aşteptarea lui, o blondă cu părul ondulat, nu grozav de frumoasă, dar vioaie şi elegantă, îmbrăcată într-o rochie de mătase albă, cu braţele şi umerii goi, cu o diademă de ştrasuri în jurul frunţii.

— Nu-i nevoie să-mi spuneţi cine sînteţi, îl întîmpină ea cu un accent vesel, apropiindu-se şi întinzîndu-i mîna. Eu sînt Jill Trumbull. Domnişoara Finchley n-a venit încă. Totuşi, cred că pot face onorurile la fel de bine ca şi ea. Să mergem la ceilalţi.

Îl conduse printr-un şir de camere, care păreau toate aşezate în unghi drept, şi adăugă în timp ce mergeau :

— De necrezut cît de bine semănaţi cu Gil Griffiths !

— E adevărat, spuse Clyde, zîmbind simplu şi curajos, foarte măgulit de comparaţie.

Tavanele erau joase. Lămpi frumoase, prevăzute cu abajururi pictate, îşi desprindeau braţele din pereţii de culoare întune-

ţată. Focul din căminele a două camere cu ușile dintre ele deschise larg arunca o lumină roşietică asupra mobilei capitonate şi foarte confortabile. De jur împrejur se aflau tablouri, cărţi, obiecte de artă.

— Tracy, vrei să faci tu prezentările? spuse Jill. Fratele meu, Tracy Trumbull — domnul Griffiths. Domnul Clyde Griffiths — toată lumea, adăugă apoi, aruncîndu-şi privirile asupra întregii asistenţe.

În timp ce Tracy Trumbull îl luă de mînă, fel de fel de priviri se îndreptau spre el. Cu toate că se simţea prost, deoarece era cercetat de toată lumea de acolo, Clyde reuşi totuşi să schiţeze un surîs cald. Totodată, îşi dădu seama că, cel puţin pentru un moment, conversaţia se oprise.

— Nu vă întrerupeţi conversaţia din cauza mea, îndrăzni el să spună, cu un zîmbet care îi făcu pe cei mai mulţi să-l socotească spiritual şi în largul lui.

În acelaşi timp Tracy adăugă :

— Nu te mai prezint fiecăruia în parte. Stăm aici şi ţi-i arăt pe toţi. Aceea e sora mea, Gertrude ; stă de vorbă cu Scott Nicholson.

Clyde observă că o fată micuţă, brunetă, îmbrăcată în roz, cu o faţă drăguţă, avînd un aer îndrăzneţ şi inteligent, înclină uşor din cap. Alături de ea, un tînăr foarte spilcuit, cu un fizic frumos şi ten trandafiriu, se înclină cu rigiditate şi rosti : „Încîntat“. La cîţiva paşi mai încolo, lîngă o fereastră mare, stătea o fată înaltă şi totuşi graţioasă, brunetă, cu trăsături care nu aveau în ele nimic cuceritor, şi vorbea cu un tînăr lat în spete şi cu pieptul bombat ceva mai scund decît ea. Îi fură prezentaţi drept Arabella Stark şi Frank Harriet.

— Discută despre un *match* de fotbal care a avut loc recent între „Cornell“ şi „Syracuse“... Burchard Taylor şi domnişoara Phant, din Utica, urmă el, aproape prea repede pentru ca noul-venit să le poată reţine numele. Perley Haynes şi domnişoara Vanda Steele... Ei, cred că asta e tot, deocamdată. Ba nu, iată că vin Grant şi Nina Temple.

Clyde se opri şi se uită la un tînăr înalt, cu înfăţişare de *dandy*, cu faţa ascuţită şi ochii cenuşii, întunecaţi, care conducea o fată elegantă, tînără şi grăsuţă, îmbrăcată în gri, cu părul castaniu-deschis strîns cu grijă deasupra frunţii. Perechea se îndrepta spre mijlocul camerei.

— Bună seara, Jill ! Bună seara, Vanda ! Bună seara, Wynette.

În mijlocul acestor salutări, Clyde fu prezentat celor doi, fără ca vreunul dintre ei să-i acorde prea multă atenţie.

— Credeam că n-o să venim, continuă tînărul Cranston, adresîndu-se tuturor deodată. Nina nu voia să vină, dar îi promisesem Bertinei și lui Jill, altfel n-aș fi venit nici eu. Eram la familia Bagley. Ghici cine-i acolo, Scott ? Van Peterson și Rhoda Hull. Au să rămînă doar pînă mîine.

— Nu mai spune ! exclamă Scott Nicholson, un individ cu un aer decis și foarte încrezut. (Pe Clyde îl impresionă sentimentul acela de siguranță și degajare ce părea să caracterizeze pe fiecare.) De ce nu i-ai adus încoace ? Mi-ar fi făcut plăcere s-o văd pe Rhoda, ca și pe Van !

— N-am putut. Trebuie să plece în zori, așa spuneau. Poate că trec pe aici mai tîrziu, pentru cîteva minute. Tiii, nu s-a servit încă masa ? Mă așteptam să vă găsesc la masă !

— Ce ți-e și cu avocații ăștia ! Se vede că nu mănîncă prea des... glumi Frank Harriet, un tînăr îndesat, dar frumos la chip, cu pieptul bombat, zîmbitor, foarte plăcut la înfățișare, cu dinți albi și regulați.

Clyde găsi că e simpatic.

— Nu știu ce fac avocații, dar mie mi-e foame, și dacă nu mi se dă să mănînc, plec ! Ați auzit cine se antrenează pentru întrecerile de canotaj de anul viitor de la Cornell ?

Clyde nu avea cum să înțeleagă această discuție studențească în legătură cu Universitatea „Cornell", la care luau parte Harriet, Cranston și alții. Abia dacă auzise de numele diferitelor colegii, atît de familiare pentru acest grup. Dar era destul de deștept să-și dea seama de această lipsă și să evite orice întrebări sau discuții în legătură cu astfel de subiecte. Totuși, se simți oarecum stingher din pricina asta. Cei din jurul lui erau oameni mult mai culți, își făcuseră studiile la universitate. Poate că ar fi mai bine să pretindă și el că a urmat la o universitate oarecare. La Kansas City auzise despre Universitatea de stat din Kansas, nu prea depărtată de oraș, ca și despre Universitatea din Missouri. Iar la Chicago auzise despre universitatea cu același nume. Să spună că a urmat, măcar puțin, la una dintre ele, la Kansas, de pildă ? Fără a mai sta pe gînduri, se hotărî să răspundă în sensul acesta în cazul cînd ar fi fost întrebat, și avea să vadă după aceea ce-o să le mai spună dacă ar fi fost descusut mai în amănunt, de pildă ce a studiat. Auzise undeva despre matematici. De ce nu matematicile ?

Își dădea seama însă că acești oameni erau prea preocupați de ei înșiși ca să-i acorde lui vreo atenție deosebită. În alte părți putea fi el un Griffiths, un personaj important pentru anumite persoane, aici, însă, lucrurile stăteau altfel, după cîte se părea. Și cum Tracy Trumbull se întorsese tocmai în clipa aceea să-i spună

ceva Wynettei Phant, se simţi cu totul singur, părăsit şi neputincios, neavînd cu cine sta de vorbă. Dar chiar atunci micuţa aceea brunetă, Gertrude, se apropie de el.

— Lumea noastră cam are obiceiul să întîrzie. Aşa se întîmplă întotdeauna. Dacă le spuneam să vină la 8, ar fi venit la opt şi jumătate sau la 9. Nu se întîmplă întotdeauna aşa, ia spune ?

— Aşa-i, aveţi dreptate, răspunse Clyde, mulţumit că-i întrebat şi căutînd să pară cît mai dezgheţat şi cît mai la largul lui.

— Eu sînt Gertrude Trumbull, reluă ea. Sora simpaticei Jill, adăugă apoi cu un surîs cinic şi totuşi amuzat, care-i juca pe buze şi în ochi. Dumneata m-ai salutat, dar nu mă cunoşti. Cu toate astea, noi am auzit multe despre dumneata. Ar fi vrut să-l pună puţin în încurcătură. Aici, în Lycurgus, un Griffiths misterios, pe care se pare că nimeni nu-l cunoaşte. Totuşi, te-am văzut o dată pe Bulevardul Central. Intrai la cofetăria „Rich". Desigur, dumneata nu aveai de unde să ştii că eşti văzut. Îţi plac dulciurile ?

— Da, îmi plac. De ce ? întrebă Clyde, plin de ciudă şi oarecum tulburat, deoarece fata pentru care cumpărase atunci prăjiturile era Roberta.

Totuşi, se simţea mai la largul lui cu această fată decît cu alţii de acolo, pentru că, deşi părea cinică şi nu era chiar atît de frumoasă, avea o fire veselă, iar pentru el însemna un prilej de a ieşi din izolarea şi stînjeneala în care se afla.

— Probabil că spui numai aşa... rîse ea, cu o privire şireată în ochi. Cred mai curînd că le-ai cumpărat pentru o fată. Ai o prietenă, nu-i aşa ?

— Eu... Clyde se întrerupse o fracţiune de secundă, pentru că exact în clipa cînd i se pusese această întrebare, în minte îi apăru Roberta, iar gîndul : „M-a văzut oare cineva împreună cu Roberta ?" îl străfulgeră deodată. În aceeaşi clipă se gîndi că fata asta e mai inteligentă, mai îndrăzneaţă şi mai ironică decît toate fetele pe care le cunoscuse pînă atunci. Şi, fără să prelungească tăcerea, adăugă : Nu, nu am ! Ce te face să mă întrebi asta ? (Pe cînd vorbea, se întrebă ce ar gîndi Roberta dacă l-ar auzi.) Ce întrebare ! continuă el, puţin cam nervos de astă dată. Îţi place să necăjeşti oamenii, nu-i aşa ?

— Cine, eu ? Nu mă ocup cu treburi dintr-astea ! Ceea ce nu mă împiedică să cred că ai o prietenă ! Îmi place uneori să pun întrebări numai aşa, ca să văd ce spun oamenii cînd nu doresc să-şi dea pe faţă gîndurile adevărate. Se uită în ochii lui Clyde, zîmbind amuzată şi provocatoare : Cu toate astea, ştiu că ai o prietenă. Toţi băieţii drăguţi au !

— O, va să zică eu sînt băiat drăguț? zîmbi el cu nervozitate, dar totodată încîntat și plăcut impresionat. Cine a spus asta?

— Ca și cum n-ai ști-o! Păi... mai multă lume. Eu, de pildă. Și Sondra Finchley; e și ea de părere că ești drăguț. O interesează numai bărbații drăguți. Și sora mea, Jill, te socotește băiat drăguț; și ei îi plac numai bărbații drăguți. Cu mine e altceva, fiindcă eu nu sînt prea frumoasă. Se uită în ochii lui, clipind cu un aer cinic și provocator, ceea ce îl făcu să se simtă foarte prost, incapabil de a ține piept unei fete ca ea, dar în același timp și foarte încîntat și măgulit. Nu crezi că arăți mai bine decît vărul dumitale? continuă ea pe un ton hotărît și chiar imperios. Așa spun unii!

Deși puțin cam uluit și totuși flatat de această întrebare, care exprima exact ceea ce i-ar fi plăcut să creadă, deși intrigat de interesul pe care i-l arăta fata, Clyde n-ar fi îndrăznit să afirme așa ceva chiar dacă ar fi fost convins că așa este. Îi stăruiau prea viu în minte trăsăturile agresive, energice și uneori chiar pline de dorința răzbunării ale lui Gilbert, care, zgîndărit de asemenea aprecieri, nu va întîrzia să i-o plătească cu vîrf și îndesat.

— Cum aș putea să cred așa ceva? rîse el. Zău, nici prin gînd nu-mi trece!

— Tot ce-i posibil... Totuși, asta e adevărul! Dar asta n-o să-ți servească la nimic dacă n-ai bani; mai exact: dacă ții să te învîrți în cercul celor cu bani. Îl privi drept în ochi și adăugă pe un ton potolit: Oamenilor le plac banii mai mult decît frumusețea.

„Deșteaptă fată, își spuse Clyde, și ce observație ascuțită, rece!" Simți că-i pătrunde un cuțit în inimă, deși nu asta fusese intenția ei.

În aceeași clipă intră Sondra, însoțită de un tînăr pe care Clyde nu-l cunoștea, un individ înalt, deșirat, dar foarte elegant îmbrăcat. Iar după ei, o dată cu alții, intrară Bertina și Stuart Finchley.

— Iat-o! făcu Gertrude cu oarecare ciudă, roasă de gîndul că Sondra e mult mai frumoasă decît ea sau decît sora ei, precum și fiindcă manifestase interes față de Clyde. O să caute să vadă dacă ai observat cît e de frumoasă, așa că vezi, n-o dezamăgi...

La drept vorbind, nu ar fi fost nevoie de această remarcă — ce reflecta, de fapt, pura realitate — pentru a-l face pe Clyde s-o privească atent, cu nesaț chiar. Căci, făcînd abstracție de situația ei socială, de bogăția și gustul ei în ceea ce privește îmbrăcămintea și manierele, Sondra avea înfățișarea și comportarea fetelor care-l atrăgeau cel mai mult, o Hortense Briggs ceva mai rafinată și,

---

[1] Zeița frumuseții în mitologia elină.

datorită banilor — sac fără fund — prin care își împlinea toate capriciile, mai puțin hrăpăreață, deși aproape tot atît de egoistă. Mărginită ca spirit, dar avînd o fire aprinsă, era, în felul ei, o Afrodită[1] în goană după victime, arzînd de dorința de a dovedi oricărei persoane, pe care o socotea demnă de atenție, puterea distrugătoare a farmecului ei, știind în același timp să-și ferească făptura și individualitatea de orice legătură sau compromis ce-ar putea-o încătușa. Totuși, pentru motive pe care nici ea singură nu putea să și le explice, Clyde o atrăgea. S-ar putea să nu însemne prea mare lucru sub raport social sau financiar, dar ea îl găsea interesant.

Iată de ce ținea acum foarte mult să vadă dacă e prezent, apoi să se convingă că n-a observat că ea l-a căutat prima și, în sfîrșit, să-l trateze cu cît mai multă superioritate, un procedeu caracteristic „hortensian“ și un mod de a gîndi care nu putea da greș în cazul lui, fiind tocmai ceea ce îl putea impresiona mai mult. Clyde o sorbea din priviri, urmărind-o cum se rotește în dreapta și în stînga în rochia ei de voal, nuanțată între galbenul cel mai pal și portocaliul cel mai pronunțat și care-i scotea foarte bine în relief părul și ochii negri. Iar după ce împărți vreo douăsprezece sau mai multe salutări și schimbă cîteva cuvinte cu unul și cu altul în legătură cu cutare sau cutare întîmplare de interes local, binevoi, pînă în cele din urmă, să ia act și de prezența lui.

— A, aici erai? Va să zică te-a hotărît să vii! Nu eram sigură dacă ai să crezi că merită sau nu să te ostenești. Bănuiesc că ai fost prezentat tuturor, nu?

Se uită de jur împrejur, de parcă ar fi vrut să spună că dacă n-a fost prezentat, ea e gata să-l îndatoreze. Ceilalți, nearătînd prea mult interes față de Clyde, erau acum intrigați de faptul că ea îi dădea atîta importanță.

— Da, cred că am fost prezentat aproape la toată lumea.

— Afară de Freddie Sells. A venit cu mine chiar acum. Hei, Freddie! se adresă ea unui tînăr înalt și zvelt, cu obrazul neted și cu ondulații artificiale, îmbrăcat într-un frac strîns și ajustat pe corp, care se apropie numaidecît și se uită la Clyde de sus, așa cum se uită un cocoș la o vrabie. Dînsul e Clyde Griffiths despre care ți-am vorbit, începu ea pe un ton vioi. Nu-i așa că seamănă extraordinar cu Gilbert?

— Te cred! exclamă această amabilă persoană, care părea să nu aibă vederea prea bună, pentru că se apleca mult ca să-l privească pe Clyde. Am auzit că sînteți vărul lui Gil. Îl cunosc foarte bine. Am învățat împreună la Princeton. Am stat și eu aici,

înainte de a intra la *„General Electric"*, în Schenectady. Totuşi, vin destul de des pe aici. Sînteţi angajat la fabrică, desigur!

— Da, spuse Clyde, care se simţea tare mic în faţa unui tînăr atît de superior lui ca experienţă şi educaţie.

Începu să se teamă că individul acesta va încerca să-i vorbească despre lucruri pe care nu le va putea pricepe, lucruri pe care nu le învăţase niciodată în chip sistematic, deoarece nu urmase cumsecade la nici o şcoală.

— Conduceţi vreo secţie?

— Da, răspunse Clyde, prudent şi nervos.

— Ştiţi, urmă domnul Sells cu vioiciune şi interes, că unul ce se pricepea bine atît în ale negustoriei, cît şi în ale tehnicii, m-am întrebat întotdeauna, la ce ar putea servi fabricarea gulerelor în afară de cîştiguri grase? Cînd eram la colegiu, discutam adesea cu Gil despre asta. Gil îmi demonstra de obicei că fabricarea şi vînzarea gulerelor e o chestiune de importanţă socială, pentru că numai aşa se mai lustruiesc oamenii. Dacă n-ar avea la îndemînă gulere ieftine, de unde să înveţe oamenii cum să se poarte în societate? Cred că a citit asta în vreo carte. Eu rîdeam veşnic de el!

Clyde se pregătea să încerce să răspundă ceva, deşi întrebarea îl depăşea. „Importanţă socială"! Ce înţelegea domnul Sells prin asta? Probabil o problemă profundă, cu caracter ştiinţific, studiată la colegiu. Noroc că a fost salvat de un răspuns neaşteptat, ce nu presupunea nici un fel de pregătire, din partea Sondrei, care, fără să-şi dea seama de stinghereala şi încurcătura lui Clyde, exclamă:

— Lasă discuţiile, Freddie! Nu-s amuzante! Vreau să-l prezint fratelui meu şi Bertinei. Îţi aduci aminte de domnişoara Cranston? A' fost împreună cu mine la unchiul dumitale, primăvara trecută.

Clyde se întoarse, în timp ce Fred, după ce fusese repezit, se consola cum putea, uitîndu-se lung la Sondra, pe care o admira nespus de mult.

— Da, bineînţeles... începu Clyde, pentru că, o dată cu celelalte, le studiase şi pe cele două fete.

În afară de Sondra, Bertina i se părea extraordinar de frumoasă, cu toate că şi ea era mai presus de puterea lui de înţelegere. Fiind complicată, nesinceră şi şireată, nu făcea decît să stîrnească în el un sentiment vag de inferioritate, şi, prin urmare, de nesiguranţă faţă de lumea ei — da, atît, şi nimic mai mult!

— A, bună seara! Îmi pare bine că te văd din nou... bîigui Bertina, în timp ce ochii ei verzui-cenuşii îl cercetau zîmbitori şi totuşi cu un aer indiferent şi enigmatic. Îl socotea un tînăr foarte

arătos, dar nu îndeajuns de inteligent şi energic pe cît ar fi dorit ea. Probabil că ai fost foarte ocupat cu munca dumitale. Acum, însă, dacă ai rupt gheaţa, sper c-o să te vedem mai des în societate.

— Da, aşa sper şi eu... răspunse Clyde, arătîndu-şi dinţii regulaţi.

Ochii ei păreau să declare că nu crede nici o iotă din tot ce spune, şi nici el nu crede, dar e totuşi necesar, poate chiar amuzant să vorbească aşa.

Stuart, fratele Sondrei, îi acordă un tratament asemănător, deşi cu mici modificări.

— Bună seara. Îmi pare bine de cunoştinţă. Sora mea tocmai mi-a vorbit despre dumneata. Ai de gînd să stai mult la Lycurgus ? Sper că da ! Atunci o să ne mai întîlnim din cînd în cînd, fără îndoială !

Clyde nu era cîtuşi de puţin sigur de asta, dar admiră felul uşuratic, superficial în care rîdea Stuart, arătîndu-şi dinţii albi şi regulaţi. Avea un rîs pripit, voios şi nepăsător. Admiră şi felul în care se întoarse şi apucă braţul alb al Wynettei Phant, care tocmai trecea pe lîngă ei.

— O clipă, Wyn ! Vreau să te-ntreb ceva...

Dispăru în altă cameră, plecîndu-se mult spre ea şi vorbindu-i repede. Lui Clyde nu-i scăpase amănuntul că hainele lui aveau o croială perfectă.

„Ce lume veselă ! se gîndea el. Ce lume răsfăţată !" În clipa aceea, Jill Trumbull începu să strige :

— Haideţi, poftiţi ! Nu e vina mea ! Nu ştiu ce i s-a întîmplat bucătăresei, şi de asta sîntem toţi în întîrziere. Terminăm repede cu masa, şi pe urmă dansăm, daaa ?

— Poţi să te aşezi între mine şi domnişoara Trumbull cînd o să se fixeze locurile celorlalţi, îl asigură Sondra. O să fie bine, nu ? Acum condu-mă.

Sondra îşi strecură braţul alb pe sub braţul lui Clyde, şi el avu impresia că, încet dar sigur, e purtat spre paradis.

CAPITOLUL 46

La masă vorbiră verzi şi uscate despre tot felul de localităţi, personalităţi şi proiecte, dintre care cele mai multe nu aveau nici o legătură cu viaţa dusă de Clyde în acest oraş. Totuşi, datorită farmecului său personal, reuşi curînd să învingă sentimentul de izolare şi de indiferenţă pe care i-l provocau dintre musafiri prin felul de a se purta faţă de el, mai ales fetele, intrigate de

faptul că Sondra Finchley îl plăcuse. Jill Trumbull, așezată alături de el, voia să știe de unde vine, ce fel de viață de familie a dus, ce rude are, de ce s-a hotărît să vină la Lycurgus, întrebări care, amestecate și întrerupte de glumele făcute pe socoteala diferitelor fete și a cavalerilor respectivi, îi dădeau lui Clyde destul răgaz să poată răspunde. Nu ar fi fost în nici un caz momentul să spună adevărul întreg în legătură cu familia lui. Spuse, prin urmare, că tatăl său conduce un hotel la Denver, nu prea mare, dar, oricum, un hotel. De asemenea, că venise la Lycurgus pentru că unchiul său i-a propus, cînd l-a întîlnit la Chicago, să vină aici, să învețe meșteșugul fabricării gulerelor. N-ar putea spune că-i place meseria asta, sau că o va continua la nesfîrșit, în afară de cazul cînd și-ar da seama că merită ; mai curînd ar vrea să se convingă dacă această meserie îi va putea asigura un viitor, remarcă în urma căreia atît Sondra, care asculta, cît și Jill, căreia îi fusese adresată, își spuseră că, în ciuda tuturor bîrfelilor atribuite lui Gilbert, Clyde dispunea probabil de anumite mijloace și de o situație la care ar fi putut să se întoarcă în cazul cînd nu i-ar mai fi convenit să rămînă aici.

Lucrul acesta era important în sine nu numai pentru Sondra și Jill, ci și pentru toți ceilalți. Căci, în ciuda înfățișării lui plăcute și a înrudirii cu familia Griffiths, bănuiala că ar fi un mare zero social, care se străduia, după spusele Constancei Wynant, să se agațe cu orice chip de familia vărului său, nu era chiar de neluat în seamă. Nu puteai fi decît cel mult amabil cu un funcționăraș sau o rudă săracă, indiferent de legăturile sale de familie, pe cîtă vreme dacă avea ceva bani și o oarecare situație socială, undeva, în altă parte, atunci lucrurile se schimbau.

Sondra simți că i se ia o piatră de pe inimă ; iar faptul că acest Griffiths se dovedea a fi mai acceptabil în societatea lor decît își închipuise ea o determină să-i acorde mai multă atenție decît ar fi făcut în alte condiții.

— O să-mi permiți să dansez cu dumneata după masă ? fu unul dintre primele lucruri pe care i le ceru el, încurajat de un surîs binevoitor, ce-i fusese acordat în mijlocul gălăgiei stîrnite în legătură cu o serată care urma să aibă loc undeva în curînd.

— Cum să nu, bineînțeles, dacă vrei ! răspunse ea plină de cochetărie, străduindu-se să-l facă să se poarte cît mai romantic.

— O singură dată ?

— Dar de cîte ori vrei ? Nu uita că sînt vreo zece-doisprezece băieți aici ! Ai primit un carnet de dans cînd ai venit ?

— N-am văzut nici un fel de carnet.

— Nu face nimic. Ai să capeți unul după masă. Iar pe mine mă poți trece la dansul trei și opt. Asta o să-ți lase destul loc și

pentru altele. Zîmbi fermecător : Trebuie să fii amabil cu toată lumea, știi ?

— Da, știu. O privea fără încetare. Dar de cînd te-am văzut la unchiul meu, în aprilie trecut, am dorit într-una să te văd din nou. Caut totdeauna numele dumitale prin ziare.

Se uită la ea cu o expresie de rugă și întrebare, și, fără să vrea, Sondra fu captivată de mărturisirea lui naivă. Era limpede că el nu-și putea permite să se ducă unde se ducea ea, sau să facă ceea ce făcea ea ; totuși, căuta să-i urmărească în ziare numele și deplasările. Nu putu rezista dorinței de a împinge conversația ceva mai departe.

— Serios ? ! Foarte drăguț din partea dumitale. Și ce anume ai citit despre mine ?

— Că ai fost la lacul Twelfth și Greenwood, și apoi la Sharon, la concursurile de înot. Am citit, de asemenea, că ai fost și la Paul Smith. Ziarele de aici erau de părere că te interesează cineva de la lacul Schroon, și ar fi posibil să te căsătorești cu el.

— Nu mai spune ? ! Ce prostii ! Ziarele de aici scriu atîtea idioțenii !

Tonul cu care spusese acestea putea da de bănuit că tînărul mersese ceva cam prea departe cu indiscreția. Clyde părea încurcat. Asta o înmuie puțin, iar cîteva clipe mai tîrziu reluă conversația pe tonul de mai înainte.

— Îți place să călărești ? întrebă ea pe un ton cald, liniștitor.

— N-am încălecat niciodată. N-am prea avut prilejul, dar mi-am închipuit întotdeauna că aș putea face față dacă aș încerca.

— Desigur, nu e greu. Dacă ai lua o lecție, două, te-ai descurca foarte bine, și — adăugă ea pe un ton ceva mai coborît — am putea să galopăm împreună din cînd în cînd. În grajdul nostru sînt atîția cai, care ți-ar plăcea, sînt convinsă !

Pe Clyde îl trecu un fior. Nu era o iluzie : fusese invitat chiar de Sondra să călărească, din cînd în cînd, împreună cu ea, ba, mai mult încă, putea folosi caii ei.

— Ah, mi-ar plăcea așa de mult ! spuse el. Ar fi minunat !

Lumea începea să se ridice de la masă. Aproape nimeni nu mai dădea atenție mesei, deoarece apăruse o orchestră de cameră de patru persoane, și primele măsuri ale unui foxtrot se auziră în salonul alăturat, o cameră lungă și lată, din care se scosese toată mobila, cu excepția scaunelor, înșirate de-a lungul pereților.

— Ar fi bine să te îngrijești de carnetul dumitale și de dansuri înainte de a fi angajate toate fetele, îl preveni Sondra.

— Da, numaidecît, spuse Clyde, dar cu dumneata n-o să dansez decît de două ori ?

— Bine, fie trei! Dansul trei, cinci și opt în prima parte.
Îi făcu semn, voioasă, să plece, iar el se grăbi să caute un carnet de dans.

Dansurile erau toate în genul foxtroturilor vioaie din epoca aceea, cu adaosuri și variațiuni, potrivit dispoziției fiecărui dansator. Întrucît dansase foarte mult cu Roberta în lunile din urmă, Clyde era într-o formă excelentă și abia se mai putea stăpîni de bucurie la gîndul că se găsește, în sfîrșit, pe plan social, ba chiar și afectiv în preajma unei fete atît de minunate ca Sondra.

Și cu toate că voia să pară curtenitor și atent și față de celelalte fete cu care dansa, se simțea cuprins de vîrtejuri de cîte ori își îndrepta privirile spre ea. Se legăna pierdută și visătoare în brațele lui Grant Cranston și-i arunca, fără să dea impresia, de cîte ori se apropia de el, cîte o privire, prin care voia să-l facă să simtă cît de grațioasă, de romantică și de poetică e atitudinea ei față de tot ce o înconjoară, că e nici mai mult, nici mai puțin decît o floare însuflețită. Iar Nina Temple, cu care el dansa în momentul acela, observă:

— E grațioasă, nu-i așa?

— Cine? întrebă Clyde, simulînd o inocență pe care n-o putu confirma fizicește, deoarece obrajii și fruntea i se înroșiră deodată. Nu știu la cine vă referiți.

— Nu? Atunci de ce roșești?

Își dădu seama că roșește și că încercarea lui de a scăpa e ridicolă. Își întoarse fața în altă parte, dar tocmai în clipa aceea muzica se opri, și dansatorii se îndreptară care încotro spre scaunele lor. Sondra se îndepărtă împreună cu Grant Cranston, iar Clyde o conduse pe Nina spre un fotoliu de lîngă o fereastră a bibliotecii.

Alături de Bertina, cu care dansă imediat după aceea, se simți puțin cam tulburat, din pricina aerului rece și cinic cu care aceasta îi accepta curtenia. Dacă o interesa Clyde, asta se datora numai faptului că el o interesa pe Sondra.

— Dansezi bine. Bănuiesc că ai dansat foarte mult înainte de a veni aici, la Chicago, nu-i așa, sau unde?

Vorbea încet, cu un accent nepăsător.

— Am fost la Chicago, înainte de a veni aici, dar acolo n-am prea dansat. Trebuia să muncesc.

Se gîndea că fetele de categoria ei aveau de toate, spre deosebire de fetele de seama Robertei, care nu aveau nimic. Și, totuși, în clipa aceea își dădea seama că Roberta îi place mai mult decît partenera lui de acum. Era mai simpatică, mai caldă, mai bună, nu așa de rece.

Cînd muzica reîncepu, cu un saxofon melancolic ce se desprindea din cînd în cînd, spasmodic, din orchestră, Sondra se apropie de el, îl luă de mîna stîngă cu mîna ei dreaptă şi-l lăsă s-o cuprindă pe după talie, o apropiere simplă, prietenoasă şi naturală, care, în negura visurilor ce şi le ţesea Clyde în jurul ei, îl făcu să se înfioare de plăcere.

Apoi, cu un gest cochet şi plin de şiretenie, îi zîmbi, privindu-l drept în ochi, un zîmbet prietenos, înşelător şi parcă promiţător, care făcu să-i bată inima cu putere şi să simtă un nod în gît Parfumul delicat pe care îl întrebuinţa ea îi gîdila nările, ca o mireasmă proaspătă de primăvară.

— Eşti mulţumit ?

— Da... cînd mă uit la dumneata...

— Cînd sînt atîtea fete drăguţe aici ?

— O, nici una dintre ele nu e atît de drăguţă ca dumneata !

— Şi dansez mai bine decît oricare alta, şi sînt cu mult mai frumoasă decît oricare altă fată de aici... Ei, am vorbit pentru dumneata. Mai ai ceva de spus ?

Îl privi cu aerul că vrea să-l necăjească, iar Clyde, dîndu-şi seama că are de-a face cu un gen de fată cu totul diferit de al Robertei, se fîstîci şi roşi pînă în vîrful urechilor.

— Înţeleg, zise el foarte serios. Toţi îţi spun asta şi ai vrea ca eu să te scutesc.

— Nu, nu toţi, făcu Sondra, intrigată şi în acelaşi timp descumpănită de simplitatea răspunsului. Sînt foarte mulţi cei care nu mă socotesc prea drăguţă.

— Serios ? Cum aşa ? zise el pe un ton de-a dreptul vesel, fiindcă îşi dăduse imediat seama că nu-şi bate joc de dînsul. Şi, totuşi, aproape că-i era frică să mai rostească un nou compliment. Tot gîndindu-se ce să mai spună, îşi aduse aminte de conversaţia de la masă în legătură cu călăritul şi tenisul şi adăugă : Îţi plac sporturile în aer liber, tot ce ţine de atletism, nu este aşa ?

— Ce te face să crezi ? răspunse ea repede, plină de voioşie. Da, într-adevăr, nu există ceva care să-mi placă mai mult ! Mă dau în vînt după călărie, tenis, înot, canotaj şi schif ! Înoţi, nu-i aşa ?

— O, desigur ! spuse Clyde cu lăudăroşenie.

— Joci tenis ?

— Ca să spun drept, de-abia am început, făcu el, neîndrăznind să spună că nu joacă deloc.

— Mie îmi place foarte mult tenisul. O să jucăm într-o zi împreună.

La auzul acestor cuvinte, Clyde își recăpătă întreaga bună dispoziție. Pășind ușor, ca o zînă, sub melodia tînguitoare a unui cîntec popular de dragoste, ea urmă :

— Bella Griffiths, Stuart, Grant și cu mine facem partide frumoase de dublu. Astă-vară am cîștigat aproape toate finalele, la Greenwood și lacul Twelfth. Iar cît privește schiful și săriturile la trambulină, ar trebui să mă vezi ! Acum avem cea mai rapidă barcă cu motor de la lacul Twelfth... vreau să spun că e a lui Stuart. Face pînă la șaizeci de mile pe oră !

Clyde înțelese că atinsese subiectul care nu numai că o fascina, dar o și pasiona. Căci era vorba, nu numai de exerciții în aer liber, care îi plăceau la nebunie, dar și de ambiția de a triumfa și de a cîștiga lauri în diferitele ramuri ale sportului, domeniu ce-i preocupa cu precădere pe toți oamenii din lumea ei. În sfîrșit, — dar despre asta el avea să-și dea seama abia mai tîrziu — ceea ce o mai îmbăta era faptul că aceste sporturi îi ofereau prilejul de a-și schimba cît mai des îmbrăcămintea, căci nimic n-o pasiona mai mult decît a se da în spectacol, a se arăta în costum de baie, de tenis, de amazoană, de bal, sau de automobilistă !

Dansau împreună, entuziasmați de faptul că descoperiseră interesul reciproc pe care-l simțeau unul față de celălalt, un fel de căldură spontană, exprimată prin privirile voioase și pline de nesaț pe care și le aruncau unul altuia ; de aluziile Sondrei la faptul că el ar putea fi invitat ici și colo în cazul cînd ar corespunde din punct de vedere sportiv, financiar, și așa mai departe, cerințelor societății ei ; de iluziile lui năstrușnice și exagerate cum că așa ceva poate și trebuie să se întîmple, în timp ce, de fapt, în dosul acestei convingeri înșelătoare mocnea neîncrederea în sine, manifestată sub forma unei dorințe înflăcărate, și totuși pline de melancolie, ce i se citea în ochi, precum și a acelei siguranțe a glasului în care — noroc însă că ea nu putea sesiza acest lucru ! — dăinuia un accent ce numai siguranță nu putea fi.

— Ah, s-a terminat dansul... spuse el cu mîhnire.

— Să cerem să-l repete ! zise ea bătînd din palme.

Orchestra atacă o melodie vioaie, iar Clyde și Sondra lunecară mai departe pe parchet, fandînd și legănîndu-se împreună, lăsîndu-se purtați de armonia ritmului muzicii, ca două așchii aruncate încoace și încolo de valurile unei mări agitate, dar prietenoase.

— Îmi pare așa de bine că sînt alături de dumneata... că dansez cu dumneata ! E așa de minunat... Sondra...

— Nu trebuie să-mi spui pe nume. Nu mă cunoști încă destul de bine

— Am vrut să spun „domnişoară Finchley". Dar n-o să te superi iar pe mine, nu-i aşa ?

Chipul lui deveni din nou palid şi trist.

Fata observă.

— Nu. Cînd m-am supărat eu pe dumneata ? Nu m-am supărat niciodată... Îmi placi... uneori... cînd nu eşti sentimental

Muzica se opri. Picioarele care plutiseră uşor pe parchet începură acum să umble.

— Aş vrea să văd dacă mai ninge sau nu afară. Dumneata ce zici ?

Sondra era aceea care întreba.

— Ah, da ! Hai să vedem !

Strecurîndu-se printre perechile care se mişcau încoace şi încolo, ieşiră repede pe o uşă laterală şi se pomeniră într-o lume acoperită cu un linţoliu gros de zăpadă moale şi tăcută, ca vata. Văzduhul era plin de fulgi, ce se cerneau încet şi fără zgomot.

CAPITOLUL 47

În următoarele zile de decembrie se petrecură cîteva evenimente care, deşi plăcute pentru Clyde, avură totuşi darul de a-l tulbura şi a-i complica viaţa. Găsind în el un admirator atît de simpatic, Sondra Finchley nu avea de gînd nici să-l uite, nici să-l neglijeze. Dar, întrucît el ocupa poziţia socială pe care o ocupa, la început nu ştia cum anume să procedeze. Clyde era prea sărac şi, după cît se vedea, prea ignorat chiar de familia Griffiths însăşi pentru ca ea să rişte o manifestare directă a interesului ce i-l purta.

Acum, în afară de motivul iniţial care explica purtarea ei — şi anume, dorinţa de a-l irita pe Gilbert împrietenindu-se cu vărul lui — mai exista şi un altul. Clyde îi plăcea ! Farmecul personal, precum şi admiraţia lui faţă de ea şi faţă de situaţia ei socială o măguleau. Cu atît mai mult cu cît temperamentul ei avea nevoie de măguliri, exact în măsura în care o făcea Clyde — măguliri sincere, pline de romantism. În acelaşi timp, el era înzestrat cu însuşiri fizice şi sufleteşti care îi plăceau : o dragoste căreia, deocamdată, îi lipsea curajul de a se manifesta prea mult ; o adorare care, totuşi, n-o deposeda de trăsăturile ei concrete de fiinţă omenească ; o sprinteneală fizică şi spirituală foarte potrivită cu a ei.

Iată de ce o tulbura atît de mult pe Sondra dorinţa de a şti cum trebuie să procedeze cu Clyde fără a atrage atenţia şi fără a da loc la comentarii nefavorabile cu privire la persoana ei, gînd

care îi frămînta mintea, obişnuită cu vicleşuguri, noaptea, după ce se culca. Totuşi, cei care îl cunoscuseră pe Clyde la serata de la Trumbull fură atît de impresionaţi de interesul ce i-l arătase Sondra, precum şi de faptul că el se dovedise un tînăr atît de plăcut şi de curtenitor, încît toţi, mai ales fetele, nu vedeau nicidecum în el o partidă de lepădat.

Ca urmare, două săptămîni mai tîrziu, cînd se dusese la magazinul „Stark“ să caute niscaiva cadouri ieftine de Crăciun pentru mama şi tatăl său, pentru surori, frăţior şi pentru Roberta, Clyde o întîlni pe Jill Trumbull, care făcea şi ea o serie de cumpărături de ultimă oră, şi fu invitat de ea să participe la o serată dansantă, dată în seara următoare de Vanda Steele, la locuinţa ei din Gloversville. Jill însăşi se va duce împreună cu Frank Harriet, dar nu era sigură dacă Sondra Finchley avea să vină. Intervenise altă invitaţie, care ar fi putut-o împiedica să participe, totuşi Sondra ar urma să vină dacă va putea. Oricum, sora ei, Gertrude, va fi bucuroasă să fie însoţită de Clyde — un mod foarte politicos de a aranja lucrurile pentru Gertrude. Şi apoi, după cîte ştie ea, dacă Sondra va auzi că va fi şi Clyde acolo, s-ar putea foarte bine să renunţe la cealaltă invitaţie.

— Tracy va fi bucuros să vină să te ia cu maşina, continuă ea sau — aici şovăi puţin — poate vrei să vii la noi la masă înainte de a pleca acolo? N-o să fie decît familia, dar am fi încîntaţi să te avem printre noi. Serata nu începe decît la 11.

Serata urma să aibă loc vineri, cînd era vorba ca el să se întîlnească şi să petreacă seara împreună cu Roberta, pentru că în ziua următoare ea pleca pentru trei zile acasă, la părinţii ei, cu prilejul Crăciunului — cea mai lungă perioadă de timp pe care avea să o petreacă departe de el. Şi cum, fără ştirea lui, se gîndise să-i facă un cadou — un stilou şi un creion automat — ţinuse foarte mult să-şi petreacă această ultimă seară cu el, fapt pe care i-l amintise în mod stăruitor. La rîndul lui, Clyde avea de gînd să se folosească de această ultimă seară pentru a-i face o surpriză — voia să-i dăruiască o trusă de toaletă alb şi negru.

Acum, însă, fu atît de emoţionat de posibilitatea de o revedea pe Sondra, încît se gîndea să renunţe la întîlnirea cu Roberta, nu însă fără a se teme de urmările şi incorectitudinea gestului său. Deoarece, în ciuda faptului că era pe de-a-ntregul cucerit de Sondra, se simţea încă foarte intim legat de Roberta şi n-ar fi voit s-o mîhnească în felul acesta. Ştia de la început că aşa ceva o să-i provoace o mare dezamăgire. În acelaşi timp, însă, era atît de măgulit şi de entuziasmat de această subită, deşi cam tîrzie, săltare în societatea înaltă, încît nici nu-i putea trece prin minte să o refuze pe Jill.

Cum ? Să renunțe la o vizită în familia Steele din Gloversville, în tovărășia fetelor Trumbull, mai ales că asta avea loc fără nici un fel de intervenție din partea familiei Griffiths ? Atitudinea lui putea fi nedreaptă, crudă și trădătoare față de Roberta, dar nu era oare probabil că o va întîlni acolo pe Sondra ?

Acceptă deci invitația, dar imediat după aceea se hotărî să se ducă la Roberta și să-i explice, să găsească o scuză plauzibilă, că, de pildă, familia Griffiths l-a invitat la masă în seara aceea. Asta o va impresiona îndeajuns și o va face să înțeleagă. Ajungînd însă la ea și negăsind-o acasă, se hotărî să-i explice a doua zi dimineață, la fabrică, printr-un bilețel dacă era nevoie. Ca o compensație, se gîndi să-i promită că sîmbătă o va însoți pînă la Fonda, unde îi va oferi cadoul pregătit.

În dimineața de vineri, însă, la fabrică, în loc să-i explice cu seriozitate, sau măcar cu tonul de regret pe care l-ar fi avut altădată, îi șopti :

— N-o să pot veni la tine diseară, draga mea. Am fost invitat la unchiul meu, unde trebuie să mă duc. Și nu sînt sigur c-am să pot veni pe urmă. Am să încerc, dacă reușesc să scap mai devreme. Dar dacă n-o să pot veni, o să te văd în autobuzul de Fonda mîine. Vreau să-ți dau ceva, așa că nu trebuie să te superi. Am fost anunțat de-abia azi-dimineață, altfel ți-aș fi spus mai dinainte. Nu te superi, nu-i așa ?

O privi cît putu mai melancolic, spre a o face să creadă că îi pare foarte rău.

Dar Roberta, văzînd că darurile ei și ultima lor seară fericită sînt înlăturate cu o nepăsare vădită — lucru ce se întîmpla pentru prima oară în acest fel — clătină din cap, de parcă ar fi vrut să spună : „Nu, nu", cu senzația că i se prăvale o piatră pe inimă, și începu să se întrebe ce putea să prevestească o asemenea părăsire bruscă, ivită tocmai într-un moment ca acesta. Pentru că, pînă acum, Clyde fusese extrem de atent cu ea, reușind să ascundă ultima lui întîlnire cu Sondra în dosul unui văl de afecțiune prefăcută, care îi înlătură Robertei orice îndoială. S-ar putea — așa după cum spunea el — să fi intervenit o invitație pe care n-o putea refuza și deci să fie obligat să procedeze astfel. Dar, vai ! seara aceasta fericită, pe care abia o aștepta ! Și cînd te gîndești că nu vor mai fi împreună trei zile întregi !... Atît la fabrică, mai întîi, cît și în camera ei, după aceea, suferi cumplit, gîndindu-se că bineînțeles Clyde ar fi putut măcar să-i spună că va veni mai tîrziu, după ce se va termina masa la unchiul său, pentru a-i da prilejul să-i înmîneze cadoul pregătit. Dar scuza invocată de el în cursul dimineții

era că probabil masa va ține pînă foarte tîrziu. Nu putea fi sigur. Era vorba să se mai ducă undeva, cu toții, după aceea.

Seara, însă, la familia Trumbull, și pe urmă la Steele, Clyde se simți măgulit și ridicat în al nouălea cer de o serie de întîmplări, la care, cu o lună mai înainte, nici n-ar fi îndrăznit măcar să se gîndească. Și anume, în casa familiei Steele fu prezentat unui număr considerabil de personalități, care, văzînd că e tratat cu atîta atenție de către familia Trumbull și aflînd că este un Griffiths, se grăbiră să-l invite la petrecerile lor, sau făcură aluzie la astfel de petreceri, proiectate pentru viitor, și la care putea fi și el invitat, așa fel încît, pînă la urmă, se văzu poftit din toată inima la o serată dansantă de Anul Nou, dată de familia Vandam din Gloversville, precum și la o petrecere organizată în ajunul Crăciunului de către familia Harriet din Lycurgus, petrecere la care erau de asemenea invitați Gilbert, sora sa, Bella, precum și Sondra, Bertina și alții.

În cele din urmă, își făcu apariția și Sondra în persoană, pe la miezul nopții, însoțită de Scott Nicholson, Freddie Sells și Bertina. La început se prefăcea că nu știe nimic despre prezența lui acolo, dar după aceea socoti de cuviință să-l întîmpine cu un : „A, bună seara, nu mă așteptam să te găsesc aici". Se înfășurase într-un chip extrem de ademenitor cu un șal spaniol, de un roșu-aprins. Clyde, însă, își dădu seama din primul moment că știa bine că se află și el acolo, și, la primul prilej favorabil, se apropie de ea și o întrebă cu un accent pasionat :

— N-ai de gînd să dansezi și cu mine astă-seară ?

— Cum să nu, dacă îți face plăcere... Credeam că poate m-ai uitat de cînd nu te-am mai văzut, spuse ea cu un aer nepăsător.

— Ca și cum nu dumneata îmi umpli toate ceasurile, toate clipele ! Singurul motiv pentru care am venit astă-seară aici este că am nădăjduit să te revăd pe dumneata. De cînd te-am văzut ultima oară, nu m-am gîndit la nimeni și la nimic în afară de dumneata !

Și, într-adevăr, era atît de captivat de felul ei de a fi și de a se purta, încît, în loc să fie jignit de pretinsa ei indiferență, dimpotrivă, se simți și mai atras de ea. Ajunsese acum la o intensitate a pasiunii care o încînta pe Sondra. Pleoapele i se strîngeau, și ochii îi ardeau de o dorință atît de înflăcărată, încît parcă ți-era și teamă să-l privești.

— Dar știu că te pricepi să spui lucrurile cele mai galante în chipul cel mai galant atunci cînd vrei ! Se jucă o clipă, zîmbind, cu un pieptene mare spaniol, pe care-l avea înfipt în păr. Și le rostești așa fel, de parcă într-adevăr ai și crede în ele !

— Vrei să spui că nu mă crezi, Sondra ? o întrebă el înfrigurat, şi, spunîndu-i pe nume pentru a doua oară, reuşi să-i producă un fior tot atît de puternic ca şi cel pe care-l simţise el însuşi.

Din pricina unei îndrăzneli atît de vădite din partea lui, Sondra fu cît pe-aci să se încrunte, dar nu-l dojeni deloc, fiindcă îi făcea plăcere.

— Ba da, te cred ! Fără îndoială ! spuse ea cu o oarecare şovăială în glas şi simţindu-se, pentru prima oară, tulburată în faţa lui. Începuse să-şi dea seama că e cam dificil să găsească o linie de conduită potrivită faţă de el, adică să-l ţină mai mult sau mai puţin la distanţă. Spune-mi acum ce dans preferi. Văd că vine cineva să mă invite. Îi întinse cu o şiretenie provocatoare micul ei carnet de dansuri : Dansul unsprezece, da ? Urmează imediat după acesta.

— Numai atît ?

— Bine, fie şi al patrusprezecelea, nesăţiosule ! rîse ea, privindu-l drept în ochi, o privire ce avu darul să-l subjuge cu totul.

Aflînd apoi de la Frank Harriet, în timp ce dansa cu el, că-l invitase pe Clyde de ajunul Crăciunului în casa lui, şi că Jessica Phant îl invitase de revelion la Utica, Sondra îşi spuse că proaspătul ei favorit păşise pe drumul succesului real şi ajunse la concluzia că nu mai constituie o problemă din punct de vedere monden, aşa cum se temuse. Era încîntător, fără îndoială ! Şi îi era aşa de devotat ! În consecinţă, gîndi ea numaidecît, ar fi foarte posibil ca unele dintre celelalte fete, văzînd atenţia pe care i-o acordă unii dintre cei mai de vază oameni de aici şi din alte părţi, să încerce să-l atragă de partea lor numai spre a-l face să-şi mai piardă din devotamentul pentru ea. Şi cum era o fire vanitoasă şi prezumţioasă, hotărî că aşa ceva nu trebuie să se întîmple. Aşa că, în cursul celui de al doilea dans cu Clyde, îi spuse :

— Ai fost invitat la familia Harriet de ajun, nu-i aşa ?

— Da, şi asta ţi-o datorez numai dumitale ! exclamă el cu căldură. Ai să vii şi dumneata ?

— Îmi pare foarte rău, dar nu pot. Sînt invitată, şi aş dori tare mult să vin. Am stabilit însă, mai dinainte, să mă duc la Albany şi apoi la Saratoga de sărbători. Plec mîine, dar o să mă întorc înainte de Anul Nou. Cîţiva prieteni ai lui Freddie proiectează o mare petrecere la Schenectady de revelion. O să vină şi verişoara dumitale, Bella, şi fratele meu, Stuart, şi Grant, şi Bertina. Dacă vrei, poţi să vii şi dumneata... cu noi.

Era cît pe-aci să spună „cu mine“, dar în ultima clipă adăugă „cu noi“. Se gîndea că, în felul acesta, făcîndu-l să renunţe la invitaţia domnişoarei Phant, o să le demonstreze tuturor în ce măsură

Clyde se află sub stăpînirea ei. Iar Clyde acceptă pe loc, încîntat, deoarece asta însemna că va fi din nou alături de ea.

În același timp, și nu fără oarecare teamă, se miră de faptul că, în felul acesta, indirect și totuși foarte intim și precis, vrea să-l pună față în față cu Bella, care nu va întîrzia, desigur, să-și informeze familia că l-a văzut acolo, în societatea Sondrei și a celorlalți. Or, ce urmări putea avea acest fapt, cînd pînă acum familia Griffiths nu-l invitase deloc, nici măcar de Crăciun ? Căci, deși aflaseră că fusese luat în mașină de Sondra, precum și că, mai tîrziu, fusese invitat la clubul „Cînd și cînd", nu luaseră încă nici o hotărîre în legătură cu el. Gilbert Griffiths era furios, tatăl și mama lui nu se putură decide ce atitudine să ia, în fine, toți erau nehotărîți.

După cîte bănuia Sondra, era posibil ca grupul să rămînă la Schenectady pînă a doua zi dimineața, ceea ce se feri să-i spună lui Clyde de la început. Iar Clyde uitase că pînă atunci Roberta se va întoarce de la Biltz și deci avea să o părăsească în tot timpul sărbătorilor Crăciunului, deși se aștepta, de bună seamă, să petreacă revelionul cu ea. Iată o complicație de care avea să se lovească abia mai tîrziu. Deocamdată, nu trăia decît fericirea de a ști că Sondra se gîndea la el, așa încît acceptă, fără să mai stea pe gînduri, cu toată înflăcărarea.

— Un lucru însă, îl preveni ea. Nu trebuie să-mi acorzi prea multă atenție nici acolo, nici aici, sau în altă parte, și nici să nu intri la gînduri dacă o să vezi că nu te bag uneori în seamă. Dacă n-ai să mă asculți, s-ar putea să nu te mai văd așa de des. Am să-ți explic odată și odată de ce. Tata și mama sînt niște oameni ciudați. La fel, și unii dintre prietenii mei. Dar dacă dumneata o să te mulțumești să fii drăguț cu mine, păstrînd oarecare indiferență, nu știu cum să-ți spun... atunci s-ar putea să ne mai întîlnim de cîteva ori în iarna asta. Înțelegi ?

Vrăjit de această mărturisire, provocată, după cum o știa foarte bine, de stăruințele lui pasionate, o învălui într-o privire pătimașă și răscolitoare.

— Atunci, spune, ții un pic la mine, nu-i așa ? făcu el, cu un accent pe jumătate întrebător, pe jumătate rugător, cu ochii aprinși de scînteierea aceea care o fascina atît de mult.

Prudentă și totuși atrasă, frămîntată de senzualitate și de emoție, neștiind, în același timp, dacă e înțelept ceea ce face, Sondra răspunse :

— Uite, am să-ți spun. Țin, și nu țin. Mai bine zis, n-aș putea încă să mă pronunț. Îmi placi foarte mult. Cîteodată am impresia

că-mi placi mai mult decît alţii. Iţi dai seama că nu ne cunoaştem încă prea bine. Oricum, o să vii cu mine la Schenectady, nu-i aşa?

— Mă inviţi dumneata?

— Am să-ţi mai scriu eu despre asta, sau am să-ţi telefonez. Ai telefon?

Clyde îi dădu numărul.

— Şi dacă cumva intervine vreo schimbare, sau voi fi nevoită să renunţ, să nu-ţi faci nici un fel de gînduri rele. O să te văd mai tîrziu, cu siguranţă, în altă parte...

Zîmbi, iar Clyde simţi că se înăbuşă. Numai gîndul că a fost atît de sinceră şi i-a spus că îl place foarte mult era de ajuns pentru a-l face să sară în sus de bucurie. Cînd te gîndeşti că o fată atît de frumoasă doreşte să-l atragă în sfera ei de viaţă, fata asta minunată, înconjurată de atîţia prieteni şi admiratori, pentru care singura greutate era doar să aleagă!

CAPITOLUL 48

A doua zi dimineaţă, la ora şase şi jumătate, deşi dormise numai o oră după ce se întorsese de la Gloversville, Clyde se trezi cu mintea plină de tot felul de gînduri confuze cu privire la felul cum să aranjeze lucrurile cu Roberta. Ea pleca azi la Biltz şi îi făgăduise că o va conduce pînă la Fonda. Acum însă nu mai voia să se ducă. Fireşte, va trebui să ticluiască o scuză oarecare. Dar ce anume?

Din fericire, cu o zi mai înainte îl auzise pe Whiggam spunîndu-i lui Liggett că azi urma să se ţină o şedinţă a şefilor de secţii, după orele de lucru, în biroul lui Smillie, la care trebuia să participe. Lui Clyde nu i se spusese nimic, pentru că secţia lui făcea parte din resortul lui Liggett, dar el socoti că acest fapt i-ar putea servi bine drept scuză, şi, ca urmare, cam cu o oră înainte de amiază, aruncă pe masa de lucru a Robertei un bilet cu următorul conţinut:

„Iubito, îmi pare foarte rău, dar am fost chiar acum anunţat că trebuie să iau parte la o şedinţă a şefilor de secţii la parter, la ora 3. Asta înseamnă că n-o să pot merge la Fonda cu tine, dar voi trece să te văd pentru cîteva minute după orele de lucru. Vreau să-ţi dau ceva; aşa că te rog să mă aştepţi. Şi nu te întrista. N-am încotro! Am să te văd neapărat miercuri, cînd te întorci.

Clyde"

Mai întîi, întrucît nu putu citi biletul imediat, Roberta se bucură, deoarece își închipuia că e vorba de ceva plăcut în legătură cu după-amiaza lor. Cînd îl deschise, însă, cîteva clipe mai tîrziu, în sala de repaos a femeilor, se posomorî deodată la față. Cum toate astea veneau după dezamăgirea din seara precedentă, cînd Clyde nu se dusese la ea, precum și după comportarea lui din cursul dimineții, care i se păruse rezervată, dacă nu chiar distantă, Roberta începu să se întrebe ce anume putuse provoca această schimbare bruscă. Nu era exclus să nu se fi putut eschiva de la această conferință, tot așa după cum nu va fi putut evita, desigur, vizita la unchiul său, unde fusese invitat. Dar cu o zi mai înainte, atunci cînd îi spusese că nu poate petrece seara cu ea, se arătase parcă mai vesel, mai puțin dezamăgit decît s-ar fi cuvenit să fie mai ales într-o împrejurare ca asta, cînd ea se pregătea de plecare și cînd el făcea atîta caz de dragostea lui. În definitiv, știa mai dinainte că avea să plece pentru trei zile. Și mai știa, de asemenea, că nimic nu o întristează mai mult decît despărțirea de el, chiar și pentru un timp oricît de scurt.

Buna ei dispoziție se schimbă imediat. Speranța i se transformă într-o stare de profundă mîhnire, de deznădejde. Totdeauna viața îi juca astfel de renghiuri! Mai erau numai două zile pînă la Crăciun, și iată că va trebui să plece la Biltz — unde n-o aștepta nici o bucurie, în afară de voioșia pe care o putea duce ea singură acolo — și petrecuse cu el doar cîteva clipe! Se întoarse la masa de lucru, fără să-și dea seama că pe chip i se citea toată nefericirea ce-o cuprinsese pe neașteptate. Privirile îi erau pierdute, mișcările, dezordonate, tulburare ce nu-i scăpă lui Clyde, dar, din pricina violenței sentimentului ce-l nutrea pentru Sondra, n-avea acum timp să se căiască.

La ora 1, cînd sirenele stridente ale celor cîteva fabrici învecinate vestiră încetarea lucrului pentru sîmbăta aceea, încît Clyde, cît și Roberta se îndreptară, fiecare pe alt drum, înspre locuința ei. Pe drum, Clyde se gîndea ce să-i spună. Ce să facă? În fața unei dragoste veștejite și stinse atît de pe neașteptate, cum ar putea el să se prefacă, în ce fel ar putea să continue o legătură care, oricît de puternică și vie ar fi fost nu mai departe decît cu cincisprezece zile mai înainte, acum părea extrem de anemică și de searbădă? Era cu neputință să-i spună sau să-i dea a înțelege că n-o mai iubește, pentru că ar fi însemnat să fie prea crud cu ea și ar fi făcut-o poate pe Roberta să spună... Ce să spună? Și ce să facă?... Pe de altă parte, ținînd seama de dorințele și perspectivele lui în legătură cu Sondra, era, de asemenea, cu neputință să continue a mai avea cu ea raporturi care nu erau nici sincere, nici recomandabile

şi nu puteau face altceva decît să ţină lucrurile pe loc, în stadiul în care se găseau acum. Imposibil! Mai ales că, la cel dintîi semn din care ar putea să vadă că Sondra îi împărtăşeşte dragostea, el va căuta s-o părăsească pe Roberta cu primul prilej. Şi de ce nu? În comparaţie cu situaţia şi frumuseţea Sondrei, ce putea să-i ofere Roberta? Şi cinstit ar fi din partea ei ca, date fiind situaţia, legăturile şi posibilităţile oferite de Sondra, să-i ceară să continue a ţine la ea, şi numai la ea? Nu-i aşa că n-ar fi cinstit?

Aşa gîndea Clyde pe drum, în timp ce Roberta, ajungînd acasă înaintea lui, se întreba care poate fi adevăratul motiv al acestei situaţii, ce s-a abătut atît de năprasnic asupra ei, această bruscă răceală a lui Clyde, graba cu care renunţase la o întîlnire cu ea în ajunul Crăciunului, tocmai cînd ea se pregătea să plece acasă şi nu avea să-l mai vadă timp de trei zile, refuzul de a o însoţi măcar pînă la Fonda... Clyde spunea că la mijloc era conferinţa aceea, dar oare aşa să fie? La nevoie, ea ar fi aşteptat pînă la 4, dar felul lui rece şi nehotărît de a se purta o făcu să renunţe la această idee. Ce însemnau toate astea? Aşa de curînd după înfiriparea legăturilor lor intime, care de la început şi pînă acum păruseră să-i apropie atît de mult! Trebuia să se aştepte la o schimbare, la o primejduire a minunatului lor vis de dragoste, sau chiar la sfîrşitul acestuia? „O, iubitule!“ Şi ea, care-i dăduse atît de mult! Dragostea lui Clyde însemna astăzi pentru ea totul — viitorul ei, viaţa ei.

Stătea acum în cameră şi medita la această nouă problemă cînd sosi Clyde, ţinînd sub braţ darul său de Crăciun, însă nestrămutat în hotărîrea de a modifica relaţiile cu Roberta, dorind, totuşi, să facă acest lucru într-un chip cît mai potolit cu putinţă.

— Îmi pare grozav de rău, Bert... începu el repede, voind să pară plin de voioşie şi simpatie, fără a-şi putea ascunde însă o anumită nesiguranţă din glas. Habar n-am avut pînă acum cîteva ore că o să aibă loc conferinţa aceea! Ştii, însă, cum se întîmplă... Pur şi simplu nu poţi să scapi de aşa ceva! N-o să te întristezi prea rău, nu-i aşa? Atît aici, cît şi la fabrică, văzuse de pe faţa ei că e într-o stare sufletească dintre cele mai mohorîte. Sînt totuşi bucuros că am putut să-ţi aduc asta, adăugă el, dîndu-i cadoul. Voiam să ţi-l aduc încă de aseară, dar a intervenit chestiunea cealaltă. Crede-mă, îmi pare rău că s-a întîmplat aşa, crede-mă, Roberta!

Deşi cu o seară mai înainte Roberta ar fi fost încîntată dacă i s-ar fi dat acest cadou, acum se mărgini să pună cutia pe masă, fără nici un pic de bucurie.

— Ai petrecut bine aseară, iubitule? îl întrebă ea, curioasă să afle amănunte despre reuniunea care i-l răpise pe Clyde al ei.

— Destul de bine, răspunse Clyde, străduindu-se să înfățișeze într-o lumină cît mai falsă seara aceea, care însemnase atît de mult pentru el și prevestea atîtea primejdii pentru ea. Credeam că nu e vorba decît să iau masa la unchiul meu, așa cum ți-am spus. Dar, cînd am ajuns acolo, mi-am dat seama pentru ce anume aveau nevoie de mine — să le însoțesc pe Bella și Myra la Gloversville, unde trebuiau să se ducă. Acolo e o familie bogată, Steele, marele fabricant de mănuși, știi. Organizaseră o serată dansantă, și fetele m-au rugat să le conduc, fiindcă Gil era ocupat. Dar n-a fost cine știe ce interesant. Mi-a părut bine cînd s-a terminat! Rostise numele Bellei, al Myrei și al lui Gilbert de parcă ar fi fost de mult în raporturi intime cu ei, intimitate care întotdeauna o impresiona foarte puternic pe Roberta.

— N-ai mai avut timp să vii la mine, nu-i așa ?

— Nu, pentru că a trebuit să aștept pînă cînd s-au întors fetele. Nu puteam să plec, îți închipui ! Dar nu vrei să desfaci pachetul, să vezi ce cadou ți-am adus ? adăugă el cu dorința de a-i abate gîndurile de la această trădare, care, știa bine, stăruia, necruțător, în mintea Robertei.

Ea începu să desfacă panglica cu care era legată cutia, în timp ce gîndul la tot ceea ce se putuse petrece la serata aceea o neliniștea profund. Ce alte fete în afară de Bella și Myra mai fuseseră acolo ? Nu cumva a fost și vreo fată care i-a furat, poate, inima în ultima vreme ? Clyde vorbea despre Sondra Finchley, Bertina Cranston și Jill Trumbull. Or fi fost și ele la serata aceea ?

— Cine a mai fost acolo în afară de verișoarele tale ? îl întrebă ea brusc.

— Ei, o mulțime de persoane pe care tu nu le cunoști. Vreo douăzeci, sau treizeci de inși din diferite localități, de prin împrejurimi.

— Dar din Lycurgus, nimeni, în afară de verișoarele tale ? stărui ea.

— Ba da, au fost și alte persoane. Am luat-o pe Jill Trumbull împreună cu sora ei, pentru că așa a vrut Bella. Arabella Stark și Perley Haynes erau acolo cînd am ajuns noi.

Nu pomeni nimic despre Sondra sau despre alte fete care îl interesau.

Datorită însă felului în care spusese acestea — tonul vocii, licărirea ochilor — răspunsul nu o satisfăcu pe Roberta. Era profund îngrijorată de noua întorsătură a lucrurilor, dar socotea că în momentul acela nu e bine să-l asalteze pe Clyde cu întrebări. S-ar putea să se supere. În definitiv, frecventase această lume în tot timpul de cînd îl cunoscuse ea. Și nu voia să-i dea impresia că în-

cearcă să-și exercite anumite drepturi asupra lui, deși aceasta îi era adevărata dorință.

— Țineam așa de mult să fiu cu tine aseară, ca să-ți dau cadoul meu... spuse ea, atît pentru a-și îndrepta gîndurile pe un alt făgaș, cît și pentru a-l apropia pe Clyde.

El îi surprinse mîhnirea din glas și, ca și altădată, fu impresionat, dar acum nu mai putea și nici nu voia să se lase învins de sentimente, cum s-ar fi întîmplat în alte împrejurări.

— Dar, Bert, știi foarte bine cum s-au petrecut lucrurile! replică el, aproape înfruntînd-o. Ți-am explicat adineauri!

— Știu... răspunse ea trist, într-o încercare de a-și ascunde adevărata stare sufletească.

În clipa aceea desfăcu hîrtia și deschise capacul cutiei în care se afla trusa de toaletă. La vederea ei, se mai înveseli puțin, pentru că nu avusese niciodată un obiect atît de scump și atît de original.

— Ah, ce frumoasă e! exclamă ea, furată de o clipă de bucurie. Nu mă așteptam la așa ceva... Cele două mici daruri ale mele au să pară acum o nimica toată...

Se duse să aducă darurile ei. Clyde observase, totuși, că, oricît de excepțional ar fi fost cadoul său, nu putea să înlăture deprimarea pe care răceala lui i-o pricinuise Robertei. O dragoste neîntreruptă din partea lui era pentru ea un lucru infinit mai important decît orice cadou.

— Îți place? o întrebă el, sperînd, în ciuda tuturor evidențelor, că prin acest cadou va reuși să-i risipească amărăciunea.

— Sigur, iubitule! răspunse ea, privind cadoul cu mult interes. Al meu nu e mare lucru, adăugă ea cu melancolie, mîhnită că pregătirile ei au luat altă întorsătură. Au să-ți fie însă de folos și le vei avea întotdeauna cu tine, lîngă inima ta, acolo unde vreau eu să stea mereu.

Îi dădu cutiuța, care conținea creionul automat de metal și stiloul cu ornamentații de argint, pe care i le alesese fiindcă își închipuise că avea nevoie de ele pentru munca de la birou. Cu două săptămîni în urmă, Clyde ar fi luat-o în brațe și ar fi căutat s-o mîngîie pentru nefericirea pe care i-o pricinuia. Acum, însă, se mulțumea să stea acolo, întrebîndu-se cum să facă s-o liniștească, fără a da impresia că e prea distant și fără să se avînte în obișnuitele demonstrații. De aceea, se grăbi să îngîne cîteva cuvinte de entuziasm, ce sunau totuși a gol, cu privire la cadoul primit de la ea:

— Tiii, sînt grozave, dragostea mea, tocmai lucrurile de care am nevoie! N-ai fi putut să-mi dăruiești ceva mai potrivit! Am să mă slujesc de ele tot timpul!

Le privi ca și cum le-ar fi examinat cu o plăcere nespusa, apoi le agăță de buzunar, ca să le aibă la îndemînă. Și cum ea stătea în fața lui, atît de abătută și melancolică, simbolizînd parcă tot farmecul vechii lor legături, o îmbrățișă și o sărută. Era, într-adevăr, o fată adorabilă. Iar cînd ea își aruncă brațele în jurul gîtului său și izbucni în lacrimi, o strînse la piept, spunîndu-i că n-are nici un motiv să plîngă, și miercuri avea să se întoarcă, și toate vor fi așa cum au fost... Asta nu-l împiedica să-și spună că o minte, și i se părea tare ciudat că pînă mai deunăzi a putut să o iubească așa de mult. Era de-a dreptul uluitor cum o altă fată reușise să-l smulgă de lîngă ea. Și, totuși, acesta era adevărul. Iar dacă dînsa se gîndea cumva că o iubește ca mai înainte, așa ceva nu mai era posibil. Și îi părea rău pentru ea.

Roberta simți parcă ceva din această atitudine a lui, cu toate că-i asculta vorbele și-i primea dezmierdările. Dar și unora, și altora le lipsea sinceritatea. Gesturile lui erau nervoase, îmbrățișările, forțate, glasul, fără accentul acela de adevărată tandrețe. Roberta avu o dovadă în plus numai după cîteva clipe, cînd el căută să se desprindă din îmbrățișare și, uitîndu-se la ceas, spuse :

— Trebuie să plec, iubito. E trei fără douăzeci, și ședința are loc la 3. Aș fi vrut să te însoțesc, dar, nu-i nimic, o să te văd după ce te întorci....

Se aplecă să o sărute, dar Roberta își dădu seama încă o dată, și de data aceasta în chip neîndoielnic, că sentimentele lui față de ea s-au schimbat, s-au răcit. Părea atent și binevoitor, dar gîndurile îi erau în altă parte, și tocmai acum, în aceste momente solemne ale anului ! Încercă să-și adune puterile și să-și regăsească stăpînirea de sine, reușind în parte, spunîndu-i cu oarecare răceală și, în cele din urmă, cu hotărîre :

— Bine, Clyde, nu vreau să întîrzii din cauza mea. Trebuie să te grăbești. Dar eu n-aș vrea să stau acolo decît pînă a doua zi de Crăciun. Crezi că dacă o să mă întorc mai devreme, a treia zi o să poți veni pe la mine ? N-aș vrea ca miercuri dimineață să ajung prea tîrziu la lucru.

— Sigur, draga mea, vin ! răspunse Clyde voios și chiar din toată inima, gîndindu-se că, deocamdată, n-are nici un program pentru ziua aceea și nedorind să se despartă de ea în felul acesta, repede și cu atîta cruzime. Cam cînd crezi că o să te-ntorci ?

Roberta avea să se întoarcă pe la 8, așa că, de data asta, se puteau întîlni. Își scoase din nou ceasul și, spunînd : „Acum trebuie să plec“, se îndreptă spre ușă.

Neliniștită de toate cele întîmplate și îngrijorată de ceea ce i-ar putea aduce viitorul, Roberta se duse după el și, apucîndu-l

de reverul hainei, îl privi drept în ochi şi-l întrebă pe un ton aproape rugător :

— E sigur că o să vii în ultima seară de Crăciun ? N-o să mai intervină alte obligaţii, ce zici, Clyde ?

— Nici o grijă ! Mă cunoşti doar... Ştii foarte bine că aseară n-am putut să refuz, dragostea mea... Dar am să vin marţi negreşit ! răspunse el.

Şi, sărutînd-o, se grăbi să iasă, spunîndu-şi că nu procedează destul de înţelept, dar fără a fi în stare să-şi dea seama ce altceva ar fi putut face. Oare un bărbat nu putea rupe legăturile cu o fată — lucru pe care încerca să-l facă, sau, cel puţin, îl dorea el — fără să recurgă la puţin tact şi diplomaţie ? Toate astea n-aveau nici un rost, dar, ce vrei, trebuie să faci uz de puţină abilitate ! Desigur, însă, că trebuie să existe şi alte metode, mai bune. De altfel, gîndurile îi şi zburaseră la Sondra şi la revelion. Avea să o revadă la serata de la Schenectady, şi acolo putea să-şi dea seama dacă ţine la el atît de mult precum îi făcuse impresia cu o seară mai înainte.

După plecarea lui, Roberta reintră în casă abătută şi fără nici un chef, urmărindu-l cu privirea de la fereastră şi întrebîndu-se ce îi pregăteşte viitorul. Dacă, din cine ştie ce motiv, va înceta s-o mai iubească ? Ea îi dăduse atît de mult ! Iar viitorul ei depindea acum de el, de statornicia lui. Se va sătura oare de ea, nu va mai dori s-o vadă ? Aşa ceva ar fi îngrozitor ! Ce-o să se facă ea după aceea ? Ah, dacă nu i s-ar fi dat, dacă n-ar fi cedat aşa de uşor şi aşa de repede dorinţei lui !

Privi pe fereastră la crengile desfrunzite, presărate cu zăpadă ale copacilor de pe stradă şi suspină. Sărbătorile ! Şi ea să plece aşa, singură ! Ah, Doamne ! Iar el se bucura de o poziţie atît de înaltă în această societate a oraşului ! Şi-l îmbiau atîtea lucruri mult mai plăcute şi mai minunate decît acelea pe care i le putea oferi ea....

Clătină din cap cu mîhnire, îşi privi faţa în oglindă, apoi împachetă cele cîteva cadouri şi lucruşoare pe care le lua cu sine acasă şi plecă.

CAPITOLUL 49

După despărţirea de Clyde şi Lycurgus, Biltz şi noroaiele fermei o întristară şi mai mult pe Roberta, pentru că totul acolo nu-i vorbea decît de lipsuri şi suferinţă, ceea ce făcu să pălească emoţia firească provocată de contactul cu scenele şi locurile de odinioară.

Cînd se dădu jos din tren, în fața foișorului de bîrne, cenușiu și învechit, ce ținea loc de gară, Roberta îl văzu pe tatăl ei, îmbrăcat în același palton de iarnă pe care îl purta de vreo zece ani și mai bine, așteptînd-o în trăsura hodorogită a familiei, un docar vechi, dar încă întreg, cu un cal costeliv și obosit, ca și stăpînul. După cum își spunea totdeauna Roberta, tatăl ei avea înfățișarea unui om istovit și înfrînt. Dar chipul i se lumină de cum o văzu, deoarece Roberta fusese totdeauna copilul lui preferat, și nu-i mai tăcu gura după ce ea se urcă în trăsură și apucară pe drumul ce ducea la fermă — un drum de țară, întortocheat și plin de hîrtoape, într-o vreme cînd șoselele excelente pentru automobile deveniseră un lucru banal în alte regiuni.

În timp ce mergeau, Roberta revedea cu surprindere fiecare pom, fiecare cotitură, fiecare dîmb sau vîlcea pe care le cunoscuse atît de bine altădată. Dar fără să-i mai stîrnească nici o bucurie. Toate aveau acum o înfățișare extrem de tristă. Ferma însăși, datorită bolii cronice și lipsei de vrednicie a lui Titus, tatăl, precum și faptului că Tom, mezinul, ca și mamă-sa nu-i erau de prea mult ajutor, constituia o adevărată povară, așa cum fusese mai totdeauna de altfel. O ipotecă de două mii de dolari, pusă asupra ei cu ani în urmă, nu fusese încă plătită, hornul dinspre miazănoapte era stricat, ca de obicei, treptele scărilor erau mai strîmbe ca oricînd, iar zidurile, gardurile și dependințele nu arătau nici ele mai bine, atîta doar că acuma căpătaseră un aspect pitoresc din cauza zăpezii care le acoperea. Pînă și mobila își păstrase înfățișarea de altădată — aceeași îngrămădire, fără noimă, de vechituri. Iată-i și pe mama ei, și pe surioara, și pe frățiorul care nu știau nimic despre adevăratele sale legături cu Clyde — un nume ce nu le spunea nimic — și care și-o închipuiau încîntată că s-a întors acasă, la ei. Dar din pricina grijilor pe care i le pricinuia propria sa viață, precum și a atitudinii nesigure a lui Clyde, Roberta era acum mai abătută ca oricînd.

Într-adevăr, în ciuda aparentului rost pe care și-l făcuse de curînd, se compromisese în așa măsură, încît numai printr-o căsătorie cu Clyde ar fi putut reveni la nivelul moral pe care îl înțelegeau și aprobau părinții ei, și, în loc de a fi vestitoarea unei îmbunătățiri modeste și treptate a situației lor sociale, ea putea fi privită ca una care o cobora și mai mult, care nimicise bruma de situație morală și materială ce-o avuseseră pînă atunci. Iar gîndul acesta era cît se poate de deprimant.

Dar mai întunecat și mai dureros era gîndul că, din pricina iluziilor pe care și le făurise în legătură cu Clyde, nu putuse să-și

facă o confidentă nici din mama ei, nici din altă persoană căreia să-i împărtăşească toate păsurile. Şi asta din cauză că se temuse ca nu cumva mama să-i socotească prea exagerate năzuinţele. Şi, apoi, mama ei ar putea să-i pună întrebări în legătură cu el şi cu ea, ceea ce ar pune-o în încurcătură. Aşa că, atîta vreme cît nu şi-ar fi găsit o confidentă în care să se poată încrede cu adevărat, toate îndoielile neliniştitoare cu privire la ea şi la Clyde trebuiau să rămînă un secret.

După ce stătu puţin de vorbă cu Tom şi Emily, se duse în bucătărie, unde mama ei făcea diferite pregătiri în vederea Crăciunului. Avea de gînd să pregătească terenul, făcînd cîteva observaţii în legătură cu ferma şi cu viaţa ei de la Lycurgus, dar de cum intră, mama îşi ridică ochii spre ea şi-i spuse :

— Cum te simţi, Bob, cînd te întorci la ţară ? Îmi închipui că toate ţi se par destul de urîte în comparaţie cu Lycurgus... adăugă ea apoi, cu oarecare tristeţe.

Din tonul cu care-i vorbea mama, precum şi din privirile admirative pe care i le arunca, Roberta deduse că bătrîna se gîndeşte la fiica ei ca la cineva care şi-a îmbunătăţit foarte mult soarta. Se apropie imediat de ea şi, îmbrăţişînd-o cu căldură, exclamă :

— Ah, mamă, acolo unde eşti dumneata e locul cel mai frumos din lume ! Nu ştiai asta ?

Drept răspuns, mama se mulţumi s-o privească plină de dragoste şi bunătate şi o bătu pe umăr.

— De, Bobbie, rosti ea încet, numai tu ştii ce simţi pentru mine...

Un anume accent din vocea mamei, care-i amintea toţi anii îndelungaţi de înţelegere afectuoasă dintre ele — înţelegere bazată nu numai pe dorinţa fiecăreia de a o vedea pe cealaltă fericită, ci pe o sinceritate absolută a tuturor sentimentelor şi stărilor sufleteşti pe care le încercaseră pînă acum amîndouă — o mişcă aproape pînă la lacrimi. Simţi un nod în gît, şi ochii i se umeziră, cu toate că se străduia să-şi ascundă orice urmă de emoţie. Ardea de dorinţa de a-i spune totul. Pe de altă parte, însă, dragostea nemărginită pentru Clyde, precum şi faptul că se compromisese atît de mult o făceau să simtă că a ridicat singură între ele o barieră foarte greu de înlăturat. Convenţiile acestei lumi provinciale se arătau mult prea puternice, chiar cînd era vorba de mama ei.

Şovăi o clipă, deoarece dorea să-i înfăţişeze mamei sale, repede şi limpede, întreaga problemă care o frămînta, în schimbul simpatiei sau al ajutorului ei. Dar se mulţumi să spună :

— Ah, cît aş fi vrut să fii cu mine tot timpul la Lycurgus, mămico... Poate că...

Se opri, dîndu-şi seama că e gata-gata să spună mai mult decît trebuia. Se gîndea că, dacă mama ei ar fi fost alături de dînsa, poate că s-ar fi putut împotrivi dorinţelor stăruitoare ale lui Clyde.

— Da, cred că ai avea nevoie de mine, urmă mama, dar e mai bine pentru tine, nu crezi ? Ştii cum stau lucrurile aici, şi-apoi îţi place munca de acolo. Îţi place, nu-i aşa ?

— Munca, da, e destul de plăcută. Mă-mpac foarte bine cu partea asta a vieţii mele. Am fost mulţumită că am putut să vă dau o mînă de ajutor, dar nu e prea plăcut să trăieşti singură.

— De ce ai plecat de la Newtoni, Bob ? A fost oare Grace chiar atît de nesuferită ? Mă gîndeam că e o tovarăşă potrivită pentru tine.

— A fost, la început, răspunse Roberta. Numai că nu avea nici un prieten şi era extrem de geloasă cînd cineva îmi arăta oricît de puţină atenţie. Oriunde mă duceam eu, trebuia să vină şi ea, sau, dacă nu, voia s-o urmez eu peste tot, aşa că nu puteam să mă duc nicăieri singură. Ştii cum e, mămico, două fete nu se pot plimba cu un singur băiat...

— Da, ştiu, Bob. Mama ei rîse puţin, apoi adăugă : Şi cine e el ?

— E domnul Griffiths, mamă, continuă Roberta după o clipă de şovăire, ca străbătută de un fulger, a cărui lumină scotea în evidenţă caracterul excepţional al dragostei ei în contrast cu această lume urîtă de aici. În ciuda temerilor sale, pînă şi simpla presupunere că şi-ar putea uni viaţa cu a lui Clyde i se părea ceva miraculos. Dar n-aş vrea să pomeneşti deocamdată numele lui faţă de nimeni, adăugă ea. Nu vrea el. Ştii, rudele lui sînt foarte bogate. Fabrica e a lor, adică a unchiului său. Există însă acolo un regulament care nu dă voie nimănui dintre cei ce lucrează în cadrul întreprinderii — vreau să spun, nimănui dintre cei ce conduc vreo secţie — să aibă de-a face cu lucrătoarele. Pe el nu l-a interesat nici o fată de acolo. Dar pe mine mă iubeşte... şi eu îl iubesc pe el... cu noi se schimbă lucrurile. Şi-apoi am de gînd să plec de la fabrică destul de curînd şi să mă angajez în altă parte, iar atunci n-o să mai fie nici o piedică. Atunci o să pot vorbi cu cine vreau, si tot aşa şi el.

Roberta îşi spunea acum că, faţă de felul cum se purtase Clyde ultima dată, precum şi datorită faptului că i se dăruise fără să ia nici o măsură de precauţie în vederea reabilitării finale prin căsătorie, ceea ce-i povestea mamei sale nu era poate întru totul adevărat. Clyde poate dorea ca ea să nu vorbească despre asta nimănui, nici acum, şi nici altă dată... La gîndul acesta, în sufletul ei se înfiripa o teamă nedesluşită, nedefinită. Iar în cazul cînd el nu avea

s-o mai iubească și s-o ia în căsătorie, nici ea n-ar fi vrut să mai afle cineva. În ce situație nenorocită, rușinoasă, penibilă intrase singură prin propria ei greșeală!

La rîndul ei, doamna Alden, aflînd pe neașteptate despre natura stranie și, după toate semnele, tainică a acestei legături, fu nu numai tulburată, dar și îngrijorată, deoarece ținea la fericirea Robertei mai mult decît la orice. Căci, după cum își spunea dînsa, deși Roberta e o fată așa de cuminte, de curată și de prevăzătoare — copilul ei cel mai bun și mai înțelept — totuși, nu era exclus ca... Dar nu, nu era cu putință ca vreun om s-o compromită sau s-o înșele atît de ușor pe Roberta ei! Era prea cinstită și prea serioasă. Așa că se mulțumi să spună:

— E rudă a proprietarului spui... domnul Samuel Griffiths, despre care vorbeai în scrisorile tale?

— Da, mamă. E nepotul lui.

— Tînărul de la fabrică? stărui mama ei, întrebîndu-se cum a putut Roberta să atragă un bărbat cu o situație ca aceea a lui Clyde, deoarece ea îi explicase lămurit din capul locului că e vorba de un membru al familiei căreia îi aparținea fabrica.

Faptul în sine era neliniștitor. Rezultatul tradițional al unor astfel de relații, obișnuite în lumea întreagă, o alarmă profund, gîndindu-se la ceea ce s-ar putea întîmpla de pe urma legăturii care se înfiripase între Roberta și acel tînăr. Totuși, nu era pe deplin convinsă că ar fi imposibil ca o fată cu înfățișarea și cu simțul practic al Robertei să aibă asemenea legături fără să-și pricinuiască cine știe ce necaz.

— Da, răspunse Roberta simplu.

— Cum arată, Bob?

— Tare simpatic! E așa de drăguț și s-a purtat așa de frumos cu mine! Munca la fabrică nu mi s-ar părea atît de plăcută dacă n-ar fi el — atît de distins! — și să vezi cum le ține pe fete la respect! E nepotul președintelui companiei, îți dai seama, și fetele n-au încotro, trebuie să-l respecte!

— Ei da, e plăcut să lucrezi așa. Cred că e mult mai plăcut să lucrezi pentru oameni distinși. Știu că nu prea te împăcai tu cu munca la Trippetts Mills. Vine des să te vadă, Bob?

— Da, destul de des, răspunse Roberta, roșind ușor, deoarece își dădea seama că n-o să poată fi pe de-a-ntregul sinceră cu mama ei.

Doamna Alden se uită la ea și, punînd roșeața pe seama sfiiciunii, o întrebă pe un ton ce voia parcă s-o necăjească:

— Îl iubești, nu-i așa?

— Da, mamă, îl iubesc, răspunse Roberta, cu un accent simplu şi cinstit.

— Dar el te iubeşte?

Roberta se duse la fereastră. Jos, la poalele povîrnişului ce ducea spre pompa de apă şi spre singurul ogor mai productiv al fermei, se înşirau clădirile părăginite ale dependinţelor, care, mai mult decît orice, trădau jalnica stare materială în care ajunsese familia. Adevărul este că în ultimii zece ani clădirile acestea deveniseră nişte simboluri ale înfrîngerii şi lipsurilor de tot felul. Epave mohorîte, acoperite de zăpadă, ele constituiau în această clipă în mintea ei o antiteză a tuturor năzuinţelor sale. Şi, nu e de mirare, acestea din urmă se identificau cu Clyde. Tristeţea — în contrast cu fericirea; succesul în dragoste — sau înfrîngerea. Presupunînd că el o iubeşte cu adevărat şi că o va scoate din această mizerie, atunci amîndouă, atît ea, cît şi mama-ei vor scăpa de tristeţea asta de aici. Dar dacă el nu o mai iubeşte, atunci toate urmările visurilor atît de înflăcărate, dar poate greşite, se vor răsfrînge nu numai asupra ei, ci şi asupra celorlalţi, şi în primul rînd asupra mamei sale. Încurcată, nu ştiu ce să spună, pînă cînd, în cele din urmă, îngînă:

— Păi, el aşa spune...

— Crezi că are de gînd să te ia în căsătorie? întrebă doamna Alden cu un glas timid şi plin de nădejde, deoarece, dintre toţi copiii ei, Roberta era aceea de care îşi legase speranţele şi sentimentele cele mai frumoase.

— Am să-ţi spun, mămico...

Nu-şi isprăvi vorba, pentru că tocmai atunci Emily dădu buzna înăuntru prin uşa din faţă şi strigă:

— A venit Gif! L-a adus cineva cu maşina şi are patru sau cinci pachete mari!

Îndată după aceea intră Tom, însoţit de fratele său mai mare. Acesta din urmă, îmbrăcat într-un palton nou — primul rezultat al angajării sale la *„General Electric Company“* din Schenectady — îşi îmbrăţişă călduros mama, apoi pe Roberta.

— Gifford?! exclamă mama. Nu te aşteptam înainte de 9. Cum de-ai venit aşa de repede?

— Nu credeam nici eu că-o să ajung aşa de repede. M-am întîlnit cu domnul Rearick la Schenectady şi m-a întrebat dacă nu vreau să vin cu el cu maşina. Bob, am văzut că bătrînul Pop Myers din Trippetts Mills şi-a ridicat, în fine, primul etaj al casei, spuse el, întorcîndu-se spre Roberta. Mă tem că o să trebuiască să mai treacă un an pînă cînd îi va pune şi acoperişul!

— Aşa cred şi eu, răspunse Roberta, care îl cunoştea destul de bine pe originalul cetăţean din Trippetts Mills.

Între timp, îi luă paltonul şi pachetele, pe care le îngrămădi pe masa din sufragerie, şi Emily începu să se uite cu multă curiozitate la ele.

— Jos mîna, Em! strigă Gifford către surioara lui. Nu se atinge nimeni de ele pînă în dimineaţa de Crăciun. N-a tăiat încă nimeni un pom de Crăciun? Anul trecut m-am ocupat eu de treaba asta.

— Şi acum tot tu o să te ocupi, Gifford, răspunse mama. I-am spus lui Tom să aştepte pînă cînd vii tu, fiindcă tu te pricepi să-i alegi.

În clipa aceea, în uşa bucătăriei apăru Titus cu un braţ de lemne. Faţa lui slabă, ca şi coatele şi genunchii osoşi contrastau puternic cu înfăţişarea mai puţin colţuroasă a generaţiei tinere. Lucrul acesta o izbi pe Roberta cînd îl văzu zîmbind către feciorul său şi, deoarece era atît de dornică de o schimbare în mai bine pentru toată familia, se duse întins la tatăl ei şi-l îmbrăţişă.

— Moş Crăciun i-a adus lui tăticu ceva care o să-i placă!

Era o flanelă de lînă de culoare roşu-închis, care avea să-i ţină de cald în timp ce va trebălui pe lîngă casă, şi aştepta cu nerăbdare sosirea dimineţii de Crăciun, ca să i-o arate.

Se duse apoi să-şi pună un şorţ, s-o ajute pe mama ei să pregătească masa de seară. Cum nu mai putură rămîne nici o clipă singure, prilejul de a continua discuţia în legătură cu un subiect ce le interesa atît de mult pe amîndouă — Clyde — nu se mai ivi decît după cîteva ore. Atunci îi spuse mamei:

— Da, dar nu trebuie să sufli o vorbă nimănui deocamdată. I-am promis că nu am să spun nimic nimănui, aşa că trebuie să păstrezi secretul.

— N-am să spun, dragă. Mă gîndeam, numai, să nu... Dar îmi închipui că tu ştii mai bine decît mine ce faci. Eşti destul de mare acum ca să-ţi porţi singură de grijă, nu-i aşa, Bob?

— Da, mămico. Şi nu trebuie să-ţi faci nici un fel de griji în legătură cu mine, mamă dragă, adăugă ea, observînd o umbră — nu de neîncredere, ci de nelinişte — trecînd peste chipul drag al mamei sale. Trebuia să fie foarte atentă să nu-i pricinuiască alte supărări, căci şi aşa avea destule aici, la fermă

Duminică dimineaţă sosi şi perechea Gabel, nerăbdători să-i pună la curent cu succesele lor sociale şi materiale la Homer. Cu toate că sora nu era atît de frumoasă ca ea, iar Fred Gabel nu era un bărbat care ar fi putut-o interesa vreodată pe Roberta, totuşi, sub povara gîndurilor neliniştitoare cu privire la Clyde, vederea

Agnesei, care părea mulţumită sufleteşte şi materialiceşte, complăcîndu-se în tihna şi adăpostul călduţ pe care i le ofereau căsătoria şi soţul ei nu prea răzbătător în viaţă, fu de ajuns pentru a deştepta în ea îndoielile şi îngrijorările ce o năpădiseră încă din dimineaţa zilei precedente. Nu era oare mai bine, se gîndea Roberta, să fii căsătorită cu un bărbat atît de puţin răzbătător şi atît de neatrăgător, dar statornic, ca Fred Gabel, decît să te afli într-o situaţie anormală, ca aceea în care se găsea ea acum datorită relaţiilor cu Clyde ? Iată-l pe Gabel vorbind cu însufleţire despre tot ce făcuseră el şi Agnes în primul an al căsătoriei lor. În acest răstimp, îşi dăduse demisia din postul de învăţător pe care-l ocupase la Homer şi preluase, plătind în rate, conducerea unui magazin de librărie şi papetărie, printre ale cărei secţiuni mai importante era aceea de jucării şi de răcoritoare. Realizaseră cîştiguri frumoase. Dacă lucrurile vor merge tot aşa de bine, pînă la vara viitoare Agnes va putea să-şi cumpere mobilă pentru sufragerie. De Crăciun, Fred îi şi cumpărase un patefon. Ca o dovadă că le mergea din plin, aduseseră cadouri frumoase pentru toţi membrii familiei Alden.

Gabel însă adusese cu el şi un număr din ziarul *Steaua* din Lycurgus, iar la dejun, care, din cauza musafirilor sosiţi chiar atunci dimineaţa, fu servit neobişnuit de tîrziu, citi ştirile în legătură cu oraşul acela, pentru că la Lycurgus se găsea magazinul *en gros* de unde îşi procura mărfurile pentru aprovizionarea prăvăliei.

— Bob, observă el, văd că lucrurile merg strună în oraşul vostru ! *Steaua* spune că numai de la Buffalo, Compania „Griffiths" a primit o comandă de o sută douăzeci de mii de gulere ! Ai zice că fabrică bani, nu altceva !

— Tot ce pot să-ţi spun e că la secţia mea se lucrează într-una, răspunse Roberta cu vioiciune. Şi, fie că treburile societăţii merg bine, sau merg mai prost, noi lucrăm tot atît de mult. Probabil însă că merg bine tot timpul.

— Ferice de oamenii aceia ! Nu au nici un fel de griji ! Îmi spunea cineva că au de gînd să construiască o fabrică nouă la Ilion, unde să se confecţioneze numai cămăşi. Ai auzit ceva despre asta pe acolo ?

— Nu, n-am auzit. Poate că e vorba despre altă societate.

— A, fiindcă veni vorba, cum îl cheamă pe tînărul acela despre care spuneai că e şeful secţiei unde lucrezi tu ? o întrebă el deodată, deschizînd ziarul la pagina unde se aflau articolele de fond şi ştirile în legătură cu societatea de vază din Lycurgus. Nu e şi el tot un Griffiths ?

— Da, îl cheamă Griffiths... Clyde Griffiths. De ce ?

— Cred că acum cîteva minute i-am văzut numele în ziar. Voiam să știu dacă e una și aceeași persoană. Sigur, uite-l! Nu e ăsta?

Îi dădu ziarul Robertei, ținînd degetul pe un articol cu următorul conținut:

„Domnișoara Vanda Steele din Gloversville a fost amfitrioana unei serate dansante fără pretenții, care a avut loc vineri seara la locuința ei din acest oraș. La serată au fost prezenți mai mulți membri marcanți ai societății din Lycurgus, printre care domnișoarele Sondra Finchley, Bertina Cranston, Jill și Gertrude Trumbull și Perley Haynes și domnii Clyde Griffiths, Frank Harriet, Tracy Trumbull, Grant Cranston și Scott Nicholson. Serata, după cum se întîmplă de obicei cînd se întîlnește un grup de tineri, a durat pînă tîrziu noaptea, participanții din Lycurgus întorcîndu-se cu mașinile puțin înainte de revărsatul zorilor. Se zvonește de pe acum că cei mai mulți dintre membrii acestui grup se vor reuni la familia Ellerslie din Schenectady de revelion, în vederea unei petreceri tot atît de reușite".

— Se pare că omul acesta e cineva acolo! remarcă Gabel chiar în timp ce Roberta încă citea.

Primul lucru ce-i trecu prin minte Robertei la citirea acestui articol fu că grupul despre care se vorbea aici nu prea părea a fi același cu grupul despre care îi spusese Clyde. În primul rînd, numele Myrei și al Bellei Griffiths nici nu erau măcar amintite. În schimb, erau pomenite toate numele cu care ea era perfect familiarizată datorită deselor referiri din ultima vreme ale lui Clyde: Sondra Finchley, Bertina Cranston, fetele Trumbull, Perley Haynes. Clyde îi spusese că seara nu a fost prea interesantă, iar în ziar se vorbea despre o petrecere reușită, și Clyde însuși era amintit printre cei invitați la o petrecere asemănătoare de revelion, în vreme ce ea era sigură, firește, că atunci vor fi împreună. Clyde nici nu-i pomenise măcar de acest angajament pentru revelion. Desigur că va găsi și acum o scuză de ultim moment, așa cum făcuse înaintea serii aceleia de vineri. Doamne! Ce puteau să însemne toate astea?

Puținul farmec romantic pe care-l simțea la gîndul că se află acasă de Crăciun i se spulberă dintr-o dată. Începu să se întrebe dacă într-adevăr Clyde ține la ea, așa cum pretindea. Starea nefericită în care o adusese dragostea ei puternică pentru Clyde o făcea să sufere cumplit. Fiindcă fără el, fără căsătorie, fără cămin, fără copii și fără o poziție onorabilă în mediul în care se obișnuise să trăiască, ce rost mai avea pe lume o fată ca ea? Și, lăsînd la o

parte faptul că ar continua s-o iubească — ceea ce era îndoielnic — ce garanție mai avea ea, în fața unor incidente ca acestea, că nu o va părăsi, totuși, pînă la urmă? Iar dacă așa ceva s-ar întîmpla, iată că viitorul ei, eventualitatea căsătoriei cu altcineva, ar fi compromis, probabil, pentru totdeauna, fără să mai poată avea vreo cît de mică nădejde în Clyde.

Se prăbuși, în tăcere, pe un scaun. Și cu toate că Gabel o întrebă:

— Asta-i individul, nu?

Ea se sculă, fără să-i răspundă, și spuse:

— Scuză-mă o clipă Vreau să iau ceva din poșetă... și se urcă, în fugă, spre camera ei de altădată de la etaj.

O dată ajunsă acolo, se așeză pe pat și, sprijinindu-și bărbia în mîini — lucru pe care-l făcea ori de cîte ori era năpădită de gînduri negre sau grave — rămase cu ochii înfipți în podea.

Unde o fi Clyde în clipa asta?

Pe care dintre fetele acelea o condusese el la serata dată de familia Steele? Îl interesa oare mult fata aceea, mult de tot? Pînă acum, datorită fidelității nedezmințite a lui Clyde față de ea, nici nu-i trecuse măcar prin gînd că ar mai putea să existe și altă fată pentru care atențiile lui să însemne ceva.

Dar acum... acum?!

Se ridică, se duse la fereastră și privi afară, spre aceeași grădină, unde, pe cînd era mai tînără, se înfiorase în atîtea rînduri în fața frumuseții vieții. Înfățișarea de astăzi a grădinii era sumbră, rece, pustie! Brațele înțepenite, înghețate ale copacilor. ramurile cenușii tremurînd într-o parte și alta, din loc în loc cîte o frunză singuratică, fremătînd în bătaia vîntului. Și zăpada. Și dependințele dărăpănate, care aveau nevoie de reparații. Și Clyde, care se depărtase de ea. Necruțător, năvalnic, îi trecu prin minte gîndul că nu trebuie să mai stea aici nici măcar o zi dacă ar fi cu putință. Trebuie să se întoarcă la Lycurgus și să fie alături de Clyde, dacă nu pentru a-l convinge să rămînă credincios dragostei față de ea, cel puțin pentru a-l împiedica, prin prezența ei acolo, de a se pierde cu totul în lumea celorlalte. Firește, nu se face să plece în felul acesta în toiul sărbătorilor. Dar în lipsa ei, el ar putea s-o părăsească complet de dragul unei alte fete, și atunci n-ar fi și ea vinovată? Se gîndi imediat ce scuză ar putea invoca pentru a se întoarce chiar în ziua aceea. Dar dîndu-și seama că, față de toate aceste pregătiri, plecarea ei ar părea cu totul inexplicabilă și nerezonabilă — în special pentru mama sa — se hotărî să rabde pînă în după-amiaza zilei de Crăciun și să se întoarcă chiar atunci, spre

a nu se mai depărta niciodată de el pentru o perioadă atît de îndelungată.

Între timp, se întreba mereu cum l-ar putea face pe Clyde s-o iubească și de acum încolo și să-i ofere sprijinul lui material și sentimental, ba chiar s-o ia în căsătorie într-un viitor apropiat. Iar dacă el a mințit-o pînă acum, în ce fel să procedeze spre a-l face să nu mintă mai departe? Cum să-l facă să simtă că nu se cade să existe minciună între ei? Cum să-și făurească un sălaș trainic în inima lui, împotriva visurilor ce-ar putea pune stăpînire pe el sub vraja alteia?

Cum?

CAPITOLUL 50

Dar în seara de Crăciun, cînd Roberta se întoarse la Lycurgus și la odăița ei de la familia Gilpin, Clyde nu-i dădu nici un semn de viață, după cum nici nu-i trimise vreun cuvînt de explicație. Pentru că, între timp, în familia Griffiths se petrecuse un fapt care — dacă ea sau Clyde l-ar fi putut afla — i-ar fi interesat foarte mult și pe amîndoi deopotrivă. Anume, în urma seratei dansante de la Steele, același articol pe care-l citise Roberta căzuse și sub ochii lui Gilbert. În dimineața de duminică, după ce avusese loc serata, Gilbert ședea la masă, gata să-și bea cafeaua, cînd dădu peste această știre. Deodată pocni din dinți, cu un zgomot ca acela al unui capac de ceasornic pe care îl închide cineva, și, în loc să-și bea cafeaua, puse ceașca pe masă și cercetă articolul cu mai multă atenție. În afară de mama lui nu mai era nimeni la masă sau în cameră, dar știind că ea îi împărtășește vederile cu privire la Clyde mai mult decît oricare alt membru al familiei, îi întinse ziarul.

— Vrei să vezi cine a pătruns în societate? spuse el pe un ton de repros, tăios și sarcastic, în timp ce ochii îi scînteiau de indignarea adîncă și plină de dispreț ce pusese stăpînire pe el. Acum trebuie să ne așteptăm să-l vedem și aici, la noi!

— Pe cine? întrebă doamna Griffiths luînd ziarul și cercetînd articolul cu un calm stăpînit, totuși nu fără să-și trădeze o tresărire de surprindere cînd văzu numele. (Pentru că, deși, așa cum toți știau, Clyde fusese luat cu mașina de Sondra și după aceea fusese invitat la masă de familia Trumbull — fapt de care familia luase cunoștință ceva mai înainte — un articol inserat în *Steaua* era însă cu totul altceva.) Mă-ntreb, cum de a ajuns să fie invitat acolo? spuse doamna Griffiths cu un aer gînditor, veșnic preocupată de atitudinea fiului ei față de vărul său.

— Cine ? Cine altа ar fi putut face una ca asta dacă nu mofturoasa de Finchley, intriganta aia ? ! se răsti Gilbert, înciudat. I-a strecurat cineva ideea — probabil Bella — că noi nu prea dorim să avem de-a face cu el şi-şi închipuie că a găsit o ocazie inteligentă să se răzbune pe mine pentru cîteva mutre pe care i le-am făcut, sau pe care îşi închipuie că i le-am făcut ! Printre altele, e convinsă că eu n-o simpatizez, şi, de fapt, nu se înşală ! Bella ştie prea bine asta ! Lucrul e valabil şi pentru înfumurata aia de Cranston ! Amîndouă se ţin veşnic de coada ei. Sînt nişte pramatii fără pereche — şi ele, şi fraţii lor, Grant Cranston şi Stew Finchley — şi dacă n-o să-şi scrîntească picioruşele unul sau altul într-una din zilele astea, să-mi zici cuţu ! Ţine minte ce-ţi spun ! Cît e anul de mare, toată şleahta asta nu face altceva decît să se distreze, să danseze şi să alerge de colo pînă colo, de parcă pe lumea asta n-ar mai fi şi altceva de făcut ! Şi, zău, nu pricep deloc de ce dumneata şi papa o lăsaţi pe Bella să umble într-una cu ei...

La aceste vorbe, mama lui protestă. Îi era cu neputinţă s-o rupă pe Bella cu desăvîrşire de acest grup al lumii bune din oraş şi s-o îndrumeze în mod exclusiv către alte cercuri mai restrînse. Toţi tinerii aceştia se împrieteneau după cum le plăcea. Şi-apoi Bella nu mai era un copil, avea acum principiile ei.

Cu toată pledoaria mamei sale, stîrnit îndeosebi de publicarea articolului din ziar, Gilbert nu-şi îmblînzi cîtuşi de puţin opoziţia faţă de ambiţiile şi succesele mondene ale lui Clyde. Cum adică ? Tocmai nenorocitul ăsta de văr, fără o para chioară, care în primul rînd comisese ofensa de neiertat de a semăna cu el, şi pe urmă aceea de a veni la Lycurgus şi de a căuta să se agaţe de familia lor, ce se bucura de atîta vază ! Şi asta după ce îi arătase limpede, din capul locului, că lui, personal, îi displace, că n-are nevoie de el şi că, dacă ar fi după dînsul, nu l-ar mai tolera nici o clipă aici ?

— N-are un ban, îi declară el, în cele din urmă, mamei sale cu multă amărăciune, dar se ţine cu dinţii de un fir de aţă, ca să spun aşa. Şi pentru ce ? Chiar dacă oamenii ăştia îl primesc în mijlocul lor, unde crede că o să ajungă ? Nu are banii lor şi nici n-are cum să facă rost de ei ! Şi chiar dacă ar putea să facă rost, serviciul lui nu i-ar permite să iasă prea des în lume, afară de cazul cînd cineva i-ar plăti cheltuielile. Şi, te rog să mă crezi, nu ştiu cum ar putea să-şi facă şi meseria, şi să şi alerge de colo pînă colo cu şleahta asta, care nu se mai astîmpără nici o clipă !

De fapt, ar fi vrut foarte mult să ştie dacă într-adevăr Clyde va fi inclus în societatea lor, şi, în acest caz, cum anume trebuie să procedeze. Dacă i se arăta atîta atenţie, cum ar mai putea el, sau familia lui să se poarte cu Clyde altfel decît politicos ? Deoa-

rece era limpede — aşa cum o dovediseră cele petrecute pînă atunci — că tatăl său nici nu se gîndea să-l concedieze.

În urma acestei discuţii, doamna Griffiths îi arătă soţului ei ziarul în timpul aceluiaşi dejun, informîndu-l totodată despre părerea lui Gilbert. Domnul Griffiths, însă, statornic în ceea ce priveşte atitudinea sa faţă de Clyde, nu era dispus să împărtăşească vederile fiului. Dimpotrivă, după cum îşi dădu seama foarte bine doamna Griffiths, păru să considere cele descrise de articolul din ziar drept o confirmare parţială a părerii pe care şi-o făcuse de la început despre Clyde.

— Trebuie să spun, începu el după ce o ascultă pe soţia lui pînă la capăt, că nu văd nimic rău în faptul că se duce din cînd în cînd la cîte o petrecere, sau că e invitat ici şi colo, chiar dacă nu are bani. Socotesc asta drept un compliment atît pentru el, cît şi pentru noi. Cunosc sentimentele lui Gil faţă de el. Părerea mea însă e că acest Clyde reprezintă ceva mai mult decît îşi închipuie Gil. Oricum ar sta lucrurile, eu, unul, nu pot şi n-aş vrea să intervin în nici un fel. I-am propus să vină aici, şi cel mai mic serviciu pe care i-l pot face este să-i dau ocazia de a răzbate mai uşor în viaţă. Îmi face impresia că se achită destul de bine în ceea ce priveşte munca la fabrică. Şi-apoi, ia gîndeşte-te, ce-ar zice lumea dacă nu l-aş sprijini cît de cît?

Şi, ceva mai tîrziu, tot pe marginea unor observaţii suplimentare pe care Gilbert i le adresase mamei sale, adăugă:

— Prefer să-l văd că se-nvîrte în societatea unor oameni de condiţie bună decît în a celor de condiţie rea, iată ceea ce e sigur! E curăţel şi politicos, şi, din cîte am auzit la fabrică, îşi îndeplineşte munca destul de conştiincios. De fapt, cred că ar fi fost mult mai bine dacă l-am fi luat cu noi, vara trecută, la lac, măcar pentru cîteva zile, aşa cum am şi propus atunci. După cum stau lucrurile în prezent, dacă n-o să ne grăbim să facem ceva, o să dăm impresia că-l socotim un om de lepădat, în timp ce alţii sînt de altă părere. Dacă vreţi să-mi ascultaţi sfatul, invitaţi-l aici de Crăciun sau de Anul Nou... măcar aşa, ca să arătăm că nu avem despre el o părere mai proastă decît prietenii noştri.

Cînd mama îi aduse la cunoştinţă lui Gilbert propunerea făcută de domnul Griffiths, acesta exclamă:

— La naiba! Ei bine, să nu vă închipuiţi însă că am de gînd să mă port cu mănuşi faţă de el! Dacă tata îl consideră aşa de capabil, mă mir de ce nu-i dă un post mai acătării undeva?!

Toate acestea ar fi rămas fără nici un rezultat, însă, dacă Bella, întorcîndu-se de la Albany chiar în aceeaşi zi, n-ar fi aflat, în convorbirile telefonice şi în cursul întîlnirilor cu Sondra şi Ber-

tina, despre ultimele evenimente în legătură cu Clyde. De asemenea, află şi despre faptul că fusese invitat să însoţească fetele la revelionul de la familia Ellerslie, în Schenectady, unde Bella fusese invitată înainte de a se fi pus problema lui Clyde.

Aceste veşti noi şi neaşteptate, pe care Bella le aduse la cunoştinţa mamei sale, cîntăriră destul de greu în balanţă pentru a o face pe doamna Griffiths, precum şi pe Samuel, dacă nu şi pe Gilbert, să hotărască ceva mai tîrziu că e cazul să caute să iasă cît mai bine dintr-o situaţie ce li se impunea cu sila, şi, în consecinţă, să-l cheme pe Clyde la masă în ziua de Crăciun, o sindrofie fără tămbălău, la care fuseseră poftite multe alte persoane. După cum căzură cu toţii de acord, aceasta avea să le arate limpede tuturor celorlalţi, o dată pentru totdeauna, că nepotul nu era chiar aşa de ignorat de ei precum puteau să-şi închipuie unii. Era singurul lucru înţelept care se putea face acum, în ultima clipă. Cînd Gilbert află, dîndu-şi seama că a pierdut definitiv partida, exclamă pe un ton acru :

— Foarte bine ! Invitaţi-l dacă vreţi... dacă dumneata şi papa socotiţi de cuviinţă. Eu, unul, nu văd de ce ar fi nevoie chiar acum. Dar, întrucît voi aţi hotărît, faceţi cum credeţi ! În orice caz, Constance şi cu mine ne ducem la Utica după masă, aşa că n-aş putea să fiu acasă chiar dacă aş vrea...

După cîte socotea el, era pur şi simplu revoltător că o fată ca Sondra, pe care nu putea s-o sufere, a reuşit, prin perseverenţă şi uneltiri, să i-l bage pe gît pe propriul său văr, iar el să nu fie în stare să facă nimic. Şi acest Clyde ce neam de calic trebuie să fie, de vreme ce încearcă să se bage aşa în sufletul oamenilor, cînd ştie bine că e indezirabil ! La urma urmei, ce fel de om poate să fie ?

Aşa se face că luni dimineaţă Clyde primi o altă scrisoare din partea familiei Griffiths, de data asta semnată de Myra, prin care era invitat să ia masa cu ei la ora 2 a doua zi de Crăciun. Cum invitaţia aceasta nu părea să-i strice întîlnirea cu Roberta, fixată pentru aceeaşi seară la ora 8, Clyde fu cuprins de o mare bucurie, gîndindu-se că, în sfîrşit, din punct de vedere monden a ajuns aproape la aceeaşi situaţie ca oricare altul. Căci, uite, deşi nu avea bani, mai toate uşile îi erau deschise, şi, printre altele, a familiei Griffiths ! Şi Sondra, care-i arăta atîta interes, vorbindu-i şi comportîndu-se ca şi cum ar fi fost gata să se îndrăgostească de el ! Apoi Gilbert, înfrînt, datorită trecerii de care se bucura el acum ! Ce, era puţin lucru ? ! După părerea sa, asta însemna, cel puţin că rudele lui nu l-au uitat, sau că, în urma succeselor repurtate în

alte părţi, socoteau că este cazul să fie şi ei atenţi cu el, gînd care pentru Clyde avea aceeaşi importanţă ca şi laurii victoriei de pe fruntea unui luptător. Şi îşi contempla triumful cu o plăcere neţărmurită, ca şi cum niciodată n-ar fi trecut prin situaţii grele.

CAPITOLUL 51

Din nefericire, masa de Crăciun de la familia Griffiths — unde participau familia Stark, inclusiv Arabella, domnul şi doamna Wynant, care, în absenţa fiicei lor, Constance, plecată cu Gilbert, luau prînzul la Griffiths, familiile Arnold, Anthony, Harriet, Taylor, precum şi alte personalităţi din Lycurgus — îl impresionară şi chiar îl copleşi atît de puternic pe Clyde, încît, deşi veni ora 5, apoi 6, fu incapabil să se urnească din loc sau să se gîndească mai cu tragere de inimă la angajamentul faţă de Roberta. Şi tocmai cînd, cu puţin înainte de ora 6, cea mai mare parte din invitaţi începură să se ridice, să-şi ia rămas bun şi să plece (de fapt şi el ar fi trebuit să facă acelaşi lucru şi să se gîndească la întîlnirea cu Roberta), fu acostat de Violette Taylor, care făcea parte din grupul celor tineri, şi cînd fata începu să-i vorbească despre o altă petrecere, ce urma să aibă loc chiar în seara aceea la familia Anthony, întrebîndu-l, pe un ton ce nu îngăduia refuzul: „Vii cu noi, nu-i aşa? Să nu spui nu!“, el se grăbi să încuviinţeze, deşi făgăduiala pe care i-o făcuse mai înainte Robertei îi aminti că ea probabil se întorsese şi îl aştepta. Dar, pînă una-alta, mai avea încă timp!

O dată ce se văzu însă la familia Anthony, furat de plăcerea de a sta de vorbă şi de a dansa cu diferite fete, îşi uită cu desăvîrşire obligaţia. Pe la 9, începu să devină cam neliniştit. La ora aceea Roberta se afla, desigur, în camera ei şi se întreba ce s-o fi întîmplat cu el şi cu promisiunea lui. Iar asta în seara de Crăciun! Şi după ce ea lipsise trei zile!

În sinea lui, Clyde deveni din ce în ce mai neliniştit, cu toate că, aparent, păstra aceeaşi bună dispoziţie pe care o arătase în tot cursul după-amiezii. Din fericire pentru el, grupul acesta, care dansase şi petrecuse în fiecare noapte în ultima săptămînă, ajungînd aproape pînă la epuizarea nervilor, fu răzbit deodată de oboseală, de la primul pînă la ultimul, şi la unsprezece jumătate se împrăştie. Iar după ce o conduse pe Bella Griffiths pînă la poarta casei, Clyde porni grabnic către strada Elm, să vadă dacă nu cumva Roberta mai e încă trează.

Apropiindu-se de casa soţilor Gilpin, zări, printre crengile copacilor acoperiţi de zăpadă, licărirea lămpii Robertei. Neliniştit

de ceea ce avea să-i spună — cum avea să se scuze pentru această întîrziere inexplicabilă — se opri lîngă unul dintre copacii mari ce străjuiau strada, gîndindu-se ce să-i povestească. Să spună că a fost iar la familia Griffiths? Sau că a fost în altă parte? Căci data cealaltă îi spusese că a fost acolo, și asta se întîmplase nu mai mult decît vinerea trecută. Mai înainte, cînd nu avea relații mondene și nu făcea decît să viseze la ele, neadevărurile pe care se pomenea că i le spune nu-i pricinuiau nici un fel de remușcări. Nu erau prea grave și nu-i răpeau decît o frîntură din timpul său liber, iar pe de altă parte nu stinghereau întru nimic întîlnirile pe care dorea atît de mult să le aibă cu Roberta. Acum, însă, în fața realității și a faptului că aceste noi relații însemnau totul pentru viitorul lui, după cum își spunea el, șovăia. Hotărîrea pripită la care se opri fu să-i explice întîrzierea din seara aceasta printr-o nouă invitație, survenită între timp, afirmînd, în plus, că, întrucît familia Griffiths se îngrijea, de fapt, de buna lui stare materială, va fi nevoit să o părăsească în felul acesta din ce în ce mai des, spre a le face pe plac, ceea ce devenea pentru el din ce în ce mai mult o datorie și nu o plăcere. Ce altceva putea face? Cu acest semiadevăr sădit adînc în minte, Clyde păși prin zăpadă și bătu ușor în fereastra Robertei.

Lumina se stinse imediat, și o clipă mai tîrziu perdeaua fu ridicată. Apoi, Roberta, care stătuse pînă atunci pe gînduri, întristată, deschise ușa și-l primi înăuntru, după ce aprinse mai întîi o lumînare, așa cum făcea de obicei, spre a îndepărta cît mai mult posibilitatea de a fi văzută de cineva, iar el se grăbi să-i șoptească :

— Ah, draga mea, obligațiile astea familiale încep să mă înnebunească, nu altceva! N-am mai văzut oraș ca ăsta! E de ajuns să te duci o singură dată la ei în casă, pentru ca după aceea să-ți ceară mereu să faci ba cutare, ba cutare lucru. Nu le vine să stea nici o clipă locului! Cînd m-am dus acolo vineri (era vorba de vinerea în care o mințise că se duce în familia Griffiths), am crezut că o să fie ultima oară înainte de sfîrșitul sărbătorilor, dar ieri, tocmai cînd mă pregăteam să mă duc în altă parte, am primit un bilet, prin care eram insistent invitat la masă pentru astăzi. Iar azi, ce să vezi? continuă el să-i explice. Cînd mă gîndeam că masa va începe la 2 și că se va termina destul de devreme ca să fiu aici la 8, așa cum am făgăduit, n-a început decît la 3 și s-a terminat abia acum cîteva minute. Nu e culmea? Pur și simplu mi-a fost imposibil să plec în ultimele patru ore! Cum ai petrecut, dragostea mea? Sper că te-ai distrat bine! Le-a plăcut cadoul pe care ți l-am făcut eu?

Îi puse aceste întrebări pe nerăsuflate, iar Roberta îi răspunse scurt, cu un accent sec, privindu-l tot timpul, de parcă ar fi vrut să-i spună: „Clyde, cum te rabdă inima să te porți așa cu mine ?"

Clyde însă era atît de preocupat de propriul său alibi, precum și de încercarea de a o convinge pe Roberta că e sincer, încît nici înainte de a-și scoate paltonul, fularul și mănușile, nici după ce și le scoase și-și pieptănă părul nu o privi drept în față, nu-i aruncă vreo privire tandră și nu făcu absolut nimic spre a-i arăta că îi pare nespus de bine c-o revede. Dimpotrivă, era așa de nervos și întrucîtva zăpăcit, încît, în ciuda declarațiilor și gesturilor de altădată, Roberta putu să-și dea seama că bucuria lui de a o revedea e foarte mică și se gîndește mai mult la sine însuși și la grija de a-și justifica întîrzierea decît la ea. Și cu toate că după cîteva clipe o luă în brațe și-și lipi buzele de ale ei, totuși, ca și sîmbătă, Roberta simți că sufletește e legat de ea numai în parte. Alte lucruri — petrecerile care i-l răpiseră vineri și în seara asta — tulburau gîndurile amîndurora.

Îl privea fără să-l creadă, și, totuși, cu dorința de a-i da crezare. Se putea să se fi dus la familia Griffiths, cum spunea el, și să fi fost reținut acolo. Și, totuși, se putea foarte bine să nu fi fost acolo. O urmărea gîndul că sîmbăta trecută a mințit-o spunîndu-i că fusese la Griffiths, pe cînd ziarul afirma că fusese la Gloversville. Dar dacă l-ar întreba despre lucrurile astea acum, nu s-ar supăra și n-ar minți-o și mai rău ? Căci, la urma urmei, se gîndea că nu are nici un drept asupra lui în cazul cînd el nu o mai iubește. Dar mintea ei nu era în stare să conceapă că e cu putință ca el să se schimbe atît de repede.

— Va să zică de asta n-ai venit astă-seară ? îl întrebă ea, avînd în glas o tărie și o iritare mai pronunțate decît oricînd în trecut. Parcă mă asiguraseși că de astă dată n-o să te mai împiedice nimic, urmă ea cu oarecare greutate.

— Da, e adevărat, admise Clyde. Și m-aș fi ținut de cuvînt dacă n-ar fi intervenit scrisoarea aceea. Tu știi bine că unchiul meu e singurul om din lume în fața căruia sînt nevoit să-mi răstorn planurile, și nu se făcea să refuz invitația de a mă duce la ei în ziua de Crăciun. E prea important. Cred că n-ar fi fost cazul să nu mă duc, nu-i așa ? mai ales că nici tu nu erai aici după-amiază !

Tonul și felul în care spuse toate acestea o făcură pe Roberta să înțeleagă mai bine decît din tot ce-i spusese pînă atunci cît de multă importanță acordă acestor rude și cît de puțin prețuiește ea în fața lui, în comparație cu această legătură de rudenie. Și se gîndi că, în ciuda exaltărilor și declarațiilor de la începutul iu-

birii lor, o prețuise mult mai puțin decît își închipuise ea atunci. Iar asta însemna că visurile și sacrificiile ei de pînă acum au fost zadarnice. Fu cuprinsă de groază.

— Orice s-ar fi întîmplat, Clyde, spuse ea cu jumătate de gură, nu crezi că ar fi fost bine să-mi lași un bilețel, pe care să-l găsesc la întoarcere ?

Puse întrebarea asta pe un ton blînd, căci nu dorea să-l irite prea rău.

— Dar nu ți-am spus adineauri, draga mea, că nu mi-am închipuit să dureze atît de mult ? Credeam că totul se termină pînă la 6...

— Da... înțeleg... știu... totuși...

Fața ei avea o expresie plină de nedumerire, tulburată și nervoasă, dezvăluind un amestec de mîhnire, deprimare, neîncredere și teamă, o nuanță de răceală și deznădejde, iar toate acestea, colorîndu-i și învăpăindu-i ochii — ațintiți asupra lui cu solemnitate — îl făcură să încerce sentimentul dureros de a o fi chinuit și umilit prea mult. Și, cum ochii ei îi arătau limpede aceasta, Clyde roși pînă în vîrful urechilor, pierzîndu-și obișnuita paliditate a feței. Fără să dea impresia că a observat sau că lucrul acesta prezintă vreo importanță pentru ea, Roberta adăugă, o clipă mai tîrziu :

— *Steaua* scria duminică despre serata aceea de la Gloversville, dar n-a pomenit un cuvînt despre verișoarele tale. Au fost și ele acolo ?

Fu prima ei întrebare roasă de viermele îndoielii, întorsătură la care Clyde nu se prea aștepta. Roberta lua pentru prima oară o astfel de atitudine, și asta îl tulbură și-l irită mai mult ca orice.

— Sigur că au fost ! minți el. De ce mă întrebi așa ceva cînd ți-am spus că au fost ?

— Dragul meu, te-am întrebat doar așa, ca să știu. Am observat însă că ziarul amintea de toate celelalte persoane din Lycurgus despre care tu îmi vorbești întotdeauna, Sondra Finchley, Bertina Cranston... Iar tu, dacă ți-aduci aminte, nu mi-ai pomenit decît despre tinerii Trumbull.

Roberta își dădu seama că tonul cu care-i vorbea avea darul de a-l întărîta și de a-l scoate din sărite.

— Da, am văzut și eu ! Dar lucrurile nu stau chiar așa ! Și chiar dacă au fost acolo, eu nu le-am văzut. Ziarele nu capătă totdeauna informații corecte !

În ciuda unei anumite enervari, a faptului că se vedea prins cu mîța în sac, atitudinea lui nu era convingătoare, și el o știa. Drept urmare, începu să se simtă indignat că e interogat astfel. De ce-i ținea socoteală ? Nu era el, oare, o persoană destul de impor-

tantă pentru a se putea învîrti în această lume nouă, fără ca ea să caute să-l tragă îndărăt ?

Fără să-l contrazică sau să-i mai reproşeze ceva, Roberta se mulţumea să-l privească, păstrînd o expresie ce trăda tristeţe şi jignire. Nu mai avea încredere în vorbele lui, şi, totuşi, nu voia nici să pună la îndoială tot ceea ce îi spunea. O parte din spusele acelea erau probabil adevărate. Mult mai important i se părea ca el s-o iubească măcar atît cît să nu mai fie ispitit s-o mintă sau să se poarte urît. Dar cum ar fi cu putinţă aşa ceva, de vreme ce nu voia să fie drăguţ cu ea, sau sincer ? Se îndepărtă cîţiva paşi şi, cu un gest neputincios, spuse :

— Clyde, nu e nevoie să-mi spui poveşti. Nu eşti convins de asta ? Nu mi-ar păsa unde te duci dacă mi-ai spune mai dinainte şi nu m-ai lăsa singură, aşa, tocmai în seara de Crăciun. Asta mă doare.

— Dar nu-ţi spun poveşti, Bert... repetă el morocănos. Ce pot să fac eu dacă ziarul a scris ce a scris ? Griffithsii au fost acolo, şi pot s-o dovedesc ! Astă-seară am venit aici de îndată ce am putut. De ce cauţi să te înfurii din senin ? Doar ţi-am spus cum stau lucrurile. N-am libertatea să fac tot ce vreau. Mă cheamă în ultima clipă şi-mi cer să mă duc. Iar eu nu pot refuza. Ce rost are să te superi aşa de rău din cauza asta ?

O privi cu o căutătură aproape sfidătoare, în timp ce Roberta, redusă la tăcere de această chestiune de principiu, nu ştia cum să procedeze. Articolul acela din ziar referitor la revelion îi stăruia în minte, dar simţea că n-ar fi înţelept să mai insiste, deocamdată, asupra acestui lucru. Mai mult decît oricînd, îl identifica acum cu viaţa aceea veselă, din care făcea parte el, nu însă şi ea. Cu toate acestea, şovăia încă dacă să-i dea sau nu a înţelege cît de dureroase erau chinurile geloziei, ce începea s-o roadă. Se distrau aşa de bine în lumea lor frumoasă — el şi cunoscuţii lui — pe cîtă vreme ea avea parte de atît de puţine plăceri ! Pe de altă parte, vorbea mereu în ultima vreme despre acea Sondra Finchley şi acea Bertina Cranston, sau dacă nu el, în orice caz ziarele. Să se fi îndrăgostit oare de vreuna dintre ele ?

— Îţi place aşa de mult această domnişoară Finchley ? îl întrebă pe neaşteptate, privindu-l dintr-un colţ umbrit, chinuită de dorinţa de a obţine o satisfacţie cît de mică, de a vedea o cît de mică geană de lumină licărind deasupra necazurilor ei.

Clyde prinse numaidecît importanţa acestei întrebări, care trăda o nuanţă de curiozitate, pe jumătate înăbuşită de gelozie şi de neputinţă, ce se întrezărea mai mult în vocea decît în privirile

ei. Răzbătea mai ales cînd era foarte abătută. Totodată, îl surprinse instinctul sau telepatia care-o făcuse să-și îndrepte bănuielile, fără șovăire, asupra Sondrei. Își dădu seama numaidecît că ea nu trebuie să știe, că așa ceva ar înfuria-o. Dar vanitatea pe care i-o dădea în general noua lui situație, ce părea să devină ceas de ceas tot mai sigură, îl determină să-i spună :

— Sigur că-mi place întrucîtva. E foarte frumoasă și dansează strașnic ! Înoată în bani și se îmbracă bine.

Era cît pe-aci să adauge că, în afară de asta, Sondra nu-l atrăgea prin nimic altceva, cînd Roberta, intuind interesul real pe care i-l arăta acestei fete și dîndu-și seama de prăpastia adîncă dintre ea și această lume, exclamă brusc :

— Da, și cine n-ar face la fel dacă ar avea banii ei ? Și eu, dacă aș avea atîția bani, le-aș plăcea și eu tuturor !

Spre uimirea și spaima lui, în clipa aceea vocea ei începu deodată să vibreze, apoi se sparse tot așa de repede, tăiată parcă de un sughiț. Totodată, simți că e rănită — groaznic și dureros de rănită — cu inima sfîșiată și roasă de gelozie ; și brusc — cu toate că prima lui pornire fu să se înfurie și să devină din nou sfidător — se înmuie. Într-adevăr, îi făcea rău gîndul că cineva la care ținuse pînă acum atît de mult suferea de gelozie din cauza lui, pentru că el însuși cunoștea chinurile geloziei, căci i le pricinuise Hortense. Deodată se simți parcă în locul Robertei. Și din acest motiv, dacă nu din altul, spuse pe un ton cît se poate de blînd :

— Acu și tu, Bert, nu-i chip să-ți vorbesc despre ea, sau despre oricare alta, fără să nu te superi ! N-am vrut să spun că mă interesează în mod deosebit. Ți-am spus numai ce am crezut că vrei să știi, fiindcă m-ai întrebat dacă-mi place, asta e tot !

— Da, înțeleg, răspunse Roberta, stînd încordată și numai nervi înaintea lui, cu fața palidă, încleștîndu-și mîinile și privindu-l cu o expresie de îndoială, și totuși rugătoare. Dar ele au tot ce le trebuie. Știi asta foarte bine. Iar eu, la drept vorbind, nu am nimic. Și e așa de greu pentru mine să le țin piept cînd mă gîndesc la tot ce au ele...

Vocea îi deveni șovăitoare, se întrerupse, ochii i se umplură de lacrimi, și buzele începură să-i tremure. Își ascunse repede fața în mîini și se întoarse într-o parte. Umerii i se zbăteau, și întreg corpul îi era zguduit de suspine deznădăjduite și convulsive, iar Clyde, încurcat, surprins și profund mișcat de această izbucnire bruscă a unor simțăminte puternice, zăvorîte pînă atunci în adîncul ființei ei, fu mișcat pînă la lacrimi. Era limpede că nu putea fi vorba de un „truc“ și nici de un joc de teatru prin care Roberta încerca să-l impresioneze, ci era mai curînd viziunea neașteptată,

crudă și copleșitoare a propriei sale situații : o fată părăsită, fără prieteni și fără perspective, în contrast cu celelalte fete care îl interesau acum atît de mult pe el și care aveau infinit mai multe bogății decît ea — de fapt, totul. Iar în urmă vedea parcă aievea cum se înșirau toți anii de lipsuri și de singurătate, ani care-i veștejiseră tinerețea și pe care recenta sa vizită acasă, la părinți, i-i readusese cu putere în memorie. Era cu adevărat nespus de mîhnită, o mîhnire copleșitoare, fără leac.

Din străfundurile inimii rosti aceste cuvinte :

— Ah, dacă aș fi avut și eu norocul pe care-l au unele fete, dacă aș fi fost undeva, sau dacă aș fi văzut cîte ceva ! Dar să fii crescută la țară și să n-ai bani, haine și nici de unele și pe nimeni care să te îndrumeze ! Ah, ah, ah, ah...

Abia rosti aceste vorbe, că se și simți rușinată de propria ei slăbiciune, de spovedania asta care-o cobora și mai mult, deoarece, fără îndoială, el se îndepărta acum de dînsa tocmai din pricina acestor lucruri.

— Roberta, draga mea... se grăbi el să spună, îmbrățișînd-o plin de tandrețe, mișcat la gîndul propriei sale situații. Nu trebuie... N-am vrut să te supăr, crede-mă ! Zău că nu, dragostea meu ! Știu că ai suferit mult. Știu tot ce simți acum și cît a trebuit să te zbați, ba cu una, ba cu alta. Știu toate astea, Bert, și nu trebuie să plîngi, dragostea mea... Eu te iubesc ca întotdeauna. Crede-mă că te iubesc și-am să te iubesc mereu ! Îmi pare rău dacă te-am supărat, pe cuvîntul meu, îmi pare rău ! Crede-mă că dacă n-am venit astăseară sau vinerea trecută, e fiindcă nu s-a putut pur și simplu ! Nu s-a putut, și asta e tot ! Dar de acum înainte n-am să mă mai port așa de urît, în măsura în care depinde de mine. Îți dau cuvîntul meu ! Ești fata cea mai dulce, cea mai scumpă pe care am întîlnit-o ! Ai un păr așa de frumos, și ochii... și corpul ăsta mic și drăguț ! Zău, Bert... Și la dans nu te întrece nimeni ! Și ești mai frumoasă decît oricare alta, crede-mă ! Ei, haide, lasă plînsul... Te rog. Îmi pare tare, tare rău, dragostea mea, dacă te-am supărat cu ceva...

În Clyde se trezea cîteodată un val de gingășie — pricinuită de experiențele, dezamăgirile și suferințele cunoscute în cursul propriei sale vieți — gingășie ce se manifesta deseori în împrejurări cum era aceea de acum. În asemenea cazuri vocea lui devenea blîndă și mîngîietoare. Devenea tandru și atent, aproape ca o mamă față de copilul ei. Era deci firesc ca o fată de felul Robertei să se simtă în astfel de momente puternic atrasă către el. Numai că asemenea sentimente, deși vii, aveau o durată scurtă. Semănau cu învolburarea unei furtuni de vară — apăreau și dispăreau repede. De data

asta, însă, avură destulă putere pentru a o face pe Roberta să simtă că o înţelege pe deplin, că e alături de ea şi, poate, din această cauză o iubeşte şi mai mult. Oricum, deocamdată cel puţin, lucrurile nu stăteau chiar aşa de prost. Clyde se afla lîngă dînsa, însufleţit de o dragoste şi o simpatie puternică. Cuvintele lui mîngîietoare îi făcură bine şi începu să-şi şteargă lacrimile, spunînd că-i pare rău că s-a purtat ca o prostuţă şi speră că el o s-o ierte deoarece, plîngînd, îi udase cu lacrimi pieptul scrobit al cămăşii lui albe, imaculate. Nu va mai face niciodată aşa ceva dacă o iartă acum. Iar Clyde, mişcat de această pasiune, pe care aproape nici n-o bănuia atît de adînc înrădăcinată în pieptul ei, îi sărută mîinile obrajii şi, pînă la urmă, gura.

În mijlocul acestor dezmierdări, suspine şi sărutări, Clyde se porni din nou să-i declare, ca un nebun, minţind-o şi de astă dată — deoarece adevărul era că ţinea la Sondra, într-un chip care, deşi diferit, se dovedea la fel de acaparator, ba poate şi mai puternic — că ea, Roberta, a fost, este şi va fi pe veci stăpîna inimii lui, afirmaţie ce-o făcu pe Roberta să se întrebe dacă nu cumva l-a judecat greşit şi să-şi închipuie că situaţia ei era acum mai sigură, dacă nu chiar mult mai bună decît fusese înainte — cu mult superioară celei a altor fete care se ţineau de capul lui în societate, dar pe care el nu le iubea aşa cum o iubea pe dînsa.

CAPITOLUL 52

Clyde făcea acum parte integrantă din decorul monden al sezonului de iarnă din Lycurgus. Dat fiind că familia Griffiths îl prezentase prietenilor şi cunoscuţilor ei, era firesc să fie primit în cele mai multe familii. Dar în această lume extrem de limitată, în care orice „figură“ le cunoştea pe toate celelalte, starea pungii era un lucru important, ba, în unele cazuri, socotit de o însemnătate mai mare chiar decît relaţiile mondene ale cuiva. Fiindcă aceste familii de vază erau convinse că nu numai legăturile de rudenie, dar mai cu seamă averea cuiva constituia cheia de boltă a oricărei poziţii solide, care presupunea, în primul rînd, o desăvîrşită siguranţă socială. În consecinţă, cu toate că-l socoteau pe Clyde un personaj pe deplin satisfăcător sub raport monden, întrucît se şoptea însă că mijloacele lui materiale sînt foarte restrînse, nici una dintre aceste familii nu era dispusă să vadă în el omul care ar putea să aspire la o căsătorie cu vreuna dintre fiicele lor. Aşa se face că, deşi se grăbeau să-l invite la fel de fel de petreceri, nu uitau, ori

de cîte ori era cazul, să dea a înțelege odraslelor că un contact prea strîns cu el nu este recomandabil.

Totuși, deoarece Sondra și grupul ei păstrau o atitudine prietenoasă față de Clyde, iar observațiile și comentariile prietenilor și părinților nu erau încă foarte precise, continua să fie invitat la petrecerile care-l interesau în mod deosebit, acelea care începeau totdeauna cu dans și sfîrșeau tot cu dans. Și, cu toate că nu era gros la pungă, o scotea destul de bine la capăt, căci nu mult după ce începuse să se intereseze de el, Sondra își dădu seama de adevărata lui stare materială și căută ca prietenia pe care i-o purta Clyde să-l coste cît mai puțini bani. Grație acestei atitudini — pe care o adoptară și Bertina, Grant Cranston și alții — Clyde își putu îngădui ca, de cele mai multe ori, mai ales cînd petrecerile aveau loc în oraș, să se ducă ici și colo fără să cheltuiască nici un ban. Și chiar cînd petrecerile erau organizate în afara orașului, iar el consimțea să participe, se găsea întotdeauna o mașină să-l ia.

După călătoria de revelion la Schenectady, care a fost de o mare importanță pentru amîndoi — întrucît cu acest prilej Sondra se simți atrasă de Clyde mai puternic decît oricînd — ea însăși venea deseori să-l ia cu mașina. Clyde reușise s-o impresioneze într-un fel care îi măgulea vanitatea și în același timp îi satisfăcea trăsătura cea mai delicată — dorința arzătoare de a ține pe cineva în mrejele ei, un tînăr de seama lui Clyde, simpatic și de familie bună. Știa că părinții ei nu vor privi cu ochi buni o unire între ea și Clyde din cauza sărăciei lui. La început nici nu bănuia că ar putea ajunge pînă acolo, dar acum parcă ar fi dorit ca așa ceva să se întîmple.

Între ei nu se mai ivi însă nici un prilej pentru noi intimități, pînă într-o seară, cam la vreo două săptămîni după revelion. Se întorceau de la o petrecere obișnuită, care avusese loc la Amsterdam, și după ce Bella Griffiths, Grant și Bertina Cranston fură conduși la casele lor, Stuart Finchley strigă :

— Griffiths, acum te conducem acasă !

Sondra, îmbătată de prezența lui Clyde și dorind să nu se despartă de el așa de repede, spuse :

— Dacă vrei să vii la noi, am să pregătesc niște ciocolată fierbinte înainte de a te duce acasă. Ce zici ?

— Aș fi încîntat ! răspunse Clyde vesel.

— S-a făcut ! spuse Stuart, întorcînd mașina spre locuința familiei Finchley. Eu, însă, am să mă culc. E trecut de 3.

— Așa frățior mai zic și eu ! Se culcă, să nu facă riduri ! îl apostrofă Sondra.

După ce lăsară mașina în garaj, cei trei intrară în bucătărie pe ușa din dos. Stuart îi părăsi, iar Sondra îl învită pe Clyde să se așeze la masa servitorilor, în timp ce ea aducea ciocolata și celelalte. Impresionat de instalația aceasta culinară, căci nu mai văzuse niciodată ceva asemănător, Clyde se uita în dreapta și în stînga, întrebîndu-se cît de bogat trebuie să fie cineva ca să folosească o asemenea instalație.

— Grozavă bucătărie.! observă el. Ce de ustensile !

Iar Sondra, bănuind că nu mai văzuse instalații de acest fel înainte de a veni la Lycurgus, și dîndu-și seama că-l poate astfel impresiona mai ușor răspunse :

— Nu mă pricep. Oare nu-s toate bucătăriile la fel de mari ?

Clyde, cu gîndul la sărăcia pe care o cunoștea atît de bine și deducînd din răspunsul ei că Sondra cu greu și-ar putea imagina un nivel de viață mai puțin fastuos decît cel de aici, fu și mai uluit de belșugul lumii pe care începuse s-o cunoască. Ce risipă ! Ce ar însemna să te căsătorești cu o astfel de fată ! Toate acestea ți s-ar părea atunci lucruri banale ! Ai avea bucătăreasă, servitori, o casă mare, mașină, n-ar mai trebui să muncești pentru nimeni și n-ai avea altceva de făcut decît să dai porunci în dreapta și în stînga ! gînd care-l impresionă puternic. Și în lumina căruia diferitele ei gesturi și atitudini — căutate, de altfel — deveneau și mai seducătoare. Iar ea, observînd efectul pe care toate acestea îl aveau asupra lui Clyde, nu făcea decît să exagereze faptul că asemenea belșug i se părea ceva obișnuit. Pentru Clyde, mai mult decît pentru oricine — era pe deplin conștientă de asta — ea strălucea ca o stea, ca o întruchipare supremă a luxului și a supremației sociale.

După ce prepararră ciocolata într-un ibric obișnuit de aluminiu pentru a-l impresiona și mai mult, se duse să aducă dintr-o altă cameră un serviciu greu de argint. Turnă ciocolata într-o cafetieră cu incrustații frumoase, pe care o puse pe masă în fața lui. Și în timp ce se învîrtea pe lîngă el, îi spuse :

— Ei, nu e drăguț cum m-am descurcat singură ? Îmi place grozav să dau din cînd în cînd cîte o raită pe la bucătărie, ca acum, dar n-o pot face decît în lipsa bucătarului. Cînd e el aici, nu dă voie nimănui să intre.

— I-auzi ! exclamă Clyde, care ignora cu totul obiceiurile bucătarilor din casele particulare, exclamație ce-o convinse pe Sondra că lumea din care venea el trebuie să fie tare nevoiașă.

Totuși, întrucît Clyde se bucura acum de atîta loc în inima ei, nu era dispusă să dea îndărăt. Așa se face că, atunci cînd el rosti, în fine :

— Ce minunat e, Sondra, că sîntem împreună, singuri, aici! Gîndeste-te, toată seara n-am avut aproape deloc prilejul să-ți spun vreun cuvînt între patru ochi! ea răspunse, fără să se arate cîtuși de puțin supărată de această familiaritate :

— Serios? Îmi pare bine... și-i zîmbi cu un aer de superioritate, dar afectuos.

Văzînd-o acum atît de aproape, în rochia ei de seară din mătase albă transparentă și cu pantofi de bal, legănîndu-se cu atîta grație în jurul lui și împrăștiind un parfum discret ce-i gîdila nările, Clyde se simți profund tulburat. Fără exagerare, Sondra îi aprinsese imaginația ca o flacără orbitoare. Tinerețe, frumusețe, bogăție, toate acestea erau întruchipate în ea! Iar Sondra, simțindu-i intensitatea admirației și, molipsită, cel puțin în parte, de încîntarea și ardoarea care-l stăpîneau în chipul cel mai vădit, încercă fiorii prevestitori ai unei dragoste puternice. Ce strălucitori și negri îi erau ochii, cît de luminoși și arzători! Dar părul! Era atît de ademenitor, lăsat peste fruntea lui albă! Ar fi vrut să-l atingă — să-l mîngîie cu mîinile și să-i dezmierde obrajii. Și mîinile lui erau subțiri, sensibile, grațioase. Ca și în cazul Robertei, Hortensei și Ritei, aceste mîini atrăseseră atenția Sondrei.

Clyde se adînci însă într-o tăcere înfrigurată, pe care îi era teamă s-o destrame prin cuvinte. Căci gîndea în sinea lui: „Ah, dacă i-aș spune cît de frumoasă mi se pare! Dacă aș putea s-o îmbrățișez, și s-o sărut, s-o sărut, s-o sărut și să mă sărute și ea!" Și — oricît de curios s-ar părea ținînd seama de felul cum o cucerise pe Roberta — gîndul lui era acum străin de orice patimă, fiind stăpînit doar de dorința de a îmbrățișa și de a mîngîia o ființă desăvîrșită. Într-adevăr, ochii lui iradiau această dorință năvalnică. Sondra observă totul și deveni bănuitoare, acesta fiind lucrul de care se temea cel mai mult cînd era vorba de Clyde, totuși, era atît de intrigată, încît voia să afle tîlcul mai ascuns al simțirilor lui.

Rosti, deci, pe un ton ce voia parcă să-l necăjească :

— Ce voiai să-mi spui era ceva foarte important?

— Aș vrea să-ți spun o mulțime de lucruri, Sondra, dacă mi-ai da voie... răspunse el cu înflăcărare. Dar mi-ai interzis să-ți vorbesc.

— O, așa e, sigur! Îmi pare bine că n-ai ieșit din cuvîntul meu.

Pe buzele ei juca un surîs provocator și se uită la el cu un aer care voia parcă să spună: „Dar nu-i așa că nu crezi în tot ce-am spus atunci?"

În fața privirilor ei atît de ademenitoare, Clyde își pierdu capul, se sculă în picioare, îi luă mîinile într-ale sale și, uitîndu-se drept în ochii ei, declară :

— Nu prea credeai nici tu în ce spuneai atunci, nu-i așa, Sondra ? Cel puțin, în parte... Ah, cît de mult aș vrea să-ți spun tot ce gîndesc acum !

Ochii lui exprimau mai mult decît putea să exprime glasul. Conștientă încă o dată de faptul că-l poate pune pe jăratic cu atîta ușurință și, totuși, temîndu-se să-i dea dezlegarea de a vorbi, se trase puțin înapoi și zise :

— N-am crezut chiar în tot ce-am spus. Tu însă prea iei totul în serios...

Și, fără să vrea, expresia ei deveni mai blîndă și începu iar să-i surîdă.

— E ceva mai tare decît mine, Sondra ! Nu mai pot ! Nu mai pot ! începu el cu aprindere, aproape nestăpînit. Nici nu-ți închipui ce farmec exerciți asupra mea ! Ești atît de frumoasă, așa de minunată ! Tu știi asta. Mă gîndesc la tine tot timpul. Ți-o jur, Sondra ! Sînt nebun de dragul tău, mă gîndesc așa de mult la tine, încît aproape nici nu mai pot să dorm. Mi-am pierdut capul, crede-mă !... Dacă mă duc undeva cu tine, sau dacă te întîlnesc undeva, după aceea nu fac altceva decît să mă gîndesc la tine. Nu mai departe decît astă-seară, cînd te vedeam dansînd cu toți băieții ăia, ah, dacă ai ști cît suferеam ! Aș fi vrut să dansezi cu mine, numai cu mine ! Ai niște ochi așa de frumoși, Sondra, o gură minunată, și un zîmbet fermecător...

Își ridică mîinile, ca și cum ar fi vrut s-o mîngîie cu gingășie dar se opri în drum, țintuit de vraja privirilor ei, ca un adorator împietrit în fața unui sfînt, apoi o cuprinse brusc pe după mijloc și o trase spre el. Înfiorată și într-o mare măsură cucerită de vorbele lui, în loc să se împotrivească, așa cum ar fi făcut în orice altă împrejurare, acum îl privea fix, fascinată de entuziasmul celui din fața ei. Se simțea îmbătată de dragostea lui pătimașă și își spunea că ar fi în stare să-l iubească așa cum ar dori el. Foarte, foarte mult, numai dacă ar avea curajul ! Iar el era într-adevăr frumos și ispititor. Era de-a dreptul adorabil, deși sărac, dar mult mai înflăcărat, mai pasionat decît toți ceilalți tineri pe care îi cunoștea ! Ah, ar fi minunat dacă părinții și starea ei socială i-ar îngădui să trăiască din plin clipe ca asta de-acum ! Deodată fu străbătută de gîndul că dacă părinții ei ar afla, n-ar mai putea continua legătura cu el sub nici o formă și nici vorbă să o dezvolte sau să se bucure de ea în viitor. Îndepărtînd însă din minte un asemenea gînd, care îi

tăiase pentru moment orice fel de elan, continua să se simtă atrasă către el. Ochii îi deveniră calzi și drăgălași, pe buze îi înflori un zîmbet grațios.

— N-ar trebui să te las să-mi spui toate cuvintele astea. N-ar trebui... protestă ea slab, învăluindu-l însă cu o privire drăgăstoasă. Nu se cade, totuși...

— De ce nu ? De ce nu se cade, Sondra ? De ce să nu mă lași dacă te iubesc așa de mult ?

Ochii i se înnegurară de tristețe, iar Sondra, observînd asta, se grăbi să exclame :

— Vezi... apoi se opri. Eu... eu... Voia să adauge : „Să nu-ți închipui că ne-ar lăsa să continuăm“, dar în schimb spuse doar atît : Cred că nu te cunosc încă destul de bine...

— Ah, Sondra, cînd te iubesc așa de mult și sînt de-a dreptul nebun din pricina ta ?! Oare nu mă iubești și tu așa cum te iubesc eu... nici un pic, nici un pic ?

Datorită atitudinii ei nesigure, privirile lui deveniră acum imploratoare, speriate, triste. Acest amestec de sentimente avu darul de a o răvăși pînă în adîncul sufletului. Se mărgini să-l privească plină de îndoială, întrebîndu-se cum are să se termine o înflăcărare atît de pătimașă. Iar Clyde, surprinzînd șovăiala din privirile ei, o trase mai aproape și o sărută pe gură. În loc să protesteze, ea rămase o clipă în brațele lui, supusă și amețită de plăcere, apoi se smulse deodată la gîndul că i-a îngăduit să meargă prea departe lăsîndu-l să o sărute. Se reculese numaidecît și-și recăpătă stăpînirea de sine.

— Cred că acum ar fi bine să pleci, spuse ea cu hotărîre, dar nu cu asprime. Ce zici ?

Clyde, surprins el însuși, pe urmă puțin speriat de propria lui îndrăzneală, se potoli și rosti, rugător și supus, aproape în șoaptă :

— Supărată ?

Iar ea, văzîndu-l atît de supus, ca un sclav în fața stăpînului, în parte mulțumită și în parte dezamăgită, pentru că, întocmai ca și Roberta sau Hortense, prefera mai curînd să i se poruncească decît să poruncească, dădu din cap cu oarecare mîhnire :

— E foarte tîrziu...

Atît putu spune, surîzîndu-i tandru.

Iar Clyde, dîndu-și seama că din motive întemeiate nu trebuie să mai stăruie, nu avu nici curajul, nici perseverența, nici siguranța necesară pentru a merge mai departe acum, așa că se duse să-și ia paltonul și, cuprinzînd-o într-o privire tristă, dar ascultătoare, plecă.

CAPITOLUL 53

Una dintre constatările pe care avea să le facă Roberta în curînd fu aceea că presimțirile ei cu privire la Clyde nu erau lipsite de temei. Căci, întocmai ca și mai înainte, aceleași schimbări de program intervenite în ultimul moment și aceleași absențe neanunțate se produceau mereu, deși de fiecare dată Clyde încerca să-i explice că n-a avut încotro. Și, cu toate că ea plîngea uneori, sau stăruia, ori se mulțumea pur și simplu să sufere în tăcere, nu se petrecu nici o schimbare, nici în rău, nici în bine. Căci, fiind îndrăgostit ca un nebun de Sondra, Clyde nu înțelegea să-și schimbe atitudinea, sau să se lase măcar impresionat ori influențat de legăturile lui cu Roberta. Sondra era prea fermecătoare !

Pe de altă parte, întrucît în tot cursul orelor de muncă de peste zi Roberta se afla în aceeași secție cu el, era fatal să simtă unele gînduri care o preocupau pe fată — gînduri întunecate, triste, deznădăjduite. Acestea puneau uneori stăpînire pe el cu hotărîrea și cu forța unor glasuri de acuzare sau de tînguire, așa fel încît nu putea scăpa de obsesia lor decît manifestîndu-și dorința de a o revedea, anunțînd-o că îi va face o vizită, seara, în cazul că ar găsi-o acasă. Iar Roberta era atît de nenorocită și încă atît de îndrăgostită de el, încît nu se putea împiedica să spună, pînă la urmă, că vrea să-l vadă acasă la ea. O dată acolo, complexul psihic al trecutului, precum și al camerei înseși exercitau asupra lor un fel de persuasiune, și, în consecință, un soi de tiranie emotivă.

Dar, în nebunia lui, prevăzîndu-și un viitor mai strălucit decît acela pe care i-l puteau garanta împrejurările actuale, Clyde se temea ca nu cumva legăturile cu Roberta să-i primejduiască, într-un fel sau altul, ascensiunea. Dacă, printr-o întîmplare oarecare, Sondra ar afla despre relațiile lui cu Roberta ? Ar fi o adevărată nenorocire ! Sau dacă Roberta ar descoperi, pînă la urmă, că e îndrăgostit de Sondra, și, ca să se răzbune, s-ar hotărî să-l denunțe, sau să-l demaște ? Pentru că, de la revelion încoace, prea venea des cu explicații, spunîndu-i chiar la fabrică, de obicei, că, din cauza unei invitații primite de la familia Griffiths, familia Harriet sau de la alții, nu va mai putea să o vadă seara, la ea, așa cum îi făgăduise, de pildă, cu o zi sau două mai înainte. Mai tîrziu, în trei rînduri, fiindcă Sondra venise să-l ia cu mașina ei, Clyde plecase fără măcar s-o mai prevină, spunîndu-și că o să găsească el o scuză oarecare a doua zi dimineață pentru a liniști lucrurile.

Starea aceasta a sentimentelor, plămădită dintr-un amestec de simpatie și repulsie, atît de nefirească, dacă nu chiar anormală,

sfîrşi prin a-l face să decidă că, indiferent de ceea ce s-ar putea întîmpla, trebuia să găsească un mijloc pentru a pune capăt acestei legături, chiar dacă aşa ceva ar însemna o lovitură de moarte pentru Roberta (în definitiv, ce-i pasă lui ? nu i-a spus niciodată că o va lua în căsătorie !) sau ar primejdui propria sa situaţie, în cazul cînd Roberta nu ar înţelege să-i redea libertatea fără scandal, aşa cum dorea el. Alteori, îşi spunea că e un om perfid, neruşinat şi crud, că abuzează de o fată care, dacă ar fi fost lăsată în pace, nu s-ar fi încurcat niciodată cu el. Această din urmă atitudine — în ciuda jignirilor, a minciunilor, a neglijărilor şi a absenţelor, motivate atît de stîngaci în comparaţie cu felul precis şi hotărît în care îşi luase angajamentele, atît de ciudate sînt pornirile firii omeneşti ! — îl făceau să simtă uneori blestemul infernal sau ceresc aruncat asupra lui Adam şi a urmaşilor săi : „După femeia ta mîna-te-va dorul !"

Cu privire la legătura lor ar mai fi ceva de spus, şi anume că niciodată — din pricina lipsei de experienţă atît a lui Clyde, cît şi a Robertei — nu ştiuseră şi nu luaseră decît cele mai elementare măsuri de precauţie anticoncepţionale, măsuri care şi aşa, de cele mai multe ori, nu servesc la nimic. Pe la mijlocul lui februarie şi — nu e lipsit de interes să amintim — cam pe vremea cînd Clyde, datorită favorurilor continue de care se bucura din partea Sondrei, ajunsese aproape la decizia de a rupe o dată pentru totdeauna relaţiile cu Roberta, nu numai pe cele fizice, ci de oricare altă natură, aceasta, la rîndul ei, începu să-şi dea seama desluşit că, în ciuda ezitărilor lui şi în ciuda dragostei ei aprinse, nu mai avea nici un rost să continue a-l ţine cu sila şi ar fi mai bine, dacă nu spre liniştirea inimii ei, cel puţin pentru satisfacerea mîndriei sale rănite, să plece de aici şi să caute în altă parte un mijloc de a cîştiga banii necesari pentru a putea trăi şi a-şi ajuta în acelaşi timp părinţii, încercînd totodată să-l uite, dacă-i va fi cu putinţă. Din nefericire, însă, spre marea ei deznădejde şi groază, nici acest lucru nu mai era cu putinţă. Într-o dimineaţă apăru la fabrică cu faţa descompusă, semn al unor bănuieli şi temeri mai grave şi mai cumplite decît toate cele pe care le încercase pînă acum. Într-adevăr, pe lîngă concluziile sale chinuitoare cu privire la Clyde, în noaptea aceea îşi făcuse loc în sufletul ei şi teama groaznică şi apăsătoare că, cel puţin pentru moment, nu se vor putea despărţi unul de altul. Într-o perioadă vitregă pentru amîndoi din pricina atitudinii nehotărîte a lui Clyde, precum şi a dragostei ce i-o purta ea, Roberta se pomeni însărcinată.

De cînd cedase stăruinţelor lui, nu uita niciodată să numere zilele, şi în fiecare lună se felicita că totul era cum trebuie. Iată

însă că, de data aceasta, trecuseră patruzeci şi opt de ore de la termenul calculat întotdeauna cu precizie şi... nici un semn! Şi în ultimele patru zile Clyde nici nu trecuse măcar pe la ea. Iar atitudinea lui la fabrică era mai distantă şi mai indiferentă decît oricînd.

Asta mai lipsea!

Şi nu avea pe nimeni altul afară de el căruia să-i împărtăşească necazurile. Iar Clyde se înstrăinase cu totul...

Groaza provocată de gîndul că — cu sau fără ajutorul lui Clyde — nu va putea să scape uşor de soarta ce o ameninţa o făcea să-şi revadă casa părintească, mama, rudele, pe toţi cei care o cunoşteau şi tot ce aveau să-i spună în cazul cînd aşa ceva avea să i se întîmple. Pentru că părerea ce şi-o puteau face alţii despre ea, precum şi gura lumii, în general, o înfricoşau mai mult decît orice. Stigmatul poftelor trupeşti neconsfinţite legal! Ruşinea de a avea un copil nelegitim! Socotise totdeauna asta un lucru de ocară ori de cîte ori asculta diferite fete sau femei vorbind despre viaţă, căsătorie şi adulter, sau despre nenorocirile abătute pe capul fetelor care au cedat bărbaţilor şi au fost părăsite după aceea, deoarece o femeie trebuie să fie căsătorită în lege şi ocrotită de dragostea şi puterea unui bărbat, o dragoste ca, de pildă, aceea a cumnatului ei, Gabel, pentru sora sa, Agnes, sau aceea a tatălui pentru mama ei în primii ani, fără îndoială, sau cea a lui Clyde pentru ea în vremea cînd îi declara cu atîta ardoare că o iubeşte.

Pe cînd acum... acum ?!

Nu-şi putea îngădui nici o zăbavă şi se temea de purtările din ultimul timp sau din prezent ale lui Clyde. Indiferent de aceste purtări, în asemenea împrejurări trebuia s-o ajute, fiindcă ea nu ştia ce să facă, încotro să se îndrepte. Clyde, însă, fără îndoială, ştia. În orice caz, îi spusese cîndva că va fi alături de ea dacă se va întîmpla ceva. Şi, cu toate că a treia zi, ducîndu-se la fabrică, îşi spuse că poate exagerează primejdia şi la mijloc nu e, probabil, decît un mic deranjament organic, totuşi, întrucît nu se manifestă nici o schimbare pînă tîrziu după amiază, căzu pradă unei groaze de nedescris. Puţinul curaj pe care şi-l făcuse pînă acum începu să se clatine şi să se risipească. Avea să rămînă cu desăvîrşire singură dacă nici el nu-i va veni în ajutor. Şi ea avea nevoie de un sfat, de un îndemn pornit din inimă. Ah, Clyde! Clyde! Cel puţin de n-ar fi atît de nepăsător faţă de ea! Nu, nu trebuie să fie aşa! Trebuie să facă ceva, cît mai repede, imediat, altfel, Dumnezeule! în ce situaţie înfiorătoare ar putea să se transforme totul!

Între orele 4 şi 5 după amiază, se opri din lucru şi fugi în vestiar. Acolo însăilă în grabă, cu un scris nervos, isteric, un bileţel :

„Clyde ! Trebuie să te văd diseară, *neapărat !* Nu se poate să nu vii ! Am să-ţi spun ceva. Te rog vino îndată după lucru, sau dă-mi întîlnire unde vrei tu. Nu sînt supărată pentru nimic. Dar trebuie să te văd în seara asta, *neapărat.* Spune-mi te rog, imediat, unde.

Roberta"

Iar el, în momentul cînd citi biletul, dîndu-şi seama că e vorba de ceva nou, bizar, ceva care o teroriza, îşi întoarse imediat capul spre ea şi, văzîndu-i faţa suptă şi albă ca varul, îi făcu semn că va veni. Pentru că, judecînd după faţa ei, lucrurile pe care avea să i le spună trebuiau să fie extrem de importante pentru ea, altfel de ce această surescitare şi pripă ? Şi, cu toate că-şi aduse aminte, mofluz, că are întîlnire ceva mai tîrziu — fusese invitat la masă la familia Stark — socoti că e necesar să o vadă mai întîi pe Roberta. Dar despre ce putea fi vorba ? Murise cineva ? A fost rănit cineva, sau ce... mama, tatăl, fratele ori sora ei ?

La cinci şi jumătate porni spre locul de întîlnire, întrebîndu-se ce o putuse aduce în halul acela de paloare şi nelinişte. În acelaşi timp, îşi spunea însă că, dacă vrea ca visul lui în legătură cu Sondra să se realizeze, nu trebuie să se mai lase prins în mrejele unei emoţii ori simpatii puternice — trebuie să-şi păstreze sîngele rece şi distanţa pe care a izbutit s-o pună între ei, în aşa fel încît Roberta să-şi dea seama că el n-o mai iubeşte ca altădată. Ajungînd la 6 la locul de întîlnire, o găsi rezemată de un copac, în umbră. Părea zdrobită, disperată.

— Ce este, Bert ? De ce eşti aşa de speriată ? Ce s-a întîmplat ?

Oricît de ofilite ar fi fost sentimentele lui, ele fură reînsufleţite de nenorocirea ce părea că s-a abătut asupra bietei fiinţe.

— Ah, Clyde... zise ea în cele din urmă. Nici nu ştiu cum să-ţi spun... Va fi aşa de groaznic pentru mine dacă e adevărat !

Glasul, încordat şi totuşi stăpînit, era el singur o dovadă limpede a suferinţei şi spaimei prin care trecea Roberta.

— Dar ce s-a întîmplat, Bert ? De ce nu-mi spui ? repetă el repede, dar oarecum prevăzător, căutînd să ia un aer de siguranţă, care-i cam lipsea în acest moment. E ceva rău ? De ce eşti aşa de tulburată ? Tremuri toată...

Deoarece niciodată în viața lui nu mai fusese pus în fața unei asemenea situații, nici prin minte nu-i trecu despre ce anume putea fi vorba. Pe de altă parte, din pricină că se depărtase de ea, iar acum se simțea încurcat din cauza felului cum o tratase în ultima vreme, nu prea știa ce atitudine să ia într-o situație ca asta, care presupunea, de bună seamă, ceva rău. Sensibil încă în fața comandamentelor morale și a convențiunilor sociale, nu era în stare să comită un act dezonorant fără a fi cuprins de remușcări sau de rușine, chiar dacă erau în joc ambițiile lui cele mai mari. Totuși, ținea așa de mult să nu lipsească de la masa din casa familiei Stark și se temea să nu intre iar, tocmai acum, în vreo încurcătură, încît deveni neliniștit. Lucrul acesta nu-i scăpă Robertei.

— Îți amintești, Clyde — rosti ea pe un ton hotărît și foarte serios, căci strîmtoarea în care se găsea o îndemna să fie decisă și îndrăzneață — mi-ai făgăduit că, dacă o să se întîmple ceva rău, ai să mă ajuți...

Imediat, gîndindu-se la vizitele, puține, desigur, dar nebunești — acum își dădea seama — pe care le făcuse în ultimul timp acasă la ea și în cursul cărora, datorită rămășițelor iubirii ce stăruiau încă în sufletul lui, precum și dorințelor amîndurora, avusese cu ea raporturi fizice, sporadice, dar lipsite de orice măsuri de prevedere, înțelese, în sfîrșit, despre ce fel de complicații putea să fie vorba. Dacă era adevărat, se găsea în fața unei situații grave, necruțătoare și primejdioase, a cărei răspundere o purta numai el și pe care trebuia s-o rezolve, și încă repede, dacă nu voia să intre într-un impas și mai periculos. În același timp, sub imboldul indiferenței sale pronunțate din ultima vreme, nu fu departe de a-și spune că e, poate, numai un vicleșug al ei, încercarea unei părăsite de a-l reține lîngă ea — gînd de care se agăță numai în parte. Era prea îndurerată, prea deznădăjduită, ca să-l facă să se oprească la această bănuială. De îndată ce-și dădu seama, cît de cît, de urmările dezastruoase pe care le avea pentru el o complicație ca asta, iritarea lăsă locul îngrijorării în așa fel, încît Clyde exclamă :

— Da, dar de unde știi că s-a întîmplat așa ceva ? Nu poți să-ți dai seama atît de curînd. S-ar putea ca mîine totul să fie bine. Nu poți să știi...

Glasul lui trăda nesiguranța de care era stăpînit.

— Nu, nu cred, Clyde. Mi-ar părea bine să fie așa ! Dar au trecut două zile întregi, și pînă acum nu mi s-a mai întîmplat asta niciodată...

Vorbea cu un accent atît de deznădăjduit, care arăta că e atît de nenorocită, încît Clyde fu nevoit să înlăture imediat bănuiala

unui vicleşug. Dar nefiind dispus să înfrunte dintr-o dată o situaţie atît de neplăcută, adăugă :

— Ascultă-mă, s-ar putea foarte bine să nu fie nimic. Nu li se întîmplă, parcă, fetelor, să aibă întîrzieri şi mai mari de două zile ?

Tonul cu care rostise cuvintele, trădînd o nesiguranţă şi chiar o lipsă de pricepere ce nu se mai arătase pînă atunci, o alarmă pe Roberta pînă într-atît, încît exclamă :

— A, nu, nu cred asta ! Oricum, ar fi groaznic, nu-i aşa, dacă s-ar întîmpla ceva ?! Ce crezi că ar trebui să fac ? Nu ştii ceva ce aş putea să iau ?

Clyde, care folosise atîta zel şi stăruinţă să închege această dragoste, dîndu-i Robertei impresia că e un tînăr priceput şi experimentat şi că ştie despre viaţă mult mai multe decît ar fi putut ea spera măcar să ştie vreodată, Clyde, care părea totdeauna că nu se sinchiseşte de primejdiile şi dificultăţile de această natură ce se puteau naşte din dragostea lor — Clyde iată că nu ştia acum ce să facă ! După cum îşi dădea singur seama în clipa asta, era tot atît de puţin iniţiat asupra misterelor sexului şi a complicaţiilor posibile legate de o asemenea situaţie, ca şi oricare alt tînăr de vîrsta lui. E adevărat, înainte de a fi venit aici, se înhăitase la Kansas City şi la Chicago cu „mentori" ce aveau mai multă experienţă în ceea ce priveşte viaţa sexuală, aparţinînd lumii băieţilor de serviciu de prin hoteluri, ca Ratterer, Higby, Hegglund şi alţii, şi le ascultase flecărelile şi lăudăroşeniile. Dar priceperea lor, în ciuda laudelor de sine, se limita probabil la legăturile cu fete tot atît de nesăbuite şi de nepricepute ca şi ei. Abia acum bănuia acest lucru. De altfel, cu toate că nu-şi putea da prea bine seama cum şi ce fel, în asemenea împrejurări nu putea fi vorba decît de anumite droguri şi preventive despre care şoptesc pe ascuns şi le vînd pe sub mînă şarlatanii, spiţerii şi doftoraşii aceia suspecţi care speculează nepriceperea unor oameni de categoria lui Hegglund sau Ratterer. Dar chiar aşa stînd lucrurile, unde se puteau obţine astfel de leacuri într-un orăşel ca Lycurgus ? De cînd o „rupsese" cu Dillard, nu avea nici un cunoscut apropiat, deci nici vorbă de prieteni intimi, cărora să le ceară ajutorul într-un caz extrem ca acesta.

Soluţia cea mai bună la care se putu gîndi pentru moment fu să apeleze la vreun farmacist de prin partea locului, care, în schimbul unei anumite sume de bani, să-i dea o reţetă sau o informaţie preţioasă. Dar cît avea să-l coste aşa ceva ? Şi ce pericole puteau să decurgă dintr-o astfel de acţiune ? Farmaciştii erau oare discreţi ? Te descoseau ? Nu le spuneau şi altora că le-ai cerut asemenea sfa-

turi ori leacuri ? Clyde semăna atît de bine cu Gilbert Griffiths — și acela era atît de cunoscut la Lycurgus — încît oricine ar fi putut să-l ia drept Gilbert, atribuindu-i acestuia asemenea demersuri, ceea ce ar fi dat naștere unui adevărat scandal. Iar situația asta nenorocită se ivise tocmai acum, cînd Sondra ajunsese pînă acolo încît îi îngăduia s-o sărute în secret și, ceea ce era și mai plăcut, îi dădea fel de fel de dovezi mărunte de simpatie și bunăvoință, sub formă de cadouri — cravate, un creion automat de aur, o cutie cu batiste de prima calitate, pe care i le lăsa acasă, în lipsa lui, însoțite de cîte o carte de vizită cu inițialele ei — și cînd toate acestea îl făceau să capete o încredere din ce în ce mai mare în viitorul lui promițător. Atît de promițător, încît, presupunînd că familia nu se va arăta prea ostilă, iar dragostea și sentimentele ei nu se vor schimba, însăși căsătoria cu Sondra nu era un lucru cu totul imposibil. Dar, bineînțeles, nu putea fi încă absolut sigur. Pînă în prezent, Sondra își ascundea adevăratele intenții și adevăratele sentimente în dosul unei atitudini de nehotărîre, care, cu cît îl chinuia mai tare, cu atît îl făcea s-o dorească mai mult. Toate acestea îi întăriră hotărîrea de a rupe relațiile cu Roberta cît mai repede cu putință și într-o manieră cît mai puțin dureroasă pentru ea.

Prefăcîndu-se că e întru totul stăpîn pe sine, îi spuse :

— Dacă aș fi în locul tău, nu m-aș nelinişti atît de mult. S-ar putea să nu fie nimic. Nu poți fi sigură. Oricum, o să-mi trebuiască puțin timp ca să văd ce pot face. Cred că am să fac rost de ceva care să-ți ajute. Dar nu vreau să văd că te chinuiești atîta cu gîndul...

Adevărul este că nici el nu se simțea în apele lui, în ciuda a ceea ce-i spunea. Era chiar profund tulburat. Hotărîrea lui de a avea de-aici încolo cît mai puține legături cu ea era acum complicată de faptul că se găsea în fața unei situații ce prevestea o primejdie reală, afară numai dacă, folosind un argument sau altul, n-ar putea să se absolve de orice responsabilitate. Or, ținînd seama de faptul că Roberta mai lucra încă în secția lui, că el îi scrisese cîteva bilețele, și un singur cuvînt din partea ei ar provoca o anchetă ce i-ar putea fi fatală, ajunse la concluzia că trebuie s-o ajute fără întîrziere și în cea mai mare taină. În plus, trebuie să spunem că, datorită tuturor celor petrecute între ei, socotea că merită s-o ajute în măsura posibilităților sale. Dacă însă asta ar fi fost peste puterile lui (deoarece prevedea că nu va putea ieși atît de ușor din încurcătură), ei bine... atunci... atunci... n-ar putea oare să nege — alții ar face-o, desigur, în locul lui ! — că ar fi avut legături de

felul acesta cu ea, și astfel să scape ? Poate că va găsi o cale de scăpare, numai să nu aibă de înfruntat prea multă rea-voință.

Gîndul lui cel mai chinuitor era însă acela că habar n-avea ce trebuie să facă într-o împrejurare ca asta, afară de consultarea unui doctor. Dar așa ceva cerea probabil bani, pierdere de timp, expunere la primejdii, și cîte altele... O va vedea a doua zi dimineață și, dacă nu va fi intervenit nici o schimbare, va lua măsuri.

Roberta, văzîndu-se prima oară părăsită cu atîta nepăsare și ușurință și în prada unei asemenea crize, se întoarse în camera ei, năpădită de gînduri și temeri, mai deznădăjduită și mai îndurerată decît oricînd.

CAPITOLUL 54

Într-o situație ca asta, însă, posibilitățile lui Clyde erau reduse. Pentru că, în afară de Liggett, Wiggham și alți cîțiva șefi de secție — fără îndoială simpatici, totuși distanți și care-l priveau acum în mod necontestat ca pe un superior față de care nu-și puteau îngădui nimic — nu vedea la cine ar putea să apeleze. Cît privește grupul monden de care căuta să se atașeze cu atîta rîvnă, ar fi fost pur și simplu absurd să încerce măcar, pe o cale oricît de ocolită, să capete vreun sfat. Cu toate că tinerii aceștia își petreceau vremea numai în distracții și, datorită înfățișării, gusturilor și mijloacelor lor, se complăceau într-un anume libertinism, îngăduindu-și tot felul de nebunii ale tinereții, la care el sau alții de seama lui nici nu se puteau gîndi, între el și oricare dntre ei exista atît de puțină intimitate, încît nici nu i-ar fi trecut prin minte să le ceară un asemenea sfat.

Gîndul cel mai bun ce-i veni în minte aproape îndată după ce o părăsi pe Roberta fu acela că, în loc să se intereseze la vreun farmacist, doctor sau altă persoană din Lycurgus — mai ales de doctori avea o adevărată groază, deoarece aceștia, atît cei de aici, cît și cei din altă parte, i se păreau distanți, reci, antipatici și probabil foarte costisitori și gata să condamne o aventură atît de imorală ca a lui — ar face bine să se ducă într-un oraș apropiat, de preferință la Schenectady, care era mai mare și nu prea depărtat, și să se intereseze acolo ce anume ar putea face pentru a ieși dintr-o încurcătură ca asta. Pentru că ceva trebuia să facă.

Nevoia unei acțiuni precise și grabnice se impunea așa de stringent, încît chiar în drum spre familia Stark, se hotărî să se ducă la Schenectady a doua zi seara, deși nu știa ce preparat sau rețetă să ceară. Dar asta însemna, își spuse el ceva mai tîrziu, că

va trece o zi întreagă înainte de a-i putea veni în ajutor Robertei, ceea ce va face — credea atît el, cît și fata — ca primejdia să devină și mai mare, orice întîrziere contînd mult. De aceea se hotărî să acționeze imediat; se va scuza față de familia Stark și va pleca la Schenectady cu interurbanul, astfel ca să ajungă înainte de închiderea farmaciilor. Dar o dată ajuns acolo, ce urma să facă? Cum să înfrunte privirile farmacistului și ce să-i ceară? Mintea îi fu năpădită de gînduri apăsătoare și chinuitoare, întrebîndu-se ce ar putea să creadă sau să spună farmacistul. Ah, dacă Ratterer sau Hegglund ar fi fost aici! Ei ar ști, desigur, și ar fi bucuroși să-l ajute. Sau măcar Higby. Era însă singur, cu desăvîrșire singur, deoarece Roberta habar n-avea ce trebuie să facă. Totuși, nu se poate să nu se găsească ceva. Dacă nu va izbuti acolo, se va întoarce și-i va scrie lui Ratterer la Chicago, dar, spre a nu-i da de bănuit, îi va spune că îi scrie pentru un prieten.

O dată ajuns la Schenectady, întrucît acolo nu-l cunoștea nimeni, ar putea foarte bine să spună (gîndul acesta îi veni ca o adevărată inspirație) că e căsătorit de curînd — de ce nu? era destul de mare ca să poată fi luat drept un om căsătorit — și că soției lui, care nu putea să aibă grijă de un copil, îi „trecuse sorocul" (își aminti expresia aceasta folosită cîndva de Higby), astfel că avea nevoie de ceva care s-o scape dintr-o situație ca asta. Ideea nu era deloc rea. Nimic mai firesc decît o tînără pereche aflată într-o astfel de situație. Și era posibil ca droghistul să se simtă mișcat și să-i dea bucuros ceva. De ce nu? N-ar fi o crimă! Firește, s-ar putea să-l refuze primul, sau al doilea, dar nu neapărat și al treilea. Atunci va scăpa de orice grijă. Iar după aceea n-o să se mai lase niciodată tîrît prostește într-o aventură ca asta fără să știe dinainte anumite lucruri. Niciodată! E prea îngrozitor!

Acasă, la familia Stark, era foarte nervos, iar neliniștea lui creștea cu fiecare clipă. Îndată după masă, la ora nouă jumătate, anunță că în ultimul moment i s-a cerut la fabrică un raport amănunțit asupra activității pe o lună întreagă. Și cum nu era un lucru pe care să-l poată face la birou, se vedea nevoit să se ducă acasă pentru a-l întocmi în liniște — ceea ce Starkii socotiră drept o dovadă a voinței și spiritului lui întreprinzător, lucruri vrednice de admirația și simpatia lor. În consecință, Clyde fu scuzat.

Cînd sosi, însă, la Schenectady, constată că abia dacă avea timp, înainte de plecarea ultimei curse spre Lycurgus, să dea o raită prin oraș spre a se informa în dreapta și în stînga. Curajul începu să-l părăsească. Avea el oare, cît de cît, aerul unui tînăr însurățel, pentru a putea fi socotit ca atare? Și, pe urmă, asemenea remedii nu erau privite ca nelegale chiar de farmaciști?

Tot umblînd în susul şi în josul lungii străzi principale, încă puternic luminată la ora aceea, şi examinînd vitrinele farmaciilor una după alta, ajunse, din diverse motive, la concluzia că nici una dintre ele nu e cea indicată. În una, după cum observă de la prima vedere, stătea un bărbat voinic, grav, ras proaspăt, de vreo 50 de ani, ai cărui ochelari şi al cărui păr îl făcură pe Clyde să creadă că va refuza, fără îndoială, un client atît de tînăr ca el, că nu va voi să creadă că e căsătorit, sau să admită că ţine asemenea remedii în prăvălia lui, şi, colac peste pupăză, să-l mai şi bănuiască de legături nepermise cu vreo fată tînără, necăsătorită. Părea atît de grav, de temător de Dumnezeu, ultrarespectabil şi convenţional! Nu, nu era cazul să apeleze la el. Nu avea curaj să intre şi să dea ochii cu o astfel de persoană.

Într-o altă farmacie zări un omuleţ de vreo treizeci şi cinci de ani, cu faţa zbîrcită, părînd totuşi vioi şi inteligent, pe care îl găsi destul de corespunzător, dar, din păcate, era asistat de o femeie de cel mult douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani. Dacă ea, şi nu bărbatul — situaţie jenantă şi imposibilă — se va apropia de el să-l servească? Sau chiar dacă îl va servi bărbatul, nu era foarte probabil ca ea să audă totul? Renunţă, aşadar, şi la acest magazin, apoi şi la al treilea, şi la al patrulea, şi la al cincilea, pentru motive diverse, dar întemeiate — sau că erau clienţi înăuntru, sau că o fată şi un băiat consumau ceva la automatul de răcoritoare din faţă, sau că proprietarul stătea proptit lîngă uşă şi îl măsura cu privirea pe Clyde, în timp ce acesta se uita înăuntru, tăindu-i astfel avîntul înainte de a-şi pune întrebarea dacă face să intre ori nu.

Pînă la urmă, după ce se abţinu de mai multe ori, se hotărî să încerce cu orice chip, căci altfel însemna să se întoarcă fără nici un rezultat, pierzînd şi timp, şi banii cheltuiţi cu autobuzul. Revenind la una dintre prăvăliile mai mici de pe o stradă lăturalnică, unde, cu o clipă mai înainte, zărise un farmacist mic de statură stînd degeaba la tejghea, intră şi, adunîndu-şi tot curajul de care era în stare, începu:

— Aş vrea să vă rog ceva. Aş vrea să vă rog dacă ştiţi ceva... cum să vă spun... vedeţi, sînt căsătorit de curînd, şi soţia mea e cam în întîrziere şi nu-mi prea pot permite luxul de a avea copii. Există ceva care s-o scoată din încurcătură?

Vorbea repede şi cu destulă siguranţă, deşi trăda oarecare nervozitate, cu atît mai mult cu cît în sinea lui era convins că farmacistul bănuieşte că-l minte. Pe deasupra, fără să ştie de asta, vorbea tocmai cu un credincios inveterat al bisericii metodiste, care era de părere că oamenii nu trebuie să se opună intenţiilor şi im-

pulsurilor naturii. Orice fleac de felul acesta e împotriva legilor lui Dumnezeu, aşa că în prăvălia lui nu se găsea nimic care ar fi putut să contravină căilor creatorului. Pe de altă parte, însă, îşi cunoştea prea bine meseria pentru a lăsa să-i scape din mînă prilejul de a cîştiga un viitor client, aşa că-i răspunse :

— Îmi pare rău, tinere, dar mă tem că nu-ţi pot fi de nici un folos în această chestiune. Nu am nimic de felul acesta în prăvălie şi nu fac niciodată comerţ cu aşa ceva, pentru că nu cred în astfel de lucruri. S-ar putea, totuşi, ca alte farmacii din oraş să aibă ceva. N-aş putea să-ţi spun...

Vorbi cu solemnitate, pe un ton convins şi serios, cu căutătura moralistului care ştie că are dreptate.

Clyde înţelese imediat, din tonul lui, că are de-a face cu un om condus de principii severe. Asta avu darul să-i clatine şi puţina încredere pe care o avusese la început. Totuşi, întrucît farmacistul nu-i adusese nici o învinuire directă şi-i spusese chiar că s-ar putea să găsească la vreun alt farmacist ceea ce căuta, prinse curaj şi, cîteva clipe mai tîrziu, după ce se mai învîrti puţin încoace şi încolo, uitîndu-se prin alte vitrine, zări, în sfîrşit, un al şaptelea farmacist, care se afla singur în prăvălie. Intră şi, după ce repetă fraza introductivă, i se spuse pe un ton foarte confidenţial şi totuşi destul de natural că un astfel de remediu există. De data aceasta nu-i vorbea proprietarul, ci ajutorul acestuia, un bărbat slab, brunet şi bun de gură. Da, există. Doreşte o cutie ? Costă şase dolari (asta, pentru că la început Clyde întrebase de preţ), o sumă enormă pentru un salariat. Dar, întrucît cheltuiala părea inevitabilă, nu-i nimic, bine că a găsit ceva ! Clyde îi spuse că are să cumpere una, iar după ce vînzătorul îi aduse cutia cu pilule, pe care o împachetă spunîndu-i că nu se poate să nu fie „eficace", plăti şi ieşi.

După încordarea de pînă acum, Clyde se simţea atît de uşurat, încît îi venea să danseze de bucurie. În sfîrşit, găsise un medicament şi, fără îndoială, avea să fie bun. Preţul excesiv, exorbitant chiar, părea să fie o indicaţie în această privinţă. Totuşi, ţinînd seama de împrejurări, putea să spună că a scăpat destul de ieftin ! Clyde uită să-i mai ceară vînzătorului alte indicaţii sau instrucţiuni speciale ce ar fi putut fi de folos. Cu pacheţelul în buzunar, în timp ce o parte a eului său părea că s-a desprins de el, felicitîndu-se pentru norocul avut şi pentru felul cum a făcut faţă unei situaţii critice ca aceasta, se întoarse de îndată la Lycurgus, ducîndu-se direct la locuinţa Robertei.

Roberta, impresionată, ca şi el, de faptul că reuşise să procure ceva despre care se temeau amîndoi că nu există, sau, chiar dacă există, ar fi greu de procurat, se simţi extrem de uşurată. Îşi re-

căpătă buna dispoziție la gîndul că el a dat dovadă de îndemînare și promptitudine, calități pe care de altfel, cel puțin pînă acum i le atribuise întotdeauna. Și își mai spunea că e mai generos și mai atent în această situație decît se așteptase ea. Cel puțin n-o lăsa în voia soartei, nepăsător, așa cum, în momentele cînd fusese cuprinsă de panică, își închipuise că s-ar putea întîmpla. Iar faptul acesta, chiar în ciuda indiferenței lui anterioare, fu de ajuns pentru a o îmbuna. Cu înfrigurarea stîrnită de speranța pe care i-o dădeau pilulele, Roberta desfăcu pachețelul și citi instrucțiunile, asigurîndu-l pe recunoștința ei și spunîndu-i că nu va uita niciodată cît de bun a fost cu dînsa în această împrejurare. Totuși, chiar în timp ce desfăcea pachețelul, îi trecu prin minte un gînd: „Dacă pilulele acestea nu vor avea nici un efect? Atunci? Cum voi aranja lucrurile cu Clyde atunci?“ Dar își spuse că deocamdată trebuie să fie mulțumită și recunoscătoare, așa că se grăbi să ia imediat o pilulă.

După ce însă Roberta îi arătă toată recunoștința, Clyde se temu ca asta să nu însemne o încercare de a relua vechea intimitate dintre ei, astfel că reveni la atitudinea pe care o luase la fabrică în ultimele zile. Cu nici un preț nu trebuia să cedeze în fața stăruințelor sau a înduioșărilor. Iar dacă medicamentul se va dovedi eficace, după cum spera el din toată inima, acesta trebuie să fie ultimul contact dintre ei, în afara celor cu totul întîmplătoare. Riscul era prea mare, după cum o arătase recenta complicație; el avea prea mult de pierdut — de fapt, totul — fără să capete nimic altceva în schimb decît bătaie de cap, neplăceri și cheltuieli.

În consecință, Clyde reveni la atitudinea lui rezervată de mai înainte.

— Ei, o să te faci bine acum, nu-i așa? Oricum, să sperăm că așa o să fie! După cum scrie aici, trebuie să iei o pilulă la fiecare două ore timp de opt sau zece ore. Și e probabil să te simți mai prost, dar să nu te îngrijorezi. Va trebui poate să lipsești o zi sau două de la fabrică, dar asta n-o să te deranjeze, nu-i așa, din moment ce o să scapi de bucluc! Am să trec pe la tine mîine seară, să văd cum te simți, în cazul cînd nu vii mîine la fabrică.

Rîse voios, în timp ce Roberta îl privea fix, neputînd să facă legătura între atitudinea nepăsătoare de acum și înflăcărarea și adînca lui solicitudine de altădată. Înflăcărarea lui de altădată! Iar acum... Totuși, date fiind împrejurările și simțindu-se cu adevărat recunoscătoare, Roberta îi zîmbi din toată inima; și el, la fel. Dar cînd îl văzu plecînd, și după ce ușa se închise în urma lui, fără ca între ei să se fi produs nici un schimb drăgăstos de cuvinte sau de

gesturi, se întoarse în patul ei, clătinînd din cap, sceptică. Dacă aceste pilule nu vor avea nici un efect? Şi dacă el va continua să aibă aceeaşi atitudine de nepăsare şi rezervă faţă de ea? Atunci? Dacă aceste pilule nu se vor dovedi eficace, s-ar putea ca el să devină atît de indiferent, încît să n-o mai ajute deloc, dar s-ar putea oare? Era oare în stare să facă aşa ceva? Doar el fusese acela care o adusese în starea asta, împotriva voinţei ei, şi tot el o asigurase că nu i se va întîmpla nimic. Şi acum era condamnată să stea aici, părăsită, şi să se chinuiască singură, neavînd pe nimeni la care să apeleze în afară de el, iar el o părăsea de dragul altora, asigurînd-o că o să scape de bucluc. Şi cînd te gîndeşti că numai el pricinuise toate astea! Oare se făcea să se poarte aşa?

— Ah! Clyde! Clyde!...

CAPITOLUL 55

Medicamentul pe care i-l cumpărase nu avu nici un efect. Iar din cauza greţurilor, îi urmă sfatul şi nu se mai duse la fabrică, ci rămase acasă şi se chinui în pat. Ba încă, văzînd că nu apare nici un semn salvator, începu să ia cîte două pilule pe oră în loc de una, dornică să scape cu orice preţ de soarta ce se părea că o aşteaptă. Din această pricină i se făcu grozav de rău. Iar cînd Clyde veni s-o vadă la şase şi jumătate, fu impresionat de faţa ei palidă ca de mort, de obrajii traşi şi de ochii aceia mari şi rătăciţi, cu pupilele dilatate neobişnuit de mult. Era limpede că se găsea în faţa unei crize, şi aceasta datorită numai lui. Clyde se sperie, dar în acelaşi timp i se făcu şi milă de ea. Fu atît de tulburat şi zăpăcit de problema iscată prin faptul că starea ei nu se schimbase, încît prin gînd îi trecură repede diferitele urmări şi eventualităţi ce puteau decurge dintr-un insucces ca acesta. Era nevoie de sfatul sau de serviciile unui doctor! Dar unde să-l găsească, şi cum, şi care anume? Afară de asta, se întreba de unde să ia banii necesari pentru aşa ceva.

În lipsa unei idei mai bune, se gîndi să se ducă din nou la farmacistul din Schenectady şi să-l întrebe dacă nu cumva mai există şi vreun alt remediu, un alt medicament, sau altceva, care să dea rezultate. Sau măcar să-i comunice adresa vreunui doctoraş obscur, care, în schimbul unui onorariu modest sau al unei plăţi în rate, ar fi dispus să-l ajute.

Cu toate că problema era cît se poate de importantă, aproape tragică, de îndată ce ieşi, îşi recăpătă aproape întreaga bună dispo-

ziție, deoarece își aduse aminte că la ora 9 are o întîlnire cu Sondra la familia Cranston, unde avea loc o serată și unde urmau să vină și alți tineri, pentru a se distra ca de obicei. Acolo însă, cu tot farmecul deosebit de puternic al Sondrei, nu-și putu abate gîndurile de la starea Robertei. Imaginea acesteia i se ridica în față ca un spectru. Ah, dacă vreuna dintre fetele de aici — Nadine Harriet, Perley Haynes, Violette Taylor, Jill Trumbull, Bella, Bertina sau Sondra — ar putea bănui măcar ceva din scena la care luase parte cu puțin timp mai înainte! Deși în clipa cînd intră, Sondra îl întîmpină, de la pian, cu un zîmbet prietenos aruncat peste umăr, gîndurile lui erau încă la Roberta. După serată trebuie să treacă din nou pe la ea, să vadă cum se mai simte și să-și despovăreze cugetul în cazul cînd s-ar simți mai bine. În caz contrar, va trebui să-i scrie fără întîrziere lui Ratterer, ca să-i ceară sfatul.

În pofida amărăciunii din sufletul lui, se strădui să pară vesel și fără nici o grijă, ca întotdeauna. Dansă mai întîi cu Perley Haynes, apoi cu Nadine, și, în cele din urmă, așteptînd prilejul de a dansa cu Sondra, se apropie de un grup care o ajuta pe Vanda Steele să rezolve niște jocuri de cuvinte încrucișate și spuse că el poate să citească un text scris pe hîrtie și închis într-un plic (vechiul truc al citirii literelor scoase în relief, pe care-l învățase dintr-o carte veche de distracții de salon descoperită într-un raft la familia Peyton). Intenția lui fusese de a recurge la acest truc spre a-și da aere de om versat și inteligent, dar acum îl folosea numai pentru a încerca să uite problema gravă ce-l frămînta. Dar deși, cu ajutorul Nadinei Harriet, căreia îi arătase secretul, reuși să-i păcălească pe toți ceilalți, gîndurile lui hoinăreau cu totul în altă parte. Roberta îi stăruia mereu în minte. Dacă presimțirile ei se adevereau, și el nu va putea s-o scape de urmări? Roberta se temea atît de mult de părinții și familia ei, încît ar fi în stare să meargă pînă la a-i cere s-o ia în căsătorie. Și ce-ar putea face el în asemenea caz? O va pierde pe frumoasa Sondra, care s-ar putea chiar să afle cum și de ce a pierdut-o. Ar fi însă o nebunie din partea Robertei să-i ceară așa ceva! El nu va face una ca asta! Nu putea face una ca asta!

Un lucru era însă sigur: că trebuia s-o scoată din încurcătură. Trebuia! Dar cum? Cum?

Și cu toate că, la ora 12, Sondra îi spuse că e gata de plecare, iar, dacă vrea, poate s-o însoțească pînă la poarta casei ei (și chiar să intre înăuntru pentru cîteva minute), și cu toate că, acolo, la umbra unui boschet care împodobea poarta din față, îi dăduse voie s-o sărute, spunîndu-i că e tare, tare drăguț, iar în primăvara viitoare, cînd familia ei se va muta la lacul Twelfth, o să se gîndească

la un mijloc oarecare de a-l invita şi pe el acolo pentru *week-end*-uri, totuşi, din pricina problemei apăsătoare în legătură cu Roberta, Clyde era aşa de neliniştit, încît nu fu în stare să se bucure pe deplin de această nouă manifestare de simpatie din partea ei, de această nouă şi uimitoare victorie socială şi sentimentală.

Trebuia să-i scrie lui Ratterer chiar în seara asta. Mai înainte, însă, trebuia să treacă din nou pe la Roberta, aşa cum îi făgăduise, şi să vadă dacă nu cumva se simte mai bine. Apoi trebuia să se ducă la Schenectady chiar a doua zi dimineaţă, să stea de vorbă cu farmacistul. Trebuia să facă neapărat ceva în cazul cînd Roberta nu se va fi simţit mai bine în cursul nopţii.

Şi aşa, cu buzele încă arzînd de sărutările Sondrei, se despărţi de ea pentru a se duce la Roberta, a cărei faţă palidă şi ale cărei priviri tulburi îi spuseră, de cum păşi în cameră, că nu se petrecuse nici o schimbare. Numai că se simţea mai prost şi mai nenorocită decît înainte, doza prea mare de pilule slăbind-o aproape pînă la îmbolnăvire. Dar, cum spunea ea, nimic din toate acestea nu avea vreo importanţă, numai să scape, altfel ar prefera să moară decît să suporte consecinţele. Clyde, dîndu-şi seama de înţelesul vorbelor ei şi îngrijorat de soarta propriei lui persoane, simţi o tristeţe profundă şi pentru soarta ei. Indiferenţa lui de mai înainte însă, precum şi felul cum plecase chiar astă-seară, lăsînd-o singură în camera ei, o împiedicară pe Roberta să simtă că el încearcă în acest moment o mare grijă pentru ea. Totul o mîhnea nespus de mult. Îşi dădea seama că n-o mai iubeşte, chiar dacă îi spunea să nu se neliniştească, asigurînd-o că, în cazul cînd pilulele aduse de el nu se vor dovedi eficace, va căuta fără întîrziere un alt medicament, mai bun, că se va duce la farmacistul din Schenectady chiar a doua zi în zori, să vadă dacă nu-i poate da altceva.

Familia Gilpin nu avea telefon, şi cum Clyde nu îndrăznea niciodată s-o viziteze pe Roberta în timpul zilei şi nu-i putea îngădui nici ei să-l viziteze la doamna Peyton, hotărî ca a doua zi dimineaţă să treacă prin faţa casei, în drum spre fabrică. Dacă ea se va simţi bine, cele două jaluzele din faţă vor fi ridicate pînă sus ; dacă nu, vor fi pe jumătate coborîte. În cazul acesta, el se va duce imediat la Schenectady şi-i va telefona domnului Liggett că nu poate veni la fabrică, fiind reţinut de nişte chestiuni particulare.

Cu toate acestea, amîndoi erau foarte abătuţi, temîndu-se de urmările ce s-ar putea ivi şi pentru unul, şi pentru celălalt. Clyde nu reuşea să se convingă pe de-a-ntregul că, în cazul cînd Roberta n-o să scape, nici el nu va ieşi basma curată, astfel că se va vedea obligat s-o ajute într-un fel sau altul, şi nu numai temporar, ci

poate într-o formă mai directă — căsătoria, probabil — mai ales că ea îi și amintise că i-a făgăduit s-o ajute pînă la capăt. Și tocmai acum se întreba ce voise el să înțeleagă prin aceste vorbe atunci cînd i le spusese. Nici într-un caz căsătoria, fiindcă nu s-a gîndit niciodată să se însoare cu ea, ci numai să guste, alături de ea, plăcerile dragostei, cu toate că — și știa foarte bine lucrul acesta — ea nu redusese atunci totul numai la atît. Fu nevoit deci să recunoască, în sinea lui, că Roberta îi pusese în seamă intenții mai serioase — altfel nu i-ar fi cedat cu nici un chip.

După ce ajunse acasă și după ce scrise și expedie scrisoarea adresată lui Ratterer, Clyde petrecu o noapte agitată. A doua zi dimineață îi făcu o vizită farmacistului din Schenectady, deoarece perdelele de la ferestrele Robertei erau coborîte pînă la jumătate cînd trecu prin fața casei ei. Farmacistul însă nu-i mai putu da un sfat în plus. Îi spuse doar că ar fi bună o baie fierbinte, deci cu efect ușurător, lucru pe care uitase să-l amintească prima oară. Sugeră, de asemenea, anumite exerciții fizice obositoare. Observînd expresia tulburată a feței lui Clyde și bănuind că situația în care se găsește îi produce multă supărare, îi mai spuse :

— De altfel, faptul că soției dumitale i-a trecut sorocul după o lună de zile, nu înseamnă încă nimic. Femeilor li se întîmplă uneori așa ceva. Oricum, nu poți fi sigur decît după două luni. Orice doctor o să-ți spună la fel. Dacă e nervoasă, dă-i medicamentul ăsta. Dar chiar dacă n-are nici un efect, nu poți încă să fii sigur. S-ar putea foarte bine ca lucrurile să se îndrepte luna viitoare.

Încurajat puțin de aceste vorbe, Clyde se pregătea să plece, gîndindu-se că, în definitiv, Roberta putea să se înșele. Poate că își făceau amîndoi griji degeaba. Totuși — să-i vină rău, nu alta, cînd îi trecu prin minte gîndul acesta ! — pericolul putea fi real, iar a aștepta pînă la sfîrșitul celei de a doua luni ar fi însemnat doar să lași să mai treacă o lună, pentru ca pînă la urmă să constați că leacul nu avusese nici un efect. Brrr !... Îi spuse, deci, farmacistului :

— Dar dacă lucrurile nu se îndreaptă, nu cunoașteți cumva un doctor căruia ne-am putea adresa ? E o chestiune destul de serioasă pentru noi și aș vrea s-o evit dacă se poate.

Felul în care Clyde rostise aceste cuvinte — nervozitatea lui extremă, precum și hotărîrea de a recurge la o practică ilegală, pe care, datorită unei logici a lui proprii, farmacistul o socotea cu totul deosebită de simpla administrare a unui preparat menit să dea aceleași rezultate — îl făcu pe celălalt să se uite bănuitor la

Clyde, în timp ce în minte îi încolţi gîndul că probabil băiatul ăsta nu e căsătorit şi s-ar putea să fie vorba de una dintre acele nesăbuinţe tinereşti cauzate de destrăbălare şi care sfîrşesc prin tot felul de necazuri, ce se răsfrîng asupra fetelor prostuţe şi lipsite de experienţă. De aceea îşi schimbă atitudinea şi, în loc de a se mai arăta dispus să-i dea o mînă de ajutor, spuse cu răceală:

— Deh, s-ar putea să fie vreun doctor pe aici, dar eu nu ştiu. Şi nu m-aş încumeta să trimit pe nimeni la un doctor de soiul ăsta. E împotriva legii! Dacă vreun doctor de la noi ar fi prins făcînd aşa ceva, apoi ştiu că nu i-ar merge bine... Asta nu înseamnă, fireşte, că te opreşte cineva să cauţi singur un astfel de doctor, dacă vrei, adăugă el grav, aruncîndu-i lui Clyde o căutătură bănuitoare şi cercetătoare şi spunîndu-şi că e preferabil să nu aibă nimic de-a face cu o astfel de persoană.

Clyde se întoarse, aşadar, la Roberta cu o nouă doză din acelaşi preparat, în ciuda protestelor ei hotărîte de a-l mai întrebuinţa, de vreme ce prima cutie nu dăduse nici un rezultat. Cum însă Clyde stărui, ea consimţi pînă la urmă să mai încerce o dată pilulele, de data asta potrivit prescripţiei noi. Deşi îi argumentă că adevărata cauză a stării ei s-ar putea să fie o simplă răceală sau nervii, Clyde nu izbuti decît să o convingă că e la capătul încercărilor de a face ceva, sau, în tot cazul, că e departe de a-şi da seama de toată gravitatea pe care o prezintă această situaţie atît pentru ea, cît şi pentru el. Şi dacă nici acest nou tratament nu va avea nici o urmare? Atunci? Se va opri el aici, lăsînd totul baltă?

Firea lui Clyde era însă atît de ciudată, încît, în pofida temerilor lui cu privire la ceea ce ar fi putut să-i rezerve viitorul — fără să mai vorbim de faptul că nu era deloc plăcut să fii hărţuit în felul acesta şi să-ţi neglijezi celelalte interese — asigurarea că o întîrziere de o lună s-ar putea să nu fie neapărat fatală îl determină să aştepte, cu oarecare indiferenţă, chiar trecerea acestui răstimp. Poate că Roberta se înşela. Poate că stîrnise degeaba toată zarva asta. Să vedem cum o să se simtă după ce va încerca tratamentul conform noii prescripţii.

Dar nici noul tratament nu dădu vreun rezultat, cu toate că, în deznădejdea ei, Roberta se întoarse la fabrică spre a se obosi, ceea ce le făcu pe toate fetele din secţie să-i spună că e bolnavă, desigur, şi n-ar trebui să muncească atît timp cît arată aşa de prost şi se simte aşa de rău. Pe de altă parte, gîndul că Clyde s-a culcat pe-o ureche, bizuindu-se pe asigurarea farmacistului că o întîrziere de o lună de zile nu prezintă nici o importanţă, avu darul de a-i agrava şi mai mult starea de spirit şi de a o speria şi mai tare.

Adevărul este că atitudinea lui în fața acestei crize constituia o ilustrare a piedicilor inerente pe care le creează ignoranța, tinerețea, sărăcia și teama. Clyde nu cunoștea nici măcar înțelesul cuvîntului „moașă", după cum nu cunoștea nici natura serviciilor pe care le făcea aceasta. (În perioada aceea, la Lycurgus, în cartierul familiilor străine, se găseau nu mai puțin decît trei.) Pe lîngă asta, trăise prea puțin timp la Lycurgus și, în afară de tinerii „de societate", de Dillard, cu care rupsese legăturile, și de diferiți șefi de secție de la fabrică, nu cunoștea pe nimeni ; iar un bărbier, un negustor de articole bărbătești, un tutungiu și alți cîțiva pe care îi cunoscuse întîmplător și pe care-i vedea din cînd în cînd erau, în cea mai mare parte, prea reduși sau prea ignoranți spre a-i fi de vreun folos într-o asemenea împrejurare.

Totuși, înainte de a se hotărî să caute un doctor, își puse întrebarea : cine să se ducă să stea de vorbă cu acest doctor și cum să-i prezinte cazul ? Deoarece el personal era exclus să vorbească. În primul rînd, semăna prea mult cu Gilbert Griffiths, care era prea cunoscut aici și cu care putea fi ușor confundat. Apoi, era limpede că văzîndu-l așa de bine îmbrăcat, doctorul o să-i ceară mai mulți bani decît ar fi putut el da și o să-i pună tot felul de întrebări supărătoare, pe cîtă vreme dacă lucrurile ar putea fi aranjate de altcineva, explicîndu-i totul amănunțit, înainte de a se duce Roberta... Dar de ce să nu se ducă Roberta însăși ? De ce nu ? Ea părea așa de naivă, de nevinovată, de rușinoasă și așa de impresionată în orice împrejurare ! Într-o situație ca asta, amărîtă și abătută cum era, poate că... Cu atît mai mult cu cît, la urma urmei, își spunea el acum, recurgînd la sofisme, ea, și nu el, era aceea pe care o privea în mod direct rezolvarea acestei probleme.

Și, iarăși, se gîndi : oare ea n-ar izbuti să-l convingă pe doctor, așa fel încît să-l coste mai ieftin ? Mai ales avînd în vedere felul cum arată acum, prăpădită, pierdută... Numai de-ar putea-o convinge să-i spună doctorului că a fost părăsită de un tînăr al cărui nume nu-l poate divulga, căci, atunci, care doctor, văzînd o fată ca ea, singură, într-o asemenea situație, neavînd pe nimeni s-o ajute, care doctor ar refuza să o îngrijească ? Se putea întîmpla chiar s-o îngrijească fără să-i ceară un ban. Mai știi ? Și asta l-ar scăpa de toate angaralele !

Se duse, deci, la Roberta cu gîndul de a o pregăti pentru propunerea ca, ținînd seama de situația lui delicată în oraș, să se ducă ea singură și să stea de vorbă cu doctorul, în cazul cînd el va găsi unul. Dar, înainte de a apuca să deschidă gura, Roberta îl întrebă dacă a mai auzit sau dacă a mai făcut ceva nou. N-a găsit

un alt medicament, în altă parte? Asta îi oferi prilej de vorbă, şi Clyde îi explică:

— Am întrebat peste tot şi am intrat aproape în toate farmaciile, dar toţi mi-au spus că ăsta e singurul preparat eficace. Asta m-a cam pus pe gînduri, aşa că tot ce mai rămîne de făcut e să te duci tu însăţi să stai de vorbă cu un doctor. Partea proastă e că-i foarte greu să-i găseşti... mă gîndesc la cei care sînt dispuşi să facă de toate şi să-şi ţină gura. Am vorbit cu cîţiva cunoscuţi, fără să le spun despre cine e vorba, fireşte, dar nu e aşa de uşor să descoperi un astfel de doctor, pentru că tuturor le-e frică. Vezi tu... e împotriva legii. Iată însă ce aş vrea să ştiu acum: dacă o să găsesc un doctor dispus să facă asta, o să ai tăria să te duci tu la el şi să-i spui despre ce e vorba? Trebuie să ştiu.

Ea îl privi uluită, fără să înţeleagă prea bine unde voia să bată, deoarece îşi închipuia că, bineînţeles, are de gînd s-o însoţească. Apoi, concentrîndu-se cu disperare asupra necesităţii de a se duce împreună cu el şi de a sta de vorbă cu un doctor, exclamă:

— Doamne, dar e îngrozitor să ne gîndim că va trebui să ne ducem la un doctor pentru asta! O să afle totul despre noi, nu-i aşa? Şi-apoi e periculos, nu, deşi nu cred că ar putea să-mi facă mai rău decît pilulele acelea!...

Îi puse mai multe întrebări cu un caracter mai intim — ce se face, cum se face? dar Clyde n-o putu lămuri.

— Acu şi tu, nu trebuie să-ţi faci griji... spuse el. N-o să ţi se întîmple nici un rău, atîta pot să-ţi spun! Numai de-am avea norocul să găsim un doctor care să facă aşa ceva! Ceea ce vreau eu să ştiu e atît: dacă găsesc un doctor, o să fii dispusă să te duci singură la el?

Roberta făcu ochii mari, dar Clyde urmă, netulburat:

— Dată fiind situaţia mea aici în oraş, nu pot să merg cu tine, asta e limpede! Sînt prea cunoscut şi apoi semăn prea mult cu Gilbert, pe care-l cunoaşte toată lumea! Dacă aş fi confundat cu el, sau dacă s-ar afla că sînt văr sau rudă cu el, atunci s-a zis cu noi!

Ochii lui trădau nu numai primejdia ce l-ar ameninţa dacă întregul Lycurgus ar afla; în ei mijea o umbră a rolului murdar pe care încerca să-l joace în legătură cu Roberta, punîndu-se la adăpost în dosul necesităţii ei de a se salva. Totuşi, atît de cumplit îl tortura teama de ceea ce i s-ar putea întîmpla în cazul cînd n-ar izbuti să facă aşa cum voia el, încît, indiferent de cele ce ar fi putut crede sau spune Roberta, se pregătise să-şi apere poziţia cu

dîrzenie. Roberta, însă, neînțelegînd din toate acestea decît faptul că are de gînd s-o trimită singură, exclamă cu jumătate de gură :

— Nu singură, Clyde ! Ah, nu, n-aş putea să fac aşa ceva ! Dumnezeule, nu ! Aş muri de frică ! Nu, nu ! Mi-ar fi aşa de frică, încît n-aş mai şti ce fac... Gîndeşte-te numai cum m-aş simţi încercînd să-i explic eu singură... N-aş putea, n-aş putea ! Şi-apoi, de unde să ştiu ce să-i spun, cum să încep ? Va trebui să vii cu mine măcar prima dată, atîta tot, şi să-i explici tu, altfel n-o să mă duc nici în ruptul capului, întîmple-se ce s-o întîmpla !

Ochii îi ieşiseră din orbite, iar faţa-i trăda întreaga amărăciune şi groază ce-o stăpîneau de cîtva timp, transfigurată din cauza împotrivirii ei hotărîte.

Dar nici Clyde nu se lăsă cu una, cu două :

— Ştii foarte bine care e situaţia mea aici, Bert ! Îmi este cu neputinţă să te însoţesc, înţelege ! Închipuieşte-ţi că m-ar vedea cineva, că m-ar recunoaşte cineva ! Ce s-ar întîmpla ? Ştii doar bine cît am umblat prin oraş, încoace şi încolo, de cînd sînt aici... E o nebunie să-ţi închipui că aş putea să merg cu tine ! Şi, apoi, pentru tine ar fi mult mai uşor decît pentru mine... Nici un doctor n-o să dea cine ştie ce însemnătate faptului că te duci la el, mai ales dacă eşti singură. O să-şi spună că eşti o persoană lovită, ca oricare alta, de necaz şi că n-ai pe nimeni să te ajute. Dar dacă merg şi eu, şi nimeresc la unul care ştie cîte ceva despre familia Griffiths, o să ceară o groază de bani... O să-şi închipuie numaidecît că sînt putred de bogat. Iar dacă n-aş face după aceea tot ce mi-ar cere el, ar putea să se ducă la unchiul meu, sau la vărul meu, şi atunci să vezi scandal ! Asta ar însemna sfîrşitul pentru mine ! Şi, o dată ce mi-aş pierde slujba, fără o leţcaie şi cu un scandal ca ăsta pe cap, cine crezi că m-ar mai angaja... şi pe tine de asemenea ? ! Fireşte că nici nu aş mai putea să am grijă de tine după aceea. Şi ce te-ai face singură ? Aş vrea să judeci bine şi să-ţi dai seama ce ne aşteaptă... Dacă numele meu va fi amestecat în trebuşoara asta, o s-o plătim scump amîndoi ! Nu trebuie să se afle nimic despre mine, atîta tot, iar singurul mijloc de a reuşi este ca eu să nu dau ochii cu doctorul. De altfel, omul s-ar înduioşa mai mult de tine decît de mine, asta fără discuţie !

Privirile lui exprimau şi îngrijorare, şi hotărîre, dar, după cum observă Roberta din atitudinea lui, o anumită asprime, sau, cel puţin, un anumit aer de sfidare, provocat de frică, i se ghicea în orice gest. Era decis să-şi apere propriul său nume cu orice preţ, fapt care, datorită supunerii ei de pînă acum, conta încă mult şi pentru ea.

— Doamne, Doamne! exclamă Roberta cu nervozitate şi tristeţe, văzînd din ce în ce mai limpede grozăvia de neînlăturat a situaţiei. Atunci nu ştiu cum să facem... Nu ştiu deloc! Pentru că aşa ceva nu pot să fac, şi totuşi altceva nu ne rămîne de făcut... E prea greu, prea teribil! Mi-ar fi grozav de ruşine, şi nici n-aş avea curajul să mă duc singură...

Dar, chiar în timp ce vorbea, începu să se împace cu ideea că s-ar putea duce singură, că se va duce, dacă trebuie. Căci ce putea face altceva? Şi cum putea să-l silească, date fiind temerile lui şi riscurile ce-l aşteptau, punîndu-i în joc situaţia de aici? Clyde continuă, mai mult ca să se apere pe sine decît din alte motive :

— În afară de asta, Bert, în cazul cînd o să coste prea scump, nu ştiu, zău, pe unde am să scot cămaşa... Ştii că nu cîştig chiar aşa de mult, numai douăzeci şi cinci de dolari deocamdată. (Nevoia îl făcea, în sfîrşit, să vorbească deschis cu Roberta.) Şi n-am pus nimic deoparte, nici măcar un cent! Şi tu ştii tot aşa de bine ca şi mine de ce. Cei mai mulţi bani i-am cheltuit împreună. Pe de altă parte, dacă merg şi eu cu tine, iar omul îşi închipuie că am bani, s-ar putea să-mi ceară mai mult decît pot să fac rost. Dacă te duci însă tu şi-i spui cum stau lucrurile, că n-ai nici o avere — dacă i-ai spune că eu am fugit, sau ceva în felul ăsta, înţelegi...

Se opri, deoarece văzu o umbră de ruşine, de dispreţ şi deznădejde trecînd pe chipul Robertei la gîndul că e amestecată într-o poveste atît de josnică şi murdară. Totuşi în ciuda acestei codiri viclene şi urîte din partea lui — forţa necruţătoare a impasului e aşa de mare! — Roberta îşi dădu seama că argumentele nu sînt lipsite de raţiune. E adevărat că el ar putea încerca s-o folosească drept o mască, îndărătul căreia căuta să se ascundă nu numai pe el, ci şi pe ea. Dar, oricît de ruşinoase ar fi fost şi oricît de urîte în goliciunea lor, faptele erau fapte şi se înălţau în faţa ei ca o stîncă lovită de valurile năvalnice şi distrugătoare ale necesităţii. Îl auzi spunînd :

— Nu va trebui să-ţi dai adevăratul tău nume şi nici să spui de unde vii. Căci, înţelegi, nu mă gîndesc să caut un doctor pe aici, pe aproape. Pe urmă, dacă i-ai spune că nu prea ai bani, numai leafa ta săptămînală...

În timp ce Clyde căuta s-o determine cu aceste argumente, cărora nu le lipsea puterea de convingere, Roberta se aşeză, pierdută, pe un scaun, ca să se gîndească. Cele mai multe dintre argumente îşi făcuseră drum spre inima ei. Căci, oricît de fals şi de ticălos ar fi fost întregul plan din punct de vedere moral, totuşi,

după cum putea să-şi dea seama singură, situaţia ei era, întocmai ca şi a lui Clyde, deznădăjduită. Şi cu toate că în ceea ce priveşte sinceritatea şi onestitatea ea era întotdeauna extrem de scrupuloasă, de data aceasta se afla în faţa unei furtuni învolburate de fapte şi realităţi în care obişnuitele hărţi şi busole morale nu pot fi decît de prea puţin folos.

Şi astfel, după ce stărui ea însăşi să caute un doctor cît mai departe de aici, poate la Utica sau la Albany — dovedind în acest fel că ar accepta să se ducă singură — conversaţia luă sfîrşit. Iar el, după ce reuşi să scoată din cauză propria lui persoană, prinse curaj şi-şi spuse că acum trebuie să găsească cu orice preţ un doctor la care să o trimită. Astfel va pune capăt grijilor ce-l frămîntă în legătură cu această chestiune. Iar după aceea ea se va duce să-şi vadă de ale ei, aşa cum nu încape îndoială că va proceda ; apoi, împăcat cu gîndul că a făcut pentru ea tot ce i-a stat în putinţă, îşi va urma propriul său drum spre deznodămîntul fericit care îl aştepta, dar către care el nu putea năzui decît în cazul cînd se va fi rezolvat şi problema aceasta.

CAPITOLUL 56

Totuşi, se scurseră ceasuri, zile chiar, apoi o săptămînă. Pe urmă zece zile, fără ca el să o înştiinţeze despre doctorul la care urma să se ducă. Pentru că, deşi îi spusese atîtea pînă acum, nu ştia încă unde să se adreseze. Or, fiecare ceas şi fiecare zi erau o ameninţare nouă atît pentru el, cît şi pentru ea. Iar privirile şi întrebările Robertei arătau că deznădejdea ei nu mai cunoştea margini, devenind uneori cumplită şi chiar violentă. El însuşi se simţea într-atît de chinuit, încît aproape nu-şi mai putea stăpîni nervii, obsedat de gîndul că nu e în stare să găsească un mijloc rapid şi sigur de a o ajuta. Unde să găsească un doctor la care s-o trimită, măcar cu oarecare certitudine că va fi salvată, şi cum să se informeze despre el ?

Abia cîteva zile mai tîrziu, după ce trecu în revistă numele tuturor cunoscuţilor lui, se opri, în cele din urmă, în disperare de cauză, la Orrin Short, tînărul care conducea micul magazin de articole bărbăteşti din Lycurgus, furnizorul aproape exclusiv al tinerilor bogaţi din oraş. Acesta avea cam anii şi năzuinţele lui Clyde, după cum bănuia el, şi, încă de la venirea lui la Lycurgus, îi fusese de mult folos, punîndu-l „la punct" în ceea ce priveşte îmbrăcămintea şi moda în general. Într-adevăr, după cum observase Clyde de cîtăva vreme, Short era un personaj vioi şi plin de

tact, care, pe lîngă că știa să se facă plăcut femeilor, era foarte curtenitor cu clienții, mai cu seamă cu aceia pe care îi socotea așezați mai sus decît el pe scara socială. Or, Clyde era unul dintre aceștia. Aflînd că se înrudește cu familia Griffiths, acest Short căutase, în scopul de a se ridica pe sine însuși, să stabilească relații cît mai cordiale cu el, numai că, din cauza rudelor sale sus-puse, Clyde nu socotise necesar, cel puțin pînă acum, să dea importanță unei astfel de prietenii. Totuși, întrucît Short se arăta atît de binevoitor și gata să-i fie oricînd de folos, admise pînă la urmă să întrețină cu el relații destul de superficiale, mai mult de politețe, pe care Short părea să le accepte cu multă plăcere. Într-adevăr, ca și la început, atitudinea acestuia rămăsese aceea a unui om care caută să-i intre în voie, devenind uneori chiar lingușitor. Așa se face că acum, dintre toți oamenii cu care se putea spune că are legături mai strînse sau numai întîmplătoare, Short era aproape singurul care i se păru lui Clyde că ar fi în stare să-i dea unele informații ce i-ar putea fi de folos.

În consecință, de îndată ce se gîndi să apeleze la el, Clyde trecu, timp de trei zile, în fiecare seară și în fiecare dimineață prin fața magazinului, zîmbindu-i și salutîndu-l pe Short în chipul cel mai prietenos cu putință. După aceea, socotind că a pregătit terenul cu toată grija cerută de împrejurarea neplăcută din prezent, păși pragul magazinului, fără a fi însă sigur că va putea să atace din primul moment subiectul acesta primejdios. Se hotărî să-i spună lui Short că un tînăr muncitor din fabrică, proaspăt căsătorit și deodată amenințat cu apariția unui moștenitor, deși nu-și putea permite luxul de a avea unul, cel puțin deocamdată, apelase la el pentru a-l ruga să-i spună unde ar putea găsi un doctor care să-l ajute. Clyde își propuse să înflorească această poveste în sensul că tînărul, fiind foarte sărac, iar pe deasupra timid și cam nătîng, era incapabil să facă ceva sau să se descurce singur. Iar el, Clyde, priceput în chestiuni de felul acesta, dar prea nou în oraș spre a-l putea îndruma la vreun doctor (poveste prin care voia să-i întărească lui Short convingerea că el personal s-a descurcat întotdeauna cu bine, iar acum nu e vorba de un sfat pentru sine), îi și indicase tînărului un remediu temporar. Din nefericire, însă — așa trebuia să sune povestea mai departe — acest remediu nu dăduse nici un rezultat. Prin urmare, era nevoie de ceva mai sigur, și anume : de un doctor. Iar cum Short locuia de mai multă vreme aici, de cînd venise, după cum auzise chiar din gura lui, de la Gloversville, era absolut sigur — Clyde și-o repeta acum în sinea lui — că trebuie să cunoască cel puțin un doctor de genul acesta. Pentru a îndepărta însă orice urmă de bănuială cu privire

la propria sa persoană, avea de gînd să adauge că, firește, ar fi putut să se intereseze la vreunul dintre prietenii lui, numai că situația era cu totul neobișnuită (orice aluzie cu privire la astfel de chestiuni ar stîrni în lumea lui tot felul de comentarii nefavorabile), așa că a preferat să stea de vorbă cu un om ca Short, care va fi destul de drăguț să păstreze secretul.

Întîmplarea făcuse ca tocmai atunci Short, în urma unor cîștiguri frumoase realizate în acea zi, să fie extrem de bine dispus. În momentul cînd Clyde intră în magazin să cumpere, după cum plănuise el, o pereche de ciorapi, Short începu :

— Ce plăcere să vă văd din nou, domnule Griffiths ! Ce mai faceți ? Tocmai mă gîndeam că ar fi vremea să mai dați și pe la noi, ca să vă arăt cîteva articole sosite în răstimpul de cînd ați fost ultima oară pe aici. Cum merg treburile la firma „Griffiths" ?

Comportarea lui Short, plăcută întotdeauna, fu de astă dată și mai îmbietoare, întrucît Clyde îi era cu adevărat simpatic, numai că acesta din urmă era atît de preocupat de îndrăzneala proiectului său, încît doar cu foarte mare greutate putea să-și îndeplinească scopul vizitei, arătînd abia o parte din buna dispoziție de care ar fi vrut să dea dovadă.

Totuși, o dată intrat în magazin și, cum s-ar zice, făcînd primul pas, îi răspunse :

— Destul de bine... De-abia mai am timp să răsuflu, veșnic am de făcut cîte ceva !

Și începu să pipăie cu nervozitate niște cravate atîrnate pe cîteva vergele de nichel. De-abia își aruncase ochii asupra acestora, că domnul Short se și întoarse și trase dintr-un raft din spatele lui cîteva cutii cu cravate de bună calitate, pe care i le puse în față, spunînd :

— Nu vă osteniți să vă uitați la acelea, domnule Griffiths ! Priviți-le pe astea ! Tocmai voiam să vi le arăt, și pentru dumneavoastră am să le las la același preț ca al celorlalte. Le-am primit chiar azi-dimineață de la New York.

Îi arătă cîteva legături de cîte șase cravate, „ultima modă", cum îi explică el.

— Ați mai văzut vreodată așa ceva pe aici ? Vă asigur că nu !

Îl privi pe Clyde zîmbitor, dorind din tot sufletul ca un astfel de tînăr, cu rude atît de sus puse, deși nu atît de bogat ca ceilalți, să lege prietenie cu el. Asta l-ar ridica în ochii lumii.

Clyde, pipăind cravatele și bănuind că reclama pe care le-o făcea Short e adevărată, era atît de tulburat și de încurcat, încît

îi venea greu să se gîndească și să aducă vorba despre cele ce își propusese.

— Foarte drăguțe, într-adevăr, spuse el, întorcîndu-le pe o parte și pe alta, cu sentimentul că în alte împrejurări i-ar fi plăcut să aibă cel puțin două. Parcă aș lua-o pe asta... Și pe asta...

Scoase cele două cravate din cutie și se uită la ele mai bine, în timp ce se gîndea cum să aducă vorba despre problema mult mai importantă care îl mînase încoace. Ce rost avea să cumpere cravate și să tărăgăneze lucrurile, cînd chestiunea pentru care venise la Short era cu totul alta? Dar îi venea greu, foarte greu! Totuși, nu avea încotro; însă nu putea începe așa, netam-nesam. Trebuia să se mai uite puțin împrejur, pentru a înlătura orice bănuială, să întrebe de niște ciorapi... Dar, iarăși, de ce să facă asta, cînd nu avea nevoie de nimic? Nu trecuseră nici cîteva zile de cînd Sondra îi dăruise o duzină de batiste, cîteva gulere, cravate și mai multe perechi de ciorapi. Și ori de cîte ori se hotăra să vorbească, simțea o sfîrșeală la stomac, teamă că nu va putea duce lucrurile la bun sfîrșit cu destulă stăpînire de sine și cu toată convingerea. La mijloc era vorba de ceva atît de necinstit, ceva care semăna atît de mult cu o înșelăciune! Putea să se trădeze foarte ușor și să se facă de rîs. Poate că nici nu va reuși să dea dovadă de curajul necesar pentru a-i vorbi lui Short în seara asta. Dar, își spunea el, cînd ar mai putea găsi un prilej atît de favorabil?

Între timp, Short se duse pînă în fundul magazinului, apoi, întorcîndu-se, îi spuse cu un surîs curtenitor și chiar lingușitor:

— V-am văzut marțea trecută, pe la orele 9, cînd intrați la familia Finchley. Au o casă foarte frumoasă și un parc minunat!

Clyde își dădu seama că Short e profund impresionat de poziția lui socială. Și admirația sa era amestecată cu o oarecare slugărnicie. Așa încît, fără să mai stea pe gînduri, își luă inima în dinți, conștient că, datorită acestei împrejurări, dominîndu-l pe celălalt, tot ce va spune va fi, măcar în parte, privit cu respect și condescendență de către admiratorul său. După ce examină ciorapii, spunîndu-și că o pereche cel puțin va netezi drumul către problema lui neobișnuită, adăugă.

— Apropo, privind ciorapii ăștia, mi-am adus aminte! Voiam să te întreb ceva. Poate poți să-mi dai o informație. Unul dintre băieții de la fabrică, un tînăr căsătorit de curînd, cred că de vreo patru luni, e tare necăjit din pricina neveste-si... Se opri, nefiind sigur dacă va reuși sau nu, observînd că expresia lui Short se schimbă ușor. Dar fiindcă începuse, nu mai știa cum să dea înapoi. Rîse nervos și continuă: Nu știu de ce vin totdeauna la mine cu necazurile lor, probabil își închipuie că sînt expert în chestiuni

d-astea... (Rîse din nou.) Numai că, aflîndu-mă de puţină vreme în oraş şi necunoscînd încă destul de bine lumea, nu prea ştiu ce să le răspund. Dumneata însă eşti de mai multă vreme aici, şi de aceea m-am gîndit să te întreb...

Spuse lucrurile acestea căutînd să pară cît mai nepăsător cu putinţă, gîndindu-se totuşi că procedează greşit, că Short îl va socoti cu siguranţă un prost, sau un aiurit. Short, însă, surprins la început de o asemenea întrebare, ce i se părea bizară din partea unui client de rangul lui Clyde (nu-i scăpase jena bruscă şi uşoara nervozitate a acestuia), fu foarte încîntat la gîndul că îl socoteşte confidentul lui într-o chestiune atît de delicată şi, revenind la calmul şi serviabilitatea de mai înainte, răspunse :

— Desigur, domnule Griffiths, aş fi foarte bucuros să vă ajut, dacă pot. Spuneţi, despre ce este vorba ?

— Păi, uite despre ce este vorba... începu Clyde, încurajat de răspunsul amabil al lui Short, dar coborîndu-şi vocea, pentru a învălui teribilul subiect în cuvenita atmosferă de obscuritate. Soţia lui a rămas însărcinată de două luni. Omul nu-şi poate permite încă să aibă copii şi nu ştie cum să scape. Luna trecută, cînd a venit prima oară la mine, i-am spus să ia un anumit preparat, care de obicei dă rezultate — asta pentru a-l impresiona pe Short cu experienţa şi posibilităţile lui de a se descurca în astfel de situaţii, precum şi pentru a ieşi el însuşi basma curată — dar bănuiesc că n-a ştiut să-l folosească aşa cum trebuie. În orice caz, acum e foarte necăjit şi ar vrea să se ducă la un doctor care să-i ajute. Eu, unul, însă, nu cunosc pe nimeni aici. Nu sînt de multă vreme la Lycurgus. Dacă aş fi la Kansas City sau la Chicago, adăugă el plin de siguranţă, aş şti ce să fac !. Acolo cunosc vreo trei-patru doctori... (Pentru a-l convinge pe Short, încercă să zîmbească cu înţeles.) Aici, însă, e altceva. Şi pe urmă, dacă m-aş apuca să-i întreb pe prietenii mei şi ar afla rudele mele, ele n-ar înţelege. M-am gîndit însă că dumneata o să mă ajuţi în cazul cînd cunoşti un astfel de doctor. Îţi spun drept că nu m-aş amesteca, dar mi-e milă de băiatul ăsta...

Se opri. Chipul lui exprima acum mai multă încredere decît la început, în bună parte datorită expresiei mai încurajatoare şi mai interesate de pe faţa lui Short. Şi cu toate că Short era încă surprins, se arăta încîntat să-l ajute pe cît putea.

— Şi spuneţi că au trecut două luni ?

— Da.

— Iar preparatul pe care i l-aţi recomandat n-a avut efect ?

— Nu.

— L-a mai încercat şi luna asta, nu-i aşa ?

— Da.

— Atunci e destul de rău. Cred că a păţit-o ! Partea proastă e că nici eu nu sînt de prea multă vreme aici, domnule Griffiths. Am cumpărat prăvălia asta abia de un an şi jumătate. Dacă aş fi însă la Gloversville... Se opri o clipă, de parcă s-ar fi îndoit şi el dacă e înţelept să intre în amănunte de felul acesta, dar după cîteva secunde continuă : Vedeţi, aşa ceva nu e un lucru tocmai uşor, oriunde te-ai afla. Doctorilor le e întotdeauna teamă să nu intre în bucluc. Eu am auzit o dată, acolo, despre un caz cînd o fată s-a dus la un doctor — un individ care locuia la cîteva mile depărtare. Dar era o fată de familie destul de bună, iar tînărul care a dus-o la el era destul de cunoscut. Aşa că nu ştiu dacă doctorul ar fi dispus să facă ceva pentru un străin, deşi nu-i exclus să accepte. Ştiu însă că lucrurile astea se practică mereu, aşa că aţi putea încerca. Dacă vreţi să-l trimiteţi pe băiatul ăsta la el, spuneţi-i să nu amintească numele meu, pentru că sînt destul de bine cunoscut prin partea locului şi n-aş vrea să fiu amestecat în cazul cînd s-ar întîmpla ceva... Ştiţi cum stau lucrurile...

Clyde îi răspunse pe un ton plin de recunoştinţă :

— Fireşte, omul o să înţeleagă. O să-i spun să nu pomenească nici un nume.

Aflînd numele doctorului, Clyde scoase un creion şi un carneţel din buzunar, pentru a fi sigur că n-o să uite această informaţie importantă.

Short observă expresia lui de uşurare şi se întreba dacă e vorba într-adevăr de un muncitor, sau dacă nu cumva Clyde însuşi se găseşte la strîmtoare. De ce atîta grijă pentru un tînăr muncitor de la fabrică ? Dar, oricum ar fi stat lucrurile, se arăta bucuros să-l servească, gîndindu-se în sinea lui ce ştire senzaţională ar fi aceasta în eventualitatea că, mai tîrziu, va socoti cu cale s-o dea în vileag ! Pe de altă parte, îşi mai spunea că, afară de cazul cînd Clyde însuşi nu era necăjit din pricina vreunei fete care a dat de bucluc, ar fi o prostie din partea lui să ajute pe cineva într-o astfel de chestiune — mai ales un muncitor ! Putea pune rămăşag că însuşi Clyde intrase la apă !

Oricum, îi repetă numele doctorului, îi vorbi, în măsura în care îşi putu aduce aminte, despre locul unde se găseşte, indicîndu-i staţia de autobuz şi făcîndu-i o descriere a casei. Obţinînd cele ce dorea, Clyde îi mulţumi şi ieşi, în timp ce negustorul îl urmărea cu o privire binevoitoare şi puţin cam bănuitoare. „Ce ţi-e şi cu tinerii ăştia bogaţi, de neam mare ! îşi spuse el. Trăsnită chestie : un tip ca el să-mi pună mie asemenea întrebare ! Cînd te gîndeşti

că se învîrte numai printre granguri, nimic n-ar fi mai firesc pentru el decît să cunoască pe cineva care să-l scape de belea mai uşor decît mine! Dar te pomeneşti că tocmai de ei se teme. Cine ştie cu cine s-o fi încurcat, poate că e vorba chiar de tînăra Finchley... Mai ştii? Îi văd cîteodată împreună, şi e o fată plină de draci! Tii, ce bombă ar fi..."

CAPITOLUL 57

Informaţia asta le aduse o mîngîiere, însă numai în parte. Căci, atît pentru Clyde, cît şi pentru Roberta, nu putea fi vorba de o mîngîiere adevărată decît în cazul cînd această problemă ar fi fost soluţionată definitiv. Şi cu toate că peste cîteva minute după ce plecă de la Short, Clyde se afla la Roberta, spunîndu-i că, în sfîrşit, a aflat numele unui doctor care poate să o ajute, mai rămînea chestiunea serioasă a pregătirii şi încurajării ei în vederea grozavei încercări de a da ochii singură cu doctorul, precum şi instruirea ei cu privire la povestea care urma să-l scoată pe el din cauză şi să-i inspire doctorului destulă milă pentru a-l determina să nu-i ceară decît plata pentru o vizită obişnuită.

În loc să protesteze, aşa cum se temea el la început, Roberta se arătă dispusă să facă ce-i spunea. De la Crăciun încoace, atitudinile lui Clyde o puseseră de atîtea ori pe gînduri, încît nici ea singură nu ştia ce să mai creadă şi nu avea nici un plan — în afara aceluia de a scăpa de necaz fără nici un fel de scandal, nici pentru ea, nici pentru el, iar pe urmă să-şi vadă de propria ei viaţă, oricît de dureroasă şi chinuitoare ar fi o asemenea despărţire. Deoarece Clyde n-o mai iubea şi-i dădea a înţelege în mod făţiş că vrea să scape de ea, nu avea de gînd să-i stea în cale. Nu are decît să plece. Va răzbate ea şi singură. Cum s-a descurcat pînă acum, se va descurca şi de acum încolo, fără îndoială, numai să iasă din impasul ăsta. Dar, în timp ce se îmbărbăta astfel, dîndu-şi seama de adevăratul înţeles al unei asemenea schimbări şi aducîndu-şi aminte de zilele fericite care nu se vor mai întoarce niciodată, îşi duse mîinile la ochi şi îşi şterse lacrimile ce nu şi le putea stăpîni. Cine ar fi crezut că iubirea lor va ajunge aici!

Totuşi, cînd el veni s-o vadă chiar în seara aceea, după vizita la Short, părînd bine dispus, ca după un mare succes, Roberta se mulţumi să spună, după ce ascultă explicaţiile lui cu foarte multă atenţie:

— Ştii unde vine asta, Clyde? Putem ajunge acolo cu autobuzul, sau trebuie să mergem mult pe jos?

Iar după ce el îi spuse că e doar la o mică depărtare de Gloversville — de fapt, în suburbia orașului — și stația de autobuze se găsește numai la un sfert de milă de casă, ea adăugă:

— E acasă noaptea, sau va trebui să ne ducem ziua? Ar fi mult mai bine dacă am putea merge noaptea. Riscul de a fi văzuţi de cineva ar fi mai mic.

Şi după ce află că primește seara, lucru asupra căruia Clyde fusese informat de Short, urmă:

— Dar nu știi dacă e bătrîn sau tînăr? M-aş simţi mult mai bine dacă ar fi bătrîn. Nu-mi plac doctorii tineri. Doctorul care venea întotdeauna la noi era bătrîn și m-aş simţi mult mai la largul meu să stau de vorbă cu unul ca el.

Clyde nu știa. Nu se gîndise să întrebe, dar pentru a o încuraja, îi spuse într-o doară că e de vîrstă mijlocie, ceea ce, din întîmplare, se nimeri să fie adevărat.

În seara următoare plecară amîndoi la Fonda, dar separat, ca de obicei. Acolo trebuiau să schimbe autobuzul. Cînd ajunseră cam prin apropierea locuinței doctorului, coborîră și o luară pe un drum care, în acest mijloc de iarnă, era încă acoperit cu zăpadă geruită. Pentru pașii lor grăbiţi, era ca o pardoseală destul de netedă. Acum nu mai putea fi vorba de intimitatea de odinioară. Pe vremuri, cum se gîndea Roberta mereu, el ar fi fost bucuros ca într-o asemenea ocazie, dacă nu într-o împrejurare ca asta, să-și încetinească pașii, s-o cuprindă pe după mijloc și să-i vorbească despre una și alta, despre noapte, despre munca de la fabrică, despre domnul Liggett, despre unchiul lui, despre ultimele filme de la cinematograf, despre locurile unde aveau de gînd să se ducă amîndoi, despre vreun plan pe care le-ar fi făcut plăcere să-l realizeze împreună... Acum însă... Mai ales acum, cînd ea avea nevoie mai mult decît oricînd de devotamentul și sprijinul lui! Roberta vedea cît e de nervos, înțelegea că se teme ca nu cumva, ducîndu-se singură la doctor, să se sperie și să „dea bir cu fugiţii", întrebîndu-se dacă n-a uitat ce trebuie să spună și în ce moment anume, pentru a-l convinge pe doctor s-o ajute, în schimbul onorariului pentru o vizită obișnuită.

— Ei, Bert, ce zici? Te simţi bine? Nu-i așa că n-o să te sperii? Gîndește-te că ai prilejul să scapi de bucluc. Şi unde mai pui că nu te duci la unul care n-a mai făcut chestii de-astea! Omul se pricepe în meserie, așa mi s-a spus. Tot ce trebuie să faci acum este să-i spui că te găsești la mare strîmtoare, înţelegi, și nu știi cum să ieși din încurcătură dacă el n-o să te ajute într-un fel oarecare, pentru că nu ai pe nimeni căruia să i te poţi adresa. Şi pe urmă, așa cum stau lucrurile, chiar dacă ai avea pe cineva,

nu poţi vorbi nimic, fiindcă te-ar da de gol. Vezi, dacă o să te întrebe unde sînt sau cine sînt eu, să-i spui că sînt un băiat de pe aici, dar că am plecat, spune-i un nume oarecare, dar spune-i că am plecat şi că nu ştii unde m-am dus, că am fugit, cum s-ar zice... Ai face apoi bine să-i spui că n-ai fi venit la el, dar ai auzit de un alt caz cînd a dat o mînă de ajutor altcuiva care se găsea în aceeaşi situaţie, şi asta ai auzit-o de la o fată. Ai grijă să nu-l laşi să creadă că ai o leafă mare, pentru că s-ar putea întîmpla să-ţi ceară mai mult decît pot eu să plătesc, afară de cazul cînd o să ne acorde un răgaz de cîteva luni de zile ca să ne achităm, sau altă înlesnire, înţelegi ?

Clyde era aşa de nervos şi se străduia atît de mult să-i insufle Robertei energia şi curajul necesare pentru a trece cu bine prin toate acestea, încît acum, cînd o adusese pînă aici, aproape nici nu şi mai dădea seama cît de nepotrivite şi meschine erau diferitele lui instrucţiuni şi sfaturi de tînăr lipsit de experienţă, în faţa necazurilor ei, precum şi a eventualelor reacţii ale doctorului. La rîndul ei, Roberta se gîndea nu numai cît de uşor îi venea lui să stea deoparte şi să dea sfaturi, în timp ce ea era silită să facă totul singură, ci şi la faptul că se arăta mai preocupat de propria lui persoană decît de dînsa şi de mijlocul prin care ea ar putea să iasă singură din încurcătură, fără să-l pună la cheltuială şi fără să-i dea prea multă bătaie de cap.

Cu toate acestea, chiar şi acum se simţea încă puternic atrasă de el — de faţa lui albă, de mîinile lui subţiri, de gesturile lui nervoase. Deşi îşi dădea seama că îi vorbeşte numai pentru a o încuraja să facă ceea ce el însuşi nu avea nici curajul, nici îndemînarea să ducă la bun sfîrşit, nu era supărată. În criza în care se găsea, însă, îşi spunea că, în ciuda sfaturilor lui generoase, nu are să ţină seama de ele. Nu avea de gînd să spună că a fost părăsită, pentru că ar fi însemnat să se pună singură într-o lumină prea defavorabilă, ci mai curînd că e căsătorită, şi atît ea, cît şi soţul ei sînt oameni prea săraci pentru a avea de pe acum un copil — aceeaşi poveste pe care Clyde i-o spusese farmacistului din Schenectady, după cum îşi aminti ea. Pentru că, la urma urmei, ce ştia doctorul despre chinurile ei ? Şi-apoi, Clyde n-o însoţea la doctor pentru a-i uşura situaţia.

Stăpînită totuşi de instinctul pur feminin de a se agăţa de cineva pentru a găsi un sprijin, se întoarse spre Clyde, oprindu-se din mers, şi îi apucă mîinile, simţind nevoia ca el s-o îmbrăţişeze, s-o mîngîie şi să-i spună că totul e bine şi nu trebuie să se teamă

de nimic. Și cu toate că el n-o mai iubea acum deloc, în fața acestei dovezi involuntare a încrederii pe care o avea altădată într-însul își desfăcu larg brațele și o cuprinse pe după mijloc, mai mult ca s-o încurajeze, spunîndu-i

— Ei, haide acum, Bert, nu trebuie să te pierzi cu firea ! Ce naiba ! Trebuie să te ții tare, acum, cînd am ajuns la liman ! După ce ai să intri, nimic n-o să ți se mai pară greu. Sînt sigur ! O să urci frumos scările și o să suni, și dacă vine chiar el să-ți deschidă, sau dacă vine altcineva, spune că vrei să stai de vorbă cu doctorul, numai cu el ! O să înțeleagă atunci că e ceva secret, și apoi lucrurile vor merge de la sine...

Îi mai dădu cîteva sfaturi de felul acesta, iar Roberta, înțelegînd din lipsa lui de înflăcărare cît de deznădăjduită e starea în care se găsește, își făcu singură curaj și spuse :

— Atunci așteaptă-mă aici, nu te duce prea departe, o să termin îndată...

Se strecură grăbită pe poartă și se pierdu în întuneric, pe aleea care ducea la ușa din față.

După ce sună, ușa îi fu deschisă de unul dintre acei medici din orășelele de provincie, sobru, atît la înfățișare, cît și în ceea ce privește mentalitatea, care, contrar părerii ce și-o făcuseră despre el Clyde și Short, era doctorul de țară tipic și destul de conservator, solemn, prudent, moral, oarecum bisericos pînă la un anumit punct, nutrind unele concepții pe care le socotea liberale, și altele pe care o persoană cu vederi într-adevăr liberale le-ar fi socotit înguste și înapoiate. Totuși, datorită ignoranței și stupidității multora dintre cei care-l înconjurau, doctorul Glenn putea să se considere într-o oarecare măsură un înțelept. Veșnic în contact cu toate aspectele ignoranței și ale tembelismului, precum și cu sobrietatea, energia, tradiționalismul, goana după succes și altele de felul acesta, ori de cîte ori faptele păreau să-i clatine concluziile anterioare cu privire la unele probleme, era predispus să-și atîrne judecata undeva, între pretinsele imperative ale cerului și ale iadului. și s-o lase să stea acolo, fără s-o mai tulbure. Ca fizic, era scurt, îndesat, cu un cap ca o ghiulea, totuși cu trăsături interesante, cu ochi cenușii și vii și o gură și un zîmbet plăcute. Părul scurt, bătînd în argintiu, era tuns „cu breton" — o urmă de vanitate provincială. Brațele și palmele — acestea din urmă grase și umflate, totuși destul de sensibile — îi atîrnau fără vlagă de-a lungul trupului. Avea cincizeci și opt de ani, era căsătorit, avea trei copii, dintre care unul, băiat, studia tot medicina, pentru a continua meseria tatălui.

După ce o conduse pe Roberta într-o sală de așteptare banală, cu preșuri pe jos, și o rugă să aștepte pînă își va termina masa, apăru peste cîteva minute în ușa unei camere interioare, sau cabinet, la fel de banal, unde se aflau un birou, două scaune, cîteva instrumente medicale, mai multe cărți și un fel de dulap cu alte obiecte de uz medical, și o pofti să stea pe un scaun. Din pricina părului cărunt, a gravității și a seriozității lui, precum și a ticului ciudat de a clipi mereu din ochi, Roberta se simți deosebit de impresionată, deși nu chiar atît de nefavorabil pe cît se temuse. Cel puțin era un om în vîrstă și părea inteligent și așezat, dacă nu tocmai simpatic sau apropiat în felul de a se comporta. După ce o scrută curios o clipă, de parcă ar fi căutat să recunoască în ea pe cineva de prin vecinătate, începu :

— Ei, cu cine am cinstea să stau de vorbă ? Și care-i necazul ?

Vorbea cu voce joasă, pe un ton încurajator, fapt pentru care Roberta îi era adînc recunoscătoare.

În același timp, însă, speriată de faptul că a sosit momentul cînd, vrînd-nevrînd, trebuia să rostească umilitorul adevăr, să se destăinuie, rămase cu ochii ațintiți asupra lui, apoi și-i înfipse în dușumea, frămîntînd între degete cureluşa poșetei pe care o ținea în mînă.

— Să vedeți... începu ea nehotărîtă, pe un ton serios, întreaga ei atitudine trădînd dintr-o dată dilema ce-o frămînta. Am venit... am venit... vreau să spun... nu știu dacă pot să vă vorbesc despre mine... Am crezut că am să pot înainte de a intra, dar acum, că sînt aici și vă văd... Făcu o pauză și se sprijini de speteaza scaunului, de parcă ar fi vrut să se scoale, adăugînd : Ah, Doamne, ce greu îmi vine ! Sînt așa de nervoasă și...

— Ei, fetițo dragă, ai curaj, spune, zise el cu o voce plăcută și încurajatoare, impresionat de înfățișarea ei simpatică și totuși sobră, întrebîndu-se ce anume ar putea-o tulbura pe o fată atît de curată, de modestă și cuminte și totodată destul de amuzat de acel „acum că vă văd". Ce te face „acum, că mă vezi", să-ți fie teamă de mine ? Nu-s decît un biet doctor de țară, după cum știi, și sper că nu sînt chiar așa de fioros pe cît se pare că mă socotești dumneata. Fii sigură că poți să-mi spui tot ce vrei, tot ce te aduce aici, și nu trebuie să-ți fie teamă. Dacă pot să te ajut cu ceva, am să te ajut.

Hotărît lucru, e un om simpatic, își spuse ea. Totuși, era așa de sobru, de rezervat și probabil atît de plin de prejudecăți, încît ceea ce avea ea de gînd să-i spună o să-l surprindă, fără îndoială, și atunci ? Va mai fi dispus s-o ajute ? Și dacă da, cum avea să aranjeze chestiunea banilor, problemă legată direct de toate aces-

tea ? Ah, dacă Clyde sau altcineva ar fi fost acum aici, să vorbească în locul ei ! Şi, totuşi, acum, cînd se afla aici, trebuia să vorbească. Nu avea încotro. Se agită iarăşi pe scaun, cu nervii încordaţi, prinzînd între degete un nasture de la palton, pe care-l răsuci între degetul mare şi arătător, apoi urmă, cu întreruperi :

— Dar e vorba... e vorba... să vedeţi, e vorba de cu totul altceva, ştiţi, poate că nu e ceea ce gîndiţi dumneavoastră... eu... eu... să vedeţi...

Se întrerupse din nou, incapabilă să mai continue şi făcînd feţe-feţe, din pricina modestiei şi a tulburării cu care îi vorbea, precum şi a unei anumite limpezimi a privirilor, din pricina albeţei frunţii şi a sobrietăţii din purtarea şi îmbrăcămintea ei, doctorul Glenn se gîndi o clipă că nu are în faţa lui decît unul dintre acele exemple de inocenţă morbidă, sau mai curînd de lipsă de experienţă în legătură cu tot ceea ce se referă la corpul omenesc, atît de caracteristice pentru unii oameni tineri şi nepreveniţi. Era, aşadar, pe punctul de a repeta formula sa obişnuită în astfel de cazuri, şi anume că lui poate să i se spună totul, fără teamă sau şovăială, indiferent despre ce ar putea fi vorba, cînd un al doilea gînd, inspirat de farmecul şi vigoarea Robertei, precum şi de undele gîndirii ei, care atacau centrii lui cerebrali, îl făcu să-şi spună că s-ar putea să se înşele. În definitiv, se putea foarte bine ca şi cea de-acum să fie una dintre acele istorii complicate ale tinereţii, provocate de destrăbălare şi imoralitate. Era aşa de tînără, sănătoasă şi atrăgătoare, iar, pe de altă parte, cazurile acestea erau extrem de fracvente, uneori chiar şi printre fetele cu înfăţişarea cea mai onestă. În mod invariabil, lucrurile acestea însemnau bătaie de cap pentru doctori. Iar lui, din diferite motive, dictate de propriul său temperament, potolit şi rezervat, precum şi datorită mediului social în care trăia, chestiunile acestea îi displăceau şi evita pînă şi să glumească pe seama lor. Erau ilegale, periculoase, presupuneau de regulă o remuneraţie mică sau gratuitate completă, iar opinia celor din jurul său era împotriva lor, după cîte ştia. În plus, el, personal, era mai mult sau mai puţin pornit împotriva acestor nesăbuiţi, băieţi şi fete, atît de grăbiţi să dea frîu liber funcţiunilor normale ale făpturii lor, dar gata să se sustragă după aceea obligaţiilor sociale inerente — căsătoria. Şi, astfel, cu toate că de mai multe ori în ultimii zece ani considerente de familie, de vecinătate, sau chiar de ordin religios îl determinaseră să facă acest lucru şi salvase de la consecinţele nebuniei lor mai multe fete tinere de familie bună, care avuseseră nenorocul să „cadă în păcat“ şi nu puteau fi salvate altfel, refuza din princi-

piu să-şi pună cunoştinţele sau îndemînarea profesională în slujba reparării unor astfel de greşeli sau a rezolvării încurcăturilor de felul acesta cînd partea interesată nu oferea destulă garanţie. Era prea periculos. De obicei, sfatul lui era căsătoria imediată şi necondiţionată. Sau, în cazul cînd aşa ceva nu era cu putinţă, întrucît făptuitorul infamiei fugise, practica lui generală, urmată cu conştiinţa împăcată, era de a nu avea nici în clin, nici în mînecă cu asemenea poveşti. Era prea periculos şi, pe deasupra, contrar moralei şi convenţiunilor sociale, ba chiar şi criminal.

Prin urmare, o privea acum şi pe Roberta cu un aer foarte grav. Îşi spuse că nu trebuie nici în ruptul capului să se lase înduioşat sau amestecat în vreun fel oarecare în cazul de faţă. Şi, pentru a o ajuta pe vizitatoarea lui, cît şi pe el însuşi, să găsească mai uşor calea ieşirii din acest impas, trase un registru vîrît într-o cutie de piele neagră şi, deschizîndu-l, spuse :

— Acum să vedem decă n-am putea să aflăm despre ce anume e vorba. Cum te numeşti dumneata ?

— Ruth Howard. Doamna Howard, răspunse Roberta cu nervozitate şi încordare, folosind numele pe care i-l sugerase Clyde.

Oricît de curios s-ar părea, auzind că e măritată, doctorul respiră mai uşurat. Dar atunci pentru ce atîtea lacrimi ? Ce putea s-o facă pe tînăra femeie căsătorită să fie atît de timidă şi de nervoasă ?

— Şi numele mic al soţului dumitale ? continuă el.

Deşi întrebarea era simplă şi se putea răspunde uşor la ea, Roberta şovăi înainte de a reuşi să spună : „Gifford“, numele fratelui ei mai mare.

— Locuieşti pe-aici, pe-aproape ?

— La Fonda.

— Da. Şi ce vîrstă ai ?

— Douăzeci şi doi de ani.

— De cînd eşti căsătorită ?

Întrebarea aceasta fiind atît de intim legată de însăşi problema care o frămînta pe ea, şovăi din nou înainte de a răspunde :

— Staţi puţin... de trei luni.

Doctorul Glenn deveni din nou bănuitor, deşi nu se trădă în nici un chip. Şovăiala ei îi dădea de gîndit. De ce această nesiguranţă ? Se întrebă din nou dacă are de-a face cu o fată sinceră, sau dacă primele lui bănuieli se confirmă. O întrebă deci :

— Ei, acum care-i necazul, doamnă Howard ? Nu şovăi să-mi spui. Sînt obişnuit cu astfel de lucruri de ani de zile, cu fel de fel de lucruri... Asta mi-e meseria, să ascult necazurile oamenilor.

— Da, să vă spun... începu Roberta, tot atît de nervoasă, deoarece o asemenea mărturisire cumplită îi seca gîtlejul şi-i înte-

penea limba în gură, în timp ce-şi răsucea mereu acelaşi nasture de la palton şi-şi ţinea ochii înfipţi în duşumea. Uitaţi despre ce este vorba... Vedeţi... soţul meu nu prea are bani... iar eu sînt nevoită să muncesc ca să putem face cheltuielilor, şi nici unul dintre noi nu cîştigăm destul. (Ea însăşi fu uimită de neruşinarea cu care reuşea să mintă, ea, care urîse întotdeauna minciuna !) Aşa că... fireşte... nu ne putem permite să... avem... vreun... copil, vedeţi, vedeţi, aşa curînd... oricum, şi...

Se opri, cu respiraţia întretăiată, incapabilă să mai continue a minţi în chip atît de neruşinat.

Înţelegînd care e adevărata problemă — o fată căsătorită de curînd, pusă în faţa complicaţiei pe care încercase s-o descrie — dar deloc dispus să se dedea la o practică ilegală, sub nici o formă, şi, în acelaşi timp, nedorind să descurajeze prea mult o tînără pereche ce de-abia păşise în viaţă, doctorul o privi cu ceva mai multă simpatie. Situaţia nefericită în care se găseau aceşti tineri, precum şi modestia ei cît se poate de naturală în faţa unei probleme atît de delicate din punctul de vedere al convenţiunilor sociale treziră un adînc răsunet în sufletul doctorului. Lucrurile stăteau destul de prost. Tinerii de azi sînt siliţi să facă faţă unor vremuri grele şi-şi pierd firea în unele cazuri. Desigur că au de rezolvat mari dificultăţi financiare. Aşa se întîmplă cu mai toţi tinerii. Totuşi, chestiunea unui avort sau a amestecului în procesele vitale normale orînduite de Dumnezeu, ei bine, aceasta era o problemă cel puţin delicată şi contra naturii, pe care voia s-o evite cît mai mult cu putinţă. Pe deasupra, oamenii ăştia tineri, sănătoşi, deşi săraci, atunci cînd se căsătoresc trebuie să ştie ce-i aşteaptă. De altminteri, pot să muncească, soţul în tot cazul, şi deci pot face faţă într-un fel sau altul.

Doctorul se aşeză mai bine pe scaun şi, luînd un aer foarte solemn şi plin de autoritate, începu :

— Cred că înţeleg ce vrei să-mi spui, doamnă Howard. Mă întreb însă dacă ai cumpănit bine cît de serios şi primejdios este lucrul la care te gîndeşti. Dar — adăugă el pe neaşteptate, întrebîndu-se dacă reputaţia bună de care se bucură printre oamenii de aici n-a fost cumva ştirbită de destăinuirea vreuneia dintre actele săvîrşite de el în trecut — cum se face că ai venit la mine ?

Tonul vocii lui, felul în care îi pusese întrebarea, precauţiunea, precum şi îngrijorarea ce l-ar putea cuprinde în cazul cînd ar afla că cineva îl suspectează de o practică de acest fel o făcură pe Roberta să şovăie şi să simtă că — în ciuda povăţuirilor lui Clyde — orice afirmaţie în sensul că a auzit pe cineva vorbind despre el, sau a fost îndrumată de cineva ar putea să strice totul.

Poate era mai bine să nu spună că a fost îndrumată la el. Doctorul ar putea socoti aceasta drept o insultă la adresa reputației sale. O ușoară înclinare spre diplomație îi veni în ajutor, așa că răspunse :

— Am văzut firma dumneavoastră de mai multe ori cînd treceam pe aici și am auzit multe persoane spunînd că sînteți un doctor bun.

Devenind mai puțin bănuitor, medicul urmă :

— În primul rînd, lucrul dorit de dumneata este ceva pe care conștiința mea nu mi-ar permite să-l recomand. Înțeleg, desigur, că dumneata îl socotești necesar. Atît dumneata, cît și soțul dumitale sînteți tineri și probabil nu aveți destui bani pentru a vă descurca și socotiți amîndoi că un eveniment de felul acesta v-ar fi o mare povară din toate punctele de vedere. Și fără îndoială că așa și este. Totuși, după părerea mea, căsătoria este un lucru sacru, iar copiii sînt o binecuvîntare, nu un blestem. Iar cînd dumneata te-ai dus în fața altarului acum trei luni, nu se poate să nu fi știut că s-ar putea să fii pusă în fața unei astfel de situații. Așa li se întîmplă tuturor tinerilor căsătoriți. („Altarul... se gîndi Roberta cu tristețe. Dacă ar fi fost așa !...") Știu că astăzi, în anumite medii sociale, tendința către acest lucru este foarte accentuată, trebuie s-o spun cu tot regretul ! Sînt unii care socotesc că nu fac nimic rău dacă pot să se sustragă de la responsabilitățile normale implicate de asemenea împrejurări, recurgînd la astfel de operații, dar e foarte periculos, doamnă Howard, foarte periculos din punct de vedere moral și medical. Multe femei care caută să scape de naștere mor în felul acesta. Pe de altă parte, orice doctor care le ajută, indiferent dacă urmările sînt nefericite sau nu, e trimis la închisoare. Bănuiesc că știi asta. În orice caz, eu, unul, mă opun cu toată convingerea unei astfel de practici, din toate punctele de vedere ! Singura scuză pe care am admis-o vreodată a fost atunci cînd viața mamei, de pildă, depinde de o asemenea operație. Dar numai atunci ! De altminteri, în cazuri ca acestea, toți medicii sînt de acord. În cazul dumitale, însă, sînt sigur că situația este cu totul alta. Faci impresia unei fete robuste și sănătoase. Maternitatea nu poate să aibă consecințe neplăcute pentru dumneata. În ceea ce privește rațiunile bănești, nu crezi oare că dacă vei merge înainte și vei avea acest copil, atît dumneata, cît și soțul dumitale veți găsi mijloacele necesare să vă descurcați ? Spui că soțul dumitale e electrician ?

— Da, răspunse Roberta iritată, profund impresionată și speriată de morala lui solemnă.

— Ei, poftim, continuă el, nu e chiar o meserie de lepădat ! După cîte știu, toți electricienii cer prețuri destul de piperate ! Iar

dacă ai judeca bine — aşa cum ai datoria s-o faci — şi ţi-ai da seama cît de grav este lucrul la care te gîndeşti, că pui, de fapt, la cale distrugerea unei vieţi tinere, care are aceleaşi drepturi la existenţă ca şi dumneata... se opri, să lase timp ca esenţa argumentului să se fixeze bine în mintea vizitatoarei — ei bine, atunci cred că ar trebui să te opreşti şi să priveşti lucrurile mai profund... atît dumneata, cît şi soţul dumitale. Afară de asta — adăugă pe un ton insinuant, mai părintesc şi chiar puţin glumeţ — după ce îl veţi avea, sînt convins că acest copil o să vă răsplătească toate necazurile pe care vi le aduce sosirea lui pe lume. Spune-mi, urmă doctorul plin de interes, soţul dumitale ştie ? Sau e numai un plan al dumitale, ca să-l cruţi şi pe el, şi pe dumneata de prea multe greutăţi ?

Faţa aproape i se lumină de un zîmbet voios, deoarece, închipuindu-şi că a prins-o pe Roberta în plasa acestor argumente, ce se adresau de-a dreptul naturii ei nervoase şi atît de feminine, precum şi lipsei sale de curaj, îşi spuse că ar putea s-o scape cu uşurinţă din starea sa prezentă de depresiune. Iar ea, simţind unde vrea să ajungă şi fiind convinsă că o minciună mai mult sau mai puţin n-ar putea nici să-i ajute, nici să-i facă rău, răspunse repede :

— Ştie.

— Foarte bine — continuă medicul, puţin contrariat, văzînd că bănuielile lui se dovedesc a fi neîntemeiate, totuşi hotărît să-i abată, atît pe ea, cît şi pe soţul ei, de la calea pe care apucaseră — în cazul acesta cred că aţi face mai bine amîndoi să judecaţi foarte serios înainte de a merge mai departe. Ştiu că atunci cînd tinerii se văd puşi pentru prima oară în faţa unei astfel de situaţii sînt înclinaţi să privească aspectul cel mai mohorît, dar lucrurile nu sfîrşesc totdeauna rău. Şi mie şi soţiei mele ne-a venit destul de greu cînd am avut primul copil. Dar am răzbit. Şi dacă dumneata te-ai opri şi ai cugeta bine, ai vedea lucrurile sub cu totul altă lumină, sînt sigur ! Iar mai tîrziu n-o să ai de furcă nici cu conştiinţa dumitale.

Tăcu, încredinţat că i-a risipit temerile şi i-a zdruncinat hotărîrea ce o făcuse să vină la el, că, fiind o soţie cu judecată, normală, se va răzgîndi, desigur, va renunţa la planul ei şi va pleca.

Dar în loc de a încuviinţa sau de a se ridica să plece, aşa cum îşi închipuia el, Roberta făcu ochii mari, îi aruncă o privire îngrozită şi izbucni numaidecît în lacrimi. Cuvîntarea lui avusese efectul de a-i arăta mai limpede decît oricînd aspectul social — legal şi convenţional — al situaţiei, pe care ea se străduia tocmai

să şi-l alunge din gînduri ; în împrejurări obişnuite, în cazul cînd ar fi fost într-adevăr măritată, purtarea ei ar fi fost exact aceasta. Acum însă, dîndu-şi seama că problema nu va fi deloc rezolvată — cel puţin nu de acest om — Roberta fu cuprinsă de ceea ce s-ar putea numi o panică morbidă.

Începu să-şi strîngă şi să-şi desfacă degetele, lovindu-se cu pumnii în genunchi, în timp ce faţa i se strîmba de groază şi de durere, şi exclamă brusc :

— Dumneata nu înţelegi, doctore, nu înţelegi ! Trebuie să scap de asta într-un fel sau altul ! Trebuie ! Lucrurile nu stau aşa cum ţi-am spus. Nu sînt măritată ! Nu am nici un fel de soţ ! Ah, Doamne, dumneata nu ştii ce înseamnă asta pentru mine ! Familia mea ! Tatăl meu ! Mama mea ! Nu pot să-ţi spun, dar trebuie să scap de asta ! Trebuie ! Trebuie ! Ah, dumneata nu ştii, dumneata nu ştii ! Trebuie ! Trebuie !

Şi porni să se zbuciume şi să se legene în toate părţile, de parcă ar fi fost în transă.

Glenn, surprins şi iritat de această izbucnire neaşteptată, cuprins de milă, dar dîndu-şi seama, totodată, că primele lui bănuieli au fost exacte şi că, prin urmare, Roberta îl minţise, conştient, de asemenea, că dacă vrea să scape de complicaţii, trebuie să adopte o atitudine fermă şi chiar severă, o întrebă solemn :

— Nu eşti măritată, care va să zică ?

În loc de răspuns, Roberta clătină din cap şi continuă să plîngă. În cele din urmă, înţelegînd pe deplin adevărata ei situaţie, doctorul Glenn se ridică, în vreme ce pe faţa lui, agitată, dar hotărîtă, se dădea o luptă vădită între prudenţă şi simpatie. Fără să spună nimic la început, se mulţumi s-o privească cum plînge. După un răstimp, adăugă :

— E prost, cît se poate de prost... Îmi pare rău... Temîndu-se să nu se angajeze cumva în vreun fel oarecare, se opri, apoi spuse pe un ton consolator, dar şovăitor : Nu trebuie să plîngi. Asta nu ajută la nimic. Se opri din nou, tot atît de hotărît de a nu interveni cîtuşi de puţin în această poveste. Dar, împins de curiozitate, întrebă, în cele din urmă : Şi unde e tînărul care ţi-a pricinuit necazul ăsta ? E pe-aici ?

Prea copleşită încă de ruşine şi deznădejde ca să poată vorbi, Roberta se mulţumi să clatine din cap, în semn că nu.

— Dar el ştie că te găseşti la strîmtoare ?

— Da, răspunse ea cu voce stinsă.

— Şi are de gînd să te ia în căsătorie ?

— A plecat.

— Înţeleg, hoţomanul! Şi nu ştii unde-a plecat?
— Nu, minţi Roberta, cu aceeaşi voce stinsă.
— De cînd te-a părăsit?
— Cam de o săptămînă, minţi ea din nou.
— Şi nu ştii unde e?
— Nu.
— De cînd nu te-ai mai simţit bine?
— Se împlinesc două săptămîni acum, suspină Roberta.
— Şi înainte de asta totul a fost aşa cum trebuie, întotdeauna?
— Da.
— Foarte bine. În primul rînd — tonul vocii lui deveni mai liniştitor şi mai plăcut, părea a fi în căutarea unui motiv plauzibil pentru a scăpa de un caz ce implica numai primejdii şi dificultăţi — s-ar putea să nu fie chiar aşa de serios cum îţi închipui. Ştiu că eşti probabil foarte speriată, dar li se întîmplă uneori femeilor să treacă peste un period. În orice caz, n-ai putea să fii sigură fără un examen, şi chiar dacă s-ar întîmpla să fii însărcinată, lucrul cel mai recomandabil este să mai aştepţi două săptămîni. S-ar putea foarte bine să constaţi că nu este nimic. Nu m-ar surprinde aşa ceva. Pari prea sensibilă şi nervoasă, şi asta provoacă mari întîrzieri de felul acesta, datorită numai nervozităţii. În orice caz, dacă vrei să-mi asculţi sfatul, nu face nimic acum, du-te acasă şi aşteaptă pînă cînd te convingi de realitate. Căci chiar dacă va trebui să faci ceva, n-ar fi recomandabil să faci nimic pînă atunci.
— Dar am luat nişte pilule şi nu mi-au ajutat, stărui Roberta.
— Ce fel de pilule? întrebă Glenn cu interes, şi după ce află, se mulţumi să comenteze: A, acelea... N-ar putea să fie de nici un folos în cazul cînd ai fi însărcinată. Totuşi, te sfătuiesc să mai aştepţi, şi dacă vezi că trece şi periodul al doilea, vei avea destul timp să intervii, deşi chiar şi atunci sînt de părere să nu faci nimic, deoarece socotesc că nu e bine să contravii naturii pe calea asta. Ar fi mult mai bine dacă ai putea aranja în aşa fel încît să laşi copilul să vină pe lume, şi apoi să ai grijă de el. Atunci n-ai mai avea conştiinţa împovărată cu păcatul de a fi distrus o viaţă omenească.
Era foarte grav, ca unul care ştie bine că nu greşeşte în ceea ce spune. Roberta, însă, hărţuită de temerile pe care el părea că nu este în stare să le înţeleagă, se mulţumi să exclame, cu un accent tot atît de dramatic ca şi mai înainte:
— Dar nu pot face asta, doctore, v-am spus! Nu pot! Nu pot! Nu înţelegi, ah!... Nu ştiu ce-am să fac dacă nu găsesc o scăpare! Nu ştiu! Nu ştiu! Nu ştiu!...

Își scutură capul, își încleștă degetele, zbuciumîndu-se pe scaun, în timp ce Glenn, impresionat de groaza ei, cuprins de milă în fața consecințelor nesocotinței, care, își spunea el, o adusese în această situație nenorocită, dar hotărît din punct de vedere profesional să nu se amestece într-un caz ce nu prevestea nimic bun, se opri neînduplecat în fața Robertei și adăugă :

— Cum ți-am spus mai înainte, domnișoară... (ezită) Howard, dacă acesta este numele dumitale, mă opun cu toată seriozitatea unei operații de felul acesteia, după cum mă opun acelei nebnii care-i aduce pe tineri în situații ca a dumitale, din care ei cred apoi că nu se mai pot descurca decît prin asemenea mijloace. Un doctor nu poate să intervină într-un astfel de caz decît dacă e dispus să petreacă zece ani la închisoare, și, după părerea mea, în privința asta legea e destul de generoasă. Nu că nu mi-aș da seama cît de dureroasă este pentru dumneata situația în care te afli. Se găsesc însă totdeauna persoane dispuse să ajute o fată în starea dumitale, cu condiția ca ea să nu dorească să facă ceva împotriva moralei și a legii. Așa încît cel mai bun sfat pe care ți-l pot da este să nu faci nimic, nici acum, nici mai tîrziu. Mai bine du-te acasă, vorbește cu părinții dumitale și mărturisește-le totul. Va fi mult mai bine, mult mai bine, te asigur ! Nu e chiar așa de greu cum îți închipui și nici atît de urît, ca soluția cealaltă. Nu uita că la mijloc e o viață, o viață de om, dacă situația este într-adevăr așa cum o bănuiești dumneata. O viață de om, căreia dumneata vrei să-i pui capăt, și eu nu te pot ajuta să faci așa ceva ! Nu, nu pot ! Probabil că sînt și doctori dintr-ăștia, și știu că sînt mai peste tot, oameni care tratează etica lor profesională cu mult mai puțină seriozitate decît mine ; dar eu nu pot deveni unul din aceștia. Îmi pare rău... foarte rău. Așadar, cel mai bun sfat pe care ți-l pot da este să te duci acasă la părinții dumitale și să le spui totul. S-ar putea să-ți fie greu acum, dar pînă la urmă o să te simți mult mai bine. Dacă vor socoti de cuviință că asta le-ar ajuta, sau dacă și dumneata însăți crezi că ți-ar ajuta, spune-le să vină la mine, să stăm de vorbă. Voi încerca să-i fac să vadă că acesta nu este cel mai mare rău ce i se poate întîmpla cuiva. Cît privește lucrul pe care-l dorești dumneata, regret foarte mult, dar nu pot ! Nu-mi îngăduie conștiința !

Tăcu şi o privi cu o expresie de simpatie, dar şi de neclintită hotărîre. Iar Roberta, năucită de această prăbuşire bruscă a speranţelor ei şi dîndu-şi seama, pînă la urmă, nu numai că a fost indusă în eroare de informaţia lui Clyde cu privire la acest doctor, dar şi că pledoaria ei a dat greş din toate punctele de vedere, se îndreptă, împleticindu-se, către ieşire, înspăimîntată de chinurile ce i le rezerva viitorul. Afară, în întuneric, după ce doctorul închise uşa în urma ei, curtenitor şi întristat, Roberta se opri să se sprijine de un copac, aproape sfîrşită, atît sufleteşte, cît şi trupeşte. Refuzase s-o ajute! Refuzase s-o ajute! Şi acum?

Imprimat la ROMCART S.A.
București — România

editura criss cezar

THEODORE DREISER (1871—1945) se înscrie fără îndoială printre cei mai de seamă autori ai prozei americane. Romanele sale binecunoscute publicului românesc şi în mod special capodopera sa *O tragedie americană* — compun o vastă frescă a vieţii din Statele Unite ale Americii în primele decenii ale acestui secol, frescă realizată cu deosebită sinceritate şi forţă narativă.

ISBN 973-95968-0-0
ISBN 973-95968-1-9

Vol I-II 1200 Lei